Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Commentarius in Lucam

https://hdl.handle.net/1874/330805

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 222.

K4 Pl F
N: 1

75 *(Eccl. 222, antea 293i.) Membr. fol. 176 ff. 2 col. 1468.*

Beda Venerabilis, Commentarii in Lucam ll. VI.

Fol. 1a. Incipit prologus bede super lucam. Fol. 176b. Scriptum et completum per manus fratris Henrici Campis Kartusiensis. Anno domini 1468 domus Traiecti inferioris.

Hs.
4 F 1

Ptinet ad carthusienses ppe traiectu inferius :-

no. 254. i.

Nunc.

No 293. J.

Incipit prologus bede super lucam

Reverendissimo in
christo fratri et con
sacerdoti bede pres
bitero acca. perpe
tuam in domino salu
tem. Sepe quidem tue sancte fraternitati.
et absens scribendo et colloquendo
presens suggessi ut post expositionem
actuum apostolorum in evangelium quoque
luce scribere digneris quod ipse hactenus
verecunda excusatione differre quam
facere maluisti. attestando te duabus
maxime ob causas a temptando hoc
opere territum quia videlicet et ipsum opus
arduum et a sanctissimo ac doctissimo
antistite ambrosio sit preoccupa
tum. nec te negocium vires tuas ex
cedens suscipere ausum ymmo nec opus
fore ab ullo repeti quod a summo inge
nio constaret optime completum et esset
laboris superflui. post fortissima ma
ni viri dicta vel eadem aliter quasi
compilatorem dicere. vel qui minus doctum
infirmiora velle subire. teque multum
timere ne in reprehensionem studii ve
terum nova condere putaris. Dicitur
quia tibi illud antiquum proverbium. In
mare quid pisces. quid aquas in flumina
mittas. Larga sed indignus munera
funde locis. Sed huic obiectioni
tue breviter respondeo quia iuxta comicum
nichil sit dicendum quod non sit prius
dictum. et quia caritas omnia sustinet
nec sanctis unquam moris fuit invicem
invidere invicem provocare: sed unum
quemque in ornanda domo pro viribus
dei

suis optulisse quod potuerit. Ne
que enim vel beatus papa gregorius
timuit ne offenderet patres a quibus
tot expositas evangelii lectiones
in suis ipse retractavit omeliis vel
augustinus vel quilibet alius prior
antecedentium tractatorum instituto ne
aut psalmos aut alia rogabatur
exponeret aut quecumque sibi videbatur
scriberet manum metuendo retraxit.
quin etiam ut idem augustinus ait. idcirco
necesse est plures a pluribus fieri li
bros diverso stilo sed non diversa fide.
etiam de questionibus isdem ut ad
plurimos res ipsa perveniat. ad alios
sic ad alios autem sic. Sunt autem
quedam in expositione beati ambro
sii in lucam tam diserta siquidem et ex
celsa quod tuam sanctitatem quoque vidis
se non ambigo. ut a doctoribus
solum intelligi queant. a rudibus vero
fastidiosis ne lectoribus quales in pri
mi eius plures invenies propter difficulta
tem vel assequendi que diserta si
mul capiendi que alta. ne querun
da quidem quasi celsiora nec qui
se fortiora putent esse scrutanda.
Hec pater dedit indicium doctissimus
pater augustinus. qui ad paulinam
dei famulam de videndo deum scribens
non alius magis quam ex hoc opus
culo superius beati ambrosii testimo
nijs utendum putavit. Et ea pariter
non solum ponenda simpliciter sed etiam
exponenda iudicavit. adeo ut ex
paucissimis memorati doctoris sen
tentiolis non parvum volumen contex

[library stamp]

tando cōferret. Nō ideo comme-
randū putaui. ut et tua sancta
fraternitas et legentes sil' agnos-
cerēt. Volo eni completo a te p
dei auxiliū ope qd postulo hāc
simul' eplām in capite ꝑposite nō
ob aliā q̄ꝫ descensiōis fratne g̃-
tiā in lucā scribē rogatū ut qui
ob teneritudinē ingenii sublimia
uel difficilia intellectu capē nequ-
ūt. Hec simpliciori stilo expo-
sita facilius apphendāt. Ergo a-
ge dilectissime incōato opi se-
dulus īsiste btm̄ lucā luculento
sermone expone. Et q̄ btūs am-
brosius quedā indiscussa ꝑterijt
q̄ illi qͥ sūme eruditionis viro
plana q̄ꝫ nec q̄situ digna videbā-
tur. Hec quoq̄ꝫ ꝑspectis aliorū
prm̄ opusculis diligentius uel
tuis uel alior dictis explanare
curato. Credo etiā q̄ tuo vigilā-
tissimo studio qui in lege dei
meditanda dies noctesq̄ꝫ ducis
puigiles nō nullis in locis que
ab eis intermissa sūt qd sentiri
debeat actor lucis apiet. iustū nā-
q̄ꝫ satis ē et supne pietatis atq̄ꝫ
equitatis moderamī conueniens
ut qui neglectis ad integrū mū-
di negociis etiā verq̄ꝫ sapiēcie
lumē indefessa mēte pseq̄ris et
hic fructū intelligencie purioris
assequaris et in futō ipm in q̄
sūt oīs thesauri sapiē et sciēcie
absconditi. regē in decore suo mū-
do corde contempleris. Animadū-

sane tue fratnitati credidi qd mouet
quosdā quare in expositiōe apo-
calipsis ubi ad q̄tuor animalia
ventū est noua intptaciōe. ma-
theū in homie. marcū in leone
designatū dixeris cū nōnulli econ-
matheū homi q̄ qͥ de hoīe scri-
bē incipiat. marcū leoni in quo
vox in deserto rugiētis audiatur
assignēt. Rogo q̄ in hoc ope ple-
nius qd tibi videatur de his verius
īsinues. Memores nri tuā sctām
fratnitatē deus dilectionis et pacis
conseruare et ad cōsiderāda sue le-
gis mirabilia sp illustrare dignet̄.

Dn̄o btīssimo et nimiū de-
sideratissimo acca. epō be-
da humilis pbr in deo eterno salutē.
Mira vere est et verū inire doctō-
ris egregij sentencia q̄ caritas oīa
credit oīa spat. Datis namq̄ꝫ e-
pistolis ad me ut aliq̄ tibi scribā
rogare te dicis et intrōgandū nec
dūq̄ꝫ mee consensionis accepto rn̄-
so q̄sitis adhuc opusculis qͥ iā
acquisitis ac pfecte consūmatis ꝑ-
facionis signaculū condis. Nō
dū fundamīe iacto nōdū allata
saltim materia ipē qͥ cōpleto iā
tanti laboris edificio. claues q̄-
bus introitus muniat̄ dirigis
ut pudeat nō cito subire opus
qd cito subeūdū citius explēdū
fides amica psumat. Nō hec
sc alia q̄ indubitata mutui fi-
ducia facit amoris q̄ de amico
pectore ut dictū est oīa cōfitarat

q̄ fieri p̄nt credit oīa sꝑat. Vn̄
et ego mox lectis tue dulcissīe
s̄ītatis pagiuncul̄is iniūcti me o
peris labori supposui in quo ut
īnuā monastice seruitutis ret̊i
nacula p̄tereā ipē m̊ dictator
simul notarius et librarius ex
isterē aggregatis q̄d hinc inde
q̄i insignissīis ac dignissīis tan
ti muneris artificibz opusculis
p̄rm quid. b̄tūs ambrosius q̄d
augustin⁹ q̄d deniqz gregorius
vigilantissim⁹ iuxta suū nomē
nostre gentis ap̄l's q̄d ieronim⁹
sacre īterp̄tes hystorie q̄d ceteri
p̄res in b̄ti luce verbis senserūt
q̄d dixerint diligenti⁹ īspicere
sategiqz: mādatūqz otinuo se
dulis ut iussisti uel ip̄is coꝝ sil
labis uel certe meis breuiandi
causa sermonibz ut videbat̃
edidi. Quoꝝ qꝛ operosū erat vo
cabula īterserē ꝑ singula et q̄d
a quo auctore sit dictū noīati
ostenderē ꝯmodū duxi eminus illa
rum p̄mas noīm l̄ras īp̄mere
ꝑ que hasc̄uctim ubi cuiusqz
p̄rm īcipiat. ubi sermo quē trās
tulisti desinat. ītimare sollicit⁹
ꝑ oīa ne maioꝝ dicta furari et
hec q̄i mea p̄p̄ia ꝯponē dicar.
Multūqz obsecro et ꝑ d̄n̄m le
gentes obtestor ut si qui forte
n̄rā hec qualiacūqz sint opus
cula transcrip̄tione digna duxe
rint memoratam quoqz noīm
signo ut in n̄rō exemplari rep̄e
riūt affigē meminerīt. Non
la etiā que ut v̊bis tue sanctita
tis loquar m̊ auctor lucis ape
ruit p̄p̄ri sudoris iudicia ubi
oportunū videbat̃ ānexui qui
ī legis d̄iue meditatioē et si nō
ut ipē scr̄psisti dies noctesqz ꝑ
uigiles ducē sufficio nō p̄uū
tū studii me ī scr̄pturis īpendis
se nō dubito et ea solū q̄ m̊
auctor lucis ap̄ire dignat⁹ est
nō in hoc tm̄ opusculo sed in
omī p̄fius lectione potuisse
vidē id est recte sentiendo dmos
trē. Nō vero aīs mouē quos
dā quare ī apocalipsi noua
int̊p̄tatioē matheū hoīe mar
cū leonē assignarē maluerimus de
buerāt. q̄tūqz illi sūt quos h̊
mouet qꝛ nō hoc mea noua
sed antiqua p̄rm explanatoē
traditū dixi. Neqz enī a me
ipso ita visū. sed ita a b̄tō au
gustino expositū fuisse memo
rim et paucis etiā vnde hoc
affirmaret adiūxi. Cui⁹ non
ab re ē si ip̄a quoqz uerba po
nentes q̄d de euāgelistis uel
typicis coꝝ aīalibz senserint
ostendam⁹ quibz et illud nos
trū opus ab īiusta vituperatoē
saluet̃ et hoc p̄positū tanti
doctoris auctē firmet̃. Cū g̊
multa pulchre et exīmie de
euāgelistis in libro de consen
su coꝝ p̄mo p̄misisset iūgit
int̃ cetera dicens. et quāuis

singuli suum quendam narrandi or
dinem tenuisse videantur, non tamen
unusquisque eorum velut alterius prece
dentis ignarus voluisse scribere re
peritur vel ignorata pretermisisse que
scripsisse alius invenitur, sed sicut
unicuique inspiratum est non superfluam
cooperationem sui laboris adiunxit.
Nam matheus suscepisse intelligitur
incarnationem domini secundum stirpem re
giam. et pleraque secundum hominem pre
sentem vitam facta et dicta eius. mar
cus eum subsequitur tamquam pedissequus
et abbreviator eius videtur. Cum so
lo quippe iohanne nichil dixit solus
ipse perpauca cum solo luca paucio
ra cum matheo vero plurima et multa
pene totidem atque ipsis verbis si
ve cum solo sive cum ceteris consonan
te lucas autem circa sacerdotalem domini
stirpem atque personam magis occu
patus apparet. Nam et ad ipsum
david non regium stema secutus
ascendit sed per eos qui reges non
fuerunt exiit ad nathan filium da
vid qui nec ipse rex fuit non sicut
matheus qui per salomonem regem
descendens ceteros etiam reges ex
ordine persecutus est servans in eis
de quo postea loquemur misticum
numerum. Dominus enim ihesus christus unus
verus rex et unus verus sacerdos
illud ad regendos nos illud ad
expiandos has duas personas
apud patres singillatim commendatas
suam figuram egisse declaravit. Et
paulopost secundum hominem quippe

christus magis et rex et sacerdos effectus
cui dedit deus sedem david patris
sui. ut regni eius non esset finis
et esset interpellandum pro nobis me
diator dei et hominis homo christus ihesus.
Non autem habuit tamquam brevia
torem coniunctum lucas sicut marcus
matheus et hoc forte non sine
aliquo sacramento quia regum non est
esse sine comitum obsequio. Unde
ille qui regiam personam christi narrandam
susceperat habuit sibi tamquam co
mitem adiunctum qui sua vestigia
quodammodo sequeretur. Sacerdos autem
quoniam in sancta sanctorum solus intrabat
propterea lucas cuius circa sacerdotium
christi erat intentio non habuit tamquam
socium subsequentem qui suam nar
rationem quodammodo breviaret.
Tres autem isti euangeliste in hiis
rebus maxime diversati sunt quas christus
per humanam carnem temporaliter gessit.
Porro autem iohannes ipsam max
ime divinitatem domini qua patri est
equalis intendit eamque precipue suo
euangelio quantum inter homines suf
ficere credidit commendare curavit.
Itaque longe a tribus istis superius
fertur ita ut hos videas quodam
modo in terra cum christo homine conver
sari illum autem transcendisse nebulam.
qua tegitur omnis terra et pervenisse
ad liquidum celum unde acie mentis
acutissima atque firmissima videret
in principio verbum deum apud deum per
quod facta sunt omnia et ipsum cog
nosceret carnem factum ut habitaret

in nobis. Item post aliqua verba in
videntur inquit qui ex apocalipsi
illa quattuor animalia ad intelligendos
quattuor evangelistas interpretati sunt
quia probabilius aliquid attendisse
illi qui hominem in matheo. leonem
in marco. vitulum in luca. aquilam
in iohanne intellexerunt quam illi qui
hominem matheo aquilam marco leo-
nem iohanni tribuerunt. De principiis
enim librorum quandam coniecturam capere
voluerunt non de tota intentione
evangelistarum que magis fuit per-
scrutanda. Multo enim congruentius
ille qui christi regiam personam maxime
commendavit per leonem significatus
accipitur. Unde et in apocalipsi cum
ipsa tribu regia leo commemoratus
est ubi dictum est. vicit leo de tribu
iuda. Secundum matheum enim et ma-
gi narrantur venisse ab oriente
ad regem querendum et adoran-
dum qui eis per stellam natus apparuit
et ipse rex herodes regem christum for-
midat infantem atque ut eum possit
occidere tot parvulos necat. Quod
autem per vitulum lucas significatus
sit propter maximam victimam sacer-
dotis neuter dubitaverunt. Ibi
enim a sacerdote zacharia incipit
sermo narrantis ibi cognatio
marie et elizabeth commemoratur.
Ibi sacramenta primi sacerdotii in in-
fante christo impleta narrantur et
quecumque alia diligenter possunt adverti
quibus appareat lucas intentionem
circa personam sacerdotis habuisse.

Marcus ergo qui neque stirpem regiam
neque sacerdotalem neque cognationem
vel consecrationem voluit et tamen in narrare
eis versatus ostenditur que homo
christus operatus est tamen hominis figuram
in illis quattuor animalibus significasse
videtur. Hec autem animalia tria
sive leo sive homo sive vitulus in terra
gradiuntur. Unde isti tres evangeliste
in his maxime occupati sunt que christus
in carne operatus est et que precepta
mortalis vite exercende carnem por-
tantibus tradidit. At vero iohannes
super nubila infirmitatis humane
sicut aquila volat et lucem incommu-
tabilis veritatis acutissimis atque
firmissimis cordis oculis intuetur.
Hec beati augustini paucis de plu-
ribus excerpta testimonia ad repel-
lendam querulorum calumpniam explevi
pro satione miserum quia prisco more
opus ut divini est tutela defensionis
exhibeant. et putari signaculum non
ignobile praefigunt. Orantem pro
nobis sanctam paternitatem vestram gra-
tiam superni adiutoris conservare
atque ad defensionem ecclesie sue sancte
semper corroborare dignetur. Explicit
prefacio. Incipiunt capitula libri
sequentis

Prefatio lucas theo-
philo evangelium in-
dicat per orbem descrip-
tum. Sacerdotium iusti zacharie
refertur et visio in templo quod
ei filius revelante propinquitate nas-
citur cuius etiam conceptio memo-

ratur

¶ Missus angelus ad mariā nascitur loqt̄ saluatorē q̄ mox ↄcepto salutat' ab elizabeth ex ultātē in utero iohāne. Unde post tres menses ūuersus est in domū suā

¶ Nato iohāne mox eloq̄ muto reddit pr̄i illico ꝓphetātī puer ī deserto est usq; in diē ostēsio nis sue ad isrl'. ¶ Refertur edictū cesaris et natiuitas xp̄i a pastoribȝ ab angelo cū quo celestis milicie multitudo canit glā in excelsis deo ¶ Angel' descendētibȝ pastores ꝓfecti sūt saluatorē positū in p̄sepe īue nerūt deū sup̄ hiis q̄ videbant collaudantes.

¶ Octaua dies circūcisiōis eius et xxx tercia purgationis eius cū ꝓphecia p̄ntis symeonis iusti uel anne ꝓphetisse narrat'

¶ Duodennis ip̄e īmansit a suis in templo q̄rentī mr̄ dicēs in hiis q̄ pr̄is mei sūt oportet me esse ¶ Anno q̄ntodecīo tyberii cesaris iohānis orta p̄dicatio ē qua cūctos ad p̄niaȝ cohor tatur et ut ualgi et calūniamē tis deū se fatet' indignū.

¶ Herodes carceri dat iohānē et t'ginta ānoꝝ baptizato dn̄o t'initatis in baptismo mis teriū declarat' generationū sep tuaginta septē a xp̄o sursū v'sus usq; ad deū ordo ↄtexit'.

¶ Quadraginta dieꝝ et ieiuniū et trina temptatiōē dyab'i supa tus ostendit' ¶ Fama īgressi ī galyleā defert et q̄d ysaye li brū accipiens de se impletū dix erat nec hic̄ ꝓphām honorē in p̄ria sua relata etiā vidua de sarepta uel lepsi naaman syri mūdatiōē q̄ꝝ ꝑ mediū eoꝝ de mōte p̄cipitare uolebāt tran sierit indicat'

¶ Cōfitentē in synagoga demōē pellit ex hoīe

¶ Socrus petri et multoꝝ īfirmoꝝ turba sanat' et cōfessio demōū p̄hibetur ¶ Duabȝ nauicul' captura pisciū in v'bo dn̄i re pente ↄplens timoꝝ pauescētis petri sociorūq; eius edicit' mul ti v'tute dn̄i curant' īfirmi.

¶ Lepso mūdato. ¶ Paraliticum mūdato tecto dimissū cū se et a p̄tis et a palisi curat.

Leui qui et matheus de theolo neo vocat' murmurantes de pub licanoꝝ ↄuiuio uel de ieiunio adhibito sponsi ac vestimēti et vini noui comparatiōē redar guit ¶ Querentes deuulsiōē spicaꝝ in sabbatis relato dauid exemplo ↄuīcit

¶ In synagoga manū aridā sa nat repletis insipientia phisei' ¶ Pnoctans in oratiōē mane duodecī aplōs noīat t'ngen tes eū sanant' egroti.

¶ Pauperes esurientes flentes

psecutionē patientes ponit ne
diuitibz ac ridentibz dices etiā
inimicos p̄cipit diligendos et
pcutienti uel nudanti minime
resistendū ¶ De festuca et t̄
be. arbore quoqz bona et ma
la. atqz domo edificāda parabo
lam ponit
¶ Centurionis seruū curat rogan
tibz pro eo senioribz et amicis
¶ Filius unicus uidue matris
mortuus iā ciuitate elatus
de feretro suscitat ¶ Regres
sis iohis nūtijs multa de ei⁹
magnitudie loq̄t et pueris se
dentibz in foro generationē cōpat
iudeoꝝ ¶ Discūbentis dnī pe
des mulier lacrimis rigat. et
pharisei cogitatio parabola duo
rū arguit debitoꝝ ¶ Euan
gelizanti dnō in discipul' ei⁹
mulieres dicūt de suis facul
tatibz ministrasse parabola quoqz
seminātis fructumqz cōponit
aut exponit
¶ Lucernā sub uase nō ponendā
eos matrē fr̄es qz uocandos.
aut qui patris fecit uolūtatē.
In naui dormiens excitat a peri
clitātibz et tēpestatē maris u̇
bo cōpescit ¶ Hoiem a demōni
legione curauit quos i porcos
ire cōcessit ¶ Pgens ad filiā iā
suscitandā. mulierē a pfluuio
sanguīs saluat. r̄suscitate dari
puelle p̄cipit manducare
¶ Collatis u̇tutibz mittit duo

decim p̄dicatores p̄ceptis salu
taribz instructos ¶ Famā eius
herodes audisse r̄fert. et apli
dicunt que fecerāt intulisse ¶
Quinqz panibz et duobz piscibz
qūqz hoīm milia saturat.
¶ Interroganti discipulos quē eū
dicerent hoies petrus r̄ndit
xpm̄ dei ac ipē p̄nūciat se pas
surū. ¶ Docet ut eū q̄sqz secu
turus abneget semetipm̄ et
quosdā nō uisuros ait mortē
donec uideāt regnū dei. mox
i̇fert trāsfiguratū i monte
¶ Cuiusdā filiū a demonio i
crepat a generationis incredu
litate cruciatur. Iterū dicit se pas
surū fore et de p̄matu cogita
tionis eoꝝ statuto i medio pu̇ero
uerā humilitatē docet et nō p
hibere uirtutes i eius noīe
facientē Ignē de celo sup con
temptores petere uolentes disci
pulos i̇crepat et dicēti sequar
te. uulpes foueas hr̄e testat
uiuenti seq̄nti dimittē mortuos s.
et tenenti aratrū nō r̄spicē r̄tro
Designatis et aliis lxx duobz
dat p̄cepta quibz debeāt p̄di
care mox incredulitas i̇crepat
ciuitates lxx duobz r̄uersis atqz
gaudentibz p̄cipit. nō de sub
iectione demonū sed de suoꝝ no i celo
minū scriptione gaudē Confes 17
sio laudis in gaudio r̄fertur
ad prēm postq̄ infert p̄ores
iustos q̄ uider̄ apli nō uidisse

legisp̄ito de vita et̄na q̄rente
et q̄s eius esset pximꝰ sciscitā
te dixit pabolā vulneāti cu
ratā a samaritano miāz p̄
cipit imitandā ¶ Querelā mi
nistrātis marthe de sorore nō
cū adiuuāte optimā p̄tē eā
elegisse dicendo ↄpescit ¶ Nor
mā orōnis quīqʒ petitionū
rogatus discipulo tradit ¶
Amice tres panes media noc
te petentis pabolā ponēs. pe
tēdū querēdū pulsandūqʒ p̄
suadet ¶ Mutū demoniacum
restituto curat eloq̄o et in be
elzebub cū talia posse dicētes
de armato fortiore deuicto et
de sp̄ū īmūdo septēpliciͭ in
hoīe regresso redarguit ¶
Exclamāti mulieri btm̄ esse
ventrē qui eū portasset. rn̄dit
eū esse btm̄ qui seruauerit v̄
bū dei. et de signo ione dicēs
r̄ginā austri ↄmemorat ¶
lucernā dicēs sub modio nō ēē
ponēdā oculū docet simplicē
esse debere

¶ Apud phariseū p̄ndē rogatus
cogitantē baptismate vocans
et ve phariseis sexies dicēs
multa eoꝝ mala coarguit
¶ Discipulis p̄cepit et a fer
mēto ypocrisis cauē et eos
q̄ corpus occidūt nō metiē
ner in p̄secutione q̄d locuti
sint cogitare ¶ Petēte quo
dā mr̄ se et frēm suū diuidi

hereditatē pabolā ponit de di
uite auaro mox et discipulis
sollicitudinē tibi uestis eqʒ qua
tenent aues p̄cipit euitandū
¶ Pusillo gregi regnū pmit
tens possidenda uel possessa
ꝓpter elemosinā vendi lūbos q̄
p̄cinctos et lucernas ēē debere
iubet vigilandūqʒ seruū boni
maliqʒ mentione factā p̄cipiēs
seruū scientē volūtatē dn̄i mul
tis. ignorantē vero paucis va
pulare ↄfirmat. ¶ Ignē in ter
re dixit necessitudine diuisiōē
missurū et faciē celi pbantes
debere tempus ītelligē mani
festū atqʒ ↄsentiendū aduersario
ī via pnūciat.

¶ Nūciatis quibusdā a pylato
occisis ait. omnēs nisi pniāz agit
sitē pituros uel sicut illi dece
et octo ruina turris oppssi. Pa
bolā quoqʒ de sterili arbore
fici ponēs īdicat pniāz differ
rētes et mulierē ab ānis dece
et octo curuatā erigēs de tem
sabbi murmurātes exēplo bo
uis adaquādi r̄fellit gaudēte
ꝑplo de eius miraculis glosis.
¶ Regnū dei grano synapis
et fermēto de augusta quo via
paucoꝝ loquēs erūt inq̄t pmi
nouissimi et nouissimi pmi
¶ Herodē vulpē appellat et
ihr̄lm īcrepat alis eius pregi
respuentē ¶ Ydropicū sabbo
curās velut de humoris putro

libertatū murmurāntes pharise͡os
aīm uel bouis in eo cadentis
extractione ꝯfundit humilitatē
quoqꝫ sectandā docēs ī ꝯuiuio
ꝑmū accubitū ꝑcepit nō ēē que
rendū nec dites sed paupes q̄
nō retribuūt esse pascēdos ¶
Ponit pabolā de iuitatis q̄ se
excusare studentes cena nō fue
rūt digni
¶ Dominis necessitudinis insup et
aīam suā et assūpta cruce seru
ris silitudinē edificande turris
et de bello regū duoꝝ exponit
neue sit q̄s sal ifatuatū sed au
res habeat audiendi ¶ Mur
murātibꝫ de pctōꝝ ꝯuiuio pa
bolā ouis et dragme ponit ī
uēte ꝯmēdans gaudiū de peni
tentiū salute futuꝝ ¶ Pabolā
ponens de frugi et luxuriosi
filii ꝯuersione ꝓdigi ad prēm
salutē indicat penitentiū
¶ De uillico iniq̄tatis ex dissilitu
dine qui debitū dn̄i astu soler
tione minuerat introducit ¶
Nō posse deo seruire quēquā
et mām̄one. auaros īcrepat
pharizeos legēqꝫ dicēs uel ꝓ
phetas usqꝫ ad iohānē baptis
tā et ex dimittēs quis uxorē
mechetur ¶ Inmisericordē ditē
ꝑpuratū et pauperē lazarū in
troducens ostendit qualia sit
passuri raptores si sic merent
puniri tenaces
¶ Ve dicit scandalizanti peniteti
uo frī etiā septuagēs septies
ꝑcepit remittendū ¶
Augeri sibi petiūt apli fidē et
audiūt de translatione arboris
facultatē positaqꝫ silitudine
de seruo arante ul' pascēte do
cet ut iutiles se etiā implētes
q̄ ꝑcepta sūt fateant ¶
Decē lepsis mūdans unꝰ tm̄
et hic alienigena ad grās re
uertit ꝛferēdas. ¶
Interrogatus de tpe regni dei rn̄
dit nō cū obseruatiōē ventur
cūqꝫ fulgori ꝯparāns occupātō
eos dicit ¶ Dn̄s hoīes sicut
in diebus noe et loth et de bi
nis in lcō ī mola et ī agro sin
gulos assumēdos et singulos
ꝑnūciat ꝛlinq̄dos ¶ At sp orā
dū pabolā de vidua ponit.
ultionē de adūsario suo ab ī
quo iudice postulante ¶ Orō
nē pharisei in templo et publi
cani ꝓposita docet nō iactāda
merita sed ꝯfitenda pcīn ¶ P
uulos ad se uenīi ꝓhibēs hūi
litatē sub coꝝ noīe sigt optinē
dā. Interrogatus diues de possi
denda vita etna scdā responsiōē
tristis abcedit et ꝛlinquētibꝫ
ꝓpter nomē suū ꝑpalia dn̄s et
na ꝑmittit. ¶ Tendendū est se
iherosolimis passuꝝ ꝑdicit
¶ Iuxta ihericho mēdicāti lumē ceco
pātī restituit ¶ Perambulās
ihericho zacheū publicanū ab
soluit qui venit saluū facere

qd̄ p̄cerat ¶ Parabolā ponit
seruor̄ accipientiū a dn̄o suo
decē mnas ut negociarent̄ ex
eis. et inimicos regni sui p̄nu
ciat eē p̄mēdos. ¶ Sup pul
lū asine sedēt cūctis dicentib;
pax in t̄ra gloria in excelsis.
et de īcrepantib; discipulis
suis ait si hij tacuerit lapides
clamabūt.
¶ Videns ciuitatē fleuit super
eā p̄nūcians eūtendā. de tē
plo vendentes eicit scribis in
sidiantib; a p̄plo libent̄ audiat̄.
¶ Sciscitantes de p̄tāte eius viti
sia ab īterrogante de iohānis
baptismo cōuincunt̄. ¶ Parabo
lā dicit de cultorib; vinee qui
dn̄i sui seruos et filios occidert̄.
¶ Temptantes de tributo cesaris r̄d
dendo denarij īscripcione cōuīcit.
¶ Saducceis de septē f̄rm vx
ore querentib; r̄surrectionē
eciā moysi testīonio ɔfirmat.
¶ Querit quō xp̄us sit filius
dauid cū dn̄s vocaret̄ ab eo
in psalmo centesimo ix°. eleua
cionē quoq; scribar̄ arguit vi
duā in gazophilacio. duo era
mittentē plus omib; misisse
ɔfirmat ¶ laudātib; edificiū
templi p̄dicit eius destruccōū
et īterrogantib; de fine mūdi
mala plima p̄cessura nec p̄o
gitandū qd̄ tradīti loquātur
sed in paciēcia sua possideant
aīas suas. Circūdandā ab ex
ercitu ihrl̄m et de p̄gnātib; gladiū
q; et captiuitatē signaq; celi
futurā seq; ventur̄ in nube cū pt̄ā
te magna et maiestate p̄dicit
vigilandū p̄cipit et orandū. ¶
Respicite inq̄t q2 appropinquat
redempcio ab ebrietate quoq;
et curis huius vite p̄hibens ¶
Iudas pascit p̄ciū parat disci
puli pascha misteriū cene dn̄i
ce celebratur ¶
Cōtencionē discipulor̄ scripm̄ il
lorū misteriū astruens tollit q̄b;
regnū p̄mittens ait p̄mo aliqn̄
petre ɔfirma f̄rēs tuos conuersus
¶ Passiōis gesta narrāt̄ ubi mi
ccetera eciā auriculā quā p̄ncē
petrus abscidāt. ipse manu sue
tactus restituit. ¶
Crucifigentib; veniā a p̄re depo
scens eciā vnū de latronib; cru
cifixū ɔfitentē absoluit.
¶ Resurrexisse eū mulieres āgeli
ca reuelacione cognoscūt et pe
trus ad monumētū currēs ac vi
dens qd̄ f̄rm fiat admirat̄.
¶ A duob; id ē cleopha et socio
eius cuius nomē tacet̄ eūtib; in
castellū qd̄ emaus vocabat̄
post ɔfabulacionē plixe ī fraccōe
panis agnoscit̄ ¶ Colloquen
tib; discipulis discipulis astans ī
medio dixit pax vobis. et ad
huc pauentes sp̄m se putātes os
tensione cicatricum manuū pe
dumq; ɔfirmat edens corā ipis
p̄tē piscis assi et fauū mellis

instruit eos promissum patris mittere se dicens ascendit in celum. Expliciunt capitula. Incipit expositio libri primi in lucam euangelistam venerabilis bede presbyteri.

Beatus euangelista lucas de omnibus que cepit ihesus facere et docere usque in diem qua assumptus est sermonem facturus primo eorum qui falsa de eo scripsere redarguere curauit audaciam lectorum videlicet tacite admonens ut non solum que predicat ipse sequenda verum que alii sonuerint nouerint penitus esse detestanda. et ne error forte inscitiis oriretur occasio superfluam passim scribentium lectionem presumendi ad vitandam. Neque enim de omnibus generaliter sed de quibusdam specialiter fidei uel scientie virtute potens dici potuit et si mortiferum quid biberint non eos nocebit. Hic ergo incipit lucas.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem que in nobis completa sunt rerum sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis visum est et mihi assecuto a principio omnibus diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem. Quo nam manifestissime prohemio significat eam sibi maxime causam euangelii fuisse scribendi ne pseudo euangelistis facultas esset falsa predicandi. qui ut eorum hodieque monumenta testantur sub nomine apostolorum presidia conati sunt inducere sectas. Denique nonnulli thome alii bartholomei quidam mathie aliqui etiam duodecim apostolorum titulo reperiuntur falso suo scripta prenotasse. sed et basilidis atque apelles quorum unus contentos celos et hylen alter duos inducens contrarios deos inter alia nefanda dogmatizabant euangelia sui nominis errore feda reliquisse. Inter que notandum quod dicitur euangelium iuxta hebreos non inter apocrifas sed inter ecclesiasticas numerandum hystorias. Nam et ipsi sacre scripture interpreti iheronimo pleraque ex eo testimonia usurpare et ipsum in latinum grecumque visum est transferre sermonem. Falsa vero euangelia lucas prima mox prefatione refellit. Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem. Multos videlicet eos non tam numerositate quam hereseos multifarie diversitate commendans qui non spiritus sancti munere donati sed vacuo labore conati magis ordinare narrationem quam hystorie texerent veritatem. ideoque aliis complendum opus in quo frustra sudavere reliquerunt illis nimirum qui tum sunt quatuor non tam quatuor euangelia quam unum quatuor librorum varietate pulcherrima consonum ediderunt. Ediderunt enim sicut tradiderunt illis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis. Qua sententia non solum

lucas et marcus q̄ p̄nte in carne
dn̄m nō viderūt atq; ideo q̄ scri
berent auditu dis̄re debebāt. ver
quoq; matheus apl'i sīt desig̃ti.
Et ipi enī in multis q̄ scribeūt
ab hys q̄ infanciā pueriā genea
logyāq; eius scire et gestis int'
esse potuerūt audire opus habe
bāt ¶ Nō aūt visū eciā sibi
scribē dixit nō q̄i a se visū sed
spū sancto īstigante sibi quoq;
visū significat iuxta qd' in ep'la
sua dixit apli visū est enī spū
sco et nobis. Cuius mimtū gtā
gerit'. ut id qd' bonū est nobis
eciā bonū videat'. Et assecutum
q̄de se nō pauca dixit sed omīa
ver' assecuto oīa visū est scribē
nō omīa sed de omībz q̄ ad fidē
legentiū ofirmandā credē ydo
nea. et q̄z nec ipē mūdus sī scri
berent' capet omīa. Unde eciā
osulte nōnulla q̄ ab alys sīt dicta
p̄terit. ut illis facta in euāgelio
grā refulgēt et p̄pus quibusdā
singuli libri misteriorz gestorūq;
miraculis eminerēt ¶ Theophi
lus int'pretat' amās deū ul' ama
tus a deo ¶ Quisq's ergo amat
deū siue a deo desiderat se amai
ad se scriptū putet euāgeliū et
ut sibi datū mun9. sibiq; dn̄e
datū pignus oseruet ne vide
licet acceptā ubi pecuniā uel
tinea dilacerationis h'etice uel
sordide cupiditatis erugo de
uastet. Nō aūt nouorz quorū
libet eidē theophilo et velut ig
notorz inuis pandēda. sed eorz
de quibz eruditus ē. v'borz p̄mit
tit' veritas exp̄menda. scilicet ut
quo q'd ordine de dnō uel a do
mino gestū dictū ue sit agnos
cē queat. Neq; enī qui p̄fectus
ēē cupit solūmō xp'm credē s'
fidē p̄ctiue diuinitatis et t'pora
nee dispensacōis illi9 debet
ordinē nosē

Capitulū p̄mū

Fuit in diebz herodis regis iu
dee sacerdos quidā noīe zacha
rias de vice abya. et vxor illi de
filiabz aaron et nomē eius eli

Sacrosctā p̄curseris habet
dōni nobilitas nō solū a
p̄ntibz sed a p̄genitoribz glōsa
descendit quatenus aduectū illi9
fidē nō subita īspiraciōe acceptā
verū a vita magis p̄paginatā
susceptā liberius p̄dicaret. Et
q̄m q̄de aaron p̄mi in lege pon
tificis tuitus ē nota dignitas
dicendū paucis de abya. Cum
dauid rex et ipa magna deuo
cione peteret. ut īueniret tab'
naculum deo iacob. dns āt hoc
magis a salomone fieri deter
neret atq; ideo dauid eidē salo
moni oīa que ad īpensas dom9
p̄tinebant. p'paret ipsi quoq;
dom9 p singulas mensuras
descripcionē daret ut cresceret
extrinsecus structu cultus eciā
deuocionis īterius culmē au
gesceret. diuisionē nichilominus

et ideo

sacerdotaliũ leuiticorumq; graduũ.
in omnia opa domꝰ dñi distri
buit. Erant eñ principes sanctu
arij et principes dei. id est summi
sacerdotes tam de filijs eleazar
q̃ de filijs ythamar quor vices
scdm ministeria sua ut ingrede
rent' domũ dei xxiiii^or sortibz
distinxit in quibz abye familiã
de qua zacharias ortus ẽ sors
attigit octaua. Diuisit eñ v̈isq;
int' se familias sortibz vnã do
mũ q̃ ceteris p̃erat eleazar. et
alterã domũ que sub se habebat
ceteros ythamar. lege v̈ba dierũ
sed et antiq̃tatũ in ioseph li
bro vii. ubi statutũ refert ut
vtraq; gñatio iuxta ordinẽ
sortitionis ministraret deo per
dies octo a sabbato vsq; ad
sabbatũ. Vbi etiã de tribu le
uitarum xxiiii ptes factas asserit
ut ipi quoq; eodẽ mõ sortiti iuxã
morẽ sacerdotũ octenis diebz mi
nistrarẽt. Nõ aũt frustra p̃mo
noui testamẽti p̃co ĩ octaue sor
tis vice nascit' q̃z sicut septenario
sepe nũo p̃pt' sabbm vetus testm̃
sic nouũ aliquociẽs octonario nũo
p̃pter sacramẽtũ uel dñice ul' nr̃e
resurrectionis exprimit'. Vñ q̃a
nõ aliť q̃ p obseruãtiã vtriusq;
testamẽti regni celestis aula pe
netrat' recte et in templo salomo
nis misticus q̃ce graduũ ascen
sus fuisse narrat' et is qui ad
dñm in tribulatiõe clamãs ex

audit' dicẽte graduũ psalmis ad
superna p̃ducit' quo tandẽ in atrijs
domus dei positus. audire possit
bñdicat te deus ex syon. Tempꝰ
quoq; herodis alienigene videlicz
regis etiã ipĩu dñico attestat' ad
uentui. Dictũ nãq; fuerat q̃a
nõ deficiet princeps ex iuda neq;
dux de femoribz eius donec ve
niat qui mittendus ẽ. Ex quo
eñ patres ex egipto exierũt sũe
p̃ctis iudicibz usq; ad samuel
p̃pham. ac deinde regibz usq; ad
trãsmigrationẽ babilonie rege
bant'. Post reditũ vero de ba
bilone. p pontifices rerũ sũma
gerebat' usq; ad hyrcanũ regẽ
simul' et pontificẽ quo frũs iu
dea multis calamitatibz vexato
et ad ultimũ ab herode cuiꝰ pa
trẽ ipẽ de ignobili aduena. hoc
ẽ gentis ydumee sublimẽ fece
rat et eiuẽ fraudis interempto
iudee regnũ ipĩ herodi iussu
cesaris augusti tradit' gubnã
dũ cuiꝰ p̃fessiõ p̃mo ãno iuxta
p̃pheciã supditã qui mittendꝰ
erat aduenit ¶ Erãt ambo
aũt iusti ante deũ incedentes ĩ oĩbz
mãdatis et iustificatioĩbz dñi
sine q̃rela. Vñ iusti ambo añ
deũ. Non eñ oĩs qui iustus
ante hoĩem iustus ẽ añ deum.
Aliť videt homĩes aliť videt dñs.
hoĩes in facie deus in corde.
Et ideo fieri pt ut aliq̃s affec
tata bonitate populari iustus

videatur hominibus. iustus autem ante
deum non sit si iustitiam ex mentis sim
plicitate non formet sed adula
tione simulet. Verus autem ille
qui in conspectu dei iustus est. Cuius
ille de quo dominus dignetur dicere.
Ecce vere israhelita in quo dolus
non est. Verus enim israhelita qui
deum videt et videri se novit a do
mino et ipsi exhibet omnia cor
dis. Incedentes inquit in omnibus man
datis et iustificationibus domini.
Prius mandatum. secunda est iustifi
catio. Cum enim mandatis celestibus
obedimus in mandatis incedimus domini
cum iudicamus et continue iudicamur
tenere iustificationes domini videmur.
Plena ergo est laudatio que ge
nus mores officium factum iudicium
complectitur. Genus in maioribus
mores in equitate officium in sa
cerdotio factum in mandato in iusti
ficatione. Meritoque addidit sine
querela. hoc est quod apostolus ait pro
videntes bona non tantum coram deo
sed etiam coram hominibus. Et ecclesias
tes. Ne sis inquit multum iustus
quia plerumque iustitia durior hominum
querelam provocat quam vero temperata
est ipsa sua dulcedinis gratia e
tiam in iudice querimonium vitat. ¶
Et non erat illis filius eo quod esset
elizabeth sterilis et ambo pro
cessissent in diebus suis. Divinitus
est procuratum ut provecte etatis diuque
coniugii fructu privatis iohannes
parentibus nasceretur quatenus inopina

iudicium

to prolis ortu et ipsos donum gratius
afficeret et ceteros miraculi stu
pore futuri prophete pararet auditum.
Denique posuerunt omnes qui audie
rant in corde suo dicentes. quis pu
tas puer iste erit. ¶ Factum est autem
cum sacerdotio fungeretur in ordine
vicis sue ante deum secundum consue
tudinem sacerdotii. Per moysen
quidem dominus unum constituit summum
sacerdotem quo mortuo unum per or
dinem succedere iussit et hoc ad da
vid usque tempora servatum est a quo
plures fieri ut diximus domino nichil
ominus agente decretum est qui vi
cissim ministrantes tempore vicis sue
singule castimonie studerent domum
que suam omnino non tangerent. Unde
nunc zacharias in ordine vicis
sue sacerdotio functus asseritur.
¶ Sorte exiit ut incensum poneret
ingressus in templum domini et omnis
multitudo erat populi orans foris
hora incensi. Non nova nunc sor
te electus est cum incendium esset
adolendum sed prisca tunc sorte pre
electus cum primo ordine sui pon
tificatus in vice abia succederet.
Incensum autem in sancta sanctorum a
pontifice deferri expectante foris
templi omni populo. Decima die
septimi mensis est iussum et hanc
diem expiationis sive propitiatio
nis vocari que apud nos ob
varium lune discursum a quo men
ses computantur hebrei modo in sep
tembrem mensem modo incidit in

octobre. quia scilicet mensis quo
pascha geritur et ordine conditionis
et edicto legis annum principium tenet
dicente domino ad moysen. mensis
iste vobis principium mensium primus
erit in mensibus anni. Decima die men-
sis huius tollat unusquisque agnum etc.
Huius autem diei apostolus paulus
ad hebreos scribens ita meminit
in priori quidem tabernaculo semper in-
troibant sacerdotes sacrificiorum
officia consummantes in secundo autem semel
in anno solus pontifex non sine
sanguine quem offert etc. Quibus
diei huius misterium pandens. illum
ostendit pontificem esse verum qui consum-
matis officiis sui diebus. hoc est
impleta dispensatione carnis in
sanguine proprio celi secreta subiit
ut proprium nobis faceret patrem et in-
terpellaret pro peccatis eorum qui ad hunc pro-
foribus orantes expectant et diligunt
adventum eius. Pulchre igitur ea
die descensio eius per angelum nun-
ciatur qua eius per legem ascensio
figurabatur quia qui descendit ipse
est et qui ascendit. et ut psalmista ait
a summo celo egressio eius et oc-
cursus eius usque ad summum eius. etc.
Apparuit autem angelus stans a
dextris altaris incensi. Bene an-
gelus in templo et iuxta altare
et a dextris apparet quia videlicet
et veri sacerdotis adventum et mis-
terium sacrificii universalis et ce-
lestis doni gaudium predicat. Nam
sicut per sinistram presentia sic per dex-
teram sepe bona prenunciantur eterna.
iuxta quod in sapientie laude canitur.
longitudo dierum in dextera eius.
et sinistra illius divitie et gloria.
Et zacharias turbatus est videns
angelum et timor irruit super eum. Ait
autem ad illum angelus. Ne timeas
zacharia quoniam exaudita est deprecatio
tua. Timentem zachariam confor-
tat angelus quia sicut humane fra-
gilitatis est spiritualis creature visione
turbari. ita angelice benignita-
tis est paventes de aspectu suo mor-
tales mox blandiendo consolari.
At contra demoniace est ferocita-
tis quos sua presentia territos sense-
rit. ampliore semper horrore concutere
quam nulla melius ratione quam fide
superatur intrepida. Et uxor
tua elizabeth pariet tibi filium et
vocabis nomen eius iohannem.
Deprecatione dicens exauditam
partum coniugis promittit uxoris
non. ille qui pro populo oblaturus
intraverat relictis publicis votis
pro accipiendis filiis orare po-
tuerit. Presertim quia nemo o-
rat quod se accepturum desperat. Ad-
eo autem ille iam sue etatis et in-
fecunditatis coniugis meror nasci sibi
filios desperabat ut nec angelo
hoc promittenti crederet sed quod
dicit exaudita est deprecatio tua
pro populi redemptione significat. Quod
vero adiungit et uxor tua pariet
tibi filium eiusdem redemptionis or-
dinem pandit quia videlicet natus

zacharie filius receptori illius
ppli p̄conādo sit iter facturus.
Singularis aūt meriti īdiciū da
tur quotiēs hoībꝫ a deo uel īpo
nitur nomē uel mutatur. Sic a
brahā quia pr̄ multaꝝ gētiū
erat futurꝰ abrahā ē vocatus.
Sic iacob qꝛ deū vidit isrl' appel
lari meruit. Sic iosyas rex ob
eximie ṽtutis culmē noīatus
a deo ē multo tp̄e anq̄ꝰ natus.
Iohēs aūt interp̄tatur in quo ē grā.
uel dnī grā. Quo noīe declarat̄r.
p̄mo parētibꝫ eius grām quibꝫ
decrepitis filius nasceret̄r. ēē do
natā deinde ip̄i iohānī q̄ mag
nus corā dnō futurꝰ et adhuc
ex utero mr̄is spūs sc̄i sit munē
ditandus. postremo etiā filiis
isrl' quos ad dnm̄ deū ip̄orū
erat cōūsurꝰ. Et erit tibi gaudiū
et exultacio et multi ī natiuitate
eius gaudebūt. Merito gaudet
pr̄ qꝛ vel in senecta natū vl' talis
grē accepit filiū. gaudēt et
alii q̄bus ī auditu eatenꝰ regni
celestis euāgelizāt īgressū. Et
notādū qꝛ nato p̄cursore multi
gaudēt. nato aūt dnō ānūciat
angelꝰ gaudiū magnū qd̄ erit
omī pplo. qꝛ videlicet hic salutē
multis p̄dicare ille oībꝫ q̄ velīt
aduenit donare. Erit enī mag
nus corā dnō et vinū et sicerā
nō bibet et spū sc̄o replebitur
adhuc ex utero mr̄is sue. Mag
ne corā dnō ṽtutis ē p̄dicare

ī deserto celestia gaudia tienas
ab īntegro spreuisse delicias. Hꝫ
et hoc corā dnō magnū emi
net quāuis hoībꝫ videat̄r desp̄e
tū qꝛ is cui ī natis mulierū ma
ior nemo ē lasciuiētis ob ludū
puelle capite truncatus ē. Cuiꝰ
ordinē magnitudīs ip̄ē q̄ p̄po
suit angelus cōsequēt̄r exponēs.
et vinū et siceram nō bibet. Si
ceram īterp̄tatur ebrietas quo vo
cabulo hebrei omē qd̄ īebriari
pt̄ potulū siue de pomis siue de
frugibꝫ seu de qualibꝫ alia ma
teria cōfectū significāt. Morū
v̄o nazareorꝝ lege ī erat vino
et siceram tp̄e cōsecrationis abstinē.
Vnde iohēs sampson et ihere
mias ceteriqꝫ tales. ut sp̄ naza
rei id ē sancti manē possint
sp̄ hiis abstinē satagūt. Decet
enī ut vas celesti gratie mācipa
tū a seculi illecebris castigari n̄
vino ī quo ē luxuria debriari eū
qui musto spūs sc̄i desiderat īple
ri. Vnde recte cui vini ebrietas
tollitur spūs grā cumulat̄r quia
se tūc ut p̄dictū erat ip̄ē reple
tū mōstrauit cū intrante bt̄ā
maria in vtero genitricis exulta
uit et p̄cursionis sue cognoscēs
dnī officiū q̄tū ad potuit euāgeli
zauit aduentū. Et multos fi
lioꝝ isrl' cōuertet ad dnm̄ deū
ip̄oꝝ et ip̄ē p̄cedet an̄ illū in
ī spū et virtute helye. Cū iohēs
qui xp̄o testiōnium p̄hibens in

eius fiet pplo

eius fide ppl'os baptizabat dicit
filios isrl' ad dnm deū ipoꝝ cō
uertisse patet pfecto xpm esse
dnm deū isrl'. Si autē xpus est.
pmo qr xpus est dns deus isrl'
desinat arriani dnm deū esse
negare erubescant fotinani xpo
ex vgine pricipiū dare cessant
maniche alui ppli isrl' atqz a
liui xpianoꝝ deū credē. Et quia
iohes pcedē ante illū dr videat
cetnū añ scla deū post hoiem
i seculis natū. itcoqz a suo pcur
sore mō virū post se venturū
mō filiū dei esse noiatū. Qd
bene in spū in vtute helye p
dicē dicit qr sicut ille pcō ven
turus est iudicis ita iy pco fcūs
est redemptonis. Vn et conser
uatione prorsus simillima a
bo deserti secuti victu frugi ves
titu iculti tincti sr despecti ab
regis et regine nesamā tolerāt.
Ille iordanē celū petitur? diui
sit. hic ad lauachꝝ salutē q
celū petat ostdit. Hic tū dno
vsatur i terris. ille tū eo mani
festat in glia. ¶ Et oūertit cor
da prm in filios et icredibiles
ad prudentiā iustoꝝ parē dnō
plebē pfectā. Corda prm in
filios ouitē est spūalē sanctoꝝ
atiquoꝝ scīam pplis pdicādo
ifundē. Prudentia vō iustoꝝ
est. nō de legis opibz iustitiā
psumē sed ex fide salutē qrere.
ut qui in lege positi legis ius

sa pficiāt grā se tamē dei p xpm
saluādos itelligant. Justus eni
ex fide viuit. Et petrus de iugo
legis ait. Qd neqz prēs nri
neqz nos portare potuim9 sed
p grām dnī ihū credimꝰ sal
uari qmadmodū et illi. Ad hāc
prudentia qr diuinus icredul
et p iohem ibuti. et p helyā
sunt imbuendi. recte hec sententia
q de iohē p angelū dicta ē ījs
dem pene sillabis ē de helya
p malachiā pdicta parē ingt
dnō plebē pfectā. Ora eni za
chariā pro plebe orantē dixe
rat exauditū docet quo ordie
plebs eadē saluari et pfici de
beat ad pdictionē videlicz io
hānis penitēdo et credendo in
xpm. Et dixit zacharias ad ā
gelū. Vn hoc sciā. ego eni sū
senex et vxor mea pcessit in
diebz suis. Ab altitudie pmis
soꝝ hesitās signū quo credē
valet inqrit cū soli angeli vi
sio uel allocutio p signo suffi
cē debuerat. Unde merito dif
fidentie tacēdo penā luit cū in
cituriturus eadē et signū fidei
qd qsiuit et infidelitatis eēt pe
na quā meruit. ¶ Et rñdens
angelus dixit ei. ego sū gabrel
qui asto ante deū. et missus
sū loqui ad te et hec tibi euā
gelizare et ecce eris tacēs et
nō poteris loqui usqz in diē
quo hec fiāt pro eo q nō cre

credidisti verbis meis q̄ imple
buntur in tp̄e suo. Vult intelli
gi q̄ si homo talia ꝑmitteret
impune signū flagitare liceret at
cū angelus ꝑmittat iā dubi
tari nō debeat datū signū qd̄
rogat. ut qui desperādo locutꝰ
est. iā tacendo credere discat. Ubi
notandū q̄ angelus se et an
te dm̄ astare et ad euāgelizādū
zacharie missū ee testat̄. Na
et cū ad nos veniūt angli sic
exterius īplent ministeriū. ut tn̄
nūq̄ desint īterius ꝑ cōtēplacio
nē. Et mittūt igit̄ et assistūt.
q̄ et si circūscriptus ē angelꝰ
spūs sūmus tn̄ spūs ipē qui
deus ē circūscriptus nō est. An
geli itaqꝫ et missi an̄ ipm̄ sūt
q̄ quolibꝫ missi veniūt intra
ipm̄ currūt. ¶ Et erat plebs
expectās post zachariā et mira
bant̄ q̄ tardaret ipē in tēplo.
egressus aūt nō poterat loqui
ad illos et cognouerūt q̄ visio
nē vidisset in tēplo. et ipē erat
īnuēs et ꝑmansit mutꝰ. et fctm̄
est ut ipleti sūt dies officij eiꝰ
abiit ī domū suā. Hoc ē qd̄ dicit
q̄ vicis sue tp̄e pontifices tm̄
templū officijs mācipati nō so
lū cōplexu vxoꝝ sed ab ipo quo
qꝫ domoꝝ suaꝝ abstinerēt in
gressu. Ubi nūc tp̄is sacerdotibꝫ
qbꝫ sp̄ altari seruire iubet̄ ꝑpe
tuo seruande castitatis exemplū
dat̄. q̄ cū tūc sacerdotalis ex
stirpe aaron successio q̄rebat̄ ne
cessario tempus substituēde sobo
li ꝑcurabat. At q̄ nūc nō carna
lis successio sed ꝑfectio spūalis
īquirit̄ cōsequēter sacerdotibꝫ ut sp̄
altari īstant assistē sp̄ ab vxoribꝫ
cōtinēdū sp̄ castitas obseruāda p̄
cipit̄. ¶ Post hos aūt dies cōcepit
elizabeth vxor eius post dies
videlicet officij zacharie cōpletos.
Huiꝰ sacratissime cōceptionis io
hānes cōstātinopolitane vrbis
āntistes mēcionē faciēs gestā sꝫ
mācit mēse septembri viij kl' oc
tobris incipiēte luna vndecimā q̄n
oportebat iudeos ieiuniū sceno
phegie celebrare et īuentū est
ipo die viij° kalendaꝝ octobriū
eē equinoctiū. ī qua ē mācio ānō
noctis maioꝝ q̄ lucis. Illū eni
oportet crescere me aūt minui.
Minorata eni fuit lux a tenebris
cū iudei scd̄m legē et ꝑphetiā
sacrificia deo offerebant in qua
et iohānes conceptus ē. Hec
sūt eni que an̄ ꝑ ꝑris ꝑpli offe
bant̄ que iā cessare cū oportebat
cū iohēs idē baptistes cōcipitur.
Et ideo zacharias pr̄ eius sacerdos
iudeoꝝ obmutuit q̄ iā cessare et
obmutescere oportebat sacrificia eoꝝ
q̄ ꝑ ꝑris ꝑpli offerebant̄. Veie
bat eni solus sacerdos q̄ de agno
suo ꝑpo īmolato sacrificiū deo ꝑ
ꝑris oīm offerret. Quibꝫ bti
iohis uerbis eodem ꝑ̄ma mox
die post diē expiationis inuin

nonē nr̄ ſacerdotalis vite eē celeb
rā. ideoq3 in hac p̄curſoris dm̄
oceptione fieri q̄ nō fruſt͛ dic ie
iunioꝝ et afflictionis eſt ab an
gelo p̄dicta q2 p ipm̄ erat hoībȝ
afflictio penitentie p̄dicanda. ¶
Et occultabat ſe elizabeth mēſi
bus qnqȝ dicēs. q2 ſic fecit mihi
dn̄s in diebȝ qbȝ reſpexit aufer
re opprobriū meū int̄ hoīes. Cū
ſanctis tum ſit ne q̄d turpe de
quo erubeſcē debeant admittāt
elizabeth oſtendit q̄ de ipſis
q̄ attipe cupiebat donis erubeſ
cit et licet de ablato gaudeat
opprobrio ſterilitatis de ptu tn̄ a
nilis verecundat̄ etatis. Sed pu
det onus uteri q dm̄ latet hō
plis. ffrā que occultabat ſe q̄a
oceperat filiū iā intrātē btā di
genitrice clamoſa exultauit q2
paritura erat pphetā. Allego
rice aūt p zachariā ſacerdotiū iu
deoꝝ p elizabeth pt lex ipā ſig
nificari q̄ ſacerdotiū doctrinis er
ta qī auxilio virili fulta ſpi
rituales deo filios dei gignē
debebat. ſed qī ob ſterilitatis
iniuriā minime valebat nō q2
nō multi et ante legē et in
lege pfectiſſime vite fuerīt ſȝ
q2 neminē ad pfectū duxit lex
q̄ regnū celoꝝ reſerare niſi
xp̄o p̄cedente nō potuit. Hee
ne aūt dr̄ q erant iuſti ābo
ante deū. q2 ſicut bona eſt
lex et mandatū ſanctū et iuſ
tū et bonū ita etiā ſacerdotiū le
gale p diſpenſatioē tp̄is illius
ſcdm̄ bonū et iuſtū eſt. Et q̄d ſe
quit͛ q2 ambo pceſſiſſent ī diebȝ
ſuis ita pt expoīn. q legalis
deuocio quaſi adoleſcentia uel
iuuētus ipſius moyſi ~~ſtē~~ tpibȝ
et deinceps effloruerit ī iubente
at̄ ſaluatoris aduētu cā dura
at̄ ſenectus icuruauerit qn̄ et ſa
cerdotij ordo p ambiciones et
otenciones pontificū ofuſus et
ipā lex p phariſeoꝝ tradicioēs
reſciſſa minus habilis ē ad gig
nendū deo filios effecta. Ingre
dit͛ ergo zacharias templū. q2
ſacerdotū eſt intrare ſanctua
riū dei et itelligē nouiſſiā miſ
terioꝝ celeſtiū. Orat fons mł
titudo q2 qui ſecreta q̄qȝ et miſ
tica penetrare ſublimit͛ neqūt
doctioꝝ ure eſt ornatis humilr
itendant. ¶ Dū vō zacharias
altari thimiama iponit naſci
turꝝ iohānē ognoſcit q2 dum
doctores amplioꝝ flāma diuine
lctōnis īardeſcūt grām dei per
xp̄m venturā et de inte
rioꝝ lrāꝝ medulla qī de vulua
elizabeth pditurā eē reperiūt.
Et hoc bene p angelū q2 et
lex ordinata eſt p angelos ī
manu mediatoris. Sed q̄a
audita mire diſſimulat ſileti
pena multat͛ q2 mut9 ē q̄ nō
ſenſū lrē itelligit meſſe ſpuā
lem. Et talis iā verba dare

ipso quasi ingr(ess)ui novit. sed q(uia) si verbi et rationis expers tacitis ut ita dicam nutibus innuit. qualis nunc erat sacerdotium iudeorum cum nec sacrificiorum ratione nec dicta cunctaret sine ipsorum. Mutuo g(ra)o permanente zacharia concipit iohe(m) elizabeth quia non intelligunt pontifices distinctione(m) fidei pharisei amittunt et scribe ita ut n(on) xpi interest. nec auditores suos itineri permittunt interiora tunc legis xpi sacris habundant. Et bene conceptum suum elizabeth quinque mensibus occultat. sive quia ipse legifer moyses quinque libris misteria xpi parabolatim designat. seu quia tota veteris testamenti series eandem xpi dispensationem in quinque mundi etatibus per sanctorum facta uel dicta prefigurat. Et ideo quia xpi incarnatio uel sexta etate seculi futura uel ad impletionem legis erat profutura recte sexto mense concepti iohannis missus ad mariam angelus nasciturum nunciat salvatorem ut sequens ex ordine lectio demonstrat. In mense autem sexto. Missus est angelus gabriel a deo in civitatem galylee cui nomen nazareth. Ideirco angeli privatis nominibus censentur ut signetur per vocabula etiam in operatione quid valeant. Neque enim in illa sancta civitate quam de visione omnipotentis dei plena scientia perficit idcirco propria nomina sortiuntur ne eorum persone sine nominibus sciri non possint sed cum ad nos aliquid ministrantes veniunt apud nos etiam nomina a ministeriis trahunt. Ad mariam ergo virginem gabriel mittitur qui dei fortitudo nominatur. Illum quippe nunciare veniebat qui ad debellandas aereas potestates huiusmodi apparere dignatus est. De quo per psalmistam dicitur. Dominus fortis et potens dominus potens in prelio. Et rursum. Dominus virtutum ipse est rex glorie. Per dei ergo fortitudinem nunciandus erat qui virtutum dominus et potens in prelio contra potestates aereas ad bella veniebat. Mense autem sextum intellige martium cuius vicesimo et quinto die dominus noster et conceptus tradit(ur) et passus sicut et xxv. die mensis natus. Non si uel decembris hoc die ut nonnulli arbitrantur equinoctium vernale uel illo solsticium brumale fieri credamus. Convenit utique cum lucis incremento concipi uel nasci eum qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. At si quis ante dominice conceptionis et nativitatis tempora lucem uel crescentem uel tenebras superare viderit dicimus et nos quia iohannes tunc ante faciem eius regnum celorum evangelizabat. et nunc quoque predicatoribus imperitur recte facite ei qui ascendit super occasum. Cur autem iohannes circa equinoctium autumpnale conceptus circa solsticium estivum nascet natus docet ipse qui uel ex sua uel veteris testamenti ut mihi autumant persona loquitur

illũ oportet cresce͂ me aũt minui.

¶ Ad ṽgine͂ desp̄osata͂ viro cui no me͂ ioseph de domo dauid et no me͂ ṽginis maria. Multis ob causas saluator nō de simplici vir gine sed desp̄osata nasci voluit. P̄mo videlicet ut p̄ g̃nationē io seph cui9 maria c̄gnata erat ma tris quoq3 nostre͂ origo. Neq3 eni͂ moris est scripture feia͂z genealo gia͂ texe͂. Na͂ de vtroq3 p̄t i͂tellig̃i q͂d d̄r de domo dauid. Deinde ne velut adultera lapidaret a iudeis male͂s aliquos de suo corti q͂ de pudore dubitare͂ p̄ntis sil' et ṽgi nib3 i͂pudicis occasione͂ tolle͂s ne matre͂ quoq3 saluatoris diceret͂ falsis suspitionib3 i͂famata͂. Ter ut i͂ egyptu͂ fugie͂s et redie͂s h̄ret solatiu͂ viri q͂ integrime ṽginita tis custos p̄iter et testis existe͂t. Q̄rto ne p̄tus eius dyabolo pa tet qui si eu͂ natu͂ de ṽgine cog noscet. forsita͂ q͂ ceteris hoi͂bus eminentiore͂ morti trade͂ timet. Maria aũt hebrayce stella maris. syriace v͂o d͂na vocat. et merito q͂ et totius mu͂di d͂m̄ et luce͂ seclis meruit g̃nare p̄henne͂.

¶ Et ingressus a͂gelus ad ea͂ dixit aue g͂ra plena d͂ns tecu͂ b͂ndc͂a tu i͂ mulierib3. Bene g͂ra plena vocat͂ q͂ i͂nuntiu͂ g͂ra͂m qua͂ nulla alia meruerat assequit͂ ut ip͂m videlicet g͂re c̄cipiat et g̃net aut tore͂. ¶ Que cu͂ audisset turba ta est in sermone et cogitabat qualis esset ista salutatio. Disce virgine͂ ṽecu͂dia. disce ṽgine͂ o ratule disce misterio. Trepidare virginu͂ est. et ad om͂s viri i͂gres sus paue͂ om͂sq3 viri affatus ve reri. Disca͂t mulie͂s p̄positu͂ pu doris imitari sola i͂penetbilib3 qua͂ nemo viro͂z videt solus an gelus reperit. Sola sine comite sola sine teste et ne quo degeneri deprauaret affectu ab angelo salutat͂. Disce virgo ṽbo͂z vi tare lasciuia͂. Maria etia͂ salu tatione͂ angeli verebat͂. Erat tu͂ cogitat͂s misi͂t qualis esset ista salutatio. Et ideo tu͂ vere cu͂dia q͂a pauebat. tu͂ prude͂tia q͂ benedictio͂is noua͂ formu la͂ mirabat͂ que nusq͂ lecta e͂ nusq͂ an͂ c̄pta. ¶ Et angelus ait ei. Ne timeas maria i͂ue nisti eni͂ g͂ra͂m apud d͂m̄.

Qua salutatio͂e i͂solita turbo te q͂ ei soli seruabat͂ videat͂ t͂ bata͂. q͂ familiarius nota͂ vo cans ex no͂ie ne time͂ debeat iubet. Et q͂ g͂ra plena voca uerat eande͂ g͂ra͂m et astruit plenu͂9 et exemplificat uberi9 dice͂s. ¶ Ecce c̄cipies in vtero et paries filiu͂ et vocabis no me͂ eius ihm͂. Ih͂s saluator siue salutaris i͂terp̄tat͂. Cuius sacrame͂tu͂ no͂is alloque͂s ioseph angelus exposuit ip͂e eni͂ in quiens. saluu͂ faciet p̄p͂m suu͂ a p͂ctis eo͂z. N͂o͂ ait p̄p͂m isr͂l'

sed personam suam hoc est in unitate
fidei ex preputione et circumcisione
vocatum. quibus ex diversa parte con
gregatis fieret unum ovile et
unus pastor. ¶ Hic erit mag
nus et filius altissimi vocabitur
et dabit illi dominus deus sedem da
vid patris sui. Dictum est et de io
(Et ille qui homo magnus IX) hanne. quia erit magnus. hic quasi
deus magnus. Ille enim magnus
coram domino. hic autem erit magnus
inquit et filius altissimi voca
bitur. Idem ergo filius altissimi qui
in utero virginali conceptus et natus
est. idem homo creatus in tempore
ex matre qui deus est ante tempora na
tus ex patre. Hinc autem idem homo est
qui deus est omittat nestorius
hominem tantum dicere ex virgine natum.
et huic a verbo dei non in unita
te persone sed in societate insepa
bilem esse receptum. Alioquin non
unum Christum. verum deum et hominem
sed duos quod dici nephas est as
serere. at per hoc non trinitatem. sed
quaternitatem predicare convincitur. Ca
tholica autem fides sicut unumquodli
bet hominem carnem et animam rationalem
hominem et deum unum Christum rectis
sime confitetur iuxta quod et angeli
verba significant qui dandam illi
sedem david patris eius asseve
rant. Qui enim eundem Christum patrem
habere david quem filium altissimi
vocari pronunciat in duabus itaque
naturis unam Christi personam de
monstrat. Accepit autem sedem david

ut nimirum gentem tunc david quon
dam et filii eius temporalis regni gu
bernacula prebuerunt ipse perpetuum
vocaret ad regnum quod eis paratum
est ab origine mundi ¶ Et reg
nabit in domo iacob in eternum et regni
eius non erit finis. Et ysayas
ait multiplicabitur eius imperium
et pacis non erit finis super solium
david et super regnum eius ut confir
met illud et corroboret in iudicio
et iustitia amodo et usque in sem
piternum. Non dicit in acquisitione glorie
gazarumque terrestrium non in victo
ria gentium plurimarum urbiumque de (populatione)
pellatione superbarum sed in iudicio
et iustitia. Per hoc enim regnum Christi
et in singulis quibusque fidelibus
et in universa per orbem multipli
cabitur pit et confirmatur etiam. Do
mum namque iacob totam ecclesiam
dicit que vel de bona radice nata
vel tamen oleaster erat merito tamen fidei
in bonam inserta est olivam. Quam
post triumphum passionis alloquens
salvator ait. Qui timetis deum
laudate eum universum semen iacob
glorificate eum. Non autem ideo
futuri temporis verbis magnus exiturus
ihesus filius altissimi vocandus
sceptrum david accepturus et in
domo iacob regnaturus asserit
quia iuxta quod heretici sapiunt atque
a veritate desipiunt Christus ante
mariam non fuit sed quia homo assump
tus in deum clarificatus est ea
claritate quam verbum dei habuit

prius q̄ mūdus esset apud prēm
hoc ē ut ipē filii nomē cauet
xpi psonā homo cū deo plenus
grā et veritate sortiret. ¶ Dixit
aūt maria ad angelū. quō fiet
istud qm̄ virū nō cognosco. ¶ Pro
situm sue mentis tuerent expo
suit vitā videlicet v'ginalē se du
cere decreuisse. Que q2 prima fe
minaru tante se v'tuti mancipare
curauit iure singularē p' ceteris
feminis btitudine meruit excellē.
Quō inq̄t fiet istud nō ait. Vn
hoc sciā. sed quō fiet inq̄t qm̄
virū nō cognosco. Ordinē vide
licet obsequiū cui subdat' inq'rēs
nō aūt signū cui credat flagitans.
Neq2 enī debebat electā generan
do deo v'ginē dubiā diffitentia
sed prudentia cautā assistē q̄a
nec facile poterat hō nosse mis
teriū qd' in deo manet a seclis
absconditū. Nā ergo legerat
ecce v'go in vtero habebit et
pariet filiū sed quō id fieri possit
nō legerat merito credula hijs
q̄ legerat sciscitat' ab angelo qd'
i pphā inuenit. ¶ Et respondens an
gelus dixit ei spūs scūs superue
niet in te et virtus altissimi ob
umbrabit tibi. Nō virili inq̄t
qd' nō cognoscis semine sed spū
sancti quo ipleris corpe concipies.
Erit in te conceptio libido nō erit.
Concupiscencie nō erit estus ubi
umbrā faciet spūs scūs. Verum
in eo qd' ait et virtus altissimi

obūbrabit tibi p't etiā incarna
ti saluatoris vtriusq2 naturā desig
nari. Umbra quippe a luce solet
et corpore formari et cui obum
brat' luce quidē vel calore cōtū
sufficit reficit' sed ipē solis ardor
ne ferri negat inposito ul' vm
braculo leui vl' quolibz alio cor
pe tēpatur. Istā itaq2 virgo q̄a
q'a purus hō oēm plenitudinē
diuinitatis corpalr' capere nequibat
v'tus ei altissimi obumbrabat
id ē incorporea lux diuinitatis corp9
ī ea suscepit humanitatis. De quo
pulchre ppheta. ecce dūs inquit
ascendet sup nubē leuē et ingredietur
in egyptū. qd' est dicē. Ecce v'bū
deo prī coeternū lumēq2 de luce
an̄ scla natū carnē in fine sclor
atq2 aīam nullo pcti pondē grā
uatā suscipiet et de vtero v'ginali
tamq' sponsus de thalamo suo
procedet in mūdū. ¶ Ideoq2 et qd'
nascet' ex te scm̄ vocabit' filius
dei. Ad distinctionē nr̄e scītatis
ihs scūs singularit' nasciturus
asserit'. Nos quippe et si sancti
efficimur nō tamē nascimur quia
ipā ne corruptibil' cōdicioē cōstri
gim'. ut merito cū ppha gemētes
singuli dicamus ecce enī in iniq
tatibz conceptus sū et in delictis
pepit me mr̄ mea. Ille autē
veniet solus scūs est qui ut ip
sam cōdicionē nr̄e corruptibilis
vinceret ex commixtione carnal'
copule conceptus nō est. Scm̄

maq̄t vocabit[ur] filius dei. Quod hic
dictis nestoriane qui b[ea]tam ma
riā negans dei ēē genitrīcē apertā
interis ipugnare veritatē. Ecce
deū dixit supventurū dei filiū nas
citurū. Quomō ergo aut dei fili9
deus nō est aut qui deū edidit
quō theotokos id ē dei genitrix
esse nō p[otes]t. ¶ Et ecce elizabeth cog
nata tua et ipsa ɔcepit filiū in se
nectute sua et hic mensis sextus
est illi q̄ vocat[ur] sterilis q[uia] nō
erit īpossibile apud deū omē v
bū. Ne virgo parē se posse dif
fidat accipit exemplū sterilis an9
pariture ut discat deo possibilia
oīa esse que nē ordine vident[ur] ēē
ɔtraria. Si quē vero movet quō
btē marie ɔgnatā dicat elizabeth
cū hec de domo david illa de fi
liabus aaron originē duxit āi
advertat p[ro]avos eaz liberis īiuicē
nuptiis traditis utrāq[ue] tribū po
tuisse ɔiūgē. Cui si hec exposi
tio forte nō suffecerit ɔtentiosi9
īsistenti quasi hoc cont[ra] m[an]dic
tū legis fieri nequierit. legat ex
odū ubi sc[ri]ptū est. accepit aūt
aaron uxorē elizabeth filiā a
minadab sororē naason q̄ pe
p[er]it ei nadab et abiud et eleazar
et ythamar. videat[ur]q[ue] aū editū
legis sup[er]na p[ro]visione sacerdota
lem r[e]gali iunctā iā fuisse p[ro]ge
niē ut videlicet d[omi]n[u]s ih[esu]s xp[istu]s
qui s[e]c[un]d[u]m carnē verus rex et
sacerdos erat futur9 ipsā q[uo]q[ue]
carnē de utraq[ue] videlicet david
et aaron stirpe susciperet. Unde et
in hac utraq[ue] tribu crisma p[er] legē
misticā celebrat[ur] xp[ist]i ministerio no
minis p[ar]iter et generacionis p[ri]nci
piū. Et ipē david domū dei ingre
diens panē s[an]c[tu]m et gladiū quasi
rex et sacerdos accepit illū videlicet
de suo semine venturū p[re]figurans
qui et pro n[ost]ra libertate regis mu
nere pugnaret et pro n[ost]ra absoluciōe
panē sue carnis offerret. ¶ Dix
it aūt maria. Ecce ancilla d[omi]ni fiat
m[ihi] s[e]c[un]d[u]m verbū tuū. Quāta cū
devocioē humilitatis q̄ et angeli
p[ro]missū optat impleri et scripturam
que m[at]r[em] eligit[ur] ancillā nūcupat
aptissime īsinuās q[uod] nil sibi me
ri vendicet in eo q[uod] d[omi]ni iussis ob
secūdet. Fiat ma[ter] sine viri se[mine]
ɔceptus in v[ir]gine nascat[ur] de sp[irit]u
s[an]c[t]o integra carne. Deū q[ui] nas
cit[ur] de hoīe matrē sine hoīe patrē
vocatur dei filius. ¶ Et discessit
angelus ab ea. Exurgens aūt
maria in diebus illis abiit ī mō
tana cū festinatioē in civitatē
iuda. Accepto v[ir]ginis ɔsensu mox
angelus celestia repetit illa p[e]
tit montana. Festinat īvisere
elizabeth nō quasi īcredula de
oraculo vel dubia de exemplo
sed ut leta pro voto religiosa
p[ro] officio typicū p[re]it exemplū
tribuens q[uod] oīs anima q̄ v[er]bū
dei mente ɔcepit v[ir]tutū statim
celsa cacumina gressu ɔscendat a

moris quatenus ciuitate iuda id est con-
fessionis et laudis arce penetrare
et usque ad perfectionem fidei spei et
caritatis quasi tribus in ea mensibus
valeat commorari. ¶ Et intrauit
domum zacharie et salutauit eliza-
beth. Disce virgo humilitatem marie
ut et corpore casta et pectore possis
esse deuota. Visitat iunior seniorem
salutat virgo vxorem. Decet enim ut
quo castior virgo eo sit humilior et
senioribus deferens habitum castimo-
nie promo commendet humilitatis. Ait
maria ad elizabeth. Ait dominus ad
iohannem hec ut spiritu sancto repleatur
illius ut baptisma consecraretur. ma
iorumque humiliatio minor est utique ex
altatio. Denique sequitur ¶ Et factum
est ut audiuit salutationem ma
rie elizabeth exultauit infans
in utero eius et repleta est spiritu eliza
beth. Vide distinctionem singulorum
verborumque proprietates. Vocem prior
elizabeth sed iohannes gratiam prior sen
sit. Illa nature ordine audiuit. iste
exultauit ratione misterii. Illa
marie. iste domini sensit aduentum.
Iste gratiam loquuntur illi operantur intus
que pietatis misterium matrius ado
riuntur profectibus duplicique miraculo
prophetant matres spiritu paruulorum. Ex
ultauit infans et repleta est mater.
Non prius repleta est mater quam filius.
sed cum filius est repletus spiritu sancto
repleuit et matrem. ¶ Exclama
uit voce magna et dixit. Be
nedicta tu inter mulieres et bene

dictus fructus ventris tui. Nomen
dum quod promissa de christo prophecia non
terrenum tantum miraculis sed et verborum
proprietate complet. Iste est fructus qui
dauid patriarche sub iureiurando
promittitur. De fructu ventris tui ponam
super sedem tuam. Similiter quod intuendum quod
eadem voce maria ab elizabeth
qua a gabriele benedicitur. quatenus
et angelis et hominibus veneranda
et cunctis merito feminis preferenda
monstretur. ¶ Et unde hoc mihi ut
veniat mater domini mei ad me. Non
quasi nesciens requirit quod munerum
sancti spiritus esse cognoscit se videlicet
a matre domini ad pignoris sui pro
fectum salutari sed magnum nouita
tate perculsa non hoc sui meriti
sed muneris fatetur esse diuini.
¶ Ecce enim ut facta est vox salu
tationis tue in auribus meis ex
ultauit in gaudio infans in utero
meo. Erubescit elizabeth quamuis
partus quod diu nesciebat miste
rium religionis. Deque occulta
bat se quod conceperat filium iactare
se cepit quod generabat prophetam
et que ante erubescebat benedicitur
et que dubitabat ante firmatur.
Ecce enim inquit ut vox saluta
tionis tue facta est in auribus
meis exultauit in gaudio in
fans in utero meo. Itaque magna
voce clamauit ubi domini sensit
aduentum quod religiosum credidit
partum. Nulla enim causa erat
pudoris ubi prophete ortus date

nō affectate fitē generationis
assistisseret. ¶ Et btā que credi
dit qm̄ pficient ea que dicta
sūt ei a dnō. Vides nō dubitas
se mariā sed credidisse et ideo
fructū fidei ɔsecutā. Btā magis
q̄ credidit. Et vē btā que sacer
dote prestantior. Cū sacerdos ne
gasset virgo correxit errorē.
Nec mirū si dn̄s redemptur⁹
mūdū operationē suā inchoauit
a mrē ut p quā salus omnibꝫ
parabat͛ eadē pma fructū sa
lutis hauriret ex pignore. Sunꝫ
notandū quanta elizabeth aī
mū gratia maria intrante dita
uit q̄ simul de p̄terito pn̄ti atqꝫ
futuro p pphetie spm̄ illustra
uit. Dicens enī btā que credi
disti apte īdicat qꝫ verba an
geli que ad mariā dicta fuerāt
p spm̄ agnouit atqꝫ subiūgēs
pficient͛ ea que dicta sūt tibi
a dnō que etiā eam ī futurō seq̄
rent͛ p̄uidit. Matrē vō dnī sui
noīantis qꝫ redēptorē humani
generis in vtero portaret intel
lexit. ¶ Et ait maria. Mag
nificat aīa mea dnm̄. Et ex
ultauit spūs meus in deo salu
tari meo. Tanto magis me dnūs
tamqꝫ inaudito munē subli
mauit q̄ nullo lingue officio
explicari sed ipō vix īntimo per
toris affectu valeat ɔphendi.
et ideo totas aīe vires in agen
dis gratꝫ laudibꝫ offero totā
in ɔtemplanda magnitudine ei⁹
cui nō est finis q̄tq̄ꝫ viuo sensu
discerno gratulant impendo qꝫ
et eiusdē ihū idē salutaris spūs
meus etiā diuinitate letat͛ cui⁹
mea caro tpali ɔceptione fecat͛.
Cui silē est illud psalmiste. Aīa
mea exultabit in dnō et delecta
bit͛ sup salutari eius. Ipm̄ enī
prēm filiūqꝫ pari venerabat͛
amore. ¶ Quia respexit humilita
tē ancille sue ecce enī ex hoc
btām me dicent oms̄ generatio
nes. Cuius humilitatis respicit rē
btā ab omnibꝫ ɔgnoscenda gra
tulat͛ sicut econtrario cui⁹ sup
bia despecta ɔtempnat͛ eue idqꝫ
ue sine calamitatis noīe multū
rubescit. Decebat enī ut sicut p
supbiā pme mrē gentis mors
ī mūdū intrauit ita denuo per
humilitatē marie introitus pan
deret͛ vite. ¶ Quia fecit mi magnā
qui potens est et scm̄ nomē ei⁹.
Ad tuū carmis respicit ubi dixi
ē magnificat aīa mea dnm̄.
Sola quippe aīa illa quā dnūs
magnificare dignat͛ dignis eū
pconijs magnificare et ad ɔsor
tes eiusdē voti ac ppositi p̄t co
hortando dicē magnificate dnm̄
mecū et exaltem⁹ nomē eius
ī inuicē. Nā qui dnm̄ quē ɔgno
uit q̄ntū in se est magnificare
et nomē eius sanctificare con
tempserit minim⁹ vocabit͛ in reg
no celoꝝ. Scm̄ aūt nomē eius

vocabitur q2 singularis culminē po
tencie transcendit ocē creaturā
atq3 ab vniuersis q̄ fecit lōge segre
gatur. Nō greca locucione me-
lius intelligitur in qua ipm̄ v̄bū qd
dr̄ agyon qsi extra trā esse sigt.
Cuius nos etiā imitacioē p modu
lo nr̄o segregari p̄cipimur ab oīb3
q̄ nō sr̄ sancti nec deo dediti di
cente dnō. Sci estote q2 ego sc̄us
sū. Quicūq3 enī se ɔsecrauerit me
rito extra terrā et ext̄ mūdū vi
debitur. Pt enī et ipē dicē sup trā
ambulantes ɔuersacionē in celis
habemus. ¶ Et mīa eius a pgenie
in pgenies timētib3 eū. A spālib3
se donis ad gnalia dei iudicia cō
uertens tocius hūani generis statū
describit. et qd supbi quid hūiles
mereantur qd filij ade p liber ar
bitriū qd filij dei sr̄ p grām alte
rius v̄sib3 explicat. Nō ergo in
quit soli mi fecit magna q̄ potēs
ē sed in omnī gente et pgenie q̄
timet eū et opatur iusticiā accep
tus est illi. ¶ Fecit potenciā in
brachio suo dispsit supbos mē
te cordis sui. In brachio suo in ido
dei filio significat nō q deus pr̄
figura determinetur carnis hūa
ne cuiq3 filius mēbrorum corporis
hereat sed q2 omnia p ipm̄ fcā
sūt ideo brachiū dnī dictū est.
Sicut enī tuū brachiū p qd o
paris sic dei brachiū dictū est
eius verbū q2 p verbū eius
opatus est mūdū. Cur ergo

hō ut aliqd opetur extendit bra
chiū nisi q2 nō ɔtinuo fit qd dix
erit. Si autē tanta ptate p̄ualet
ut sine vllo motu corporis sui qd
dicet fiet brachiū eius v̄bū eius
esset. Cū ergo audimus brachiū
dei pris esse dei filiū nō nobis ob
strepet ɔsuetudo carnalis s3 qn
tū illo donante possumus dei v̄
tutē et sapiēam cogitemus p quā
facta sūt omnia. ¶ Deposuit po
tentes de sede et exaltauit hū
les. Esurientes iplevit bonis et
diuites dimisit ianes. Nō dixit
in brachio suo et ex pmisit in
pgenie et pgenies hius quoq3
apostrophi p singula coniata est
animaduertendum v̄sicalis q2 videlz
p omēs scli gnaciones et pire
supbi et hūiles exaltari pia
iustaq3 dine potencie dispen
sacione nō cessant. ¶ Suscepit
isrl' puerū suū recordatus mīe
sue. Pulchre puerum dnī appellat
isrl' q2 ab eo sit ad saluandū
susceptus obedientē videlicet
et hūilē iuxta qd osee dicit.
q2 puer isrl' et dilexi eū. Nā
qui ɔtēpnit hūiliari nō pt utiq3
saluari nec dicē cū pph̄a. ecce
enī deus deus adiuuat me et
dnūs susceptor est anime mee.
Quicūq3 hūiliauerit se sicut p
uulus hic est maior in regno
celorum. Sicut locutus est ad p̄res
nostros abrahā et semini eius
in secula. Semē abrahe non

carnale sed spiritale significat id est non tantum eius carne progenitos sed sive in circumcisione seu preputio fidei illius vestigia secutos. Nam et ipse in preputio positus credidit et reputatumque est ei ad iustitiam atque eiusdem fidei signaculum circumcisionem accepit ut sit utriusque populi pater fiet per fidem iuxta quod ad romanos apostolus plenissime disserit. Adventus ergo salvatoris abrahe est et semini eius in secula promissus hoc est filiis promissionis de quibus dicitur. Si autem vos christi ergo semen abrahe estis secundum promissionem heredes. Bene autem vel domini vel iohannis exortum matres prophetando preveniunt ut sicut peccatum a mulieribus cepit ita etiam bona a mulieribus incipiant et que per unius deceptionem periit duabus certatim pronunciantibus mundo vita reddatur. ¶ Mansit autem maria cum illa quasi mensibus tribus et reversa est in domum suam. Tam diu mansit maria donec elizabeth partus tempore completo precursoris domini sui propter quam maxime venerat nativitatem videret. Dictum est autem supra quod omnis anima casta que spiritale verbi dei desiderium concepit alta mox necesse sit exercitii celestis iuga subeat et quasi trium mensium dies ibidem demorata quousque perfecte principalium virtutum luce indiciet perseverare non desistat. Tres nimirum perfectissimi fulgoris menses describens apostolus ait. Nunc autem manent fides spes et caritas tria hec maior autem horum est caritas. ¶ Elizabeth autem impletum est tempus pariendi et peperit filium. Verbum impletionis sancta scriptura in bonorum ortu vel obitu vel actu ponere consuevit quorum vitam plenitudinem perfectionis habere significat. Denique elizabeth impletum est tempus pariendi. impleti sunt dies marie ut pareret. implevit salomon edificare domum dei. defunctus est abraham vel aliquis patrum senex et plenus dierum. et postquam venit plenitudo temporis misit deus filium suum. At contra impiorum dies inanes sunt et vacui. Viri enim sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos. ¶ Et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit dominus misericordiam suam cum illa et congratulabantur ei. Habet sanctorum editio letitiam plurimorum quia bonum est commune. Iustitia enim communis est virtus et ideo in ortu iusti future vite insigne premittitur et gratia secuture virtutis exultatione vicinorum prefigurante significatur. ¶ Et factum est in die octavo venerunt circumcidere puerum et vocabant eum nomine patris sui zachariam et respondens mater eius dixit nequaquam sed vocabitur iohannes. Iure sanctus evangelista premittendum putavit quod plurimi infantem patris nomine zachariam appellandum putaverunt ut advertas matri non nomen alicuius displicuisse de genere suo sed id spiritu sancto infusum

spiritu quod ab angelo ante Zacharie fuerat pronuntiatum. Et quidem ille mutus intimare vocabulum filii nequivit uxori sed per prophetiam Elizabeth didicit quod non didicerat a marito. ¶ Et dixerunt ad illam quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem scripsit dicens. Iohannes est nomen eius et mirati sunt universi. Iohannes est inquit nomen eius hoc est ei non nos nomen inponimus qui iam nomen a deo accepit habet vocabulum suum quod agnovimus non quod elegimus. Hec et mirantur si nomen mulier quod non audivit asserit quam ei spiritus sanctus qui angelo mandaverat revelaverit. Neque poterat dominum ignorare prenuntium quae prophetaverat Christum. Et bene addit quia nemo in cognatione eius vocabatur hoc nomine. ut intelligas nomen non generis esse sed vatis. ¶ Apertum est autem illico os eius et lingua eius et loquebatur benedicens deum et factus est timor super omnes vicinos eorum. Nata vox clamantis in deserto est nata merito et lingua parentis soluta. Neque enim patrem a laudibus silere decebat quando ubi preconem sibi nato gratulabatur cuius quippe cuius labia que incredulitas vinxerat fides iam solvit. Verum hec etiam allegorice si quis perscrutari desideret Iohannis celebrata nativitas gratie novi testamenti est inchoata sublimitas. Cuius vicini eum cognati et patris nomine quam Iohannis inponere malebant quia iudei qui legis ei observatione quasi affinitate iuncti erant magis iustitiam que ex lege est sectari quam fidei gratiam suscipere cupiebant. Sed Iohannes hoc est gratia dei vocabulum nove verbis patris litteris intimare sancitur quia et lex ipsa psalmique ac prophete apertis sententiarum vocibus gratiam Christi predicant et sacerdotium illud vetus figurativis cerimoniarum et sacrificiorum umbris eidem testimonium perhibent. Pulchreque Zacharias octava die prolis edite loquitur quia per domini resurrectionem que octava die hoc est post septimam sabbati facta est occulta sacerdotii legalis archana patuerunt. Linguaque pontificum iudeorum quam diffidentie vincula strinxerant intelligentie inno nabilis est voce soluta. ¶ Et super omnia montana iudee divulgabantur omnia verba hec et posuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes. Quid putas puer iste erit etenim manus domini erat cum illo. Magna opera domini exquisita in omnes voluntates eius. Ecce enim unum Zacharie silentium non ipsi tantum cum datur ad penam incredulitatis et signum credendi profuit sed cum aufertur omnes vicinos eius miraculo ac timore stupefacit. Omnia circumquaque montana fama nati prophete perfudit omnes qui audire poterant ad perquirendum diligentius pueri

qui natus est modum statimque sol
uitur ut huius videlicet atque huius
modi futurus Christi propheta commen
detur auspiciis itemque ut ita dix
erim precursori veritatis precurren
tia signa prebeant. ¶ Et zacha
rias pater eius impletus est spiritu sancto
et prophetauit dicens. Benedictus
dominus deus israel quia visitauit et fe
cit redemptionem plebis sue. Qu
ia superni muneris est largitas si
prompta ad accipiendum mente fidei
sit pietas. Ecce loquela que sola
ablata est diffidenti cum spiritu prophe
tie est restituta credenti. Visita
uit autem dominus plebem suam qui lon
ga infirmitate tabescentem et quasi ven
ditam sub peccato venit filii sui sangui
ne redemit. Notandum quod beatus zacha
rias prisce faciendum cognouis
set prophetico more quasi iam factum
narrat. Et notandum quod visitasse
et redemisse plebem suam dicit non
quia videlicet hanc venientes suam
inuenit sed quia visitando suam fe
cit. Cui simile est quod in psalmis pro
fine de eadem plebe canitur. Mu
lierem fortem quis inueniet neque enim
eandem mulierem videlicet ecclesiam
fortem id est fide deuotam inuenit
sed sibi desponsando fortem red
didit. quia sue fidei sublimitate
perfecit. ¶ Et erexit cornu salu
tis nobis in domo dauid pueri
sui. Cornu salutis firmam celsi
tudinem salutis dicit. Ossa si
quidem carne omnia inuoluta sunt

cornu excedit carnem et ideo cornu
salutis regnum saluatoris christi vocat
quo mundo spiritualis et quasi carnis glo
ria superet altitudo nuntiatur. In
cuius figuram dauid vel salomon cor
nu olei sunt in regni gloriam consecrati.
¶ Sicut locutus est per os sanctorum
qui a seculo sunt prophetarum eius. A seculo
inquit quia totum veteris testamenti scrip
tum prophetia de christo precessit. Nec
soli hieremias daniel et ysaias
ceterique tales qui et prophete specia
liter appellati et de eius aduentu
manifeste sunt locuti verum ipsi pa
tres adam abel et enoch et ceteri pri
mi factis quoque suis eius dispensationi
testimonium reddunt. Unde dominus ipse
iudeorum duritiam redarguens ait.
Si crederetis moysi forsitan cre
deretis et mihi de me enim ille scripsit.
¶ Salutem ex inimicis nostris et de ma
nu omnium qui oderunt nos. Iungen
dum est a superiori versiculo erexit
nobis id est erexit nobis salutem
ex inimicis nostris. Cum enim primo
breuiter premisisset et erexit cor
nu salutis nobis continuo quasi
apertius quid dixerit explanans.
salutem inquit ex inimicis nostris
et de manu omnium qui oderunt nos.
Omnes autem qui oderunt nos vel ho
mines peruersos vel spiritus inmundos
significat de quorum manu et
iterum spe salui facti sumus
et in futuro re ipsa saluandi.
¶ Ad faciendam misericordiam cum patri
bus nostris et memorari testa

abrahā N
menti sui sancti. Iusiurandū qd̄
iurauit ad p̄rem n̄rm daturū
se nobis. Ut sine timore de ma
nu inimicor̄ n̄ror̄ liberati ser
uiam⁹ illi. Dixerat dn̄m iux̄
elogia p̄phar̄ in domo dauid
nasciturū dicit eū eē ad explen
dū testamentū qd̄ abrahe dispo
suit nos esse liberatur̄ qr̄ videlꝫ
hijs p̄cipue p̄riarchis de suo semē
uel ꝯgregatio gentiū uel xp̄i est
incarnatio ꝑmissa. Nō matheus
quoqꝫ breuit̄ īsinuare voluit qui
euāgelij sui p̄ncipiū hoc mō incē
pit. Liber gñacionis ih̄u xp̄i filij
dauid filij abrahā. Ubi notādū
q̄ apud utrūqꝫ euāgelistā dauid
p̄fertur abrahe qr̄ et si t̄pis ordīe
posterior ꝑmissiōis tn̄ est muneꝛ
maior. Abrahe nāqꝫ qui adhuc
in p̄puicio positus p̄riā dereliquit
deū ꝯgnouit fidei testīoniū meruit.
fideꝫ tn̄ gentiū et sacrosanctus
ecclīe cetus est ꝑmissus dicente ad
eū dnō. atqꝫ in te bn̄dicent̄ vni
ūse ꝯgnaciones t̄re. Dauid aut̄
oraculo sublimiore q̄ ex ip̄o xp̄s
sc̄dm carnē nasciturus eēt audiuit
cūqꝫ inquit īpleueris dies tuos
ut vadas ad p̄res tuos suscitabo
semē tuū post te qd̄ erit de filijs
tuis et stabiliā regnū eius ip̄se
edificabit m̄ domū et firmabo
soliū eius ineternū. Ego ero ei in
p̄rem et ip̄e erit michi in filiū.
¶ In sc̄itate et iusticia corā ip̄o
omnibꝫ diebꝫ n̄ris. Apte et breuit̄
quō sit dnō seruiendū designat
videlicet in sc̄itate et iusticia et
corā ip̄o et omnībꝫ diebꝫ. Nam
qui uel ante mortē ab eius ser
uicio discedit uel īmūdicia q̄li
bet siue īiusticia fidei sue sincerī
tatē ꝯmaculat. uel corā hoīībꝫ
tm̄ et nō etiā corā dnō sanctus
ꝑmanē contendit et iustus nec
dū ꝑfecte de manu sp̄ualiū in
imicor̄ liberatus dnō seruit sed
exemplo veter̄ samaritanor̄ dijs
gentiū p̄it̄ et dnō seruire conat̄.
¶ Et tu puer altissimi p̄phēta
vocaberis p̄ibis enī ante faciem
dnī parare vias eius. Pulchre cū
de dnō loquer̄ ad p̄phām repente
sua verba ꝯuertit ut hoc quoqꝫ
bn̄ficiū esse dnī designaret. Uer̄
q̄rit̄ quō octo dierū alloq̄tur in
fantē. Hec qua racione nō audie
rit vocē p̄ris natus qui matr̄ sa
lutacionē adhuc in vtero clausus
audiuit nisi forte putandus ē za
charias p̄p̄t eos pocius q̄ aderāt
īstruendos futūr filij sui munera
q̄ dudū ꝑ angelos didicerat mox
ut loqui potuit p̄dicare volu
se. Audiāt sane arriani et eru
bescant audiāt māsueti et letēt̄
q̄ xp̄m dn̄m q̄ iohānes p̄dicā
do p̄ibat altissimū vocat iuxta
qd̄ et psalmista deū hoīemqꝫ ꝑ
fectū in vna ꝑsona collaudan
dus sit ait. Mater syon dicet
homo et homo fc̄s est in ea et
ip̄e fundauit eā altissim⁹. Cum

factū qui fundauit eum cē hoīem
q̄ altissimū nūcupat. ¶ Ad dan
dā scienciā salutis plebi eius in
remissionē peccatoꝝ eoꝝ. Quasi
ihū id ē saluatoris nomē expone
ac diligencius cōmendare desid̄e
rans salutis mencionē frequētat tū
cornu salutis erigendū salutē ex
inimicis futurā scienciā salutis ple
bi dandā cōmemorat. Sed ne car
nalē tēpalemqꝫ pñmitti salutē pu
tares in remissionē inquit peccatorū
eoꝝ. Vere iudei ideo nō xp̄m in ihm
suscipe sed antixp̄m maluīt expec
tare qꝛ intus nō sed foris saluari
nō a pctī dominio sed ab hūane
seruitutis cupiūt iugo liberari.
¶ Per uiscera mīe dei nrī in quibꝫ
visitauit nos oriens ex alto. Et p
pheta de dnō loquens. ecce vir in
quit oriens nomē eius. Qui ideo
oriens recte vocat̄ qꝛ nobis ortū
vere lucis aperiens filios noctis
et tenebraꝝ lucis efficit filios lucē
qd̄ btūs zacharias cōsequēter expo
nit dicens. ¶ Illuīare hijs qui
in tenebris et vmbra mortis se
dent ad dirigendos pedes nr̄os
in viā pacis. Sedentibꝫ quippe
in tenebris et in vmbra mortis
dnō illuīare est hijs qui in pec
catis et ignorancie cecitate ia-
cerint agnicionis amorisqꝫ sui
radios infundere. Qualibꝫ dicit
aplūs. Fuistis aliqñ tenebre nūc
aūt lux in dnō. Pedes aūt nrī
in viā pacis dirigunt̄ cū actio
nū nrāꝝ iter per omnia redempto
ris illuīatorisqꝫ nrī gr̄e cōcordat.
Congruo sane ordine primo il
luīanda corda et post opa diri
genda testat̄ qꝛ nemo quā nō
ante didicerit pacē valet opari
Vnde recte psalmista. Inquire in
quit pacē et psequere eam qd̄ est
dicere. Illuīare qui in tenebris se
debas et viā pacis a qua diu
exulabas ingredere. ¶ Puer aūt
crescebat et cōfortabat̄ spū et erat
in deserto usqꝫ in diē ostensionis
sue ad isrl̄. Precursor predicaturus
oportunū iustūqꝫ est ut soli
tudinis aspera sequat̄ et quo liben
cius auditores suos a mūdi
illecebris erudiendo sustollat ipē
etiā primeuā squaloris in deser
tis vitā transigat. Cap. 3m

Factū est aūt in diebꝫ
illis. Exijt edictū a ce
sare augusto ut descri
beret̄ vniuersus orbis. Nascitur
in carne dei filius sicut parentes
sibi quos voluit et locū natiui
tatis q̄ voluit elegit eosqꝫ ad
ipsū locū priusqꝫ nasceretur quo
voluit adduxit ita etiā tpe quo
voluit primo quo ipē vna cū prē
et spū sancto a seculꝫ disposue
rat perqꝫ oīa prophīaꝝ predixerat mū
dū ut saluaret intrauit. Quō
enī de virgine matre natus vginī
tatis sibi glām et angelicū mini
sterium decus ostendit eē gratis
simū sic quoqꝫ pacatissimo tpe

seculi peccatis quia patrem magno opere
quereret atque amaret edocuit quia pacis
caritatis quoque sectatores sibi iungere dig
naretur indicauit iuxta quod ipse fide
libus promittens ait. Ubi enim duo
uel tres congregati sunt in nomine meo
ibi sum in medio eorum. Non enim maius
regni quietissimi et pulcherrimi signum
tum ad homines potuit esse inditium
pacis quam una totum orbem descriptione
concludi cosque cunctos longe lateque mun
di fines censeus numismate compre
hendi. Cuius auctor ac moderator
augustus tanta iuxta fidem hystoriarum
xii. annos circa tempus natiuitatis
dominice pace regnauit ut tam ferm
serus quam cunctis bellis toto orbe
sopitis spiritualem prophetie presagium etiam
ad litteram uideatur implesse. Qui
uidelicet prophetia tum mysticam dispen
sationem Christi uoce promittit dicens.
Et erit in nouissimis diebus ~~mons~~
preparatus mons domus domini in uertice
montium et eleuabitur super colles
et fluent ad eum omnes gentes. Post
pauca etiam temporis illius sacratissimi
statum describere curauit. Et confla
bunt inquit gladios suos in uomeres
et lanceas suas in falces. Non
leuabit gens contra gentem gladium
nec exercebunt ultra ad prelium. Domus
iacob uenite et ambulemus in lumine
domini. Non solum autem hec noua mun
di descriptio illius summi regis aduen
tui testimonium perhibebat qui con
gregatos omnibus a mundi pelagis
electos suos esse beatitudinis al

uo conscriberet uerum etiam cuiusce regni
duces quieta sue moderationis pace
iuuabat quia nimirum compressis a proeliorum
turbine gentibus uniuersis postmodum
orbi discipulos quolibet ipse Christus ubi
ire uellent ab ingruentium feruore se
ditionum tremenda id temporis ut ita
dixerim romani nominis umbra pro
tegebat. Exiit ergo edictum a cesare
augusto ut censum profiteretur uniuersus
orbis. Nam innuebat dictum regis
Christi quo salutem consequeretur uniuersus
orbis. Qui uocabulum augusti per
fectissime complens utpote suos
et augescere desiderans et ipse au
gere sufficiens censoribus sue profes
sionis non oblatione pecunie subiectos
sed fidei oblatione significanter pre
cepit euntes inquit in mundum uniuer
sum predicate euangelium omni creature
qui crediderit et baptizatus fuerit
saluus erit. ¶ Hec descriptio prima
facta est a preside syrie cyrino et ibant
omnes ut profiterentur singuli in ciui
tatem suam. Huius cyrini temporibus
habitum censum etiam iosephus illus
tris hebreorum historiographus in
xviii. antiquitatum libro hoc modo
memorat. Cyrinus autem uir unus
ex consessu curie romane per sin
gulos ingressus usque ad gradum
consulatus ascendens per ceteram quoque
honorabilis cum paucis syriam ue
nit a cesare ius dare gentibus
missus et censor simul patrimoniorum
futurus. Itaque quod ait hec descrip
tio prima facta est a preside cyrino
sirie

signat hanc descriptionem uel primam esse
earum que totum orbem concluserunt quia
plereque iam partes terrarum sepe le-
guntur fuisse descripte. uel certe tunc
primo cepisse cum Cyrinus Syriam missus
est. Quod autem tunc imperante Au-
gusto et Cyrino presidente ibant omnes
ut censum profiterentur singuli in ciuita-
tem suam ita et nunc imperante per ecclesie
presides id est doctores summo suadente
et premia pollicente Christo. Camus
omnes nullus excipiatur a censu iusti-
tie ueniamus ad eum qui labora-
mus et onerati sumus et ipse re-
ficiet nos. Tollamus iugum eius super
nos et discamus ab eo quia mitis est
et humilis corde et inueniemus requiem
animabus nostris. Hec enim est nostra ciuitas
et patria requies uidelicet beata
et celestis animarum ad quam in seculi
nascentis exordio a deo Christo creati
ad quam ab homine Christo sumus in
fine seculorum recreati. Ad quam in-
mirum ciuitatem pacis et quietis
ire et deuota regi nostro ferre the-
saurum est crescentibus cotidie uirtutis
ac fidei profectibus superne lucis que
sunt gaudia eterna speculari et pro his
acquirendis prospera mundi simul
et aduersa contempnere et hus an-
sitis mundatos ab omni inquina-
mento carnis et spiritus pretiosius
auro nummum deo offerre. Quod si
etiam genus nummismatis quod cesari
pendebatur diligentius inspexerimus
non parum nobis deuotionis et ipsum
mandare probabimus. Quod non

aliunde melius quam de ipso euangelio que-
re et inuenire ualemus ubi temptantibus
se de tributo cesari reddendo dominus ait.
Ostendite mihi nummisma census.
At illi magistro optulerunt ei denarium.
Et ait illis ihesus. Cuius est hec yma-
go et superscriptio. dicunt ei cesaris. Red- numarium
dite ergo que sunt cesaris cesari et que
sunt dei deo. Ubi notandum primum quia
cesaris denarius qui decem nummos ha-
bebat quod etiam nomine prodit ymaginem
eius et superscriptione titulatus solue-
batur demum inferendum quia iubente domino
que cesaris cesari et que dei sunt deo esse
reddenda. Nobis quoque sollerter
intimatur in similitudinem denarii deo
regalis regi nostro decalogum legis of-
ferendum hoc est amorem dei et pro-
ximi quorum uni duobus preceptis septem
aliis complentur integro esse corde ser-
uandum in quo uidelicet sancte scrip-
ture denario decem mandatis celesti-
bus qui totidem aureis nummis insig-
nito uultum nomenque eterni regis hic
est agnitione diuine uoluntatis quisque
intueri nouit inuenietque in tabulis
sui cordis quisque perfecte credit spirat
diligit stilo sedulo castigationis
exarat. Et hunc nobiscum denarium
qui sacculo inclusum in uia portamus
quando dicimus scientes cum psalmista. Sig-
natum est super nos lumen uultus tui
domine. dedisti letitiam in corde meo.
ipsum tamen hactenus fidei signacu-
lum gaudiumque spei et caritati si oc-
culta nostre conscientie meditatione
seruamus deo teste reddimus. Uer-

patriā puenientes regi nrō tui⁹ visionē simul⁹ ad quē in suo decore intuendū toto āmisu virtutis tota mentis intentione properemus. q̄ in terris latuerūt in celis coronāda inē bone conuersationis donaria preferem⁹ qui que in tenebris diximus in luce dicent. et qd in aurē locuti sum⁹ in cubilib; predicabit in tectis. ¶ Ascendit aūt ioseph a galylea de ciuitate nazareth i iudeā ciuitatē dauid que vocat̄ bethlehem eo q̄ esset de domo ac familia dauid ut profiteret̄ cū maria vxore sibi desponsata pregnante. Superna dispensatione professio census ita descripta est. ut suā quisq; patriā ire iuberet̄ nō tm̄ propter misteriū qd diximus verū etiam ut dn̄s alibi conceptus alibi natus īsidiā tis sibi herodis furorē facilius euadet. Qui si bethleemitis parentib; nasceret̄ fugā eoꝝ subitū insidiatoꝝ potuisset hr̄e suspectā presertim cū eos de stirpe dauid vn̄ xp̄us erat futurus nūti genus ducere nossent cui dauid ipse suo et nomine et pr̄ia et officio testimoniū perhibet. Dauid quippe manu fortis siue desiderabilis interpretat̄ nomē quidē inde mutuans q̄ et gygantē fortit̄ strauit et pulcher aspectu decoraq; facie fuerit. Sed altiori misterio illū de sua domo ac familia nasciturꝫ prefigurans qui singulariter mūdi principē debellaret speciosus forma pre filiis hoīm et ipē in bethleem natus et intellectualiū pastor ouiū hoc ē simpliciū tcōr ēēt aīaꝝ. Cuius nō defuerit tanta tamq; benigna ē humilitas intuenda q̄ nō solū incarnari p nobis sed et eo tp̄e incarnari dignatus ē quo mox nat⁹ censu cesaris asscriberet̄ atq; ob nrā liberatione ipē seruitio subderet̄. Quā etiā nobis humilitatis eius semitā neq; eiū conditiōes venit mutare sed aīos pem īsinuat. Subditi inquiēs estote oī humane creature propter deū siue regi q̄i precellenti siue ducib; tamq̄ ab eo missis. Sed et amplius eius paulus. Reddite inqt omnibus debita cui tributū tributū. cui vectigal vectigal. cui timorē timorē. cui honorē honorē. Nemini qcq̄ debeatis nisi ut i īuicē diligatis. ¶ Factū est aūt cū essent ibi īpleti sūt dies ut pareret et peperit filiū suū primogenitū. Vnde nō solū propter iudiciū regalis stemmatis sed et propter nominis faciūe tū dn̄s in bethleem nascit̄. Bethleem namq; domus panis interpretat̄. Ipē namq; ē qui ait. Ego sū panis viuus q̄ de celo descendi. Locus ergo in quo dn̄s nasceret̄ dom⁹ panis ante vocatus est q; futurū profecto erat ut ille ibi p materiam carnis appareret qui electoꝝ mentes iterna facietate reficeret. Sed usq; hodie usq; ad osūmationē scli dn̄s in

nazareth concipi nasci in bethleem
non desinit cum quilibet audientium ver
bi florem suscepto domum se eternum pa
nis efficit. Cotidie in utero virgina
li hoc est in animo credentium per fidem
concipitur per baptisma gignitur. Cotidie
dei genitrix ecclesia suum comitata doc
torem de tota nundane conversationis quod
galylea sonat in civitatem iuda con
fessionis videlicet et laudis ascen
dens censum sue devotionis eterno regi
persolvit. Que in exemplum beate sem
per virginis marie nupta simul et imma
culata concipit nos virgo de spiritu parit
virgo sine gemitu et que alii quidem
desponsata sed ab alio fecundata per
singulas sui partes que unam catholi
cam facitur preposito sibi pontifici vi
sibiliter iungitur sed invisibili spiritus sancti
virtute cumulatur. Unde et bene io
seph auctus interpretatur indicans mi
nimum hoc vocabulo quod insinuaba
ngeli loquentis nichil valet si
non augmentum superni iuvaminis
ut audiatur acceperit. Quod autem filium
suum primogenitum maria pepisse
describitur non iuxta helvidianos
accipiendum est alios quoque filios
eam procreasse qui negat primogenitus
dici qui nisi habeat fratres sicut
non unigenitus nisi quando caret fratribus
solet appellari. quia et testimonium le
gis et apta ratio declamat. Omnes
unigenitos etiam primogenitos
non autem omnes primogenitos etiam
unigenitos posse vocari hoc est
non solum esse primogenitum post quem

alii oriuntur ante quem nullus e vulva pro
cessit. Denique quia omne masculinum
quod aperit vulvam sanctum domino vocari
precipitur sive fratres sequantur sive non
sequantur quod primum de vulva nascitur
primogenitum est iure censendum.
Verum altiori ratione dei filius in car
ne apparens iuxta divinitatis excel
lentiam unigenitus a patre et iuxta
supernam societatem primogenitus est omnis
creature de hac dicitur. Nam quos
prescivit et predestinavit conformes fieri
ymaginis filii sui ut sit ipse primo
genitus in multis fratribus. De illo autem
Et vidimus gloriam eius gloriam quasi
unigeniti a patre. Est ergo unigenitus
in substantia deitatis primogenitus in
susceptione humanitatis. primogenitus
in gratia unigenitus in natura.
Inde est quod simul nuncupatur et dominus. simul
quia primogenitus dominus quia unigenitus.
¶ Et pannis eum involuit et reclina
vit in presepio quia non erat ei locus
in diversorio. Quid retribuam domino pro
omnibus que retribuit michi. Qui enim
maior est omni laude parvulus natus
est nobis ut nos viri possimus
esse perfecti. Qui totum mundum vario
vestit ornatu pannis vilibus invol
vitur ut nos stolam primam recipere va
leamus. Per quem omnia facta sunt ma
nus pedesque cunis astringuntur ut
nostre manus ad opus bonum erecte
nostri sint pedes in viam pacis directi.
Cui celum sedes est dum presepis an
gustia continetur ut nos per celestis
regni gaudia dilatet. Qui panis

est angelorum in presepio reclinatur ut nos
quasi sancta animalia carnis sue fru-
mento reficiat. Qui ad dexteram
patris sedet in diversorio loco eget ut
nobis in domo patris sui multas man-
siones preparet. quamvis hoc quod non
in parentum domo sed in diversorio et in
via nascitur per significationem alterius
intelligi potest. Ipse namque ait. Ego sum
via veritas et vita. Qui scilicet
per divinitatis essentiam veritas et vita
permanet et per incarnationis miste-
rium via factus est qua nos ad pa-
triam ubi veritate et vita frueremur
adduceret. ¶ Et pastores erant in
regione eadem vigilantes et custo-
dientes vigilias noctis super gregem
suum et ecce angelus domini stetit iuxta
illos et claritas dei circumfulsit il-
los. Pulcherrima ratione domino na-
to pastores vigilant gregemque suum
ab insidiis noctis custodiendo de-
fendunt ut videlicet etiam per hoc osten-
dant illud adesse tempus quod verus
et solus bonus pastor olim promi-
sit dicens. Ecce ego ipse requiram o-
ves meas et visitabo eas sicut
visitat pastor gregem suum et libera-
bo eas de omnibus locis in quibus dis-
perse fuerant in die nubis et cali-
ginis. Et paulo post. Et suscita-
bo super eas pastorem unum qui pas-
cat eas servum meum david et ces-
sare faciam bestias pessimas de
terra et cetera que mirabiliter a
propheta loci huius predicta mirabi-
lius a domino videbimus impleta.

Meminit et micheas propheta loci huius
et temporis dicens. Et tu turris gregis
nebulosa filie syon usque ad te ve-
niet et veniat potestas prima reg-
num filie syon. Turris quippe gre-
gis que hebraice turris ader vo-
catur mille circiter passibus a civitate
bethleem ad orientem distat va-
ticinio sui nominis hoc multo ante
demonstrans ad quam usque filie
syon angelice videlicet potestates
pastoribus apparendo venerunt.
Vigilantes itaque nato domino pas-
tores per super gregem ovium suarum sig-
nificant eius dispensatione ma-
nifestata vigilaturos in ecclesia
pastores animarum rectores quibus dicitur
pascite qui in vobis est gregem
dei. Bene autem vigilantibus pasto-
ribus angelus apparet eosque cla-
ritas dei circumfulget quia illi pre ce-
teris videre sublimia merentur
qui fidelibus gregibus preesse solli-
cite sciunt dumque ipsi pie super gregem
vigilant divina super eos gratia largius
chorusat. Alius angelus mariam an-
gelus ioseph angelus pastores in-
struit et accipiendum conceptum et
natum celi cives dominum testantur ut et
mortales sufficienter imbuantur et
suum auctori servitium incessanter
impendant. Nam et in sequentibus tem-
pore tanto passuro resurgenti atque ad
celos ascendenti se adesse perhibent.
¶ Et timuerunt timore magno
et dixit illis angelus nolite ti-
mere ecce enim evangelizo vobis

gaudium magnum quod erit omni populo
Non omni populo iudeorum quorum plurimi
rebelles ~~existe~~ extiterunt sed omni fidelium
populo de cunctis tribubus et gentibus et
linguis in unitatem christi congregato eter
num gaudium euangelizatur et magnum.
¶ Quia natus est vobis hodie salua
tor qui est christus dominus in ciuitate
dauid. Hec est potestas prima hoc reg
num filie syon quod prefato prophete tes
timonio promissum est in turre gre
gis venturum. Ubi notandum quod an
gelus qui in noctis utique vigi
liis pastores affatur non ait hac
nocte sed hodie natus est vobis
saluator non aliam ob causam scilicet
nisi quia gaudium magnum euange
lizare veniebat. Nam ubi tristi
tia queque nocturnis temporibus gesta uel
gerenda significantur ibi sepe nox
vel adiungitur uel etiam sola nominatur
vt est illud. Omnes uos scandalum
patiemini in me ista nocte. Et ali
bi. Amen dico tibi quia tu hodie in
hac nocte priusquam bis gallus vocem
dederit ter me es negaturus. Neque
enim frustra angelus tanto lumine
cinctus apparuit ut claritas dei pas
tores circumfulsisset hoc est ex omni
parte illorum radios luminis aspersisse di
catur quod numquam in toto testamenti
veteris serie totiens angelis ap
parentibus adiungitur quod numquam in toto
sed mistice premonuit quod a parte
postea monuit apostolus dicens.
Nox precessit dies autem appropinqua
bit abiciamus ergo opera tenebrarum

et induamur arma lucis sicut in die
honeste ambulemus. ¶ Et hoc vobis
signum inuenietis infantem pannis inuo
lutum et positum in presepio. Crebris in
fantia saluatoris et angelorum pro
nuntiis et euangelistarum nobis est incul
cata testimoniis ut nostris altius cordi
bus quod pro nobis sit factus insignetur
quia videlicet vulneratus est propter iniqui
tates nostras et infirmatus est propter pecca
ta. Et notandum solercius quod sig
num nati saluatoris datur infantem
non tyrio exceptum ostro sed pannis
squalentibus inuolutum non in ornatis
auro stratoriis sed in presepibus
inueniendum hoc est tamen humilitatis eius
et mortalitatis sed et paupertatis ha
bitum suscepisse pro nobis qui cum
diues esset pauper factus est propter nos
ut nos illius inopia ditaremur.
Cum esset dominus celorum pauper factus
in terris ut terrigenas doceret paupertate
spiritus regnum acquirere posse celorum.
¶ Et subito facta est cum angelo mul
titudo celestis milicie laudantium
deum et dicentium gloria in altissimis
deo et in terra pax hominibus bone vo
luntatis. Uno euangelizante mundo
natum in carne deum mox multitudo
celestis milicie aduolans concorde in
laude creatoris ore prorupit ut et
suis sicut semper obsequium deuotionem
christo impendat et nos suo pariter insti
tuat exemplo quotiens uel aliquis
fratrum sacre eruditionis verbis inso
nuerit uel ipsi lecta siue audita que
pietatis sunt ad mentem reduxerimus

deo statim laudes ore corde et opere
reddendas. Et bene chorus adve-
niens angelorum militie celestis vo-
cabulum accepit qui et domino illi po-
tenti in prelio qui ad bellandas ae-
reas potestates apparuit humiliter obse-
cundat et ipse potestates castra min-
nas ne mortales tantum temptare
valeant quantum volunt fortiter armis
celestibus perturbat. Nam ut imperatoris
optimi provisione cuncta manu mi-
litari loca adversus hostilem muniuntur
adventum itaque et deus qui in mundi
spiritus ad pacis custodiam ubique versantur
ad tutelam nostram constituit exercitus
angelorum quorum potentia et demonum
constringatur audacia et nobis gratia
pacis ministretur. Nam verus deus
et homo nascitur iure hominibus pax et deo
gloria canitur. Glorificant angeli dominum
pro nostra receptione incarnatum quia dum
nos conspiciunt recipi suum gaudent
numerum repleri. Optant pacem hominibus
quia nos infirmos prius abiectosque
despexerant. nascente in carne domino
iam socios venerunt. Qui tamen
pacem hominibus posuit exponunt et
quibus videlicet bone voluntatis
hoc est eis qui susceperunt natum Christum
non autem herodi pontificibus pha-
riseis ceterisque antichristis qui eius
nativitate turbati sunt eumque quantum
valuere gladiis insecuti. Non est enim
pax impiis dicit dominus. Pax autem
multa diligentibus nomen tuum
domine et non est in illis scandalum.
Quibus et hoc quod sequitur aptissime
congruit expectabam salutare tuum domine
hoc est venturi Christi adventum lon-
ga votorum prestolatione suspirabam.
¶ Et factum est ut discesserunt ab eis
angeli in celum pastores loquebantur
ad invicem. Transeamus usque in beth-
leem et videamus hoc verbum quod factum
est quod fecit dominus et ostendit nobis.
Verba pastorum que sunt nobilia et
pastoribus eterne digna diligenter in-
spice. vere enim qui vigilantes non
dixerunt videamus puerum sed videamus
verbum quod factum est. In principio erat
verbum et verbum caro factum est. Ver-
bum quod erat semper videamus quomodo pro
nobis factum est. Quod fecit dominus et
ostendit nobis verbum hoc ipsum se fecit. Itaque hoc ipsum
verbum dominus est. Videamus ergo quomodo
hoc ipsum verbum hoc est dominus ipse
se fecit et ostendit nobis carnem suam.
Quod enim videre non poteramus dum
erat verbum videamus factum quia caro
est. Cui simile est quod iohannes ait
quod fuit ab initio quod audivimus
et quod vidimus oculis nostris et quod
perspeximus et manus nostre contrecta-
verunt et temptaverunt de verbo
vite. Et vita manifesta est et vi-
dimus et testamur et annuntiamus
vobis vitam eternam que erat apud
patrem et apparuit nobis. ¶ Et ve-
nerunt festinantes et invenerunt
mariam et ioseph et infantem po-
situm in presepio. videntes autem cog-
noverunt de verbo quod dictum erat il-
lis de puero hoc. Festinant pasto-
res Christi quem cognovere totam mente

tis intentione vide aduentū. Neq̄
enī cū desidia xp̄i est q̄renda p̄n
tia et ideo forte nōnulli q̄rentes
īuenire nō merent q2 desidiose
xp̄m iq̄rūt. Ideo pastores isti
sine mora inuenerūt q2 ad illū fide
nō ficta currebāt. Ad quē festinā
ter ire ē nō pedū gressus accele
rare sed in fide sp̄ ac v̄tute p̄ficere.
Inuenerūt inq̄t mariā et ioseph
et infantē positū in p̄sepio. Sed
et dn̄ici gregis pastores quo te
brius ac suauius int̄ hui9 vite te
nebras celesti attollunt oraculo
eo feruētius sublimē xp̄m p̄cedē
tiū vitā in qua panis vite s3 et
seruat et reficit quasi portas beth
leem ɔtemplando subueūt nil q3
in hac aliud q̄ v̄ginalē catholi
ce eccl̄ie pulchritudinē q̄si mariā
virilē sp̄ualiū doctoꝝ cetū quasi
ioseph et humilem mediatoris dei
et hoīm ih̄u xp̄i aduentū scripte
sacre pagine insertū q̄si in pre
sepio positū infantē xp̄m p̄ma
visione reppeūt. De quo vide
licet sancte scripture p̄sepio cer
nimū illud aīal et sacrosc̄e hos
tie aptissimū pascebat q9 exul
tando p̄clamabat dn̄s pascit me
et nichil m̄ deerit in loco pascue
ibi me collocabit. et paulo post.
parasti in conspectu meo mēsā
adūsus eos q̄ tribulant me.
Videntes aūt inq̄t cognouerūt
de verbo q̄d dictū erat illis de
puero hoc q2 nimirū iusti est

ordinis ut ɔgrua amata et honoē
digno celebrata vbi incarnatioē
ad ipām quoq3 vbi gl̄am ɔtuēdā
incapatioris longo exercitio mentis
attinnē p̄tingat. ¶ Et oīs q̄
audierūt mirati sūt de hiis que
dicta sūt a pastoribz ad ipsos. A
pastoribz p̄plus ad dei īuerentiā
cogit. Non mediocre fidei tibi
hoc videat exemplū nō vilis p̄
sona pastoꝝ. Certe quo vilior
ad prudentiā eo p̄ciosior ad fidē.
Nō sapientes sed simplices qui
fucare audita nescirent dn̄s sui
p̄cones elegit nō rethores sed pis
catores ad euāgelizandū destina
uit. Denique et in veteri testamē
to p̄cipuos quos sue dispensa
tionis nūtios pastores ordina
uit. Prothomr̄ abel qui īnoxiā
pastoralis officii ɔūsationē p̄p̄o
sanguine ditauit cuiusq3 in signū
dn̄ice passionis sanguis clamat
de terra. quasi p̄mus ac doctissim9
opilionū p̄micias gregū suoꝝ
dn̄o deuotus offerebat. Abrahā
p̄r fidei qui exultauit ut videret diē
xp̄i et vidit et gauisus ē. nō au
ri metalla cui sui cultus orna
menta congreret sed aquaꝝ fon
tes quibz pecora potaret in terre
venis fodiendo q̄sisse describit.
Iacob duodecī tribuū p̄r bis denis
ānis in pascendis pecoribz estu
vrebat et gelu quoꝝ in figurā
veri pastoris habitū ouīas int̄
costne salutaris aquas virtutū

suarum varietate statu sublimiori
donabat. Legislator moyses qui
prius in typum eius septiformis so
rores septem pascentes ab iniuria
pastorum docet suas oves adaquarent
improbitate defendit postmodum inter
pastua deserti diu vite et aliorum
atque in virga pastorali signa facere
ac populum dei liberare promeruit. Ipse
david cuius dominus noster vocari et esse
dignatus est filius arietem sui patris
de manu ursi vel leonis eripiens
ostendit eum de sua stirpe et civitate
nasciturum. Qui similiter hoc est eripiens
inopem de manu fortioris eius egenum
et pauperem a diripientibus eum. Et
ideo non est pretereunda pastorum at
testatio. qui tunc vigilare et ange
lice exultationis ymnum audire me
ruerunt quando relictis deserto nonagin
ta novem ovibus ad requirendam ovem
centesimam bonus pastor apparuit.
Cuius sic adventum totius fidelium grex
desiderans implorat. Erravi sicut
ovis que periit require servum
tuum domine. ¶ Maria autem conserva
bat omnia verba hec conferens in
corde suo. Quod vult hoc quod dicit
conferens in corde debuit dicere
considerabat in corde suo et conserva
bat in corde suo. Sed quia sanctas scrip
turas legerat et sciebat prophetas
conferebat ea que scripta sunt antea de
domino cum hiis que noverat a prophetis
scripta de domino et collata ad invicem
cognovit ad instar celestium cheru
bim socia sui vultus luce concordia.

Dixerat enim gabriel ecce concipies
in utero et paries filium. Dixerat
ysayas ecce virgo concipiet et pariet
filium. Dixerat micheas filias
syon in turre gregis adventuras
et potestatem primam tunc esse venturam
dicebant pastores superne sibi ci
vitatis in turre gregis apparuis
se cohortes que natum canerent christum.
Legerat maria bos cognovit pos
sessorem suum et asinus presepe domini
sui videbat in presepe dei filium va
gientem qui homines salvat ac iumen
ta et in hiis singulis atque huius
modi conferebat que legerat et compa
rabat hiis que audiebat et vide
bat. ¶ Et reversi sunt pastores glo
rificantes et laudantes deum in omni
bus que viderant sicut dictum est
ad illos. Glorificant pastores et
laudant deum in omnibus que audierant
ab angelis et viderunt in beth
leem sicut dictum est ad illos id
est et in hoc glorificant quia non
aliud venientes invenerunt quam
dictum est ad illos. Gloriam deo
laudesque referunt. et hoc enim illis
fuerat dictum ab angelis non
quidem vero imperantibus sed for
mam sue devotionis offerentibus
cum deo in excelsis gloriam unanimi
exultatione resonarent. Nam et
qui dixit euangelizo vobis gau
dium magnum quod erit omni populo
ad glorificandum utique deum lau
dandumque provocat. Sed et ministri
spiritualium gregum in terris doctrine

tibus contēplando celestia subeūt
mō fideliū castra lustrando et pbi·
tatis exempla querēdo circuiūt
mō ad publicū pastoralis offitij
docendo redeūt ut memoriā habū
dantie suauitatis dei quā in priū
licet ītuendo gustauerint pdicā
do proximis eructent. ¶ Et postq̄
cōsūmati sūt dies octo ut circū
cideret puer vocatū est nomē
eius ihūs qđ vocatū est ab an
gelo priusq̄ in utero conciperetur.
Ritus et religio circūcisionis
a bto abrahā sūpsit exordiū.
Qui cū positus adhuc in pputio
pfecto deo credidisset reputatūq̄
ei esset ad iustitiā signū accepit
circūcisionis signaculū iustitie
fidei que est in pputio. A quo
etiā ut die circūcisionis acciperet
nomē paruulis optaret exortū
est qz et ipse cū testamentum
a deo circūcisionis acciperet eadē
prius die cū sua coniuge noīs
augmentū pmeruit ut qui ea
tenus abram id est pr̄ excelsꝰ
vocabatur deinceps ob meritū
fidei abraham hoc ē pr̄ mul
tarū gentiū nūcuparet̄. Sarai
quoqz sara diceret̄. Erat aūt
circūcisionis typus ac figura
multiformis. Nā et signaculū
ut dictū est ~~iustitie~~ fidei abrahe
et seminis eius et iudiciū castigā
do eos qui ad hoc semē hanerz
fidē ptinerēt ab omi īquinamē
to carnis et spūs et pphetia

nasciturī de hoc semine saluatoris
qui nos et in pñti p baptismū ab
omi mortifere actionis pollucōe
mūdaret et in futō p resurrectiōez
ab vniūsa mortis ipsius corrup
tione ī ppetuū liberaret et pripue
donū remissiōis qđ soluēt a pctō
puaricatiōis ade p id tpis misim
ri eidē gratie legisqz latori cōpla
cuit. Qui eñ nisi dicit nisi qs
renatus fuerit ex aqua et spū scō
nō pt introire in regnū dei. ipē
nūc dicebat masculus cuiꝰ pputij
caro circūcisa nō fuerit pibit aīa il
la de pplō suo qz pactū meū irritū
fecit. nō pactū vtiqz circūcisionis
qđ nō infans qui discernē necdū
valuit sed maiores qui id seruare
noluerūt potuerūt debuerūt irritū fe
cerūt vez pactū qđ cū pmo hoīe
deus misit qđ omis qui vel vniꝰ
diei vitā gessit in tīa puaricasse
cōuīcit̄ atqz ideo ī medio salutis
aliqs opus hrē nō ignorat̄. Fratrē
qui vl' añ tpa circūcisionis ul' etiā
post datā circūcisionē de exteris
gentibz extitē fideles ut exemplar
patrē iob et ceteri liberiqz illius
sine victimis hostiaz se suosqz ab
originali pctō seu certe sola fide sal
uabant qz iustus ex fide viuit et
sine fide īpossibile est placē deo.
Verz hijs atqz huiꝰmoi ī medicis
egent qui de pctī traduce ppagati
in īiquitatibz cōcepti et in delictis
sūt nati. Redemptor aūt nr̄ qui
ut pctā mūdi tolleret sine pctō

venit in mundum sicut suo baptisma
te nobis remedia prestituit idem
mis abluendo sceleribus aquarum que
subeunt lauacra consecrauit ita e
tiam circumcisione quam concepit non
sua que nulla erant purgauit admis
sa sed nostre in se nature vetustatem to
tam innouandam et nunc videlicet eam
per se a viciorum labe purgandam et in
nouissima die significans ab ipsa
multifarie mortalitatis ac mortis
peste penitus esse restaurandam.
Unde ihesus congrue octauo die cir
cumcisus asseritur quod non facile in ve
teri testamento de quoquam legimus
actum cuius sepissime de omnibus in
sum absque solo dumtaxat ysaac qui quasi
filius promissionis primus octauo die
circumcisionem accepisse perhibetur. Non
nunc ihesus octaua die circumciditur
quia videlicet utraque hec per nostram quam
fortemus hoc est et moderna et fu
tura et spiritus et carnis innouatio
et in eius resurrectione prefigurata
et in nostra est quoque perficienda. Sig
dem de nostra prima resurrectione que
interim vite et fidei emendatione
celebratur apostolus ait. Quicumque enim
baptizati sumus in christo ihesu in mor
te eius baptizati sumus ut quomodo sur
rexit christus per gloriam patris ita et nos
in nouitate vite ambulemus. De
secunda autem que in fine speratur ita dicit.
Si enim credimus quia ihesus christus mor
tuus est et resurrexit ita et deus
eos qui dormierunt per ihesum adducet
cum eo. Octauum autem tempus glorie resur
rectionis conuenire pene omnibus claret.
Nam et dominus octauo die hoc est post
septimam sabbati resurrexit et ipsi post
sex huius seculi etates et septimam sabbati
animarum que interim nunc in alia vita
gerit quasi octauo tempore surgemus tunc
verissime circumcisi hoc est ab omnibus
carnalibus concupiscentie vitiis et cor
ruptionibus in quibus maxime luxuria
regnat expoliati verissime spiritu
circumcisi quia sicut dominus ait. Filii seculi huius
nubunt et traduntur ad nuptias
illi autem qui digni habebuntur seculo
illo et resurrectione ex mortuis
neque nubent neque ducent uxores
neque enim ultra mori poterunt equa
les enim angelis et filii sunt dei cum
sint filii resurrectionis. Et vocatum
est nomen eius ihesus quod vocatum eius
est ab angelo priusquam in utero conciperetur.
Ihesus saluator interpretatur. Cuius nominis
etiam fideles et electi quique in vita
quia sua de qua satis dictum est circum
cisione participes existere gaudent
ut sicut a christo christiani ita etiam a
saluatore saluati nuncupentur nunc
quidem spe salui facti per fidem tunc au
tem ipsa per visionem glorie que est in christo
ihesu domino nostro quod illis a deo voca
bulum non solum priusquam in utero esset
per fidem conciperetur sed etiam ante tempora
secularia vocatum est. Cuius sacrosancti
nominis non tantum ethymologia sed et
ipse quem litteris comprehendit numerus pere
nne nostre salutis mysteria recolet.
Hec quippe litteris apud grecos ihesus scribitur
videlicet. I. H. C. O. Y. C. quorum num

sūt decē et vnus. ac lxx. et iiii. et
cc. qui fuīt simil' dcc. lxxxvīii.
Qui p̄fcō nūs q̄ꝛ figure r̄surrectio
nis aggnideat satis est sup̄ trac
tatū. Nam q'octo simplr̄ posita
hoc et p eadē decē siue centū mul
tiplicata signīt ūel certe p̄fectoꝝ
cumulatio mīoꝝ firmitatis in
diuiduū esse credendū est. Possum⁹
et ita dicē q' nomē saluatoris oc
to absoluta contineat. q̄ꝛ r̄surrec
tionis in se exemplū mortalib;
octaua die resurgendo prestiterit
contineat et decuplata q̄ꝛ decalo
gus legis quō debeat impleri
siue nos r̄surrectionīs figuris īsti
tuerit p̄iter et iuuerit ut quō
ipē surgens a mortuis iā non
morit' mors illi vltra nō dn̄abit'.
ita et nos existimem⁹ nos mor
tuos quidē esse p̄ccō. viuētes aūt
deo in xp̄o ihū cōtineat etiā cen
tiesducta q̄ꝛ glā sue r̄surrectionīs
ostensa q̄ nos in futūr sequat'
r̄tributio portenderit. Centenari⁹
nāq; nūs qui post tot in leua r'
su nūō p̄im⁹ dexterā petit illi⁹
nimirū sctī gaudiis fignitudie
aptissime congruit. qñ nouissiā
īnimica destruet' mors qñ nos q̄
viuim⁹ qui relinqm' simul rapiem'
cū illis qui surrexerūt in nubib;
obuiā xp̄o in aera et sic sp̄ cū dn̄o
erim⁹. Unde pulchre in typum
ōium electoꝝ p̄im⁹ pmissionis fili⁹
et centenario pr̄e natus ac circū
cisus et sc̄dm deū p̄dictū ysaac

qd̄ risū siue gaudiū sonat ē appel
latus illius p omnia typis dexterā
felicitatē p̄figurās de quo dn̄s ait.
Iterū aūt videbo vos et gaudebit coꝛ
vr̄m et gaudiū vr̄m nemo toller
a vobis. Decz q̄ꝛ de circūcisione ser
mo ē liber inq̄rere quare moyses
ipē qui legem circūcisionis et p̄rib;
a deo datā et sibi totiens īnultatā
refert toto ducatus sui tpē neminē
circūcidi voluit p̄ter vnū filiū suū
solūmō quē uir̄ accepta petra acu
tissima ne a dn̄ō feriret' circūcidit
sed om̄s qui in h'emo nati st̄ a cō
sue circūcidendos reliq̄rit morē vi
delicet diuinitus īpatū. iiii. et sex
āmis obseruatū et a diui sibi suc
cessione cōmodiuū annis xl. con
tinuus intermittens. Necq̄ hoc frus
tra sed magno misterio fcīm cer
tum de quo saluo maioꝝ īntellectu
dicā breuit' ipē qd̄ sentio. Moyses
circūcisionē p̄ohibuit sed iosue p̄ficit
q̄ꝛ lex p moysen data ē grā aūt et
veritas p ihm xp̄m facta ē nichil
q̄ꝛ p̄dest lxā iubens nisi afficiat
gratia iuuās. Moyse p̄ohibente
p̄puciū crescit q̄ꝛ sicut aplūs ait
ex opib; legis nō iustificabit' om̄
nis caro corā illo p legē enī cognitio
pc̄ti. Et alibi. Usq; ad legē enī per
catū erat in mūdo pc̄tm̄ aūt nō im
putat' cū lex nō esset. Lex aūt sub
intrauit ut habūdaret delictū. Nā
cōcupiscentiā cognoscebā ne sciebā
nisi lex diceret nō concupisces. Oc
casione aūt accepta pc̄tm̄ p mandā

tu͂ opatu͂ est in me o͂em ꝯcupiscen
tia͂. Sed iosue ipso in t͂ra͂ ꝓmissio
nis inducto ꝯpuciu͂ qd moyse vi
uente acciderant cultris petrinis
ĩndit qz ubi habundauit pc͂m sup
habu͂dauit gr͂a. Na͂ quare petrinis
ad circu͂cidendu͂ iosue cultris utat͛
ĩtelligat qui legit qz petra erat xp̃s
et sup hanc inq͛t petra͂ edificabo
eccl͂iam mea͂. Nd eni͂ ĩpossibile
erat legi ĩ quo ĩfirmabat͛ ꝑ car
ne͂ deus filiu͂ suu͂ mittens in simi
tudine͂ carnis pc͂i de pc͂o dapna
uit pc͂m in carne ut iustificacio
legis impleret͛ in nobis qui no͂
scd͂m carne͂ ambulam͂ sed scd͂m
sp͂m. Hec aut͂ xp̃i gr͂a no͂ solu͂
testamenti noui fideles iustificat
veru͂ quicu͂qz in lege pfecti fuere
no͂ ex opibz legis sed eade͂ xp̃i in
carne venturi gr͂a sc͂ salui facti
ꝑ fide͂. Et hos ꝑplus a iosue circu͂
cisus illos moysi filius designat
qui cu͂ legis seueritate coacti dis
cerent xp̃i gr͂am flagitare qi in
pendente dn͂i gladiu͂ petre circu͂
cisione vitabant petro attesta͂te
qui de iugo legis loque͂s ait. q͛
neqz pr͂es nri neqz nos potuim͂
portare sed ꝑ gr͂aciam dn͂i ihu͂ cre
dim͂ saluari q͂admodu͂ et illi.
Et psalmista qui q͂i carcerali custo
dia ꝯclusus et uia͂ euadendi nul
la͂ nisi in gr͂acia repperie͂s excla
mat du͂ anxiaret͛ cor meu͂ ĩ petra
exaltasti me deduxisti me qz fact͂
es spes mea turris fortitudi͂s a fa

ne inimici. Nemo sane cu͂ circu͂ci
sione͂ ꝑdicari audierit vni͂ so
lu͂ me͂bri continencia͂ autumet
ĩpetrari quasi uel a fornicacione͂
tutu͂ uel licito matrio͂nio temꝑant͛
utente͂ vl͛ v͛ginitate gloriosum
existe͂ absqz aliar͂ virtutu͂ abiec
tione sufficiat et no͂ o͂im poci͂
quos uel corpe gestim͂ sensuu͂
castigatione͂ ꝑcipi. Na͂ et moy
ses mu͂dissima verba dei suscipi
ens ĩcircu͂cisu͂ se e͂e labiis q͂rebat͛
et stephan͂ iudeis no͂ credentibz
ĩcircu͂cisi inq͛t cordibz et auribus
vos sp͂ spu͂i sancto restitistis. Ille
itaqz vera circu͂cisione mu͂datus
est qui obturat aures suas ne
audiat sangui͂ne͂ et oculos suos
ne videant malu͂ qui custodit
vias suas ne delinquat in lin
gua sua et attendit sibi ne g͂uet͛
cor eius in crapula et ebrietate q͂
donec superest hanelitus in eo et
sp͂us dei in naribz eius no͂ loq͛t͛
labiis ĩiquitate͂ qui lauat int͛
ĩnocentes manus suas et ab o͂i
via mala ꝓhibuit pedes suos q͂
sup o͂ia castigat corpus suu͂ et
seruituti subicit o͂miqz custodia
seruat cor suu͂ qm͂ ex ipo͂ vita ꝓ
cedit. Ille vero post circu͂cisione͂
idolis ablatus et dn͂o oblatus e͂
qui iuxta cu͂ qui dixit declina a
malo et fac bonu͂ postq͂ desijt
a prauis bonis opibz cepit habu͂
dare qui dice͂ potest oculi mei
semp ad dn͂m. et circuibo altare

tuũ dn̄e ut audiã vocē laudis
tue qui dicit xp̄i bonus sumus
odor deo. et leuaui manꝰ meas
ad mandata tua et dixi pecca
ncos in testimonia tua. qui siue
manducet siue bibit siue aliud
q̄d agit oīa in gl̄am dei facit. et
dicit q̄ dulcia faucibꝫ meis elo
quia tua et ad extremū cor meū
et caro mea exultauerūt in deū
viuū. Sed et ipā bona actio sua
q̄ in abscondito ē. circūcisione
nō minus indiget ut cū ieiunio
ore elemosinā faciā gl̄am mihi
semꝫ querā. Nā et si in angulis
platearꝫ sto faciē demolior tuba
ante me cano videar et lauder
ab homībꝫ foris quidē circūcisꝰ
appareo sed īmūdus corde ꝑma
nens penas insup simulate sci
tatis īcurro. ī exemplū videlicet
sichimitarꝫ q̄ cū patriarchaꝫ circū
cisionē viderent imitati qꝫ nō
ob dm̄ testamentū sed ob cāusā
fere luxurie nō mō nil ꝓfecere
mercedis. Verꝫ tercia die q̄ū grā
uissimꝰ dolor vulnerꝫ ē int̄ sue
ciuitatis ꝑiit ruinas. Tales nāqꝫ
obliti ꝓphetice monitionis cir
cūcidimī deo et auferte ꝑpucia
cordiū vr̄oꝝ ubi tempꝰ r̄surrec
tionis ingruerit euacuatis q̄bꝫ
cfitebāt virtutibꝫ ī morte mitēt
etnā. Qua ꝓpter et ap̄lus absco
ditā corde circūcisionē sedulo cō
mendat cuiꝰ laus nō ex hoībus
sed ex deo ē. ¶ Et postq̄ implēti

st̄ dies purgationis eius sc̄dm̄ le
gem moysi tulerūt illū in ih̄rlm
ut sisterent eū dnō. Decretū quidē
legis erat ꝑuulū post tricesimū
tertiū diē circūcisionis ad templū
dm̄ deferri daricꝫ hostiā pro eo
ꝑmogenitū aūt masculū scm̄ dnō
fieri iustitie sicut dixiūꝰ signat
neminē nisi circūcisū vitiis dnīs
dignū ēē conspectibꝫ neminē nisi
mortalitatis nexibꝫ absolutū sup
ne ciuitatis gaudiis ꝑfecte posse
subire. qꝫ nō habitabit iux̄ te ma
lignus neqꝫ ꝑmanebūt ī
iusti ante oculos tuos. Et ap̄lus.
Caro et sanguis regnū dei non
possidebūt neqꝫ corruptio īcorrup
telā possidebit. Verꝫ si legis ip̄ius
v̄ba diligentius īspexeris ꝑfecto
reperies qꝫ nō solū dnīs incarnat'
q̄tū a pctī contagione tm̄ a con
ditione legis fuerit liber q̄ ob
hoc magis suscipe dignatus est
ut et eā scdm̄ iustā ac bonā esse
ꝓbaret et nos ab omī seruitute
ac timore fideli grām liberaret sed
etiā ipa dei genitrix sicut ab ad
mixtione virili sic et a legali ser
uitute īmunis. Dixit enī moyses.
Mulier si suscepto semine pepit
masculū īmūda erit septem die
bus iuxta dies sepationis men
strue. et die octauo circūcidet' in
fantulus. ipā vero triginta tribꝫ
manebit in sanguine purgationis
sue. Omē sanctū non tanget
nec ingredie' sanctuariū donec

implean̄t dies purgationis sue et
ceterum q̄ ad ritū parientis ꝑtinētia
sequitur. Nō ergo q͛ nō oīs mulier
pariens sed ea que suscepto semīe
peꝑit designat̄ īmūda ritūq; le
gis coercetur esse mūdanda ad dis
tinctionē videlicet illius q̄ virgo
concepit et peꝑit filiū et vocauit
nomē eius emanuel qd̓ ē īterp̄tā
tū nobiscū deus. Non ergo filius
qui cū hoīe deus est nō īm̄ q̄
spū sc̄o opante peꝑit victimis
hostiar̄ quib; purgaret īdige
bat sed ut nos a legis vinculo sol
ueret. sicut dn̄s xp̄us ita et bt̄ā
semꝑ v̓go maria legi ē sponte
subiecta. Sicut scriptū est in lege
dn̄i q͛ omē masculinū adape
riens vuluā sanctū dn̄o vocabit̄.
Nō dicit omē masculinū adape
riens vuluā et hoīs et pecoris
p̓mogenitū sign̄. Nec utrūq; sc̄ti
dn̄o vocari atq; ideo sacerdotis eē
p̄ceptū est ita dūtaxat ut p̄ hoīs
p̓mogenito p̄ciū acciperet et oē aīal
īmūdū redimi faceret. Cuius itaq;
receptio erit post vnū mense sicl
argenti quinq;. Ubi saluo subtiliori
tractatu breuit̄ intimādū q͛ illa
oīa p̓mogenita uel figē eius fuerūt
qui cū vnigenitus esset dei filius
p̓mogenitus fieri dignatus ē oīs
creature vere et singularit̄ sc̄us
dn̄o q͛ pc̄m nō fecit nec īuentus
est dolus in ore eius uel certe īnē
fuerūt deuotionis indiciū q͛ oīa
bone actiōis īitia que q̄ corde

gignimus dn̄i gr̄e deputare mala
aūt gesta redimē debeamus digno
videlicet penitētie fructu p̄ singul̄
quiq; corporis uel aīe sensib; offen
tes. Itaq; qd̓ ait adaperiens vul
uā consuete natiuitatis loquit̄
more. nō q͛ dn̄s nr̄ sacri ventris
hospiciū qd̓ ingressus sanctificau
ret egressus de v̓ginitate credenl
dus sit iux̄ hereticos q̄ dicūt bea
tā mariā virginē usq; ad ptū
nō virginē esse post partū sed
iuxta fidē catholicā clauso v̓ginis
utero q̄ sponsus suo processisse de
thalamo. De quo p̄sthec ꝓphetā.
et conuerti me inq̄t ad portā sc̄uā
rij exterioris que respiciebat ad
orientē et clausa erat. Et dixit
dn̄s ad me. porta hec clausa erit
nō aperiet̄ et vir nō transiet p̄ eā.
qm̄ dn̄s deus isrl̄ ingressus est p̄
eā. Eritq; clausa principi et prin
ceps in ea sedebit ut comedat pa
nē corā dn̄o. Cuius etiā possit
designari misterio nullū p̄t dn̄m
ecclīe virginis utero p̄ aquā et spm̄
sc̄m ad regenerandos vero filios
posse rescindere ideoq; huīc mascu
lū incōparabili dignitate dn̄o sc̄m
vocari. Ut daret hostiā sc̄dm
(dn̄i) qd̓ est in lege dn̄i par turturū
aut duos pullos colūbarū. Dictū
est in lege ut pro infante si mas
culus sit ut p̄dixi q̄dragesimo si
femīa octogesimo die natiuitatis
agnus agniculus īmaculatus ī
holocaustū et turtur siue pullus

offert
columbinus pro pctō. Si aūt nō inue
nerit manꝰ eius nec potuit
offerre agnū sumet duos turtures
uel duos pullos colūbe vnū in
holocaustū et alterū p pctō. Dn̄s ḡ
xp̄us ih̄us cū diues esset pauper
p nobis paupem p se hostiā voluit
dare ut videlicet vna sua paup
tate et nos et hic diuites in fide
et illic faceret heredes regni qđ re
pmisit deus diligentibꝫ se. Mo
ralr aūt siue foria q̄s opa seu
creauerit ifirma que masculi ac
femine vocabulo distinguūt ut
hec legitime dnō valeant ↄsecra
one nīre est inocentie et turture
pter siue colūbā cōpunctiōis offe
rat. Na em̄ volucres hec p can
tu gemitus hn̄t nō imerito lac
mas humiliū designat q̄bꝫ plimū
i ipis etiā bonis opibꝫ idigemꝰ
qꝛ et si bona esse que agimꝰ no
uerimꝰ cū districtione a deo exa
minanda qua a nobis pseuerā
tia sint ↄsumanda nescimꝰ. N
vero diuitias v̄tutū nō haben
do in omī verbo. De quibꝫ ad
chorinth. aplūs ait. q in oī diui
tes facti estis in illo et in oī sciā
agnū vite inocue in actiū suorū
grege nō inueniūt duos salti turtu
res aut duos pullos colūbe offe
rat. hoc ē ad lacrimaꝝ flagitan
da suffragia ↄfugiat. Et bene
duos vnū pro pctō et alterū i ho
locaustū. Holocaustū nāqꝫ totū
icensū dicit qꝛ duo sūt maxime

ↄpunctiōis gnā. Deū namqꝫ sitiens
aīa prius timore ↄpūgit post a
more. Prius em̄ sese in lacrimis
affligit qꝛ dū maloꝝ suoꝝ recolit
p hys ppeti supplicia etnā ptimes
cit. At vero longa cū meroris anxi
etate fuerit formido ↄsumpta q̄da
iā de psūptione venie securitas
nascit et in amore celestiū gau
dioꝝ aīmꝰ īflāmat. Conteplat
etem̄ mens qui sint illi angeloꝝ
chori que ipā societas btōꝝ spūū
q̄ maiestas eterne visionis dei et
amplius plangit qꝛ a bonis phē
nibꝫ deest q̄ flebat prius cū ma
la eterna metuebat. Qui em̄ pꝰ
flendo ne duceret ad supplicium tur
turē pro pctō offerebat de altero
facit holocaustū cū postmodū a
marissime fleē incipit qꝛ differt
a regno. Colūbā pro pctō offert
qui laborat in gemitu suo lauat
p singulas noctes lectū suū hoc
est p singulas pulsantis culpe
tenebras opa sua bona in q̄bus
reqescere debeat lacrimis abluere nō
cessat. Colūbaꝝ pullos i holocau
stū ferūt qui patrie celestis abse
ciā defluentes aiūt. Sup flumā
babilonis illic sedimꝰ et fleuimꝰ
dū recordaremur tui syon. Sicut
em̄ colūbe sup fluenta residere
delectant ut accipitris aduentū
vmbre cursu p aquas puideāt sil'
et euadāt q̄ant sic pfecto sit aīe
paupm spū fluctus seculi mēte
transcendentes quo plura in hac

babilone qua f

babilone qua suis gemitibus pas
cant maligni hostis exempla con
spiciunt eo crebriores ad eterna sun
desiderii pennas sustollunt. Hor
sane inter turturis et columbe signi
ficantiam distat quod columba que grega
tim conuersari volare et gemere con
sueuit actiue vite frequentiam denuntiat
de qua dicitur. Multitudinis autem cre
dentium erat cor vnum et anima vna nec
quisque eorum que possidebant aliquid
suum esse dicebant sed erant illis
omnia communia. Turtur vero qui singla
ritate gaudet adeo ut si coniugem per
derit solus exinde permaneat. spe
culatiue vite culmina denuntiat
quia et paucorum est ista virtus et huius
singillatim attributum. Solus ysayas
dominum excelsum videt laudes seraphim
contemplatur et quia male tacuit quasi
turtur singularis ingemit. Moy
ses pauente populo ipse solus ascen
dit ad dominum et ne idem populus feriatur
lacrimosis precibus impetrat. Solus
fugientibus socijs daniel inter an
gelos remanet. Solus ezechiel
quadrigas cherubim et superne ci
uitatis edificia celsa miratur. Solus
paulus ad delicias paradysi et vi
sendi celi tercij secreta raptatur.
Item cum intrans cubiculum clauso
ostio oro patrem in abscondito tur
turem offero. Ac cum eiusdem operis com
pares quero canendo cum prophetam.
Venite adoremus et procidamus ante
deum ploremus coram domino qui fecit
nos columbas ad altare deporto.

Et quia eque vtraque domino accepta est
hostia consulte lucas vtrum turtures
an pulli columbarum pro domino sint ob
lati non dixit ne vnum alteri iudicio
ordinem preferret sed vtrumque sequendum
vtrumque omnibus virtutibus doceret offerendum.
Igitur quia de purgatione longior se ser
mo protraxit quod ipse dierum purgatio
nis numerus contineat misterij et quare
idem in femine genitre purganda
generati sit iussus in leuitico con
gruentius explanabitur. ¶ Et ecce
homo in iherusalem cui nomen symeon
et homo iste iustus et timoratus
expectans consolationem israel et spiritus
sanctus erat in eo. Nato in carne
domino non solum angeli de celis sed et
omnis etas mortalium et virorum sexus
testimonium reddit. Decebat enim
omnium saluatorem sicut venturum in mun
ne omnium toto seculi tempore fidelium facto
vel dicto presagari ita etiam venien
tem omnium laude predicari implens
prophetia que dicit. Laudate dominum
de celis et cetera vsque quo ait. Iuuenes
et virgines senes cum iunioribus
laudent nomen domini quia exaltatum
est nomen eius solius confessio eius
super celum et terram. Iustus inquit et
timoratus quia difficile iusticia si
ne timore custoditur. Non dico timo
rem qui sub lege penali temporalia bona
sibi subtrahi pertimescit quem per
fecta dilectio foras mittere consueuit.
sed timorem domini sanctum qui permanet
in seculum seculi quo iustus deum suum
quanto ardentius diligit tanto sol

lectius offenderet caueret. ¶ Et responsum acceperat a spiritu sancto non visurum se mortem nisi prius videret xpistum domini et venit in spiritu in templum. Vitae solutiones scripturae mortem videre dixit. Quo non videret quibus vero oculis quos veniendo ipsos oculos claudit ne aliquid videant. Sed videri mortem experiri significat. Multumque felix mortem videbit carnis quicumque xpistum domini prius oculis cordis videre sategerit conversationem habendo in celesti iherusalem templi dei limina frequentando suspirando hoc est pia sanctorum in quibus dominus inhabitat exempla sectando suspirando cum psalmista. Unam petii a domino hanc requiram ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee ut videam voluntatem domini. Hic enim et ipse verbum dei in manibus accipere et fidei caritatis sue brachiis meruerit amplecti. Quod autem ait et venit in spiritu in templum significat cum eadem spiritus gratia qua olim venturum prognoverat etiam nunc venientem et iam iamque a se videndum cognovisse salvatorem. ¶ Et cum inducerent puerum ihesum parentes eius ut facerent secundum consuetudinem legis et ipse accepit eum in ulnas suas. Magna quidem domini potentia sed non minor claret humilitas ut qui celo et terra non capitur grandevi hominis gestetur totus in ulnis. Sed et tropice accepit symeon xpistum veteranus infantem ut nos doceat exuere veterem hominem qui corrumpitur cum actibus eius et renovato spiritu mentis nostre induere eum qui secundum deum creatus est in iustitia sanctitate et veritate hoc est deponentes mendacium loquique veritatem et veterem qui ad novi hominis statum pertinet ore corde et opere perficere. Accepit senior iustus secundum legem et timoratus puerum ihesum in ulnas suas ut significaret iustitiam operum que ex lege erat. Quis enim nesciat opera per manus et brachia solere figurari humilis quidem sed salutari fidei evangelice gratia munienda accepit senior infantem xpistum ut insinuet hoc seculum quasi senio et longeva etate defessum ad innocentiam ut ita dixerim infantiam xpistiane conversationis rediturum et sicut aquile iuventutem illius esse renovandam. ¶ Et benedixit deum et dixit. Nunc dimittis domine servum tuum in pace. Videas non solum novi sed et veteris testamenti iustos spe future vite desiderium habuisse dissolvi a corpore immo viam patris deputasse carnem deponere terrestrem utpote qui se in sinu abrahe requiem non dubitaret habituros esse perpetuam. Denique et ydithun hoc est transilitor cupiditatum secularium postquam multa diu tacitus mundi mala contemplatus interna sensu cordis meditatione conclamavit dicens locutus in lingua mea et quod intus egerit notum fac mihi domine finem meum et numerum dierum meorum quis est ut sciam quid desit mihi. Ecce veteres posuisti dies meos

Cuius utique absque dubio verbis aperit quod maximum se pretium in lamentatione nascentis speret in fine solatium quem tamen semper advenire desiderat. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Quod parasti ante faciem omnium populorum. Beati oculi qui vident quae Symeon vidit beati qui non viderunt et crediderunt. Illud ipsum inquit quod omnibus postmodum gentibus populis et linguis mente ac fide conspiciendum parasti ac spe dilectione quaerendum promisisti ipse diu desideratum nunc et carnis et cordis oculis tuum salutare contemplor. Lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae israel. Lumen quidem utrique populo salutare dei id est christus a deo patre, tamen gloria magis israeli qui diu speratus et ex prenuntiatus advenit. Gentium vero dicitur esse revelatio quarum mentis oculos profunda iam cecitate diversos neque ulla spe adventus domini erectos ipse visitare pariter revelare atque illustrare dignatus est. Et bene revelatio gentium israelis gloriae praefertur quia cum plenitudo gentium introierit tunc omnis israel salvus fiet. Quod psalmista cum diceret Notum fecit dominus salutare suum ante conspectum gentium revelavit iustitiam suam subiunxit atque ait memor fuit misericordiae suae iacob et veritatis suae domui israel. Et erant pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo et benedixit illis symeon.

Patrem salvatoris appellat ioseph non quod vere iuxta fotinianos pater fuerit eius sed quod ad famam mariae conservandam pater sit ab omnibus aestimatus. Nec enim oblitus est evangelista quod eam de spiritu sancto concepisse et virginem peperisse narraverat, sed opinionem vulgi exprimens quae verae hystoriae lex est patrem ioseph nuncupat christi. Quamvis et eo modo pater illius valeat dici quo et vir mariae recte intelligitur sine commixtione carnis ipsa copulatione coniugii, multo videlicet coniunctius quam si esset aliunde adoptatus. Neque enim propterea non erat appellandus ioseph pater christi quia non eum concumbendo genuerat quandoquidem recte pater esset etiam eius quem non ex sua coniuge procreatum alibi adoptasset. Et dixit ad mariam matrem eius Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in israel et in signum cui contradicetur. Bene in resurrectionem quia lumen est quia gloria plebis israel qui dixit ego sum resurrectio et vita qui credit in me etiam si mortuus fuerit vivet et omnis qui vivit et credit in me non morietur in aeternum. Quod autem in ruinam nisi quia et lapis offensionis est et petra scandali id est ruina his qui offendunt verbo nec credunt de quibus ipse dicit si non venissem et non locutus eis fuissem peccatum non haberent nunc autem excusationem de peccato non habent. Nec non in se ipso tantum sed in suis praedicantibus quoque in ruinam positus est resurrectionemque

quod multorum testante apostolo qui ait
Christi bonus odor sumus deo in hiis
qui salui fiunt et in hiis qui pereunt.
Qui enim predicante apostolo verbum
quod audit amando sequitur bono
odore resurgit et saluatur. Qui odiendo
insequitur eodem ipso bono opere cor
ruit et moritur. Signum autem cui
contradicetur fidem dominice crucis acci
pe de qua apostolo paulo dicunt iudei.
Nam de secta hac notum est nobis
quod ubique ei contradicitur. Et apostolus
ipse. Nos enim predicamus Christum cru
cifixum iudeis quidem scandalum gen
tibus autem stulticiam. ¶ Et tuam ipsius
animam pertransibit gladius. Nul
la docet hystoria beatam mariam
ex hac vita gladii occisione mi
grasse presertim cum non anima sed cor
pus ferro solebat interfici unde restat
intelligi gladium illum de quo dicitur
et gladius est in labiis eorum hoc
est dolorem dominice passionis eius
animam pertransisse. Que et si Christum
utpote dei filium sponte propria mo
ri mortemque ipsam non dubitaret
esse deuicturum ut sua tamen carne pro
creatum non sine doloris affectu po
tuit videre crucifigi. Nam et fer
rum quod animam ioseph pertransisse ca
nitur nullum melius quam dura tri
bulatio mentis intelligitur. ¶ Ut
reuelentur ex multis cordibus co
gitaciones etc. Inertis erat quo
dam qui iudeorum gratiam Christi quam
venturam utique nouerant recipe
qui autem respuere mallent. At eius
natiuitate audita reuelata mox cor
dium cogitacionibus herodes rex tur
batus est et omnis iherusolima cum illo.
Parentes cum timore et gaudio eo
laudem resonant hominibus pacis nun
cium pandunt. Eius doctrina et vir
tute diffamata alii ad eum qui magistrum
veritatis confluunt. alii ab eo quasi
seductorem refugiunt. Eius signo
crucis erecto hii qui iusti morti
datum blasphemantes irridere illi
qui vite auctorem mori credunt colunt.
Sed et usque hodie ad consummacionem
seculi presentis ecclesie animam gladius
durissime tribulacionis pertran
sire non cessat cum signo fidei ab
improbis contradici cum audito dei
verbo multos cum Christo resurgere
sed plures a credulitate ruere
gemebunda pertractat cum reuela
tis multorum cordium cogitacionibus
ubi optimum euangelii seuit semen
ibi zizania viciorum vel plus iusto
preualere vel etiam quod dictu grauius
est sola germinare ac regnare
conspicit. ¶ Et anna prophetissa fi
lia phanuel de tribu aser. hec
processerat in diebus multis vix
erat cum viro suo annis septem a vir
ginitate sua et hec vidua erat
usque ad annos octoginta quatuor
que non discedebat de templo ieiu
niis et obsecracionibus seruiens
die ac nocte. Iuxta hystoriam de
uote conuersacionis et venerande
senectutis dignaque per omnia
que domino incarnato testimonium

ferret anna fuisse docetur. Uirginitas vero misticum quod etiam significat
quae in puritate quidem sponsi coniuncta sive
morte viduata. Annis etiam annorum
viduitatis eius tempus ecclesiae designat
quo in corpore constituta peregrinatur
a domino magneque devotionis
affectu celestis templi limina servans
cotidianum illius domini prestolatur
adventum de quo dicit: veniemus
et mansionem apud eum faciemus.
Septies quippe duodecim octoginta
quatuor fiunt. Et septem quidem
ad huius seculi cursum qui diebus volvitur
duodecim vero ad perfectionem doctrine
apostolice pertinet. Ideoque sive universalis
ecclesia seu quelibet anima fidelis
quae totum vite sue tempus apostolicis
mancipare servitiis institutionibus quasi septem
per duodecim multiplicare et octoginta quatuor
annis domino servire
laudatur. Sic etiam tempus septem annorum
quo cum viro suo manserat
dominice incarnationis tempori decentissime
congruit. Septenario namque universitatis
numerus perfectio solet temporis indicari.
Sed ibi propter dominice parvule
magistratis quo in carne versatus
docuit simplex septem annorum
est numerus expressus. Hic ob apostolice
culminis dignitatis septem anni per
duodecim multiplicantur. Accidit autem
ecclesie misteriis quod anna et gratia
eius interpretatur et filia eius est phanuel,
quae facies dei dicitur. Cui psalmigrapho
decimus: Signatum est
super nos lumen vultus tui domine

et de tribu aser, hoc est beati, descendit
qui inter patriarchas xii. ordine
nascendi est octavus. De quo nimirum
quia novo testamento sit sacer hebreus
est intimatum. Et hec ipsa
hora superveniens confitebatur domino et
loquebatur de illo omnibus qui expectabant
redemptionem israhel. Prophetavit
symeon, prophetavit copulata
coniugio, prophetavit virgo: debuit
etiam vidua ne aliqua aut professio
deesset aut sexus. Et ideo anna
et studiis viduitatis et moribus
talis inducitur ut digna plane fuisse
credatur que redemptorem omnium
venisse nunciaret. Et ut perfecerunt
omnia secundum legem domini reversi
sunt in galyleam in civitatem suam
nazareth. Pretermisit hoc loco lucas
que a matheo satis exposita
noverat: dominum videlicet post haec
ne ab herode necandus inveniretur
egyptum a parentibus esse delatum defunctoque
herode sic demum galyleam
reversum nazareth civitatem suam
inhabitare cepisse. Solent enim
evangeliste singuli sic omittere quaedam
quae vel ab aliis commemorata
viderint vel ab aliis commemoranda
in spiritu providerint et continuata
sue narrationis serie quasi nulla
pretermisisse videantur, quae cum alterius
evangeliste considerata scriptura quo
loco transilita fuerint diligens lector
inveniet. Puer autem crescebat et
confortabatur plenus sapientia et gratia
dei erat in illo. Notanda dis

tinctio verboꝝ qꝛ dn̄s ihūs in
eo q̄ puer erat. id ē habitū hu
mane fragilitatis induerat cres
cere et ꝯfortari habebat in eo
q̄ etiā verbū dei et deus eẗn⁹
erat nec ꝯfortari īdigebat nec
habebat augeri. Unde rectissīe
plenus sapientia phibet̾ et grā
sapiā quidē qꝛ in ip̄o habitat
oīs plenitudo diuinitatis corpalr̄.
grā autē qꝛ eidē mediatori dei
et hoīm hoī ihū xp̄o magna
grā donata ē ut ex quo fieri
cepisset pfectus esset et deus.
Cui silē est qd̾ iohānes scp̄sit
cū plenū gratia et veritate cā
dē ip̄e diuinitatis excellentiā vi
tatis quā lucas sapiē noīe cō
mendans. Et ibāt pn̄tes eius
p om̄s ānos in ihr̄lm in die so
lepnitatis pasche. Uides huīc
euāgelistā int̾ aīalia q̄tuoꝛ nō
frustra vitulo ꝯpatū qui qī hos
tiis deputatū aīal circa templū
maxime et iherusolimā narra
tionis sue diuersat̾ incessū. Si
quidē in p̄ncipiis sacerdotē col
locat ad arā orantē ppl̄i multi
tudinē templi sistit in atriis mẏ
stica mox dn̄o concepto iheruso
limā mittit domū pontificis
inferūtur ibi et baptistā natū
refert et dn̄m post natiuitatē
ꝯtinuo cū hostia transfert eūdē
illo singulis ānis cū pn̄tibꝫ du
cit et duodenis in templo docto
rū͞m inserit ubi int̾ alia sapiē

tibꝫ stupenda dicit qꝛ in hiis que
p̄ris mei sūt oportet me ēē. Et
post cetera talia laudantes deū
in templo discipulos ī euāgelii
sui fine concludit. ¶ Et cū factus
fuisset ānoꝝ duodecī ascendētibꝫ
illis iherusolimā scd̄m ꝯsuetudi
nē diei festi ꝯsūmatisqꝫ diebꝫ cū
redirēt r̄mansit puer ihūs in
ihr̄lm. Qui a natiuitate p̄mo a
ꝯceptione huāna manifestis in
dicioꝝ qꝛ deus sit approbatus est
inditiis ip̄e etiā mox ubi temp⁹
etatis ꝯgruebat v̾tutē suā reuelā
tur paucē cepit atqꝫ apte scīam
et quo videlicꝫ p̄ri iuxta v̾itatē
diuine maiestatis et qd̾ iux̄ assūp
tionis huāne fragilitatē debeat
mr̄i nec absqꝫ puidentia duodē
nis p̄ma sue fidei rudimēta reue
labat q̄ xii. aploꝝ ministerio ꝯtā
erant reuelanda et elucidanda
p orbē. Possumus et hoc dicere
qꝛ sicut septenario sic et duodē
nario nūo qui multiplicatis in
se īuicē septenarii ptibꝫ constat
vel rerū vel tpm vniuersitas ac p
fectio designet̾ atqꝫ ideo quo oīa
loca vel tpa deceat occupari cre
a duodeno nūo iubar sumat
exordiū. Nō igit̾ otiose suoꝝ p
hibet̾ īmemor extitisse pn̄tū. sed
ut nos īstruat qꝛ nō solū ante q̄
pn̄tes ipi venerāt ā q̄ abrahā
fieret ip̄e est. ī ciuitate potius
ac templo dei qī p̄nio iure r̄sidē
delectat. ¶ Et nō cognouerūt pn̄

tes eius existimātes aūt illū esse
ī comitatu. venerūt iter diei et
requirebāt int̄ cognatos et notos
et nō īuenientes regressi s̄t in ih̄rl̄z
requirentes eū. Querit aliq̄s
quo dei filius tantū p̄ntū cum
nutritus hiis abeūtibꝫ potuit ob
liviscendo relinq̄. Cui r̄ndendū
q̄ filiis isrl̄ moris fuit ut t̄pibꝫ
festis vel ih̄rl̄m ꝯfluētes vl̄ ad
p̄p̄ria redeuntes seorsū viri seor
sū fēie choros ducentes īcederēt
īfantes vero vel pueri cū quolibꝫ
p̄nte īdifferent̄ ire potuerūt. ideo
b̄tām mariā vel ioseph vicissim
putasse puer₂ ih̄m q̄ se comitari
nō cernebāt et cū altero p̄nte re
versū. Et factū est post t̄ r̄ diū
īvenerūt illū in templo sedentē
in medio doctor₂ audientē illos
et īterrogantē. Quasi fons sa
pientie medius sedet sed q̄ exem
plar humilitatis audire p̄us et int̄
rogare doctores q̄ instruē querit
īdoctos ne etiā p̄vuli a senioribꝫ
erubescant discere et ip̄e ob eu
tis h̄uāne ꝯgruentiā hoīibꝫ au
scultare nō erubescit deus ne in
firmis docē quis audeat et ille
puer doceri īterrogando voluit
qui p̄ divinitatis potentiā v̄bū
sciē ip̄e suis doctoribꝫ ministravit.
Stupebant aūt omēs qui eū
audiebant sup̄ prudentia et res
ponsis eius et videntes ādmirati
sūt. Noti distinctiones v̄bo₂
et tue salvationis ā fidei misteria

seculis inivē. Stupebant qui eum
audiebāt et videntes āmirati sūt
et eo amplius stupebāt sup̄ prudē
tia responsionū quo parvitatē vi
dentes ꝯtempnebāt ānor₂. Divi
nā lingua prudentiā p̄debat. sed
īfirmitatē eius p̄tendebat. huām
v̄o doctores iudeor₂ hic q̄ nova
stupebāt mirq₃ alta q̄ audivūt et
īfirma q̄ vident dubia admira
tiōē turbent̄. nos aūt scientes hūc
ēē de quo olim p̄p̄h̄a gratulabū
dus exultabat p̄vulus natus ē
nobis filiꝰ datus est nobis et vo
cabit̄ nomē eius āmirabilis cō
siliarius deus fortis. nequaq̄ mire
m̄ eū qui sic p̄vulꝰ factus ē hō
ut nichilominꝰ q̄d erat s̄p deus
ac fortis p̄manet inō divinita
tis sue inō h̄uānitatis hiis quos
erudire cupiebat indicia dedisse
sed digna fide spe. et caritate. a
gamꝰ illi gratias q̄ qui magnꝰ
erat et laudabilis nimis sed nos
nō cognoscebamꝰ p̄vulus natꝰ
est nobis ut crescendo ac p̄ficiē
do int̄ p̄vulos paulatī eos ad
capescenda sue v̄tutis ac magni
tudinis archana p̄ducēt.
Et dixit m̄r eiꝰ ad illū fili q̄d fe
cisti nobis sic. ecce p̄r tuus et ego
dolentes querebamꝰ te. nescie
batis q̄r in hiis q̄ p̄ris mei sūt
oportet me ēē. Nō ioseph qui
nichil in eius generatiōe p̄ter
misteriū prestitit et affectū. vn̄
et p̄ fidei misterio et ab euāge

al' stupeāt

lista et ab ipsa maria pater appellatur
vel ipse christus suum negat esse parentem
sed simpliciter et aperte qui sit verus
sibi pater nobis pariter et illis insinuat.
Non eum quasi filium querunt vitu
perat sed quid ei potius cuius eternus
est filius debeat cogit oculos
mentis attollere. Quia enim deus
et homo est nunc excelsa divinitatis
nunc infima profert humane fragi
litatis. Quasi homo seniores inter
rogat. quasi deus quod seniores et docti
mirantur respondet. Quasi dei filius
in templo commoratur et quasi filius ho
minis cum parentibus quo iubetur regre
ditur. ¶ Et ipsi non intellexerunt
verbum quod locutus est ad illos
et descendit cum illis et venit na
zareth et erat subditus illis.
Multum pietatis simul in domino et
humilitatis exemplum parentes eius
non intelligunt verbum quod de sua
divinitate loquitur ad illos et tamen
ipse humane illorum erga eum sedu[l]i
tatis non ingratus quo preceperunt
descendit et subditur illis. Quid
enim magister virtutis nisi officium
pietatis impleret. Quid inter nos
aliud nisi quod a nobis agi vellet
ageret. Deferebat homini defere
bat ancille ipsa enim dixit. Ecce
ancilla domini. deferebat simulato
patri. deferebat deo vero patri.
Et utique intemeratam natus virginem
conservat castam utique a patre non vo
luntate non opere non tempore distabat
ut eius videlicet exemplis animo

mi quod parentibus debeamus qui tanta pro
nobis patiebantur agnoscamus. So
lent autem dicere arriani imperfectum esse
filium quia dixit pater maior me est. Sed
quid mirum si ex humana susceptione
minorem se patre asserit in celo ex
quo subditus erat etiam parentibus
in terra. ¶ Et mater eius conserva
bat omnia verba hec in corde suo.
Sive quod intellexit seu que necdum
intelligere verba evangelii et potuit
omnia sua pariter in corde quasi ruminanda
et diligentius scrutanda recondebat.
Discamus ergo sancte virginis in omnibus
castitatem que non minus ore pudi
ca quam corpore argumenta fidei conser
vabat in pectore et si illa ante
precepta apostolica tacet cur tu post
apostolica precepta magis cupis doce
re quam discere. ¶ Et ihesus proficiebat e
tate et sapientia et gratia apud deum
et homines. Hic locus manicheos
pariter et appollinaristas expugnat
ostendens dominum verum carnem verum
habere et animam nam sicut carne
est etate sic est anime sapientia profi
et gratia que tamen in sapientia nul
latenus proficeret si rationalem intelligen
tiam que hominibus rationis causa con
cessa est non haberet non quia susceptor deus
egeret profectu cum super plenus sapientia
puer fuisse describatur. sed quia hoc
pro remedio nature salutis effectus
pie susceptionis elegit ut dum carnem
et animam rationalem a deo suscipit
utrumque pariter salvaret. Cap. 3m

Anno quintodecimo imperii tiber

p̄curante pontio pylato iudeā tetrar
cha aūt galylee herode phylippo aūt
frē eius tetrarcha traconitidis
r̄gionis et lysania abylinie te
trarcha. Herodes et phylippus
et lysanias qui cū pylato p̄side
rōno iudeā regebant filij s̄t hero
dis illi⁹ sub quo dn̄s natus ē int̄
quos et ip̄m herodē archelaus
fr̄ eoꝝ decē ānis regnauit q̄ a
iudeis ob ītollerabilē aīi ferocita
tē apud augustū criminat⁹ c̄tīno
apud vienā disp̄it exilio. Regnū
vero iudee quo minꝰ validū fieret
iā augusto p tetrarchias scindē
curauit. Porro pylatus xii° āno
tyberii cesaris iudeā missus p̄cu
rationē gentis suscepit atqȝ ibi
p decē cōtinuos ānos usqȝ ad ip̄m
pene finē tyberii p̄durauit. ¶
Sub principib3 sacerdotū āna et
cypha fctū est v̄bū dn̄i sup io
hānē zacharie filiū in deserto.
Ambo quidē incipiente p̄dicacōē
iohis ānas et cyphas p̄ncipes
fuere sacdotū. sed ānas illū ānū
cyphas vero eū quo dn̄s crucē
ascendit. administrabat et quidē
trib3 aliis in medio pōtificatu
p̄functis veꝝ hys mariē que ad
dn̄i passionē ꝑtineret ab euāge
lista cōmemoratis legalib3 nāqȝ
iā p̄ceptis vi et ambiciōē cessā
tib3 nulli pontificatus hōr vite
uel generis merito reddebat̄ s3 rō
na p̄tate aliis nūc nūc aliis sū
ma sacerdocij prestabat̄. Deniqȝ
iosephus refert in huc modū dicēs.
Valerius gratus anna sacerdo
tio deturbato hysmahelē ponti
ficē designauit filiū baffi sed et
huc nō multo post abiciēs elea
zar anane pontificis filiū pon
tificatu subrogauit post ānū
vero etiā hunc arcet officio et sy
moni cuidā camhi filio pontifi
catus tradidit ministeriū. Quo
nō amplius et ip̄e q̄ʒ vni⁹ āni
spacio p̄functus iosephū cui et
cyphas nomē fuit accepit suc
cessorē ac p hoc omē tempus
quo dn̄s nr̄ in terris docuisse de
scribit̄ intra q̄drienij spacia co
artatur in quo quatuor iste q̄s
iosephus memorat successiones
pontificū describūtur vix p an
nos singulos ministrate. Nimia
ergo iohannes illū p̄dicare ve
niebat qui et ex iudea quosdā
et multos ex gentib3 recepturꝰ
erat p regē gentiū et principes
iudeoꝝ p̄dicacionis eius tp̄a
designant̄. Nā autē gentilitas
colligenda erat et iudea p culpa
p̄fidie dispergenda ip̄a quoqȝ de
scripcio terrene principatus ostē
dit qm̄ et in romana republica
vnus p̄fuisse describit̄ et ī iudee
regno p q̄rtā ꝑtem plimi p̄n
cipant̄. Voce enī redemptoris
nr̄i dicit̄. Omē regnū in seip̄m
diuisū desolabit̄. Liqt ergo q̄ʒ
ad finē regni iudea p̄ueniebat
q̄ tot regibus diuisa subiacebat

apte quoqz nō solū quibz rgibz
sed quibz etiā sacerdotibz aptū
sit demōstrat ut qz illū iohānes
baptista pdicaret q simul rex et
sacerdos existēt lucas euāgelis
ta pdicatiōis eius tpa p regnū
et sacerdotiū designauit. ¶ Et
uenit in oēm regionē iordanis
pdicans baptismū pnīe in re
missionē pctōz. Cunctis legentibz
liquet qz iohānes baptismū pe
nitentie nō solū pdicauit ver
etiā quibusdā dedit. sed tamē
baptismū suū in rmissionē pec
catoz dare nō potuit. Remis
sio aūt pctōz in solo nobis bap
tismo xpi tribuit. Notandū
itaqz q dr pdicans baptismū
pnīe in remissionē pctōz quī
baptismū qd pctā solueret dare
nō poterat pdicabat ut sicut i
carnatū verbū prīs pcurrebat
vbo pdicationis ita baptismū
penitētie quo pctā soluūt pcur
rēt suo baptismate quo pctā
solui nō pnt. Sicut scptū est
in libro sermonū ysaie pphete.
Vox clamantis in deserto pate
viā dnī rectas facite semitas
eius. Idem vero iohānes bap
tista requisitus qs esset rūdit.
Ego vox clamantis in deserto
qui ideo vox a pphetis vocatus
est qz vbū pibat qui etiā in
deserto clamat. qz derelicte ac
restitute iudee solatiū redēptio
nis ānūciat. Nō aūt clama
ret apit tū subdit pate viā dnī
rectas facite semitas eius. Oīs
qui fidē rectā et bona opa pdi
cat. qd aliud q venien dnō ad
corda audientiū viā pat ut h
vis grē penetret et lumē verita
tis illustret et rectas semitas d
faciat dū mūdas in aīo cogita
tiones p sermonē bone pdica
tionis format. Oīs uallis iple
bitur et oīs mōs et collis hūilia
bit. Qui hoc loco uallium noīe
nisi hūiles. Qui montiū et col
liū nisi supbi homines designāt.
In aduentu ergo redēptoris val
les iplete mōtes et colles hūilia
ti st. qz iuxta eius vocē. Oīs q
se exaltat hūiliabit et qui se
hūiliat exaltabit. Vallis etenī
ipleta crescit mons āt et collis
hūiliatus decrescit qz nimirū in
fide mediatoris dei et hoīm hoīs
ihū xpi et gentilitas plenitudi
nē grē accepit et iudea p errorē
pfidie hoc unde tumebāt pdi
dit. ¶ Et erūt praua in directa
et aspa in vias planas. Praua
iocrecta fiūt cū malorz corda per
iniusticiā detorta ad iusticie rgulā
dirigunt. et aspa in vias planas
imutant cū inmites ac iracūde
mentes p infusionē supne grē
ad lenitatē mansuetudīs redeūt.
Qū enī vbū veritatis ab iracū
da mente nō recipit quasi aspi
tas itineris gressū pgentis ipel
lit. Sed cū mens mansueta p

accepta mansuetudinis gratiam correptionis uel exhortationis verbum recepit ibi planam viam predicator inuenit ubi prius per asperitatem itineris pergere id est predicationis gressum ponere non ualebat. ¶ Et videbit omnis caro salutare dei. Quia omnis caro accepit omnis homo salutare dei videlicet xpm in hac vita omnis homo videre non potuit. Ubi ergo in hac sententia propheta prophetie oculum nisi ad extremum diem iudicii tendit. Ubi cum apertis celis ministrantibus angelis consedentibus apostolis in sede maiestatis sue xpus apparuerit omnes hunc et electi et reprobi pariter videbunt ut et iusti de munere retributionis sine fine gaudeant et iniusti in ultione supplicii in perpetuum gemant. Nam quia hec ista sententia intendit quod in extremo examine ab omni carne videbitur recte subiungit. ¶ Dicebat ergo ad turbas que exibant ut baptizarentur ab ipso. Genimina viperarum quis ostendit uobis fugere a ventura ira. Ventura enim ira est animadversio ultionis extreme. quam tunc fugere peccator non valet. qui nunc ad lamenta penitentie non recurrit. Et notandum quod male soboles malorum parentum actiones imitantes genimina viperarum vocantur quia per hoc quod bonis inuident eosque persequuntur quod quibusdam mala retribuunt quod lesiones proximis exquirunt quia in his omnibus priorum suorum carnalium vias sequuntur qui venenati filii de venenatis parentibus nati sunt. Sed quia iam peccauimus quia usu male consuetudinis inuoluti sumus dicat nobis quid faciendum sit ut fugere a ventura ira valeamus. ¶ Facite ergo dignos fructus penitentie. In quibus verbis notandum est quod non solum fructus penitentie sed dignos penitentie admonet esse faciendos. Aliud est fructum namque facere aliud dignum penitentie facere. Neque enim par fructus esse boni operis debet eius qui minus et eius qui amplius deliquit aut eius qui in nullis et eius qui in quibusdam facinoribus cecidit. Per hoc ergo quod dicitur facite fructus dignos penitentie uniuscuiusque conscientia conuenitur ut tanto maiora querat bonorum operum lucra per penitentiam quanto grauiora intulit sibi dampna per culpam. Sed iudei de generis nobilitate gloriantes idcirco se peccatores agnoscere nolebant quia de abrahe stirpe descenderant quibus recte dicitur. ¶ Et ne ceperitis dicere patrem habemus abraham dico enim uobis quia potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Quid enim lapides nisi corda gentilium fuerunt ad intellectum dei omnipotentis insensibilia. Sicut etiam quibusdam ex iudeis dicitur auferam cor lapideum

ce carne vtā. Nec inmerito lapidū noīe gentes significate sūt q̄ lapides coluerūt. Unde scriptū est. Similes illis fiant q̄ faciūt ea et omēs qui confidūt in eis. De quibz nimirū lapidibz filij abrahe suscitati sūt. Quia dū dura corda gentiliū in abrahe semine id est ī xpo crediderūt eius filij facti sūt. cuius seminī sūt vniti. Unde eidem gentibz per egregiū predicatorē dr. Si ergo nos per fidē xpi abrahe semē existim⁹ iudei propter perfidiā abrahe. Si autē vos xpi ergo abrahe estis semē filij esse desierunt. Iam enī securis ad radicē arboris posita est. Arbor hui⁹ mūdi ē vniūsū genus hūanū. securis est redemptor nr̄ qui velut ex manubrio et ferro tenet̄ ex hūanitate sed incidit ex diuinitate. Que videlicet securis iā ad radicē arboris posita ē. qr et si per paciēciam expectat videtur tamen qd factura sit. Omīs ergo arbor nō faciens fructū excidet̄ et in ignē mittetur. Quia vnusquisqz peruersus paratiorius gehenne concremacionē īuenit. q̄ hic boni opis fructū facē contempnit. Et nondū quasi securī non iuxta ramos positā sed ad radicē dicit. Cū enī malorū filij tolluntur qd aliud q̄ rami īfructuosi arboris abscidunt̄. Cū vero tota simul progenies cū parente tollitur infructuosa arbor a radice abscisa ē ne iā remaneat vnde praua iterū sobo les succrescat. In q̄bz iohānis baptiste vbis constat q̄ corda audienciū turbata sūt cū protin⁹ subinfert. Et interrogauerūt eū turbe dicentes. Quid ergo faciem⁹? Perculse enī terrore fuerūt q̄ consiliū querebant. Respondēs aūt illis dicebat. Qui habz duas tunicas det nō habenti et qui habz escas silr̄ faciat. Per hoc q̄ tunica plus est necessaria vsui nrō q̄ palliū ad fructum penitencie ptinet ut nō solū exteriora queqz et minus necīaria diuidere cū proximis debeam⁹ sz illa eciā qua carnalr̄ viuim⁹ uel tunicam qua vestim̄ qr enī in lege scriptū est. Diliges proximū tuū tanq̄ teipsum. minus proximū amare conuincit̄ qui nō eo tū in necītate illius eciā ea q̄ sibi sūt necīaria partitur. Idcirco ergo de diuidendis cū proximo de duabz tunicis dat̄ preceptū q̄a hoc de vna dici nō potuit qr si vna diuideret̄ nemo vestit̄. Quia in media quippe tunica et nudus remanet qui accipit et nudus q̄ dedit. Int̄ hec aūt sciendū quātum mīe opa valeant cū ad fructus dignes penitencie nobis ipā p̄ ceteris precipiuntur. Hic eciā per semetipsam veritas dicit date elemosinā et ecce oīa munda sūt vobis. Venerūt aūt et publicani ut

baptizarent et dixerūt ad illū.
Magr̄ q̄d faciem⁹. At ille dixit
ad illos. Nichil ampli⁹ q̄ consti
tutū est nobis faciatis. Quātā
bt̄i baptiste sermo v̄tute habuit
q̄tūcūq₃ mentes conuisserit audie
tiū hinc p̄bat̄ tū etiā publicanos
et milites ad ↄsiliū salutis sue
coegerit īquirendū. Quib₃ ip̄e
nō alit̄ q̄ turbis iuxta congruū
sibi modū in̄iām suadet agendā.
Precepit g̃ publicanis ne ultra
sc̄ptū exigant. Publicani etenī
sicut etiā noīe probant appellāt̄
hij q̄ vectigalia publica exigunt
siue qui conductores s̄t vectigaliū
fisci uel rez publicaz necnō et
hij qui seculi hui⁹ lucra p̄ nego
cia sectant̄ eodē vocabulo censent̄
quos omīs p̄ter in suo quēq₃ gdu
ab augenda fraude cohercet ut
dū p̄mo se ab alienaz temperā
rent appetitu tandē ad p̄pria cū
p̄ximis cōmunicanda p̄tingeret.
Interrogabāt āt et milites di
centes. Q̄d faciem⁹ et nos. Et
ait illis. Neminē ↄcutiatis neq₃
calūpniā faciatis et contenti esto
te stipendiis v̄ris. Iustissīo doctor
eximius moderamīe p̄monet ne
ab eis calūpniando p̄dam ēqui
rant quib₃ militando p̄desse debue
rant doces idcirco stipendia cōsti
tuta milicie ne dū sūptus ēquirit̄
p̄da grassetur. Nullū ergo offi
ciū nullū ab agenda ml'ia genus
eximit̄ que plenitudo virtutū ē
et sola a morte liberat vitāq₃
confert eternā ip̄o iudice attes
tante qui se dicturū esse p̄misit.
Venite benedicti p̄ris mei p̄ci
pite regnū. Esuriui enī et dedis
tis michi manducare ꝛc̄. Esti
mante āt p̄plo et cogitantib₃ oī
b₃ in cordib₃ suis de iohāne ne
forte ip̄e esset xp̄us. Rn̄dit io
hānes dicens oībus. Quō tn̄dit
eis qui existimabāt de illo et
secreto in corde q₃ xp̄us esset co
gitabant nisi q₃ nō solū cogita
bāt et sicut alius euangelista de
clarat. Missis ad eū sacerdotib₃
et leuitis an eēt xp̄us ēquire
bant. Unde patet iudeis tunc
fuisse notissimū sc̄dm sc̄ptuias
īcarnacionis dn̄ice temp⁹ adesse.
Sed nimir crecens qō in iohāne
sponte credebant hoc in salua
tore tantis signis et v̄tutib₃ ap
p̄bato et ip̄o etiā iohāne nō cre
dere volebant. Ego āt aqua
baptizo vos veniet aūt forcior
me cui⁹ nō sū dignus soluē cor
rigiā calciamentoz eius. Iohēs
nō sp̄u sed aqua baptizat q₃
p̄cc̄a soluē nō valens baptiza
toz corpa p̄ aquā lauat sed mē
tem p̄ ueniā nō lauat. Cur ergo
baptizat qui p̄cc̄a p̄ baptisma
nō relaxat nisi ut p̄cursionis
sue ordinē seruans qui nasci
turū nascendo p̄ueneat. bap
tizaturz quoq₃ dn̄m baptizan
do p̄ueniret. et q̄ p̄dicando s̄fo

est p̄cursor xp̄i. baptizando etiā
p̄cursor eius fieret imitatione sa
cramenti. Mos aūt apud veteres
fuit ut q̄s eā que sibi competeret
accipe uxorē nollet ille ei calcea
mentū soluēt qui ad hanc spon
sus iure ꝓpinquitatis veniret.
Q̄d igitur int' hoīes xp̄us nisi
sc̄e ecclē sponsus apparuit de quo
et idē iohānes dicit. Qui habꝫ
sponsā sponsus est. Sed q̄ io
hānē xp̄m putauerūt hoīes q̄d
idē iohēs negat. recte se indignū
esse ad soluendū corrigiā eius
calciamenti denūciat. Ac si apte
dicat ego redemptoris vestigia de
nudare nō valeo qui sponsi no
mē m̄i immeritus nō vsurpo. Q̄d
tn̄ intelligi et aliť p̄t. Q̄s enī
nesciat q̄ calciamenta ex mor
tuis animalibꝫ fiūt. In carne v̄o
dn̄s veniens q̄i calceatus apparuit.
q̄ in diuinitate sua mortua nostre
corruptionis assūpsit. Sed huiꝰ
incarnationis misteriū humanus
oculus penetrare nō sufficit. In
uestigari etenī nullatenꝰ p̄t quō
corporatur v̄bū quō summꝰ et viui
ficator sp̄us intra vterū matris
animatur. Quō is qui initiū nō
habꝫ et existit et concipit'. Corri
gia ergo calciamenti ē ligatura
misterij. Iohēs ita soluere corri
giā calciamenti eius nō valet
q̄ incarnationis misteriū nec
ipē inuestigare sufficit q̄ hanc
ꝑ ꝓphetie sp̄m agnouit. Ipē

vos baptizabit in sp̄ū et igne.
Hoc est purgatione sanctificatio
nis et ꝓbatione tribulationis.
p̄t aūt idē sp̄us sanctus etiā no
mine ignis signatus intelligi q̄
et incendit ꝑ amorē et ꝑ sapiam
corda q̄ replet illuīat. Unde et
illi quibꝫ dictū est q̄ iohēs q̄dē
baptizauit aqua vos aūt bapti
zabimini in sp̄ū sc̄o. Item baptis
ma sp̄us ignis visione percepit.
Sūt qui ita exponūt q̄ in p̄nti sp̄u
et in futuro baptizemꝰ in igne. ut
videlicet sicut nūc in remissione
oīm pctōꝝ ex aqua et sp̄ū renas
cimꝰ ita et nūc de leuibꝫ quibusdā
pctīs q̄ hunc nobis euntibꝫ adhe
serint purgatorij ignis an ultimū
iudiciū baptismate ꝑfundemur.
dicente aplō si quis superedificauit
sup hoc fundamentū aurū argen
tū lapides p̄ciosos ligna fenū sti
pulā vniuscuiusqꝫ opus q̄le sit
ignis ꝓbabit. Si cuiꝰ opus ma
serit q̄d superedificauit mercedē acci
piet si cuiꝰ opus arserit detrimētū
patiet' ipē tamē saluus erit. Sic
tn̄ q̄i ꝑ ignē. Q̄d q̄uis de igne
tribulationis in hac nobis vita
adhibito possit intelligi tn̄ si qui
hoc de igne future purgationis ac
cipiūt pensandū sollicite est q̄
illū dixit posse ꝑ ignē saluari
nō q̄ sup fundamentū xp̄i ferrū
es uel plumbū edificat id ē pctā
maiora et duriora atqꝫ tūc iam
insolubilia sed lignū stipulā fenū

id est peccata minima atque leuissima que
ignis facile consumit. Hoc tamen scien-
dum est quod illuc saltem de minimis nichil
purgationis optinebit nisi bonis
hoc actibus in hac adhuc vita po-
situs ut illuc promereatur optineat.
¶ Cuius ventilabrum in manu eius et
purgabit aream suam. Per ventilabrum
id est palam districtio iusti examinis.
Per aream presens vero ecclesia figuratur in qua
procul dubio quod lugubre satis est
multi sunt vocati pauci vero electi
pauca grana superius recipienda man-
sionibus in comparatione loliorum que flam-
mis sunt mancipanda perpetuis. Cuius
aree purgatio et nunc viritim geritur
cum quisque peruersus uel ob manifes-
ta peccata de ecclesia sacerdotali castiga-
tione reicitur uel occulta post mortem
diuina districtione dampnatur et vniuer-
saliter in fine perficietur quando mittet filius
hominis angelos suos et colligent de
regno suo omnia scandala. Ventila-
brum itaque dominus in manu id est
iudicium discretionis habet in potestate quia
pater non iudicat quemquam sed iudicium
omne dedit filio. ¶ Et congrega-
bit triticum in horreum suum paleas
autem conburet igni inextinguibili.
Et ipse dominus parabolam boni seminis
cui superseminauit inimicus homo
zizania ita terminauit ut diceret
et in tempore messis dicam messoribus
meis. Colligite primum zizania et
alligate ea fasciculos ad comburen-
dum triticum autem congregate in horreum
meum. Aperte dicens ipsos et per-

ratores gehenne igni tradendos
sanctos vero in celesti gloria coronandos.
Verum hoc inter paleas sed et ziza-
nia distat quod palee non alio quam tri-
tici semine prodeunt quamuis a natiuis
boni nobilitate degenerent zizania
autem non fructus solum merito discre-
pant sed et diuersa prorsus origine
preparantur quia palee sunt illi qui eisdem
tamen electis fidei misteriis imbuuntur
sed ab eorum solida perfectione uel operum
leuitate uel perfidie vacuitate dissen-
tiunt. Zizania vero que ne audire
quidem sinceri verba dignantur. Ideoque
a bonorum sorte et opere simul et pro-
fessione secernuntur. Et ita in agro
mundi istius vnus electorum et duo
sunt reproborum fructus. Nam et omnia
que inimicus seminat flammis obnoxia
sunt et quod est grauius plurima ex hiis
que bonus sator iacit aut a volati-
libus rapta aut a sole arefacta aut
spinis suffocata aut certe in paleas
versa dispereunt. Solum autem de terra
creatum bona et patientia digna proba-
tum triticum electorum celestis vite recon-
detur in horreum quod iuxta aliam
parabolam non solum pisces quos apostolice
fidei retia declinant immunes pristinorum
obseruati resident in vndis. Verum
multi ad litus usque districtionis
extreme inter bonos attracti tamen
ob sue nequitie nouam exteriores mit-
ti merentur in tenebras. Ignem autem
gehenne bifaria ratione inextin-
guibilem vocat id est quia neque ille
perpetuo possit extingui neque eos

quos cruciat vnquam extincturus sed
inmortali ut ita dixerim sit morte
plectitur ad distinctionem videlicet
illius sacratissimi ignis quo elec-
tos xpi baptizandos esse promiserat.
De quo ait psalmista igne nos
examinasti sicut igne examinatur
argentum et paulo post non hesimus
interium. sed si transiuimus inquit per
ignem et aquam et induxisti nos in
refrigerium. Introibo in domum tuam
in holocaustis id est deuictis pressu-
rarum angoribus in actione gratiarum regni
tui celestis atria penetrabo. ¶
Herodes autem tetrarcha cum corriperetur
ab illo de herodiade vxore fratris
sui et de omnibus malis que fecit hero-
des adiecit et hoc super omnia et inclu-
sit iohannem in carcere. Plenius
hec a matheo commemorantur et mar-
co et iohannem videlicet herodiadis
instinctu non modo vinculatum sed etiam
capite cesum quod non hiis diebus sed
iuxta euangelium iohannis post ali-
quot a domino signa patrata eiusque
iam baptisma diffamatum. Credendum
est esse gestum verum ab hoc euange-
lista propter exaggerandam herodis
maliciam peroccupando commemoratum.
Cum enim ad predicationem iohannis ipsum
vulgus confluerent milites accederent
publicani peniterent totus in eo
populus baptisma susciperet ipse e con-
trario illum non solum contempnere sed
occidere non dubitaret. Alcioris autem
comis mysterii quod Iohannes euan-
gelista de diuinitate xpi. aut alii tres
de eius humanitate misterium scribendi.
Baptista vero iohannes legis noue
veterisque precursor gratie typum tenet
pulchre iohannes euangelista predicante
adhuc et baptizante domino precursore
ipsum dominum plures discipulos facere
et baptizare testatur instruere docens
eum prius in carne nasceretur eternum per
secula deum et fidelium per legem doctorem
fuisse prophetarum. Pulchre et euangeliste
alii post traditum carceri iohannem domi-
nice predicationis exordium sumunt quorum
officii erat post corruptam a iudeis
legem et qui tenebris carneis ignorantia
terra sedula que traditione fedatam domini
in carne apparentis ac per carnem ope-
rantis qui aduenientis in galileam ce-
lestem pandere doctrinam. ¶ Factum est autem
cum baptizaretur omnis populus et ihesu bap-
tizato et orante apertum est celum.
Baptizatus est dominus non ipse aquis
mundari sed ipsas mundare cupiens
aquas que ablute per carnem eius
peccati vtique nescia baptismi ius in-
duerunt et quod tam in lumina sub lege bap-
tismata non poterant purificationis
malum delere vim regeneratiue san-
ctificationis acciperent vnum bonum cum bapti-
zatum dicit populum nichil magnum ad-
didit. Ihesu baptizato inquit et oran-
te apertum est celum. Nam cum corporis
humilitate dominus vndas iordanis
subiit diuinitatis sue potentia celi
nobis ianuas pandit. Dumque ccc
in moria frigentibus tingitur aquis.
Opposita quondam noxiis rumphea
restringitur ignea quidem. Non enim

numquid tunc ei caelum apertum est cuius
oculi caelorum interiora cernebant. Sed
virtus ibi baptismatis ostenditur de
quo quisque cum egreditur regni celes-
tis ei ianua declaratur. sicut et illud
quod lucas dicit omnia quod prius sit baptiza-
tus orasse memoratur. Ad nos infor-
mandos actum non dubitatur quibus
post lavacrum baptismatis ut au-
la caeli pandatur non otiose vivendum.
sed ieiuniis precibus atque elemosinis
est insistendum. Nam et si peccata sunt
omnia in baptismo lavata non ad-
huc tamen carnis fragilitas solida-
ta. Nam qui transito mari rubro ne-
catos quidem gratulamur egiptios
sed in deserto mundane conversationis
hostes occurrunt alii quos duce et co-
operatrice Christi gratia nostro sudore vin-
camus donec promissa vite eterne perve-
niamus ad patriam. ¶ Et descendit
spiritus sanctus corporali specie super ipsum.
Bene in corporali specie quia in natura
divinitatis a mortalibus videri non po-
tuit. Bene sicut columba quia disciplin-
ne effugiet fictum nec habitabit
in corpore subdito peccatis. Et qui in
exemplum symonis in felle amaritu-
dinis et obligatione iniquitatis per-
durant sortem in eo partemque nullatenus
habere poterunt. Unde cum mundi crimina quon-
dam in figuram baptismi diluvio
purgarentur non corvi sed columbe
ore delatus olive ramus pacem
seculo redditam nuntiavit mistice
docens solis eis qui in cordis sim-
plicitate baptizati sunt unctionem

sancti spiritus affuturam. Nemo enim
putet dominum post baptisma primum
spiritus sancti gratiam percepisse aut aliquem
divine nature per tempora gessisse profectum
sed noverit potius a primo conceptu
humanam in tempore quem verum hominem cernimus
et deum existere verum. Adventu autem
columbe demonstratur Christi in corpore eius id est
ecclesia percipere baptizati accipiunt
spiritum sanctum. ¶ Et vox de celo facta
est. Tu es filius meus dilectus in
te complacuit mihi. Necito iohannes inter
natos mulierum nulli secundus est tunc
se baptizandum credidit. Christus se
videndum invisibilis exhibet spiritus
suum de celo filium commendat filium
patris. Neque enim ipsi filio quod optime
noverat sed vel iohannem vel ceteris
qui aderant quod nosset indicabat.
Unde notandum quod idem iohannes quo-
catenus unum se fortiorem et Christum
evangelizabat exinde iam vel descen-
sione spiritus vel patris attestatione
premonitus aperte dei filium predicavit.
Hic est de quo dixi. post me
venit vir qui ante me factus est
quia prior me erat et ego nesciebam
eum. Item de columba. et ego vidi et
testimonium perhibui quia hic est filius
dei. Itaque misterium trinitatis in bap-
tismo salvatoris ostenditur ut et
nos in eius nomine baptizandos
esse doceat. Quod autem dicit. In te
complacuit mihi. tale est ac si dicat.
In te complacitum meum constitui. hoc
est per te gerere quod mihi placet. Quod
vero secundum matheum dicitur. In quo mihi

2placuit ita exponit. q oīs qui penitendo corrigit aliq q fecit eo ipō quo penitet se sibi displicuisse iudicat. Qui emēdat qd fecit. Et q omps pr sicut itelligi ab hoīibz poterat huāno mō locutus est de ptōribz dicēs. Penitet me fecisse hoīem sup terrā. qi sibimetipī displicuit ī ptōribz quos creauit. In solo autē sibi unigenito dnō nostro ihu 2placuit q hūr int hoīes hoīem creasse nō penituit. in quo ptīn nullū oīno īuenit. Sicut de illo p psalmistā dicit. Iurauit dns et nō penitebit eū tu es sacdos ī eternū. Et ipē ihus erat incipiens qi ānoz triginta ut putabat filius ioseph. Ihus āno xxx. baptizat et tūc demū sigīncipit facē et docē legitimū videlicet et matuz temps ostendēs etatis huis qui oēm etatē uel ad sacerdotiū uel ad docendum putauit optimā qui 2r ut sup lectū est āno xii etatis sue in medio doctoz sedens in tēplo nō docens sed intrrogans voluit īueniri. Ut eni nō auderet homines infirma etate pdicare. Ille duodēnis intrrogat hoīes in tra qui p diuitatē suā sp angelos docet in celo. Nec contēnere ēpiā moue debet q ieremias atqz daniel pphetie spm pueri pceperūt q miracula e in exempla opatiōis st trahenda. //nō

Omnips eni deus et linguas īfantiū facit disertas et ex ore īfantiū et lactentiū pficit laudē sed aliud est qd nos de miraculo sumus. Ut āt trienalis baptizati saluatoris etas etiā nri baptismatis ītimare misteriū ppt fidē sīlicet scē trinitatis et opationē decalogi legalis. Qui misteriū decalogus ruelata fidei grā quo sublimius ītelligit eo et deuotius īplet. Ni eni sacrosīm temu tempus baptizandos hre docuit qui ait. Ite docete oēs gentes baptizantes eos ī noīe pris et fi. et sps sci. Ni hoc idē triēniū p decē multiplicari pcepit cū subiūxit docentes eos seruare omnia q̄cūqz mādaui uobis. In cui etiā figura mare eneū in quo sacdotes tēpli īntrati lauabant et triginta cubitoz funiculo cingi exterius et intus tria milia metretas cape potuisse narrat q corde creditur ad iusticiā ore āt confessio fit ad salutē. Cui sensui suffragat qd apli pcepta sci spūs grā pmo animaz tria milia baptizant et q maris enei mentio īndit libet et in ceteris quō baptismi regule congruat īquirē. A labio inquit usqz ad labiū cubitoz decē q nō terrena nos solitudine co angustia. In sed celestis denarii oportet expectatione dilatari labiū eius qi labiū calicis uel foliū repandi lilii. Quoz uno

populū dnice passiōis altera pars
facta resurrectiōis eius clarius
exp̄mit. Nā qd ait aplus quicūq͂
baptizati sumus i xpo ihu i mor
te eius baptizati sumus ad labū
cralis ptinet. Qd vero subiungit
ut quō xp̄us surrexit a mortuis
p gloriā prīs ita et nos in nou
itate vite ambulem9 ad florem
repandi lilij respicit. Grossitudo
eius triū unciar ut omē baptiza
tor robur fidei spei caritatisq͂ p
fectione solidet. Quinq͂ cubitos
ht altitudinis qr q̄tq̄d visu gustu
auditu olfactu uel tactu delinq̄t
totū unda regeneratōis abluitur.
Boues q portant singulas celi
plagas ... aspiciunt ut in fide scē
trinitatis orbis baptizaret univ
sus. Stabat aūt in latē dextero
atrij sacerdotū contra orientē ad meri
diē qr flante novi testamēti grā
datū est p eū qui visitauit nos
oriens ex alto. Sed numerus scptur
scē lōis tricenarius nūs xpi et
ecclē sacramētis aptatus īuenit.
Nā et ioseph qui in figura resur
rectiōis novi testamēti octogīta
ānis egiptios a fame defendit
tricenarius ablatis ergastuli sor
dibz regni gubnacula suscepit.
Et dauid eadē etate regnū qd
septuagenarius hic ppetua qete
compleret ichoavit et ezechiel
triginta ānorz aptis sibi celis
pphete spm pmeruit. Et qa
p fidē et adversa longanimit

ferri et sublimit debet prima spa
tii et atrie uel templi altitudo et ta
bernaculi longitudo triginta cubi
tis mēsurat. Ut putabat inqt
filius ioseph. hoc ūbū ppt illos
posuerit qui eū ex ioseph sicut alij
hoīes generant credebant ēē pge
nitū. Unde si quē mouet cū ma
ria de spū scō genuit xpm et io
seph illi9 nō vere sed putatiue
pr appellet. cur nō marie potius
q ioseph q nichil ad eū ptinē vi
debat generatio describat. sciat
primū nō esse ɔsuetudis scripturarz.
ut mulierz in generacionibz ordo
texat. deinde ex una tribu fuisse
ioseph et maria. Unū ex lege eam
accipe cogebat ut ppinquā et
q simul censent in bethleem. ut
de una videlicet stirpe gnati atq͂
ideo p gnationē ioseph origo q͂
marie demōstret. Pulchre sane
lucas genealogiā xpi dicturus
xpm prem pmisit loqntē. tu es
filius meus ut eundē vm dei fi
liū dina attestatiōe quē verū
hoīs filiū hūane successionis
ordine cōprobaret. ¶ Qui
fuit hely qui fuit mathat qui
fuit levi. etc. Merito mouet
questio ioseph duos fratres ex
diuersa patrum stirpe venientes
unū quē lucas alterz quē ma
theus ɔmemorat hrē potuerit.
Dicit enī matheus mathan aūt
genuit iacob. iacob aūt genuit
ioseph virū marie. Sed hui9

notandum questionis. Affricanus
de consonantia euangeliorum scribens
aptissime soluit. mathan inquit
et mathath diuersis temporibus de una
eademque uxore. certa nomine singu
los filios procreauit. Nam mathan
qui per salomonem descendit uxorem
eam prius acceperat et relicto uno
filio iacob nomine defunctus est. post
cuius obitum quoniam lex uiduam alii uiro
non uetat nubere mathath qui per
nathan genus ducit cum esset ex
eadem tribu sed non ex eodem gene
re relictam mathat accepit uxorem ex
qua et ipse accepit filium nomine
hely per quod ex diuerso patrum genere ef
ficiuntur. Iacob et hely uterini
fratres quorum alter id est iacob fratris
hely sine liberis defuncti uxorem
ex mandato legis accipiens ioseph.
nam quidem genuit suum filium propter quod
et scribitur. iacob autem genuit io
seph. secundum legis preceptum hely ef
ficitur filius cuius iacob quia frater
erat uxorem ad suscitandum fratri
semen acceperat. et per hoc rata inue
nitur atque integra generatio et ea
quam matheus enumerat dicens.
Iacob genuit ioseph et ea quam
lucas competenti obseruatione
designat dicens. Qui putabatur
filius ioseph. Qui fuit hely.
Qui et ipse subsonante eadem
distinctione hely esse filius puta
batur qui fuerat mathat. Quia
legalem hanc successionem quasi uelut
adoptione quadam erga defunctos

^ genuit

constat magis quam germinis ueritate
competenti satis. et per hoc designauit
iudicio obseruans euangelista ne
omnino in huiusmodi successionibus
genuisse nominaret per quod digna distinc
tione non descendens sed ascendens
usque ad adam et ad ipsum usque peruenit
deum. Hec autem non nobis ad subitum
reperta aut absque ullis doctoribus
commentata sunt sed ipsi hec saluatoris
nostri secundum carnem propinqui seu studio
tanti seminis demonstrandi seu doce
di quam secundum ueritatem gesta sunt tradide
runt. Hec affricanus huius ipsius sillabis
profert excepto quod pro mathat posuit
melchi quia fortasse uel codex illius
sic habuit uel in hystoria in qua
hec didicerat eundem mathat inuenit
esse binomium. Nam certo matheus
regalem lucas sacerdotalem domini personam
susceperat tenendam unum et in quadri
ga cherubim huic leo fortissimus
bestiarum. illi uitulus sacerdotum uictima
hostia designat eandem uero sui operis
intentionem in genealogya quoque
saluatoris tenendam seruauit. Au
te namque animaduersus est matheus
quod regiam in christo instituerat insinuare
personam ex ipso christo quadraginta ho
mines in generationum serie nominasse.
Quis autem iste illud tempus significat quo
in hoc seculo et in hac terra regi
nos oportet a christo secundum discipli
nam laboriosam qua flagellat deus
ut scriptum est omnem filium quem recipit.
Neque enim quadraginta duo quot
fiunt ter quaterni et deni. Sed

Christus unum ieiunium bis vicenarium quad-
ginta una generationes fuit sic et
ipsum Christum annuerimus qui huius regende
vite mente temporali atque tirono tamquam numero
quadragenario temporaliter presidet. Nam
quia numerus iste laboriosi huius temporis sacra-
mentum est quo sub disciplina regis
Christi adversus dyabolum dimicamus.
Etiam declarat quo quadraginta dierum
ieiunium hoc est humiliatione anime conse-
cravit. Et lex prophete per moysen et
helyam qui quadraginta diebus ieiu-
naverunt et evangelium per ipsius domini
ieiunium quibus diebus quadraginta
etiam temptatus a dyabolo quid aliud
quam per omne huius seculi tempus temptatio-
nem nimium in carne sua quam de nostra
mortalitate assumere dignatus est
prefigurant. Ideirco autem iste numerus hanc
temporalem vitam terrenam quia significat quia et
tempora annorum quadrupertitis vicibus currunt
et mundus ipse quatuor partibus ter-
minatur. Quadraginta autem quater habent
decem. porro ipsa decem ab uno usque
ad quatuor progrediente numero consuman-
tur. Ad istam itaque mortalitatem no-
biscum participandam quia descendentem
Christum voluit significare matheus. Ideo
ipsas generationes ab abraham usque
ad ioseph et usque ad ipsius Christi
nativitatem descendendo commemoravit
ab inicio evangelii sui. lucas autem
non ab inicio evangelii sui sed a bap-
tismo Christi generationes narrat nec
descendens. sed ascendendo tamquam
sacerdotem in expiandis peccatis ma-
gis assignans ubi cum vox de celo

declaravit ubi testimonium ipse iohannes
perhibuit dicens. Ecce qui tollit peccata
mundi. Ascendendo autem transit ad a-
braham et pervenit ad deum cui mun-
dati et expiati reconsiliamur. Merito
et adoptionis originem ipse sus-
cepit. quia per adoptionem efficimur filii
dei credendo in filium dei. Per carna-
lem vero generationem filius dei
potius filius hominis factus est. Satis
autem demonstravit non se ideo dixis-
se ioseph filium hely quia de illo genitus
sed quia illi fuerat adoptatus cum et
ipsum adam filium dei dixit cum sit factus
a deo sed per gratiam quam postea pec-
cando amisit tamquam filius in para-
dyso constitutus sit. Quapropter in ge-
nerationibus mathei significatur
nostrorum susceptio peccatorum a domino Christo.
In generationibus autem luce significatur abo-
litio nostrorum peccatorum a domino Christo. Ideo
eas ille descendens enarrat iste
ascendens. Quod enim dicit apostolus.
Misit deus filium suum in similitudinem
carnis peccati hec susceptio peccatorum.
Quod autem addit ut de peccato dam-
naret peccatum in carne hec est expia-
tio peccatorum. Proinde matheus ab
ipso david per salomonem descendit
in cuius matre ille peccavit. Lucas
vero ad ipsum david per nathan
ascendit per cuius nominis prophetam deus
peccatum illius expiavit. ¶ Qui
fuit inquit nathan qui fuit
david qui fuit yesse. Iste quoque
numerus que lucas exequitur certissime
prorsus abolitionem indicat peccatorum.

de quo loco suo videbis. Nec
mireris si lucas a dauid usq;
ad xpm plures successiones. ma
theus pauciores hoc est ille xliiij.
ille xxviij. posuit cũ p alias p
sonas generationẽ fatearis ẽẽ
decursam. Pt enĩ fieri ut et alij
longeuã transegerĩt vitã alij
vero generationis viri ĩ matura
etate discesserĩt cũ videamus tũ
plures senes cũ suis nepotib;
viuẽ alios viros statĩ filijs obitẽ
susceptis. ¶ Qui fuit sela qui
fuit chamã qui fuit arfaxat.
Nomẽ et generationis chamã
iux hebraicã veritatẽ neq; in
vbis dierũ ĩueniẽ. sed arfaxat
sela uel sale filiũ nullo intposi
to genuisse phibet. Hic enĩ
hũs porro arphaxat vixit tri
ginta ãnis et genuit sale. Itaq;
in paralipomenõ. Arphaxat
aũt genuit sela qui et ipẽ genuit
heber. Dato ergo btm̃ lucã hãc
generationẽ de septuaginta int
ptũ editione sumpsisse ubi scptũ
est q̄ arphaxat centũ xxxv. ã
nor genuerit chaman et ipse
cũ h chaman centũ xxx fuit ãnor
genuit sela. Sed q̄d hor sit
verius aut si vtrũq; verũ esse
possit deus novit. Nos sim
plr monemus lectorẽ tantũ int
vtrosq; codices in serie tpm ẽẽ
discrepantiã ut a diluuio usq;
ad natiuitatẽ abrahe in hebrai-
ca veritate ãni cc. xcij. i septua-
ginta interptum tũslatione mille
septuaginta septẽ ĩpeniant esse
cõphensi et ex quidã cronogphi inc
di eor ĩcedentes ablata tandẽ cha
inam generationẽ nec certis ãnis
ad hebreũ exemplar emẽdatis
nõgentos. xl. ãnos duos eiusdẽ
describat etatis. ¶ Qui fuit ma
tusalẽ qui fuit enoch. Pulchre
gnationũ ordo a baptizato dei fi
lio usq; ad dñm prẽm ascendẽs sep
tuagesimo gradu enoch ht qui
dilata morte tũslatus ẽ in parady
sũ ut significet eos q̄ in grãm ad
optionis filiorũ ex aqua et spũ
scõ regenerãt interim post ab
lutionẽ corpis etnã suscipiendos
in requiẽ. Septuagenari9 q̄ppe
nũs pt septimã sabbi ad requiem
eorũ signũdã qui in vnitate xpi grã
decalogũ legis ĩpleuerĩt aptissĩe
cõgruit et in tpe resurrectiõis in
mutabili dei sapiẽ contẽplandi
p secula monstrat esse iugendos.
¶ Qui fuit seth q̄ fuit adã qui fuit
dei. Na xpi aliq̄ iniqtas qui
nullã habuit nõ est utiq; cõmũ
ĩquinatib; hoĩm quas in carne
sua suscepit ideo nũs penes ma
theũ excepto xpõ est q̄dragenari9.
Na vero misticẽ sive pũs expia
tos purgans cõiugit ab oĩ pcõ
ut fiat qd ait aplũs. Qui aũt
adheret dño vnus sps est. Ideo
in eo nũo qui ẽ penes lucã et
ipse xpũs a quo incipit enuã-
tio et deus ad quẽ puenerit cõ-

minuantur et sic numerus lyrou quo
significatur omnium prorsus remissio
et abolitio peccatorum. Nam et huius
numeri mentionem dominus fecit cum eum pe-
trus de dimittendis peccatis fratris in-
terrogasset. ait enim non solum septies
sed septuagies septies esse dimit-
tendum. unde recte creditur commemoratione
huius numeri omnia peccata iussisse dimitti.
Nec temere dominus et frustra septuage-
sima et septima generatione venit
abolitur omnia peccata nisi quia in illo
numero aliquid latet quod ad significationem
pertineat omnium peccatorum hoc autem in un-
denario numero et in septenario con-
siderandum est quia numerum multiplicatum
per se decem per se ad tantum pervenerunt. Nam
undecies septem et septies undecim
septuaginta septem fiunt. Undecim
autem transgressionem denarii significant.
ac si in denario perfectio beatitudinis
designatur. Unde est etiam illud quod
omnes conducti ad vineam denario re-
munerantur quod fit cum septenaria
creatura trinitati creatoris adiun-
gitur manifestum est quod transgressio
denarii peccatum significet per superbiam plus
aliquid habere cupientes et inte-
gritatem perfectionemque amittentes hoc
septies propterea dicitur ut motu hominis
significetur facta illa transgressio.
Ternario enim numero incorporea pars
hominis significatur. Unde etiam quod
ex toto corde et ex tota anima
et ex tota mente diligere iubemur
deum. Quaternario vero corpus.
Multis enim modis conscripta

invenitur natura corporis. Ex his igitur
coniunctus homo constans non absurde
septenario numero significatur.
Motus autem in numeris non exprimitur
cum dicimus unum duo tria quattuor et cetera.
sed cum dicimus semel bis ter quater.
Quapropter ut dixi non septem et un-
decim sed septies undecim significat
transgressio quae motu facta est hominis
peccantis hoc est perfectionis sue sta-
bilitatem transgredientis cupidita-
te amplius habendi. Convenienter
igitur undenario septies multiplica-
to ad numerum septuagesimum et sep-
timum cuncta peccata pervenerunt in quo
numero etiam fit plena remissio peccatorum
expiante nos carne sacerdotis nostri
a quo numerus iste incipit et reco-
nciliante nos deo ad quem numerus
iste pervenit per spiritum sanctum qui columbe
specie hoc in baptismo ubi numerus iste
commemoratur apparuit verum praeter
superius expositionis si quid resultare
voluit dicendo matheus non quadra-
ginta unam sed quadraginta duas
generationes posuisse quia inter fecem
paralipomenon ieconias pro duabus
personis patre scilicet et filio debeat com-
putari intelligatur eundem nihilominus
numerum pertinere ad tempus quo domino
cooperante in specie fit sabbati
laborat intimare. Septies enim
sex xlii faciunt et sex quidem ad
opera septem vero ad requiem pertinent
significanda. mirus qui dubitet
unde populus israel de terra egypti sal-
vatus xl quidem annos moratur

in deserto sed qui sub spe mundi
i requie sedulus exercet septies
sena id est xlii. vie artissime
castra metatur. Quorum vicio dux
ihesus ducem suscepit mox a pto ior-
dane pmissas olim sedes devictis
hostibus adit. Sicut et dns ihus
quadragesima scda generatione ex
quo mundus tenebris prisce te-
nebras abraham credente discus-
sit adveniens in carne baptismi
nobis lavacro celi ianuas pa-
dit et ipi perfecto virtutum cursu in
quo quod non videmus sperantes per
paciam expectamus sub eius
ut dictum est nunc sacramento post
scitatum xpo duce loci fluvium p-
missa patrie celestis pervenimus
ad regna. Qui quin ipso quod re-
natus ichoavit baptismo cons-
sit crimine sordes expiatur consite
quorum nudorum insita cognatio
declarat quia videlicet trinita eq-
libus suis ptibus conputata parit
amplius xii. qui est priarcharum
et aplorum nus et fient xlii. hic
enim ptes tresimam unum. quintadeci-
mam duo. decimam tria. sextam quinq.
quinq sex. tria dece dimidiam quin-
decim que simul iuncta xlii consumat.
Ubi mistice ut diximus insinuatur
totam crimine perfectionem in xpi fide
et gram consistere que a priarchis
primo agnita aplorum est latius
voce diffamata nec esse nomen
aliud sub celo in quo oporteat
nos salvos fieri quod in xl. duobus

nulla est particula que non equibus trice-
nari numu contineat in ptibus. Trena
ergo nus suis ptibus quadragesi-
mum complet et sedm quia dns eternaz
sui baptismatis sacramentis et nuo
laborante tpalis munit et finitis
laboribus ad requiem eternalem pducit

Ihesus autem Capitulum iiii.
plenus spu sco regressus
est a iordane et agebatur in spu
in desertum diebus quadraginta. Hec
baptizato dno confestim sca ma-
theus marcus quod designat quorum
unus descripto eius baptismate
mox ita subiunxit. Tunc ihs ductus
est a spu in desertum ut temptaretur
a dyabolo. Alter ita. Et statim spus
expulit eum in desertum et erat ibi
quadraginta diebus et quadraginta noc-
tibus et temptabatur a sathana. Ver-
ne cui veniret in dubium a quo
eum spu ductum sive expulsum diceret
in desertum consulte primo lucas po-
suit quia ihs plenus spu sco regressus
est a iordane ac deinde intulit.
Et agebatur in spu in desertum ne quod
contra eum putaret valuisse spus
immundus qui plenus spu sco quo
volebat gradiendo quod volebat
agebat. Nam et infra ubi mani-
feste a dyabolo assumptus sive sta-
tutus asseritur non eius imbecillitas
sed inimici superbia quam voluntate sal-
uatoris imitatione putat arguitur.
Non ergo virtute spus mali agit-
in desertum sed voluntate sui spus
boni locum certaminis quo adversa-

tum sternat de victoria ipsius ingre
ditur ubi nobis pariter ordinem certaminis con
summandi demonstrat ut post acceptam
videlicet in baptismo remissionem
peccatorum spiritus sanctique gratiam arctius
contra novas hostis antiqui insidias
accingi mente seculum deserere et qui
quasi manna deserti sola eterne vite
gaudia discamus esurire. ¶ Et
nichil manducavit in illis diebus
et consummatis illis esuriit. Qua
dragesima ieiuniorum habet auctori
tatem et in veteribus libris et ieiu
nio moysi et helye et ex evange
lio quia totidem dominus diebus ieiunavit
demonstrans evangelium non dissen
tire a lege et prophetis. In persona quip
pe moysi lex in persona helye pro
phete accipiuntur inter quos in
monte gloriosus apparuit ut
evidentius emineret quod de illo
dicit apostolus. Testimonium habens
a lege et prophetis in qua autem parte anni
congruentius observatio quadragesime
constitueretur nisi confinis atque con
tigua dominice passionis quia in ea
significatur hec vita laboriosa. Cui
opus est continentia ut aptius a
mundi amicitia ieiunet. Aliter
ieiunavit dominus ut temptaretur
ante mortem cibo adhuc indigens
manducavit autem et bibit cum
glorificaretur post resurrectionem
iam cibo non indigens. Hic enim
ostendit in se laborem nostrum. illic
autem in nobis suam consolationem
quadragenis diebus utrumque definiens

quo numero quadragesime seculi huius
signare videtur excursus his qui vo
cantur per gratiam ad eum qui non venit
legem solvere sed adimplere. Decem
namque precepta sunt legis iam gratia
christi diffusa per mundum et quadripartitus
est mundus. et decem quadruplicata
in xl^ta faciunt quoniam qui redempti
sunt a domino de regionibus congrega
vit eos. ab oriente ab occidente
ab aquilone et mari. Ieiunans
itaque quadraginta diebus ante
mortem carnis velut clamabat.
abstinete vos a desiderio huius
seculi manducans autem et bibens
quadraginta diebus post resurrec
tionem carnis velut clamabat.
Ecce ego vobiscum sum usque ad
consummationem seculi. Ieiunium quip
pe est in tribulatione certaminis quoniam
qui in agone est ab omnibus abstinens
est. Cibus autem in spe pacis que
perfecta non erit nisi cum corpus nostrum
cuius expectamus redemptionem in
duerit immortalitatem quod nondum
adipiscendo gloriamur sed speran
do iam pascimur. Utrumque nos
apostolus simul agere ostendit dicens.
spe gaudentes in tribulatione pa
tientes tamquam illud esset in cibo
hoc in ieiunio. Nil enim tum viam
domini carpimus et a vanitate pre
sentis seculi ieiunamus et futuri
promissione reficimur hic non appo
nentes cor. hic pascentes sursum
cor. Quod autem dominus consummatis ie
iunii diebus esuriit nunc de moyse

uel helya nichil tale sit scriptum ideo
factum est ne ab eo temptando
pavens hostis aufugeret quem
cum tot signis celestibus preconatum
etiam viris excellentissimis in ab-
stinendo videret equatum. Esurivit
enim humilis deus homo ne immo in-
notescat sublimis homo deus. ¶
Dixit autem illi dyabolus. Si
filius dei es dic lapidi huic ut
panis fiat. Antiquus hostis re-
demptorem humani generis debella-
torem suum in mundum venisse cog-
novit. Unde et per obsessum hominem
dixit. Quid nobis et tibi fili dei
venisti huc ante tempus torquere
nos. Cum tamen prius eum huic
passibilem cerneret eum posse mor-
talem propter humanitatis videret omne
quod de eius divinitate suspicatus
est ei fastu sue superbie in du-
bium venerit. Nichil quippe nisi
superbum sapiens deum esse humilem
conspicit dominum esse dubitavit. Unde
et ad temptationum argumenta
se convertit sed non sicut nos qui
puri homines sumus irruente sepe
temptatione concutimur ita redemp-
toris nostri anima temptationis est ne-
cessitate turbata. Hostis namque
noster et si in excelsum montem eum per-
missus assumpsit. si daturum se reg-
na mundi perhibuit. Si qui in pa-
nem vertendos lapides ostendit
mentem tamen mediatoris dei et ho-
minum temptatione quassare non
valuit. Hic enim dignatus est

hic exterius cuncta suscipere ut tamen eius
mens interius divinitati sue inherens
inconcussa permaneret qui et si quando tur-
batus spiritu infremuisse dicitur ipse divinitus
disponebat quantum ipse humanitus
turbaretur. ¶ Et respondit ad illum ihesus.
Scriptum est quia non in solo pane vi-
vit homo sed in omni verbo dei. Ideo
sic respondit dominus. quia propositum ei erat
humanitate dyabolum vincere non po-
tentia. Illud quoque animadvertendum quod nisi
ieiunare cepisset dominus temptandi
occasio non fuisset dyabolo secundum
illud fili accedens ad servitutem
dei prepara animam tuam ad temptationem.
Sed et ipsa responsio salvatoris hominem
fuisse indicat qui temptatus est.
Non in solo vivit homo sed in omni [pane]
verbo dei. Si quis ergo non vescitur ver-
bo dei iste non vivet. Aliter hostis
noster adhuc in hac vita nos positos.
Quanto magis nos sibi rebellare conspi-
cit tanto amplius expugnare con-
tendit. Nos enim pulsare negli-
git quos quieto iure possidere se sen-
tit. Contra nos vero eo vehemen-
tius incitatur quo ex corde nostro
quasi ex iure proprie habitationis ex-
pellitur. Hoc enim in seipso dominus
sub quadam dispensatione figuravit
quia dyabolum non nisi baptizatus
se temptare permisit. ut signum nobis
quoddam future conversationis innueret.
quod membra eius postquam ad deum pro-
ficerent tunc acriores temptationum
insidias tolerarent. ¶ Et duxit
illum dyabolus et ostendit illi

oīa regna orbis terre ī momēto
tp̄is. Cū ductus a dyabolo nar
ratur deus homo. mens refugit
hūana. hoc audire aures expauesc
ūt cū tamē nō esse ī credibilia
ista cognoscim⁹ si in illo et alia
facta pensam⁹. Certe ī iquoꝝ oīm
caput dyabolus est. et huius capi
tis mēbra sūt oīs īiqui. Quid
ergo mirū si se pmisit ab illo ī
montē duci q̄ se ptulit eciā a mē
bris illi⁹ crucifigi. Nō est īdig
nū redēptori nr̄o q̄ temptari uoluit
q̄ uenerat eciā occidi. Iustū q̄ppe
erat ut sic temptaciones nr̄as suis
temptacionibꝫ uinceret. sicut mortē
nr̄am venerat morte superare. Ouū
aūt in momēto tp̄is scl̄aria et tpa
lia mōstrant᷑. Nō enī tam cōspec
tu celeritas indicat᷑ q̄ caduce fra
gilitatis exp̄mit᷑ ptās. In momē
to enī cūcta illi p̄tereūt et sepe
honor secli abit anteq̄ veneit.
Nō enī sclō pt ēē diuturnū cū
ipā diuturna nō sint scl̄a. Et
ait ei tibi dabo ptātē hanc vni
ūsam et gl̄am illoꝝ q̄ m̄ tradi
ta sūt et cui volo do illa. Tu ergo
pcidens si adorauens corā me
erūt tua oīa. Arrogans et supbꝫ
eciā hoc de iactancia loquitur
nō q̄ in toto mūdo habeat ptā
tem ut possit oīa regna dare
dyabolus cū sciam⁹ pleroscꝫ
scōs viros a deo reges factos.
Si nichil pcidens adorauens
corā me. ergo qui adoratur⁹

est dyabolū ante corruit. Et tū
deus ihūs ait illi. Sc̄ptū est dn̄m
deū tuū adorabis et illi soli seruies.
Dicēs dyabolus saluatori. si p
cidens adorauens me. econtrario au
dit q̄ ipē magis eū adorare deat
dn̄m et deū suū. Queret forte
aliq̄s quō cōueniat qd̄ h̄ p̄cipit᷑
dnō soli seruiēdū dicto apl̄i q̄
ait. sed p caritatē seruite īuicē.
Sed hinc facile grece lingue
ex qua sc̄ptura translata ē ori
go satisfacit ī qua seruitus duo
bus modis ac diūsa significacio
ne solet appellari dr̄ enī latria
dr̄ et dulia. Sed dulia ītelligr̄
seruitus cōīs siue deo siue hoī
siue cuilibꝫ rerū nē exhibita
a qua eciā seruus id ē dulos
grece nomē accepit. Latria aūt
vocat᷑ seruitꝰ illa q̄ soli diuini
tis cultui debita neqꝫ ulli ptici
panda est creature vn̄ et ydo
latre nūcupant᷑ hij qui vota
p̄ces et sacrificia q̄ vni deo de
buerāt īpendūt ydolis. Iube
mur ergo p caritatē seruire
īuicē qd̄ grece duleū iubemur
vni deo seruire qd̄ est latriū.
Vn̄ dicit᷑. et illi soli seruies
qd̄ est grece latrensis. Et iterū
enī sum⁹ circūcisio spūi dei ser
uientes. qd̄ est in greco latro
nentes. Et duxit eū in ihr̄lꝫ
et statuit illū sup pinnā tem
pli. Ut quē gula uel auaricia
superare nō potenit temptet

et vana gloria si forte illum vel ipsa victorie sue iactantia quatiat. deum

Et dixit illi. Si filius dei es mitte te deorsum. In omnibus temptationibus hoc ait dyabolus ut intelligat si filius dei sit. Sed dominus sic temptationem temperat ut eum derelinquat ambiguum. Mitte te deorsum. Vox dyaboli qua semper omnes deorsum cadere desiderat. Mitte te inquit. Persuadere potest, precipitare non potest. Scriptum est enim quia angelis suis mandavit de te ut custodiant te. et quia in manibus tollant te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Hoc in xc psalmo legimus verum ibi non est de christo sed de viro sancto prophetia est. Male ergo interpretatur dyabolus scripturas. Certe si vere de salvatore scriptum noverat. debuerat et illud dicere quod et in eodem psalmo contra se sequitur. Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem. De angelorum auxilio quasi ad infirmum loquitur. de sui conculcatione quasi tergiversator tacet. Et respondens ihesus ait illi. Dictum est. Non temptabis dominum deum tuum. Falsas de scripturis sagittas dyaboli veris scripturarum frangit clipeis. Et notandum quia necessaria testimonia de deuteronomio tantum protulerit ut secunde legis sacramenta monstraret. Non temptabis inquit dominum deum tuum. Suggerebat enim tamquam homini ut signo aliquo exploraret ipse quantus esset id est quod multum apud deum posset quod viciose fit dominus fit. Pertinet namque ad sanam doctrinam quando habet quod faciat homo non temptare dominum deum suum. Neque enim et ipse salvator non poterat tueri discipulos suos quibus tamen ait. Si vos persecuti fuerint de una civitate fugite in aliam nisi rei potius exemplum prebuit. Nam cum potestatem haberet ponendi animam suam nec eam poneret nisi cum vellet in egyptum tamen infans portantibus parentibus fugit et ad diem non evidenter sed latenter ascendit. cum alias palam loqueretur iudeis irascentibus et iniquissimo animo audientibus nec tamen in eum valentibus in eum mittere manus quia nondum venerat hora eius. Cum ergo palam docendo et arguendo et tamen inimicos inhibere valere in se aliquid non sinendo dei demonstrabat potentiam. Idem tamen fugiendo et latendo hominis instruebat infirmitatem ne deum temptare audeat. quando habet quod faciat ut quod cavere oportet evadat.

Et consummata omni temptatione dyabolus recessit ab eo usque ad tempus. Videns ipsum dyabolum non esse in studio primatem cedere vero solerti virtuti et si invadere non desinat tamen instare formidat quia frequentius fugit triumphari. Audito itaque eo nomine recessit inquit usque ad ad tempus. Postea enim non temptaturus sed aperte pugnaturus advenit quando ius sepe antiquus

hostis postquam mentem iam temptacionibus certamine instruxerit ab ipso suo certamine ad tempus recedit non illate malicie fidem prebeat sed corda que per quietem secura reddiderit repente rediens facilius inopinatus irrumpat. Notandum autem quod tribus solum temptacionibus fraudibus expositis omnem temptationem dicit esse consummatam quia videlicet huius omnium viciorum origines amplectuntur et fontes iohanne attestante qui ait. Quia omne quod in mundo est concupiscencia carnis est et concupiscencia oculorum et superbia vite. Et in euangelium parabola tribus solum temporalibus negociis ab eterne vite dapibus excluduntur. Primus inquit dixit villam emi et necesse habeo exire et videre illam. Et alter dixit. Iuga boum emi quinque et eo probare illa. Et alius dixit. Uxorem duxi et ideo non possum venire. Uxoris quippe appetitus sicut et gula ad concupiscenciam carnis pertinet. Uille emptio que avaricia non caret ad superbiam vite respicit. Probatio quinque iugorum id est corporalium rerum curiositas que est vana gloria ad concupiscenciam refertur oculorum nam per oculos maxime curiositas prevalet. Et huius quidem dominus qui fortior facie ad faciem ~~contemplatur~~ temptatur. Nos vero cum et ipsi per ceptio baptismatis gratiam spiritus sancti ... virtutum ad invicem cum ieiunium quadragesimale suscipimus id est ab illecebris secularibus toto vite nostre tempore continere disponimus vel mentis

appetitum insidiis vel aliquando etiam prius repulsam qui cum blandiens dicit homo fortis es. Manduca et bibe et si velis mane videndum est ne nobis serpentis antiqui nescientibus venena promet dicendum. Quia non in solo pane vivit homo sed in omni verbo dei. Per multi concupiscencia multi avaricia pulsantur et aliquociens etiam superantur adeo ut pro oblatis muneribus dyabolum adorare non metuant. Quorum ubi plurimi continenciam laudant maiores etiam persone honorant dona tribuunt sicut voluptatum victores filargia vincantur et crescente per tempus insania divites quosque quos per apertam facinora demone plenos agnoscunt non modo exercent et arguant. sed et flexa cervice adorent et suscipiant. unde dicit apostolus avariciam simulachrorum esse servitutem. Qui et si hanc salvatoris exemplo triumpharunt omnem videlicet deum suum adorando et pro eternis gaudiis illi soli serviendo. Aderit et tercia glorie pestis que precedentium viciorum victores de suis viribus extollat ut quasi in virtutum culmine positos ulterius se iam cadere non posse presumant et hoc plane curiosis oculis dominum temptare est de suis quempiam meritis gloriari contra hoc quod ipse fide discipulis arguens ait. Cum perfeceritis omnia que precepta

non

sunt vobis. dicite servi inutiles sumus que debuimus facere fecimus. Quia cum alibi precipiet ne iusticiam nostram coram hominibus faciamus in cuius diffinitione ieiunium tam elemosinam et orationem subiunxit. triplici scilicet hostis telo totidem arma defensionis opponens ut ieiunio concupiscentia carnis elemosinis avaricia. precibus iactancia pellatur meritorum. Hec de principiis euangelice dispensationis uno libello dixisse sufficiat. vero que sequuntur gesta uel dicta salvatoris non solum mee quieti sed et legentium commodo consulentes ab alio magis incipiamus exordio. Nescio enim quo modo ut augustinus ait. ita libri termino reficitur lectoris intencio sicut labor viatoris hospicio. ¶ Hec in lucam exposicionis primus liber explicit. Incipit liber secundus.

Ecclesiastica narrat hystoria beatissimum iohannem apostolum usque ad pene ultimum vite sue tempus absque ullius scripture indiciis euangelium predicasse. Sed cum trium inquit euangeliorum etiam ad ipsum notitia peruenisset probasse quidem dicitur fidem et veritatem dictorum deesse vidit aliqua et ea maxime que primo predicationis sue tempore dominus gesserat. Certum est enim quod in superioribus euangelistis hec videntur sola contineri que in eo gesta sunt anno quo iohannes baptista uel inclusus est in carcerem uel punitus. Denique si observes statum et initia narrationum postquam refert matheus de xl dierum ieiunio et de temptatione eius continuo subiunxit dicens. Audiens autem quod iohannes baptista traditus est secessit a iudea et venit in galileam. Sed et marcus similiter. Postea quam inquit traditus est iohannes venit ihesus in galileam. Lucas vero etiam priusquam incipiat aliquid de actibus referre ihesu dicit. Quia adiecit herodes super omnia mala que gesserat et inclusit iohannem in carcerem. Quia inquam ab his hec videbantur omissa. Rogatus dicitur iohannes apostolus ut ea que preterierunt priores ante traditionem iohannis salvatoris gesta describeret. Et ideo dicit in euangelio hoc fecit initium signorum ihesus. Et iterum in alio loco dicit dicens. Nondum enim erat iohannes missus in carcerem. Ex quibus constat quod ea que antequam iohannes traderetur ab ihesu fuerunt gesta describit. Huius memorare hystorie scriptis initium huiusmodi hoc est secundi in lucam libelli ponimus terminum ne quis legentium putaret ea que per ordinem sunt exponenda post dierum xl ieiunium confestim fuisse sed post aliquot a domino miracula uel in iudea uel in galilea patrata potius incohaverit esse secuta. ¶ Et regressus est ihesus in virtute spiritus in galileam et fama

exijt p̄ vniu̾sā regionē de illo et
docebat ipē in synagogis eoꝝ
et magnificabat̾ ab omnibꝫ. Vir-
tutē spūs signa miraculoꝝ diuit si-
nut et alibi iudei admirantes vn̄
inq̄ūt huic sapiā hec et virtus.
Sapienciā videlicet ad doctrinā. v-
tutē vero ad opa referentes. Que
vtraqꝫ p̄it et in hoc loco iūgunt̾
dn̄ ihūs et in virtute spūs ingress9
et in synagogis eoꝝ docuisse p̄hi-
betur. Vnde et merito magnifi-
catus a p̄ntibꝫ et p̄ absentes quo-
usqꝫ fama vulgatus asseuerat.
Qd̄ nō uniꝫ nisi p̄cedentibꝫ sīoꝝ
dictoꝝ ue fieri posset indicia. si
hoꝝ tempus et ordinē in iohīs
ut dcm̄ est euāgelio quisqꝫ ꝗ̄sicit
īuenicet. Cui9 et ceteris p̄mittēs
vnū solūmō testimoniū ponā.
Cū uenisset inquit in galileā
excepēriit eū galilei cū vidissēt
oīa que fecit in therosolimis
in die festo. Notandū sane q̄
p̄mo ihm̄ virtutē spūs demon-
strasse et post doctrinā gr̄am in-
instrasse. Primo de virtutibꝫ
famā egressā et sic doctrinā mag-
nificatam eē ꝯmemorat. Iuxͣ
ordinē videlicet quē et in acti-
bus aploꝝ breuiter ꝯmēdare
curauit q̄ cepit ihesus facere
et docere. Prius eni posuit fa-
cē et postea docē ne q̄s doctoꝝ
auditoribꝫ suis q̄ nondū fēis
ipē patrauit ꝑare p̄sumat.
¶ Et venit nazareth ubi erat
nutritus et intrauit scd̄m ꝯsue-
tudinē suā die sabbi ī synagog.
Synagoga grece latine dicit̾
ꝯgregacio. Quo noīe nō solū
affluentiū turbaꝝ ꝯuentū sed
et domū qua ad audiendū docē-
dū ve dei uerbū ꝯueniebāt iudei
appellare solebant. Vnde dn̄s
ad annā pōtificē. Ego inquit
sp̄ docui in synagoga et in tē-
plo in quo omēs iudei ꝯueniūt
sicut et nos eciās fideliū et loca
et choros vocamus. Vez differt
int̾ synagogā que ꝯgregacio
et ecclesiam q̄ ꝯuocacio int̾p̄tatur
qd̄ veteris testamenti p̄plus uno
q̄ vocabulo nouū aut tm̄ eciā
nūcupat̾. Nā videlicz et pecora
et quecūqꝫ īanimata res ꝯgregari
in vnū p̄nt ꝯuocari nō nisi ro̾e
vtencia p̄nt. Ideoqꝫ noue grē
p̄plm̄ q̄i maiore dignitate p̄-
ditū rectius ꝯuocatū in vnita-
te fidei q̄ congregatū dicē idē
etiam quā synagogā noīare
aplicis scriptoribꝫ et doctoribꝫ
visū est. Confluebant die sabbi
ī synagogis ut iux̄ qd̄ dn̄s p̄ci-
pit. Vacate et videte qm̄ ego
sū deus feriatis mūdi negociis
ad me dicanda legis monita
quieto corde desiderēt. Cui9 ergo
eo die deuocionis agende hacte9
in eciā p̄durat iudiciū que ad
memoriā prisce religionis cā-
ticū deuteronomij in quo vniu̾-
sus veteris p̄pli status qd̄ videlꝫ

offenso quod propitio deo meruit
obtineret. Non nullis in locis sab
bato docere consueuit. Alioquin esset
preposterum ut prioribus septimane
diebus prophetam doctis tantummodo
moysi ultimum diceret. Intrauit ergo
ihesus die sabbati in synagogam ut
titulum legis moysaice cumulo ce
lestis gratie adimpleret. Et sur
rexit legere et traditus est illi liber
ysaie prophete. Inditium quidem hu
militatis dispensationis est quia deus
inter homines ministrare non mi
nistrari venerat quod etiam lectoris
suscipere non dedignatur officium
sed altiore prouidentia lucis a
lectione et explanatione prophete
gesta domini scripturus inchoauit quia
salutis omnis prophetie scriptura ad
ipsum usque pertingens per ipsum no-
bis aperienda et in ipso constitit
adimplenda. Unde et utrumque hoc
in euangelii sui fine explicat
tum posito prius dicto saluato
ris quoniam necesse est impleri omnia
que scripta sunt in lege moysi et
prophetis et psalmis de me. mox
ipse subiunxit tunc aperuit illis
sensum ut intelligerent scripturas.
Et ut reuoluit librum inuenit lo
cum ubi scriptum erat. Ut librum
prophete clausum accipit sed reuolu
tum legit quia misterium incarnatio
nis sue prophetarum uoce scriptum et
prius suscepit exhibendum et
post intelligendum mortalibus
aperuit. Spiritus domini super
me propter quod unxit me euangeliza
re misit me predicare captiuis re
missionem et cecis uisum. Loquens
super de uocatione gentium et eius
confirmationem per prophetam saluator
cum inter cetera diceret ego dominus in
tempore eius subito faciam istud. Con
festim hoc quod lectum est innuit
spiritus domini super me. Non quod dominus deus
habeat dominum deum sed quod iuxta dis
pensationem carnis assumpte dicat
ea que humilia sunt ad que psalmista
iam dixerat. Dilexisti iusticiam et
odisti iniquitatem propterea unxit
te deus deus tuus oleo leticie pre
consortibus tuis. Quem enim consortes
nominant naturam carnis intellige
quia deus consortes sibi sine nos
habet et quia erat unctio spiritualis
et nequaquam humana corporis ut fuit
in sacerdotibus iudeorum idcirco
pre consortibus id est ceteris sanctis
unctus esse memoratur. Cuius unc
tio illo expleta est tempore quo bap
tizatus est in iordane et spiritus sanctus
in specie columbe descendit super eum
et mansit in illo. Unctus est
ideo oleo spirituali et uirtute celesti
et paupertatem conditionis humane
thesauro resurrectionis ingenti
eterno captiuitatem mentis auffer
ret cecitatem illuminaret animorum.
Beati ingens pauperes spiritu quoniam
ipsorum est regnum dei. Et iterum. Si
uos filius liberauerit uere liberi
eritis. Et iterum. Qui sequitur me
non ambulat in tenebris sed

habebit lu

habebit lumē vite. ¶ Dimitte
ↄfractos in remissionē p̄dicare
ān̄u dn̄i acceptū et diē retribu
tionis. Sacrificiū inq̄t deo spūs
contribulatus cor contritū et hu
miliatū deus nō sp̄nit atqꝫ ideo
missū siue unctū se dicit ad me
dendū siue confractis contritis corde.
Iuxᵃ qd̓ et psalmista de illo. Qui
sanat cōtritos corde et alligat cō
tritiones eorꝝ uel certe dimitte
ↄfractos ī remissionē eos q̄ pon
dere legis graui atqꝫ īportabili
erāt depressi relevare atqꝫ ī remis
sionē venit grāe sp̄ualis admit
tē et hoc ip̄m est p̄dicare ān̄u
dn̄i acceptū. Tūc em̄ verus iu
bilei id est lib̓tatis ānus advēit
tempus videlicet ecclīe q̄ in corpe
versata p̄egrinatᵘʳ a dn̄o de quo
psalmista canit. Bn̄dices coro
ne ān̄i benignitatis tue. neqꝫ
em̄ illo quo dn̄s p̄dicabat solꝰ
fuit acceptabilis sed etiā iste q̄
p̄dicat ap̄lus dicens. Ecce nūc
tempꝰ acceptabile ecce nūc dies
salutis. Post ān̄u sane dn̄i ac
ceptabilē etiā diē tribulationis
extreme p̄dicat dicens. Filiꝰ em̄
hominis venturꝰ est in glīa sua
cū angelis suis et tūc reddet vni
cuiqꝫ iuxta opus eius. Ad cūcta
igitur hec evangelizanda uel
agenda ideo se dicit missū q̄a
spūs dn̄i est sup eū. ¶ Et cū
plicuisset librꝫ reddidit minist̄ro et
sedit. Librꝫ dn̄s omnibꝫ q̄ aderāt
audientibꝫ legit. lectū v̓o minist̄ro
reddidit. Nā sicut ip̄e alibi tes
tatur cū esset in mūdo palā locu
tus est mūdo sp̄ docens in synago
ga et in templo quo omīs iudei
ↄuenire ↄsueverunt. sed ad celes
tia regressurus hiis qui ab īicio
ip̄i viderūt et ministri fuerūt ser
monis evāgelizandi officiū tra
didit. Et bn̄ stans q̄dē legit sed
libro reddito resedit. Stare em̄
op̄antis. sedē quiescentis ul̓ iudi
cantis ē. Nā dn̄s ih̄s xp̄s ut
nā nob̓ sīnē q̄ de se erant sc̄pta pa
tefaceret. Ad tēpus in carne dig
natus est op̄ari. Pacto āt pie
dispensationis officio sue doctrine
seq̄ces elegit seqꝫ supne q̄etis
solio restituit. vnde et nūc occul
to iudicio cūcta dispenset et in
fine totius sc̄li iudex manifestꝰ
appareat simul̓ exemplū ministre
p̄ponēs ut v̓bi quisqꝫ p̄dicator
eiusdē sit etiā factor. Surgat
legat et resideat hoc est opetur
p̄dicet et sic p̄mia quietis expec
tet. Et notandū q̄ librꝫ ip̄e revo
lutū legit minist̄ro āt plicatū reddi
dit q̄ et etiam suā misso a p̄rē
spū veritatis docuit in oēm veri
tatē et tamē nō omībꝫ oīa dicē
da sꝫ pro captu audientiū v̓bū
doctori dispensandū suo p̄mo
uebat exemplo cū ait. Multa
habeo uobis dicē. sed nō potestis
illa portare mō. ¶ Et omīu ī sy
nagoga oculi erant ītendētes in

cum. Cepit autem dicere ad illos quia hodie impleta est scriptura in auribus vestris. In eo utique impleta quia sicut illa predixerat et magna faciebat et maiora dominus euangelizabat. Non enim maius quirimus testimonium quam quod se fuisse qui locutus est in prophetis propria voce signavit, convincens sacrilegia perfidorum qui alium deum dicunt veteris testamenti alium novi vel qui initium Christi dicunt esse de virgine. Quomodo enim cepit ex virgine qui ante virginem loquebatur. ¶ Et omnes illi testimonium dabant et mirabantur in verbis gratie que procedebant de ore illius. Testimonium illi dabant attestando illum vere ut dixerat esse de quo cecinerat propheta. Vere spiritus sancti gratia perunctum quod se pauperes cecos captivos atque confractos illius omnia indigere muneribus. ¶ Et dicebant. Nonne iste est filius ioseph. Mira nazarenorum cecitas qui cum quem in verbis factis Christum esse cognoscunt. ob generis tantum noticiam contempnunt quorum tamen error salus nostra est et hereticorum condempnatio. In tantum enim cernebant hominem ihesum Christum ut hunc filium ioseph et iuxta alios euangelistas fabrum vel fabri clamarent filium. Inter que intuendum quare Christus in carne apparens fabri filius primo faber appellari voluerit. sanoque intellectu sentiendum quod etiam per hoc se eius ante secula filium esse convenit qui fabricator omnium. In principio creavit deus celum et terram. Nam et si humana non sunt comparanda divinis typus tamen integer est quia pater Christi igni operatur et spiritu. Unde et de ipso tamquam de fabri filio precursor suus ait. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni qui in domo magna huius mundi diversi generis vasa fabricat primo vasa spiritus ire igne molliendo in misericordie vasa commutat. Unde bene malachias cum ex persona patris ait. Ecce mitto angelum meum qui preparabit viam ante faciem meam et statim veniet ad templum suum dominator dominus quem vos ~~vultis~~ queritis. Et post paucum subiungit atque ait. et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios levi et conflabit eos quasi aurum et quasi argentum. Sed huius sacramenti iudei ignari divine virtutis opera per sapientia carnalis contemplatione despiciunt sicut non solum ex precedentibus ipsorum sed etiam subsequentibus ex domini verbis apparet cum subdit. ¶ Et ait illis. Utique dicetis mihi hanc similitudinem. Medice cura teipsum. Quanta audivimus facta in capharnaum fac et hic in patria tua. Miror insana perfidia sana licet nesciens fidem confitetur quia dominum Christum fabrum cognoscat et medicum. Faber est verus quia omnia per ipsum facta sunt. Medicus est quia omnia per ipsum restaurata sunt in

celo et in terra. Et sicut de se ipso
testatur. Nō habent opus sani
medico sed male hn̄tes. Et
qr diximus quo istrumēto fa
bricandi dicimus et quo genē
medicandi. Preteriens vidit
cecū a nativitate exspuit in
trā et fecit lutū de sputo lini
uit sup oculos eius et dixit
ei. vade et lava in natatoria
syloe qd̄ interptat̄ missus. A
biit ergo et lavit et venit vi
dens. agnosce ergo magnū
modū medicine et gaude qr
p hāc illumīari meruisti. Lutū
de terra caro xpi est. sputū de
de ore divinitatis eius ē. qr ca
put xpi deus. sputū luto immix
tū nos illuminat ī natatorie
syloe baptizatos. Verbū
caro factū est et habitavit ī
nobis et vidimus glām eius
quā prius tenebris arcentibz
cōphendē nō poteramus. Fa
bricatus ergo xpm creatus es ut
esses p medicū xpm recreatus
es ut post vulnera sanus ees.
Qui ab irridentibz civibz q̄rē
seipm curare hoc est in sua
patria v̄tutes facē movetur.
Sed nō otiose ab euāgelista
alio exprimitur qui nō ibi v̄tutē
ullā facē nisi paucos īfirmos
iposititis manibz curavit. Et
mirabat̄ pp̄ter incredulitatē
ipōz illoz. ne forte qs̄ vilior
nobis fieri debē putare patē

affectū. Amabat itaqz cives
sed ipi se caritate patria q̄libz
libuē pvabat. Amē dico
vobis qr nemo pp̄ha acceptus
ī patria sua. Prophetā vocā
tū in scripturis dnm̄ xpm et
moyses testis est qui ait pphe
tā suscitabit vobis deus vī
de fribus vr̄is tanq̄ me. Nō
solū aut̄ ipe qui caput est
et dn̄s pphetarz sed et helyas
ihieremias ceteriqz pphē minores
ī patria q̄ in ceteris civitatibz
habiti sūt. qr ppe modū naālē
ē cives sp̄ civibz iñde. Nō eni
considerant p̄ñta viri opa sed
fragilē recordant̄ infantiā qi
nō et ipi p eosdē etatis grad9
ad maturā etatē pvenerint.
In veritate dico vob̄ multe
vidue erant in diebz helye ī
isrl̄ qn̄ clausū est celū ānis trībz
et mēsibz sex cū facta ē fames
magna in omī trā et ad nul
lā nisi illā missus est helyas
nisi in sarepta sydonie ad mu
lierē viduā. Nō mirū hoc q
dīna fastidiosis civibz bn̄ficia
subtraho pphāx gestis adūsa
tur. qr sicut fame qn̄dā oēm
terrā p̄mente nemo ē in iu
dea cēptus helye dignus hos
picio. sed extere gentis ē vi
dua q̄sita q̄ ob fidei gram̄
a tanto pphēta visitari debet
et sicut multis tunc lepsis
naaman tm̄ syrus qr devote

quam fuerunt ab helizeo propheta cura-
ri promeruit. Sic et nos non
alia quam invidie perfidieque causa
superno munere privabit. Quorum
si facta prophetarum etiam allegorice
discusseris invenies profecto dominum
in patria sua a qua receptus non
est perfidia superbiam vocasse iu-
deorum nomine vero capharnaum quod
ager consolationis interpretatur
gentium predicasse salutem ubi
maiora cotidie signa per apostolos
apostolorumque successores non tam
in corpore quam in animarum sanatione
patrantur. Igitur vidua ad quam he-
lyas missus est gentium designat
ecclesiam que a suo dudum conditore
deserta prophetam tunc fidei nescium qui
pauperem filium egena stirpe nu-
triebat id est verbo fructus expertem
docebat donec adveniens sermo
propheticus qui exsiccato fonte is-
raelis utpote clausa celi ianua
famem predicabat in iudea pasceret
ibi simul et pasceret. Et receptus
videlicet a credentibus et reficiens
ipse credentes. Unde bene hec vidua
eadem in sarepta sydonie dicitur esse
morata. Sydonia quippe vena-
tio inutilis. sarepta vero incen-
dium vel angustia panis interpre-
tatur. Nam ubi habundavit pec-
catum superhabundavit gratia. Ubi
rebus supervacuis acquirendis
quis aucupandis cura impendatur
ubi dure sitis incendium panisque
spiritualis antea fiebat angustia

ibi farina oleumque ore prophetico
benedicitur id est fructus et hylari-
tas caritatis sive gratia corporis domini-
ci et crismatis unctio indeficua
ubi celestis munere fecundatur.
Cuius hactenus in vasis oleum gau-
dii spiritualis et benedictionis fa-
rina non defecit. ceterisque non cre-
dentibus gentibus inopia panis di-
vini miserere. et venatui deditis
inutili. Nam et ipsa pulcherrime
misterium sibi priusquam moreretur panem
facturam duo se ligna colligere
testatur velle non solo ligni nomine
sed etiam numero lignorum signum crucis
exprimens quo nobis est panis
vite preparatus eterne. Et multi
leprosi erant in israel sub helizeo
propheta et nemo eorum mundatus
est nisi naaman syrus. Nam non
est hystoria de misterio nunc est
paucis innuemus. Et naaman
ergo iste syrus qui interpretatur deco-
rus demonstrat nationum quon-
dam perfidie sceleribusque lepra macu-
losum sed per sacramenta baptis-
matis ab omni mentis et corporis
feditate purgatur. Nam capte
consolationis puelle hoc est inspi-
rationis superne gratie quam iudeis
conservare non valentibus gentes
rapuere salutem sperare commonitus
septies lavare iubetur. quia nimi-
rum solum baptismum genus quod ex
spiritu sancto regenerat salvat. Unde
iure caro eius post lavacrum
velut caro pueri parvi apparuit

se memorat sive qz iustos ī xpō
baptizatos in unā pit grām mi
sericām seu magis ille sit intel
ligendus puer de quo dictū est.
Parvulus natus est nobis filius
datus est nobis cui9 corpori per
baptismū tota credentiū soboles
adunat. Et ut cuncta huic baptis
mi sacres sacramēta ꝑmō
strata ī quo abrenūtiare sathane
fidē confitei ꝑcipim. Negat se
naaman victa dn̄s alienis lita
turū soli p oīa dnō serviturū ptē
quoqz terre sancte secū tollē gau
det qz baptizatos oport dnīca
quoqz corporis ꝑticipatioē ɔfirmaī.
Merito igit naaman cui9 dū
aq̄ corpus abluit fide pectus p
gatur id est ꝑplūs gentiū iudeis
lepra ɔtumacie squalentibz au
fert. Merito vidua sareptena id
ē etiā ligno crucis refici desiderans
iudeis fame vbi pereūtibz pane
sacrosci corporis et vivifici spūs
unctione recreat. Pbat qz dn̄s
nō ob suā īpotentiā civibz sed ob
eoꝝ īncredētiam vtutū dona negas
se atqz hoc exemplo totā postre
mo gentē nō qz nō amaret sed qz
ipa se amari nō amaret ab eo rē
lictā doctoribz simulqz fidei ob salua
tionē gentiū toto orbi dispsis.
Sed qđ dn̄s verbo de iudeis hoc
ipsi de se iudei facto testant. Nā
sequit. Et īpleti sī omīs in
synagoga ira hec audientes et
surrexerūt et eiecerūt illū extra
ciuitatē. Sacrilegia quippe iudeo
rū q̄ multo añ dn̄s vaticinauerat
p psalmistam dicens. Retribuebāt
michi mala p bonis ī euāgelio
docet esse completa. Nā cū ipē
p aplōs būficia diffunderet illi in
iurias irrogabāt nec mirū si p
diderūt salutē q̄ eiecerūt de suis
finibz salvatorē. Moralis eñ
dn̄s et qui docuit exemplo suo
aplōs suos omībz oīa fieri nec
volentes repudiat nec īuitos al
ligat nec eicientibz reluctat nec
rogantibz deest. Hic geraseni
alibi cū virtutes eius sustinere
nō possent qī īfirmos et īgnavos
reliquit. Simul ītellige simul ex
humanitate fugisse voluntariā corporis
passionē nec captū a iudeis sed
a se oblatū. Etenī qñ vult capit
qñ vult labit qñ vult suspen
ditur qñ nō vult nō tenet. Et duxerūt illū inēt usqz ad sup
ciliū montis sup quē ciuitas illa
erat edificata ut ꝑcipitaret eū.
Ipse aūt transiens p mediū illoꝝ
ibat. O peior magistro discipuloꝝ
heredibus. diabolus vbo dnm
temptat iudei facto. Ille dicit. mit
te te deorsū. Isti adoriūt ut mit
tant. Et quidem dn̄s supciliū mō
tis ꝑcipitando ascenderat. sz per
mediū illoꝝ mutata subito uel
obstupefacta furentiū mente
descendit quos ad huc sanare
q̄ pdere malebat ut cassata vidē
tes sua cepta nequitie a posse

da denicepes eius morte desisteret.
Nec du venerat enim hora passio-
nis que non quolibet sabbato sed in pa-
rasceue pasche futura extiterat
nec du locum passionis qui non in
nazareth sed iherusolimis hos-
tiarum sanguine figurabatur adierat
sed nec hoc genus mortis quo cru-
cifigendus a seculo prenonabatur ele-
gerat. Non igitur a nazarenis pre-
cipitari non ab iherosolimis lapidari
non inter pueros bethleemiticos
ab herode perimi non alia vel alia
voluerit morte consumari. Ut enim
tali morte in gente prauitatis iudaicum quo
fidelium frons amaret eminere sed
solum crucis expectatum est vexillum
cuius figura et celerrimo dextere mo-
tu contra maligni hostis tempta-
menta depingi et ipsa nichilominus
figura monarchie singularis po-
tuisset typus haberi. Ut quod cru-
cifixum crucis exponens apostolus ait.
In nomine ihesu omne genu flectatur
celestium terrestrium et infernorum.
Hoc est enim que crucis cacumina
ad celos tendunt yma petunt infe-
ros cornua terram tegunt. Et
descendit in capharnaum ciuitatem
galilee ibique docebat eos sabbatis.
Vide clementiam domini saluatoris
nec indignatione commotus nec sce-
lere offensus nec iniuria violatus.
Iudeam deserit quin etiam immemor in-
iurie memor clementie nunc docen-
do nunc liberando nunc sanando in-
fide plebis corda demulceret. Et

autem sabbatis maxime medicine doctrine
que sue dona frequentant docet se non
sub lege esse sed super legem qui camen
quoque legem adimplere non autem soluere
venit nec iudaicum eligere sabbatum quo
iam ignem accendere vel manum pedemque
mouere non liceat sed verum sabbatum
dilectumque domino esse requiem si salutem
studentes animarum ab opere seruili id
est a cunctis nos continueamus illicitis.
Et stupebant in doctrina eius quia
in potestate erat sermo eius ipsius.
Sermo doctoris in potestate fit cum ea
que docet operatur. Nam qui actibus ip-
sa sua dicta destruit contempnitur. Cum
contra doctorem instituens apostolus ait.
Nemo adolescentiam tuam contempnat.
Singulariter autem dominus ac principaliter solus
ex potestate bona locutus est. quia ex
infirmitate mala nulla commisit. Ex
diuinitatis quippe potentia habuit
id quod nobis per humanitatis sue inno-
centiam ministrauit. Aliter in potestate
erat sermo ipsius sicut alius
euangelista ait. erat docens eos
sicut quod potestatem habens et non sicut
scribe. Nam scribe qui per legem
didicerant precepta ipsius dabant.
Ipse vero qui autor impletorque legis
vel mutando vel augendo que
minus videbantur libere agendo sub-
stituit. Et erat in synagoga
homo habens demonium immundum. Non
in synagoga erat homo qui spiritum
immundum habebat. quia spiritum sancti
amiserant. Introierat enim dya-
bolus unde christus exierat sicut

etiā nūc quidā dicūt se eē iu-
deos et nō sūt. sed sūt synagoga
sathane. ¶ Exclamauit voce
magna dicens. Sine qd nob'
et tibi ihū nazarene. Pau-
lulū inquit a me vexando qesce
re tu nulla est cū mā fraude
societas et vē. ¶ Que enī pti-
cipatio luci ad tenebras q̄ cōuen-
tio xpī ad belial. Venisti pde-
re nos scio q2 sis sanctus dei.
Nō uoluntatis ista cōfessio quā
pmiū nō seqtur confitendi sz
necessitatis extortio q̄ cogit īuitos.
Et velut si serui fugitiui post
multū tpis dnm̄ suū videant
nichil aliud nisi de vberibz dep-
recabant mtū. Sic et demones
cernentes dnm̄ in terris repente
versari ad iudicandos se venisse
credebant psentia saluatoris
tormenta sūt demonū. ¶ Et in-
crepauit illū ihs dicens obmu-
tesce et exi ab eo. Quī īuidia
dyaboli mors īntrauit ī orbē ter-
rarū. Igit' contra ipm̄ mortis
pmo auctorē debuit medicina salu-
tis opari. Pmo lingua serpē-
tina ne ultra virus spgēt ob
cludi ac deinde femia que pmo
seducta est a carnalis cōcupiscē-
tie febre curari. Tercio vir qui
male suadentis dicta cōiugis au-
diuit ab erroris sui lep̄ casti-
gari ut ipse apud hūc euāgelis-
tā esset ordo restauratiōis qui
fuerat et casus. ¶ Et cū piecisset

illud demoniū in mediū exijt
ab eo nichil eū noc[uit]. Nā
pmissione liberandus a demo-
ne homo piicit' in mediū ut
virtus patefacta saluatoris
plures ad fidē viāqz salutis ī-
uitet. Sed qd dr̄ nichil ei illū
nocuit videt' repugnare mar-
co q̄ ait. Et discerpēs eū sps
īmūdus et exclamans voce
magna exiuit ab illo nisi in-
telligamus hoc dixisse marcū
discerpēs eū qd lucas dixit.
Et cū piecisset eū in mediū ut
qd sequitur ait. Nichil q2 eum
nocuit ītelligatur q2 iactatio
illa mēbrorū atqz vexatio eū
nō debilitauit sicut solet exire
demonia. etiā quibusdā mēbris
āputatis aut euulsis. vn̄ meri-
to pro tam ītegra restauratiōe
sanitatis qui aderāt pauētes
tam et si nō credētes adiuicē
dicebāt. q2 in ptāte et vtute
ipat spiritibz īmūdis et exeūt.
Expellūt enī demonia et hoīes
sci sed in vbo dei pnt. ipm̄ āt
vbū dei ppria ptāte vtutes
opat'. ¶ Surgens āt de syna-
goga introiuit in domū symo-
nis. socrus āt symōis tenebat'
magnis febribz. Si virū a de-
monio liberatū moralr̄ aīam
ab īmūda cogitatiōe purgatū
significare dixerimus. cōseqnt'
femiā febribz tentā. sed ad ipiū
dni curatā carnē ostendit a-

concupiscentie sue feruore per conti-
nentia precepta frenatam. Omis
enim amaritudo et ira et indig-
natio et clamor et blasphemia
spiritus inmundi furorem fornicationem
vero inmunditiam libidinem concupis-
centiam malam et auariciam que est
simulachrorum seruitus febre ille-
cebrose carnis intellige. ¶ Et
rogauerunt illum pro illa et stans
super illam imperauit febri et di-
misit illam. Non rogatus salua-
tor modo ultro curat egrotos
ostendens se contra peccatorum quoque
passiones et precibus semper annuere
fidelium et ea que ipsi minime in se
intelligunt uel intelligenda dare
uel etiam non intellecta dimittere
iuxta quod psalmista postulat. de-
licta quis intelligit ab occultis meis
munda me domine. ¶ Et continuo
surgens ministrabat illis. Male
est febricitantibus incipiente sanita-
te lassescere et egrotationis sentire
molestiam. Verum sanitas que domini
confertur imperio simul tota redit et
non solum ipsa redit sed et tanto
robore comitante ut continuo qui-
se adiuuerunt ministrare sufficiat
ut iuxta leges tropologie membra
que seruierunt inmunditie ad iniquita-
tem ut fructificaret morti ser-
uiant iustitie in vitam eternam. ¶ Cum
sol autem occidisset omnes qui habe-
bant infirmos variis languo-
ribus ducebant illos ad eum at
ille singulis manus inponens

curabat eos. Solis occubitus
passionem mortemque significat il-
lius qui dixit quamdiu sum in mun-
do lux sum mundi. Et sole occiden-
te plures demoniaci quam ante plures
sanantur egroti. Nam qui temporaliter
in carne viuens paucos iudeos do-
cuit calcato regno mortis omnibus
per orbem gentibus fidei salutisque
dona transmisit. Cuius ministris
qui vite lucisque preconibus psalmista
canit. Iter facite ei qui ascendit
super occasum. Super occasum quippe
dominus ascendit quia unde in passione
occubuit inde maiorem gloriam re- suam
surgendo manifestauit. ¶ Exibant
etiam demonia a multis clamanti-
a et dicentia quia tu es filius dei.
Et increpans non sinebat ea loqui
quia sciebant eum esse christum. Demo-
nia filium dei confitebantur et tes-
tante euangelista sciebant ipsum
esse christum quia quem dudum xl. ieiunio
fatigatum dyabolus hominem cog-
nouerat nec temptando vale-
bat an et dei filius esset experiri.
Iam nunc per signorum potentiam intel-
lexit uel potius suspicatus est
esse filium dei. Non ideo igitur iu-
deis eum crucifigere persuasit quia christum
sive filium dei non esse putauit
sed quia se morte illius non preuidit
esse dampnandum. Verum enim de hoc
misterio a seculis abscondito di-
cit apostolus. Quem nemo principum huius
seculi cognouit. Si enim cognouis-
sent numquam dominum glorie crucifixis-

sent. Quare autem demoniis dominus se loqui prohibeat, psalmista manifestat qui ait. Peccatori autem dixit deus quare tu enarras iusticias meas. Ne quis enim dum audit predicantem sequatur errantem. Improbus enim magister est dyabolus qui falsa veris sepe permiscet ut specie veritatis testimonium fraudis obtegat. Alias autem non solum demones qui inviti confitebantur iubentur silere de christo. Sed et illi qui ab eo sanati sponte confiteri volebant. Immo ipsi apostoli qui eum post resurrectionem toti erant orbi predicaturi ante passionem eius precipiuntur omnino reticere de illo. Ne divina videlicet maiestate predicata passionis dispensatio differretur et dilata passione salus mundi que per hanc futura erat negaretur. ¶ Facta autem die egressus ibat in desertum locum et turbe requirebant eum et venerunt usque ad ipsum. Et. In occasu solis dominum mors exprimit. quare non die redeunte resurrectio illius indicetur. Cuius manifesta luce a credentium turbis requiritur et in gentium deserto inventus ne abeat detinetur. Maxime cum hec prima sabbati quo resurrectio celebrata est egressio quesitio et inventio contigerit.

Capitulum quintum

Factum est autem cum turbe irruerent in eum ut audirent verbum dei et ipse stabat secus stagnum genezareth. Stagnum genezareth idem dicunt esse quod mare galilee vel mare tyberiadis. Sed mare galilee ab adiacente provincia dictum mare tyberiadis a proxima civitate que olim chenereth vocata. Sed ab herode tetrarcha instaurata in honorem tyberii cesaris tyberias est appellata. Porro genezar a lacus ipsius natura qua crispantibus aquis de seipso excitari sub auram perhibetur. Greco vocabulo quasi generans sibi auram dicitur. Neque enim in stagni more sternitur aqua sed frequentibus auris spirantibus agitatur haustu dulcis et ad potandum habilis. Sed hebree lingue consuetudine omnis aquarum congregatio sive dulcis sive salsa mare nuncupatur. Qui lacus interfluente iordane c. xl. stadiis in longitudinem et xl. extenditur in latitudinem. Quia ergo stagnum sive mare presens seculum significat. Dominus secus mare stat postquam vite labentis mortalitatem devincens in ea qua passus est carnis stabilitatem perpetue quietis adiit. Turbarum conventus ad eum gentium in fide concurrentium typus est. De quibus et ysaias. Et fluent inquit ad eum omnes gentes et ibunt populi multi et dicent. venite et ascendamus ad montem domini. ¶ Et vidit duas stantes secus stagnum.

Due naues secus stagnū po-
site circūcisionē et p̄puciū figu-
rant q̄s bene ih̄us vidisse p-
hibetur q2 in vtroq3 p̄plo no-
uit dn̄s qui sunt eius eo q cor
a fluctibz huius seculi ad future
vite tranquillitatē q̄i ad soli-
ditatē littoris videndo hoc ē
misericordit visitando puehit.
¶ Piscatores aūt descenderāt
et lauabant rethia. Piscato-
res sunt ecclē doctores qui nos rē
fidei cōprehensos et de pfūdo
ad lumē elatos q̄i pisces littori
sic terre viuentiū aduehunt.
Quasi enī quedā rethia piscā-
tiū sunt complexe p̄dicantiū dic-
tiones que eos quos ceperint
in fide nō amittant. Unde et
rethia q̄i retinēcia sunt vocata.
Sed hec rethia mō laxant in
capturā. mō lota plicant. q2
nō omē tp̄s est habile doctrine
sed nūc exercenda lingua doctori
nūc sumet cura gerenda. ¶
Ascendēs aūt nauim q̄ erat symo-
nis rogabat eū a terra ducere
pusillū. Et sedens docebat de
nauicula turbas. Nauis sy-
monis est ecclā p̄mitiua de q̄
paulus ait. Qui enī opatus
est petro in aplatu circūcisionis
opatus est michi int̄ gentes.
Bene vna dicta q2 multitudīs
credentiū erat cor vnū et aīa
vna de qua docebat turbas q̄
auctoritate ecclē docet vsq3 ho-
die gentes. ¶ Ut cessauit aūt
loqui dixit ad symonē duc
in altū et laxate rethia vr̄a
ī capturā. Qz p̄mo rogauit
symonē nauē a terra reducere
pusillū sigt̄ uel tēpate vtendū
verbo ad turbas ut nec tenena
eis p̄cipiant nec sic a terrenis
ī pfūda sacramentor̄ tedatur
ut ea penitus nō intelligant
uel in prius ī pximis regionibz
gentibz p̄dicandū ut qd̄ dicit
eidem petro duc in altū et laxa-
te rethia vr̄a in capturā ad re-
motiores gentes quibz postea
p̄dicandū est ptineat. ¶ Et
respondens symon dixit p̄cep-
tor p totā noctē laborantes ni-
chil cepimus in v̄bo aūt tuo laxa-
bo rethe. Nisi dn̄s edificauerit
domū ī uanū laborant q̄ edifi-
cant eam. Nisi dn̄s cor illustra-
uerit auditor̄ doctor ī nocte la-
borat. Nisi in v̄bo grē supne
laxata fuerint īstrumēta dispu-
tationū frustra vocis sue p̄di-
cator iaculū mittit q2 fides po-
pulor̄ nō sapiencia v̄bi cōposi-
ti. sed diue vocationis munē p-
uenit. ¶ Et cū hoc fecissent con-
cluserūt pisciū multitudinē co-
piosā. Rūpebat aūt rethe eor̄
p̄ multitudine pisciū. Rethe
rūpebat q2 nūc ad confessionē
fidei ecīā cum electis r̄probi tan-
ti intrant qui ipām quoq3 eciam
heresibz scindat. Rūpit aūt rethe

sed nō labit' piscis q2 suos dn̄s
etiā int' psequentiū scandala a
casu pseruat. ¶ Et ānuerūt so
ciis suis ut qui erant in alia na
ui ut uenirent ut adiuuarent
eos. Alia nauis est ut poiexun⁹
etiā de gentibz que et ipā non
sufficiente una nauicula piscibz
īpletur electis q2 nouit dn̄s q̇
eius sīt et apud ipm̄ est certus ē
suoꝝ nus electoꝝ. Dūqꝫ tot in
iudea credituros nō īuenit quot
ad fidē uitāqꝫ pdestinacōis no
uit etiā qⁱ alia nauis īcepit adā
piscibz q̄rens suis corda q2 gētiū
fidei gracia replet et bn̄ rupto
rethi socia nauis aduocat' q̄m
ante iudas pditoꝛ ante symon
magus pisces nequissimi capti
sīt. Ante ananias et saphira fi
dei rethe subdole teptabāt īgredi.
Añ ut iohēs testat' multi disci
puloꝝ eius abierūt retro etiā cū
illo nō ambulabāt. At deinde
barnabas et paulus ad gētiū
sīt aplatū segregati ¶ Et vene
rūt et impleuerūt ambas naui
culas ita ut mergerent'. Harꝫ
īpletio nauiū usqꝫ in finē scli
crescit. Sed q2 īplete mergunt'
hoc ē in submersione pmūt' nō
enī submerse sed tn̄ sīt piclitate
aplius exponit dicens. In nouis
simis diebz erūt piculosa tpa
et erūt homīes ~~in sclīn~~ seipōs
amantes ꝛc̄. Nā mergi nauis
est hoīes in sclīn ex quo elati

p fidē fuerūt moꝝ prauitate re
labi quales et ipē petrus adhuc
in īfirmitate positus hoc loco
demīnt unde sequit'. ¶ Qd' cū
uidēt symon petrus cecidit ad
genua ihū dicens exi a me q̇a
hō pctōꝛ sum dn̄e. Qa carnales
quiqꝫ in ecclā regnū spūaliū in
quibz maxiē xpi psona eminet
a se quodāmō repellūt. Non
enī hic uoce lingue dicūt bonis
ministris dei ut eos a se īpellant
sed uoce moꝝ et actuū suoꝝ sua
dent a se recedi ne p bonos re
gant' et eo uehemencius quo
deferūt eis honorē et tn̄ fact is
suis a se recedē admonēt ut ho
norificentiā eoꝝ signauit petri
cadens ad pedes dn̄i mores āt
in eo qd' ait. Exi a me dn̄e q2
homo pctōꝛ sū qd' tn̄ q2 non
facit dn̄s nō enī recessit ab eis
sed eos subductis nauibz ad
litus pduxit sigt' in bonis et
spūalibz uiris nō esse oporte
hanc uolūtatē ut pmis turbaꝝ
cōmoti quo qⁱ securius tranquilli
usqꝫ uiuant minus ecclāsticū
deserūt. ¶ Et ait ad symonē
ihūs. Noli timere. Conforta
uit dn̄s timorē carnaliū aīasqꝫ
fragiliū consolando erigit ne
q̇s uel de sue consciē culpa tre
mens uel de alioꝝ īnocentia
stupens sanctitatis iter formi
dat aggredi qd' āt sequit'. ¶
Et hoc iam eris hoīes capiens

Ad ipsum spiritaliter petrum pertinet. Exponit enim ei dominus quod hec captura piscium significet quod videlicet ipse sicut nunc per rethia pisces sic aliquando per verba sit capturus homines. totius quoque facti huius ordo quod in ecclesia cuius ipse typum tenet cotidie geratur ostendit. Quod vero subiungitur. Et subductis ad terram navibus relictis omnibus secuti sunt eum. Potest significare finem temporis quo ab huiusmodi commodi illi qui christo inheserunt penitus recessuri sunt. Sciendum est autem hanc eandem non esse lectionem quia matheus et marcus binos de naviculis piscatores. Primo petrum et andream. deinde filios zebedei a domino narrant esse vocatos. Non enim eos nunc lucas a domino vocatos. sed tantum petrum fuisse predictum quod homines esset capturus insinuat. Nam et post resurrectionem domini legimus eos esse aliquando piscatos piscatores unde datur intelligi eos ad capturam piscium ex more remeasse. et postea fieret quod matheus et marcus narrant quando eos binos vocavit. tunc enim non subductis ad terram navibus tamquam cura redeundi sed ita eum secuti sunt tamquam vocantem et iubentem ut sequerentur. Et factum est cum venisset in unam civitatem et ecce vir plenus lepra et videns ihesum et procidens in faciem rogavit eum dicens. Domine si vis potes me mundare. Vbi

ubi leprosus mundatur certus non exprimitur locus. ut ostendatur non unum populum specialis alicuius civitatis sed omnium populos fuisse curatos. Et quia dominus ait. Non veni solvere legem sed adimplere. Ille qui excludebatur a lege purgari se domini potestate presumens non ex lege sed supra legem esse iudicabat quia leprosi maculam possit abluere. Verum ut in domino potestatis auctoritas ita et in illo fidei constantia declaratur. Ille in faciem procidit quod est humilitatis et pudoris ut unusquisque de suis vite maculis erubescat. Sed confessionem verecundia non repressit. ostendit vulnus. remedium postulavit. et ipsa religionis et fidei plena confessio est. Si vis inquit potes me mundare. In voluntate domini tribuit potestatem. de voluntate autem domini non quasi impietatis incredulus dubitavit. sed quasi colluvionis sue conscius non presumpsit. Et extendens manum tetigit illum dicens. Volo. mundare. Et confestim lepra discessit ab eo. Nichil medium est inter opus dei et preceptum quia in precepto est opus est. Denique dixit et facta sunt. Vides igitur quod dubitari non potest quia voluntas dei potestas est. Si ergo voluntas eius potestas est qui unius voluntatis asserunt unius utique asserunt potestatis. Ita quasi huius potestatem sanandi et iubendi auctoritatem operandi testimonii

nō refugit. Volo em̄ ꝓpt̄ fotinū. Iungat ꝓpter arriū. tangit ꝓpter manicheū. Et lex quidē tangi leprosos ꝓhibet. Sed q̄ dn̄s le gis est non obsequit̄ legi sed legem facit. Non ergo ideo te tigit q̄ sine tactu mūdare nō poterat. sed ꝓbaret q̄ subiectꝰ nō erat legi nec contagiū time bat ut homines. sed et cōtaminari nō poterat qui alios libera bat lepra tactu dn̄i fugaret̄ q̄ solebat contaminare tangēte simul q̄ illud mirabile q̄ eo sa nabat gn̄e quo fuerat obsecra tus. Si vis potes me mūdare. Volo inq̄t. Mundare. habes ꝑmitem. habes et prestitis effec tū. ¶ Et precepit illi ut nemini diceret. Quare p̄cipit̄ nemi dicere nisi ut doceret nō vulgā da nr̄a bn̄ficia sed p̄mēda ut nō solū a mercede abstineamꝰ pecunie sed etiā gratie. ¶ Sed vade ostende te sacerdoti et of fer pro emūdatione tua sicut precepit moyses in testimoniū ill. Ostendere se sacerdoti iubet̄ ut intelligeret sacerdos eū nō le gis ordine sed grā dei supra legem eē curatū. Offerre sac̄ ficiū q̄ ostendēt dn̄s q̄ legē nō solueret sed ipleret. Qui scdm legem gradiens supra legē sanaret eos quos r̄me dia legis nō sanauerūt. Et bn̄ addidit in testimoniū illis. hoc est si dn̄i tradant sic ipietatis le pra discedat. Vel si quē monet quō dn̄s moysaicū videat̄ ap ꝓbare sacrificiū cū id nō recepit ecclīa meminerit nondū cepisse sacrificiū scm̄ scōꝝ qd̄ corpus eiꝰ est. Nōdū em̄ optulerat ī pas sione holocaustū suū. Nō aūt oportebat auferri significantia sacrificia priusq̄ illud qd̄ signi ficabat cōfirmatū esset ɔtestatio ne aplōꝝ p̄dicantiū et fide cre dentiū ꝑplōꝝ. Nā vero typice vir iste p̄ris languidū genus designat hūanū. Qui nō solū leprosus sed plenus lepra descri bitur. Omīs em̄ peccauerūt et egēt glām dei. Illa scilicet ut extēta manu saluatoris hoc ē incarna to dei v̄bo hūanāq̄ contingē naturā ab erroīs p̄stini varieta te mūdent̄ possint q̄ cū aplis audire. Iā vos mūdi estis ꝓpt̄ sermonē quē locutus sū vobis. et qui diutius abhomīabiles a ꝑplo dei erant castris segregati iā aliū templo reddi et sacerdoti q̄rant offerri. Illi utiq̄ cui dicit̄. Tu es sacerdos ineternū. Audiē tes ab aplō templū enī dei scm̄ est qd̄ estis uos. Offerantq̄ ꝓ emūdatione sua sicut p̄cepit moyses: id est exhibeant cor pa sua hostiā viuētē sanctā deo placentē. ¶ Perambulabat̄ aūt magis sermo de illo et cō ueniebant turbe multe ut au-

dicent eum et curarent ab infirmi
tatibus suis. Unius perfecta salua
tio multas ad dominum cogit tur
bas. Ut enim ipse interius exteriusque
docet esse sanatum neque pre
ceptum beneficium uel ab ipso a quo
acceperat iussus tacet quam potius
ut marcus narrat euangeliste
functus officio. mox egressus ce
pit predicare et diffamare ser
monem. Ita ut iam non posset ma
nifeste ciuitatem introire. sed fo
ris in desertis locis esse et conue
niebant ad eum undique. Unde
merito queritur. Quid nam sit quod do
minus nonnulla que gessit abscon
di iussit et nec ad horam potue
runt abscondi. Numquid enim unige
nitus filius patri et spiritui sancto coeter
nus hoc in re uelle habuit quod
implere non potuit. Sed notandum
quod redemptor noster per mortale corpus
omne quod egit hoc nobis in exem
plo actionis prebuit. Miraculum
namque faciens et taceri iussit et
tamen taceri non potuit. Ut videli
cet electi eius exemplum doctrine
sequentes in magnis que faciunt la
tere quidem in uoluntate habeant
sed ut prosint aliis prodantur inuiti
quatinus et magne humilitatis sit
quod sua opera taceri appetunt et
magne sublimitatis sit quod eorum
opera taceri non possunt. Non enim
dominus uoluit quippiam fieri et
minime potuit. sed quod uelle eius
membra debeant quid uero etiam

de eis nolentibus fiat doctrine ma
gisterio exemplo dedit. ¶ Ipse
autem secedebat in desertum et ora
bat. Quod secedit orare non eius
nature tribuas qui dicit uolo
mundare et curabat ab infirmi
tatibus sed ei qui extendens ma
num tetigit leprosum non. quod ut nesto
rium gemina sit filii persona sed quod
eiusdem persone sicut nature sic et o
perationes sint due. Aliter quod in
urbe miracula facit in deserto
vero uel in monte ut infra le
gitur. orando pernoctat utriusque
uite nobis et actiue scilicet et
contemplatiue documenta premo
strat ut nec contemplationis stu
dio quis proximorum curam negli
gat nec cura proximorum inmode
ratius obligatus contemplatio
nis studia delinquat quatinus
nec amorem dei impediat amor
proximi nec amorem proximi abi
ciat amor dei. In monte quippe
orare est. relictis infirmarum co
gitationum turbis tota mente
quibus ad eterna superne contempla
tionis gaudia festinare. In de
serto secedere et orare est resurgen
tem intrinsecus strepitum ter
renorum desideriorum premere et quoddam
sibi cum domino intra se secretum
querere ubi cum illo exteriore ces
sante tumultu per interna deside
ria silenter loquatur. ¶ Et factum
est in una dierum et ipse sedebat
docens et erant pharisei seden

tes et cetera. Ubi dominus sedens do-
cuit quando scribis et pharizeis con-
sedentibus paraliticum curavit. lucas
breviandi gratia preterit sed ma-
theus et marcus qui narrant
questionem facere videntur. quod quare
matheus in civitate sua. mar-
cus in capharnaum hoc esse testatur
fecisse. Que difficilius solveretur
si matheus etiam nazareth nomina-
ret. Nunc autem vel ipsa galilea in
qua erat nazareth intelligenda
est dicta civitas xpi ad distinc-
tionem videlicet regionis transma-
rine gerasenorum de qua transfretando
sicut matheus scribit venerat ga-
lileam. Vel certe ipsa capharnaum
civitas xpi est dicta quam non nas-
cendo sed virtutibus illustrando suam
ipse faceret. Et ecce viri portan-
tes hominem in lectulo qui erat
paraliticus et querebant eum inferre
et ponere ante ihm. Curatio pa-
ralitici huius anime post diutinam
illecebre carnalis inertiam ad xpm
suspirantis indicat salvationem.
Que primo omnium ministris qui eam
sublevent et xpo offerant id
est bonis doctoribus qui spem sal-
vationis opemque intercessionis
suggerant indiget. Qui bene mar-
co narrante quattuor evangelii li-
bris omne provectum virtutis omnisque
sermo firmatur. seu quia quattuor
sunt virtutes quibus ad promerendam
sospitatem fiducia mentis erigitur.
De quibus in eterne sapientie laude
dicitur. Sobrietatem enim et iusticiam
docet et sapientiam et virtutem
Quibus melius utilius est in vi-
ta hominibus quas nonnulli
versis nominibus prudentiam forti-
tudinem temperantiam et iusticiam
appellant. Et non invenientes
qua parte illum inferrent pre turba
ascenderunt supra tectum per tegulas.
Desiderant paraliticum xpo offerre
sed turba interposita ab omni par-
te intercluduntur. Nam sepe anima post
infirmi corporis desidiam ad deum res-
piciens superneque gratie remedio cu-
piens renovari. prisce consuetudinis
obstaculo retardatur. Sepe inter
ipsas orationes secrete dulcedinis
et quasi suave cum domino turba collo-
quium cogitationum intervenientes
aciem mentis ne xpus videatur
intercludit. Et quid inter hec agen-
dum non utique in infimis exterius
que turbe tumultuantur remanen-
dum sed tectum domus in qua xpus
docet ascendendum id est sacre
scripture sublimitas est appeten-
da lexque domini cum psalmista die
noctuque meditanda. In quo
enim corrigit iunior viam suam in
custodiendo sermones tuos.
Et submiserunt illum cum lecto
in medium ante ihm. Patefacto
tecto eger ante ihm submittitur.
Nam reseratis scripturarum miste-
riis ad notitiam xpi pervenit hoc
est ad eius humilitatem fidei pie-
tate descendit et bene domus

fuisse reperitur. Sive quia quattuor

ihesu regulis tecta describitur quod sub contemptibili littere uelamine si assit qui reseret doctor diuina spiritualis gratie uirtus inuenietur. Quod autem lecto cum deponitur significat ab homine in ista carne adhuc constituto christum debere cognosci. ¶ Quorum fidem ut uidit dixit homo remittuntur tibi peccata tua. Hominem dominus a paralisi curaturus primo peccatorum uincula dissoluit. ut ostenderet eum ob nexum culparum artuum dissolutione dampnari nec nisi hiis relaxatis membrorum posse recuperatione saluari sic et illi paralitico qui iuxta probaticam piscinam diu motum aque frustra prestolabatur sanato a domino dicitur. Ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat. Et bene is cui peccata dimittebantur homo uocatur. Qui hoc ipso quod homo erat non posset dicere non peccaui. Illis etiam ille ut qui homini dimittebat intelligeretur esse deus. Intuendum sane quantum propria cuiusque fides apud dominum valeat ubi tantum valeat valuit aliena ut totus homo repente id est interius exteriusque saluatus iam exurgeret aliorum merito aliis laxarentur errata.

¶ Et ceperunt cogitare scribe et pharisei dicentes. Quis est hic qui peccata dimittit loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata nisi solus deus? Verum dixerunt scribe quod nemo dimittere peccata nisi deus potest qui per eos quoque dimittit quibus dimittendi tribuit potestatem et ideo christus uere deus esse probatur quod dimittere peccata ut deus potest. Verum deo testimonium reddunt sed personam christi negando falluntur. Errant et ideo iudei qui cum christum et deum esse et peccata posse dimittere credant. ihesum tamen esse christum non credant. sed multo dementius errant arriani qui cum christum ihesum et christum esse et peccata dimittere posse euangelii verbis deuicti negare non audeant nichilominus tamen deum negare non timent. Et ipse perfidos saluare desiderans et occultorum cognitione et virtute operum se deum esse manifestat. ¶ Respondens ait dixit ad illos. Quid cogitatis mala in cordibus uestris? Eidem namque deo qui dicit. Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas. Sapientissimus orator ait. Tu enim solus nosti corda omnium filiorum hominum. Eadem ergo quippe inquit maiestate et potentia qua cogitationes uestras intueor possum et et hominibus peccata dimittere ex uobis intelligite quid paraliticus consequatur.

¶ Quid est facilius dicere. Remittuntur tibi peccata an dicere surge et ambula. Utrum sint paralitico peccata dimissa solus nouerat qui dimittebat. Surge autem et ambula tam ille qui surgebat quam hii qui surgentem uidebant approbare poterunt.

Fiunt igitur carnale signum ut probetur
spiritale. ¶ Ut autem sciatis quia filius
hominis potestatem habet dimittendi
in terra. Idem et deus est iuxta memo-
ratum ysaye testimonium qui delet ini-
quitates nostras et filius hominis habet
in terra potestatem dimittendi peccata. Ergo
idem ipse et deus et filius hominis est
ut et homo christus per divinitatis sue po-
tentiam dimittere peccata possit. Et
idem deus christus per humanitatis sue
fragilitatem pro peccatoribus mori. ¶
Dixit paralitico. Tibi dico surge
tolle lectum tuum et vade in domum tuam.
Spiritualiter de lecto surgere est animam se
a carnalibus desideriis ubi egra
quiescebat abstringere. Lectum vero tollere
est ipsam quoque carnem per continentie
frena correptam spe celestium premio-
rum deliciis separare terrenis. Ipse
est enim lectus quem per singulas noc-
tes lavat david id est per omnia quae
noxie mollis digno penitencie
fletu instigat. Sublato autem lecto
domum ire est ad paradisum redire.
Ipsa enim est vera domus quae hominem
prima suscepit non iure amissa sed
fraude. Tandem restituta per eum qui
fraudulento hosti nichil debuit.
Aliter sanus qui languebat lectum re-
portat domum cum anima peccatorum remis-
sione accepta ad internam sui custo-
diam cum ipso corpore refert ne post
veniam quid unde iterum iuste feriatur
admittat. ¶ Et confestim sur-
gens coram illis tulit in quo iace-
bat et abiit in domum suam magni-
ficans deum. Mira divine poten-
tie virtus ubi nulla temporis intervenien-
te mora iussu salvatoris salus
festina comitatur. Merito qui affue-
rant dampnatis blasphemie iaculis
ad tante maiestatis stupentia cor-
da convertunt. ¶ Et post hec exiit
et vidit publicanum nomine levi seden-
tem ad theloneum et ait illi sequere
me. Idem levi qui matheus est.
Sed lucas marcusque propter verecun-
diam et honorem euangeliste nolue-
runt ponere vulgatum. Ipse autem ma-
theus iuxta illud quod scriptum est. Iustus
accusator est sui in principio ser-
monis matheum se et publicanum
nominat ut ostendat legentibus nul-
lum debere conversum de salute diffidere.
Cum ipse de publicano in apostolum de
theloneario in euangelistam sit repen-
te mutatus. ¶ Et relictis omnibus
surgens secutus est eum. Intelligens
matheus quid sit verecunde dominum
sequi. Relictis omnibus sequitur. Nec
enim iniquum est. Ideoque ut pauperem
christum non tam gressu quam affectu con-
sectari potuisset reliquit propria qui rape-
re solebat aliena. Prestansque nobis
abrenuntiationis formam seculi tribuens.
Non solum lucra reliquit vectigalium
sed et periculum contempsit quod eve-
nire poterat a principibus seculi.
Quia vectigalium rationes imperfectas
atque incompositas reliquerit. Tanta
enim cupiditate dominum sequendi duc-
tus est ut in nullo prorsus huius
vite respectum vel cogitationem sibi

met reseruaueit xpc quod iusta
mercede dnm humana sedulus
negotia deserit dnicorum fidelis
dispensator meruit esse talentorum.
¶ Et fecit ei conuiuium magnum
leui in domo sua. Qui domici
lio xpm recipit infinita maris
delectationibus exuberantium pascitur
voluptatum. Itaque dns libenter in
greditur et in eius qui crediderit
recubit affectu et hoc est bonorum
operum spuale conuiuium quo diues
plus eget pauper epulatur. ¶ Et
turba multa publicanorum et a
liorum qui cum illis erant discumben
tes. Viderunt publicanum a pctis
ad meliora conuersum locum inuenisse
penitentie et ob id etiam ipsi non
desperant salutem. ¶ Et mur
murabant pharizei et scribe eorum
dicentes ad discipulos eius quare
cum publicanis et pctoribus man
ducatis et bibitis. Comunantibus
dno cum publicanis pharizei in
murmurantes de ieiunio gloriantur.
Ubi primo legis et gratie quanta sit
distantia declaratur quia qui legem
sequuntur ieiune mentis famem pa
tiuntur etiam. Qui vero verbum in i
terioribus anime receperunt ali
menti celestis et fontis ubertate
recreati esurire et sitire non pnt.
Deinde retributionis future spes
prefigurantur quia epulantibus cum xpo
electis perfidia superborum ieiuna
torquebitur quibus dicitur. Meretrices
et publicani precedent vos in
regno dei. Nos si per mathei elec
tionem fides gentium qui prius mun
di lucris inhyabat. sed nunc corpe
xpi sedula deuotione reficitur
exprimitur profecto superalium pharizeo
rum iudeorum inuidiam qua de gentium
salute torquentur insinuat. ¶ Et
rndens ihus dixit ad illos. Non
egent qui sani sunt medico. sed qui
male hnt. non veni vocare iustos.
sed pctores ad pniam. Suggil
lat scribas et pharizeos qui se
iustos putantes pctorum consortia de
clinabant. Hic ipsum namque medicum
dicit qui miro medicandi genere
vulneratus est propter iniquitates nras
et liuore eius sanati sumus. Ha
nos autem et iustos appellat eos
qui ignorantes dei iustitiam et suam
volentes statuere iustitie dei non
sunt subiecti. Qui ex lege presume
tes euangelii gratiam non querunt.
Porro male hntes et pctores
vocat eos qui sue fragilitatis
conuicti nec per legem iustificari posse
videntes xpi se gratie penitendo sub
mittunt ubi simul ostendit quod non
in pristinis vitiis permanentes
ut pharizei et scribe murmura
bant sed pniam agentes publi
cani venerunt ad ihm et ipse
quoque ihs conuiua pctorum ut com
sionem habet docendi et spualibus
inuitatoribus preberet cibos adire
dignatus sit. Denique cum frequenter
pergere ad conuiuium describatur nichil
refert aliud nisi quod ibi fecerit

q̃d conueit ut et humilitas dnı̃ ẽudo
ad pccõres et potentia doctrine ei9
in penitentiũ cũsione monstret.
¶ Et illi dixerũt ad eũ. Quare
discipli iohãnis ieiunãt freqt
et obseruationes faciũt silr pha
riseoꝝ tui aũt edũt et bibũt.
Matheus refert ipsos iohĩs dis
cipulos hec dixisse saluatori. Vñ
patet utrosq; diuẽsos hac cũ ques
tione pulsasse ubi iohĩs magri
sr discipli rephensi nõ solũ de
sui iactantia ieiunii. Verũ qr ea
lupmabant q̃ sciebãt et magro
pdicatũ et iũgebant phariseis
quos ab eo nouerãt cõdepnatos.
Spũalr aũt discipli iohãnis et
phariseoꝝ ieiunant. xpi aũt e
dũt et bibũt. Na siue opa quis
legis siue traditiones sequat ho
minũ siue etiã xpi p̃missa aure
tñ pcipiat corpis spũalibꝫ absti
nens bonis ieiunio corde tabescit.
Qui uo xpi membris fideli icor
porat amore nõ pt ieiunae q̃a
carne ipius epulat et sangine.
Alr iohãnes vinũ et siceraã nõ
bibit dñs cũ pccõribꝫ et publica
nis mãducat et bibit. Na ille
abstinẽtia meritũ auget cui po
tentia nulla negat. Dñs aũt cui
naturalr suppetebat delicta dona
re cur eos declinaret quos abstinẽ
tibus poterat reddẽ puriores.
Sed ieiunauit et eps ut p̃ceptũ
declinares. Mãducauit cũ pccõ
ribꝫ ut gratiam cerneres agnosceres

pcatorem q̃bus ipẽ ait. ¶ Nũqd
potestis filios sponsi dũ cũ illis
est sponsus facẽ ieiunaẽ. venĩet
aũt dies ut cũ ablatus fuerit ab
illis sponsus tũc ieiunabũt in
illis diebꝫ. Sponsus xp̃s sponsa
ecctiã est. De hoc sco spũaliq; cõ
nubio apli sr creati. Unde bene
marcus euãgelista filios eos ap
pellans nuptiaꝝ nõ tñ sponsi. s
etiã sponse uolens itelligi. Na
p lauachri rgenerationẽ in ius di
ne rgeneratiõnis assũpti sr q̃ ieiu
nare ac lugẽ nõ pñt q̃r diu spon
sũ in thalamo nõ vident et ipsũ
sciũt esse cũ sponsa. Cũ vero tñ
fierit nuptie et passiõis et rsurrec
tionis temp9 aduenerit tũc spõsi filii
ieiunabũt. Nã aũt lucas nõ ait ut
ceteri. nũqd pñt filii sponsi ac nup
tiaꝝ ieiunare eleganter intimauit
cõstẽ ipsõs qui loquebant fuisse
facturos ut lugentes ieiunarent
filii sponsi qñ ipi essent sponsũ
omissuri. Notandũ vero hũc luctũ
absentie sponsi nõ tũc tñ id est
post mortẽ resurrectionẽq; eiusdẽ
sponsi et ante incarnationẽ ipius
p totũ huius scli temp9 ẽe celebra
tũ. Prima quippe temp9 ecctie aũ
virginis ptũ scõs habuẽ qui deside
rarent ei9 manifestationẽ ad vi
uos et mortuos iudicandos. Nec
hic desiderabilis luctus ecctiẽ rquie
aliq̃tũ nisi q̃r diu hic cũ discipulis
in carne v̉satus est. Iuxta leges
aũt tropologie sciendũ q̃r q̃r diu

[Margin:] et lugẽ s; nũq̃ potestis filios spo si facẽ ieiunae

sponsus nobiscū est et in leticia
sum⁹ nec ieiunare possum⁹ neq;
lugē. cū aūt ille ꝑpt ꝑcm̄ a nobis
recesserit et auolauit tūc indicen
dū ieiuniū ne tūc recipiendus ē
luctus. ¶ Dicebat aūt et similitudi
nē ad illos. q᷑ nemo commissurā a
uestimēto nouo īmittit ī uesti
mentū uetus. alioqn nouū rūpit
et ueteri nō conueīt cōmissura a no
uo. Cū interogatus esset dn̄s cur
discipli eius nō ieiunarēt. Res
pondit carnales adhuc quosq;
et necdū passionis resurrectionis
q; sue fide solidatos nō posse se
ueriora ieiunia et cōtinēcie sustinē
p̄cepta ut ꝑ austeritatē nimiā etiā
credulitatē quā hēc videbant a
mittant. Ipsos adhᵘ ergo discipu
los tamq; vetā uestimēta dicit
quibz īcōuenient nou⁹ pān⁹ assuit.
id ē aliq̄ ꝑticula doctrine que ad no
ue vite tēpanciā ꝑtinet q᷑ scdō hᵒ
fiat et ipsa doctrina quodām̄ō scin
dit. cui⁹ ꝑticula q̄ ad ieiuniū ciboꝝ
ualet īportune tradit. cū illa do
ceat ieiuniū gn̄ale nō a cōcupis
centia ciboꝝ tm̄ sed ab omī leticia
a tēpaliū delectacionū. Cui⁹ quasi
pānū id est ꝑtē aliquā que ad
cibos ꝑtinet dicit nō oportē hoī
bus adhuc ueteri cōsuetudini deditis
īꝑtiri quia illis q̄ī cōscissio vidert
fieri et ipī vetustati nō cōuenit.
¶ Et nemo mittit vinū nouū
in vtres ueteres alioqn rūpit
vinū nouū vtres et ipm̄ effun

dit. et vtres ꝑibūt. sed vinū nouū
in utres nouos mittendū est et
vtraq; cōseruant. Costē quoq;
ueteribz cōpat vtribz quos vi
no nouo id est spūalibz p̄ceptis
facilius dirūpi q̄ id posse cōtinē
dicit. Erūt aūt̄ vtres noui cū
post ascensū dn̄i desiderio cōsolacō
nis eius orando et sperando īno
uant. Tūc enī acceperūt spm̄
scm̄ quo īpleti cū linguis oībus
loq̄rent a iudeis nescientibz sed tm̄
ve astantibz dictū est q᷑ musto
pleni sūt isti. Nouū enī vinū iā
nouis vtribz veneāt hoc ē sps
scī feruor spūaliū corda īpleuerāt.
Ali' cauendū doctori ē ne aīē nō
dū renouate sed ī uetustate ma
licie ꝑdurātī nouoꝝ mistoꝝ se
creta cōmittat. ¶ Et nemo bibēs
uetus statī vult nouū. dicit enī
vetus melius ē. sigt
quibz vite ueteris saliua ībuit
noue grē p̄cepta sorduerūt q̄a
ꝑfecto maioꝝ tradicionibz cōma
culati dulcedine spūaliū vboꝝ
ꝑcipe nullaten⁹ ualebāt. Cap. vi.

Factū est aūt in sabᵒ
scdō pmo cū transirent
ꝑ sata uellebant discipli eius
spicas et mādūcabāt cōfricātes
manibz. Hoc est qd̄ marcus ait.
Ma discipli ꝑpter nimiā coīū
q̄ ueniebāt ut curarent īportuni
tatē nec mādūcandi spaciū q̄ᵉ
habebāt et ideo q̄ī hoīēs esu
riebant. Cū enī spicas segetū

manibus confricant et inediam consolantur
vite austerioris indicium est non prepa-
ratas epulas sed cibos simplices
querentium. Et notandum quod in primo apo-
stoli salvatoris litteram sabbati destruunt
adversum Hebionitas qui cum ceteros
recipiant apostolos Paulum quasi transgres-
sorem legis repudiant. Unde bene Lucas
diem quo sabbati litteram solvi ceperat
de verbo proton hoc est secundoprimum sab-
batum nuncupat volens intimari sab-
bati legalis observantiam cessare
ultra debere et naturalis sabbati libertatem
que ab Moysi usque tempora retro dierum
filiis erat. Oportere restitui ut si-
cut etiam non circumcisio vel cerimo-
nie legis sed fides Abrahe qua in
preputio iustificatus est per dilectionem
operata salvat. Ita habeat etiam non aliud
quam spirituale sabbatum quo et ipse Abra-
ham semper a servili id est a noxia va-
cabat actione per septiformem spiritus
sancti gratiam deo complaceret. Huius namque
temporis sabbatum quo sicut in ceteris die-
bus utilia quaeque licet operari ad dis-
tinctionem iudaici sabbati quo non
iter facere non ligna colligere non alia
quelibet usitata facere licebat secundoprimum
appellabat. Primum hoc videlicet
a secundo prelatum sine temporis ordine quia
per iustitiam ante legem servatam quod nunc a-
gitur a patribus agebatur. Seu certe generaliter com-
mune significans ut nil aliud secundo-
primum quam inferiori superius intelligas
esse sabbatum. Nam et primus homo de terra
terrenus secundus homo de celo celestis.
Nec tamen errat si quis dominum Ihesum

Christum secundoprimum Adam velit appellare.
Qui merito salutis et gratie non huma-
ne nativitatis ordine primum prees-
sit Adam iuxta quod de illo precursor
suus ait. Qui post me venit an-
te me factus est quia prior me erat.
Potest et utique in sabbato secundoprimo
dictum intelligi ut unum itemque no-
vi testamenti sabbatum et secundum et
primum sit secundum quia post legale sab-
batum a nobis observatur. Primum quia
et tante retro legis a iustis obser-
vabatur antiquis. Mystice autem disci-
puli per sata transeunt illa videlicet
de quibus dominus ait. Levate oculos
vestros et videte regiones quia albe sunt
iam ad messem et qui metit merce-
dem accipit et ideo nihil melius esu-
rire quam salutem intelligunt hominum quam
ipse messor. Primus quondam inter fratres
esuriens mox ostensis quas cupie-
bat dapibus audit. Surge Petre
occide et manduca. Et iuxta sacra-
menti concordia quia et ibi mactari et
manducari iubentur animalia et hic confri-
cari et nihilominus manducari spi-
ce referuntur. hoc est enim mortificare
membra nostra que sunt super terram et ex-
uere nos veterem hominem cum actibus
suis quia non aliter quisque transit in cor-
pus Christi non aliter doctorem perfectus
sui fructus pascit. Vellere namque spi-
cas est homines a terrena intentione
qua solum mentis quasi radicem fixerat
eruere. Fricare autem manibus exemplis
virtutum ab ipsa etiam carnis concupiscen-
tia quasi folliculis atque integumentis

castitarum puritatem mentis exuere. Granum vero manducare est emundatum quemque ab omni inquinamento carnis et spiritus per ora praedicantium ecclesiae membris incorporari. Et bene hic discipuli apud magistrum dominum praegredientes egisse referuntur, quia doctoris necesse est sermo praecedat et sic cor auditoris gratia supernae visitationis illustret. ¶ Quidam autem pharizeorum dicebant illis. Quid facitis quod non licet in sabbatis. Alii evangeliste narrant ipsi domino magis fuisse obiecta. sed sive illis sive discipulis eius sive per plures passim criminantes utrisque sint dicta. neque enim ullus evangelista falsum scribere potuit cum quia quicquid a discipulis agitur ad eum respicit cuius in agendo magisterium sequuntur. Confestim ille implevit quod ysayas ait et arguet in equitate pro mansuetis terre falsos legis defensores veris sanctorum devincit exemplis. Ait enim. Nec hoc legistis quod fecit David cum esurisset ipse et qui cum ipso erant quomodo intravit in domum dei et panes propositionis sumpsit et manducavit et bibit et dedit hiis qui cum ipso erant quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus. Regum hystoria narrat beatum David insidias Saulis vitantem ad Abymelech sacerdotem venisse in Nobe sibi suisque cibum petisse ac sacerdotem panes laicos non habentem cum solum primo diceret mundos a mulieribus ab heri et nudius tertius

fuisse pueros panes consecratos ei dare non dubitasse melius arbitratum propheta dicente. Misericordiam volo et non sacrificium de famis periculo homines liberare quam deo offerre sacrificium hostia enim deo placabilis hominum salus est. Opponit ergo dominus pharizeis calumpniantibus et ait. Si et David sanctus est et Abymelech pontifex a vobis non reprehenditur sed legis utrique mandatum probabili excusatione transgressi sunt et fames in causa est cur eandem famem non probatis in apostolis quam probatis in ceteris quamquam et in hoc multa distantia sit. Isti spicas in sabbato manu confricant illi panes comedere leviticos et ad sabbati solempnitatem accedebat. Coquebant enim panes propitiationis ante sabbatum et sabbato mane super sacram mensam et altare ponebantur oblati bissenum ad alterutros conversi duabus patenis aureis suppositis thure plenis quae proxima nebant ad aliud sabbatum et tunc pro illis alii deportabantur illi vero sacerdotibus exhibebantur et thure incenso in igne sacro in quo omnia holocausta fieri solebat aliud thus super alios xii panes adiciebatur. Qua hora superveniente David panes consecratos accipiens ostendit figurate sacerdotalem cibum ad usum transiturum esse plebiorum sive quod vitam sacerdotalem omnes debemus imitari sive quod omnes filii ecclesiae sacerdotes sunt. Ungimur enim

in sacerdotiū s̄cm̄ offerentes nos
metipos deo hostias sp̄uales. ¶
Et dicebat illis qr̄ dn̄s est filius
hoīs etiā sabbi. Si inqt dauid
rex sacerdotali cibo pastus ē ex
cusabilis et uiv̄ altaris euāgelii
fide sacerdotes sabb̄m p̄ templi
ministeriū uiolantes crimē carent
q̄ tomagis filius hoīs q̄ uerus
rex et uerus sacerdos et ideo dn̄s
sabbi eiuil sacr sabb'o spiritum
nova nō tenet. ¶ Factū est in
alio sabb'o ut intraret synagogā
et doceret et erat ibi homo et ma
nus eius dextera arida. Sabbis
precipue dn̄s in synagoga docet
opat' qr̄ uirtutes nō solū ppt' isi
nuandū sabb'm sed et ppt' cele
briorē eo die ppli cōuentū cu
rāt et antiqua p̄rm institutione
moris erat. qr̄ uacare p̄ a labore
p̄ legē uidebat' legendis audiē
disq' scripturis opera dare iuxta
qd' in actibz apl'orz iacobus loqt'.
Moyses enī a diebus antiq's h't
qui eū p̄dicet in synagogis ubi
p omē sabb'm legit'. Nā sicut hi
quibz uenandi ars est ubi feris
pisces et uolucres plus habūdare
didicerunt ibi sua maxīe retia
tendūt. Ita dn̄s sp̄ docuit in sy
nagoga et in t'plo quo omēs iu
dei conueniebāt uolens eos saluos
fieri et ad agnitionē ueritatis ve
nire. Hō sane qui manū habe
bat aridā hūanū genus idicat
infecūditate boni opis arefactū
sed dn̄i miseratione curatū. Cui9
dextera q̄ in p̄mo pn̄te dū uetite
arboris poma decerperet aruerat
p̄ redemptoris gr̄am dū īsontes
manus ī crucis arbore tenderet
bonorz opm̄ succis est restitutum
saluti. Et bn̄ in synagoga ma
nus erat arida. qr̄ ubi sciē donū
maius: ibi grauius est īexcusabil'
noxe piclm. ¶ Obseruabant
āt scribe et pharizei si sabb'o
curaret ut uenirēt accusare eū.
Nā destructionē sabbi quā in
discipulis arguebāt p̄babili ma
gister excusauerat exemplo nūc
ip̄m obseruando ingrū calup̄
mari uoluit ut si sabb'o curet trās
gressionis si nō curat crudelitatis
aut inbecillitatis arguāt. ¶ Ipē
v'o sciebat cogitationes eorz &c.
Hoc ē qd' legimus dn̄s nouit cogi
tationes hoīm qm̄ vane st' et qd'
sequit'. Btūs hō quē tu erudieris
dnē et de lege tua docueris eū.
Et de illis dictū est qui legē p xp̄m
~~xp̄m~~ adipletā nec nobis carnale
p hanc sed sp̄uale sabb'm didicerūt
eē p̄ceptū. ¶ Ait aūt ad illos ih's
Interrogo uos si licet sabb'o bn̄facē
an male. Preueniens dn̄s calup̄
niā iudeorz quā sibi pfida mēte
parauerāt arguit eos qr̄ legis p̄cep
ta praua int'ptatione uiolauerūt
estimādo in sabb'o etiā a bonis
opibz feriandū cū lex a malis
abstinē iubeat dicēs. Omē op9
seruile nō facietis in eo id ē peccm.

Omnis enim qui facit peccatum servus
est peccati. cooperto precepto simul et fut-
uri seculi formam in presentibus adumbrans
ubi qui per sex seculi huius etates bona
fecerunt. In septima quiete malorum
tantummodo non autem et bonorum sit feriās
habiturum. Nam licet secularia opera
conquiescunt non otiosus tamen boni operis
actus est in dei laude quiescere animam
salvam facere an perdere. hoc est homines
curare an non idem est quod primum
serat bonum facere an male. non quod deus
summe bonus auctor mali nobis
aut perditionis esse possit sed quod cum eius
non salvare scripture consuetudine
perdere dicitur sicut dicitur induravisse cor
pharaonis non quod molle obdura-
verit. sed quod meritis precedentibus ob-
duratum misericorditer emollire no-
luerit. Et nos cum oramus ne nos
inducat in temptationem pro nobis ad-
dendo sed libera nos a malo.
Eius perdere animam esse a perditione
salvam non facere. Si quem movet quod
te dominus cum corpus esset curaturus
de anime salvatione interrogaverit.
Intelligat vel animam more scriptu-
rarum pro homine positam sicut dicitur hec
sunt anime que exierunt de femore
iacob. vel quod illa miracula propter
anime salutem faciebat vel quod ipsa
manus sanatio salutem anime sig-
nificabat que a bonis ut perdite ces-
sans operibus aridam quodammodo dex-
teram habere videbatur. Et circumspec-
tis omnibus dixit homini extende ma-
num tuam et extendit et restituta
est manus eius. Sananda manus
arida iubetur extendi quia infructuose
debilitas anime nullo melius ordine
quam elemosinarum largitate curatur.
Unde iohannes baptista turbis sciscita-
ntibus quid facerent ut non velut ar-
bores aride mitterent in ignem hoc
solum precepit. qui habet duas tuni-
cas det non habenti et qui habet escas
similiter faciat. Et in ecclesiastico dicitur. Fili
non sit manus tua ad accipiendum
porrecta et ad dandum collecta.
Frustra enim manus ad dominum pro peccatis
rogaturus expandit qui non has
ad viduam rogantem beneficium largiturus
extenderit. Ipsi autem repleti sunt insi-
pientia et colloquebantur ad invicem quid
facerent ihesu. Magna utique insipien-
tia repleuit eos qui salute plurimum
indigebant de nece salvatoris agen-
tes consilium quem quantum nequeunt studeant
ostenditur tamen et hoc in crimine reputat
quod ad verbum illius salvam qui langue-
bat extenderat dexteram qui non eos
quisque maiora sabbatis egit cibos
portando porrigendo talia cetera
que victui necessaria sunt exequendo. Neque
enim qui dixit et facta sunt laborasse
se potuerat convinci. Factum est au-
tem in illis diebus exiit in montem
orare. Non omnis qui orat ascen-
dit in montem. Est enim oratio que
peccatum facit. Sed qui bene orat
qui deum adorando querit hic a terre-
nis ad superiora gradiens vertice
mentis sublimioris ascendit. Qui
vero de divitiis aut honore seculi

aut ēē de īminēti morte sollicitus ob
secrat ipē in sinimis iacens viles ad
dñm pces mittit. Orat aūt dn̄s
nō ut pro se obsecret sed ut p me
ipetret. Nā et si oīa posuit pat
in ptāte filij. filij tamē in formā
hoīs iplet obsecrandū prēm pu
tat esse pro nobis qr aduocatus
nr̄ est. Aduocatū inqt habemus
apud prēm ihm xpm. Hic ad
uocatus est debz pro meis in
uenire petīs. Nō ergo qn misitur⁹
sed qn obsecrat. Vis scire qr oīa
q̄ uellet posset et aduocatus et
iudex est. In altero pietatis offi
ciū in altero isigne est ptātis.
Et erat pnoctāns in orōne dei.
Forma tibi pscribit quā debeas
emulari. Qd eni te pro salute tua
fac̄e oporteat. qn pro te xps in
orōne pnoctat. qd te fac̄e oueīt
cū vis aliqd officiū pietatis a
dorīri qn xps missurus aplos pus
orāe curauit. Vis scire qr michi
nō sibi orauit. Et cū dies inqt
factus esset vocauit discipulos suos
et elegit xij. ex ipsis. Ubi notādū
qr ... euāgelica et aplica sc̄ptura
nō solū illos xij appellat discipu
los xpi sed et oms qui in eū cre
dentes magisterij eius ad regnū
celor erudiebant. Discipli quippe
a discendo sc̄ uocati ex quor mul
titudie quos ipē uoluit elegit
quos et aplos noīauit apli gre
ce latine missi dicunt. Cuius sac
mentū expones euāgelista mar

cus ait. Et fecit ut essent duodecī
cū illo et ut mitteret eos pdicare
euāgeliū. Et ipē dn̄s dicit. Si
cut misit me pr̄ et ego mitto uos.
Qui bn̄ duodecī sc̄ elcī ut vide
licet mūdi salutē quā ūbo pdi
carent suo quoqz nuō insitire
omendarēt. Ter enī qterni dem
dispondius hinc ē et qd sup⁹
dixi qr cū in typo ecclie salomō
templū dnō conderet fecit et mare
eneū in quo et sacerdotes laua
rentur xij. qr illud boū clunis ī
posuit. quor tres aqlonē tres
occidentē tres meridiē et tres
aspiceret orientē. Figuraliter
isinuans qr qn apli aplorqz suc
cessores ōtnas orbis quadrati
plagas fide et confessiōe sancte
trinitatis essent a peccator labe p
gaturi. Symonē quē cogno
minauit petrū et andreā fratrem
eius. Nō nūc pmū symoni pe
tri cognomē indidit. sz longe
añ cū a frē andrea ad se adduc
tū intuitus dixit. Tu es symō
filius iohāna tu vocaberis cephas
qd intptatur petrus. Sed cū
volens lucas noīa xij aplorū
enuāre necē habuit petrū dicē
breuit innuē uoluit qr nō hoc
antea vocaret. Sed cū eū dn̄s
cognoīauerit qmuis nō tūc sed
qn iohānes ipsa uerba dnī po
suit intentos videlicet reddens
auditores. Nam si hoc ante
vocaret nisi ita videres misteriū petri

putās cū casu sic uocari nō pui
dentia dei. Ideo uoluit prius uo
cari aliud ut ex ipā ꝯmutatiōe
nōis sacramenti viuacitas ꝯme
daret. Idē ergo latine petrus
qđ syriace cephas. Et in vtraq;
lingua nomē a petra diriuatū
ē. Haut dubiū quī illa de qua
paulus ait. petra aūt erat xp̄s.
Nā sicut lux verā xp̄us dona
uit aplis. ut lux mūdi uocent[ur]
sic et symoni qui credebat in
petrā xp̄m petri largitus est
nomē. Cui alias alludēs ethy̅o
logye dixit. Tu es petrus et
sup hanc petrā edificabo ec
clesiam meā. Violent[er] aūt qdā
latino uel greco nōīm hebreā
q̄rentes ethymologiā dicunt
petrū dissoluentē siue discal
ciantē uel agnoscentē interpre
tari. Cū et expositio iohānis
euāgeliste cuiꝰ meminī et ipā
hebrea lingua q̄ p litterā omnio
nō sonat hebreū hoc nomē
nō ēē testet[ur]. Abusiue enī fetru
p petro sicut et faulū et filatū
p paulo et pylato scribentes
violent[er] ficto nōīm falsā int[er]
p̄tationē subnectūt. Symon
aūt obediens int[er]p̄tat[ur]. Porro
andreas grecū nomē est ꝫ et
a p o tu an di os. hoc est a viro
virilis appellat[ur]. Quibꝫ recte
vocabulis aplōꝝ p[ri]m[u]m decorat[ur]
qui mox ut d[icitu]r a iohāne cog
nouerūt eū vidē et audire cum
uerūt. Quod vero symō ponēs me
rorē uel audiens tristiciā int[er]p̄tat[ur]
illi tpi ꝯgruit qñ post resurrec
tionē viso dn̄o uel mortis illiꝰ
uel sue negationis merorē depo
suit sed sue ꝯfestim mortis tristi
ciā audiuit dicēte dn̄o. Cū aūt
senueris extendes manꝰ tuas et
aliꝰ te cinget et ducet quo tu nō
vis. ¶ Iacobū et iohānē philip
pū et bartholomeū mathe[um] ...
et thomā. Pulchre ac r̄ucet
lucas in cathologo aplōꝝ vsita
to noīe matheū. In p[ri]ma vero
de thelonei uocatione ut sup[ra] ad
monui leui appellari maluit.
Ipē uero matheus uix qđ scriptū
ē dic tu iniquitates tuas ut iusti
ficeris et manifeste matheū de the
loneo uocatū et in ordine se apos
toloꝝ publicanū se cognoiat.
Sed et copari suo thome cū a
ceteris euangelistis sit platus se
in ordine supponit. Iacobꝰ sane
et iohānes ob eximiū v[ir]tutis et
animi culmen filii tonitrui h[oc]
est boanarges siue ut emēdatiꝰ
scribit[ur] banereem sūt a dn̄o cog
noīati nec frustra quoꝝ vnus
celestibꝫ intonans voce illā theo
logicā quā nemo prius edē no
uit. Emisit in principio erat u[er]bū
et uerbū erat apud deū et deus
erat uerbū ꝛc. Que tanto ro
bore grauida reliquit ut si ali
qñ plus intonare voluisset nec
ipē capere mūdus potuisset. Sed

et ambo sepe seorsum et in montem duci a domino et aliquando sonum de nube terrificum percipere meruerunt hic est filius meus dilectus. Prisca quoque nomina meritis aptissima gestauerunt. Iacob enim supplantator. Iohannes in quo est gratia uel domini gratia dicitur. Nam et ille et carnis uitia domino uocante supplantare et ipsam carnem herode trucidante gauisus est contempnere. Iste ob amoris precipui gratiam quam uirginali gloria meruerat super redemptoris sui pectus in cena recubuit. Philippus os lampadis interpretatur et recte quia et uocatus a domino mox inueniendo nathanaeli lumen quod agnouerat predicauit dicens quem scripsit moyses et prophete in lege inuenimus ihesum filium ioseph a nazareth. Et postmodum quod se de lumine minus scire sentiebat suppliciter quesiuit. Domine monstra nobis patrem et sufficit nobis. Bartholomeum syrum est et nomen hebreum. et interpretatur filius suspendentis aquas hoc est filio dei qui predicatorum suorum mentes ad celestia contemplanda suspendit ut quo celsa liberius peruolant eo terrenorum corda fecundius dictorum suorum guttis inebriet. Unde bene moyses de ecclesia mistice disserens ait quia non in terram ad quam ingredimini possidendam similis terre egypti de qua exiuistis ubi iacto semine in ortorum morem aque ducuntur irrigue sed de celo pluuiam expectantis quam deus sitiens inuisit omni tempore. Scolaris enim sapientia que coluber per humum serpit diuina autem celestibus intonat. Matheus donatus dicitur uidelicet quia magno munere domini de theloneo publico in apostoli et euangeliste delegatus est officium. Thomas abyssus uel geminus dicitur et grece dydimus appellatur. quia quo ceteris diutius dubitauit eo dominice resurrectionis ueritatem alacius didicit. De quo pulchre nolane antistes cecinit. (paulinus) Hic dubius gremio didimus cognomine thomas. Adiacet huic xps pauide certamine mentis per uim dubitare fidem permisit ut et nos hoc duce firmati dominumque deum qui trementes uiuere post mortem uos fateamur corpore ihesum uiua sue monstrante uulnera carnis. Iacobum alphei symonem qui uocatur zelotes. Hos cum additamento posuit ad distinctionem iacobi zebedei et symonis petri uel etiam iude traditoris. Nam et hunc symonem fuisse dictum iohannes ostendit qui ait. et cum intinxisset panem dedit iude symonis scarioth. Et quidam alphei ipse est qui in euangelio frater domini nominatur quia maria uxor alphei soror fuit marie matris domini quam mariam cleophe iohannes euangelista cognominat. Fortasse uel quia iste alpheus etiam cleophas dictus est. uel ipsa maria defuncto post natum iacobum alpheo cleophe nupsit cui symeonem filium ge

nuisse eūq; ꝯsobrinū dn̄i existētē
eo ꝙ cleophas fr̄ fuit ioseph ih'o
solime post iacobū rexisse ecclīaꝫ
hystoria ecclīastica tradit. siue hic
aplūs symon siue q̄libꝫ ali9 sy
mon fuerit. Cetera vō iacobus me
rito filius alphei id ē docti sit cog
noīatus ipī testant' apli qui eū
post passionē dn̄i statī ih'osoli
moꝝ ordinauerūt epm̄. et q̄a
ante sanguis effusionē vetus
eciā ipē carnalis desiderij fuit
supplantator testat' egesippus
vicinus aploꝝ tēpi hystoricus sus
cepit inquiēs ecclīam ihersolīe
post aplōs frat' dn̄i Jacobus
ꝯgnoīatus iustus. Multi quidem
iacobi vocabant' sed de utero ma
tris vocatus fuit scūs. vinū et si
cerā nō bibit carnē nullā come
dit nūq̄ attonsus ē neqꝫ vnctꝰ
ē vnguento neqꝫ usus est bal
neo. huic soli licitū erat īgredi
sā scōꝝ. Siquidem vestibꝫ laneis
nō utebat' sed lineis. Solus q̄
īgrediebat' in templū et flexis
genibꝫ pro ꝑplo deꝑcabat' ī tm̄
ut camelorꝫ duricia traxisse ei9
genua crederent'. Symō autē
zelotes ipē est et symō chana
neus de vico galylee chana ubi
dn̄s aquas ꝯuertit in vinū. Cha
na quippe zelus chananeus zelo
tes intp̄tat'. ¶ Judā iacobi et
iudā scarioth qui fuit pditor.
Et horꝫ distinctiōis gratia noīa
duplicauit quorꝫ vn9 ut ipē in

canonica scribit epl'a fr̄ est iaco
bi qui etiā thadeus nombat'. Alt'
āt a vico in quo ortus ē a ext'
bu ysachar ꝑsagiū sue ꝯdēpna
tionis vocabulū sūpsit. Ysachar
q̄ppe qd̄ d' merces ꝓciū ꝓditionis
īsinuat. Scarioth āt qd̄ memoria
mortis intp̄tat' arguit eū nō re
pente ꝑsuasū sed meditatū diu
tius dn̄ice tradicioīs subisse pia
culū qui nō ꝑ īprudentiā sed ꝑ
prudentiā int' aplōs eligit'. Certa
enī est veritas quā nec adu'sari9
minister īfirmat cōtra morbilitas
dn̄i qui pdicari apud nos iudi
ciū suū q̄ affectu maluit. Sus
cepat enī hoīs fragilitatē et ideo
nec has ptes recusauit īfirmita
tis hūane. Voluit deseri voluit
pdi voluit ab aplō suo tradi ut
tu a socio desertus a socio pditꝰ
moderate feras tuū errasse iudi
ciū ꝑisse bn̄ficiū. ¶ Et descendēs
cū illis stetit in loco campestri
et turba discipuloꝝ ei9 et mul
titudo copiosa plebis. Electuros
aplōs dn̄s in montana subijt t'
bas vero docturus ad campestria
redijt q'r nō nisi in humilitate xpm̄
turbe videre sufficiunt. Nā hec ē
norma quā secutus aplūs ait.
Nō potui vobis loqui q̄i spiri
talibꝫ sed q̄i carnalibꝫ q̄i paruul9
in xpō lac vobis potū dedi nō
escam. Nondū enī poteratis ꝫ
nec nunc quidē potestis. Apli āt
scd'm matheū q̄i ꝑfectiores et

in mõte et apto ore saluatoris doc
ti esse narrant. Ubi si qs dilige
tius utrumqz euangelistã uelut p
scrutari pt itellige cũ in mõte
xii discipulos elegit e pluribz
quos et aplos noiauit q ma
theus pt'misit tũ illũ habuis
se sermonẽ quẽ matheus inpo
suit et lucas tacuit. Hoc ẽ in
mõte ac deinde cũ descendisset i
loco campestri habuisse alterũ silẽz
de quo mathẽs tacet lucas nõ ta
cet et utrumqz sermonẽ eodẽ mõ
esse conclusũ. ¶ Ab omni iudea
et ierlm et maritima et tyri et sy
donis &c. Maritimã multitudinẽ
nõ a proximo galylee mari neqz
eiũ hoc minimũ loco ponẽt sed a
mari magno reor esse cognoiatã
in qua etiã tyri et sydon cõphendi
poterant. verũ qr ciuitates gentiũ
st iudeis quidẽ sorte date sz nõ ab
eis possesse eo q hostes extermina
re nequirẽt consulte noiatim po
nuntur ut quãta sit fama uirtus
q saluatoris itineret qui exteros
etiã ad sanitatẽ doctrinãqz cape
scendã ciuitates accersiat. Ubi
notandũ q dñs et si uenientibus
ad se gentibz misertus sit. Unde et
puerũ centurionis et chananee fi
liã approbatã petentũ fide curauit
nõ tamẽ eorũ ciuitates intrasse
repit ne videlicet occasionẽ querele
iudeis calũpniantibz suggererent
sed pfectam potius salutẽ gentiũ
passionis et resurrectionis sue

tpi reseruaret quo imminẽte tpe gẽ
tibz cũ videre querentibz ait. Nisi g
nũ frumẽti cadens i terra mortuũ
fuit ipsm solũ manet. si aũt mor
tuũ fuit multũ fructũ affert. ¶
Et oĩs turba querebat eũ tangẽ q a
uirtus de illo exibat et sanabat
eos. Et sup leprosus dñõ tangẽte
mũdat et hic oĩs turba q eũ tan
gẽ potuit spũs illius uirtute sanat.
Tactus ergo saluatoris opus est
salutis q tangẽ est fidel' in eũ cre
dẽ a quo tangi ẽ munẽ firmari. ex
Sed unusquisqz in suo sensu ha
bundat. Turbe q de longe ad au
diendũ confluũt ascendentes in
campũ dñi curant attactu. Dis
cipli qui in moribz iã st instituti
i mõtis cacumine ad maiora pro
uehunt. E quibz etiã eligunt
qui eũ transfiguratũ secreto i
monte speculent. Unus p oĩbz
qui sublimioris sapiẽ fonte debriã
dus iugiter recubit i pectore eius
qz uspiã uel turbas dñm ad
altiora sequi uel q'spiã debilem
inuenies in monte curari sz excu
ta febre libidinũ accensaqz sciẽ
luce pedetentĩ quẽqz ad subire cul
mẽ uirtutũ. Nã et in ueteri testa
mento moyses solus cũ iosue
mõtẽ dei ascendens ad regendũ
vulgus in campo docet cõmĩtẽt
aaron ordinauit et vr. Aaron
qppe qui intptat mons forti
tudinis singularẽ dñice incar
nationis excellentiã. Ur uero q

ignis in tp̄r donū spūs sc̄i insinu
at qr plures in eīna ꝑuuli et
si cōmittati ingr̄os ad penetrā
lia sūme diuinitatis archana ne
queūt dn̄ice tn̄ incarnacōis sa
cramētis redimi et sp̄s sc̄i pn̄t
ardore signari. ¶ Et ipē eleuatis
oculis ī discipulos suos dicebat.
Bt̄i paupes qr vr̄m ē regnū dei.
Et si gnalr̄ omībȝ loquit̄ sp̄aliꝰ
tn̄ oculos saluator ī discipulos
leuat et hijs qui uibū intenta cor
dis aure pcipiūt latius sapores
ītimi lum̄ē apiat. Cui silē est
qd matheus ait. Et cū sedisset
accesserūt ad eū discipuli eiꝰ et
aperiens os suū docebat eos
dicens. Bt̄i paupes spū. Nā
quibȝ ōs in mōte sedens apit
ut magna sublimiꝰ audiant
in eos oculos stans ī campo di
rigit ut audita patent̄ ītelligāt.
Bt̄i itaqȝ paupes nō utiqȝ omīs.
sed illi tantūmō qui onīē pn̄tis
scl̄i tn̄ et si altū videat̄ p inclyto
culme ducūt. Qui merito reg
ni celestis phibent̄ mune dig
ni qr delectacōis hūane pbā
tur cupiditate nudati. Qualē
se rex dauid paupertē sustinuis
se declarans ait. Ego uō egenꝰ
et paup sū. Et alibi. Nō mō
terestria sed ipā pro dnō sup ce
lestia ꝑupendens dicebat. Qd
enī michi restat in celo et a te
qd uolui sup terrā. Mox ubi
spei sue fixisset anchorā sub
dens manifestat. Michi aūt ad
herē deo bonū est ponē in dnō
deo spē meā. Alioqn nōnulli in
secrima cōdicione paupertatis et
hic scl̄i gaudijs ob inopiā rex et
ibi regno dei ob meritoꝝ neqͣ
carent. Bt̄i qui nūc esuritis qr
saturabimi. Qd esuriē bt̄i quid
sitire debeant mathꝰ exponit vi
delicet iusticiā. Aptissime nos in
struēs nūqͣ nos satis iustos esti
mare debere sed quotidianū iusti
cie sȝ amare pmo ardē pfectū.
Cuiꝰ pfīnm saturitatē nō in hͦ
sclō sed in futō posse puenire su
pnoꝝ desiderio psalmista flagrās
ostendit qui ait. Ego aūt cū iusti
cia apparebo ī cōspcū tuo. saciabor
cū manifestabit̄ glā tua. Pōt et
simplr̄ accipi. Bt̄i qui nūc esuri
tis qui castigatis corpus vr̄m et
seruituti subicitis qui in fame
et siti vbo opam datis qr celes
tiū tūc gaudioꝝ habetis ubtate
pfrui. ¶ Bt̄i qui nūc fletis qr
ridebitis. Nō tpalia dapna dno
corꝝ sed virtutū detrimēta spūa
liū qui flent etna btitudīe cōso
labunt̄ ubi nō mā solū sed et
pximi iubem̄ cōmissa deflē que
si ut nos diligimꝰ cōsequēter
illius et pfectu nos gratulari et
defectu nr̄e est tribulari. Nec
solū tribulari verū ad lacrimas
usqȝ succendi. Hic enī samuel
et dauid ptim saulis et ītertū
lugent. Hic peccatricē dn̄s ipē

fleuit sup ciuitatē et mestis cō
passis sororibȝ lazari quē diuina
maiestate erat resuscitaturus huā
na prius miseratiōe deflebat
mistice significans eos q̄ pctī
morte sopiunt ut reuiuiscē queāt
a pximis esse plangendos. Qd aūt
nūc flentes risuros eē pmittit
nō pueilit accipiendū est sȝ scp
ture more risus noīe mentis ex
ultatio et affectus quidā letior
intelligendus ē esse designās sicut
sara. Risū michi fecit dn̄s.
Et in iob dictū est. Os aūt ve
racium replebit risu p que ut dixi
noīa gaudiū anime figurat
interius. ¶ Btī eritis cū uos
oderint homines et cū separa
uerit uos et exprobrauerit. Qui
ppt diuinas hereditatis xpi in
sto ppt panē vite eterne ppt qȝ spē
celestiū gaudiorum fletus esuriēq3
paupertatē pati desiderat btūs ē
multo aūt beatior qui has int̄
aduersa v̄tutes seruare nō trepi
dat qȝ odiant licet hoīes corde
nephando dilcim cor xpō ledere
nequnt. Separēt et synagoga
depellant xpūs inuenit et cōfir
mat. Exprobrent nomē crucifixi
ipē cōmortuos sibi conresuscitat
et cōsedere facit in celestibȝ. ¶
Et eiecerint nomē vrm tamq̄
malū ppt filiū hoīs. Nomen
vrm qd dicit nomē xpianorum
significat qd a gentibȝ iudeisq3
sepissime cōtiū ad ipsos meo

ne abrasū ab hoībȝ est eiectū nl
la iā existente causa odij nisi
ppt filiū hoīs. Qā videlicet no
mē xpī credentes suū uoluerit
facē cognomē. Atq3 ideo nomē
sūmi psecutoris hoīm nō īmeri
to nomīe uocant. Btī inqt eri
tis cū uos oderit homines do
cens eos ab hoībȝ īsectādos
sed ultra homines esse beandos.
¶ Gaudete et exultate in illa
die ecce enī merces vrā multa
est ī celis. Nō hoc a quolibet
paciente sed ab eo qui supne tm̄
mercedis intuitu patit̄ pceptū
pt impleri ut scilicet int̄ odia
cordis int̄ pbra linguarum inter
ipsas psequētiū manus equali
ymo letiori adhuc corde v̄setur.
Nō ad hoc mī siles ualēt sȝ eorum
qui ibant gaudētes a cōspcū cōsilij
qm̄ digni sīt habiti p noīe ihū
cōtumeliā pati. qui ergo multa
ī terris pro xpō sustinet aduersa
multa in celo a xpō recipit dona.
Ceterū qm̄ ab helya v̄borum iacu
la falsi sustinuē pphete quos de
ridens aiebat. Clamate voce
maiore deus ē enī baal et forsitā
loquit̄ aut ī diuisorio est aut ī
itinē aut certe dormit ut excitet̄.
Quantū strigē dedere q̄ octin
genti simul et q̄dragīnta st̄ int̄
empti. vīn qȝ baal et nō xpūs
in causa erat neq3 irrisi gaude
bant nec occisi palmā sȝ penā
meruē pphemē. ¶ Deīn hec

enim fauebant prophetis patres eorum.
Hinc exemplo adhortatus est quia
veritatem dicentes solent persecutionem
pati. nec tamen ideo prophete antiqui
timore persecutionis a veritate pre-
dicationis defecerunt. Notandum
sane quod sicut matheus per octo quas
beatitudines octauam spei nostre per-
fectionem que resurrectionis gloria dedi-
catur insinuat. Ita lucas per quattuor
virtutes amplectitur cardinales. Beati
enim pauperes qui temperantia a mun-
di refrenantur illecebris. Beati
esurientes qui sua commoniti esurien-
tibus esse miserendum et ipsi pro iusti-
tia miserentur ut valent. Nam
elemosinam qua christo non nostra
donamus sed sua reddimus iusti-
tiam recte dici testatur psalmista qui
ait. Dispersit dedit pauperibus iusti-
cia eius manet in seculum seculi.
Iustitia est enim qua sua cuique tri-
buimus neminem quicquam debentes
nisi ut inuicem diligamus. Beati
qui per prudentiam mutare bonum dinos-
centes et malum cotidiana flere
et ad eterna nouerunt anhelare.
Beati qui per fortitudinem fidei omnia
ualent molesta tolerare. Igitur
necdum consummate virtutis arcem
conscendere ualent generalis interim
perfectionis sunt beatitudine prefouen-
di quatenus a bonis paulatim ad me-
liora progressi dum consistentem in
planitie domino libenter auscultant
adhuc quoque in monte sedentem sub-
limiter ascendant. Nam quorum adhuc

educandis instruendisque cordibus
insistit. Hos quasi stans quasi surgens laboran-
tis affatur quos vero longo studii spa-
lis exercitio promptos iam iamque ac do-
ciles inuenit hiis libertate ac digni-
tate magistri quasi quietus saluator
residens mistica queque de supernis
insinuat. Nunc spiritualium differentia
perfectuum in israhelitice plebis est ha-
bitu pulcherrimis expressa figuris
ubi vulgus omne quibuslibet vestibus
utens in quattuor angulis palliorum
iacinctinas sibi fimbrias est facere
preceptum sacerdotes quattuor habent ues-
tes totidem misticis coloribus nimia
varietate distinctas pontifices
et ea que sacerdotes et alia quattuor
indumenta generica colorum quidem eorundem
sed sublimioris generis dignitatis
et auro interlucente choruscantia et
patriarcharum atque ipsius domini nomine re-
dimita gestare que per singula uel
exponere uel solum proponere presentis indus-
tria spectat operis. Verumptamen ve
nobis diuitibus qui habetis conso-
lationem vestram. Quia sit ve diuitibus
affuturum e contrario melius intelligitur
ubi pauperum dicitur esse regnum dei a quo
se regno per omnia qui hic consolari que-
runt alienant auditum a iusto iudice.
Fili recordare quia recepisti bona
in vita tua. Ubi notandum quod non
tamen diuitie quam diuitiarum amor in
culpa est. Non enim omnis qui habet
diuitias sed ut ecclesiastes ait. Qui
amat diuitias fructus non capiet
ex eis. Nam qui habita temporalia uel

animo ꝯtēpnē uel paupibꝫ nesciat ero
gare usu quidē hoꝝ delectat͛ ad p̃ns
sed fructū quē dando poterat acq̄rē
carebit in posterū. Et alibi legim̄ꝰ
Btūs diues qui īuentus ē sine ma
cula qui post aurū nō abiit nec
sꝑauit in pecuniā et thesauris. Ve uobis qui saturati estis q̄m̄ esu
rietis. Saturatus erat diues ille p̄
puratus q̄ epulabat͛ cotidie splen
dide. sed durū ue sustinebat esuriēs
q̄ de lazari quē despexerat digi
to guttā aque q̄rebat. Aut si sūt
bt̄i illi qui iusticie sꝑ esuriāt opa.
Infideles econtrario sᵗ estimādi qui
sibi in desideriis placentes nullā
veri et incōcussā boni famē patiūt͛.
Satis sciunt btōs si nō ad tempus
sua uoluptate ꝑuent͛. Ve uobˀ
q̄ ridetis nūc q̄ꝛ lugebitis et flebi
tis. Et salomō ait. Risus dolore
miscebit͛ et extrema gaudii luctꝰ
occupat. Et iterū. Cor sapiētū
ubi tristicia est et cor stultoꝝ ubi
leticia manifeste docens stulticiā
ridentibꝫ prudētiā ut sup̈ docuimꝰ
flentibꝫ sꝑ ascribendā. Ve cū
uobis benedixerīt hoīes. Hoc
ē qd̓ psalmista deplorat q̄m̄ lau
datur pctōr in desideriis aīē sue.
et qui īiqua gerit bn̄dicit͛. Cū
nō minima pene ꝑs est sua scelera
nō mō nō argui s; insuꝑ q̄ bn̄
gesta laudari. Unde ꝓuide dn̄s
non ait neq; bn̄ uobis dicūt ho
mines q̄ distante aliquātū tpe
culpā tardius pena sequat͛. Sed

ue inq̄t cū bene vobis dixerīt oēs
hoīes q̄ꝛ ipā nutrix adulacio si
cut oleū flāmis sic ī culpa arde
tibus solet āministrare fomētū.
Maxīe est utiq; pena pcīcīū.
Nā quō paupes esuriētes et flē
tes maloꝝ decet ī ꝓbitate pbari.
ita diuitis epulis risuq; vacan
tes ꝑ districti iudicis nū male
obsequētiū clientela maiorē fo
uent ad penā. Scdin h̓ em̄
faciebant ꝓphetis prēs eoꝝ.
Pseudo ꝓphetas significat qui
et ipi in scriptura sacra ꝓphete so
lent appellari eo q̄ ob captandū
vulgi fauorē futura fari id est
ꝓloqui conent͛. Unde dicit eze
chiel. Ve ꝓphetis īsipientibꝫ
qui sequūt͛ spm̄ suū et nichil
vident. Quasi vulpes ī deserto
ꝓphete tui isrl̓ erant. Itaq; dn̄s
in mōte btītudines solūmodo
pborū. In cāpo vero etiā descri
bit ue repboꝝ q̄a rudes adhuc
auditores nimis nccē est ac ter
roribꝫ ad bona cōpelli ꝑfectos
aūt satis ē p̄miis inuitari. Sed
vobis dico qui auditis diligite
inimicos vr̄os bn̄facite hiis qui
vos oderūt. Nā dixerāt supra
q̄ ab īimicis pati possent. Nūc
qualit͛ ipsi cū eisdem īimicis agē
debeant ostendit. Multi aūt
putant sufficē vtutibꝫ nō odisse
īimicos ceterū diligē plus p̄api
q̄ hūana paciat͛. nā nō viden
tes q̄ et moyses et samuel et

stephanus pro inimicis orabat et mortuos David planxit inimicos. Neque enim dominus impossibilia sed perfecta iuberet. Non deficientes ergo dum tempus est operemur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos fidei. ¶ Benedicite maledicentibus vobis orate pro calumpniantibus vos. Et hec se similiter egisse testatur apostolus qui ait. Maledicimur et benedicimus blasphemamur et obsecramus. Sed hic merito movet quod huic precepto domini non sit adversum quod et in prophetis inveniuntur multe imprecationes adversus inimicos que maledictiones putantur sicut est illud. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum et cetera que ibi dicuntur. Et iohannes apostolus ait. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem petat et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget. Quas ubi primo videndum. Nam prophete per imprecationem quod esset futurum cecinerunt non optantis voto sed spiritu providentis quia maxime solent figura imprecantis futura predicere sicut figura preteriti temporis ea que ventura erant sepe cecinerunt. Deinde in apostoli verbis intelligendum esse quosdam fratres pro quibus orare non nobis precipitur cum dominus etiam pro persecutoribus nostris orare nos iubeat. Que solvi questio non potest nisi fateamur esse aliqua peccata in fratribus inimicorum persecutione graviora. Fratres autem christianos significari multis divinarum scripturarum documentis probari potest. Peccatum ergo fratris ad mortem puto esse cum post agnitionem dei per gratiam domini nostri ihesu christi quisque oppugnat fraternitatem et adversus ipsam gratiam qua reconsiliatus est deo invidie facibus agitatur. Peccatum autem non ad mortem est. Si quisquam non amorem a fratre alienaverit sed officia fraternitati debita per aliquam infirmitatem animi non exhibuerit. Quapropter et dominus in cruce ait. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Nondum enim gratie spiritus sancti participes facti societatem sancte fraternitatis inierant. Et beatus stephanus orat pro eis a quibus lapidatur. Quia nondum in christo crediderant neque adversus illam communem gratiam dimicabant. Et apostolus paulus propterea credo non orat pro alexandro quia iam frater erat et ad mortem id est invidentia fraternitatem impugnando peccaverat. Pro hiis autem qui non abruperant amorem sed timore succubuerant orat ut eis ignoscatur. Sic enim dicit alexander. Erarius multa michi mala ostendit: reddat illi dominus secundum opera illius quem et tu devita. Valde enim restitit nostris sermonibus. Deinde subiungit pro quibus iam orat dicens. In prima mea defensione nemo michi affuit sed omnes me dereliquerunt non illis imputetur. Ista differentia peccatorum iudam tradentem a petro negante distinguit. Et qui te percutit in maxillam prebe et

alterā. Nō ait. cū qui te percutit
noli tu percutē q̄q̄ hoc etiā mag
nū p̄ceptū sit. sed ait para adhuc
te pati. Nō ad miām ptinē hu
mane sentiūt qui eis quos multū
diligūt tanq̄ filiis uel quibuslibz
dilectissimis suis egrotantibz ser
uiūt puulis uel freneticis a quibz
multa sepe patiūt. Et si eorū
salus id exigat p̄bent se etiā ut
plura patiāt donec uel etatis uł
morbi īfirmitas trāseat. Quos
ergo dns medicus aiāꝝ curādis
p̄ximis īstruebat qd eos aliud
docere possz nisi ut eoꝝ quo sa
luti consulē vellent ībecillitates
equo aīo tolerarent. Oīs nāqz
īpbitas ex ībecillitate aī uenit.
Nā nichil innocentius ē eo q in
ṽtute pfectus ē. Multi aūt al
terā maxillā p̄bere nouerūt. di
ligē uō illū a quo feriūt ignorāt
atqz vō ipē dns qui utiqz p̄cepta
q docuit pmꝰ īpleuit percutienti se
in maxillā ministro sacerdotis nō
p̄buit alterā sed insup dixit. Si
male locutus sū testioniū phibe
de malo. Si aūt bene. qd me
cedis. Nō tn̄ ideo paratus corde nō
fuit nō solū in alterā maxillā
cedi p salute oīm. sz etiā toto cor
pe crucifigi. ¶ Ab eo qui aufert
tibi vestimentū etiā tunicā noli
phibē. Nō de vestimento et tuni
ca dictū est nō in eis solū sed ī
omībz faciendū est que aliquo
iure tpalit nr̄a esse dicimꝰ. Si

enī de necessariis hoc īperatū est
q̄to magis superflua ɔtēpnē ɔuenit.
¶ Omni aūt petenti te tribue. Oī
petenti inqt nō oīa petenti id est
res ut qd dare honeste iuste et po
tes. Nō enī si pecuniā petat q
innocentē conat opprimē. Nō si
postremo stuprū petat. Sed ne
qd multa pseqr que sūt innumabilia
id solū pfecto dandū est nec tibi
nec alteri noceat quātū sciri uel
credi pt ab hoīe. Et cui iuste ne
gaueris qd petit iudicanda est
ipā iusticia ut nō eū inanē dimit
tas. Ita oī petenti te tribuas q̄
uis nō sp id qd petit tribues. Et
aliqn̄ melius aliqd tribues cū pete
te iniusta correxeris. Et q aufert que
tua sūt nō repetas. De ueste domo
fundo iumento et gnālit oī pecunia
dicit. Utrū aūt de seruis accipien
dū sit magna questio. Nō enī xp̄ia
nū oportet sic possidē seruū quō
equū aut argentū q̄q̄ fieri possit
ut maiore p̄cio ualeat equꝰ q̄ ser
uus et multo magis aliqd aureū
uel argentū. Sed ille seruus si rec
tius et honestiꝰ et ad dm̄ colendū
accomodatius absqz dnō educatur
aut regit q ab illo pt qui eū cupit
auferre. Nescio utrū quisq̄ dicere
audeat ut uestimentū debē eū co
tempni hoīem nāqz hō tanq̄ se
ipm̄ diligē debet cui ab oīm dnō
etiā ut inimicos diligat imperat.
¶ Et put vultis ut faciāt uob
hoīes et uos facite illis similit. Na

caritas patiens est benigna est non
tantum iniurias inimici fortissime suffert
sed amici quoque gratiam benignis
sime prouenit. Nam redamare aman
tem cunctos natura docuit non amante
vero beneficiis ad amorem cogere christi
solum doctrina perfectionis instituit. Nam
cum nos priores put nobis fieri velimus
alijs facere iuberet. Eundem morem se
sum latius astruendo firmauit dicens.
¶ Et si diligitis eos qui vos dili
nā gunt que vobis est gratia et peccatores di
ligentes se diligunt etc. Si etiam pec
catores publicani et ethnici erga
dilectores suos natura duce norunt esse
benefici quantum nos inquit quibus ut
gradus perfectionis erit maior ita
cura uite est sit uirtutis uberioris la
tioris sinu dilectionis amplecti
debetis etiam non amantes. Unde questione
dignum videtur quod cum dominus eos qui
diligentes se solum diligunt benefacien
tibus sibi benefaciunt amicis fenerantur
non modo perfectam non habere caritatem
verum peccatoribus equiparari testetur ille
pectoris diuini recubitor epistolam de
dei et proximi dilectione consumans
non usquam inimicos monuerit esse
diligendos sed absolute dixerit.
Nam si diligimus inuicem deus in nobis
manet et caritas dei in nobis est
perfecta. Nec si quem mouet sciat
eum non de inimicorum amore tacuisse
sed et illos fratrum nomine comprehendisse
fratrumque amoris intuitu diligi et pro
eis precepisse orari scilicet ut non semper
inimici remaneant sed resipiscant

a dyaboli laqueis nobisque germano fe
dere socientur. Nec durum videatur quod non
dum credentes propter spem tamen cre
dendi fratres appellari posse dicimus.
Nam idem iohannes eos etiam filios dei
vocari legitur. Nam ihesus inquit mori
turus pro gente sed ut filios dei qui quia non tantum pro gente
erant dispersi congregaret in unum.
Nam dum enim dispersi nondum filij dei
sunt sed conueniendo in unum iam efficiuntur
filij. ¶ Veruntamen diligite inimicos
vestros et benefacite et mutuum date ni
chil inde sperantes. Nam dilectionem
beneficium mutuumque peccatorum infructuose
redarguit nunc qualiter hec a fidelibus
fructuose fieri debeant ostendit.
Mutuatur autem omnis qui accipit etiam
si non ipse soluturus est. Cum enim miseri
cordibus deus plura restituat omnis
qui beneficium prestat fenerat aut si
non placet accipe mutuantem nisi
eum qui accipit redditurus intelligen
dum est dominum ipsa duo genera prestandi
esse compleuit. Namque aut donamus
quod [illegible] damus beniuole aut reddituris
commendamus. Nam enim multi ut scriptum
est quasi inuentionem estimauerunt fenus
et molestiam prestiterunt hijs qui se
adiuuerunt. Multi non causa nequi
tie fenerari sunt sed fraudari gratis
timuerunt. huic etiam infirmitati di
uina medetur auctoritas dicens. Et
mutuum date nichil inde sperantes
id est non in homine spem mercedis
figentes qui siue reddat quod commo
dastis reddet deus quod illo iubente
fecistis siue non reddat hec dimis

vr̄a mercħũ erit. Mutuat̄ eñ pctor
et non soluit. iustus aũt miseret̄ et
cōmodat qm̄ bn̄dicentes eũ possi
debũt terrā. Et alibi cũ dicit. Iocū
dus homo qui miseret̄ et cōmodat
cōtinuo subiuxit. In memoria etna
erit iustus. ¶ Et erit mercs vr̄a mł
ta et eritis filij altissimi. Nulli
maior pt̄ esse merces q̄ filios hōm
terrigenas effici filios altissimi
q̄ in celis est. Itaq3 qđ ait. Et eritis
filij altissimi. Ex illa regula est
ītelligendũ qua et iohānes dicit.
Dedit eis ptātem filios dei fieri.
Unus eñ naturalr̄ filius ē qui
nesciit oīno peccare. Nos aũt ptāte
accepta efficimur filij in q̄tũ ea q̄
ab illo pcipiũt. Unde aplica disci
plina adoptionē appellat q̄ in he
ditatē etnā uocamur ut coheredes
eē possimus. Igitur nō ait. Facite
ista q2 estis filij sed facite ista et
eritis filij. Cũ aũt ad hoc nos uo
cat p ipm̄ unigenitũ ad silitudiēz
suā nos vocat. ¶ Qa benignus
est ingrātis sup ingratos et malos.
Benignus est deus sup īgratos
et malos. ul' multiplici silic3 sua
mīa. q̄ iumeta saluat tpalia bō
largiendo uel ad celestia dona sin
gulari gratia qua electos suos
solũ glorificat inspirando. Sed
siue hoc siue illud siue utrũq3 in
telligas magna dei bonitate fit.
q̄ nobis imitanda pcipit̄ si filij
dei esse uolumus. ¶ Nolite iudicare
et nō iudicabimini nolite cōdepnare
et nō cōdepnabimini. Hoc loco nichil
aliud nobis pcipi estimo nisi
ut ea facta q̄ dubiũ est quo aīo
fiant in meliorē ptē interptem̄.
Qđ eñ sciptũ est. Ex fructibus
eoꝝ cognoscetis eos de manifes
tis dictũ est q̄ nō pnt bono aīo
fieri sicut sũt stupra uel blasphēie
uel furta uel ebrietas. et si q̄
sũt talia de quib3 nobis iudicare
pmittit̄. De gnē aũt ciboꝝ que
pnt bono aīo et simplici corde
sine vicio cōcupiscentie q̄cũq3 huā
nā cibi īdifferent̄ sumi phibet
apls iudicari eos qui carnalib3
vescebant̄ et vinũ bibebāt ab
eis qui se ab huiusmoi alimen
tis tpabant. Qui mādūcat ī
quit nō manducantē nō spnat.
Et qui nō manducat. mādūcantē
nō iudicet. Ad hoc ptinet etiā
illud qđ alio loco dicit. Nolite
ante tempus q̄tq3 iudicare. quoad
usq3 veniat dn̄s et illūinet ab
scondita tenebraꝝ et manifesta
bit cogitationes cordis. Sunt
ergo quedā facta media q̄ igno
ramus quo aīo fiant q2 et bono
et malo fieri pnt de quib3 temerā
riũ est iudicare maxīe ut cōdep
nemus. Hoꝝ aũt ueniet tempus
ut iudicent̄ cũ dn̄s illūiabit
abscondita tenebraꝝ et mani
festabit cogitatōnes cordis. Duo
aũt sũt in q̄b3 temerariũ iudiciũ
cauē debemus cũ aũt īcertũ est
quo aīo q̄dq3 fcm̄ sit cũ ul' incer

tum est qualis futurus sit qui nunc
uel bonus uel malus apparet.
¶ Dimittite et dimittemini date
et dabitur uobis. Dimittere nos
iniurias dare beneficia iubet ut
et peccata nobis dimittantur et uita
detur eterna. Que sententia breuis sed
eximia cuncta que latissime de con-
uersando cum inimicis mandauerat
comprehendendo concludit. ¶ Mensuram
bonam et confertam et coagitatam et
supereffluentem dabunt in sinum ves-
trum. Huic simile est quod alibi dicit
ut et ipsi recipiant uos in eterna
tabernacula. Non enim pauperes
ipsi sed christus mercedem huius que ele-
mosinam facimus redditurus est.
Quam tamen in sinum dare dicuntur
quia pro mercede illius orationem dede-
runt uel egentes misericordie uel imbecilles se-
mientes fortiores sunt et tolerantia pa-
tientia et beneficentia sustentati et
ad ipsam aliquotiens fidem dulci
gratia prouocati. ¶ Eadem quippe men-
sura qua mensi fueritis remetietur
uobis. Ut apostolus ad eleemosinam
corinthios hortans inter alia dicit.
Hoc autem dico qui parce seminat parce
et metet et qui seminat in bene-
dictionibus de benedictionibus et
metet. Ut autem et de omnibus que
mente manu et lingua gerimus
quia tu reddes singulis inquit secundum
opera eorum. ¶ Dicebat autem illis
et similitudinem. numquid potest cecus ce-
cum ducere. nonne ambo in foueam
cadunt. Sensus huius sententie pendet
ex superioribus ubi de danda elemo-
sina et iniuria dimittenda precepit.
Si te inquit ira contra uiolentum et
contra petentem philargiria cecauit,
numquid tua mente iniuriata uitium
eius curare poteris aut ille solus
qui iniuriam fecit et non tu etiam qui
ferre nesciebas reus deputaberis
at si nunc te tranquillitas pectoris
eius exhibitum inuenerit et ille ad pe-
nitentiam mouebitur et tu patientie
premio donaberis quia te non uidente
oculo hoc est corde sereno ducere co-
nabaris ad lumen. ¶ Non est disci-
pulus super magistrum perfectus autem omnis
erit si sit sicut magister eius. Si magister
qui utique quia deus potuit non sua
uult uindicare iniurias sed ipsos
maluit persecutores patiendo redde-
re mitiores eandem necesse est discipuli
qui puri homines sunt regulam perfectio-
nis sequantur. ¶ Quid autem uides
festucam in oculo fratris tui trabem autem
que in oculo tuo est non consideras.
Et hoc ad superiora respicit ubi cecum
a ceco duci id est peccatum a peccatore casti-
gare non posse premonuit. Multi
enim superbia uel odio philargiria uel
auaritia uel alio quolibet crimine
preuenti leuia hec autem nulla iudi-
cantes a crimine corripiunt eos quos
subito uiderint ira turbatos oculum
mentis a solito puritatis statu quasi
festuca irruente mutasse atque in-
memores dominici precepti quo ait
Nolite condempnare et non condemp-
nabimini magis amant uituperare

et dampnare quam emendare atque cor-
rigere. ¶ Aut quomodo potes dicere fratri
tuo: Frater sine eiciam festucam de o-
culo tuo ipse in oculo tuo trabem
non vides. Hec tum fratre agis
si ubi gratia quod ille ira peccavit
tu odio reprehendis. ¶ Tanta autem inter
festucam et trabem quanta inter iram dis-
tat atque odium. ¶ Odium est enim ira
inveterata quae que vetustate ipsa
tantum accepit ut merito appelletur
trabes. Fieri autem potest si irascaris homini
velis eum corrigi. si autem oderis hominem
non potens eum velle corrigere et
ideo impossibile dicitur ut festucam
fratris oculo demat qui suo trabem
gestat in oculo. ¶ Ypocrita eice pri-
mum trabem de oculo tuo et tunc pro-
spicies respice ut educas festucam
de oculo fratris tui. Id est primo abs
te expelle odium et deinceps poteris
iam eum quem diligis emendare. Et
est vere multum cavendum et moles-
tum ypocritarum id est simulatorum
genus qui cum omnium viciorum accusa-
tiones odio et livore suscipiant.
etiam consultores videri se volunt
et ideo pie et caute vigilandum est
ut cum aliquem reprehendere vel obiur-
gare necessitas coegerit primo cogi-
temus utrum tale sit vicium quod num-
quam habuimus vel quo iam caruimus.
Et si numquam habuimus cogitemus
et nos homines esse et habere po-
tuisse. Si vero habuimus et non
habemus tangat memoriam communis
infirmitas ut illam reprehensionem
aut obiurgationem non odium sed
misericordia precedat ut sive ad correctionem
eius propter quem id facimus sive ad
perversionem valuerit nam incertus est
exitus nos tamen de simplicitate
oculi nostri securi simus. Si autem cogi-
tantes nosmetipsos invenerimus
in eo esse vicio in quo est ille
quem reprehendere parabamus non repre-
hendamus neque obiurgemus sed tum
congemiscamus et non illum ad obtem-
perandum nobis sed ut pariter conatum
dum invitemus. Raro ergo et mag-
na necessitate obiurgationes adhi-
bende sunt. Ita tum ut etiam in ipsis
non nobis sed ut deo serviamus iste-
mus. Ipse est enim finis et nichil
duplici corde faciamus auferentes
trabem de oculo nostro invidie vel
malicie vel simulationis ut videamus
festucam eicere de oculo fratris. ¶ Non
est bona arbor que facit fructus ma-
los. neque arbor mala faciens fructum
bonum. Contra ypocritam que repeat
exequitur. Si vera inquit et non fic-
ta vis habere iusticiam que verbis
ostentas etiam factis compensare
curato ut bona existens arbor
bonis oneris et fructibus. Nam
et si se fingat ypocrita non est bonus
qui facit opera mala et si reprehen-
dat insontem non ideo malus est qui
facit opera bona. ¶ Unaqueque enim
arbor de fructu suo cognoscitur. Quod
si fructus quo mala bona ve di-
nosci debeat arbor apostolus ostendit
dicens. Manifesta autem sunt opera

mentis q̄ sunt fornicatio immūditia luxuria ydolorum seruitus veneficia inimicicie contentiones emulationes ire rixe dissenciones hereses inuidie homicidia ebrietates comessationes et hiis similia que predico uobis sicut predixi quoniam qui talia agūt regnū dei nō consequentur. Fructus aūt spiritus est caritas gaudiū pax longanimitas bonitas benignitas fides modestia continencia ceterorum elemosina uel orō uel ieiuniū fructus quidem est proprie bonorum sed nō nūquam simulate etiā usurpatus a malis de quibus dominus ait quia receperūt mercedem suā. Et alibi. Attendite a falsis prophetis qui ueniūt ad uos in uestimētis ouium intrinsecus aūt sunt lupi rapaces. Sed nō ideo debēt oues odisse vestimētū suū quod plerumque illo se occultant lupi dū aliud ostentāt ad decipiendū aliud exercent ad depredandū uel inficiēdū eos qui sub isto vestitu ouino lupos videre nō posūt. Hic aūt nō est fructus de quo cognosci arborē monet sed ille qui est supra mōstratus. ¶ Neque enī de spinis colligunt ficus neque de rubo vindemiāt vuā. Spinas enī et rubū sollicitudines rerum et punctiones esse viciorum de quibus peccanti homini dictum est. Terra tua spinas et tribulos germinabit tibi. Ficus vero et vuā dulcedinē conuersationis noue quā dominus in nobis esurit et feruorē

dilectionis qui letificat cor hominis de quibus euāgelio chorusante vox turturis lateque longe in terra resonabat ficus protulit grossos suos vinee florentes odorē dederūt suū. Nō aūt de spina ficus nō vua de rubo colligitur quia mens adhuc veteris hominis consuetudine depressa simulare potest sed fructus noui hominis ferre nō potest. Nam si quis obicire voluerit et dicere quia et moyses de rubo vindemiauerit vuā quum a cognato gentili consiliū vtile suscepit et de spinis collegerit ficus hii quibus dictū est de phariseis. Que dicūt facite que aūt faciūt facere nolite. Sciat quia sicut ferax nōnunquam palmes sepi inuoluta racemum portans quia fructum spina nō suum vsibus seruat humanis sit dicta uel acta malorum si quando bonis profuit nō hoc ipsi faciūt mali sed fit de illis superno prudente consilio. ¶ Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonū et malus homo de malo profert malū. Idem thesaurus cordis quod radix est arboris et quod de corde profertur idem est quod arboris fructus. Qui ergo in corde thesaurū patiencie perfectique habet amoris optimos immittere fructus effundens diligit inimicū benefacit odienti. benedicit maledicenti. orat pro calumpniante percutienti se uel despolianti nō reluctatur. omni petenti tribuit. sua ablata nō repetit. nō iudicare nō condempnare desiderat. errantē pacien

amantibz corrigit. 2r̄ q̄ sup̄ salua-
tor edocuit. At q̄ neq̄ thesaurū
corde seruat. odit amicū diligēti
malefacit. maledicenti maledicit.
bono 2r̄ q̄ dnicus sermo redarguit the-
sauro contraria pagit. Qui ne sibi
frustra blandiret ex eo qd seqt.
Ex habūdancia eni cordis os lo-
quit. qi nō fructus arboris sed
folia. hoc ē vbū solū et nō mag'
opa uel veri xpiani uel ypocrite
qmnt consequenter dns adiūgit. ¶
Qd aut vocatis me dne dne et
nō facitis que dico? At si aliis
vbis dicet. Qd folia recte confessiois
vos gemiare iactatis q̄ nullos opis
boni fructus ostenditis? Unde
aplus. Preciosū a vili sepatur. hoc
ē bonū thesaurz a malo bonā ar-
borē a mala. Pterim boni magri dis-
cipulū ab ypocrita ducē videntē
a ceco secuturus ait. Veniā aut ad
vos si dns uoluerit et cognoscam
nō sermonē eorz qui inflati sūt
sed virtutē. Nō eni in sermone
est regnū dei sed in v'tute. Pro oris
ergo locutionē dns vniūsa q̄ uel
actu ul' facti uel cogitati de corde
pferim insinuatqz magis q̄ hoibz
dicta nuda et apta s't oculis eius.
Nā et mors ē scptura' vba p rebz
ponē. Vn psalmista. Dic inquit
aie mee salus tua ego sū. Et eze-
chyas. Non fuit ubū qd nō ostē-
deret eis. qui utiqz rez et nō uboz
miraclis reuelaret archana. Itē et
aplus. Et nemo dicit dnm ihm

nisi in spū sancto p eo ut diceret.
Nemo dnm ihm intellectu recipit
nemo eius uoluntatē amplectit
nisi p graciam sps sci. ¶ Oīs qui
venit ad me et audit sermones
meos et facit eos ostendā uob'
cui silis sit. Silis est hoi edifica-
ti domū. Multa dns sup̄ de apte
bonis malis ve multa de vere
ac simulate bonis disputās qbz
tribz psonis omē opinor hoīm
genus coprehendi. totū suū ser-
monē terribili simul et amabili pa-
rabola concludit qua alios ubi
auditores dyabolo alios xpō
assimilet q̄ vtiqz suā in hoim sb-
iectione domū p totū huius sclī
temp' edificare nō desinit. Itaqz
qui sermones xpi audit et fac'
cpabit xpō qz sicut xpus variis
hoim psonis vnā sibi eciam
catholicā cstruit erudit et gub'
nat in vitā quiqz dedicaturus
eternā. sic et auditor ubi iux
sui modulū variis v'tutū studiis
ad supna pficiens habitacionē
sibi pcenne mansionis edificat
cuius in psenti qi quadrandis polie-
dis caritatisqz glutino copulā-
dis lapidibz insistet sed in futuro
cū xpo dedicacione letet. ¶ Qui
fodit in altū et posuit fundamē-
tū sup petrā. Fundamenta gnā-
plr in ecclie misterio ponūt doc-
tores significat de quibz dr. Funda-
menta eius in montibz sanctis.
Nū vero singlr fundamentū

ipse doctor doctorum et fundamentum
fundamentorum exprimitur Christus de quo
dicitur. Fundamentum enim aliud ne
mo potest ponere praeter id quod positum
est quod est Christus Iesus. Haec ergo
fundamenta non super terram sed super
petram sapiens architectus loca
vit quia mentes sublimium virorum
non in terrenis desideriis Christus sed
insuperabili sua fide spe et caritate
communivit petra autem magister erat Christus.
Qui fodit in altum quia praeceptis hu
militatis terrena omnia fidelium de cor
dibus eruit ne propter aliquod infimum
vel commodum temporale deo serviant.
Moraliter autem fundamenta domus
ipsius sunt intentiones bonae consuetudi
nis quibus perfectis verbi auditor
exhaustis humilitate christiana sup
ervacuarum fragiliumque cogitationum
rudentibus in adimplendis Christi man
datis firmiter inserit hoc videlicet
in se ipse Christo cooperante spiritualiter
agens quod in universali ecclesia Christus
generaliter agit gaudens quod cum psal
mista dicit. Qui eduxit me de
lacu miseriae et de luto faecis. Et
statuit super petram pedes meos.
ec. ¶ Inundatione autem facta illi
sum est flumen domui illi et non
potuit eam movere. fundata enim
erat super petram. Fluvius inundatio
quam alibi portas inferi nuncu
pat dicens. Quia tu es petrus
et super hanc petram aedificabo
ecclesiam meam. Et portae inferi
non praevalebunt adversus eam.

Ipsa cuius supra meminit. Beati eritis
cum vos oderint homines
et cum separaverint vos et exprobra
verint et eiecerint nomen vestrum tam
quam malum propter filium hominis quam firmos
etiam angulos et si iactari non tamen
dirui potuit quia gaudebat in illa
die et exultabat ita se iniuriam con
vinci tabiem cohortantes. Ecce
beatificamus eos qui sustinuerunt pa
tientiam. Iob audistis et finem domini
vidistis. Et iterum. Fluminis impetus
laetificat civitatem dei sanctificavit ta
bernaculum suum altissimus. Deus
in medio eius non commovebitur. Sed
et iuxta leges tropologiae singulae
mentes domus totidie vel immundorum
spirituum vel improborum hominum vel ipsa
suae mentis aut carnis inquietudine
pulsantur et quantum propriis viribus fidunt
titubant. quantum vero invictissimae
illi petrae adhaerent labefieri nequeunt.
¶ Qui autem et non facit similis est homini
aedificanti domum suam super terram
sine fundamento. Domus diabo
li mundus qui in maligno positus
est non creationis dignitate sed mag
nitudine delinquentis vocatur. Quam
super terram aedificat quia obsequentes
sibi de caelis ad terrena detrahit.
Sine fundamento aedificat quia omne
peccatum fundamentum non habet quod non
ex propria natura subsistit. malum quippe
sine substantia est quod tamen ut utrumque sit
in boni natura convalescat. Nam vero
a fundo dicitur fundamentum possumus et
iam fundamentum pro fundo positum no

Inuenient' arripe sicut auditus ab
aure dicit' et tñ plerumq; ipsa auris
auditus noie designat'. Sicut er-
go qui in puteo mergit' putei fu-
do retinet'. Ita corruens q' in quodã
fundi loco consistet aiã si semel
lapsa in aliq' pctm mensura se retinet.
Sed cũ pctõ in quo labit' nõ pt' esse
contenta dũ cotidie ad deteriora deicit'.
q' in puteo quo cecidit fundũ nõ
inuenit quo figat'. Vñ bene alias
dicit' pctõr cũ venerit i pfundo ma
lorũ contempnit redire nãq; dissilat
q' misereri sibi posse despat. Sed
cũ desperãdo amplius peccat q'si
puteo suo fundũ subtrahit ne ubi
retineri posset inueniat. Ergo qui
audit sermones xpi et nõ facit
siue iniciatus misteriis xpi seu to
tus alienus a xpo q' sei pm male
edificat silis est hoi stulto de quo
dicit'. Inimicus homo hoc fecit.
¶ In quã illisus est fluuius et cõ
tinuo cecidit et facta est ruina
domus illius magna. ¶ Manifestũ
est q' ingruente qualibz tempta
tione mox et ve mali et ficte boni
peiores fiũt donec ad extremũ p
petuũ labant' in penã. Porro
moralit' dicendũ q' vnusquisq;
temptat' a cõcupiscentia sua ab
stractus et illectus et de hinc cõcu
piscentia cũ conceperit parit pctm.
pctm aũt cõsumatũ est gnat mor
tem. pt etiã p impetũ fluius ext'
mi iudicii discrimẽ intelligi qm
vtrãq; domo cõsumatam oĩs qui

exaltat humiliabit' et q' se humiliat ex
altabit'. Ibũtq; in ipm nõ solũ ho
mines sed et angeli qui ad dyabo
li domũ ptinebãt in suppliciũ et'
nũ. iusti aũt in vitã etnã. Cap. vij. cap. vij.

CUm aũt ipleesset
oĩa u'ba sua in aures ple
bis itrauit capharnaũ.
Hic itelligendũ est. Cũ impless;
quidẽ oĩa uerba sua in aures ple
bis itrasse xpm capharnaũ. hoc
est q' nõ añq' hec verba finnas
set itrauit. sed nõ esse expressũ
post quãtũ tpis interuallũ cũ istos
sermones finnasset itrauit ca
pharnaũ. Ipõ quippe interuallo
leprosus ille mũdatus ẽ quẽ loco
suo matheus inponit iste aũt
antea pocupat. ¶ Centurionis
aũt cuiusdã seruus male hñs
erat moriturus q' illi erat pciosus.
Queit forte aliq's ul' pius ut
inueniat uel ipius ut reprehẽdat.
Qua ratione euãgelista seruũ
qui nõ mortuus sed sanatus subi
fertur dixit moriturz. Cui breuit'
rñdendũ q' reuera erat moriturus.
si nõ dñi sui fide desperantis et
xpi pietate miserantis fuisset
redditus vite. Sed et ezechias
rex iux' quedã humane ne' modũ
erat moriturus cũ verbis pphe
vbis audiuit. Dispone domui
tue q' morieris tu et nõ viues
sed occulto diuine prudentie iudicio
qui oĩa in mensura et nũo et
pondere disposuit xv adhuc ãnorz

vitam lacrimis precibusque nacturis. ¶ Et cum audisset de Iesu misit ad eum seniores Iudaeorum rogans eum ut veniret et sanaret servum eius. Superna dispensatione factum est ut seniores Iudaeorum mitterentur ad dominum Iesum quo astantibus qui languerat sanaret quo inexcusabiles forent si credente viro gentili non crederent. Verum quaeritur quomodo conveniat quod Lucas centurionem nuntios misisse, Mattheus autem ipsum accessisse enarrat ad dominum. Sed pie quaerentibus facile patet quod Mattheus causa brevitatis ipsum dixit accessisse. Cuius desiderium et voluntas ad dominum veniunt aliis licet deferentibus est plane mysterium etiam nobis commendans hoc quod scriptum est. Accedite ad eum et illuminamini. Nam quia fidem centurionis qua vere accedit ad Iesum ipse ita laudavit ut diceret. Non inveni tantam fidem in Israel ipsum potius accessisse ad Christum dicere voluit prudens evangelista quam illos per quos verba sua miserat. Porro autem Lucas ideo totum quemadmodum gestum sit aperuit ut ex hoc intelligere cogeremur quemadmodum accessisse dixerat alius qui mentiri non potuit. Sicut enim illa mulier quae fluxum sanguinis patiebatur quamvis fimbriam vestimenti eius tenuit magis tamen quod tetigit credidit dominum quam illae turbae a quibus premebatur. Ita et centurio quo magis credidit eo magis accessit ad dominum. ¶ Diligit enim gentem nostram et synagogam et ipse aedificavit nobis. Cum aedificatam a centurione sibi narrant synagogam evidenter ostendunt quod sicut nos etiam sic etiam illi synagogam non conventum solummodo fidelium sed et locum quo conveniebant sunt appellare soliti iuxta quod et supra docuimus. ¶ Iesus autem ibat cum illis. Magna domini sublimitas qui solo verbo curare valebat sed non minor humilitas qua servum dignatus est visitare languentem. Nam qui potens et benignus et rogatus pergebat salvare et in medio non rogatus dicto salvavit ne videlicet ob impotentiam virium et non ob humilitatis exemplum corporaliter ire putaretur. Ubi ad sanandum filium reguli venire noluit ne divitias honorasse videretur. Hic ne conditionem videretur sprevisse servilem ad centurionis famulum mox ire consensit. ¶ Et cum iam non longe esset a domo misit ad eum centurio amicos dicens. Domine noli vexari non enim dignus sum ut sub tectum meum intres. Propter vitae gentilis conscientiam gravari se magis dignatione putavit domini quam iuvari. Nec posse habere hospitem Christum cuius et si fide praeditus nondum erat sacramentis imbutus. Sed quod quamvis infirmitas non permittit divina gratia dare novit. Et alius centurio qui sicut et iste credentem ex gentibus populum praefigurant magnae fidei et iustitiae merito Spiritus sancti

domum priusquam baptizaret accepit et iste necdum cathezizatus et fidem suam laudari a domino et famulum sal uari promeruit de quo pulchre per allegoriam dicitur. Qui a licet non a domo longe habet tamen et si sub tectum suum intrare non audet quia ipse tinentibus eum salutare ipsius et quia naturali lege iure vixit quo bona quam nouit operatur eo illi qui vere bonus est appropriat. At quod errori gentilium tis etiam cimiam inserint huius aptari potest quod confluentibus ad se turbis alibi dominus ait: Quidam enim ex hiis de longe venerunt. Post quod et me ipsum non sum arbitratus dignum quod venirem ad te. Et nos qui de gentibus credimus non ipsi ad dominum venire possumus quem nunc in carne nequaquam videre valemus. Sed quicumque passiones mee seruitutis agnouimus ad residentem in dexteram patris iam per fidem accedere debemus. Iam sermones uideor mittere hoc est summos ecclesie viros qui nos ad dominum precesserunt suppliciter obsecrando pariter nos accipere qui nobis testimonium reddentes quod diligamus ecclesiam et christum in nobis est edificare animus per nostris apud dominum moribus precibus intercedant. Sed dic verbo et sanabitur puer meus. Magna fides centurionis qua ubi opus in christo confitetur et me saluationis accomoda misteriis qui et si non uiderimus secundum carnem christum sed iam nunc non nouimus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites. Hominem se et potentiam uel tribuni uel presidis subditum dicit imperare tamen posse minoribus ut subaudiatur eum multo magis qui deus sit et super omnia potens in ministeriam virtutis angelice quam ad ipsa ta obtemperet hec militia. Et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et seruo meo fac hoc et facit. Vult dominum ostendere non per aduentum tamen corporis sed per angelorum ministeria posse implere quod vellet. Repellende enim erant uel infirmitates corporum uel fortitudines contrarie quibus homo ad debilitatem sepe concedit et verbo domini ministeriis angelorum. Aliter milites et serui qui centurioni obediunt virtutes sunt naturales quarum non minimam copiam multi ad dominum venientes secum deferunt de quibus in cornelii centurionis laude dicitur. Qui a erat vir iustus et timens deum cum omni domo sua faciens elemosinas multas plebi et deprecans deum semper. Quo audito ihesus miratus est. Miratus est quod vidit centurionem suam intelligere maiestatem. Sed quis in illo fecerat ipsam fidem uel intelligentiam nisi ipse qui eam mirabatur. Et et si alius eam fecisset quod miraretur qui prescius erat. Nondum ergo quia quod miratur dominus nobis mirandum esse significat quibus adhuc opus sit moueri. Omnis enim tales cum de deo dicuntur non perturbati animi

signa sunt sed docentis magistri. ¶
Et conversus sequentibus se dixit.
Amen dico vobis nec in israel tantam
fidem inveni. Non de omnibus retro
patriarchis et prophetis sed de presentibus
evidenter loquitur hominibus quibus ideo
centurionis fides anteferetur quia illi
legis prophetarumque monitis edocti
hic autem nemine edocente sponte
credidit. ¶ Et reversi qui mis-
si fuerant domum invenerunt servum
qui languebat sanum. Probatur
fides domini et servi sanitas roboratur.
Potest ergo meritum domini etiam famu-
lis suffragari non solum fidei meri-
to sed etiam studio discipline.
Plenius sane hec explicat matheus
quod dicente domino centurioni va-
de et sicut credidisti fiat tibi
sanatus sit puer ex illa hora.
Sed beato luce mos est quod plene vi-
derit ab aliis evangelistis exposi-
ta breviare vel etiam de industria
preterire quod vero ab eis omissa vel
breviter cognoverit attentius dilu-
dare solertius. Mistice ut dixi
centurio cuius fides israeli prefertur
electos ministrum ex gentibus ostendit
quia qui centurio milite stipati
virtutum spiritualium sunt perfectione sub-
limes nil quod a domino terrenum sed
sola eterne salutis gaudia sibi
suisque requirunt. Numerus enim cen-
tenarius qui de leva transfertur
ad dexteram in celesti signe vite
poni consuevit. Unde est quod archa
noe centum annis fabricatur abra-
ham centenarius filium promissionis
accepit. Sevit ysaac et invenit
in ipso anno centuplum atrium taber-
naculi centum cubitis longum est.
et centesimo psalmo misericordiam et iudi-
cium domino cantatur et huiusmodi.
Talis ergo merito viri pro hiis nunc
est domino supplicet qui adhuc spiritu
servitutis in timore primum constitutus
paulatim ad sublimiora proficiens
perfecta dilectione foris mittit timo-
rem. ¶ Et factum est deinceps ibat
in civitatem que vocatur naym. Naym
civitas est galilee in secundo miliario
thabor montis contra meridiem iuxta en-
dor qui est vicus grandis
in quarto miliario eiusdem montis
ad meridiem. ¶ Et ibant cum illo
discipuli eius et turba copiosa.
Cum autem appropinquaret porte civita-
tis ecce defunctus efferebatur filius
unicus matris sue. Defunctus hic
qui extra portam civitatis multis
est intuentibus delatus. significat hominem
letali crimine fine soporatum eandemque
insuper anime mortem non cordis adhuc
cubile tegente. sed ad multorum no-
titiam per locutionis operis vel indicium
quasi per sue civitatis ostia propalantem.
Qui bene filius unicus matris sue
fuisse perhibetur quia licet e multis
collecta personis una sit perfecta et
immaculata virgo mater ecclesia sin-
guli quique tamen fidelium unicum se
esse eius filios rectissime fatentur.
Nam et electos quibusque quam ad fidem
imbuit filios est quam alios imbuit matrem.

An nisi matrono erga paruulos a-
gebat affectu qui ait. Filioli mei
quos iterum parturio donec formetur
xps in uobis. Portā ciuitatis
qua defunctus efferebatur puto ali-
quē esse de sensibz corporeis.
Qui enī seminat inter frēs discor-
dias q̄ iniq̄tatē in excelso loq̄tur
per oris portā extrahitur mortuus.
Qui uiderit mulierē ad concupis-
cendā eā per oculorum portā sue
mortis iudiciū pfert. Qui fa-
bulis ociosis obscenis ue carmi-
nibz uel detractionibz libenter aperit
aurē hāt aīe sue portā mortis
effinit tetrosque qui nō seruāt sen-
sus mortis sibi ipē reddit aditum.
Obsecro dnē ihū ciuitas mee
ciuitatis portas iustitie facias
ut ingressus in eas cōfitear nōi
tuo tecumque maiestati cū ministris
celestibz eā crebrius inuisenti nō
fetor elati cadaueris occurrat
sed omipet salus muros illius
et portas eius laudatio. ¶ Et
hec uidua erat et turba ciuitatis
multa cū illa. Viduā esse eccam
oīs aīa que sponsi dnīque sui se
morte redemptā meminit agnoscit.
Diuino aūt nutu multa dnīi
turba uiduā comitabatur ut uiso
tanto miraculo multi testes
mihi dei fierent laudatores. ¶
Quā cū uidisset dn̄s mīa mot9
sup eā dixit illi. Noli flere.
Desiste inquit quasi mortuū
flere quē mox uiuū resurgere

uidebis. Ubi mistice nouam dog-
ma confundit qs sua mundicia
superbe gloriatus huilē mundano
nē euacuāē conatur veraque matrē
eccliam de natorum suorum spiritali
extinctioē plorātē spe uite re-
donande negat cōsolari debere.
Et pulchre euāgelista dnīn p9-
mīa motū ēē sup matrem ac si
filiū suscitare testatur ut in uno
nobis exemplū imitande pie-
tatis ostenderet in altero fidem
imitande p̄uītis astruet. ¶ Et
accessit et tetigit loculū. hij
aūt qui portabant steterunt. Locu-
lus in quo mortuus effertur
male secura desperati peccatoris con-
sciā est. Qui uero sepeliendū
portant uel imūda desideria
qui hoiem rapiūt in interitū ul'
lenocinia blandientiū sunt uenena-
ta sociorum que prima nimirū dū fa-
uoribz tollūt accumulāt peccā-
tes quasi contemptu aggere terre obru-
ūt. De quibz alibi dr̄ dimitte
mortuos sepelire mortuos suos.
Mortui quippe mortuos sepeliūt
cū peccatores quique sui siles alios
noxio fauore demulcēt congestu
quasi pessime adulationis mole
ne qua aliqn̄ spe resurgendi
ponant opprimūt. Dnō ergo
loculū tangenti funeris baiuli
steterunt quia superni formidie iu-
dicij attacta conscientia et carnaliū
sepe affluentiā uoluptatū et
iniuste laudantiū turbā coher-

tens ad sepulcrum revertitur vocanti quoque
ad vitam festina respondet salua
tori. Unde recte sequitur. ¶ Et ait
adolescens tibi dico surge. Et
resedit qui erat mortuus et cepit
loqui et dedit illum matri sue. Re
sedet quippe qui erat mortuus
cum interna compunctione reviviscat
peccator. Incipit loqui cum redeuntis
indicia vite cunctis quam prius luxe
rant ostendit. Redditur matri
cum per sacerdotalis decreta iudicii
communionem sociatur ecclesie. ¶ Acce
pit autem omnes timor et magni
ficabant deum dicentes. Quia propheta
magnus surrexit in nobis. Quanto
desperatior anime mors ad vitam
revocatur tanto plures eodem corri
guntur exemplo. Vide david pro
phetam. Vide apostolum petrum quorum
quo gradus altior eo casus gra
vior. Quo autem gravior casus eo
pietas erigentis gratior. Quo
vero gratior in eis pietas domini ap
paruit eo certior cunctis penitenti
bus spes salutis apparuit ut
iure omnis qui audivit dicat quia
deus visitavit plebem suam non
tantummodo verbum suum scilicet incarnan
do sed etiam mentem hoc ut suscitari
debeamus sic in corda mittendo.
¶ Et nuntiaverunt iohanni discipuli
eius de omnibus hiis. Non simpli
ci corde ut opinor sed invidia
stimulati discipuli iohannis ei christi
virtutes et miracula narrant.
Nam et alibi cum apud eum questi

esse produntur. Rabbi qui erat tecum
trans iordanem cui testimonium perhi
buisti ecce hic baptizat et omnes
veniunt ad eum. Quibus tunc respondit
iohannes. Non non potest homo acci
pere quicquam nisi fuerit ei datum de celo
etc. Quibus et ipse purum hominem et
christum dei esse filium manifeste decla
rat. Unde quia mansit invidia livorque
nequibat expelli quod pro eis cor
rigendis optimus magister adhuc
exigit attende. ¶ Et convocavit
duos de discipulis suis iohannes
et misit eos ad dominum dicens. Tu
es qui venturus es an alium expec
tamus. Videlicet ut per hanc salte
occasionem videndo signa que faciebat
crederent in eum et magistro interroga
tes sibi discerent. Ergo non ait.
Tu es qui venisti. sed tu es qui
venturus es. et est sensus. Nam
da mihi quia interficiendus ab herode
et ad inferna descensurus sum utrum
te et inferis debeam nuntiare. qui
nuntiavi superis an non conveniat
ut filio dei ut gustet mortem an
alium ad hoc sacramentum missurus
es. ¶ In ipsa autem hora curavit mul
tos a languoribus et plagis et
spiritibus malis et cecis multis
donavit visum. Iohannes interro
gaverat per discipulos tu es qui
venturus es an alium expectamus.
Christus signa demonstrat non ad
ea respondens que interrogatus fuerat
sed ad scandalum nuntiorum. Euntes
inquit nuntiate iohanni que vidis

nis et audistis quia ceci vident et clau
di ambulant leprosi mundantur sur
di audiunt mortui resurgunt. Et
quod his non minus est pauperes evan
gelizantur. Vel pauperes spiritu vel
certe opibus pauperes ut nulla inter
nobiles et ignobiles inter divites
et egenos in predicatione distantia
sit. Hec magistri rigorem hec precep
toris comprobant veritatem quia omnis
apud eum qui salvari potest equalis
est. Quod autem ait. Et beatus qui
non fuerit scandalizatus in me. Et
nuntios iohannis qui eum esse christum
non crediderunt a perfidie scandalo
instigat et eidem iohanni quod credidit
exponit quia deus salvos faciendi
et dominus exitus mortis. Visis enim
tot signis tantisque virtutibus non
scandalizari quisque poterat sed
admirari. Sed infidelium mens grave
in illo scandalum pertulit cum eum et
post tot miracula morientem vi
dit. Quod ergo dicitur beatus est qui
non fuerit scandalizatus in me nisi
aperta voce abiectionis mortis sue
humilitatemque signare. Ac si patenter
dicat. Mira quidem facio sed ab
iecta perpeti non dedignor. Quia
ergo moriendo te subsequor caven
dum est valde hominibus ne in me
mortem despiciant qui signa vene
rantur. Et cum discessissent nuntii
iohannis cepit dicere ad turbas
de iohanne. Quia turba circum
stans interrogationis misterium
nesciebat et putabat dubitare

de christo quem ipse monstraverat ut intel
ligeret iohannem non sibi interrogasse
sed discipulis eius dignum eum lau
dibus annuntiat. Quid existis
in deserto videre arundinem vento mo
veri. Quod videlicet non asserendo sed
negando intulit arundinem quippe mox
ut aura contigit in partem alteram
flectit. Et quid per arundinem nisi car
nalis animus designatur qui mox
ut favore vel detractione tangitur
in partem qualibet inclinatur. Si enim ab
humano ore aura favoris flaverit
hylarescit extollitur totumque se quasi
ad gratiam inflectit. Sed si inde
ventus detractionis erumpit unde
laudis aura veniebat mox hunc
quasi in partem alteram ad vim furoris
inclinat. Sed arundo vento agita
ta iohannes non erat quia hunc nec
blandum gratia nec cuiuslibet ira
asperum faciebat nec prospera hunc
erigere nec adversa noverunt inclina
re. Sed quid existis videre hominem
mollibus indutum. Ecce qui mollibus
vestiuntur in domibus regum sunt. Ca
melorum etenim pilis vestitum iohannes
fuisse describit. Non enim celesti
sed terreno regno militant hii
qui pro deo perpeti aspera fugiunt
sed solis exterioribus dediti presentis
vite mollitiem et delectationem
querunt. Nemo ergo estimet in
fluxu atque studio vestium pretiosarum
deesse quia si hoc culpa non esset
nullo modo iohannem dominus de vesti
menti sui asperitate laudasset.

Quibus hoc quod iohannes non esse vestitus mollibus dicitur per significationem intelligi aliter potest. Mollibus enim vestibus non fuit quia vitam peccantium non blandimentis fovit sed vigore aspere invectionis increpavit dicens. Genimina viperarum quis monstravit vobis fugere a ventura ira. Sed quid existis videre prophetam utique dico vobis et plus quam prophetam. Prophete quippe est ministerium ventura predicere non etiam demonstrare. Johannes plus quam propheta est quia eum quem precurrendo prophetaverat et ostendendo nuntiabat. Hic est de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem meam qui preparabit viam tuam ante te. Quod grece angelus hoc latine nuntius dicitur. Recte ergo qui nuntiare supernum iudicem mittitur angelus vocatur ut dignitatem servet in nomine quam explet in operatione. Altum quidem nomen sed vita nomine inferior non est. Sed omnis qui sacerdotii nomine censentur angeli vocantur propheta attestante qui ait. Labia sacerdotis custodient scientiam et legem requirent ex ore eius quia angelus domini exercituum est. Nec non etiam unusquisque fidelium in quantum sufficit in quantum gratiam superne aspirationis accipit si a pravitate proximum revocat si exhortari ad benefaciendum curat si eternum regnum vel supplicium eternum denuntiat cum verba sancte enuntiationis impendit profecto angelus existit. Dico enim vobis maior inter natos mulierum propheta iohanne baptista nemo est. Inter mulierum inquit natos is prefertur hominibus qui de mulieribus nati sunt et de concubitu viri et non ei qui est natus ex virgine et spiritu sancto. Quamquam in hac sententia non eum ceteris prophetis et patriarchis cunctisque hominibus iohannem pretulit sed iohannem ceteris equiparavit. Non enim continuo sequitur ut si alii maiores eo non sunt ille maior aliorum sit verum ut equalitatem habeat cum ceteris sub.

Qui autem minor est in regno maior est illo. Hec sententia duobus modis potest intelligi. Aut enim regnum dei appellavit quod nondum accepimus et in quo nondum sumus. Unde in fine dicturus est. Venite benedicti patris mei percipite regnum et quia ibi sunt sancti angeli quilibet in eis minor maior est utique quolibet sancto et iusto portante corpus quod corrumpitur et aggravat animam. Aut si regnum dei intelligi voluit huius temporis ecclesiam cuius filii sunt omnis ab institutione generis humani quotquot iusti et sancti esse potuerunt profecto dominus seipsum significavit qui nascenti tempore minor erat iohanne maior autem divinitatis eternitate et dominica potestate. Unde secundum priorem expositionem distinguitur. Qui autem minor est in regno dei ac deinde subinfertur maior est illo. Secundum posteriorem

im qui aūt minor est ac deinde
subinfert in regno dei maior ē
illo. ¶ Et oīs plebs audiens et
publicani iustificauerūt deum
baptizati baptismo iohānis.
Iustificant deus ipē ꝑ baptismū
dū se homīes pctīs xpā ɔfitēdo
iustificant sicut scptū est. Dic
tu īniquitates tuas ut iustificeris
et iustificant in eo qz nō ꝓ cōtu
maciā resistunt sed ꝑ iusticiā dei
minimus agnoscunt. Iustus enī dnūs
et iusticiā dilexit. In eo ergo
iustificatio dei est si nō ad īdig
nos et noxios sed ad īnocētes
ꝑ ablutionē fr̄os videat et ius
tos sua munera trāstulisse. Da
uid quoqz dicit. Tibi soli pecca
ui et malū corā te feci ut iusti
ficeris in sermonibz tuis et vin
cas cū iudicaris. Ergo is q̄ pec
cat et deo confitet pctīm iustifi
cat deū credens ei vincenti et ab
eo grām sperans. In baptisma
te igit iustificat dnūs in quo
est confessio et venia pctōrū.
¶ Pharizei aūt et legisperiti
ɔsiliū dei spreuerūt ī semetip
sos nō baptizati ab eo. Qd
dicit in semetipsos uel contra
semetipsos sigt. Nā qui grām
dei respuit cont semetipsm facit
uel ad semetipsos missū dei cō
siliū. Stulti et ingrati vitupe
rant noluisse recipe. Consiliū
ergo dei est quo ꝑ passionē et
mortē dnī ihū mūdū saluare

decreuit. Sed hoc pharizei et
legisperiti spreuerūt respiciētes
secretū et salubre misteriū cui
auspicia in iohānis ꝑdicatiōe
baptismoqz presserunt sed tn̄
eidē consilio nesciendo ac nolen
do seruiētes iuxta qd̄ eis apls
petrus de dnō loquens ait. hunc
definito ɔsilio et p̄sciēcia dei tra
ditū ꝑ manꝰ iniquorū affligētes
īteremistis. ¶ Cui ergo silēs dicā
hoīes gnatiōis huiꝰ et cui silēs
st. Silēs st pueris sedentibz ī foro
et loquētibz ad inuicē et dicētibz.
Cantauimꝰ vobis tibiis et nō
saltastis. lamētauimꝰ et non
plorastis. Generatio iudeorū cō
parat pueris sedentibz in foro.
qz doctores olim ꝓphetas accipie
bant de quibz dicit. Ex ore in
fanciū et lactenciū ꝑfecisti lau
dē. Et alibi. Declaratio sermo
nū tuorū illuiāt me et ītellectū
dat puulis id ē humilibz spū.
Forū dnīm uel synagoga uel ipā
ē ihrlm ī qua ꝑpter celestiū
vna conedebant ubi adinuicē isti
pueri siue iux̄ mathm ad eqles
suos loqbant qz generis gentisqz
sue ꝓphetis pria cotidie voce
solebant exprobare qd nec psal
mus ꝑmo dantitas allecti nec
cremis postea correpti voluerūt
aūire ꝓphetias quociēs victoria
de hoste uel futura ꝑnnebat
uel facta recolebat nec ad ꝓprius
opa ɔueniebāt assurgē. Nā

saltationis v̄bo nō hystrionicis
motibꝫ simulati corpis vocatus
sed impigri deuotio cordis et re
ligiosa mēbroꝝ designat agili
tas quociēs excidia uel facta
ab hoste uel fienda ꝓphāꝝ la
menta resonabāt et nec sic au
ditores ad penitencie r̄media
ꝯsurgē curabāt. Canit psalmis
ta. Exultate deo adiutori nrō
iubilate deo iacob. Sumite psal
mū et date tȳpanū ꝛc. Sed q̄d
seq̄tur. Et nō audiuit ꝓpls me⁹
meus voce meā et isrl' nō inte
dit mi. Clamat ꝓpha. Hec di
cit dn̄s. Conuertimī ad me in
toto corde vrō in ieiunio et fle
tu et planctu et scindite corda
vrā et nō vestimēta vrā. Et
iteꝝ. Ventrē meū doleo. sensus
cordis mei in me ꝯturbati st̄.
Nō tacebo qꝛ vocē bucine audi
uit aīa mea clamorē plij. Et
paulo post. Qa stultus ꝓplus
meus me nō cognouit filij īsi
pientes st̄ et vecordes. // Venit
enī iohānes baptista neqꝫ pa
nē manducās neqꝫ bibens vi
nū et dicitis demoniū habet.
Venit filius hoīs manducās
et bibens. et dicitis ecce homo
deuorator et bibens vinū a
micus publicanoꝝ et pctōrū.
Dicit mīce tūc sic et nūc vtrā
qꝫ viā salutis respuitis. Nā
qꝛ ait lamētauim⁹ et nō plo
rastis ad iohānē ptinet cui⁹
abstinēcia a cibo et potu luctū
penitencie significabat. Qꝛ aūt
ait. Cantauim⁹ tibijs et nō
saltastis ad ipm̄ dn̄m qui vīc
do cū ceteris cibo et potu leticiā
regni significabat. At ille nec
humiliari cū iohāne nec cū ipō
gaudē uoluerūt dicentes illū
demoniū hrē istū vorarē et e
briosū et amicū publicanoꝝ
et pctōꝝ. Qꝛ aūt subiungit et
iustificata est sapiā ab omībꝫ
filijs suis ostendit filios sapiē
intelligē nec in abstinēdo nec in
mādūcando eē iusticiā sed ī eq
nimitate tollerandi īopiā et
tpancia p habūdanciā nō se
corrūpendi atqꝫ oportune su
mendi uel nō sumendi ea q̄
nō usus sed cōcupiscencia rp
hendenda est. Non ē enī dei
regnū esca et potus sed iusti
cia pax et gaudiū. Et qꝛ so
lent hoīes multū gaudē de
carnalibꝫ epulis addidit ī spū
scō. Taliꝰ iustificata ē sapiā
ab omībꝫ filijs suis. id ē dei
dispensacio atqꝫ doctrina q̄ supbis
r̄sistit humilibꝫ aūt dat graciam
iuste fecisse a fidelibꝫ suis cō
pbata est. ex quoꝝ nuō sunt
et illi de quibꝫ et sup dicit. Et
oīs ꝓplus audiens et publi
cani iustificauerūt deū deum.
Amen ¶ Explicit lib' secūs

Incipit liber tercius :

Sanctissima marie penitentis hystoria que tercii nostri in lucem caput est libri et si ob laborem legencium minuendum a nouo inchoatur exordio. Tercium tamen na secundi libri finem respicit. Nam quia superius siue ex persona euangeliste siue ex domini saluatoris ut quibusdam placuit dictum fuit. Et omnis populus audiens et publicani iustificauerunt deum baptizati baptismo iohannis. Nec si a domino dictum in preteritis audiens iohannem populus intelligitur esse designatus. Si ab euangelista interpositum audiens ipsum dominum de iohannis magnitudine disputantem restat intelligi. Pharisei autem et legisperiti consilium dei spreuerunt in se metipsos non baptizati ab eo. Pingit itemque euangelista que verbis posuerat etiam factis astruens iustificatam videlicet sapientiam ab omnibus filiis suis id est et iustis et post iusticiam penitentibus decentissimo comprobatis exemplo. Rogabat autem illum quidam de phariseis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix et cognouit quod accubuit in domum pharisei attulit alabastrum vnguenti. Alabastrum est genus marmoris candidi variis coloribus intincti quod ad vasa vnguentaria cauari solet eo quod optime seruare incorrupta dicatur. Nascitur circa thebas egyptias et damascum syrie ceteris autem candidius et probatissimum vndique. Quidam dicunt hanc eandem non esse mulierem que imminente dominica passione caput pedesque eius vngento perfudit quia hec lacrimis rigauit et crine pedes tersit et manifeste peccatrix appelletur. De illa autem nichil tale scriptum sit nec potuit statim capite domini meretrix digna fieri. Verum qui diligentius inuestigant inueniunt eandem mulierem mariam videlicet magdalenam sororem lazari sicut beatus iohannes narrat bis eodem functam fuisse obsequio. Semel quidem hoc loco cum primo accedens cum humilitate lacrimis remissionem meruit peccatorum. Nam et iohannes hoc quamuis non ut lucas quomodo factum sit narrauerit tamen ipsam mariam commendans commemorauit ubi de resuscitando fratre eius cepit loqui. Erat autem quidam infirmus languens lazarus a bethania de castello marie et marthe sororis eius. Maria autem erat que vnxit dominum vnguento et extersit pedes eius capillis suis. Secundo autem in bethania nam prius in galilea factum est non iam peccatrix sed casta sancta deuotaque christo mulier. Non solum pedes sed et caput eius vnxisse reperitur. Nec et si regulas allegorie

pulchritudinē congruit qr et vnaqq̄
fidelis anima p̄ius ad dm̄ pedes
humiliata p̄mis qr absoluenda eleuat.
Deinde augescentibz p tempora
meritis lete fidei fragrancia qⁱ
caput dm̄ pfudit aromatū.
Et ipā vniūsis etiā xp̄i in pn̄
ti q̄cem īcarnacōis eius q̄ pe
dū noīe designat' misteria cele
brando deuota redemptori suo red
dit obsequia. In futō at̄ et hūa
nitatis glām eius et diuinitatis
eius eternitatē qr caput xp̄i fil' dei
īuiendo p̄petuis cōfessionū lau
dibz quasi pistica nardo glificat
attulit ergo inq̄t alabastrū
vnguenti. ¶ Et stans retro se
cus pedes eius lacrimis cepit ri
gare pedes eius et capillis ca
pitis sui tergebat et osculabat'
pedes eius et vnguēto vngebat.
Liq̄t omībz q illicitis actibz p̄us
mulier īcenta vnguētū sibi p
odore sue carnis adhibuit. Qd̄
ergo sib turpit' exhibuerat h'
iā deo laudabilit' offerebat.
Oculis terrena ɔcupierat s; hos
iā p penitenciā ɔterēs flebat.
Capillos ad ɔpositionē vult9
exhibuerat. s; iā capillis lacri
mas tergebat. Ore superba dix
erat sed pedes dn̄i osculans os
ī redemptoris sui vestigia fige
bat. Qd̄ ergo in se habuit ob
lectamēta tot de se īuenit ho
locausta. Conuītit ad vtutū
num' num' crīminū ut totū ser
uiret deo in p̄niā q̄tq̄d ex se dm̄
ɔtempserat in culpa. ¶ Videns
aūt phariseus qui vocauerat
eū ait int' se dicens. Hic si eēt
p̄pheta sciret utiq; q̄ et qualis ē
mulier q̄ tangit eū qr peccatrix
est. Ecce phariseus veraciter a
pud se superbz et fallaciter iustus
egrā rep̄hendit de egritudinē me
dicū de subuēcione qui ipē quo
qr de elacōis vulnē egrotabat
et ignorabat. Vn̄ necē est sp
ut cū p̄tōres quosq; conspicim9
nosmetip̄os prius in illor9 ca
lamitate defleam9 qr fortasse
in silibz aut lapsi sum9 aut labi
possum9 si lapsi nō sum9. Et si
censura magisterii debz sp vtute
disciplinē vicia psequi. Opor
tet tū ut sollicite discernam9 quia
districtionē debem9 viciis ɔpas
sionē nature. Sed iā iste superbus
et arrogans quia sniā ɔuincat'
audiam9. Duo inq̄t debitores
erant cuidā feneratori. Vn9 debe
bat denarios q̄ngentos ali9 qu
quaginta. Nō habentibz illis
vnde redderet donauit vtriq;.
Qs ergo eū plus diligit. Respō
dens symō dixit estimo is cui
plus donauit. Qua in re notā
dū qr dū sua sniā phariseus de
uincit' qⁱ freneticus funē portat.
Vn̄ liget'. Enumerant' bona per
catricis enuāt' mala falsi iusti
cū dr. Intraui in domū tuā aquā
pedibz meis nō dedisti. Hec at̄

lacrimis rigauit pedes meos et ca
pillis suis tersit etc. Post enim ac
cionem vero subinfertur sententia. ¶
Propter quod dico tibi remittuntur ei
peccata multa quoniam dilexit multum.
Quid esse dilectionem credimus nisi
ignem et quid culpas nisi rubiginem.
Unde nunc dicitur remittuntur ei peccata
multa quia dilexit multum ac si
aperte diceret. Incendit plane
peccati rubiginem quia ardet valde
per amoris ignem. Tanto namque am
plius peccati rubigo consumitur quanto
peccatoris cor magno caritatis ig
ne concrematur. Ecce ea que ad me
dicum venerat egra sanata est
sed de salute eius adhuc alii egro
tant. Nam sequitur. ¶ Et ceperunt
qui simul discumbebant dicere
intra se. Quis est hic qui etiam peccata
dimittit. Sed celestis medicus
egros non respicit quos etiam de
medicamento fieri deteriores vidit
eam quam sanauerat per pietatis
sue sententiam confirmat dicens. ¶
Fides tua te saluam fecit vade in
pace. Fides enim saluam fecit quia
hoc quod petiit posse se accipere
non dubitauit sed ipsam fidem
quoque spei certitudinem iam ab illo
acceperat a quo per spem etiam sa
lutem querebat. In pace autem ire pre
cipitur ut a veritatis itinere in via
scandali ulterius non deriuetur.
Hec hystorica expositione dicta sint
nunc mistici intellectus secreta
videamus. Quem namque pharizeus

de falsa iusticia presumentes nisi
iudaycum populum quem peccatrix
mulier sed ad vestigia domini ve
niens et plorans nisi conuersam
gentilitatem designat. Roga
bat autem pharizeus dominum ut
manducaret cum illo quia idem dominus
quem venientem credere noluit ven
turum sperare non desinit immo vo
tis precatoriis ut veniat optinere
dicens. Excita potenciam tuam
et veni ut saluos facias nos.
Domino quippe cum pharizeo man
ducare est de credentis populi de
uocione mentis gaudia suscipere.
Nam ipse alibi de credituram sa
maria discipulis ait. Ego cibum
habeo manducare quem vos
nescitis. Illisque hesitantibus
quid diceret exponens ait. Meus
cibus est ut faciam voluntatem eius
qui me misit ut perficiam opus
eius. ¶ Et ingressus inquit do
mum pharizei discubuit. Domus
pharizei ipsa legis prophetarumque
custodia est in qua se populus
iudeorum mansionem continue conuer
sationis habere gloriabatur. Quam
dominus ingressus est quia per talium in
carne apparens non venit sol
uere legem aut prophetas sed ad
implere. Discubuit autem quia
in sublimitate sue maiestatis
intelligi non poterat. Forme ser
uilis humilitatem qua videri posset
assumpsit. Cognouit itaque mulier
que erat in ciuitate peccatrix quod

attribuit in domo pharizei quia
gentilitas immundis prius actibus
in scelesti conversatione devicta fama
sermonis apostoli dixerit. Qui
misit deus filium suum factum ex
muliere factum sub lege ut eos qui
sub lege erant redimeret atque in
domo pharizei non pharizeus
sed illa iustificatur dum populus iu-
deorum litteram tantum legis nos autem
et gratiam spiritus in lege sequimur.
Ille ihesum non esse prophetam eo quod
peccatores recipit estimat. Nos vero
hunc etiam deum verum qui peccatores
iustificare possit agnoscimus.
Attulit autem mulier alabastrum
unguenti. Quid in unguento nisi
bonus odor opinionis exprimitur.
Unde et paulus dicit: Christi bonus
odor sumus deo in omni loco.
Si igitur recta opera agimus quibus
opinionis bone odore ecclesiam
respergimus. Quid in domini corpore
nisi unguentum fundimus. Sed
secus pedes mulier stetit. Contra
pedes enim domini stetimus cum in per-
versis positi eius itineribus renitebamur.
Sed si ad veram penitentiam
post peccata convertimur iam retro se-
cus pedes domini stamus quia eius
vestigia sequimur quem impugna-
bamus lacrimis pedes mulier rigat
quod nos quoque veraciter agimus
si quibuslibet ultimis membris domini
per compassionem affectum inclinemur.
Si sanctis eius in tribulatione
compatimur si eorum tristitiam nostram
putamus. Capillis mulier pedes
quos rigaverat tersit. Capilli
quippe superfluunt corpori. Et quid
habundans terrena substantia nisi
capillorum speciem tenet quae dum ad
usum necessitatis superfluit etiam ab-
scisa non sentit. Capillis ergo
pedes domini tergimus quando sanctis eius
quibus ex caritate compatimur etiam
ex hiis quae nobis superfluunt misere-
remur quatinus sic mens per compas-
sionem doleat ut etiam manus lar-
ga affectum doloris ostendat. Os-
culatur mulier pedes quos tergit
quod nos quoque plene agimus
si studiose diligimus quos ex
largitate sustinemus ne gravis no-
bis sit necessitas proximi ne ipsa eius
indigentia que sustentatur fiat
onerosa et cum manus necessaria tri-
buit animus a dilectione non tor-
pescat. Potest quoque per pedes ipsum
misterium incarnationis intelligi
quo divinitas terram tetigit quia
carnem assumpsit. Verbum enim
caro factum est et habitavit in
nobis. Osculamur ergo pedes
redemptoris cum misterium incar-
nationis eius ex toto corde di-
ligimus. Unguento pedes ungimus
cum ipsam humanitatis eius poten-
tiam sacri eloquii bona opinione
predicamus. Sed hoc phariseus
videt et invidet quia cum iudaicus
populus gentilitatem dominum predicare
conspicit sua apud se malicia ta-
bescit. Sed redemptor noster factum eius

mulieris qui bona gentilitatis e-
maat ut in quo iudaicus populus
malo iaceat agnoscat. Intraui
domum tuam aquam pedibus meis non
dedisti. Hec autem lacrimis rigauit
pedes meos. Aqua quippe extra
nos est. lacrimarum humor intra
nos est quia videlicet infidelis ille populus
nec ea que extra se erant numquam
pro domino tribuit. Conuersa autem gen-
tilitas pro eo non solum res suas
sed etiam sanguinem fudit. Osculum
mihi non dedisti. Hec autem ex quo
intrauit non cessauit osculari pe-
des meos. Osculum quippe dilec-
tionis signum est et infidelis ille
populus deo osculum non dedit quia ex
caritate eum amare noluit cui
ex timore seruiuit. Vocata autem
gentilitas redemptoris sui vesti-
gia osculari non cessat quia in eius
amore continuo suspirat. Oleo
caput meum non unxisti. Si pe-
des domini misterium incarnationis
accipimus congrue per caput illius
ipsa diuinitas designatur. Unde et
per apostolum dicitur caput christi deus.
In deo quippe et non in se qui in
homine credere iudaicus populus fate-
batur. Sed phariseo dicitur. Oleo
caput meum non unxisti quia ipsam
quoque diuinitatis potentiam in qua
se iudaicus populus credere spospon-
dit digna laude predicare neg-
ligit. Hec autem unguento unxit
pedes meos. Nam dum incarna-
tionis eius misterium gentilitas

credidit summa laude etiam eius ymna
predicauit. Duo quoque debitores
de quibus symoni paradigma oppo-
nit utrumque populum iudeorum scilicet
et gentium designat qui uno fenera-
tori id est suo creatori non materia-
lem pecuniam sed ipse salutis numum
debebant. Conditor enim noster quos
ad ymaginem et similitudinem suam
creauit quasi commodato ad seruan-
dum sublimauit denario. Nam de-
narius solet regis ymagine ac
nomine formari. Omni autem cui mul-
tum datum est multum queretur ab eo. Et cui multum commendauerunt plus petent ab eo
Et quidem utriusque populi debitum per quina-
rium numerum multiplicatur. Quia vi-
delicet quinque sunt sensus quibus
in hac vita utentes ymaginem
quam accepimus nostri conditoris
excolere debemus. Sed minus debitum
populus cui legis decalogus per ser-
uum datus est amplius autem cui gratia
vite eterne per filium commissa. Ideoque
huius per denarium illius per centena-
rium numerum fenus accumulatur quem
ad regnum celestis quod dextris da-
bitur significationem pertinere nemo
qui dubitet. Neque enim frustra
eodem flexu digitos quo denarius
in leua ipse figuratur in dextera misit
quia et nunc opera decalogi que lex non
poterat fides perficit et in futuro
reddet unicuique secundum opera eius.
His quidem qui secundum pacienciam
boni operis gloriam et honorem et
incorruptionem querentibus vitam eter-
nam. Verum quia neuter minus viribus

sed illius gratia salui facti sumus.
per fidem. Recte dicitur non habentibus illis
unde redderent donauit utrisque
et quia plus diligit cui plus do-
natur. cui autem minus dimittitur
minus diligit quia siue bona per-
ficiende quam accepimus scientie seu
uitande mala quam incurrimus
insipientie uelis intelligere multo
utique plus ecclesie quam synagoge
donatur que et sedion quondam
utpote quam nullus doctor prohi-
buit ydolatrie sorde corrupta
est. Sed ubi habundauit peccatum
superhabundauit gratia et maior
munere est perfectionis euangelice
sublimata. Propterea domino cui dicitur.
Nam multi iusti et prophete cu-
pierunt uidere que uos uidetis
et non uiderunt et audire que au-
ditis uos et non audierunt. Con-
gruit sane huic loco quod numerorum
hystoria refert diuisis equaliter
cesorum madianitarum spoliis
quidam qui depugnauerunt quin-
gentesimum de sua portione
caput ceteros uero quinquagesi-
mum domino dedisse. Quia et
magna offert qui se in castris
uirtutum exercendo tutum ab incur-
sione conseruat hostili. Sed
maiora utique qui gladium uerbi
uibrando innumeras aduersarii
exercitus copias sternit. Ca. viij.

Et factum est deinceps et
ipse iter faciebat per
ciuitatem et castellum
predicans et euangelizans regnum
dei et xii. cum illo. Videmus in ipsis
discipulis impletum quod de antiquo
illo hebreorum populo legimus dictum.
Nec mirum quia unus utriusque testa-
menti deus ipse per filium benedictio-
nem dabit qui legem dedit per fa-
mulum. Sicut inquit aquila prouo-
cans ad uolandum pullos suos
et super eos uolitans expandit
alas suas et assumpsit eos atque
portauit in humeris suis. Nam
sicut mox nati pulli donec plu-
mescant aere uolando superare
non ualent ita quique fideles ad
celestia peruolanda sufficiant.
In modo prius fidei nece est uir-
tutum pennis se uestiant. Ita ipsi
fidelium doctores apostoli pedetemptim
ad sublimia eguntur et aliis eru-
diendis perfecte possint ascendunt.
Prius siquidem dominus docet in sy-
nagogis miracula facit famam
ubique dispergit. conuenientes ad se
turbas suscipit curat instruit
hinc discipulos fuit in sponsi
nuptiis interfuit per sata ducit atque
calumpniatoribus phariseis qui tene-
ros aquila pullos a serpentinis
morsibus ita defendit. Ex his
xii. quos apostolos nominat elegit.
Sed et hos primo presente turba
docet comitante cum eis turba
solita miseris beneficia reddit
postmodum uero in presenti lectione
per ciuitates et castella predicans
solos secum qui familiarius audi-

aut continet. Solis misteria regni dicit que ceteris parabolarum discernat exponit ac si demum virtutum suarum ostensione quasi alarum protectione firmatis dat et illis potestatem curandi mittitque predicare regnum dei.

¶ Et mulieres aliquae que erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus Maria que vocatur Magdalena a qua septem demonia exierant. Maria magdalena ipsa est cuius nomine tacito Lucas paenitentiam narrat. Nam pulchre cum describerent euangeliste ubi eam cum domino iter facere eique de facultatibus suis ministrare commemorat noto hanc vocabulo manifestat ubi peccatricem sed penitentem describit mulierem. Generaliter dicit ne videlicet tante nominis fame quod per omnes hodie veneratur etiam ab prisci erroris nota fuscaret de qua demonia septem exisse referuntur ut intelligas universis vitiis plena monstretur fuisse. Nam quia septem diebus seculum currunt septenario sepe numero solet in scripturis universitas intimari. Unde et sancti spiritus quoque gratiam propheta septem virtutum distinctione complectitur.

¶ Et iohanna uxor chuze procuratoris herodis. Si maria mundata a sorde vitiorum ecclesiam de gentibus insinuat cur non iohanna eandem designat ecclesiam quondam quidem ydolorum cultui subditam sed iam nunc christi pietate redemptam. Nam quilibet malignus spiritus ad deceptionem generis humani primitus dux pro regno dyaboli fuit qui herodis ipsius procurator existit.

¶ Et susanna et alie multe que ministrabant ei de facultatibus suis. Consuetudinis iudaice fuit nec ducebatur in culpam more gentis antiquo ut mulieres de substantia sua victum atque vestitum preceptoribus ministrarent. Hoc quia scandalum facere poterat in nationibus paulus se abiecisse memorat. Numquid non habemus potestatem sorores mulieres circumducendi sicut et ceteri apostoli faciunt. Ministrabant domino de substantia sua ut meteret eorum carnalia cuius ille metebant spiritualia non quia dominus indiget cibis creaturarum sed ut typum ostenderet magistrorum quod victu atque vestitu ex discipulis deberent esse contenti. Interpretatur autem susanna lilium aut gratia eius sed melius si feminini nomen figuretur a lilio credo propter odoriferam celestis vite candorem aureosque intus dilectionis ardorem. Iohanna domini gratia eius vel dominus misericors videlicet quia eius est omne quod vivimus. Maria amarum mare propter utique misticum penitentie fructum quo vel ipsa maria vel nos singuli nunc prisca deflemus ut ad gratiam splendoremque pervenire mereamur eternum. Magdalena turris sed melius sicut a monte montanus ita turrensis a turre dicitur. Illa scilicet cui psalmista canit. Deduxisti quia factus es spes mea

turris fortitudis a facie inimici. ¶ Cum autem turba plurima conveniret ad ihesum et de civitatibus properaret ad eum dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semen suum. Hanc parabolam dominus ideo per seipsum exponere dignatus est ut figurate se loqui innotesceret utrique significationes in hiis etiam que per semetipsum noluit explanare docere esse querendas. Ideo qui semen quod verbum dei sit utrumque variam quod diversum cor auditorum significet ipse dominus aperuit satorem quem nobis querendum reliquit nullum melius quam filium dei intelligere possumus. Qui exiit seminare semen suum quia de sinu patris qua credenti non erat accessus egrediens ad hoc venit in mundum ut testimonium perhiberet veritati. Unde bene unus evangelistas alios hanc parabolam dicturus de domo exisse navim conscendisse perhibet ipsum in numero situ corporis quod pressius sermonis insinuans. ¶ Et dum seminat aliud cecidit secus viam et conculcatum est et volucres celi comederunt illud. Que dominus exposuit pia fide suscipienda sunt que autem tacita nostre intelligencie dereliquit perstringenda sunt breviter. Semen quod secus viam cecidit dupliciter lesum dispereiit et ab ambulantibus scilicet conculcatum et a volucribus raptum. Via est ergo cor sedula malarum cogitationum transitu attritum atque arefactum ne ubi semen excipere ac germinare sufficiat atque ideo quicquid boni seminis vicina talis vie contingit pessime cogitationis meatu conculcatum a demonibus eripitur qui volucres celi sive celestes spiritualis que sunt nequam seu quia per aera volitant appellantur. ¶ Et aliud cecidit supra petram et natum aruit quia non habebat humorem. Petram dixit durum et indomitum cor ac nullo vere fidei vomere penetratum hoc est ac humor ad radicem seminis quod iuxta aliam parabolam oleum ac lampades virginum nutriendas id est amor in perseverantia virtutis. ¶ Et aliud cecidit in terram bonam et ortum fecit fructum centuplum. Fructum centuplum fructum perfectum dixit. Nam denarius numerus pro perfectione semper accipitur quia in decem preceptis legis custodia continetur. Activa enim et contemplativa vita simul in decalogi mandatis coniuncta est quia in eo et amor dei et amor proximi servare iubetur. Amor quippe dei ad contemplativam. amor vero proximi ad activam pertinet. Denarius autem numerus per semetipsum multiplicatus in centenarium surgit. Unde recte per centenarium magna perfectio designatur sicut de illo qui sua pro domino terrena reliquit dicitur centuplum accipiet et vitam eternam possidebit quia quisquis pro dei nomine terrena ac terrena contempnit et hic perfectionem mentis recipit ut iam ea non appetat que contempnit

et in sequenti sclo ad eterne vite glo-
riã puenit. Terrena ergo bona
fructu centuplo fecundant qñ
cor docile ðtutũ spualiũ pfectoẽ
donat. ¶ Hec dicens clamabat
qui hẽt aures audiendi audiat.
Quotiens hec admonitiuncula ul'
ĩ euãgelio uel in apocalipsi iohis
interponit' misticũ eẽ qd dicit' que
rendũq3 a nobis intentius ostendit'.
¶ Interrogabãt aũt discipli eius
q̃ esset hec parabola. discipulos h'
interrogasse saluatorẽ. sed ut mar-
cus ait cũ esset singularis interro
gauerũt eũ qui cũ eãt xij. pa
bolas et dicebat eis. // Vobis
datũ est nosse misteriũ regni
dei ceteris aũt in pabolis ut vi
dentes nõ videãt et itelligentes
nõ intelligãt. Marcus ita dicit.
Illis aũt que foris st' in pabolis
oĩa fiũt. Ideo et nos cũ discipulis
xpi intremꝰ in sanctuariũ ut
itelligamꝰ nouissima mistiorũ
regni dei. Nã qui appropinquãt
pedibz eius accipiũt de doctrina
illius dicentes cũ psalmista.
Reuela oculos nostros et con
siderabimꝰ mirabilia de lege
tua. Rẽ itaq3 ĩ pabolis audi
ũt et enigmate qui clausis sen
sibz cordis neq3 intrare neq3
tumũt cognoscẽ veritatẽ obli
ti dñice pceptionis qui habet
aures audiendi audiat. ¶
Qui aũt secus viã st'. hij sũt
qui audiũt. Deinde venit dya-
bolus et tollit vbũ de corde eorũ
ne credentes salui fiant. De hoc
semĩe marcus ita scribit hij aũt
st' qui circa viã ubi seminat' vbũ
et cũ audierĩt cõfestim veñt satha
nas et aufert. Matheus ita.
Oĩs qui audit vbũ dei et nõ in
telligit venit malus et rapit.
Ex quo manifeste docet' eos cir
ca viã seminatos qui vbũ qd au
diũt nulla fide nullo saltẽ tep
tante occasione vtilitatis pcipe
dignant'. Porro sup petrosam
et in spinis ut dñs exponit se
minant'. hij qui audiũt quidẽ
vbi et vtilitatẽ pbant et deside
riũ gustãt. Sed ne ad id qd p
bant puenĩat huiꝰ vite eos uel
adũsa terrendo ul' pspa blandiẽ
do retardant continueq3 vtraq3
dapna semẽ qd acceperat cutari
cutari turbat q̃ ait p arma iu-
sticie a dextris et a sinistris per
glam et ignobilitatẽ p ĩfamiã
et bonã famã ut seductores
et veraces. Hijs ergo tbz terre
gnibus scito oĩs qui vbũ au
diũt non faciũt esse designatos
a quibz oĩbz qui semẽ accep
tũ seruat terra bona est. Acci
piũt sane iudei et gentiles qui
ñet audire quidẽ merent'. ¶
Qd aũt in spinis cecidit hij
st' qui audierũt et a sollicitu
dine et diuitijs et voluptatibz
vite euntes suffocant' et nõ
referũt fructũ. Nam quo

dominus spinas diuitias interpretatus sit maxime tamen ille pungunt iste delectant et tamen spine sunt quia cogitationum suarum punctionibus mentem lacerant et tamen usque ad peccatum pertrahunt quasi inflicto vulnere cruentant. Nos bene alio in loco alio euangelista testante nequaquam dominus diuitias sed fallaces appellat diuitias. Fallaces enim sunt que nobiscum diu permanere non possunt. Fallaces sunt quae mentis nostre inopiam non expellunt. Sole autem diuitie vere sunt que nos virtutibus diuites faciunt. Notandum vero est quod exponens dominus dicit quia sollicitudines et voluptates et diuitie suffocant. Suffocant enim quia diuites virtutibus non faciunt. Importunis cogitationibus suis guttur mentis strangulant. Et bonum desiderium ad cor intrare non sinunt quasi aditum flatus vitalis necant. Notandum autem quod duo sunt que diuitiis iungunt sollicitudines videlicet et voluptates quia profecto et per curam mentem opprimunt et per affluentiam resoluunt. Re enim contraria possessores suos et afflictos et lubricos faciunt. Sed quia voluptas conuenire cum afflictione non potest alio quidem tempore per custodie sue sollicitudinem affligunt atque alio per habundantiam ad voluptates emolliunt. ¶ Nos autem in bonam terram hii sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum afferunt in patientia. Bona terra ut pretenimus omnibus rebus terre negotiis variantibus contraria facit et libenter videlicet semen verbi suscipiendo et quod suscepit inter aduersa et prospera patienter ad fructus usque tempora seruando. Aliter bona terra fructum per patientiam reddit. quia scilicet nulla bona sunt que agimus si non equanimiter etiam proximorum mala tolleramus. Quanto enim quisque altius profecerit tanto in hoc mundo inuenit quod durius portet. Nam dum a presenti seculo mentis nostre dilectio deficit eiusdem seculi aduersitas crescit. Hinc est enim quod plerosque cernimus et bona agere et tamen sub graui tribulationum fasce desudare et iuxta vocem domini fructum per patientiam reddunt. Nam cum humiliter flagella suscipiunt post flagella ad requiem sublimiter suscipiuntur. Nos non secundum matheum dicitur et fructum affert et facit aliud quidem centum aliud sexaginta. Porro aliud triginta referuntur ad nuptias. Nam et ipsa digitorum coniunctio et quasi molli osculo se complectens et federans maritum pingit et coniugem. Sexaginta ad viduas eo quod in angustia et tribulatione sunt posite. vnde in superiori digito deprimuntur quantoque maior est difficultas experte quondam voluptatis illecebris abstinere tanto magis est premium. Porro centesimus numerus queso diligenter lector at-

dum
N

tende a sinistra transfert ad dex
trā. Et iisdem quidē digitis sed
nō eadem manu quibꝫ ī leua
manu nupte signātur et vidue
circulū faciēs exprimit virginitatis
coronā. Alius fructū tricesimū ver
bū pfert qd̓ fidē sancte trinitatis
edificat. Sexagesimū qd̓ opis
pfectionē docet. Nā sex sūt dies
in quibꝫ oportet opari. Cente
simū qd̓ ad dexterā regni vitā
pdicat eternā. ¶ Nemo autē
lucernā accendens opit eā vase
aut subtus lectū ponit sed sup
candelabrꝫ ponit ut intrantes
videant lumē. Nā sup dixerat
aplis vobis datū est nosse miste
riū regni dei ceteris autē in parabo
lis. Nūc ostendit p eos aliqn̄ cetā
teris idē misteriū esse reuelandū
et pectus oīm qui donū dei esset
intranti fidei flāmis illustrandū.
Quibꝫ etiā verbis typice fiduciā
docet pdicandi neqꝫ timore car
nalīū īcomodorꝫ lucē sciē quā no
uit abscondat. Vasis enī et lecti
noīe carnē lucerne vocabulo v̓
bū designat. Nō qui ob metū
ut dixi carnalīū īcōmodorꝫ oc
cultat ipamqꝫ carnē vtiqꝫ ꝑpoīt
manifestationi veritatis et eo qͥ
opit v̓bū qd̓ pdicare trepidat.
Sup candelabrꝫ autē ponit lucer
nā qui corpus suū misterio dei
subicit ut superior sit pdicatio
veritatis et inferior seruitus cor
pis p ipam tn̄ corpis seruitutē
excelsior luceat doctrina q̄ p officina
corpalia id est p vocē et linguā
et ceteros corpis motus in bonis
opibꝫ īsinuatur discentibꝫ. Sup
candelabrꝫ ergo ponit lucnā cū
dicit aplus. Nō sic pugno tāq̄
aerē cedens sed castigo corpus
meū et seruituti subicio ne forte
aliis pdicās ipē reprobus īueniar.
¶ Nō enī est occultū qd̓ nō ma
infestetur nec absconditū qd̓ nō
cognoscatur et in palā veniat. No
lite inqt erubescē euangeliū dei
sed int tenebras pseqͥtorꝫ lumē
verbi sup vri corpis candelabrꝫ
leuate firma mente r̄timētes illū
r̄tributiōis extreme diē quo
illuīabit deus abscondita tene
brarꝫ et manifestabit cogitatio
nes cordiū. Tūc et uos a deo
laus et aduersarios veritatis
pena manebit etna. ¶ Videte
ergo quō audistis. Instanter
nos docet v̓bo auscultare q̄tenꝰ
et illud nrō pectore ꝯtinuo ru
minare et alieno ructac̄ sufficia
mus auditui. ¶ Qui enī hꝫ
dabitur illi et quicūqꝫ nō habꝫ
etiā qd̓ se putat habē ab illo.
Tota inqt intentione v̓bo qd̓
auditis opam date qꝛ qui amo
rē habꝫ verbi dabitur et illi sen
sus ītelligendi qd̓ amat. Et
qui verbi amorē nō hꝫ audiē
di etiā si uel naturali īgenio
uel lr̄ario callē pulsant c̄ertio
nulla vere sapie dulcedie gau

debit. Nō si et spālr̄ de aplis q̄bz
caritate fideq; poterint dat̄ū est
nosse misteriū regni dei et de ꝑhi
bis iudeis qui in ꝑabolis viden
tes nō videbant et audiētes nō
itelligebant. Q̄z videlicz l̄ram
legis in qua gloriabant̄ amis
sim essent dictū videat̄. P̄t t̄n
et gn̄alit̄ accipi q̄ min⁹ sepe
lector īgeniosus negligendo se
priuat sapiā quā simplex et
studiosus elaborando degustat.
Ideirco āt̄ desidiosus īgeniū accipit
ut de negligencia iusti⁹ puniat.
Q̄a q̄d sine labore assequi potuit
scire contēpsit. Et ideirco nō
nūq̄ studiosus tarditate ītelligē
cie ꝑmit̄ ut eo maiora p̄mia
r̄tribucionis īueniat quo mag̃
studio īuencionis elaborat. ¶
Venerūt aūt ad illū mr̄ et frēs
eius et nō poterāt adire eū p̄
turba. Frēs dn̄i nō filii btē sp
v̄ginis marie iuxta heluidiū
nec filii ioseph de alia vxore iux̄
quosdā putandi sz eorū pocius
ītelligendi sūt esse cognati sicut
et sup̄ dixerimus. Hanc q̄ eo⁹
ad mrēm frēsq; cognatis ab of
ficio verbi dissilat egredi nō
matris refutat obsequiū pietā
tis cui⁹ p̄ceptū est. Honora pa
trē et mrēm. sz patris se mist̄e
riis amplius q̄ matris affectibz
debere demōstrat. Idem nobis
exemplo q̄d verbo cōmendās.
Qui amat prēm aut mrēm

plus q̄ me nō est me dignus. Nō
iniuriose frēs contēpsit sed opus
spūale carnis cognacioni p̄ferēs
religiosorē cordiū copulā docet
esse q̄ corporum. Misticē āt̄ hec
lcō superiori cōiūit ubi de iudeis
l̄ram solū legis ītuentibz dicit̄.
Et quicūq; nō habz eciā q̄d pu
tat se habē auferet̄ ab illo. Mā
mr̄ et frēs ih̄u synagoga ex cu
carne est editus et ꝑplus ē iudeoꝝ
qui saluatorē intus docente ve
nīētes ītrare nequiūt cu⁹ spūā
lit̄ intellige dicta negligūt. Pō
occupans eū turba ei⁹ īgredit
domū q̄ differēte iudea gētilitas
cōfluxit ad xp̄m atq; intima vite
misteria quāto fide vicinior eo
to mēte capacior hausit. Iuxta
q̄d psalmista ait. Accedite ad eū
et illuminamini. ¶ Et nūciatū est
illi mr̄ tua et frēs tui stāt foris
volentes te vidē. Intus verbū
intus est lumē. Vnde sup̄. Vt
ītrantes inq̄t videāt lumē. In
ergo foris stantes nec ipi agnos
cunt̄ parentes et ꝑpter nrm̄ for
tasse agnoscunt̄ exemplū q̄ad
nos modū agnoscerem̄ si foris stem⁹.
Foris enī stantes voluerūt eo
minū vidē qui spūalē sensū
ī lege nō querētes se se ad custo
diam l̄re foris fixerūt. et quasi
xp̄m pocius ad carnalia docē
da cogūt exire q̄ se ad discen
da spūalia consentiūt intrare.
¶ Qui rn̄dēs dixit ad illos

mr̄ mea

mater mea et fratres mei hi sunt qui ver-
bum dei audiunt et faciunt. Tota vi-
te celestis perfectio duobus hiis compre-
henditur verbum scilicet dei audire
et facere. Unde dominus super parabolam
seminis exponens ait eos qui audi-
unt tantum verbum suscipiunt terram esse
reprobam. bonam vero eos qui in
corde bono et optimo verbum quod
audiunt retineant et fructum affe-
runt in paciencia. Qui mater domini vo-
cantur eo quod illum cotidie suo vel
exemplo vel dicto quasi pariant
in mente proximorum. Fratres quoque
sunt eius cum et ipsi faciunt volun-
tatem patris eius qui in celis est.
¶ Factum est autem in una dierum
et ipse ascendit in unam navi-
culam et discipuli eius et ait ad
illos. Transfretemus trans stag-
num et ascenderunt. In hac navi-
gatione dominus utramque unius
eiusdemque sue persone naturam dig-
natur ostendere deum his qui ut homo
dormit in navi furorem maris ut
deus verbo coherceret. Porro
iuxta allegoriam mare sive stag-
num quod cum suis transire desiderat
tenebrosus amarusque seculi presen-
tis accipitur estus. Navicula autem
quam ascendit nulla melius
quam dominice passionis intelligitur
arbor cuius beneficio quique fide-
les adiuti emersis mundi flucti-
bus habitationem patrie celestis
quasi stabilitatem securi litoris op-
tinent. Cum autem ipse in una navi-
cula cum discipulis salvator ascen-
dit alibi quod significat aperit cum
prenunciato sue passionis et resurrectio-
nis quasi misterio mox dicebat ad
omnes. Si quis vult post me ve-
nire abneget semetipsum et tollat
crucem suam cotidie et sequatur me.
¶ Navigantibus autem illis obdor-
mivit. Discipulis navigantibus
Christus obdormivit quia calcantibus
seculum fidelibus futuramque regni quie-
tem animo meditantibus et vel secundo spiritus
sancti flatu vel propriorum remigio
conatibus infidos mundi fluctus cer-
tatim post terga iactantibus tem-
pus subito dominice passionis ad-
venit. Unde bene marcus hoc
imminente noctis tempore gestum fuis-
se perhibet ut veri solis occubi-
tum non solum domini dormitio sed et
ipsa decedentis lucis hora signi-
ficet. ¶ Et descendit procella ven-
ti in stagnum et complebantur et pe-
riclitabantur. Domino puppim cru-
cis qua soporem mortis carperet
ascendente fluctus blasphema-
cium persecutorum demoniacis exci-
tati procellis assurgunt quibus tamen
non ipsius paciencia turbatur sed
discipulorum imbecillitas concutitur
trepidat periclitatur. ¶ Acceden-
tes autem suscitaverunt eum dicentes.
preceptor perimus. Suscitant dominum
discipuli ne eo dormiente fluc-
tuum feritate disperirent. Nam
cuius mortem viderant maximis
votis resurrectionem querebant

ne si dormiens ipē morte carnis so
piret² eorum mens spūali ī ppetuū
morte piret. Unde bn̄ sequit². ¶
At ille resurgens increpauit ven
tū et tempestatē aque et cessa
uit et facta ē tranquillitas. Ven
tū quippe surgens increpauit qr
resurrectionē celebratam dyaboli su
pbiā strauit dū p mortē destruit²
eū qui habebat mortis īpiū.
Tempestatē quoqz aque surgēs
cessare fecit qr vesaniā iudeorū
rabiē que caput quatiēs clama
uerat. Si filius dei est descendat
nūc de cruce et credimus ei. De
sepulchro surgendo labefecit.
Ubi mistice hmōi notandū hoc qr
omēs creature sentiāt creatorem.
Quibz enī increpat² et impat²
sentiāt īpantē nō errore hereticorum
qr oīa putāt aīantia sz maiestate
conditoris q̄ apud nos īsensibi
lia illi sensibilia st². ¶ Dixit āt
illis ubi ē fides vrā. Arguū
tur qui pn̄te xpō timebāt eū
vtiqz qui ei adheserit perire non
possit. Cui simile ē qr post
mortis somnū discipulis ap
parens exprobrauit īcredulitatē
illorum et duriciā cordis qr hijs
qui viderāt eū resurrexisse nō
crediderūt. Itemqz dixit ad eos.
O stulti et tardi corde ad credē
dū in omībz que locuti st² pphē.
Nōne hec oportuit pati xpm
et ita intrare in glām suā. At

si p methaforā nauigii dixit. Nō
ne oportuit xpm̄ soporari vndis
nauim ī qua quiescebat. hic inde
marcentibz et ita sedatis certim
plo tumidis gurgitū cumulis di
uinitatis sue patefacē potenciā.
Qui timētes mirati st² dicentes
Qualis putas iste est. Quia
et ventis impat et mari et obe
diūt ei. Matheus ita scribit.
Porro hoīes mirati st² dicentes.
Qualis est hic etc. Nō ergo
discipli sed naute et ceti qui ī
naui erant mirabant². Hi aūt
q's contentione noluit eos q̄ mi
rabant² fuisse discipulos respō
debimus rtē hoīes appellatos
qui necdū potenciā nouerint
saluatoris. Et nos quoqz sing
cū signo dnīce crucis ibum sebm
relinqre disponimus naui pfic
cū ihu ascendimus stagnū trāns
fretare conamur². Sed q̄ nō dor
mitabit neqz obdormiet custo
diēs ysrl' nobis tn̄ sepe na
uigantibz quasi int² equoris fre
mitus obdormit qn̄ crebrescente
int² medios virtutū visus uel
īmūdorum spūū uel hoīm puorum
uel ipō intrāre cogitacionū ipetu
fidei splendor obtenebrescit spei
celsitudo contabescit amoris
flāma refrigescit. Vero inter
hmōi procellas ad illū nitē
est gubnatorē recurramus illū
sedulo excitemus qui nō ser

uiat. sed impetu ventis moventem pestates compescit refundet tranquillitate portum salutis indulgebit liber inter hec paucis discussa applica navigii varietate qualiter bonos suum secretum iuvet malorum ne permixtio turbet itineri. Erat enim ut a perfectioribus inchoemus post celebratam resurrectionis dominice solempnia septem electi discipuli navim piscatum ascenderunt et quia non longe a terra pretium quietis. sed quasi cubitis ducentis aberrant. hoc est tamen mundo animo quantum geminata dilectio poscebant appo fuerant quia sepe petrus negociis secularibus exuerat iam dominum in littore inmortalitatis stantem cernere iam cum illo epulari iam mane sirpne lucis aspirante mistico magnorum piscium numero sua retia impleta non tamen rupta suscipere atque infimis seculi fluctibus extrahere meretur. Alibi petrus ut supra legitur domino iubente retia laxat in capturam piscium comprehendit multitudinem copiosam sed quia ipse fragilis animi adhuc fuerat ita ut xpo tremens diceret. Exi a me domine quia homo peccator sum et tamen retia rupta sunt et si socii non adiuvassent naues etiam merse subsiderent. Item hoc loco discipuli cum domino navim conscendunt mare adeunt. sed quia interat et iudas et dominus in puppi qua sedes erat gubernandi dormisse ventum ponti quia deforis seuisse perhibentur.

Nam et si multa illuc discipulorum merita navigabant tamen adhuc perfidia proditoris eam agitabat. Et qui suis meritis firmi fuere alienis turbabantur. Item paulus cum fratribus iherusolimam navigans et diem penthecosten ibique spiritus sancti gaudia celebrare festinans recto cursu cuncta peragrat. Porro ab iherusolimis romam relegatus quia cum infidelibus iter agit mare fugit venti confringuntur ymber imminet frigore fatigant astra obnubilantur terra negatur triticum in mare iactatur. navis armamenta tolluntur ipsa postremo navis arenis illisa dissolvitur. Nante quam agnoscunt cum nando petunt et qui seculi undas onerati cupiditatibus subierunt. Eorum adversante seculo vix nudi euadunt. Iuxta quod idem apostolus ait. ipse autem salvus erit sic quasi per ignem. ¶

Navigaverunt autem ad regionem gerazenorum que est contra galileam.

Geraza est urbs insignis arabie trans iordanem iuxta montem galaad quam tenuit tribus manasse non longe a stagno tyberiadis in quo porci precipitati sunt. Dicitur autem natione gentium quam post passionis sompnum resurrectionis quia sue gloriam missis predicatoribus salvator visitare dignatus est. Unde bene geraza sive gergesi ut quidam legunt colonum eiciens vel advene propinquos interpretatur videlicet insinuans quia gentium populus et cum a quo neque

īcolebat hostē suis de cordibz eie-
cerit et qui erat longe factus sit
ꝓpe in sanguine xpi. ¶ Et cū egres-
sus esset ad terrā occurrit illi
vir quidā qui habebat demo-
niū iā tpibz multis. Vir iste
figurā ꝑli gentilis accepit q
multis tpibz hoc est ab ipso
pene mundi nascentis exordio
vexatur furore demonū. ¶ Et
uestimētis nō induebat. Na
tegumentū nē sue et virtutis a-
misit hoc eni fidei et caritatis i-
dumento pmi parentes in postqz
peccauē nudi esse legūt. Hac
stola pma filius luxuriosus pq
qz penitēs ad prēm redit induit.
¶ Neqz in domo manebat s
ī monumētis. Na in cōsciencia
sua nō requiescebat sed ī mor-
tuis opibz hoc est in pctīs de-
lectabat. Quid eni sūt corpa p-
fidorum nisi quedā defunctorum se-
pulchra i quibz nō habitat ser-
mo dei. sed aīa pctīs mortua re-
cludit. ¶ Sed ut vidit ihm p-
cidit ante illū et exclamās vo-
ce magna dixit. Quid m et tibi
est ihu fili dei altissimi. Mira
atrū vesania ihm creaturā et
nō deū crede quē filiū dei altissi
credūt et contremiscūt. Quę
īpietas iudeorum eū dicē in prin-
cipe demoniorum eiecisse demonia
quē ipa demonia fatent nichil
secū hrē eorum qui hoc ipm ꝑ q
tiū p demoniaci clamauē fu-
rorē post in delubris ydolorum dicere
et confiteri nō desinūt ihm videlicet
eē xpm filiū dei altissimi nec se
aliquid cū illo partis aut societatis
habē. ¶ Obsecro ne me torqūas
Precipiebat eni spui īmūdo ut
exiret ab homine. Multis eni
tpibz arripiebat eū. Hostis hu-
mane salutis nō exiguū sibi du-
cit esse tormētū ab homīs lesiōe
cessare et quo diutius pos-
sidere solebat eo difficilius dimit-
tē consentit. Vn stupendū sūo-
pe est ut et si qui ut hoies a dya-
bolo superat mox eius laqueos
euitare satagerent ne si tardius
eius iura resistat laboriosis quoqz
pellat. ¶ Vinciebat cathenis
cōpedibz custoditus. Cathenis
et cōpedibz graues et dure le-
ges signant gentiū quibz et i cor-
publica pctā cohibent. ¶ Et
ruptis vinculis agebat a demo-
nio in deserto. Na etiā ipsis
transgressis legibz ad ea scelera
cupiditate ducebat que iā vul-
garē consuetudinē excederent.
¶ Interrogauit at illū ihs dicens.
Quod tibi nomē est. At ille dixit.
legio qr itrauerūt demonia mul-
ta in eū. Nō velut ignotus no-
mē inqrit sed confessa coram
peste qz fure tollerabat virtus
curantis gratior emicaret. Hi
et in tpe sacerdotes qui p exor-
cismi grām demones eicere
norūt solent dicē nō aliter pa-

nentes ualē curari nec quātū sa
pe prīt omē qd̄ ab in immūdis spiri
tibz visu auditu gustu tactu uel
alio quolibz corpis uel aīmi sen
su vigilantes dormiētes ue ptu
lerint ɔfitendo patent exponāt
et maxīe qū uel viris in specie
feminea uel in virili habitu fe
minis apparētes. quos demōes
quos gallidusios vocāt īstando
corporis miraculo spūs īcorporei huiam
ɔcubitū petē ac ꝑpetrare ɔfingūt
et nomē demonis quo se tēsen
dixit et dī negandi modos. qbz
amois sui fedus alterutrū pepige
rūt ꝑdendos esse ꝑcipuīt. Que
medacio simulitudines sed a deo
vera et plīmoꝝ est attestacione
notissima ut quidā in divinus
pbr̄ retulerit se quādā sanctam
monialē feiam a demonio cu
rare cepisse sed qꝛ diu res late
bat nichil apud eā pficē potuis
se cōfesso autē quo molestabat
fantasmate mox et ipm̄ orōnibz
rectis q̄ oportebat pūrificaōnū
tēmibz effugasse et eiusdē femīe
corpus ab vlceribz que demonis
tactu contraxeat medicinali stu
dio adiūcto sale bñdicto curas
se. Sed vnū de vlceribz qd̄ alicu
lateri īfixū repererat nullatenu
posset qm̄ ɔtinuo patēt obdu
rē ab eadē ipā quā sanare vo
lebat ɔsiliū quo pandēt acce
pisse. Si inquit oleū ꝑ īfirmis
ɔsecratū eidem medicamēto as

ꝑseris statī sanitati restituat.
Nā vidi quōdā ꝑ spm̄ in q̄dā
longius posita ciuitate qꝛ nūq̄
corꝑalibz oculis vidi puellam
quādā pari calamitate laborā
tē talr̄ a sacerdote curatā. Fecit
ut ille suggesserat statiqꝫ ulceris
remediū qd̄ an̄ accepe respueat
ɔsensit. Hec cont̄ fraudes dēō
nū paucis explicari curavi ut
qꝛ nō frustra dn̄s nomē eiꝰ quē
expulsurus erat spūs interogavit
īttelligas. Qꝛ vō demoīa nylia
hoīem īntrasse memorāt signt po
pulū gentiū nō vnitulibz sed
in multis ac diuisis ydolatrie culti
bus esse mancipatū. Cui cont̄
scrptū est qꝛ multitudinis credenciū
erat cor vnū et aīa vna. Vnū
ī babilonia linguaꝝ vnitas
scissa. in iherusolima ē linguaꝝ
varietas adunata. et illa ɔfusio.
hec visio pacis interꝑtat. qui vi
delicet electos in plerisqꝫ linguis
et gentibz vna fides ac pietas
pacificando ɔfirmat reprobos aūt
plures secte qꝛ lingue dissonāto
ɔfundūt. ¶ Et rogabāt eū ut
īpareret illis ut in abyssū irent.
Sciebāt demones aliqn̄ futuṝ
ut ꝑ dnī adventū mittant in
abyssū nō ipsi futuṝ ꝑdiuinantes
sed ꝑphetaꝝ de se dicta recolentes
ideoqꝫ dnīci adventus quā mi
rabant gl̄am ad suā ꝑtinere
rebant tendē ꝑniciē. ¶ Erat
aūt ibi grex porcoꝝ multoꝝū

pascentiū in mōte et rogabant
eū ut pmitteret eis in illos igr
di et pmisit illis. Ideo pmisit
qđ petebat demonibz ut p int
fectionē porcoꝝ hominibz salutis
occasio pberet. Pastores eni
ista cernētes statim nūciāt ciui
tati. Erubescat manicheus
si de eadē substācia et ex eodē
auctore hoīm bestiarūqꝫ sꝫ aīe
quō ob vnius hoīs salutē duo
milia porcoꝝ suffocant. In quo
tū intellectu figuralr hoīes imū
di vocis et rōnis expertes indicā
tur qui ī monte supbie pascen
tes luculentis oblectant in acti
bz. Talibz eni p cultus ydoloꝝ
ꝑint demonia dñari. Nā nisi
quisqꝫ porci more vixerit nūqꝫ
accipiet in eū dyabolus ptātē.
aut ad pbandū tm. nō aut ad
pdendū accipiet. Exierūt ergo
demonia ab hoīe et intrauerūt
ī porcos et impetu abijt grex
p preceps in stagnū et suffocatus
est. Hodie qꝫ iā clarificata ecclīa
et liberato ipsō gentiū a dñā
cione demonioꝝ et ī abditis
agūt sacrilegos ritus suos qui
xpō credē noluerūt ceca et pfū
da curiositate submersi. Et no
tandū qꝫ spūs īmūdi nec ī por
cos ire nisi hoc illis benignus
ipē saluator petentibz quos ē
te in abissū posset religare cō
cederet. rem necessariā docē nos vo
lens ut salubrius nouerimus eos

multo minus posse sua ptāte nocē
hominibz qui nec pecoribz qlibz nocē
potuerūt. Hanc aut ptātē deus
bonus occulta iusticia nob dare
potest iniusta nō potest. ¶ Qui
ut viderūt fcm̄ qui pascebant
fugierūt et nūciauerūt in ciuita
tē et in villas. Qz pastores por
corū fugientes ista nūciauerūt
signt etiā quosdā pmates ipsoꝝ
qꝫ qꝫ xpianā legē fugiāt poten
ciā tamē eius p gentes stupēdo
et mirando pdicare. ¶ Exierūt
aut vide qđ factū est et venerūt
ad ihm et inuenerūt hoīem sedē
tem a quo demonia exierāt vesti
tū ac sana mente ad pedes eius
et timuerūt. Hodie multitudini
vetusta sua vita delectat honorā
quidē sed nolle pati xpianā legē.
dū dicūt qꝫ eā implē nō possint.
admirantes tm fidelē ppłm a pi
stina pdita cōuersatione sanatū.
Sedē nāqꝫ ad pedes dñi est rōnali
qꝫ pia mentis examine submissi
vestigia saluatoris ꝗ sequat ī indu
uestitū sumē est vtutū studiis
ꝗ deceptus amiserat ornari. ¶
Et rogauerūt eū oīs multitudo
gerazenoꝝ regionis ut discederet
ab illis qꝫ timore magno tene
bant. Conscii fragilitatis sue
gerazem pñcia se donū iudica
bant indignos nō capientes dei
vbū nec infirma adhuc mēte
pondus sapiē sustinē valentes.
Qđ et petro ipī viso piscū im

amiculo contigisse legitur et vidua sareptena beati helye cuius se sensit hospicio benedici nichilominus sed putavit penitentia gravari. quod in et tibi inquit vir dei ingressus es ad me ut commemorarentur iniquitates mee et occideres filium meum. ¶ Ipse autem navim ascendens reversus est. Dixerat supra dominum electis navim ascendisse ventis fluctibus oppressis que una cum vento fluctibus egressum mox occurrentem sibi curasse demoniacum quo significari docuimus eum relictis iudeis ipsis ex quorum carne dux et origine transacta sue passionis tempestate gentium petiisse salutem. His ita gestis patriam revertitur quia cecitas ex parte contigit in israel * et sic omnis israel salvus fieret. Ascendit autem in navim sed neque ipso sopito premitur neque navis procella pulsatur quia christus surgens a mortuis iam non moritur mors illi non dominabitur. Cuius causa tropheum passionis et resurrectionis quo gloria creditur iudee tribubus intimabit et cum pretio mortis sue quo mortem vicit vexillo credi ab hebreis cepit quasi repetita in qua tormentum navi patriam regreditur. ¶ Rogabat eum vir a quo demonia exierant ut cum eo esset. Dimisit autem eum ihesus dicens. Redi in domum tuam et narra quanta fecit tibi deus. Hec ex illa apostoli sententia possunt intelligi cum ait. Cupio dissolvi et esse cum christo. multo magis optimum manere autem in carne necessarium propter vos. ut sit quisque intelligit post remissionem peccatorum redeundum esse sibi in conscientiam bonam et serviendum evangelio propter aliorum etiam salutem. ut deinde cum christo requiescat. ne cum preppere iam vult esse cum christo et negligat ministerium predicationis. fraterne redemptioni accommodatum. Quod vero matheus et duos dicit a demonum legione curatos marcus autem et lucas unum commemorant. intelligas unum eorum fuisse persone alicuius clarioris et famosioris quem regio illa maxime dolebat et pro cuius salute plurimum satagebat. Hoc volentes significare duo evangeliste solum commemorandum iudicaverunt de quo facti huius fama latius preclariusque flagraverat. Sed et allegorie summa concordat. quia sicut unus a demonio possessus sic et duo gentilis populi typum non inconvenienter exprimunt. Nam cum tres filios noe genuerit unius solum familia in possessionem ascita est dei ex duobus reliquis diversarum nationum que populis mancipare[?] peccati sunt filii. ¶ Factum est autem cum redisset ihesus excepit illum turba erant enim omnes expectantes eum. Et supra dixi quia in fine seculi dominus sit ad iudeos clementer rediturus atque ab eis per fidei confessionem libenter excipiendus. Nam quia omnes erant expectantes eum

* donec plenitudo gentium intraret

subdita

hoc nimirum quod idem synagoge per
prophetam loquitur. dies multos ex
pectabis me non formidabis
et non eris viro. Nunc enim nec
viro christo subdita nec fornica
ta cum ydolis expectatione longis
sima. sponsi sui prioris. hoc est
domini mei ihesu christi quoque per gratiam
ventum prestolatur amplexum.
¶ Et ecce venit vir cui nomen
iairus et ipse princeps synago
ge erat. Priori lectioni quam
de abiectione synagoge fideque
ecclesie atque iterum restauratione sy
nagoge sumus interpretati consequenter
archisynagogi filia moriens
subiungitur. Quam dum suscitaturus
pergeret dominus comprimitur emo
roysa mulier preripit sanitatem
fitque ut post veniens prior solu
potiatur. Ethyopia enim preveniet
manus eius deo. et cum intraverit
plenitudo gentium tunc omnis israel
salvus fiet. Princeps itaque sy
nagoge nullus melius quam ipse
moyses intelligitur. Unde bene
iairus illuminans sive illuminatus
vocatur quia qui accepit verba vite
dare nobis et per hec ceteros illu
minat et ipse a spiritu sancto quo
vitalia monita scribere uel docere
possit illuminatur. ¶ Et cecidit ad
pedes ihesu rogans eum ut intraret
in domum eius. Si caput christi
deus pedes consequenter incarnatio
qua terminum nostre mortalitatis teti
git capiendi sunt. Cecidit ergo
archisynagogus ad pedes ihesu quia
legislator cum tota priorum progenie
christum in carne apparentem legem si
bi dignitatis gloria preferendum esse
cognovit illud apostoli sedula devo
tione prestans. quia quod infirmum est
dei fortius est hominibus. Rogavit
eum intrare in domum eius. quia con
tinuis gaudiorum votis eius videre
desiderabat adventum. Anima autem
mea exultabit in domino et delecta
bitur super ihesu eius. Omnia ossa mea
dicent domine quis similis tibi. Et
hoc est ad pedes ihesu cadere cum sic
omnis singulariter magnum pia fi
de fateri. ¶ Quia filia unica erat
illi fere annorum duodecim et hec
moriebatur. Ipsa synagoga quasi
sola legali institutione composita. quasi
unica moysi nata erat quasi xii
etatis anno hoc est tempore puber
tatis appropinquante moriebatur. quia
notabiliter a prophetis erudita.
postquam ad intelligibiles annos per
venerat. postquam spirituales deo
fructus gignere debebat subito
errorum languore consternata spi
rituales vite vias ingredi des
perabiliter omisit. Et si non a christo
succurreretur horrendam per omnia cor
ruisset in mortem. ¶ Et contigit dum
iret a turba comprimebatur. Ad puel
lam pergens sanandam dominus a tur
ba comprimitur quia genti iudee salu
taria monita prebens quibus a
vitiis eius conscientiam erigeret
noxia carnalium populorum est con

suetudīe grauatus. ¶ Et mulier
quedā erat in fluxu sanguīs
xij ānis. Mulier sangne fluēs
etiā est ex gentibz ɔgregata q̄
īgenito carnaliū delectationū
polluta fluxu atq3 a cetu iam
fuerat segregata fideliū. s3 dū
vbū dei iudeā saluaē decerneret
parā iam pmissaq3 aliis pri
puit spe certa salutē. Notādū
q̄ et archisynagogi duodecim
sit filia. et mulier hec ab ānis
duodecī sanguīe fluxerat. hoc
ē eodē quo hec nata sit tpe illa
cepit infirmari. Una pene ea
demq3 scli huiꝰ etate et syna
goga in patriarchis nasci et
gentiliū natio p orbē cepit ydo
latrie fame fedari. Nā et ge
mini fluxus sanguinis hoc est
et sup ydolatrie pstitutionē. et
sup hiis q̄ carnis ac sanguinis
oblectatione patiant̄ pt intel
ligi. Unde pulchre satis refert
hystoria. tpe quo dauid adhuc
puer goliath gygantē strauit
philistīn in finibz dnī id ē san
guinū fuisse castra metatos.
q2 videlicet dns ad debellandū
mūdi principē huius apparēs
nō mō opibz īfructuosis sed et
rligiom spurcissime deditos
gentiliū ppl'm īuenit. Ergo q̄
diu synagoga viguit labora
uit etiā. defunctus illius huius
ē virtus. q2 illoꝝ delicto salus
gentibz. ¶ Que in medicos

erogauit oēm sbām suā nec ab
ullo potuit curari. Medicos siue
falsos theologos. siue philoso
phos. legūq3 doctores secularium
qui multa de virtutibz viciisq3
subtilissime disserentes utilia
se viuendi credendiq3 īstituta
mortalibz dare pmittebāt. seu
etc ipos spūs īmūdos signat.
qui velut hominibz ɔsulendo se
iā pro deo colendos īgerebāt.
Quibz vicissim audiendis gē
tilitas q̄to magis naūs īdus
trie vires expenderat tanto mi
nus potuit ab īiquitatis sue
sorde curari. Unde bene mar
cus de hac muliē scribēs ait.
Et fuerat multa ppessa a q̄
pluribz medicis et erogauerat
oīa sua nec qdquā pfecerat
sed magis deterius habebat.
Sed hic ubi pplōꝝ pplīn medicoꝝ
egrotare veriusq3 de celoꝝ cog
nouit adeē medicū cepit et
ipā languoīs sui spare piter
et ɔsultare rmediū. ¶ Accessit
retro et tetigit fimbriā vesti
menti eius et ɔfestim stetit
fluxus sanguīs eiꝰ. Accedit
et dnm tangit etiā que ei p
fidei veritatē appropinquat ac
cedit aūtē retro siue iuxta id qd
ipē ait. Si quis michi ministrat
me sequat̄. et alibi pcipit. post
dnm deū tuū ambulabis. siue
q2 pntē in carne dnm nō vi
dens pactis tpare dispēsacōis

sacramentis eius iam per fidem cepit vestigia subsequi. Tangit autem fimbriam vestimenti et undam restringit sanguinis quia verus et vere mundans qui vel extremam ubi parte fidei manu contingit. Nam minus valde est qui eius vel in pectore recumbere vel caput meretur pistico nardo perungere. cum et ille magnus fuerit qui se indignum dicebat eius calciamenta portare magna et illa que ungere pedes eius et capillis suis tergere promeruit.

¶ Et ait ihesus quis est qui me tetigit. Non ut ipse que nesciat doceatur illa. sed ut virtus fidei quam noverat sermone quam ipse dederat in muliere declararet interrogat. Negantibus autem omnibus dixit petrus et qui cum illo erant. Preceptor te turbe comprimunt et affligunt et dicis quis me tetigit. &c. Quem turbe passim comprimunt comitantes. Una credula mulier dominum tangit. quia quem diversis inordinate glomerantium heresibus affligitur solo catholice ecclesie fideliter corde contingitur. Nam sicut quidam videntes non vident et audientes non audiunt ita etiam tangentes non tangunt quia non fideliter christum tangunt. Unde cuidam amanti quidem sed nondum plene credenti dicit noli me tangere nondum ascendi ad patrem meum apte docens quod sit eum veniret tangere patri saltem equalem credere.

¶ Et dixit ihesus tetigit me aliquis. Nam ego novi virtutem de me exisse. Dicat pelagius si placet se suo conamine salvari dicamus autem nos quia nova salus hominis in deo faciemus virtutem. Nam et ipse virtutem qui propiciatur omnibus iniquitatibus nostris et sanat omnes languores nostros non ex nobis ipsis sed de se novit exire. Non ergo latet eum qui fimbriam tetigit id est incarnationis misteria donec ad maiora capienda proficiant perfecte amando credidit.

¶ Et ipse dixit illi filia fides tua te salvam fecit vade in pace. Ideo filia quia fides tua te salvam fecit. non dixit fides tua te salvam factura est. sed salvam fecit. Ideo enim quod credidisti iam salva facta es.

¶ Adhuc illo loquente venit quidam ad principem synagoge dicens ei quia mortua est filia tua noli vexare illum. Salvata a profluvio sanguinis muliere mox filia principis mortua nunciatur quia dum ecclesia a viciorum labe mundata et ad fidei meritum filia est cognominata continua synagoga perfidie simul invidie leto salvata est. Perfidie quidem quia in christo credere noluit. Invidie vero quia eciam credidisse doluit. Scriptum est enim in actibus apostolorum. Sequenti autem sabbato universa civitas convenit audire ver-

bū dei. Videntes aūt turbas iudei
rpleti sunt zelo et contradicebāt hiis
q a paulo dicebant maledicētes
viā dnī corā multitudie. Noli
vexare illū. p eas hodieqz dicit
q a deo cstitutū synagoge statū
videt ut rstaurari posse nō cre
dant. ideoqz p rsuscitatioe illi9
supplicandū ee nō estimēt. Sed
q ipossibilia st apud deū. Vn
sequit. ¶ Ihs aūt audito hoc
vbū rūdit pri puelle. Noli ti
mere crede tm et salua erit. Pr
puelle cetus doctor legis accipr.
de quo dns ait. Sup cathedrā
moysi sederūt scribe et pharisei.
Qui si credē ipē voluit etiā sub
iecta ei synagoga salua eit. ¶
Et cū venisset in domū nō pmi
sit intrare secū quēquā nisi pe
trū iacobū et iohanē et prem
et mrem puelle. Sup publice
vidue filius suscitat hic rmouet
plures arbitri. Puto ergo q i eo
quoqz pietas dnī ibi declaret. qz
mr vnici vidua nō patiebat mo
ras et ideo ne amplius affliceret
maturitas addit. Est et forma
sapie in vidue filio cito etiam ee
crediturā. In archisynagoge fi
lia credituros quidē iudeos sed
ex pluribz paucioes. ¶ Flebāt aūt
oms et plangebāt illā. Aliqd
prt inquit filij sponsi lugere
q diu cū illis est sponsus. Ve
nient aūt dies cū auferet ab eis
sponsus et tūc ieiunabūt. Igit

synagoga qz sponsi leticiā qua
viue posset amisit qz plangen
tes int mortua iacent ne hoc
quidē ipm quae plangat intel
ligit. ¶ Et ille dixit noli flere
nō est mortua sz dormit. Hoibz
mortua qui suscitare nequerūt
deo dormiebat i cui9 ditione et
aīa recepta vivebat et caro re
suscitanda quiescebat. Vn mos
xpianus optinuit ut mortui q
rsurrecturi nō dubitant dormie
tes vocent sicut paul9 ait. No
lumus vos ignorare de dormiētibz
ut si contristemini sicut et ceteri
qui spem nō habent. Sed est
i pte allegorie. cū aīa que pec
cauerit ipsa morietur. tū ea que
suscitari a xpō meruit nobis
quidē mortua fuisse. sed ei ob
dormisse dici pt. ¶ Et deride
bāt eū scientes qz mortua eēt.
Qui vbū resuscitantis deridere
q credē malebāt merito foras
excludunt idigni qui miraclm
resurgentis viderent. ¶ Ipse aūt
tenēs manū ei9 clamauit dicēs.
Puella surge. In marco scptū
est ait illi. tabitacumi qd int
ptat tibi dico surge puella et
ɔfestim surrexit. Vbi diligens
lector iquirat quae venire euā
gelista dictū saluatoris expones
intposuit de suo. tibi dico cum
sno sermoe que posuit nō pl9
sit dictū q puella surge. ¶
Tenēs ergo manū puelle ihs

sanauit eā. Quia nō prius mū
date fuerint manꝰ iudeoꝝ que
sanguine plene sūt synagoga coꝛ
mortua nō ꝯsurgit. ¶ Et reuer
sus est spūs eius et surrexit
ꝯtinuo. Marcꝰ ita dicit et cō
festim surrexit puella et am
bulauit spūalr̄ īsinuās. quia
quisqꝫ a morte aīe xp̄o manū
sibi ꝯfortante r̄sipiscit. nō mō
a sordibꝫ exurgē uicioꝝ. sed et
in bonis ꝯtinuo p̄ficē debꝫ opi
bus. ¶ Et iussit illi dari man
ducare. Ad testimoniū quidē ui
te resuscitata mādūcare p̄cepit.
ut nō fantasmata sed ueritas
crederet. Ideo et si qīs a spūali
morte resurrexerit celesti nēce
est mox pane satiet' dīm saluꝫ
v̄bi et sacrosancti altaris p̄ti
ceps effectus. Nā iuxta moralē
īntellectū tres illi mortui quos sal
uator in corporibꝫ suscitauit tria
genera resurrectionis aīaꝝ signāt.
Si quidē nōnulli ꝯsensū male
delectationi p̄bendo latente tm̄
cogitatiōe pcc̄ī sibi mortē ꝯsciscūt.
Sed tales se uiuificare signās. sal
uator suscitauit filiā archisyna
goge nōdū foras elatā. sed in
domo mortuā q̄i uiciū in corde
regentē. Alij non solū noxie de
lectationi ꝯsenciendo. sed et ipm̄
malū quo delectant' agendo moꝛ
tuū suū q̄i extra portas efferūt
et hos se si peniteāt r̄suscitare
demonstrāns. suscitauit iuuenē

filiū uidue extra portas ciuitatis
elatū et reddidit mr̄i sue. q̄ re
sipiscentē a pcc̄ī tenebris aiām
unitati restituit ecc̄ie sicut et sup̄
docuimꝰ. Quidā uero nō solū
cogitando uel faciendo illicita. sꝫ
et ipā peccandi ꝯsuetudīe se q̄i
sepeliendo corrūpūt. Hoꝝ nec
ad hos erigendos mīor sit sit uir
tus et grā saluatoris. si tn̄ assint
cogitatiōes illicite sollicite. q̄ sup̄
coꝝ salutē uelut deuote xp̄o so
rores īuigilent. Nam ad hoc in
mandū r̄suscitauit lazarū q̄tuoꝛ
dies iam dū in monumēto hītē
et sororē attestante iā fetentē q̄r
pessima noxios actus solet fama
comitari. Nondū aūt q̄r q̄nto
grauior aīe mors īgruerit tāto
acrior nēcē est ut r̄surgē mēāt
penitētis feruor īsistat. Nō oc
culte nolens ōndē dnīs iacentē
ī conclaui mortuā modesta leuiq̄
uoce r̄suscitat dicēs puella surge.
Quiā et ob felicitatē r̄suscitandi
iā mortuā fuisse negaueat. De
latū aūt foras iuuenē. plibꝫ ut
r̄uiuiscē debeat dictis corroborat
cū ait. Iuuenis tibi dico surge.
Quatriduanꝰ v̄o mortuꝰ. ut lō
ga p̄mentis sepulchri claustra
depone posset fremuit spū illius
turbauit seipm̄. lacrimas fudit.
rursū fremuit. ac uoce magna
clamauit. lazare ueni foras et
sic tantē qui erat desperatꝰ dis
cusso tenebraꝝ ponde uite lucē p

reddit. Sed et hoc nondum quia que publica noxa publico eget remedio. Levia autem peccata leviori et secreta queunt penitentia deleri. Puella in domo iacens paucis arbitris exurgit eisdemque miraculum ut vulgaret interdicit. Et stupuerunt inquit parentes eius quibus precepit ne alicui dicerent quod factum erat. Iuvenis extra portam turba multa comitante atque intuente suscitatur. Lazarus de monumento vocatus in tantum populis innotuit ut ob eorum quidem testimonium plurime domino turbe cum palmis occurrerent et multi propter illum abirent ex iudeis et crederent in ihesum. Nuntium vero mortuum dominus nuntiante discipulo agnoscit. Sed quia qui pro eius exceptione dominum precarentur defuerant. dimitte inquit ut mortui sepeliant mortuos suos id est mali malos noxiis laudibus gravent. et quia non adest iustus qui corripiat in misericordia. Oleum autem peccatoris impinguet caput eorum.

Convocatis **Cap. ix.** autem xii. apostolis dedit illis virtutem et potestatem super omnia demonia et ut languores curarent et misit illos predicare regnum dei et sanare infirmos. Concessa primum potestate signorum misit eos predicare regnum dei. ut promissorum magnitudini attestaretur etiam magnitudo factorum fidemque daret verbis virtus ostensa et nova facerent qui nova predicarent. Unde nunc quoque cum fidelium numerositas excreverit intra sanctam ecclesiam multi sunt qui vitam virtutum tenent et signa virtutum non habent. quia frustra foras miraculum ostenditur si deest quod intus operetur. Nam iuxta magistri gentium vocem lingue in signum sunt ~~infidelibus~~ non fidelibus.

Et ait ad illos. Nichil tuleritis in via neque virgam neque peram neque panem neque pecuniam neque duas tunicas habeatis. Solet queri quomodo matheus et lucas commemoraverint dominum dixisse discipulis ut nec virgam ferrent cum dicat marcus et precepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum. Quod ita solvitur ut intelligamus sub alia significatione dictam virgam que secundum marcum ferenda est et sub alia illam que secundum matheum et lucam non est ferenda sicut sub alia significatione intelligitur temptatio de qua dictum est. Deus neminem temptat. et sub alia de qua dictum est. Temptat vos dominus deus vester ut sciat si diligitis eum. Illa seductionis est. hec probationis. Utrumque ergo accipiendum est a domino apostolis dictum esse. et ut nec virgam ferrent et ut non nisi virgam ferrent. Cum enim secundum matheum diceret eis. nolite possidere aurum neque argentum. et cetera continuo subiecit. dignus est enim operarius cibo suo. Unde satis ostendit cur eos hec possidere ac ferre noluerit non quo ea necessaria non sint sustentationi huius vite. sed quia sic eos mittebat ut eis hec deberi mon-

stracet ab illis quibz euãgeliũ ac cedentibz ãnũciarent. Claret aũt h' monita pcepisse dñm tãq̃ euã^te viue aliũde nõ debeat q̃ eis pbẽtibus quibz ãnũciat euãgeliũ alioq̃n cont^a hoc pceptũ fecit aplus qui victũ de manuũ suaꝝ laboribz exigebat ne cuiq̃ grauis esset sed ptãtẽ dedisse in qua scirent sibi ista deberi. Cũ eñ a dño aliqd imperatur nisi fiat inobediencie culpa est. Cũ vo ptãs datur licet cuiuq3 nõ vti et tãq̃ de suo viuẽ credẽ. Hoc ergo ordinãs dñs. qd eũ ordinasse dicit aplus. Hijs qui euãgeliũ ãnũciant de euãgelio viuẽ ille aplis loq̃batur ut scirent nõ possiderẽt neq3 portarẽt huic vite necc^ia nec magna nec minima. Ideo posuit nec virgã ostendẽs a fidelibz suis oĩa debẽ ministris suis nulla sup̃flua reqrentibz. ac p hoc addendo. dignus est eñ opatius cibo suo. prsus apuit et illustrauit vnde hec oĩa loquerẽt. Hanc ptãtẽ virge noĩe significauit cũ dicẽt ne quid tollerẽt in via nisi vgã tm̃ ut itelligat q3 p ptãtẽ a dño acceptã que virge noĩe significata est et q̃ nõ portant nõ deerũt. Hoc et de duabus tunicis ĩtelligendũ est ne quisquã eoꝝ pter eã qua esset indutus aliã portandã putaret sollicitus ne opus essz aliã cũ illa posset accipe cũ ex illa ptãte posset accipe. Mr vo scdm marcũ nõ portari uel hri duas tunicas sed expressius idem phibet dicẽs et ne moueritis duabz tunicis qd eis monet nisi nõ dupliciter s3 simpliciter ambulare. Aliter in duabz tunicis videtur duplex ondẽ vestimentũ nõ quo in locis scithie et glaciali niue rigentibz vna q3 tunica debz eẽ contenta. sed quo in tunica vestimẽtũ intelligamus ne alio uestiti aliud nobis futurũ seruemus. ¶ Et in quãcũq3 domũ itraueritis ibi manete et inde ne exeatis. Dat constancie gñale mandatũ ut hospitalis necitudis iura custodiant alienũ a pdicatore regni celestis astruẽs cursitare p domos et iuiolabilis hospitii iura mutare. Nec ociosi scdm mathm domus quã igrediantur apli legenda decernitur. ut mutãdi hospitii necitudisq3 violande cã nõ suppetat. ¶ Et quicũq3 receperint uos exeuntes de ciuitate illa et puluerẽ pedũ vroꝝ excutite in testimoniũ sup illos. Puluis excutitur de pedibz in testimoniũ laboris sui q' igressi st' in ciuitatẽ et pdicatio aplica ad illos usq3 puenerit. Huic excutitur puluis ut nichil ab eis accipiant ne ad victũ quidẽ neccãriũ qui euãgeliũ spreuerint. Allegorice aũt qui vbo huiusmodi intendũt. si qbz ut hoies terrene leuitatis mens obscurant p ea mox q̃ recipiunt

euāgelice pdicacionis vestigia p-
gant. Qui vō pfidia uel neg
ligentia uel etiā studio ztepnūt
hoz vitanda omnino fugienda
synagoga censet. Et excutiend9
est pedū puluis ne gestis ianibz
et puluerē zpandus mentis ual
te uestigiū polluat. ¶ Et egres
si circuibāt p castella euāgelizā
tes et curantes ubiqz. Quid
euāgelizarent uel quō curarēt
apli marcus exponit plenius.
Predicabāt inqt ut penitēciam
agerēt et vngebāt oleo multos
egrotos et sanabant. Dicit et
iacobus. infirmat qs in uobis. in
ducat pbros ecclie et orent sup
eū. vngentes eū oleo scō in
noīe dnī. et si in peccatis ē remittent
ei. Unde patet ab aplis ipis hūc
scē eccle morē esse traditū ut
pontificali bndictiōe zsecrato
oleo pingat egroti. Pdicabāt
aūt ut penitenciā agerēt et sic
misit illos inqt euāgelizare reg
nū dei. qz videlicz vtrūqz iuxta
iohis baptiste et ipsius dnī sal
uatoris exemplū pdicabāt. Pe
nitenciā agite et appinquabit
enī regnū celoz. Regni enim
ianuis ppinquare. est de hys
q quā quibz ab eo discesserat
penitē. ¶ Audivit aūt herodes
tetrarcha oīa que fiebant ab
eo q diceretur a quibusdā quia
iohānes surrexit a mortuis.

Ista iudeoz inuidia qui coñ dnm
malicie furor extitit ex oibz ple
pene locis euangelij docent. Ex
ore enī iohānē de quo dictū est
qz signū fecit nullū a mortuis
surgē potuisse nullo attestante
credebant. Ihm aūt dnm approba
tū a deo virtutibz et signis cui9
mortē elemēcia tremuerūt resur
rectionē vero atqz ascensionē an
geli apli. et viri ac femie certati
pdicabant nō resurrexisse sed
furtī ablatū credē maluerūt. Nec
repugnare putandū est q lucas
phibet herodē hesitasse eo q di
ceret a quibusdā qz iohēs sur
rexit a mortuis cū matheus
marcus qz referat ipsum herodē.
audita fama ihū dixisse pueris
suis hic est iohānes baptista
ipē surrexit a mortuis et ideo
virtutes opant in eo. Sed intel
ligendū post hanc hesitationē
eū confirmasse in aīo suo qd
ab illis dicebat. ¶ Et ait hero
des iohānē ego decollaui quis
aūt est iste de quo audio ego
talia. Et qrebat vidē eū. Hec
vba st hesitantis herodis de qbz
sup memorat. qui eū quē fama
magnū cōpent et vidē desidēat
si forte an ipē sit iohēs agnos
cere possit. Cui9 ordinē causāqz
decollationis quā alij euāgeliste
plenissiē describūt. lucas more
suo zmemorare potius ob statū

tpis ītimandi q̄ habunde dicta
viderat q̄ replicare curauit. Uez
q̄ decollationis iohāmis mētio
ē. notandū q̄ idē iohānes et
dn̄s suū quisq̄ statū et temp9
natiuitatis et passiōis ordine
declaret. Nā iohānes capite
minutꝰ. dn̄s est in cruce subli-
matus. Iohānes cū minui īti
perent dies. dn̄s cū cresc̄e natꝰ.
ut ꝑ hec appareāt q̄d sit. illū o-
portet crescē me aūt minui. hº
est illū qui ꝓpha putabat xp̄m
oportet agnosci et me q̄ xp̄ūs
estimabat q̄ eius sim ꝑcursor
ītelligi. ¶ Et reuersi apli nar
rauerūt illi q̄cūq̄ fecerūt.
Nō solum q̄ ipi fecerūt et do
cuerūt apli dnō narrant sed
eis que iohānes eis in caręre
occupatis sit pulsus uel siu ul'
eiusdē iohis ei discipli ēnūciāt
sicut matheus ēnūcia īsinuat.
Unde q̄d sequit̄. ¶ Et assup
tis illis secessit seorsū in locū
desertū qui est bethsaida. Nō
timore mortis egit ut quidā
arbitrant̄ s; parcis īnimicis suis.
ne homicidio homicidiū iūge
rent sil' et oportunū sue pas
sionis temp9 expectans. Nā
plus q̄ āni spacio iohis et dm̄
passiones distare qui diligent'
euāgelia legit īueniet. Hīq̄dē
miraculū panū dn̄s tribꝫ con
sencientibꝫ euāgelistis post de
collationē iohāmis īpleuit. q̄d

iohēs miraculū descripturꝰ ꝑmisit
eē ꝓximū pascha diē festū iudeoꝝ.
et post hec ad diē festū eorum
scenophegie ihm̄ d̄rit ascen
disse ubi docentē in templo q̄
rebāt inq̄t eū apphendē et nemo
misit in illū man9. q̄ nōdum
venerat hora eius. ac deinde
ꝓximi pasche cuius ↄsūmasse
trophetū. Nō occiso iohāne tp̄e
expectās secessit reuersū in locū
desertū qui est bethsaida misti
ce docens. q̄ delicta iudea que
ꝓphē sibi nō credendo caput ab
stulerat ī deserto erit̄ q̄ uirū nō
habebat ubi essꝫ pabula lampi
turus. Unde pulchre bethsaida
domus fluctuū int̄ꝑtat̄. Ipsa
ē eni de qua ysayas ait. Leta
bit̄ deserta et īuia et exultabit
solitudo et florebit q̄i liliū. et
paulo post. Ipi videbūt gl'am dm̄
et decorē dei nr̄i. Est āt bethsai
da in galilea ciuitas andree
et petri et philippi aploꝝ. ꝑpe
stagnū genezareth ut locoꝝ li
bris īuenim9. ¶ Quod cū cog
nouissent turbe secuti st̄ illū et
excepit illos et loquebat̄ illis
de regno dei et eos qui curā ī
digebant sanabat. Temptat
dn̄s fidē turbaꝝ et ꝓbatū digno
ꝑmio recompensat. Petendo ei
solitudinē an sequi curēt explo
rat illi seq̄ndo et nō in iumentis
vehiculis ve diuisis sed ut alii
ꝑdiūt euāgeliste ꝓprio labore

pedum iter arripiendo deserti quam
salutis sue curam gerunt consuunt. Iux
sum ipse ut potens pius que saluator
ac medicus excipiendo fatigatos.
docendo nescios. sanando egrotos.
reficiendo ieiunos quantum deuo
tioni fidelium delectetur insinuat.
Iuxta vero leges allegorie petente de
serta gentium christum multe fidelium
caterue relictis menibus prisce con
uersationis neglectoque variorum
dogmatum numine secuntur. et qui
prius notus in iudea deus. postquam
dentes iudeorum et arma et sagit
te et lingua eorum machina a
cuta contra illum facta est. exaltatus
est super celos deus. ¶ Dies
autem cepat inclinare et accedentes
xii dixerunt illi dimitte turbas
ut euntes in castella villasque
que circa sunt diuertant et inueniunt es
cas. Die inclinata turbas salua
tor reficit uel fine seculorum appro
pinquante uel cum sol iusticie pro nobis
occubuit a diutina spiritualis ie
iunii fame saluati. ¶ Dixit
autem ad illos. uos date illis man
ducare. Prouocat apostolos ad fractio
nem panis ut illis se non habere testan
tibus magnitudo signi notior fiat
simul insinuans quia per eos cottidie
ieiunia nostra sunt corda pascenda.
Quid enim ait petrus cum per epistolas
loquitur nisi ut verbi pabulo corda
nostra mala ieiuna satientur. Quid
paulus quid iohannes per epistolas loquen
tes operantur nisi ut mentes nostre
celestia alimenta percipiant et tedio
sue fastidium quo moriebantur vi
tant. ¶ Et illi dixerunt non sunt plus
quam quinque panes et duo pisces.
Nondum erant apostolis plus quam quinque
panes moysace legis et duo pis
ces utriusque testamenti qui diutius
abdito misteriorum latentium quasi
undis abissi tegebantur atque ale
bantur occulta. Bene autem iuxta
euangelium iohannis panes qui legem
designant ordeacii fuisse referuntur
quia iumentorum maxime rusticorumque ci
bus seruiorum. quia incipientibus nec
dum perfectis auditoribus asperiora
et quasi grossiora sunt committenda precep
ta. Animalis enim homo non percipit
ea que sunt spiritus dei. atque ideo dominus
pro suis cuique viribus dona tribuens
semperque ad perfectiora prouocans.
primo quinque panibus quinque milia.
secundo septem panibus quattuor hominum
milia reficit. Tercio discipulis
sue carnis et sanguinis misterium
tradit ad ultimum magno munere
dat electis ut edant et bibant
super mensam suam in regno. ¶ Erant
autem viri fere quinque milia. Nam
quinque sunt sensus exterioris hominis.
quinque milia viri dominum secuti desig
nant eos qui in seculari adhuc ha
bitu positi exterioribus que possi
dent bene uti nouerunt. Qui
recte quinque panibus aluntur quia tales
necesse est legalibus adhuc preceptis
instituantur. Nam qui mundo adhuc
integrum renunciant et quattuor sunt

milia et septem panibus refecti. Hoc
est et evangelium refectione sublimes
et spirituali sunt gratia docti. Cuius sig-
nificande distantie causa mistice tot
in introitu quidem tabernaculi quinque
columpnas deauratas ante oraculum
vero id est sancta sanctorum quattuor fieri
iussas quia videlicet incipientes per le-
gem castigantur ne peccent. perfecti autem
per gratiam ut devotius deo vivant
admonentur. Ait autem ad discipulos
suos. facite discumbere per convivia quin-
quagenos et ita fecerunt. Divisi con-
vivantium discubitus divisos per
orbem ecclesiarum conventus que unam catho-
licam faciunt designant. Qui bene
non solum quadragenum sed attestante
marco etiam centenum distribuerunt.
Nam quia quinquagesimus penitentie psal-
mus est. centenarius autem numerus
de leva transit ad dexteram. quinqua-
genos ad convivium domini distribuunt
qui adhuc in prima conversorum po-
siti verbi auditum perceperunt. centenos
autem qui iam superna venire spe
de solo desiderio vite eterne suspi-
rant. Acceptis autem quinque panibus
et duobus piscibus respexit in celum
et benedixit illis et fregit et dis-
tribuit discipulis ut ponerent
ante turbas. Turbis esurientibus
non nova creat cibaria salvator
sed acceptis hiis que habuerunt
discipuli benedicit quia veniens in
carne non alia quam predicta sunt predi-
cat. sed prophetie dicta misteriis
gratie gravida demonstrat. Res-
picit in celum ut illuc dirigendam men-
tis aciem. ibi lucem scientie doceat esse queren-
dam. Frangit et ante turbas ponen-
da distribuit discipulis. quia clausa
legis et prophetie sacramenta eis qui
per mundum predicarent patefecit. Et
sublatum est quod superfuit illis frag-
mentorum cophini xii. Quod turbis
superest a discipulis suis tollitur. quia
sanctiora misteria que a rudibus capi
nequeunt non negligenter omittenda
sed sunt inquirenda perfectis. Nam
per cophinos xii. apostoli et per apostolos
omnis sequentium doctorum copia figu-
rantur foris quidem hominibus despecti.
sed intus salutaris cibi reliquiis ad
alenda humilium corda cumulati.
Constat enim cophinis opera servi-
lia geri solere sed ipse cophinos
panum fragmentis implevit quia infir-
ma huius mundi ut fortia confunderet
elegit. Et factum est cum solus esset
orans erant cum eo discipuli eius.
Aderant discipuli domino sequebantur illum
in via ut marcus indicat. sed ipse
patrem solus oravit. quia possunt sancti
domino fidei amorisque societate co-
niungi discernunt eum a ceteris mortalibus
divine gloriam maiestatis intueri vide-
licet quoque quam versatus in carne
dedit passibus humilitatis insequi.
sed incomprehensibilia paterne dispo-
sitionis archana solus novit fi-
lius penetrare. Nusquam enim in sa-
lor cum discipulis orasse reperitur ubique
solus obsecrat quia dei consilium
humana mens non capit nec quo

quia potest interiorum participes esse
cum Christo. ¶ Et interrogavit illos di
cens. Quem me esse dicunt turbe?
At illi responderunt et dixerunt. Io
hannem baptistam. alii autem heliam. Alii
autem quia propheta unus de prioribus sur
rexit. Pulchre dominus fidem discipulorum
exploraturus prius turbarum senten
tiam interrogat. ne illorum videlicet
confessio non veritatis agnitione pro
bata. sed vulgi videatur opinione
firmata. nec iuxta credere sed instar
herodis de auditis hesitare pu
tentur. Unde et petro se Christum con
fitenti secundum matheum dicitur quia
caro et sanguis non revelavit tibi.
hoc est doctrina humana. fidei te
veritatem non docuit. Pulchre etiam
qui diuisa de domino sententiam ferunt
turbarum nomine notantur. quarum semper
dubius instabilis vagusque sensus
et sermo est. A quibus ut eos distin
guat protinus infert. ¶ Vos autem
quem me esse dicitis? Non sunt
enim Christi discipuli de turba non sunt
de turba qui cum domino soli gaudium
tur qui eum secretius orantem vide
merentur. Sed et si qui de turba
Christum crediderint iam mox desinunt
esse de turba. ¶ Respondens sy
mon petrus dixit Christum filium esse
dei. Licet ceteri apostoli sciant petrus
tamen respondit pro ceteris. Complexus
est itaque omnia qui et naturam et
nomen expressit in quo summa
virtutum est. Etiam ne nos de genera
tione dei ceteras questiones cum

paulus iudicavit nichil se scire nisi
ihesum Christum et hunc crucifixum. Petrus
nichil amplius quam dei filium premuit
confitendum nos et quando et quomodo natus
sit et quantus sit humane infirmitatis
contemplatione rimamur. Finis ergo
fidei mee Christus est fidei mee dei
filius est. Non licet mihi scire genera
tionis seriem. non licet tamen nes
cire generationis fidem. ¶ Et increpans
illos precepit ne cui dicerent hoc quia
oportet filium hominis multa pati etc.
Dicturus se ante passionem et resurrectio
nem noluit predicari. ut completo postea
sanguinis sacramento opportunius
apostolis diceret. euntes docete omnes gen
tes baptizantes eas in nomine patris
et filii et spiritus sancti. quia non prodesset
eum publice predicari et eius vulgari
in populo maiestatem quem post pau
lulum flagellatum visuri sunt et cruci
fixum. ¶ Multa pati a senioribus
et scribis et principibus sacerdotum.
Et nondum quia eum qui multa pati
et occidi et resurgere debeat filium
hominis appellat. quia passio in carne
Christo divinitas impassibilis mansit.
Notandum etiam quod ipse se filium
hominis. petrus autem Christum dei filium
confitetur ut ex hoc utroque verus deus
atque homo probetur. ¶ Dicebat
autem ad omnes. Si quis vult post
me venire abneget semetipsum.
Pulchre posuit ad omnes quia su
periora que ad fidem dominice nativi
tatis vel passionis pertinent cum
solis seorsum discipulis egit. Tunc

aut nosmetipsos abnegamus cum vitam quod per vetustatem fuimus et ad hoc nitimur quod per novitatem vocamur. Dicat ergo veritas. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. Quia nisi quisque a semetipso deficiat ad eum qui super ipsum est non appropinquat nec valet apprehendere quod ultra ipsum est si nescierit mactare quod est. Sed iam qui se vitiis abnegat exquirende eius virtutes sunt in quibus crescat. Nam protinus adiungitur. Et tollat crucem suam et sequatur me. Duobus enim modis crux tollitur cum aut per abstinentiam afficitur corpus aut per compassionem proximi affligitur animus. Pensemus qualiter utroque modo paulus crucem suam tulerat qui dicebat. Castigo corpus meum et in servitutem redigo ne forte aliis predicans ipse reprobus efficiar. Ecce in afflictione corporis audivimus crucem carnis. Nunc in compassione proximi audiamus crucem mentis. Ait. Quis infirmatur et ego non infirmor? Quis scandalizatur et ego non uror? Sed in utraque crucis baiulatione nondum est quod hanc et cotidie tollere et ea assumpta dominum sequi iubemur. Qui enim voluerit animam salvam facere perdet eam. Nam qui perdiderit animam suam propter me salvam faciet illam. Sic dicitur fideli qui voluerit animam suam salvam facere perdet eam. et qui perdiderit animam suam propter me salvam faciet eam. Ac si dicatur agricole. Frumentum si servas perdis. si seminas renovas. Quis enim nesciat quod frumentum cum in semine mittitur perit ab oculis in terra deficit. sed unde putrescit in pulvere inde viridescit in renovatione. Quia vero sancta ecclesia aliud tempus habet persecutionis atque aliud pacis redemptor noster ipsa eius tempora designavit in preceptis. Nam persecutionis tempore ponenda est anima. pacis autem tempore ea que amplius dominari possunt frangenda sunt desideria terrena. Unde nunc dicitur. Quid enim proficit homo si lucretur universum mundum seipsum autem perdat et detrimentum sui faciat? Cum persecutio adversarii deest valde vigilantius cor custodiendum est. Nam pacis tempore licet vivere libet ambire. Plerique autem labentia cuncta despicimus sed tamen adhuc humane verecundie usu prepedimur ut rectitudinem quam servamus in mente nondum exprimere valeamus in voce. Sed huic quoque vulneri congruum subiungitur medicamentum cum dicit. Nam qui me erubuerit et meos sermones hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua et patris. Sed ecce nunc apud se homines dicunt. nos iam dominum et sermones eius non erubescimus quia apertum eum voce confitemur. Quibus ego respondeo quod in hac plebe christiana sunt nonnulli qui

xpm ideo confitentur. quia cunctos xpi
anos esse conspiciunt. Non ergo ad
probationem fidei vox sufficit confes
sionis quam defendit a verecundia
professio generalitatis. Est tamen ubi se
quisque interroget ut in confessione xpi
se veraciter probet. Certe enim persecu-
tionis tempore erubescere poterant fi
deles substantiis nudari de dig
nitatibus deici. verberibus affligi.
Pacis autem tempore quia hec a persecutoribus
desunt est aliud ubi ostendamur nobis.
Veremur sepe a proximis despici
dedignamur iniurias verbi tollerare.
Si contingat iurgium fortasse cum
proximo erubescimus prior satisfacere.
Cor quippe carnale dum huius vi
te gloriam querit humilitatem respuit.
¶ Dico autem vobis vere sunt aliqui
stantes qui non gustabunt mortem
donec videant regnum dei. Reg
num dei hoc loco presens ecclesia vocatur.
et quia nonnulli ex discipulis usque
adeo in corpore victuri erant ut ec
clesiam dei constructam conspicerent
et contra mundi huius gloriam erectam
consolatoria promissione nunc dicitur.
Sunt quidam de hic stantibus qui
non gustabunt mortem donec vide
ant regnum dei. Sed cum tanta
dominus subeunde mortis precepta
ederet ad quod necessarium fuit ut hac
subito promissione veniret nisi
quia discipulis rudibus etiam de presenti
vita aliquid promittendum fuit. ut
possint robustius in futuro solidari
quibus videndum regnum dei promit-

titur in terra ut hoc ab eis fidelius
presumatur in celo. Non si regnum
dei in hac sententia futurum in celis
beatitudinem velimus accipere et hoc
quidam de astantibus non post mul-
tos dies in monte viderunt scilicet
ut manentes gaudium contemplarentur
tam et si inpertita delibata modes
tius instancia seculi transeuntis ad
usque tollerarent decentissime sane
verbo sanctos mortem gustare testatur.
a quibus minime mors corporis li
bando gustatur vita anime possiden
do tenetur. ¶ Factum est autem post
hec verba fere dies octo assumpsit
petrum et iacobum et iohannem. Oc-
tava die dominus promissa future beati
tudinis gloriam discipulis mani
festat ut et ostensa celestis vi
te dulcedine cunctorum que hec audire
possint corda refoveat et octo
nario dierum numero. vim tempore resur
rectionis gaudium doceat esse ven
turum. Nam et ipse octavo die id est
post sextam sabbati qua cruce ascen
dit et post septimam sabbati qua
in sepulchro quievit a mortuis
resurrexit et nos post sex seculi
huius etates in quibus pro domino
pati et laborare gaudemus et
septimam quietis animarum que interim
in alia vita geritur in octava eta
te resurgemus. Nam quod matheus
marcus quia dominum post sex dies
transfiguratum dicunt nec tempus or
dine nec misterii ratione resultat
quia et illi medios tamen ponunt dies.

Unde et absolute post sex dies factum dixit. hic primum adiungit ideo quia temporantius. fere dies octo commemorat. Et illi post sex mundi etates sanctis a labore quiescendum. hic vero tempore octauo designat esse resurgendum. Unde et pulchre sextus psalmus pro octauo scribitur. cuius titulum est. Domine ne in ira tua arguas me quia nimirum per sex etates quibus operari licet precibus est instandum. ne in octauo retributionis tempore a iudice corripiamur irato. Nos et ipse dominus hoc loco voluit nos ostenso sue orationis exemplo docere de quo subditur. ¶ Et ascendit in montem ut oraret. In montem namque oraturus et sic transfiguratus dominus ascendit ut ostenderet eos qui fructum resurrectionis expectant qui regem in decore suo videre desiderant mente in excelsis habitare et continuis precibus incumbere debere. Tres solummodo secum discipulos duxit. quia multi sunt vocati pauci vero electi. et qui hic fide qua imbuti sunt sancte trinitatis incorruptam mente servaverint. illic eius eterna mererentur visione letari. ¶ Et factum est dum oraret apparuit species eius altera et vestitus eius albus refulgens. Transfiguratus salvator noster non substantiam vere carnis amisit sed gloriam future vel sue vel nostre resurrectionis ostendit. quia qualis tunc apostolis apparuit talis post iudicium cunctis apparebit electis. Nam in ipso tempore iudicandi et bonis simul et malis in forma servi videbitur. Ut videlicet impii quem spreverunt iudei quem negaverunt milites quem crucifixerunt. pylatus herodes quem iudicaverunt quantum agnoscere iudicem. Vestitus autem domini sanctorum illum chorus accipit quem glorificans apostolus ait. quotquot ergo in christo baptizati estis christum induistis. Qui videlicet habitus domino in terris consistente despectus aliorum simul videbatur. sed illo montem petente novo candore fulget quia nunc filii dei sumus et nondum apparuit quod erimus. Scimus quia cum apparuerit similes ei erimus videbimus enim eum sicuti est. Unde bene marcus hec vestimenta describens ait. qualia fullo super terram non potest candida facere. Nam quia ille hoc loco intelligendus est fullo quem penitens psalmista precatur. Amplius lava me ab iniustitia mea et a delicto meo munda me. non potest suis fidelibus in terra dare claritatem que eos conservata manet in celis. ¶ Et ecce duo viri loquebantur cum eo. erant autem moyses et helyas visi in maiestate. Moyses et helyas quorum unum mortuum alterum in celis raptum legimus visi in maiestate cum domino futuram omnium sanctorum gloriam significant videlicet tempore iudicii vel vivi in carne reperiendi. vel ab olim gustata morte resuscitandi pariter cum illo

regnaturi. Testante enim apostolo. mortui qui in christo sunt resurgent primi. deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obviam christo in aera et sic semper cum domino erimus. Aliter moyses et helyas id est legislator et prophetarum maximus apparent et loquuntur cum domino ut ostendant ipsum esse quem legis et prophetarum scripta promiserunt. Apparent autem non in infimis sed in monte cum illo quia soli qui mente superna petierint maiestatem sacre scripture que in domino est adimplenda perspicient. Denique et iudei viderunt moysen. sed ad deum in montana subeuntem sequi non merent. sed ad se quoque reversum non sine velamine vident helyam movere sed solus triumphum ascendentis cum filiis prophetarum contemplatur helizeus quia multi passim scripture verba legimus. sed quia celsa in christi misteriis sponte eat pauci intelligimus. ¶ Et dicebant excessum eius quem completurus erat in iherusalem. Et usque hodie lex et prophete quos cognovere fidei cacumine receperint dispensationis dominice misterium mutuis vocibus docent.

¶ Petrus vero et qui cum illo erant gravati sompno evigilantes viderunt maiestatem eius et duos viros qui stabant cum illo. Non fortuito casu sed misterii ratione gravati erant sompno discipuli simul ut resurrectionis spem post corporis quietem viderent. tunc excitati ad gloriam sancti eo verius maiestatem domini videbunt. quo et sine carnis in qua erant morte vixerant immortalitate gaudebunt. Cum moysen et helyam speculabuntur in gloria. quia melius intelliget quomodo iota unum aut unus apex non preterierit a lege nec dominus solvere legem vel prophetas sed adimplere advenerit. ¶ Et factum est cum discederent ab illo ait petrus ad ihesum. preceptor bonum est nos hic esse et faciamus tria tabernacula. unum tibi et unum moysi et unum helye nesciens quid diceret. O quanta felicitas visionis deitatis inter angelorum choros esse perpetuo si tantum transformata christi humanitas duorum quoque societas sanctorum ad punctum visa delectat ut eis ne discedant etiam obsequia petrus sistere velit. Qui et si pro humana conditione nesciat inserti tamen sibi dat ardoris inditium. Nesciebat enim quid diceret. qui oblitus est regnum sanctis a domino non in aliquo terrarum loco sed in celis esse promissum. se suosque coapostolos mortali adhuc carne gravatos immortalis vite statum subire non posse et illo in celo domum manufactam non esse necessariam. Sed et usque nunc imperitie notatur quisquis legi prophetis et evangelio tria tabernacula facere cupit cum hec nequaquam valeant ab invicem separari unum habentia tabernaculum hoc est

eciam dei. ¶ Hec autē illo loquēte
facta est nubes et obūbrauit eos.
Cum materiale tabnaculū ꝯsimi
nubis accepit vmbraculū ut dis
cat in r̄surrectiōe nō tegmīe do
moꝝ sed spūs scī glīa scōs esse
protegendos. De qua psalmista.
Filii aūt hoīm in ptectiōe alarū
tuaꝝ sꝑabūt. Et in apocal. sua
iohānes. et templū inquit nō vidi
ī ea. Dn̄s enī omnipotens tem
plū illius est et agnus. ¶ Et ti
muerūt intrātibꝫ illis in nubem
et vox facta est de nube dicens.
hic est filius meus dilectus ipm̄
audite. Humana fragilitas ꝯspm̄
maioris glīe ferre nō sustinet ac
toto animo et corpe ꝯtremiscēs
ad trā cadit. Quanto ꝗs amplioꝛa
ꝗsierit tantomagis ad īferiora
collabitur si ignorauerit mensurā
suā. Vox sane de celo pr̄is loquētis
audit̄ q̄ testimoniū phibeat filio
et petrū errori sublatū doceat ve
ritatē ymo in petro ceteros aplōs.
Hic ē ait filius meus dilectus
huic faciendū est tabnaculū huic
obtēpandū. hic ē filius. illi serui
moyses et helyas debēt et ipsi
vobiscū in penetrabilibꝫ cordis
sui dn̄o tabernaculū ꝑparare.
Et nota sicut dn̄o in iordano
baptizato. sic et ī mōte clarifi
cato tocius trinitatis misteriū
declarari. qꝛ glām illius quā
ī baptismate ꝯfitem̄ in r̄surrec
cione videbimus. Hec frustra

spūs scūs hic in lucida nube. illic
apparet in colūba qꝛ qui nūc sim
plici corde fidē quā pcipit seruat
tūc luce apte visionis qđ credi
derat contemplabitur ipaq̄ꝫ qua
illustrabitur ipꝑetuū grā ptegetur.
¶ Et dū fieret vox īuentus est
ihūs solus. Ubi filius cepit de
signari mox serui discesserunt
ne ad illos paterna vox emissa
putaretur. Aliter cū fieret vox sup
filiū īuentus est ipē solus. quia
cū manifestauerit seipm̄ electis
erit deus oīa in omnibꝫ ymo ipē
cū suis vnus ꝑ oīa xpūs id est
caput cū corpe fulgebit. ꝑpter
quā vnitatē alibi dicebat. Et
nemo ascendit in celū nisi qui
de celo descendit filius hominis
qui est in celo. ¶ Et ipsi tacue
runt et ipsi nemini dixerūt in illis
diebꝫ ꝗcquā ex hiis que videbat.
Futuri regni p̄meditacio et glīa
triumphantis ꝯfusa fuerat ī mōte.
Tacent ergo discipuli et īperātē
dn̄o nemini dicunt visionē donec
filius hoīs a mortuis r̄surgat.
ne incredibile sit pro rei magni
tudine et post tantā glām apud
rudes animos. sequēs crux scan
dalū faciat. ¶ Factū est in se
quenti die descendentibꝫ illis de
monte. occurrit illi turba multa.
Et ecce vir de turba exclama
uit dicens. magr̄ obsecro te re
spice in filiū meū qꝛ vnicus ē
michi. Locia rebꝫ ꝯgruunt. In mō

te dn̄s erat trāsformatꝰ. discipl'is
archana sue maiestatis aperuit.
in īferiora descendēs turbe cursu
excipit' miserorꝝ fletu pulsatur.
Sursū discipulis mysteria regni
reserat deorsū turbis pctā īfideli
tatis exprobrat. sursū vocē prīs
hys qui sequi se poterāt pandit.
deorsū spūs malos ab hys qui
vexabant' expellit. qui etiā nūc
ꝓ qualitate meritorꝝ ascendē alys
descendē nō desinat. Nā ciencos
adhuc et īcipientes q̄i yma pe
tens ꝯfortat docet. pfcōs āt quorꝝ
in celis ē sublimes extollendo
glorificat liberiꝰ de
ctrinis īstruit et sepe
ea que a turbis ne audire quidē
valeant docet. ¶ Et ecce spūs
apphendit illū et subito clamat
et elidit et dissipat cū cū spuma
et vix discedit dilanians eū.
Demoniacū hūc quē descendēs
de monte dn̄s sanauit. matheꝰ
lunaticū. marcus surdū mutūqꝫ
describit. Dicit' aūt eos de q̄bꝫ
scrīptū est stultꝰ ut luna mutat'.
Qui nūq̄ in eodē statu pma
nētes nūc ad hec nūc ad illa
vicia mutant' crescūt atqꝫ de
crescūt muti nō ꝯfitendo fidem.
surdi nec ipīm aliq̄ tenꝰ fidei au
diendo sermonē. ¶ Et rogaui
discipulos tuos ut eicerent illū
et nō potuerūt. Latenter hoc
dicto accusat aplos cū īpossibi
litas curandi inducū nō ab ībe
cillitatē curantiū. sed ad eorꝝ qui
curandi sīt fidē referat'. dicente
dn̄o. Fiat tibi scd'm fidem tuā.
¶ Respōdens āt ih's dixit. o gnāo
īfidelis et ꝑuersa usqꝫ quo ero
apud uos et patiar vos. Non
quo tedio supatus sit mansuetꝰ
et mitis qui nō aperuit sicut
agnus corā tondente os suū nec
in v̄bis furoris erupit sꝫ quo in
silitudinē medici si egrotū vide
at cont' sua p̄cepta cū gerē dicat.
vsqꝫ quo accedā ad domū tuā q̄
usqꝫ pdam īdustriā me aliud artis
iubente et aliud ꝑpetrante. In
tm̄ āt nō est natus homi sed
vitio ꝑ vnū hoīem iudeos ar
guit infidelitatis ut sctā intelleit.
¶ Adduc huc filiū tuū et cum
attulerit illisit illū demoniū et
dissipauit. Apprinq̄nte ihū puer
illidit demō et dissipat qꝛ sepe
ꝯu'si ad dn̄m post pctā maiorib;
nouissime antiquū hostis pulsam'
īsidiis agentibꝫ videlic; ut vl' odiū
v'tutis iniciat ul' expulsionis
sue vindicet īiuriā. Vn̄ est ut
de specie trāseamꝰ ad genus qd'
ecclīe p̄mordiis tot grauissīa
ītulit certamina quot suo reg
no doluit subito illata dispen
dia. ¶ Et increpauit ih's spm̄ ī
mūdū et sanauit puerꝝ et red
didit illū prī eius. Nō puerꝝ
qui vim patiebat' sed demonē
qui īferebat increpat. qꝛ qui per
uitē. emendare desiderat viciū

utiqz arguendo et odiendo depel
le͞e sed hoiem debz amando r͞fo
uere. donec sanatū spūalibus
ecclē possit reddē patribz. ¶
Omnibz qz mirantibz ī omnibus
q̄ faciebat dixit ad discipulos
suos. Ponite vos in cordibz
vr̄is sermones istos ut tradat
in manus hoim. Inter magna
lia dīne potentie crebrius īsul
cat et īplicat huāne passiois
abiecta ne īpente veniēs terreat
sed p̄meditata mente feratur.
Sane quoqz ait. Ponite uos.
expressius et cū vi ītentionis
legendū. Vos qui meo discipula
tui familiarius adheretis quibz
īcerta sapiē mee et occulta ma
nifestius aperui. ceteris dīna tm
facta mirantibz sanguis quoqz
p̄ciosi quo mūdus est redimēdus
euentū mente īcondite. ¶ Et
illi ignorabant istud. Hec ig
noratio discipulorū nō tam de
tarditate q̄ de amore pio nas
citur. qz carnales adhuc et misteri
crucis ignari quē deū vere cog
nouerūt moriturū credē nequi
uerūt et qz p figuras eū sepe
loquentem audire solebant et
que de sua tradicione loqbatur
figuratiue aliud significare pu
tabant. ¶ Intrauit aūt cogi
tatio in eis quis eorū maior
esset. Quia viderant petrū
iacobū et iohānē seorsū duc
tos in montē secretūqz eis ibi

aliqd eē creditū. s̄z petro superue
claues regni celorū p̄missas eccle
siāqz eū edificandā tanti sr̄ uel ip
sos tres ceteris uel omnibz aplis
petrū eē p̄latū. Aut qui putāt
hanc cogitationē discipulis ex eo
motā qz dn̄s iux̄ matheū stateē
de ore piscis sūptū. hijs q̄ tributa
exigebant p se et petro quasi
ceteris eminētiore redderet ut po
te qui ipsi dn̄o sit in tributi red
ditione c̄patus. Sed diligens
lector hanc inter eos questionē et
ante didragma redditū īuenier
eē versatā. Denīqz matheus ho
ī capharnaū me[illegible]
rat esse gestū. Dicit
aūt marcus. et venerūt caphar
naū. qui cū domi esset interroga
bat eos qd in via tractabatis.
At illi tacebant. Siquidem inter
se in via disputauerūt q's esset
illorū maior. Verū siue hac
siue illa siue utraqz fuerit occa
sione c̄moti videns ihs cogita
ciones eorū et causas errorū
ītelligens vult desideriū glīe
humilitatis contencioē sanare.
¶ Apprehendēs infat puerū sta
tuit eū secus se et ait illis q
cūqz susceperit puerū istū me r
cipit. Vel simplr pauperes xpi
ab hijs qui volunt esse maio
res pro eius honore docet sus
cipiendos vel certe malicia
paruulos ipsos eē suadet ut
instar innocentie puellis sim

plicitatē sine arrogantia. mititē sine īuidia. deuotionē sine maū dia conseruent. Unde bene cum diceret. qcūq; susceperit puerū istū. addidit in noīe meo. ut uidelic; formā uirtutis quā nā duce pu er obseruat. ipsi pro xpī nomie iuuante tōnis īdustria seqūtur. Sed qz se in puero suscipi doce bat videlicet qz et ipē puer na tus est nobis ne putaret hoc eē solū qd videbat adiunxit atq; ait. ¶ Et quicūq; me recipit r cipit eū qui me misit. Talē se uiq; ac tm̄ credi volens qualis uel q̄tus est p̄r usq; adeo nichil distat int ipm̄ et me ut q̄ me recipit recipiat eū qui misit me. ¶ Respondens aūt iohānes dixit preceptor vidimꝰ quēdā in noīe tuo eicientē demonia et phibui mus eū qz nō sequit nobiscū. Iohānes p̄cipua deuotioē dnm̄ amās ideoq; amari dignꝰ exclu dendū bn̄ficio putauit eū qui nō utitur obsequio. s; docetur neminē a bono qd ex pte h̄t arcendū s; ad hoc potius qd nō h̄t puocandū. ¶ Et ait mat ad illū ihūs. Nolite prohibe. Qui eīn nō est aduūsū nos p nobis est. Hac doctus sentēcia dicit aplus siue occasione siue veritate xpūs āñūtiet et in hoc gaudeo sed et gaudebo. Sed licet ille gaudeat et de hijs qui xpm āñūciat non

sincē et tales aliqn in noīe xpī sig faciētes ob alioꝝ salutē censeant nō esse phibendi nō tn̄ ipis p talia signa secum sua ostencia reddit. qn̄ potius ī illa die cū dixerint. Dnē dnē nōne in noīe tuo pphā uimꝰ et in noīe tuo demoīa eieci mus et in noīe tuo v̄tutes multas fecimꝰ. rūsum accipiet. qz nūq noui vos discedite a me q̄ opa mini iniquitatē. Itaq; in hereticis et malis catholicis nō sacramē ta toīa in quib; nobiscū sūt et ad ūsū nos nō sūt sed diuisionē paci veritatiq; contrariā qua aduūsum nos sūt et dnm̄ nō sequūt nobis cū detestari et phibē debemus. ¶ Factū est aūt cū dies cōplerent assūptionis eius et ipē faciē suā firmauit ut iret ihlm. Dies assūptionis tempꝰ passio nis dicit quo īminēte pcedere p tim iherusolimis aduenit. Ces sent ergo pagani qui hoīem ir ridē crucifixū quē et tpūs sue crucifixionis constat qz deū p uidisse et qz sponte crucifigen dū locū quo crucifigendus erat firma facie id ē obstinacia atq; īptericta mente petisse. ¶ Et nō receperūt eū qz facies eius erat euntis in ihlm. Quia ihlm ire conspiciūt samarite dnm̄ nō respiciūt. Nō enim coutuntur iudei samaritanis ut euangelista iohānes oste dit. ¶ Cū vidissent aūt disci

puli eius iacobus et iohãnes dix
erũt dñe si vis ut ignis descen
dat de celo ut ↄsumat illos. Et
ↄu̾sus increpauit illos et dixit.
nescitis cuius spũs estis. Magni
et sci viri qui iã optie sentirent
mortē istã aiam dissolui a cor
pe nõ esse formidandã scilicet
scdm eorũ tñ aĩm qui illã time
rent nõ nulla pnã morte puni
rent quo et viuẽtibus vtilis metus
incuteretur et illis qui morte pu
niebantur nõ ipã mors noceret
sꝫ pctm qd augeri posset si viue
rent. Nõ temere illi iudicabãt qbus
tale iudiciũ conueniat deus. Inde
ē quod helyas multos morte et
preterea manu et igne diuinus
impetrato. In cuius exemplũ cũ
voluissent apli petere de celo ig
nẽ ad ↄsumendũ eos qui sibi
hospitiũ nõ preberent. Reprehen
dit in eis dñs nõ exemplũ p
phete sci sed ignorantiã vindi
candi que adhuc erat in rudibus
aduertentes eos nõ amore correp
tionẽ sed odio desiderare vin
dictã. Itaqꝫ postea quam eos docuit
quid eet diligere proximũ tamquam se
ipm infuso et spũ sco nõ defue
runt tales vindicte quamuis mĩto
rarius quam veteri testamento. Ibi
enĩ ex maiori pte seruientes ti
more premebantur. hic aũt max
ima dilectione liberi nutriebantur.
Nã et verbis apli petri ananias
et vxor eius exanimes cecide
runt nec resuscitati sunt sed sepulti.
Et paulus dicit de quodã peccatore
quem tradidi sathane in interitũ car
nis ut aĩa salua sit. Filius
hoĩs nõ venit aĩas pdere sꝫ saluare.
Et vos ergo nescitis cuius spũ sig
nati estis eius et acta sectemini
nunc pie ↄsulentes. sꝫ in futuro iu
re iudicantes. Factũ est autem ambu
lantibus illis in via dixit quidã
ad illũ sequar te quocũqꝫ ieris ꝛc.
Miranda sunt et tremenda iusta
dispensatio secreta iudicij. Sa
maritae dñm recipere petunt vo
lentesqꝫ secum phibent. Iste seq
se sponte et remouet. Alter p
mo patrem sepelire desiderat et
ad euãgelizandũ cogitur. Alius
dñm secuturum hoc ipm commen
dacione cupit nec pmittitur. Quidã
xpm nõ sequẽs in xpi noĩe vir
tutes opatur et nõ phiberi iubetur.
Sed in his singulis illud nobis
apli dicendũ. O altitudo diuitiarum
sapiẽ et sciẽ dei quam incomphensibi
lia sunt iudicia eius et inuestigabi
les vie eius. et cũ samuele ho
mo videt ea que parent deus aũt
intuetur cor. Et ait illi vulpes
foueas hñt et volucres celi nidos
filius autẽ hoĩs nõ ht ubi ca
put suũ reclinet. Ex dicti verbis
ostendit huic qui obsequi pmittit
ob hoc repudiatũ quia signorum
videns magnitudinẽ sequi
voluerit saluatorẽ ut lucrum ex
opm miraculis quereret. hoc idem

desiderans quod et symon magus a petro emere voluerat. Talis ergo fides iuste sentencia domini condempnatur et dicitur ei. quod me propter divicias et seculi lucrum cupis sequi cum tante sim paupertatis ut ne hospiciolum quidem habeam et non meo utar tecto. Aliter intelligitur miraculis domini commotus propter inanem iactanciam eum sequi voluisse quam signant aves. finxisse autem discipuli obsequium que fictio vulpium nomine significata est. Reclinacione vero capitis humilitatem suam significat quod in illo simulatore ac superbo non habeat locum. Ait autem ad alterum sequere me. Ille autem dixit. domine permitte mihi ire et sepelire patrem meum. Non discipulatum respuit. sed expleto primum patris funeris pietate liberior hunc assequi desiderat dignus per omnia in quo filius hominis caput reclinet. hoc est in cuius humili pectore divinitas familiari quadam mansione quiescat. Dixitque ei ihesus. sine ut mortui sepeliant mortuos suos. tu autem vade annuncia regnum dei. Monemur in hac sententia quod aliquando in actionibus nostris minora bona pretermittenda sunt pro utilitate maiorum. Nam quis ignoret esse boni operis meritum mortuum sepelire et tamen ei qui ad sepeliendum patrem se dimitti poposcerat dicitur est sine mortuum ut mortui sepeliant mortuos suos. tu autem vade annuncia regnum dei. Postponendum namque erat obsequium huius ministerii officio predicacionis. quia illo carne mortuos in terram conderet. isto autem anima mortuos ad vitam resuscitaret. Quomodo autem mortui mortuos suos sepeliunt nisi geminam intelligas mortem. unam nature. alteram culpe. unam qua animam a carne. alteram qua deus separatur ab anima. Dicit ue mortuos non credentes dicit mortuos suos autem qui nichilominus sine fide de corpore exierit. Et ait alter sequar te domine. sed primum permitte mihi renunciare hiis que domi sunt. Decituris dominum discipulus quia vel hoc domi renunciare velit arguitur. quod fiet illis qui nulla utilitatis. nulla fidei edificande gratia sepius suorum quos in mundo reliquerant domus revisere(?) non timet. Et ait ad illum ihesus nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro aptus est regno. Manum cuilibet in aratrum mittere est quodam compunctionis instrumento et ferro durice passionis duriciam sui cordis atterere. atque ad proferendos operum bonorum fructus aperiens. Qui si postea extollere incipiens cum uxore loth ad ea que reliquerat vicia respicere delectatur. futuri iam regni munere privatur. Cap. x.

Post hec autem designavit dominus et alios septuaginta duos. Sicut xii. apostolos formam episcoporum exhibere similiter et presbiteros monstrare nemo qui dubitet. sic et hos septuaginta duos figuram presbiterorum id est secundi ordinis

sacerdotiũ gessisse sciendũ est tamẽ
et si p̃mus etiã tp̃ibꝫ ut aplica scrip
tura testis est vtriq; p̃bri vtriq; vo
cabant' epi quoꝝ vnũ sapiẽ ma
turitatẽ. aliud ĩdustriã cure pasto
ralis significat. Bene aũt lxxii.
mittũtur. siue q͛ totidẽ mũdi gẽ
tibꝫ euãgeliũ p̃dicandũ erat ut q͛
mõ xii. p̃mo ꝑꝑt xii tribꝫ isrl'. Ita
et hii ꝑꝑter ceteras gentes desti
narent' ĩbuendas. seu q͛ ipõ p̃
dicantiũ nũo totus orbis p euã
geliũ s̃tine et ĩdiuidue trinitatis
illustrandꝰ ĩtimabat' sicut solem
hũc constat triduanũ siue lucis
ãbitũ mũdo p lxxii. horas afflaẽ
solitũ. Nã et dñs ipẽ se diẽ suos
võ aplõs horas appellat dicens.
Nonne xii hore s̃t diei. Si quis
ambulauerit in die nõ offendit.
Et in ps̃ p̃cipit'. bñnũciate de die
in diẽ salutare eius hoc lumen
de luĩe deũ verũ de deo vero. Sed
et multis s̃cẽ scr̃pture locis p tres
dies misteriũ trinitatis o͞ndit͛
p̃cipue q͛ dñs tercia die r̃surr
rexit a mortuis. Sꝫ ĩ veteri tes
tamẽto ꝑplꝰ ad montẽ synai
p̃ueniẽs. die tercia legẽ accepit.
Jdẽ fluuiũ iordanẽ quo baptis
mi grã ꝯmẽdata est t̃cia quã
abierat die t̃nsiuit. ¶ Et misit
illos binos an̄ faciẽ suã in oẽꝫ
ciuitatẽ et locũ quo erat ipse
venturꝰ. Qua duo s̃t p̃cepta
caritatis dei videlicet et amor
p̃ximi. Et minꝰ q͛ int' duos
haberi caritatis nõ p̃t. Nemo eñ
ꝓprie ad seipm̃ hr̃e caritatẽ dicit'
sed dilectio se in alteꝝ tendit ut
eẽ caritas possit. Binos ad p̃e
dicandũ discipulos dñs misit
q̃tinꝰ hoc nobis tacitus innuat
q͛ qui caritatẽ ad alteꝝ nõ habꝫ
p̃dicatiõis officiũ nullatenus
suscipe debꝫ. Bene aũt dicit' q͛
misit eos ante faciẽ suã in oẽm
ciuitatẽ et locũ quo erat ipẽ ven
turus. P̃dicatores eñ suos dñs
sequit' q͛ p̃dicatio p̃uenit et t̃c
ad mentis habitaculũ dñs venit
v̄ba exhortatiõis p̃curꝛũt atq;
p hec veritas in mẽte suscipit'.
¶ Et dicebat illis messis q̃dẽ
multa op̃arij pauci. Rogate ergo
dñm messis ut mittat op̃arios ĩ mes
sem suã. Messis multa ꝑplõꝝ
sig͛t multitudinẽ. op̃arij pauci
penuriã p̃dicatõꝝ. Isti s̃t op̃arij
de quibꝫ psalmista loquit'. Qui
seminãt in lacrimis ĩ gaudio
metent. Euntes ibãt et flebant
portantes seiã sua. Venientes aũt
veniẽt cũ exultatiõe portantes
manipulos suos. Et ut aptiꝰ
loquar messis mlta oĩs turba
credentiũ est. op̃arij pauci apli
et imitatores eoꝝ qui mittũtur
ad bellũ. ¶ Ite. ecce ego mitto
uos sicut oues int' lupos. Lupos
scribas et phariseos vocat qui
s̃t clerici iudeoꝝ. ¶ Nolite por
tare sacculũ neq; perã neq; cal
ciamẽtũ et neminẽ p viã salu

inueritis. Tantam p̄dicatori debet
in deo esse audacia ut p̄ntis vi
te sūptus q̄uis nō p̄uideat tamē
sibi hos nō deesse certissime sciat.
ne dū mens eius occupat̄ ad tē
poralia minꝰ aliis p̄uideat eīna.
Cui et p viā neminē salutaē cō
cedit̄ ut sub q̄nta festinacōe iter
p̄dicacionis pge̅ debeat ostendit̄.
Que si qs verba etiā p allego
riā velit intelligi. In sacculo pe
cuniā clausa est. pecūia vero clau
sa est sapiā occulta. Qui ergo
sapiē verbū habꝫ sed hoc ero
gare pximo negligit q̄i pecuniā
in sacculo ligatā tenet et scrip
tū est. Sapiā abscondita et the
saurꝰ absconditꝰ q̄ vtilitas ī vtrisq̄.
Qd vero p perā insi opa seculi.
Et hoc loco p calceamēta nisi
mortuor̄ opm exempla signāt̄.
Qui ergo officiū p̄dicacionis sus
cipit dignū nō est ut onꝰ secla
riū negociorū portet. ne dū eiꝰ
hoc colla deprimit ad p̄dicanda
celestia nō assurgat. nec debet
stultor̄ hoīm exempla ꝯspicē
ne sua opa q̄i ex mortuis pelli
bus credat munire. Oīs vero
qui salutat in via ex occasione
salutat itineris nō ex studio op
tinēde eiusdē salutis. Qui igit̄
nō amore eīne patrie sꝫ p̄mior̄
ambitu salutē audientibꝫ p̄di
cat q̄i in itinē salutat qꝛ ex oc
casione et nō ex intencioē salu
tē audientibꝫ exoptat. In quā

cūq̄ domū intraueritis p̄mū dicite.
pax huic domui et si ibi fuit filiꝰ
pacis r̄quiescet sup illū pax vr̄a.
Sinat̄ ad uos r̄uertet̄. Pax que
ab ore p̄dicatoris offert̄ aut re
quiescet in domo si ī ea fuit filiꝰ
pacis aut ad eundē p̄dicatorē reu
tit̄ qꝛ aut erit quisq̄ p̄destinatꝰ
ad vitā et celeste verbū sequit̄
qd audit. aut si nullꝰ audire vo
luerit ipē p̄dicator sine fructū non
erit qꝛ ad eū pax reutit̄ q̄m ei a
dn̄o merces p labore sui opis re
cōpensat̄. Ecce at̄ qui peram et
sacculū phibuit sūptus et alimē
ta ex eadē p̄dicacione concedit.
nā sequit̄. In eadē aūt domo
manete edentes et bibentes que
apud illos sūt. Ut ab eis terrena
stipendia ꝯsequam̄ quibꝫ p̄mia
patrie celestis offerimꝰ. Unde
etiā paulꝰ hec ipā pro minimo sus
cipiens dicit. Si nos vobis spi
ritualia dona seīauimꝰ. magnū nō ē
si vr̄a carnalia metamꝰ. Et no
tandū qd sequit̄. Dignus est
eīn opariꝰ mercede sua. Quia iā
de mercede sūt opis ipā alimenta
sustentacioīs ut hic merces de la
bore p̄dicacionis inchoet̄ que illic
de veritatis visione pficit̄. Qua
in re considerandū est qꝛ vni nr̄o
opi due mercedes debent̄. vna in
via altera in patria. vna q̄ nos ī
labore sustentat. alia q̄ nos ī re
surrectioē remunerat. Et in
quācūq̄ ciuitatē intraueritis et

susceperint vos manducate que appo
nuntur vobis. Despecto divitis domus
hospitio quod etiam in civitatibus agere
debeant docet prius videlicet in omnibus
dignitate ab ipsorum vero per omnia societa
te secerni. ¶ In quamcumque civitatem
intraveritis et non receperint vos ex
euntes in plateas eius dicite etiam
pulverem qui adhesit nobis de civi
tate vestra extergimus in vos. Aut
ad contestationem laboris terreni
quem pro illis inaniter suscepissent. aut
ut ostenderent usque adeo se ab ipsis ni
chil terrenum querere ut etiam pulverem de
terra eorum sibi non paterentur adherere.
Aliter pedes discipulorum ipsum opus
incessumque predicationis significant. pulvis
vero quo aspergunt terrene levitas
est cogitationis a qua ipsi etiam
summi doctores immunes esse nequeunt.
Dum pro auditoribus sollicitam salubri
bus curis incessanter intendunt et quasi
per itinera mundi uno vie calcaneo
terre pulverem legunt. Qui ergo
receperint verbum ipsi afflictiones cu
rasque doctorum quas pro se tollerabant
in argumentum sibi vertunt humilitatis.
Qui vero spreverint doctrinam docto
rum sibi labores et pericula tediumque
sollicitudinum ad testimonium dampna
tionis inflectunt et ipse est pulvis
qui in evangelii contemptores excuti
tur et a quo per bonos auditores
evangelistarum iubentur pedes ablui.
Immo per ipsum salvatorem narrantur
abluti. ¶ Dico autem vobis quia
sodomis remissius erit in die illa
quam civitati illi. Sodomite quidem
inter tot carnis aliaque flagitia quibus
insanabiliter ardebant in hospita
les quoque in ezechiele attestante
fuerunt sed nulli apud eos hos
pites quales apud iudeos prophe
quales apostoli reperti sunt. Et loth quidem
et aspectu et auditu iustus erat
non aliquid tamen docuisse nulla ibi
fecisse signa perhibetur atque ideo
cui multum datum est multum queretur
ab eo potentesque potenter tormen
ta patientur. ¶ Ve tibi corozaim
ve tibi bethsaida. Corozaim
bethsaida et capharnaum tyberias
quoque quam iohannes nominat civi
tates sunt galilee site in littore la
cus genezareth qui iordane fluen
te effectus ut ab evangelistis et ma
re galilee vel mare tyberiadis
appellatur. Plangit ergo dominus ci
vitates que post tanta miracula
atque virtutes non penituerunt. pe
ioresque gentibus qui naturale solummodo
ius dissipabant post despecte le
gis contemptum filium quoque dei con
culcare gratiamque ignitam spiritus non
timuerunt. ¶ Quia si in tyro et
sydone facte fuissent virtutes que
in vobis facte sunt olim in cilicio
et cinere sedentes peniterent. Im
pletum hodie videmus dictum salva
toris quod videlicet corozaim et beth
saida presente domino credere noluerunt.
Tyrus autem et sydon que quon
dam david et salomoni amice
fuere et post evangelizantibus apostolis

credi

credere tantaque fide devotione susceperunt ut Paulum apostolum Tyro abeuntem cuncti cives cum uxoribus et filiis usque foras civitatem prosequerentur. Pulchrioque spectaculo tanta hominum multitudo paucissimos hospites sed pro fide Christi carissimos ad naves usque valefacturum duxit. Sed quare non olim hiis qui credere potuerunt verbum iudeis qui credere noluerunt sit euangelizatum ipsius est scire. cuius universe vie misericordia et veritas.

Sane quod dominus ait in cilicio et cinere sedentes penituerent in cilicio quod de pilis caprarum contexitur asperam peccati pungentis memoriam. qua in die iudicii sinistra pars est induenda significat. in cinere autem mortis consideracionem per quam tota humani generis massa in pulverem est redigenda demonstrat. Porro in sessione humiliationem proprie conscientie designat. De qua psalmista. Surgite postquam sederitis. quod est dicere humiliamini sub potenti manu dei ut vos exaltet in tempore visitationis. Et tu Capharnaum usque in celum exaltata usque ad infernum dimergeris. que contra predicationem meam superbissime restitisti. vel ideo quia exaltata usque ad celum in eo hospicio atque in eius signis atque virtutibus tantum huius privilegium maioribus plecteris suppliciis quod hiis quoque credere noluisti. Et ne quis putaret hanc increpationem illis tantummodo civitatibus et personis que

dominum in carne videntes spectabant et non omnibus qui hodie euangelii verba despiciunt convenire consequenter adiunxit dicens. Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit. In audiendo quisque vel spernendo euangelii predicatorem. non modo ipsum predicantem spernere se vel audire discat. nam sequitur. Qui autem me spernit spernit eum qui me misit. Nam procul dubio in discipulo magister auditur et in filio pater honoratur. Potest et ita intelligi. Qui vos spernit me spernit. qui non fecit misericordiam uni de fratribus meis minimis nec mihi fecit quia et ipse per huius formam servi et pauperis habitum suscepi. Qui autem me spernit nolens credere deum et filium dei co-tulerans spernit eum qui misit me quia ego et pater unum sumus. Reversi sunt lxxii cum gaudio dicentes domine etiam demonia subiciuntur nobis in nomine tuo. Bonum quidem confessi sunt deferentes honorem nomini Christi. sed quia infirma adhuc fide gaudebant in virtutibus. Videamus quid audiant. Et ait illis videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Non modo video sed prius videbam quando corruit. Quod autem ait sicut fulgur vel precipitem de supernis ad yma lapsum significat vel quia deiectus adhuc transfigurat se in angelum lucis. Quia ergo discipulorum de signorum operatione vidit elatos exemplo eos terret

atq; ad utilitatē hūilitatē īuomit
eius qui p̄m⁹ supbiendo cecidit
ut qui hūt ob supbiā celo icor
ruerent eiectū multomagis se
de terra editos si supbirēt hūilia
tos agnoscāt. ¶ Ecce dedi vobis
ptātem calcandi sup serpentes
et scorpiones et sup oēm vtu
tē inimici et nichil vobis noce
bit. Hoc est omē genꝰ īmūdoꝝ
spūū de obsessis corpibꝫ eiciēdi
gn̄us ad lr̄am rectissime possit
accipi. Demiq; paulus a vipa
īuasus nichil adūsi patit̄. Et
iohānes ut historia tradit hau
sto veneno nō ledit̄. Hoc sane
int̄ serpentes qui dente et scor
piones cauda nocēt distare ar
bitror ꝙ serpentes apte seuiē
tes. scorpiones clanculo īsidiā
tes uel hoīes uel demones sig
ficēt. serpentes qui īchoandis
virtutibꝫ venena prauę per
suasionis obiciūt. scorpiones
qui ꝯsūmātes vtutes ad finē vi
ciare contendūt. ¶ Verūptn̄ in
hoc nolite gaudē ꝙ spūs vobis
subiciūt. De subiectiōe spūū mū
dis sint gaudē phibent quia
spūs pcere sicut et vtutes alias
facē ītrdū nō eius emeriti qui
opat̄ sed īuocatio noīs xpī. Hꝰ
ait ad condēpnationē eoꝝ qui
īuocant uel ob utilitatē eoꝝ
qui uident et audiūt ꝯcedit̄
ut licet hoīes despiciat signa
facientes tamē deū honorent

ad cuiꝰ īuocationē fiāt tanta mi
racula. Nā et in actibꝫ aploꝝ
filij sceue videbant̄ eice dēones
et iudas aplus cū aliō pditore
multa signa int̄ ceteros aplos
fecisse narrat̄. ¶ Gaudete aūt
ꝙ noīa vr̄a scripta sūt in celis.
Si sathanas inqt p supbiā in
celis sedē cū socijs amisit nō o
portet uos de illoꝝ hūliatione
sꝫ de vr̄a sublimatiōe gaudē q̄
tinꝰ vn̄ illi ruere sublimati vos
hūiles ascendatis. Nō aūt puei
lit̄ sapiendū qꝫ deus ad īmēoīū
obliuionis bonos in celis. ma
los scribit in t̄ris. dicēte ihēmia.
Vniūsi qui derelinquūt te ꝯfun
dent̄ recedentes in terra. i terra
scribent̄. Sed salubrit̄ intelligē
dū ꝙ siue celestia siue t̄restria
q̄s opa gesseit p hec qꝫ lr̄is an
notatus apud dei memoriā sit
eternalr̄ affixus. ¶ In ipā hora
exultauit spū sc̄o et dixit. Con
fiteor tibi pat̄ celi et terre. Con
fessio nō sēp penitenciā sed grāꝝ
actiōem sigt̄ ut in psalmis se
pissime legimꝰ. Audiat qui
saluatorē nō natū sed creatū
calūpniant̄ ꝙ prēm suū vocet
celi aūt et terre dn̄m. Si enī
et ipē creatus ē et creatura
conditorē suū prēm appellaē
pt. stultū fuit nō sui et terre
ut celi dn̄m uel prēm ~~sigt~~ sibi
appellare. ¶ Qr abscondisti
hec a sapientibꝫ et prudentibꝫ

et revelasti ea parvulis. Gratias agit et exultat in patre quod apostolis adventus sui aperuit sacramenta quae ignoraverunt scribae et pharisaei qui sibi sapientes videntur et in conspectu suo prudentes. Iustificata sapientia a filiis suis. Ubi pulchre sapientibus et prudentibus non insipientes et hebetes sed parvulos id est humiles opposuit ut probaret se tumorem damnasse non acumen. Nam haec est clavis dei qua alibi dicit: tulistis clavem scientiae, hoc est humilitatem fidei Christi qua ad divinitatis eius agnitionem pervenire poteratis, spernentes abicere maluistis. Etiam pater quoniam sic placuit ante te. His enim verbis exempla humilitatis accipimus ne temere discutere superna consilia de aliorum vocatione aliorum vero repulsione praesumamus. Cum enim intulisset utrumque non mox rationem reddidit, sed sic deo placitum dixit hoc videlicet ostendens quia iniustum esse non potest quod placuit iusto. Unde et in vinea mercedem laborantibus reddens cum quosdam operarios inaequales in opere aequaret in praemio et plus in mercede quaereret qui labori amplius insudasset ait. Nonne ex denario convenisti mecum. Volo autem huic novissimo dare sicut et tibi. aut non licet mihi quod volo facere. In cunctis ergo quae exterius disponuntur aperta causa rationis est occulta iustitia voluntatis. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Cum omnia legis omnipotentem agnoscas non decolorem non degenerem patris. Cum tradita legis filium confiteris cui per naturam omnia unius substantiae iure sunt propria non dona collata per gratiam. Omnia autem quae sibi tradita dicit non mundi elementa quae ipse creavit intelligenda sunt, sed haec quibus parvulis spiritu sacramenta filii pater revelavit et de quorum salute idem filius cum haec loqueretur spiritu sancto exultavit quibus omnibus alias dicit. Omne quod dat mihi pater ad me veniet. Et nemo scit qui sit filius nisi pater et qui sit pater nisi filius et cui voluerit filius revelare. Non ita intelligendum est quasi filius a nullo possit sciri nisi a patre solo, pater autem non solum a filio sed ab eis etiam quibus revelaverit filius. Sed ad utrumque referendum est quod ait et cui voluerit filius revelare, ut et patrem intelligamus et ipsum filium per filium revelari. Et conversus ad discipulos suos dixit. Beati oculi qui vident quae videtis. Non oculi scribarum et phariseorum qui corpus tantum domini videre sed illius beati oculi qui eius possunt cognoscere sacramenta de quibus dicitur et revelasti ea parvulis. Beati oculi parvulorum quibus et se et patrem filius revelare dignatur. Dico autem vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis et non viderunt et audire quae

auditis et nõ audierũt. Abrahã
exultauit ut uideret diẽ xp̄i et
uidit et gauisus est. ysayas q̄ꝫ
et mychas et multi alij ꝓphete
uiderũt glãm dñi. qui et ꝓptea
uidentes sũt appellati. s; hij om̄s
alonge aspicientes et salutãtes
ꝑ speculũ in enigmate uiderũt.
apl̄i aũt in ꝑ̄ticia hñtes dñm
ꝯuescentes ei et q̄ꝫ uoluissent
interrogando discentes neq̄q̄ ꝑ
angelos ut uarias uisionũ spẽs
opus habebãt doceri. Quos
uero lucas multos ꝓph̄as et re
ges dicit. Matheus aptius ꝓ
phetas et iustos appellat. Ipsi
eni͂ sũt reges magni q͛ temptatio
nũ suarꝫ motibꝫ nõ ꝯsentiẽ
do succũbẽ sed regendo p̄esse
nouerũt. ¶ Et ecce quidã legis
peritus surrexit temptãs eũ et
dicens. Mag̃r q̄d faciendo uitã
et̃nã possidebo. Legisperitus qui
de uita et̃na dñm temptans in
terrogat. occõnẽ ut reor temptãdi
de ipis dñi sermonibꝫ sumpsit
ubi ait gaudete aũt q͛ nomĩa
ur̃a scripta sũt in celo. Sed ipã
sua temptatiõẽ declarat q͛ ũa
sit illa dñi confessio q̄ patri
loquitur q͛ abscondisti hec a sa
pientibꝫ et prudentibꝫ et reue
lasti ea puulis. ¶ Et ille dixit
ad eũ in lege quid scriptũ est
et quõ legis. Ille r̃ndens dixit.
Diliges dñm deũ tuũ ex toto
corde tuo et ex tota aĩã tua

et ex om̄ibꝫ uiribꝫ tuis et ex om̄i
mente tua et ꝓximũ tuũ sicut te
ipm̄. Dũ legisꝑito r̃ndet ꝑfectũ
nobis saluator iter uite celestis
ostendit. Cui p̃mo de dilectiõe
dei et proximi legis scripta ꝓponẽ
ti dixit. ¶ Recte r̃ndisti hoc fac
et uiues. Deinde post īductã
ꝑabolã r̃ndenti illũ fuisse p̃xim
uulnerato qui fecit m̃iam in
illũ adiecit et tu fac similiter
id est tali m̃ie studio ꝓximũ
tuũ m̃e habentẽ diligẽ et sus
tentare merito aptissime decla
rans solã eẽ dilectionẽ et ipsã
nõ uerbotenus ostentatã sed opis
exercitiõe ꝓbatã q̄ ꝑducat
ad uitã. ¶ Ille aũt uolens iusti
ficare seipm̄ dixit ad ih̄m et
q̄s est meus ꝓximus. Mira
magis glĩe dementia legisꝑitus
ob uulgi fauorẽ captandũ q̄
sapient͛ respondisse iactaret
ꝓximũ se legis fatet͛ ignorare
mandatũ uere iam saluatoris
sniam sapiẽs et prudẽs in lege.
sed q͛ humiliari cũ ꝑuulis xp̄i.
s; seipm̄ iustificare desiderat bea
tos oculos columbarꝫ inocentie
lacte lotarꝫ. quibꝫ xp̄i archana
uidẽ posset accipe recusat. Cui
ꝑfecto dñs ita responsũ temꝑauit
suũ ut et oĩm qui m̃iam facit
cuilibꝫ ꝓximũ doceat. Et tamẽ
hec eadẽ ꝑabola spãlit͛ ipsum
dei filiũ qui nobis ꝑ huãnita
tẽ ꝓximus fieri dignatus est desig

ret. Neque enim ita primum quem sicut nos diligere iubemur super xpo interpretari debemus ut moralia mutue fraternitatis instituta sub allegorie regulis extenuare et auferre conemur. ¶ Suspiciens ihesus dixit. homo quidam descendebat ab ihrlm in iherico. Homo iste adam intelligitur in genere humano et ihrlm ciuitas pacis illa celestis a cuius beatitudine lapsus in hanc mortalem miseriamque vitam deuenit. Quam bene iherico que luna interpretatur significat varijs videlicet defectuum laboribus erroribusque semper incertam. ¶ Et incidit in latrones. Latrones dyabolum et angelos eius intellige quos in quia descenderat incidit. Nam nisi prius intus intumesceret. foras temptatus tam facile non cederet. Vera est enim satis sententia que dicit. Ante ruinam exaltatur cor. ¶ Qui etiam despoliauerunt eum. Gloria videlicet inmortalitatis et innocentie veste spoliauerunt. Hec est enim prima stola que iuxta aliam parabolam luxuriosi filius per penitentiam rediens ornatur. et qua prothoplasti amissa cognouerunt se nudos tunicasque pellicias mortalis induti sunt. ¶ Et plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. Plaga peccata sunt quibus nature humane integritatem violando seminarium quoddam ut ita dicam augende mortis fessis indidere visceribus. Abierunt autem non ab insidijs aliquatenus cessando sed earundem insidiarum fraudes occultando. Semiuiuum reliquerunt quia beatitudine vite inmortalis exuere sed non sensu rationis abolere valuerunt. Ex qua enim parte sapere et cognoscere deum potest viuus est homo. ex qua vero peccatis contabescit in miseria deficit mortuus idem letiferoque est vulnere fedatus. ¶ Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet ea via et viso illo preterijt. Similiter et leuita cum esset secus locum et videret eum pertransijt. Sacerdos et leuita qui viso saucio pertransierunt sacerdotium et ministerium veteris testamenti est. ubi per legis decreta mundi languentis vulnera monstrari tamen non autem curari poterant. quia impossibile erat ut apostolus ait sanguine vitulorum et agnorum et hircorum auferri peccata. ¶ Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum et videns eum misericordia motus est. Samaritanus qui interpretatur custos dominum significat. cui rectissime propheta. ne hos latrones possit incurrere supplicat custodi me queso a laqueo quem statuerunt mihi et ab scandalis operantium iniquitatem. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de celo. vite presentis iter arripuit et venit secus eum qui vulneribus tabescebat inflictis. id est in similitudine hominum factus et habitu inuentus ut homo. compassionis nostre susceptione finitimus et misericordie est collatione vicinus. ¶ Et appropinquans alligauit vulnera eius infundens oleum et vinum. Vt enim

q in hoibus iuenit redarguēdo
cohibuit spem venie penitētibꝫ
timorē pene peccantibꝫ īcuciēs.
Alligat enī vulnera dū pcipit
pniam agere. ifundit oleū dū
addit appropinqbit enī regnū ce
loꝝ. Infundit vinū dū dicit. Oīs
arbor que nō facit fctm bonū
excidet et in ignē mittet. ¶ Et
iponēs illū in iumētū suū duxit
i stabulū et curā eius egit. Iu
mentū ei9 ē caro in qua ad nos
venire dignatus ē. In quo sau
ciū iposuit qꝛ pctā nr̄a porta
uit in corpe suo sup lignū et
iuxta aliā pabolā inuētā que
errauerat ouē humeris suis in
positā reportauit ad gregē. Ita
qꝫ ipom iumēto est in ipsam
icarnationē xpi credē ei9 dē mis
terijs initiari simul et ab hostis
icursioē tutari. Stabulū aūt
est ecclia pns ubi reficiūt via
tores de pegrinatioē hac i ecclā
priam redeuntes. Et bn̄ iumē
to ipositū duxit in stabulū qꝛ
nemo nisi baptizatus nisi cor
pi xpi adunatus ecclīam intrabit.
¶ Et altera die ptulit duos
denarios et dedit stabulario
et ait curā illi9 habe. Altera
die est post dnī resurrectionē
nā et ante quidē p euāgelij
sui grām illuīauerat hys qui
in tenebris et in umbra mor
tis sedebāt. sꝫ potior resurrectioē
celebrata. perenne lucis splendor

refulsit. Duo denarij st duo tes
tamēta in quibꝫ eterni regis no
mē et ymago cōtinet. Sūmis ē
legis xpūs. Qui altero die p
lati dant stabulario. qꝛ tūc ape
ruit eis sensū ut intelligerent
scripturas. Altera stabularius dena
rios quos pcio vulneratū cura
ret accepit. qꝛ spūs scūs adue
niēs docuit aplōs oēm verita
tē quo gentibꝫ erudiendis istarē
atqꝫ euāgeliū pdicare sufficerent.
¶ Et qdcūqꝫ supererogaueris ego
cū rediero reddā tibi. Supero
gat stabulari9 qd in duobꝫ dena
rijs nō accepit cū dicit aplūs.
De vginibꝫ aūt pceptū dnī nō
habeo consiliū aūt do. Itēqꝫ et
dnūs ordinauit hys qui euāge
liū anūciāt de euāgelio viuē. sꝫ
nō usi sumus hac ptāte ne quē
vr̄m grauemus. Cui rediens qd
pmiserat debitor reddet. qꝛ ve
niēs in iudicio dnūs dicit quia
sup pauca fuisti fidelis sup multa
te cōstituā intra in gaudiū dnī tui.
¶ Quis hoꝝ triū videt tibi pxi
mus fuisse illi qui icidit in latro
nes. At ille dicit qui fecit miāz
in illū. Iuxta lrām manifesta
est dnī sniā nullū nobis amplius
q qui misereat esse pximū. si
ierusolomite ciui nō sacerdos
aut leuita ex eadē gente pximo
in eadē vrbe nati et nutriti sed
extrane gentis accola qꝛ magis
misertus est factus ē pximus.

Sanctioe aut intellectu qui ne
mo magis pximo q qui vulnia
nra curauit. Diligamus eu qui
dnm deu nrm. diligamus quasi
pximu. nichil enim tam pximu
q caput mebris. Diligamus etia
eu qui imitator est xpi. hoc est
enim qd sequitur. Et ait illi ihesus
vade et tu fac silr. Id est ut ve
re pximu sicut teipm diligere
manifestes q uales in eius uel
corpali uel spuali necitate subleuan
da. deuotius opare. Factu aut
est du irent et ipe ihesus intrauit
quoda castellu et mulier quoda mar
tha noie excepit illu in domu
sua et huic soror erat noie maria.
Hec lcio supiori pulchritudine
connectitur. qz videlicet illa dilectioez
dei et pximi vbis et pabolis. h
ac ipsis rebz et veritate designat.
Due quippe iste dno dilce sorores.
duas vitas spuales quibz i pnti
sca exercet etiam demostrat. Mar
tha quidem actuale qua pxio in
caritate sociamr. maria vo con
templatiua qua in dei amore sus
piramus. Actiua enim vita e pane
esurienti tribue. vbo sapie nescie
te docere. errante corrige. ad hu
militatis via supbiete pximu re
uocare. ifirmantis cura gere. q
singulis quibusqz expediant dis
pensare et commissis nobis qualiter
subsistere valeat puidere. Contep
latiua vo vita e caritate quide
dei et pximi tota mente retine

sz ab exteriori actioe quiescere soli de
siderio conditoris inherere. ut nu
iam agere libeat. sz calcatis curis
omnibz ad videndu facie sui crea
toris animus iardescat ita ut ia
nouerit carnis corruptibilis pondus
cu merore portare totisqz desideri
riis appetere illis hymnidicis ange
lorum choris interesse admisceri ce
lestibz ciues de eterna in conspectu
dei incorruptione gaudere. Que
etiam sedens secus pedes dni au
diebat verbu illius. Martha
aut satagebat circa frequens
ministeriu. Hec vtrqz vite congrue
nemo qui dubitet. Et contempla
tiue quidem vniformis psectio e
exuta mente a cunctis terre tirens.
eatqz quantu humana imbecillitas sinit
viuere cu xpo. Actiue vo qz frequens
sit ministeriu gentiu mr edocet
qui crebrerrimis eplaz vinctis
suos pro xpo terra mariqz la
bores pinula commeorat i quibz
etiam visiones et reuelaciones dni
commendas no minus se i specula
tiua vita qd paucis eminitabi
le consumatu fuisse signt. Unde
dicit. Siue enim mente excedimus
deo siue sobrii sumus nobis.
Que stetit et ait. dne no
est tibi cure q soror mea reliqt
me sola ministrare. Dic ergo illi
ut me adiuuet. Ex illorum psona
loquitur qui adhuc diuine contempla
cionis ignari solu qd didicerunt
frne dilectionis opus deo placitu

ideoq3 cctos qui pro xpo deuoti
esse uelint huic mancipandos au
tumat. Et bene martha stetisse
maria secus pedes dni sedisse
describitur. q2 vita actiua laborio
so desudat i certamie. Conteplatiua
vo vita pacatis vicior tumultib3
optata ia in xpo mentis qete
pfruitur. ¶ Et rndens dixit illi
dns. Martha martha sollicita
es et turbaris erga plima por
ro vnu e necessariu. Et btus dd
solu hoc hoi necessariu ee desiniens.
deo iugiter inherere desiderat dicens.
Michi aut adherere deo bonu est.
ponere in dno deo spem mea.
Et alibi. Una peti a dno hanc
requira ut inhabitem in domo
dni omnib3 diebus vite mee. Ut
videa voluntate dni et visitem
templu scm eius. Una ergo et
sola est theoria ide conteplacio
dei cui merito oim iustificacom
merita vniusa virtutu studia
postponuntur. ¶ Maria optima
ptem elegit que no auferetur ab
ea. Ecce ps marthe no rphen
ditur. sed marie laudatur. Neq3
bona pte elegisse maria dicit.
s3 optima ut eciam ps marthe
indicaretur bona. Quare autem
marie ps sit optima subinfertur
cu dr que no auferetur ab ea. Ac
tiua eni vita cu corpe deficit.
Quis eni in etna patria pane
esurienti porrigat. ubi nemo
esurit. Quis potu tribuat
sicienti. ubi nemo sitit. Quis
mortuu sepeliat. ubi nemo mo
ritur. Cu pnti ergo sclo vita aufer
tur actiua. Conteplatiua aut vita
hic incipit ut in celesti pria pficiatur
q2 amoris ignis qui hic ardere
inchoat. cu ipm que amat viderit
i amore amplius ignescit. Con
teplatiua ergo vita minime aufertur.
q2 subtracta pntis scli luce pficitur.

Et factu | Cap. xi.
e cu esset in loco quoda
orans ut cessauit dixit
vnus ex discipulis eius ad eu.
Dne doce nos orare sicut et iohes
docuit discipulos. Post historias
soror q duas eme vitas signant
no frustra dns et ipe et discipu
los orare docuisse describitur. q2 et
oro qua docuit vtriusq3 in se vi
te continet misteriu et ipa per
fco vitaru. nris no virib3 est
optinenda s3 pcib3. Et q2 crebro
lumus saluatore despexerat oran
te qd orando egerit qui vtiq3 no
pro se sed p bonis supplicabat
insinuari cu finita orone disci
pulos refert qualr orare debeant
instituari. ¶ Et ait illis cu oratis
dicite pr sanctificetur nome tuu
adueniat regnu tuu. Panem
nrm cotidianu da nobis hodie
et dimitte nobis debita nra
sicut et ipi dimittim9 omi de
benti nobis. et ne nos inducas
i temptatione. Apud euangelista
matheu septe peticiones contine

videtur dominica oratio quarum tres etiam posuit. reliquas quatuor temporalia quidem tamen propter eterna consequenda sunt necessaria. Nam quod dicimus sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in celo et in terra, quod non absurde quidam intellexerunt in spiritu et corpore omnino sine fine retinenda sunt. et hic inchoantur quantumcumque proficimus augentur in nobis. perfecta vero quod in alia vita sperandum est semper possidebuntur. Quod vero dicimus panem nostrum cotidianum da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris et ne nos inducas in temptationem. sed libera nos a malo. quis non videat ad presentis vite indigentiam pertinere. In illa namque vita eterna ubi nos semper speramus futuros et nominis dei sanctificatio et regnum eius et voluntas eius in nostro spiritu et corpore perfecte et inmortaliter permanebunt. Panis vero cotidianus ideo dictus est quia hic est necessarius. quantus anime carnique tribuendus est sive spiritualiter sive corporaliter sive utroque intelligatur modo. hic est etiam quam posuimus remissio ubi est omnis commissio peccatorum. hic temptationes que nos ad peccandum vel alliciunt vel impellunt. hic denique malum unde cupimus liberari. illic autem nichil istorum est. Euangelista vero lucas in oratione dominica petitiones non septem sed quinque complexus. nec ab isto utique discrepavit. sed quomodo ista septem sint intelligenda ipsa sua brevitate commonuit. Nomen quippe dei sanctificatur in spiritu. dei autem regnum in carnis resurrectione venturum est. Ostendens ergo lucas tertiam petitionem duarum superiorum esse quodammodo repetitionem magis eam pretermittendo facit intelligi. Deinde tres illas adiungit de pane cotidiano de remissione peccatorum de temptatione vitanda. At vero quod ille in ultimo posuit. sed libera nos a malo iste non posuit ut intelligeremus ad aliud superius quod de temptatione dictum est pertinere. Ideo quippe ait. sed libera non ait et libera tanquam unam petitionem esse demonstrans. noli hoc sed hoc. ut sciat unusquisque in eo se liberari a malo quod non infertur in temptationem.

¶ Et ait ad illos quis vestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte et dicet illi. amice commoda mihi tres panes quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ante illum ponam. Rogatus a discipulis salvator non formam orationis et instantiam frequentiamque tradidit orandi. Amicus autem ad quem media nocte venitur ipse deus intelligitur. cui in media tribulatione supplicandum. et tres panes id est intelligentiam trinitatis qua presentis vite consolentur labores efflagitare debemus. amicus quidem venit de via ipse noster est animus qui toties a nobis recedit quotiens ad appetenda terrena et temporalia foris vagatur. Redit vero

celestique alimonia refici desiderat
cum in se reversus superna cepit ac
spiritualia meditari. De quo pulchre
qui petierat adiungit non se habere
quod ponat ante illum. quia anime post
seculi tenebras deum suspiranti. nil
preter eum cogitare nil loqui. nilque
libet intueri solum quod recognovit
summe trinitatis gaudium contemplari
atque ad hoc plenius inveniendum procu-
rare satagit. Et ille deintus di-
cat noli mihi molestus esse iam ostium
clausum est et pueri mei mecum sunt
in cubili non possum surgere et dare
tibi. Ostium dicit amicus id est intelli-
gentia sermonis. quod sibi apostolus
orat aperiri ad loquendum misterium
Christi. clausumque est tempore famis ubi
cum intelligentia non datur. et illi
qui evangelicam sapientiam tamquam panem
erogantes per orbem terre predicave-
runt pueri patrisfamilias iam sunt in
secreta quiete cum domino et tamen oran-
do efficitur ut accipiat intellectum
ab ipso deo etiam si homo desit per quem
sapientia predicetur. Et ille si perse-
veraverit pulsans dico vobis. et si
non dat illi surgens eo quod amicus
eius sit propter improbitatem tamen eius
surget et dabit illi quotquot habet
necessarios. Et ego vobis dico pe-
tite et dabitur vobis querite et inve-
nietis. pulsate et aperietur vobis.
Comparatio est a minore. Si enim
amicus homo surgit de lecto et non
dat amicitia sed tedio compulsus
quanto magis dat deus qui sine

tedio largissime donat quod petitur.
sed ad hoc se peti vult ut capa-
ces donorum eius fiant qui petunt.
Ne itaque de via veniens amicus
tedia disperat. hoc est ne animus
noster ab erroris sui vanitate con-
versus desiderii spiritualis doctrine
inopia tabescat. petamus epulas
ubi quibus alatur querimus amicum qui
det. Pulsemus ostium quo servantur
absconse. Magna enim spe dedit
et dat ille qui permittendo non de-
cipit. Omnis enim qui petit acci-
pit et qui querit invenit et pulsan-
ti aperietur. Ergo iuxta promissa po-
stulantis amici parabolam perseveran-
tia opus est ut accipiamus quod pe-
timus et inveniamus quod querimus et
quod pulsamus aperiatur. Nam si pe-
tenti datur et querens inveniet et pul-
santi aperietur. ergo cui non datur et
qui non invenit et cui non aperitur apparet
quia non bene petierit quesierit pulsaverit.
Quis autem ex vobis petit patrem panem pa-
nem numquid lapidem dabit illi. Panis
intelligitur caritas propter appetitum et
tam necessarium ut sine illa cetera nihil
sint. sicut sine pane mensa inops
cui contraria est cordis duritia quam
lapidi comparavit. Aut si petierit
piscem numquid pro pisce serpentem da-
bit illi. Piscis fides est invisibi-
lium vel propter aquam baptismi vel
quia de invisibilibus locis capitur. Que
etiam huius mundi fluctibus circumda-
ta non frangitur recte pisci comparatur.
Cui contrarium posuit serpentem propter

venena fallaciter que etiam primo homini
male suadendo persemiauit. ¶ Aut
si pecierit ouum porriget illi scorpio
nem. In ouo intelligitur spes. ouum enim
nondum est fetus perfectus. sed foue
do speratur. Cui contrarium posuit scor
pionem cuius aculeus venenatus retro
timendus est. sicut spei contrarium est
retro respicere. cum spes futurorum in ea
que ante sunt extendat. ¶ Si ergo uos
cum sitis mali nostis bona data da
re filiis vestris quanto magis pater vester de
celo dabit spiritum bonum petentibus
se. Quomodo mali dant bona. Sed
malos appellauit dilectores adhuc
seculi huius et peccatores. bona vero que
dant secundum eorum sensum bona dicen
da sunt quia hec pro bonis habent quamquam
in rerum natura ista bona sint sed temporalia
et ad istam vitam pertinentia et quisquis
ea malus dat non de suo dat. Domini
enim est terra et plenitudo eius qui
fecit celum et terram mare et omnia que
in eis sunt. Quantum ergo sperandum
est daturum vobis deum bona pete
tibus nec nos posse decipi ut acci
piamus aliud pro alio cum ab ipso
petimus quum nos etiam cum simus mali
nouimus dare quod petimur. Non enim
decipimus filios nostros et qualiacumque
sunt bona damus. Aut apostoli qui e
lectionis merito bonitatem generis
humani multis excesserant modis
superne bonitatis intuitu mali
esse dicuntur. quia nichil est per semetip
sum stabile. nichil bonum nisi deitas
sola. omnis vero creature ut beati
dinis eternitatis uel inmutabilitatis
optineat non hoc per suam naturam sed
per creatoris sui participationem et gra
tiam consequitur. Quod vero dicitur quanto ma
gis pater vester de celo dabit spiritum bonum
petentibus se. pro quo matheus
posuit dabit bona petentibus se
ostendit spiritum sanctum plenitudinem esse
bonorum dei et ea que diuinitus ad
ministrantur non alia absque ea sub
sistere quia omnes utilitates que ex do
nis dei gratia susceperunt ex isto fonte
emanant.

Incipit liber quartus

incipit quartus liber

Exultans spiritu sancto dominus
ut supra lectum est. Confi
teor ait tibi domine pater
celi et terre quia abscondisti hec a
sapientibus et prudentibus et reue
lasti ea paruulis. Que sententia secre
ta consilia iudicium suum effectum sue vir
tutis iterare non desistit. Nam gratia
sua in delectione iudeorum. gentium
vero vocatione erectione quibusque
in alternam mentium qualitatem spa
tiis non cessat exhiberi. Denique
ut preuia patrum attingam legis
peritus volens seipsum iustificare domi
num temptatiuus adiit sed confusus abces
sit. Et maria pedibus eius humiliter
accliuis optimam partem philosophie
celestis elegit. Item paruuli christi qui
non de sua iusticia sed de redemptoris
sui gratia presumere didicerant quibus
orationum modis eandem gratiam aduo
re debuerant inquirunt audituri con
festim et quibus verbis orare et quanta
instancia perseuerare et pro quibus

marie rebus supplicare oportcat spe
scilicet et caritate. quod qui perfecte pe
tentes caritatis largitorem a patre spiritum
bonum percipiant. Contra sapientes
et prudentes qui spiritum gratie non modo
non petere. querere. pulsare. sed et blas
phemare satagunt, irremissibiles
hic et in futuro sive perennes pe
nas luunt et usque ad finem euangelii
qui legit ymo usque ad finem seculi
qui prudenter inspexerit intelligeret
quia deus superbis resistit humilibus autem
dat gratiam. Quapropter ipse Christe
expositionis euangelii libri incipiens
a lectione qua superbia spiritus in
digito dei eicit tuam Christe clemen
tiam simpliciter imploro ut spiritus tuus
bonus deducat me in via rectam
et eum qui ab aquilone est longe fa
ciat a me. Quatinus electus a
me maligno scrutetur mandata
dei mei reuelatisque mentis oculis
ad consideranda tua sacrosancte
legis mirabilia deuotius lector
ingrediar. ¶ Et erat ihesus eiciens
demonium et illud erat mutum. et
cum eiecisset demonium locutus est
mutus et admirate sunt turbe.
Demoniacus iste apud matheum
non solum mutus sed et cecus fuis
se narratur curatusque dicitur a domino.
ita ut loqueretur et videret. Tria
ergo signa in homine uno perpetrata
sunt. cecus videt. mutus loquitur.
possessus a demone liberatur. Quod
et tunc quidem carnaliter factum est. sed
cotidie completur in conuersatione cre

dentium. ut expulso primum demone
fidei lumen aspiciant. Deinde ad
laudes dei tacentia prius ora laxentur.
¶ Quidam autem ex eis dixerunt
in belzebub principe demoniorum ei
cit demonia. Non hec aliqui de tur
ba sed pharisei calumpniabantur
et sicut scribe alii euangeliste tes
tantur. Turbis quippe que minus eru
dite videbantur domini semper facta miran
tibus. Isti contra vel negare hec que
vel negare nequiuerunt sinistra inter
pretatione peruertere laborabant quasi hec
non diuinitatis sed inmundi spiritus opera
fuissent id est belzebub qui deus
erat accaron. Nam bel ipse est baal
zebub autem musca vocatur. Nec
iungitur quedam mendosa exemplaria
l. litteram vel d. in fine esse nominis legenda
sed b. belzebub ergo baal muscarum
id est vir muscarum sive habens mus
cas interpretatur ob sordes videlicet
immolatitii cruoris ex cuius spurcis
simo ritu vel nomine principem demoniorum
cognominabant. ¶ Et alii temptan
tes signum de celo querebant ab eo. Vel
in morem helye ignem de sublimi
venire cupiebant. Vel in similitudinem
samuelis tempore estiuo mugire toni
trua coruscare fulgura ymbres
ruere quasi non possent et illa calump
niari et dicere ex occultis et variis
plerumque passionibus accidisse. At
tu qui calumpniaris ea que oculis
vides. manu tenes. utilitate sen
tis quid facies de hiis que de celo
venerunt. Utique respondebis

et magos in egipto multa sig
fecisse de celo. ¶ Ipē aūt ut vidit
cogitationes eoꝝ dixit. Omē
regnū in se diuisū desolabit
et domus sup̄ domū cadet. Nō
ad dicta sed ad cogitata respōdit
ut vł sic cōpellerent credē potē
tiā eius qui cordis videbat oc
culta. Si ergo omē regnū ī seipō
diuisū desolabitur. ergo pr̄is et
filij et spūs scī regnū non est
diuisū qd̄ sine vlla contradictio
ne. nō aliquo īpulsu desolan
dū. sȝ eterna est stabilitate man
surū. Si vō sc̄e et īdiuidue trī
tatis īdiuiduū ymo qȝ īdiuiduū
manet regnū desistant artiam.
minorē p̄rem filiū dicē spūm. qȝ
quoꝝ vnū est regnū hoꝝ est
vna maiestas. Si at̄ et satha
nas in seipm̄ diuisus est. quō
stabit regnū ipsius. qȝ dicitis ī
belzebub eicē me demoīa. Hoc
dicēs ex eoꝝ cōfessione volebat
ītelligi. qȝ in eū nō credendū
in regnū dyaboli ēē elegissent.
qd̄ utiqȝ aduῖsū se diuisū stare
nō posset. Eligant ergo qd̄ vo
luerint pharizei. Si sathanas
sathanā nō pt̄ eicē nichil cōn
druū qd̄ dicerēt īuenire potue
runt. Si at̄ pt̄ multomagis sibi
cōspiciant et recedāt de regno
eius qd̄ aduῖsū se diuisū stare
nō pt̄. In quo aūt dn̄s xp̄us
eiciat demones ne demonioꝝ
principē existiment attēdant

qd̄ sequitur. ¶ Si aūt ego in belze
bub eicio demonia. filij vr̄i in q̄
ipī eiciūt. Ideo ipī iudices vestri
erūt. Dixit hoc utiqȝ de discipulis
suis illius ppli filijs. Qui certe
discipli dn̄i ihū xp̄i bn̄ sibi cōsci
fuerāt nichil se malaꝝ artiū a
bono mgrō didicisse. ut ī princi
pe demonioꝝ eicerēt demones.
Ideo inqt ipī iudices erūt vestri.
Ipī inqt ipī ignobilia et cōtēpti
bilia huius mūdi. ī quibȝ nō arti
ficiosa malignitas sȝ scā simpli
citas mee virtutis apparet. ipsi
testes mei iudices erūt vestri.
Alr̄ filios iudeoꝝ exorcistas gentis
illius ex more sigfiat. qui ad īuo
catione dei eiciebāt demones et
coartant eos introgatioē prudēti.
ut cōfitean̄t spūs scī esse opus.
Quō si expulsio inqt demonū ī
filijs vr̄is deo nō demonibȝ non
reputatur. Quare ī me nō idem
opus. nō eandē habeat causam.
Ergo ipī iudices vr̄i erūt nō p̄ta
te sed cōparatione. dū illi expulsio
nē demonū deo assignāt. vos bel
zebub principi demonioꝝ. ¶ Por
ro si in digito dei eicio demōia p
fecto puenit in vos regnū dei.
Iste ē digitus quē cōfitent ma
gi qui cont moysen et aaron sig
faciebant dicentes. Digitus dei
ē iste quo et tabule lapidee scrpte
st̄ in monte syna. Igitur manus
et brachiū dei filius est. et digitus
eius spūs scūs pr̄is et filij et sps

sancti vna substancia ē. Nō te
scandelizet mēbroꝝ īequalitas
cū edificet vnitas corporis. Alr̄
digitus dei vocat̄ sp̄s sctūs ꝓpter
ꝑticionē donoꝝ q̄ in eo dant̄ vni
cuiqꝫ ꝓpria siue hoīm siue ange
loꝝ. In nullis eīn membris nos
tris magis apparet ꝑtitio q̄ in
digitis. Nō aūt dixit puenit
in vos regnū dei. regnū nāc di
cit quo dāpnant̄ impii. et a fi
delibꝫ de petīs suis pn̄iam non
agentibꝫ secernit̄. ¶ Cū fortis
armatus custodit atriū suū in
pace sūt oīa que possidet. Forte
dyabolū atriū vero istū mūdū
qui in maligno positus ē appel
lat in quo usqꝫ ad saluatoīs ad
uentū male parato potiebatur
imperio qꝛ in cordibꝫ īfideliū sine
ulla contradictioē quiescebat. Vn̄
et alibi princeps mūdi vocat̄ di
cente dn̄o. Venit eīn princeps hui9
mūdi et in me nichil īueniet.
Et iterū. nūc princeps hu9 mūdi
eicietur foras. De qua et hic eiec
tione subiūgit. ¶ Si aūt fortior
illo superueniēs vicerit eū vniūsa
arma auferet in quibꝫ confide
bat et spolia eius distribuet.
De seipso quippe loquitur q̄d con
cordi fallax operatione q̄ndmo
dū calūpniabant̄. sed forciori
potencia victor homines a demo
nio liberat. Arma in quibꝫ ma
le fortis ille confidebat astucie
doli que sūt nequicie spūalis. spo
lia vō eius ipi hoīes sūt ab eo decep
ti. que victor xp̄us distribuit q̄d
ē insigne triūphantis qꝛ captiuā
ducens captiuitatē dedit dona
hoībus. quosdā quidē aplōs. a
lios euāgelistas. alios ꝓphas. alios
pastores ordināś et doctores. ¶
Qui nō est mecū aduersū est. et
qui nō colligit mecū dispergit. Nō
putet quisqꝫ de hereticis hoc dictū
et scismaticis. q̄q̄ ita ex superfluo
possit intelligi sed ex consequentibꝫ
textuqꝫ sermonis ad dyabolū re
fertur. et qꝛ nō possint opa salua
toris belzebub operibꝫ cōparari. Ille
cupit aīas hoīm tenē captiuas.
dn̄s liberare. Ille predicat ydola. hic
vnius dei noticiā. Ille trahit ad
vicia. hic ad v'tutē reuocat. Quō
ergo possūt hīc concordiā int̄ se
quoꝝ opa diuisa sūt. ¶ Cū imūdus
spūs exierit de homine ambulat
per loca inaquosa. Quīs simplir
intelligi possit. dn̄m hec ad dis
tinctionē suoꝝ et sathane opa
adiunxisse. qꝛ scilicet ip̄e sp̄ pollu
ta mūdare. sathanas vero mū
data grauioribꝫ festinet attami
nare sordibꝫ tamē et de heretico
quolibꝫ et scismatico uel etiam
malo catholico pt̄ nō incongrue
accipi de quo tpe baptismatis
spūs imūdus qui in eo prius ha
bitauerat ad cōfessionē catho
lice fidei abrenūciationēqꝫ mū
dane cōuersationis eiciat̄ loca
qꝫ inaquosa peragret. id ē corda

fidelium que a mollicie fluxe cogita
tionis expurgata est callidus insidia
tor exploret. si quos ibi forte
sue nequicie gressus figere possit.
Sed bene dicitur. Querens requiem
et non inveniens. Nam castas men
tes effugiens in solo dyabolus cor
de pravorum gratam sibi potest invenire quie
tem. Unde de illo dicitur. Sub umbra
locis dormit in secreto chalami
et humentibus. umbra videlicet tene
brosas conscientias in chalamo qui
foris nitidus intus est vacuus simu
latores in locis humentibus lascivas
mollesque mentes insinuans dicit.
Revertar in domum meam unde exivi.
Timendus est iste versiculus non ex
ponendus ne culpa quam in nobis
extinctam credebamus per incuriam va
cantes opprimat. Et cum venerit
invenit scopis mundatam. hoc est gratia
baptismatis a peccatorum labe casti
gatam sed nulla boni operis industria
cumulatam. Unde bene matheus
hanc domum vacantem scopis mun
datam atque ornatam dicit inventam.
mundatam videlicet a viciis pristinis
per baptismum. vacantem a bonis
actibus per negligentiam. ornatam si
mulatis virtutibus per ypocrisim.
Et tunc vadit et assumit septem
alios spiritus nequiores se et ingressi
habitant ibi. Per septem malos
spiritus universa vicia designat.
Quicumque enim post baptisma sive
pravitas heretica sive mundana
cupiditas arripuerit mox omni

prosternet in yma viciorum. Unde
recte nequiores tunc eum spiritus dicuntur
ingressi. quia non solum illa habebit
illa septem vicia que septem spiritualibus
contraria sunt virtutibus. sed et per ypo
crisim ipsas se virtutes habere simu
labit. Et sunt novissima hominis illius
peiora prioribus. Melius quippe erat
ei viam veritatis non agnoscere quam
post agnitionem retrorsum converti.
Quod in iuda traditore vel symone
mago ceterisque talibus specialiter legimus
impletum. Quo autem generaliter
hec parabola tendat ipse secundum
matheum salvator exposuit. ubi
ea terminata mox subdidit. dicens.
Sic erit huic generationi pessime.
Id est quod de uno quolibet specialiter
geri solere narravi. hoc in tota ge
neraliter huius populi gente geri non
desinit. Immundus quippe spiritus exi
vit a iudeis quando acceperunt legem. et
ambulavit per loca arida querens sibi
requiem. expulsus videlicet a iudeis
ambulavit per gentium solitudines.
Que cum postea domino credidissent
ille non invento loco in nationibus
dixit. revertar ad domum meam pristi
nam unde exivi habeo iudeos quos
ante dimiseram. Et veniens invenit
vacantem scopis mundatam. Vaca
bat enim templum iudeorum et christum
hospitem non habebat dicentem. Di
mittetur vobis domus vestra deserta.
Nam igitur dei et angelorum presidia
non habebant et ornati erant super
fluis observationibus phariseorum re

uenit ad eos dyabolus et septe
nario sibi numero demonum addito.
habitat pristinam domum et fiunt
posteriora illius populi peiora prio
ribus. Multo enim nunc maiori
demonum numero possidentur blasphe
mantes in synagogis suis xpm
ihm quam in egipto possessi fuerant
ante legis notitiam. quia aliud est ve
turum non credere. aliud eum non suscepis
se qui venerit. Septenarium autem
numerum aduentum dyabolo uel propter
sabbatum intellige uel propter numerum
spiritus sancti. ut quomodo in ysaya super virgam
de radice yesse et florem qui de ra
dice conscendit septem spiritus vir
tutum descendisse narrantur ita et
e contrario viciorum numerus consecratus
sit in dyabolo. Factum est autem
cum hec diceret extollens vocem quedam
mulier de turba dixit ei. Beatus
venter qui te portauit et ubera
que suxisti. Magne deuotionis
et fidei hec mulier ostenditur. que
scribis et phariseis dominum temptan
tibus simul et blasphemantibus tan
tam eius incarnationem pre omnibus sin
ceritate cognoscit tanta fiducia
confitetur. ut presentium procerum calump
niam et futurorum confundat here
ticorum perfidiam. Nam sicut tunc iu
dei sancti spiritus opera blasphemam
do. verum consubstantialem patri dei fi
lium negabant. sic heretici postea
negando mariam semper virginem sancti
spiritus operante virtute nascituro ex
humanis membris unigenito deo.

sue carnis materiam ministrasse. verum
consubstantialem matri filium hominis fateri
non debere dixerunt. Sed si caro verbi
dei secundum carnem nascentis a carne
virginis matris pronunciatur extranea. sine
causa venter qui eum portasset ubera
que lactassent beatificantur. Qua enim
consequentia ut eius lacte credatur nu
tritus cuius semine negatur esse conceptus.
cum ex vnius eiusdemque fontis origine
secundum phisicos vterque liquor ema
nare probetur. Nisi forte putanda est
virgo sementinam sue carnis mate
riam nutriendo in carne dei filio
suggerere potuisse. Incarnato autem
qui maiori et inusitato miraculo
minime potuisse. Sed huic opinioni
obstat apostolus dicens. Nam misit
deus filium suum factum ex muliere
factum sub lege. Neque enim audiendi
sunt qui legendum putant natum ex
muliere factum sub lege. sed factum
ex muliere quia conceptus in vtero vir
ginali. carnem non de nichilo. non
aliunde sed materna traxit ex carne.
alioquin nec vere filius hominis diceretur
qui originem non habet ex homine.
Et nos ergo hijs contra eutichen dic
tis extollamus vocem cum ecclesia ca
tholica cuius hec mulier typum
gessit. extollamus et mentem de
medio turbarum dicamusque salua
tori. beatus venter qui te portauit
et ubera que suxisti. Vere enim beata
parens que sicut quidam ait. Enixa
puerpera regem qui celum terram sedu
lius tenet per secula cuius nomen

et eťno ↄplectens oĩa gyro. ĩpũ
sine fine manet. q̃ venire btõ gau-
dia mr̃is hnĩs cũ ṽginitatis hõre.
nec p̃ma silẽm visa est nec hrẽ
sequentẽ. ¶ Et ille dixit quĩmo
bti qui audiũt ṽbũ dei et custo-
diũt illud. Pulchre saluator at-
testationẽ mulieris ãnuit nõ eã
tm̃mõ que ṽbũ dei corpalr̃ gena-
re meruerat. sz et oĩs qui idem
ṽbũ spũalr̃ auditu fidei coopari
et boni opis custodia uel in suo
uel in pximoz corde parẽ et q̃i
alẽ studuerĩt asseuerãs ẽẽ btõs.
qr et eadẽ dei genitrix et inde q̃dẽ
btã qr ṽbi ĩcarnandi mĩstra est
fcã tpalis. sz inde multo beatior
qr custõs sp amandi custos ma-
nebat eťna. Qua sn̄ã sapiẽtes
iudeoz clam perimit qui ṽbũ dei
nõ audire et custodire: sz negarẽ
et blasphemare q̃rebat. ¶ Tur-
bis aũt ↄcurrentibz cepit dicere.
gñãtio hec gñãtio neq̃ est. sig-
nũ q̃rit et signũ nõ dabit' illi
nisi signũ ione. Dupliti fuerat
questione pulsatus. Quidã eñ
calũpniabant' eũ in belzebub
eiecisse demõia quibz hactenus
r̃nsũ est. Et alij temptantes sig-
nũ de celo q̃rebant ab eo. quibz
ab hinc r̃ndẽ incipit nõ eis sig-
nũ de celo qd̃ indigni erãt videre.
verũ de pfundo inferni tribuẽs.
q̃le ionas ppheta naufragus. ce-
toq; sorbente voratus. sed de abis-
so a mortis fauce liberatus et ar-
cepit et dedit signũ videlicz ĩcar-
nationis nõ diuinitatis passiõis
nõ glorificatiõis. Discipulis at
suis signũ de celo dedit q̃bz eť-
ne btitudinis glãm et prius
figuralit' mõte trãsformatꝫ et
post veniet in celũ subleuatus
ostendit. ¶ Nã sicut fuit ionas
signũ niniuitis ita erit et filiꝫ
hoĩs gñationi isti. Ostendit
iudeos instar niniuitaz pctĩs
criminibz ĩuolutos ĩ subũsiõẽ si
nõ penituerĩt ẽẽ pximos. Veru
sicut niniuitis et denũciat' sup-
pliciũ et r̃mediũ demõrat' ita
etiã iudei nõ debent despare
si velint agẽ penitẽtiã. Sed
vide qd̃ sequit'. ¶ Regina aust'
surget in iudicio cũ viris gñã-
tionis huiꝫ et ↄdẽpnabit illos.
Cõdẽpnabit utiq; nõ ptãte iudi-
cij. sz compatione facti mulieris.
Si at r̃gina aust' que electa ẽẽ
nõ dubitat' surget ĩ iudicio cũ
r̃probis ostendit' vna custoriũ
bonoz. scilicz maloz qz r̃surrectio
mortuoz et hec nõ iux̃ fabulas
iudeoz mille annis añ iudiciũ
sed in xp̃õ ẽẽ futura iudicio. ¶
Nã venit a finibz ťre audire
sapiẽtiã salomõis. et ecce plus
salomone hic. Hic in hoc loco
nõ pnomẽ sed adũbiũ loci sig-
nificat idẽ est in pñciaz inter
nos ↄuersat' qui incõpabiliter
salomone ẽ prestantior. Refert
aũt scriptum quõ r̃gina saba per

tantas difficultates gente sua et
imperio derelictis venit in iudeam
sapientiam audire salomonis et ei
multa munera deferens ab eo
plura recepit. Que ideo iudeos
iudicio condempnabit quia ipsa ab
ultimis terre finibus eum quesivit
quem precepto dono sapientie cogno
verat esse famosum. illi vero secum
habentes eum qui non aliunde sapiens.
sed ipse dei sapientia et virtus est.
non modo non audire. sed blasphe
mare atque insidiis agitare ma
lebant. ¶ Viri niniuite surgent
in iudicio cum generatione hac et
condempnabunt illam quia penitentiam
egerunt ad predicationem ione et
ecce plus iona hic. Ionas pau
cis diebus predicavit. ego tanto
tempore. Ille assyriis genti incredule;
ego iudeis populo dei. Ille peregrinus
ego civibus. Ille voce simplici
nullaque signorum faciens acceptus est.
ego tanta signa faciens. belze-
bub calumpniam sustineo. Plus
ergo est iona hic. hoc est in me
dium verbum predicans et propterea eodem
modo regina austri viri quoque ni
niuite generationem condempnabunt
iudeorum. hoc est infidelitatem arguent.
Austri in niniuitis et regina au
stri. fides ecclesie prefertur israeli. que
non minus per penitentiam pacto
insipientie quam per sapientie discende
industriam domino conciliatur. Ex
duabus quippe partibus vinitus ec
clesie congregatur. eorum videlicet
qui peccare nesciunt. et eorum qui peccare
desistunt. Omnia ibi delictum abolet
sapientia nutrit. ¶ Nemo lucernam ac
cendit et ponit eam in abscondito
neque sub modio. Deseipso dominus
hec loquitur ostendens et si supra
dixit nullum generationi neque nisi
ione signum dandum. nequaquam tamen lucis
sue claritatem fidelibus occultandam.
Ipse quippe lucernam accendit qui
testam humane nature flamme sue divini
tatis implevit. Quam profecto lucer
nam nec credentibus abscondere nec
modio supponere. hoc est sub men
sura legis includere ut iam tunc unius
iudee gentis terminos voluit cohi
bere. Sed super candelabrum imposuit
ut qui ingrediuntur lumen videant.
Candelabrum dicit ecclesiam cui lucernam
supposuit. quia nomen in frontibus fidei
sue incarnationis affixit. ut qui ec
clesiam fideliter ingredi voluerint. lu
men veritatis palam queant intueri.
Qua sententia iudeorum quoque perversos
condempnat qui signa querentes extra
apertam lucis ianuam noluerunt intrare
credendo. Denique precepit. nec opera
tantummodo sed et cogitationes et ipsas
et cordis intentiones mundare et
castigare meminerunt. Nam sequitur.
¶ Lucerna corporis tui est oculus tuus.
Corpus quippe dicit opera que palam
cunctis apparent. oculum vero ipsam men
tis intentionem qua operatur et cuius
merito eadem opera. lucis an tenebra
rum sint opera discernuntur. sicut describit
ipse exposuit dicens. Si oculus

tuus fuit simplex totum corpus tuum
lucidum erit. Si autem nequam fuit etiam corpus
tuum tenebrosum erit. Si inquit purum
mentisque intentionemque potes agere bona
studueris lucis profecto sunt opera quae fa
cis. etiam si coram hominibus imperfectionis ali
quid habere videantur quoniam diligentibus deum
omnia cooperantur in bonum. his qui
secundum propositum vocati sunt sancti. Si autem
perversa est intentio quae praecedit. pra
vum est omne opus quod sequitur quamvis
rectum esse videatur. Vide ergo ne
lumen quod in te est tenebrae sint.
Hoc est ne ipsa cordis intentio quae
lumen est animae vitiorum caligine
fuscetur sedula discretione provide.
iuxta quod alibi praecipitur. Omni custo
dia serva cor tuum quoniam ex ipso vita
procedit. Si ergo corpus tuum lu
cidum fuerit. non habens aliquam partem
tenebrarum erit lucidum totum et lucerna
fulgoris illuminabit te. Totum corpus
nostrum omnia opera nostra dicit. quae apostolus
membra nostra nuncupat quando opera im
probat et mortificanda praecipit dicens.
Mortificate ergo membra quae sunt super terram
terram fornicationem immunditiam libidinem
et cetera talia. Si ergo ipsum bonum
bona intentione patraveris non
habens in tua conscientia aliquam partem
tenebrosae cogitationis etiam si con
tigerit aliquem proximorum tua bona
actione noceri. verbi gratia ut de pe
cunia quam a te indigens et petens
acceperat furem vel pati aliquid mali.
aut de verbo exhortationis quo er
rantem corrigere volebas forte peri

tiosius errare tu tamen pro tuo simplici
et lucido corde et hic et in futuro
lucis gratia donaberis. Haec contra
ypocrisim phariseorum subdole sig
na quaerentium specialiter dicta nos iuxta sen
sum moralem generaliter instituant. Et
cum loqueretur rogavit illum quidam pha
riseus ut manducaret apud se.
et ingressus recubuit. Consulte
Lucas non ait. et cum hoc loqueretur
ut ostendat eum non statim finitis quae
posuerat verbis. sed aliquot interpo
sitis apud phariseum prandere ro
gatum. Quae autem sint illa Mattheus
explicat. quae hoc dominicato sermone.
quem tamen partim brevius Lucas partim pro
lixius commemorat continuo subiunxit.
Adhuc eo loquente ad turbas ecce
mater eius et fratres stabant foris quaeren
tes loqui ei. Adhuc inquit eo loquen
te ut intelligeres haec loquentem quae
superius indicabat. Sed et Marcus
post illud quod de blasphemia
spiritus sancti quod dominus dixit interulerat.
et venerunt inquit mater eius et fratres.
Lucas autem non huius rei gestae ordinem
tenuit. sed praeoccupavit hoc et re
cordatum ante narravit. Deinde
hoc sic interposuit ut solutum appa
reat a nexu superiorum et posteriorum.
Itaque postquam nuntiatis sibi foris
matre et fratribus ait. qui enim fecerit
voluntatem dei hic frater meus et
soror mea et mater est. datur intelligi
cognitus intrasse convivium. Phari
seus autem coepit intra se reputans
dicere quare non baptizatus esset

añ prandiũ. Causam pharisaice co
gitationis euangelista marcus
aperuit dicens. pharisei autē et
omīs iudei nisi crebro lauēt ma
nus nō manducant tenentes tra
ditionē seniorum. et a foro nisi bap
tizent nō comedunt. ¶ Et ait dominus
ad illũ. nunc vos pharizei quod fo
ris ē calicis et cathini mūdatis.
quod autē intus est vestrum. plenū est
rapinis et iniquitate. Et marcus
quidē refert eos baptismata cali
cum et urceorum lectorumque et eramen
torum obseruare solitos. sed magis
sub noīe vasorum ipsis mendacii et
simulationis arguunt. quod aliud osten
tent hoībus foris. aliud domi agā
t. formā pietatis hūtes extrinsecus.
sed intus viciorum sorde deformes. vult
enī dominus explicare latius quod sup breui
ter de mūdando cordis oculo precipi
ebat. ¶ Stulte nōne qui fecit
quod deforis est. etiā quod deintus fecit.
Qui nimirum utrāque hoīs naturam fe
cit utrāque mūdare desiderat. Hoc
contra manicheos qui aīam tantū a
deo carnē vero putant a dyabolo
creatā. Hoc contra illos qui corporalia
fornicationē videlicet immūditiā
libidinē furtū rapinā et talia
quasi grauissima detestantur. spiritualia
vero que nō minus dapnat apostolus.
hoc est amaritudinē irā idigna
tionē clamorē blasphemiā super
biā et auariciā que est ydolorum ser
uitus ut leuia contempnūt. ¶ Verumptamen
tū quod super est date elemosinā et
ecce oīa mūda sunt vobis. Quod nimi
rio victui et uestimēto superest da
te pauperibus iubet quod et iohānes pre
cepit. Qui habet duas tunicas
det nō habenti. Neque enī ita fa
cienda iubet elemosina ut teipsum
consumas inopia sed ut tua cum cor
poris expleta inopē quantū vales
sustentes. Vel ita intelligendū.
quod super est. quod tam multo scelē pre
occupatis solū remediū restat date
elemosinā. Qui sermo ad oīa
que utili misericordia fiunt valet. Nō
solū qui dat esurienti cibū sitienti
potū. nudo vestimētū. peregrinanti
hospitiū et cetera huiusmodi. Ve
rum etiā qui dat veniā peccanti ele
mosinā dat et qui emendat verbere in
quē potestas datur. uel coherceret aliqua
disciplina et tamen peccatum eius quo
ab illo lesus aut ab illo offensus
est dimittit ex corde uel orat ut
dimittatur ei nō solū in eo quod di
mittit. verū etiā in eo quod corripit
et aliqua emendatoria pena plec
tit. elemosinā dat quia misericordiam pre
stat. Multa itaque genera sunt elemo
sinarum que cum facimus adiuuamur ut
dimittantur nobis nostra peccata. sed
ea nichil est maius quam ex corde
dimittimus quod in nos quisque pecca
uit. An vero quod ait. Date elemosi
nā et oīa mūda sunt vobis. Ita in
tellectum sumus ut phariseis nō
habentibus fidem christi etiā si nō in ipsum
crediderint nec renati fuerint ex aqua
et spiritu sancto mūda sint oīa tamen si

elemosinas dederit̄ sicut quidā eoꝝ
dandas putāt cū sint inmūdi oēs
quos nō mūdat fides xpī. de qua
sc̄ptū est. mūdans fide corda eoꝝ.
et tn̄ verū est qđ audierāt date ele
mosinā et ecce oiā mūda sᵗ vobis.
Qui enī vult ordinate dare eleō
sinā a seipō debet incipe et eam
sibi p̄mū dare. Est enī eleōsina
opus mīe. verissimeq; dictū est
miserē aīe tue placens deo. xp̄ᵉ
hoc ī nascim⁹ ut deo placeamus
cui merito displicet qđ nascendo cō
traximꝰ. Hec ē p̄ma eleōsina
quā nobꝭ dedimꝰ qm̄ nosipsos
miseros p̄ misericordiā dei miam
ī quisiuimꝰ xp̄ᵉ quē dilectiōis or
dinē dictū est. Diliges pximū
tuū sicut teipm̄. Cū ergo increpas
sꝫ eos q̄ forinsecus se lauarent.
intus aūt rapina et ī niquitate ple
ni essēt admonēs quādā elemo
sinā quā sibi hō debet p̄mꝰ daē
et interiora mūdare. Dein p̄ti m
q̄t qđ supest date eleōsinā et ec
ce oiā mūda sᵗ vobis. Deinde
ut ostenderet qđ admonuisset et qđ
ipī face nō curarēt ne illū puta
rent eoꝝ elemosinas ignorare.
¶ Sꝫ ve vobꝭ inq̄t phariseis. Tā
q̄ⁱ dicēt ego quidē ꝯmonui vos
eleōsinā dandā p̄ quā mūda vo
bis sᵗ oiā. ¶ Sꝫ ve vobis q̄ decima
tis mentā et rutā et omē olus.
Has enī noui eleōsinas vestras
ne de illis me nūc vos admo
nuisse arbitremini. ¶ Et p̄teritis

iudiciū et caritatē dei. Qua eleō
sina possitis ab omī inq̄namēto
īterioꝝ mūdari. ut vobis et mū
da essent corpa que lauatis. hoc
ē enī oiā et interiora et exteriora si
cut et alibi dr̄ mūdate q̄ intꝰ sūt
et que foris sᵗ mūda erūt. Sed
ne istas elemosinas q̄ fiūt de fruc
tibꝫ respuisse videretur. ¶ Hec aūt
inquit oportuit face. id est iudi
ciū et caritatē dei ut et nos veni
enter de nr̄a miseria iudicantes
et dei caritatē quā donauit ipē
pie diligentes pie recteq; viuamꝰ
iustū iudiciū eius ꝯfitentes quo
miseri effecti sumꝰ de quo dicit
aplūs. Iudiciū quidē ex vno ī con
dēpnationē et magm̄ caritati eiꝰ
grās agentes. de qua idē ipē dicit
grē p̄dicator. Commūnē dat aūt
suā caritatē deus ī nobis qm̄ ad cū
huc peccatores ~~cū~~ essemꝰ xpūs pro
nobis mortuus est. ¶ Hec aūt
oportuit face et illa nō omitte.
Id ē eleōsinas fructuū terenorū.
Nō ergo se fallāt qui p̄ eleōsinas
quaslibꝫ largissimas fructuū
suoꝝ vel cuiuscq; pecuīe ī punita
tē se emē existimāt in facinoꝝ
īmanitate ac flagelloꝝ neq̄cia
pmanēdo. ¶ Ve vobis phariseis
qui diligitis p̄mas cathedras
ī synagogis et salutaciōes ī foro.
Ve miseris ad quos phariseoꝝ
vicia transierūt qui breue et mo
dicū vite nr̄ē curriculū quo pctā
plangē huīlr̄ debueramꝰ. xp̄o

n3

reatu humiles superbe extando premis amplius non onerare metuunt. Ve vobis qui estis ut monumenta que non apparent et homines ambulantes supra nesciunt. Pro hac superstitione phariseorum sententiam redarguit. qui foris speciem recte doctrine pretendant. intus vero quod sordidius gerant occultant instar monumentorum que cum superficie terre omnibus ostentent intus se mestentum cadaverum plena fetore. De quibus psalmista cum diceret. sepulchrum patens est guttur eorum. mox quid dixisset aperuit adiungens. linguis suis dolose agebant. Respondens autem quidam ex legisperitis ait illi. Magister hec dicens etiam nobis contumeliam facis. Qua misera conscientia que audito dei verbo sibi contumeliam fieri putat. et commemorata pena perfidorum se semper intelligit esse dampnandam. Unde mihi miseris filiibus unicum superest suffugium. domino cum propheta supplicare. Utinam dirigantur vie mee ad custodiendas iustificationes tuas tunc non confundar dum respiciam in omnia mandata tua. Et ille ait et vobis legisperitis ve quia oneratis homines oneribus que portari non possunt et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. Non possunt onera legis portare eo modo quo isti legisperiti imponebant hominibus. Unde recte audiunt quia sarcinas eius uno digito non tangerent hoc est nec in minimis quidem eam perficerent que se cu more patrum sine fide et gratia ihesu christi et servare et servandam tradere profitebantur. atque ideo iugum christi suave et sarcinam eius leve. ubi nec est avaritia pericula obire et cutiare temptabant. cum scriptum sit. iustus ex fide vivit et apostolus petrus hiis que credentes ex gentibus circumcidi docebant resistens et dicat. et nunc quid temptatis deum imponere iugum super cervices discipulorum. quod neque patres nostri neque nos potuimus portare. sed per gratiam domini ihesu credimus salvari quemadmodum et illi. Ve vobis qui edificatis monumenta prophetarum patres autem vestri occiderunt illos. Non monumenta prophetarum ornare. sed interfectores prophetarum imitari sceleris est. Iudei ergo prophetarum monumenta edificando priorum suorum facta qui hos occiderunt arguebant. sed paria facinora emulando. dum christum apostolosque ipsius insectuntur in seipsos sententiam retorquebant eandem videlicet ipsi que in patribus dampnabant agentes. Profecto testificamini quia consentitis operibus patrum vestrorum quoniam quidem ipsi eos occiderunt. vos autem edificatis sepulchra eorum. Simulabant quidem se ob favorem vulgi execrandum patrum suorum horrere perfidia memorias prophetarum qui ab eis occisi sunt magnifice ornando. sed ipso opere testificantur quia cum patribus pene nequitie consentiant deum

qui ab eisdem prophetis etiam pronuntiatam iniurijs agendo ubi se patres et filios homicidarum et ad sue dampnationis augmentum scientes penitus declarant. Unde inferius subiungit.
¶ Propterea et sapientia dei dixit mittam ad illos prophetas et apostolos et ex illis occident et persequentur. Sapientiam dei seipsum dixit. Ipse est enim dei virtus et dei sapientia sicut apostolus docet. Denique in matheo ita habes ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas. Sciant autem eadem sapientia dei prophetas et apostolos misisse cessent heretici christo ex virgine principium dare omittant aliud legis et prophetarum aliud novi testamenti deum predicare. Quamvis sepe etiam apostolica scriptura prophetas non eos solum qui futuram christi incarnationem sed et eos qui ventura celestis regni gaudia predicent appellet. Prophete inquit duo aut tres dicant et ceteri diiudicent. sed neque hos crediderunt apostolis in katalogo ordine preferendos. ¶ Et inquiratur sanguis omnium prophetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista. Queritur quomodo sanguis omnium prophetarum atque iustorum ab una generatione iudeorum requiratur cum et multi sanctorum sive ante incarnationem seu post mortem resurrectionemque salvatoris ab aliis sint nationibus interempti et ipse dominus iudeis licet acclamantibus a romano tamen preside sit traditus que militibus crucifixus. Sed moris est scripture duas sepe generationes hominum bonorum scilicet et malorum computare. hoc est eorum qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt et eorum quibus dicitur. Vos ex patre dyabolo estis et alibi serpentes generatio viperarum. ¶ A sanguine abel iusti usque ad sanguinem zacharie qui periit inter altare et edem. Quare a sanguine abel qui primus martirum passus est mirum non est. sed quare usque ad sanguinem zacharie querendum est. cum et multi post eum usque ad nativitatem christi et ipso mox nato innocentes in bethleem pueri sint ab hac generatione perempti nisi forte quia abel pastor ovium. Zacharias sacerdos fuit. et hic in campo ille in atrio templi necatus. utriusque gradus martires. et laici scilicet et altaris officio mancipati. sub eodem voluit intimare vocabulo.
¶ Ve vobis legisperitis quia tulistis clavem scientie ipsi non introistis et eos qui introibant prohibuistis. Clavis scientie humilitas christi est quam legisperiti nec ipsi in lege et prophetis intelligere nec ab aliis intelligi volebant. Intrare enim est non contentum superficie litere. sed usque ad intelligentie sacramentorum archana penetrare. Aliter omnis doctor qui auditores quos verbo edificat exemplo scandalizat

nec ipse regnū dei intrat nec eos
qui poterant intrare permittit.
¶ Cū ad hec illos diceret ceperūt
pharizei et legisperiti grauiter insis
tē 7c. Mirū vero pfidie simulationis
et inpietatis sue crimina audierunt
ipsi testantur qui tanto intonante
turbine nō ipi resipiscere. s; doctorē
veritatis insidijs moliūtur aggredi.
Attendite a Cap. xij.
fermēto pharizeorū qd
est ypocrisis. Ad hoc
fermentū ptinet oīa q̄ tunc tubens
apud pharizeū supius disputa
uerat de quo et apl'us precipit. Ita
q; epulem̄ nō in fermento veteri.
neq; in fermento malicie et ne
quicie. s; in azimis sinceritatis et
veritatis. Nam sicut modicū fer
menti totā farine cui immittitur mas
sā corrūpit vniuersaq; mox asp
sionē suo sapore maculat. sic
nimirū simulacio cuius semel ani
mū inbuerit. tota v'tutū sinceri
tate et veritate fraudabit. Ni
chil aūt opertū est qd nō reuelet
neq; absconditū qd nō sciat. Et
quod in pn̄ti seculo multorū diu
lateat ypocrisis ergo de futuro
tpe intelligendū qn̄ iudicabit
deus occulta hoīm. Nā sicut
vnus amicorū btī Iob. verissime
dixit. Laus impiorū breuis est
et gaudiū ypocrite instar pūc
ti. si ascenderit usq; ad celū sup
bia eius et caput eius nubes
tetigerit quasi sterquiliniū in fine

pdet. in fine inq't pdet qui in prin
cipio florere videbatur. Est ergo sen
sus attendite ne emulemini simula
tores. q2 veniet pfecto tempus
in quo et vniuersa virtus oībz et cor
reuelet ypocrisis. Vel qd seq't
qm̄ que in tenebris fecistis in luce
dicent. et qd in aure locuti estis
in cubiculis pdicabit in tectis. Nō
solū in futuro qn̄ cuncta cordiū ab
scondita pferent in luce s; in pn̄ti
tpe pt congruenter accipi qm̄ inter
tenebras quarūdā pressurarū vm
bras uel locuti uel passi st apli.
nunc clarificata p orbem ecclesia
lectis eorū actibz publice pdicant.
Hanc ergo ait pdicabit in tectis
iuxta morē prouincie palestine loq
ubi solent in tectis residere. Non
enī tecta nrō more culminibus
sublimata s; plano scemate fa
ciūt equalia. Vn̄ lex precipit ut
qui nouā domū edificaret mu
rū tecti poneret in gyro ne funderet
ibi sanguis innoxius labe alig
in preceps ruente. Et in templi con
structione legimus. texit quoq;
domū laquearibz cedrinis et edifi
cauit ibi tabulatū sup oēm do
mū quinq; cubitis altitudinis ergo
pdicabit in tectis cunctis audientibz
tibz palā dicetur. ¶ Dico autē
vobis amicis meis ne terreamini
ab his qui occidūt corpus et post
hec nō habent amplius qd fa
ciāt. Hi psecutores sanctorū oc
cisis corporibz nō hn̄t amplius qd

contra illos agant. ergo superuacua
fuerunt insania. qui mortua martirum
membra. feris auibusque discerpenda
proiecerunt. uel in auras extenuari uel
in undas solui. uel per flammas in
cinerem faciunt redigi cum nequaquam omni
potentie dei qui ea resuscitando ui
uificet obsistere possint. ¶ Time
te eum qui postquam occiderit habet potestatem
mittere in gehennam. Nam duo
sunt genera persecutorum. unum palam seuien
tium alienos nimirum atque insectantium
uolens saluator et supra ab ypocri
si phariseorum attendere. hic a carni
ficum cede precepit non timere. quia vide
licet post mortem nec horum crudeli
tas nec illorum ualeat simulacio du
rare. deum potius qui semper videat
placendum. deum qui semper punire
uel liberare queat esse timendum.
¶ Nonne quinque passeres ueneunt
dipondio et unus ex illis non est
in obliuione coram deo. Si minu
tissima queque animalia et que quo
libet per aera feruntur volatilia deus
obliuisci non potest. Vos qui ad yma
ginem facti estis creatoris non de
betis timeri ab hiis qui occidunt
corpus quia qui irrationabilia gubernat
rationabilia curare non desinit. Di
pondio quoque quinque passeres ve
neunt id est venduntur. Dispon
dium genus est ponderis leuissimum
ex duobus assibus compositum. Querit
forte aliquis quomodo dicat apostolus numquid
de bobus cura est deo cum utique
bos passere preciosior existat. Sed

aliud cura. aliud uero scientia est. Denique
numerus capillorum de quo consequenter ait.
¶ Sed et capilli capitis uestri omnes
numerati sunt. Non in actu computationis
sed in facultate cognitionis accipitur.
Non enim sollicitam deus curam numeran
dis intendit excubiam. sed cui cogni
ta sunt omnia. quasi numerata sunt omnia. bene
cum numerata dicuntur. quia que uolumus
seruare numeramus. Ubi immensam
dei erga homines ostendit pruden
tiam et ineffabilem significat affectum quod
nichil nimirum lateat deum etiam parua
etiam ociosaque dicta eius scientiam
non fugiant. Derident intelligen
tiam ecclesiasticam in hoc qui carnis
resurrectionem negant. quasi nos ip
sam terrenam materiam que disceden
te anima fit cadauer. ita resurrectio
ne reparandam dicamus ut ea que
dilabuntur. et in alias atque alias
aliarum rerum species formasque vertuntur
quamuis ad corpus redeant. Unde
delapsa sunt ad easdem quoque corporis
partes ubi fuerunt redire necesse sit.
Alioquin si capillis capitis redit
quod tam crebra tonsura detraxit
si unguibus quod totiens depressit ex
sectio inmodestia et indecens cogi
tantibus et ideo resurrectionem
carnis non credentibus occurrit informitas.
Sed quemadmodum si statuam
cuiuslibet solubilis metalli aut
igne liquesceret aut contereret in pul
uerem aut confunderet in massam et
eam vellet artifex rursus ex illius
materie quantitate reparare nichil interesset

ad integritatē que pticula materie
cui mēbro statue reddetur dū tn̄
totū ex quo cōstituta fuerat resti
tuta resumet. Ita deus mirabili
atq; ineffabili artifex de toto quo
carne cōstiterat eā mirabili et in
effabili celeritate restituet nec
aliqd attinebit ad eius reintegra
tionē vel capilli ad capillos re
deāt et vngues ad vngues an
quicqd eor perierat mutet in carnē
et in alias ptes corporis reuocet.
curante artificis prudentia ne
qd indecens fiat. Nolite ergo
timē multis passeribus pluris estis.
Non pluris estis legendū qd ad
cōparationē ptinet. sed pluris estis
hoc est maioris apud dm̄ meri
ti dignitatis et estimationis q̄
innūa passerū uel corpa ul' gnā
cōputanti. Dico autē vobis
oīs quicumq; cōfessus fuit me co
ram hominibus et filius hoīs con
fitebitur illū corā angelis dei.
Respicit ad supiora ubi dictū
est. opta quelibet et abscondita ēē
reuelanda cōcludens hanc reue
lationē nō in vili quolibet con
ciliabulo. sed in cōspectu superne
ciuitatis eterniq; regis ac iudicis
agendū. Et ne eo qd ait. eos ex
qui se negauerint esse denegā
dos. Una tn̄ eor hoc ē eor qui
studio et eor qui infirmitate ul'
ignorantia negant cōdicio pu
taret continuo subiacet. Et
oīs qui dicit verbū in filiū ho

minis remittet illi ei aūt qui in
spm̄ sām̄ blasphemauerit nō
remittet. Nil scandalizat ani
me mea. me hoīem tm̄ arbitrans
q filius sim fabri et frēs habeā
iacobū et ioseph et iudā. et hō
vorator ac vini potator sim. ta
lis opinio ac blasphemie q̄q̄
culpa nō caret erroris tn̄ habet
veniā ppt corporis vilitatē. q aūt
manifeste intelligens opa dei
cū de virtute negare nō possit.
eadē stimulatus inuidia calūpnia
tur et xpm̄ deiq; vbū et opa
spūs sancti ēē belzebub illi nō
dimittetur neq; in pn̄ti neq; in
futuro nō q negemus et ei si pe
nitenciā agē possit posse dimit
ti ab eo. qui vult omēs hoīes
saluos fieri et ad cognitionē
veritatis venire. sz q ipsi iudici
et largitori venie credentes qui
et se pniam sp accepturi. et
hanc blasphemiā nusq̄ dicit ēē
remittendā. credamus huic blas
phemiū exigentibus meritis sicut
nusq̄ ad remissionē ita nec ad
ipsos dignū pnīe fructū esse
puenturū iuxta qd iohānes e
uangelista de quibusdā blasphe
mie sue merito excecatis veris
sime scripsit ppterea nō poterant
quia iterum dicit ysayas. Exceca
uit oculos eor et indurauit cor
eor ut nō videant oculis et
intelligant corde et cōuertantur et
sanē illos. Quidā sane volut

illū dicē verbū uel blasphemiaē
spm̄ scm̄ qui vnitati eccl̄ie vbi ī
spū sc̄o fit rmissio pccoꝝ corde
ipenitenti rsistit dicentes vnū
suffugiū ne sit irremissibilis blas
phemie culpa cor īpenitentis
caueat. Quoꝝ multis sūiā ne
quaq̄ firma videt. qꝛ videlicet
quisq̄s vnitati eccl̄ie corde ipeni
tenti resistit. siue sit ille iudeus
siue gentilis siue eciā hereticus
sit. potest utiqꝫ rmissionē hr̄e
pccoꝝ in spū sc̄o. si ad vnitatē
eccl̄ie corde penitenti rfugerit.
Sed dicūt q̄ diu corde īpenitē
quis spū grē resistit tam diu
nō habꝫ rmissionē. At illi ob
iciūt hanc condicionē in scīis
ōstare ctibꝫ. Quō eni q̄ diu
quis fornicationē. ydolatriā ad
ulteriū masculoꝝ ꝯcubitū ceta
q̄ flagicia gesserit. nō hꝫ here
ditatē in regno xpī et dei. hijs
vero crīibꝫ abdicatis pt ablui
sanctificari iustificari in noīe
dn̄i nr̄i ihū xpī et in spū dei
nr̄i ita incipiūt eciā īpenitens
q̄ diu cor ipenitens habuerit
nō pt hr̄e veniā. mox vero
ut penituerit ꝯsequet et veniā
nulloqꝫ discrimie īpenitēcia ce
terisq̄ obligatior aut irremis
sibilior īuenit esse pccīs que
ī silitudinē sceleꝝ ceteroꝝ usq̄
ad pniām manet. mox acta
pnīa delebit. sola aūt blasphe
mia in spm̄ sanctū. q̄ quisqꝫ
in silitudinē dyaboli et angeloꝝ
eius cont conscienciā suā maiesta
tē deitatis oppugnare nō trepidat
nō habꝫ rmissionē meruit. sed reus
erit eterni delicti sicut euāgelista
marcus euident exponit. q posi
to hoc dn̄i testimonio subiunxit
atqꝫ ait. qm̄ dicebant spm̄ imū
dū habet. Nā neqꝫ hij qui
spm̄ scm̄ nō esse. neqꝫ qui hn̄t
deū ēē quidē sꝫ deū nō esse. neqꝫ
qui hn̄t deū quidē ēē. sꝫ prē fi
lioqꝫ minorem credūt et ꝯfitent.
qꝛ nō inuidencia dyabolica sꝫ
huāna ignorātia ducti faciūt
hoc irremissibilis blasphemie
crīme tenentes qua ppe prin
ceps iudeoꝝ et quisq̄s silis īuu
dic peste corrupti maiestatem
blasphemāt sine fine pibūt. le
ge bti augustini pmū librū de
smone dn̄i in monte. Cum
aūt inducēt vos ī synagogis
et ad magistratus et ptātes. Sup
eni dixerat mittā ad illos pphe
tas et aplos et ex illis occident
et psequētur. Nolite solliciti
ēē quid rn̄deatis aut q̄d dicatis.
Spūs eni scūs docebit vos in
ipsa hora que oporteat dicē. Cū
ergo pp̄ter xpm̄ ducim ad iudices
voluntatē tm̄ nrām pro xpō debe9
offerre cetēu ipē xpūs qui ī nob
habitat loquit p se et spūs scī
in rn̄dendo grā ministrabit.
Ait aūt quidā ei de turba. Ma
gister dic fratri meo ut diuidat

meũ hereditatẽ. At ille dixit ei.
hõ et quis me ↄstituit iudicẽ a͡
diuisorẽ sup̃ uos. Merito refu
tat͛ hic frat͛ qui migro supne pa
cis unitatis gaudia ↄmẽdanti
terrene diuisionis vult ĩgerẽ mo
lestiã merito hoĩs vocabulo vo
tur. Cũ int͛ uos sit enĩ zelus
et contencio nõne carnales estis
et scdm hoiem ambulatis?
Negat se dñs hoĩm eẽ diuiso
rẽ ad quos et seruũ et tũ anglis
pacificandos venerat. Nõ enĩ
est deus dissencioĩs sʒ pacis et
multitudis credentiũ erat vnũ cor
et aĩa vna nec quisq͛ eoꝝ que
possidebãt aliqͩ suũ eẽ dicebat.
sʒ erãt illis oĩa coĩa. Solus at͛
trinitatis diuisor et auctor disse
tionis est ille de quo sup͛ dicit͛.
et q̃ nõ colligit mecũ dispgit
et de membris illi9. Omẽ reg
nũ in seipm diuisũ desolabit͛.
et dom9 sup͛ domũ cadet.
Dixitq; ad illos videte et caue
te ab omĩ auaricia q; ĩ habũ
dancia cuiusq͛ vita ei9 est ex hiis
q̃ possidet. Dicit sup͛ dñs adu͛
sũ blasphemos et ypocritas mul͛
ta dixerat. sic et hic ex occasioẽ
huius stulti peticoĩs adu͛sus aua
ricie pestẽ qua plerĩq; mortaliũ
satis supbe laborant et turbas
et discipulos p̃ceptis pit͛ et ex
emplis munire satagit. Et no
tandũ q; nõ ait cauete ab aua
ricia sed adiũxit ab oĩ q; nõ

nõne hoĩes estis

nulla simplr͛ hoĩb; geri vident͛. sʒ
intrinsus arbit͛ qua ĩtenciõe fiat
q̃ cernit iudicat. Nõ enĩ tũ fr̃e
hereditatẽ diuidi adultos ĩ agro
ipo fructus ĩ horrea recondi p cupidi
tate putaret. sʒ ipẽ est testis et iudex
ut scriptũ est. Hoĩs cuiusdã di
uitis ubẽs fructus ager attulit
et cogitabat int͛ se dicẽs. Quid
faciã q; nõ habeo quo congregẽ
fructus meos et dixit h͛ faciam
destruã horrea mea et maiora
faciã et illuc ↄgregabo bona oĩa
q̃ nata sũ m et bona mea. Nõ
in eo r̃phendit iste diues q͛ terrã
coluerit natos ue ex ea fructus
ĩ horrea collegerit. sʒ q; oẽm vi
te sue fiduciã in habundancia
rerũ posuerit fructusq; quos ube
riores soluto tm protulit suos fru
tus et sua bona ↄputãs nõ paupe
rib; erogare uiꝫ impiũ dñi di
centis. qͦ supest date eleosinã
sʒ factis receptaculis maiorib;
sue in futuꝝ luxurie seruaẽ stu
duerit. Aĩa ingens hẽs multa
bona posita ĩ annos plimos
requiesce comede bibe epulare.
Cui sile qͦ in ecclastico legitur
et qui locupletat͛ pte agendo
et est ps mercedis illi9 in eo
qͦ dicit ĩuem requiẽ m et nũc
mãducabo de bonis meis sol9
et nescit q; temp9 p̃tereat et
relinquat oĩa aliis. Dixit at͛
ei stulte hac nocte r̃petunt aĩã
tuã a te que parasti cui9 erũt.

Qui multa tibi deliciarum tempora stultus in vita promittebas, prius autem nocte preceptus aliis congregata relinques. Hec deo ad hominem dicte contra pravas eius machinationes subitam animadversione compescit. Aliter in nocte ablata est anima que in obscuritate est cordis amissa. In nocte ablata est que considerationis lucem habere noluit. ut quod poterat pati provideret. Unde bene discipulis futura cogitantibus paulus apostolus dicat. Vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies illa tamquam fur comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei. non sumus noctis neque tenebrarum. Dies enim exitus tamquam fur in nocte comprehendit quando stultorum animas futurum non premeditantes erit. Sic est qui sibi thesaurizat et non est in deum dives. Non is qui sibi thesaurizat et non est in deum dives stultus est et in nocte rapiendus. ergo qui vult in deum esse dives non sibi thesaurizet. sed pauperibus possessa distribuat. Hic enim sapiens et filius lucis esse meretur. Unde bene psalmista cum de avaro quolibet divite premisisset. sed et frustra conturbatur. thezaurizat et ignorat cui congregat ea mox ubi cordis sui thezaurum locasset aperuit dicens. Et nunc que expectatio mea nonne dominus et substantia mea apud te est. Dixit ad discipulos suos. Ideo dico vobis nolite solliciti esse anime vestre quid manducetis neque corpori quod vestiamini. Non ait ideo dico ad superiora respicit. hoc est ideo temporalium sollicitudinem veto. ne cum divitibus seculi vobis thesaurizare conamini. Ergo quod omnibus natura tribuit et iumentis et bestiis hominibus quoque commune est huius cura penitus liberamini. Sic precipit ne solliciti simus quid comedamus et quod in sudore vultus preparamus nobis panem. labor exercendus est sollicitudo tollenda. Anima plus est quam esca et corpus plus quam vestimentum. Admonet ut meminerimus multo amplius deum dedisse quod nos fecit et composuit ex anima et corpore quam est alimentum et tegumentum. Ut intelligas eum qui dedit animam multo facilius escam esse daturum. similiter eum qui corpus dedit multo facilius daturum vestimentum. Quo loco queri solet utrum ad animam cibus iste pertineat cum anima incorporea sit. iste autem cibus corporeus. Sed animam hoc loco pro ista vita positam noverimus cuius retinaculum est alimentum istud corporeum. Secundum hanc significationem dictum est etiam illud. Qui amat animam suam perdet illam. Quod enim de hac vita accipemus, quam oportet pro regno dei perdere. quod potuisse martires claruit. contrarium hoc preceptum erit illi sententia quod dictum est. Non prodest homini si totum mundum lucretur, anime sue detrimentum faciat. Considerate corvos quia non seminant neque metunt quibus

nō est cellariū neq; horreū et d's
pascit illos. ¶ Et si volatilia abs
q; cura et cupiditis dei aluntur p
uidentia q̄ hodie sunt et cras non
erūt. quorū aīa mortalis est. et
cū esse cessauerīt sp̄ nō erūt q̄
to magis homīes quibz p̄mit
tit. dei regnum imperio. ¶ Quāto
magis pluris estis illis. Id est
carius uos valetis q; uniq; ro
nale aīal sicuti est hō. sublimius
ordinatū est in rerū na. q̄ uo
bilia sicuti sunt aues. ¶ Quis aut̄
vr̄m cogitando pt adicē ad sta
turā suā cubitū vnū. Si ergo
neq; hoc q̄d minimū est potestis
q̄d de ceteris solliciti estis. Id est
cui9 p̄tāte atq; ordināti factū est
ut ad hanc staturā corp9 vr̄m
pducet eius prudentia etiā ves
tiri pt. Non āt vr̄a cura factū
ēē ut ad hanc staturā veniret
corpus vr̄m. Ex hoc intelligi
pt q; si curetis adicē vnū cubitū
huic stature nō potestis. Illi g̃
tegendi curā corpus rlinquite
cuius videtis cura factū ēē ut tante
stature corpus habeatis. Si g̃
neq; q̄d minimū est nō potestis.
Minimū enī est hoc sc̄ do cor
pa opari. Dandū aut̄ etiā ēāt
conuenientiū ppt vestimentū sicut
dictū est ppter alimentū. Itaq;
sequit et dicit. ¶ Considerate
lilia quō crescūt nō laborant
neq; nent. Sz ista documenta
nō sicut allegorica discutienda

sunt. ut q̄ram9 q̄d significet corui
et lilia. Posita enī sunt ut de rebz
minoribz maiora psuaderent. ¶
Dico aut̄ vobis nec salomon
in omī gloria sua vestiebat sic
ut vnū ex istis. Et rurcia q̄d
sericū. que regū purpura. que
pictura textricū pt floribz cōpari.
Quid ita rubz ut rosa. q̄d ita can
det ut liliū. viole purpurā nul
lo supari intuitu oculorū magis
q̄ sermonū iudiciū est. ¶ Si āt
fenū q̄d hodie in agro est et cras
in clibanū mittit sic vestit q̄to
magis uos pusille fidei. Cras
ī scripturis futurū temp9 itelligit
dicente iacob et exaudiet me
cras iusticia mea et ī samuele
fantasmate phitonissa loquit
ad saulē. Cras eris mecū. ¶ Ergo
nos nolite q̄rē q̄d manducetis
aut quid bibatis. Notandū
q; nō ait q̄rē nolite uel solli
citi ēē de cibo aut potu q̄ īdu
mēto. sz expressius q̄d inquit
māducetis aut q̄d bibatis et
sup̄ neq; corpi q̄d īduamī. vbi
michi videtur argui qui spreto
victu ul' vestitu cōi lautiora ul'
austeriora p̄ hijs cū quibz viunt
ducunt alimenta uel indumēta
requirunt. ¶ Et nolite in subli
me tolli. Prohibita sollicitudine
de alimentis cōsequent ne extol
lat admonuit. Primo enī h
ad neccitate implendā hō q̄rit.
cū aut hec habundauerit impie

et supplere de talibz. Tale est hoc
ac si se vulneratus iacet. quia
hēt multa emplastra in domo. cū
hoc illi bonū essz ut vulnera nō
haberet et ne uno quidē indigeret
emplastro. ¶ Hec enī oīa gentes
mundi ꝗrūt p̄r aūt vr̄ scit qm̄
hiis indigetis. Verūptm̄ ꝗrite
p̄mū regnū dei et hec omnīa
adicient vobis. Hec manifes
tissīe ostendit nō hec eē appetē
da. tanq̄ talia bō nr̄a. ut pp̄ter
ipsa debeamꝰ benefacē si qd̄ fa
cimꝰ. si tn̄ esse necc̄aria. Qz enī
intsint int bonū qd̄ appetendū
est et neccm̄ qd̄ sumendū est.
hac snīā declarauit cū ait. Ve
rūmptm̄ ꝗrite p̄mū regnū dei et
hec oīa adicient' uobis. Regnū
ergo dei bonū nrm̄ est et hoc ap
petendū et ibi finis ꝯstituendꝰ
ppt̄ qd̄ omnīa faciamꝰ ꝗcumq̄
facimꝰ. Sz qz in hac vita mili
tamus ut ad illud regnū puenirē
possimꝰ q̄ vita sine hiis neccīis
agi nō potest. adicient' hec vob̄
inq̄t. sz uos regnū dei querite.
Qz enī nō ait dabunt' sz adicient'
pfecto indicat aliud eē qd̄ p̄ripa
palr̄ dat'. aliud qd̄ supadditur.
qz nob̄ in itencione eternitas et
in usu vō tempalitas esse debet et
illud datur et hoc nimirū ex
habundanti supadditur. ¶ Noli
te timē pusillus grex qz ꝯpla
cuit patri vr̄o dare vobis reg
nū. Pusillū gregē electoꝝ uel

ob ꝯparationē maioris nūi ꝛpboꝝ
uel potius ob humilitatis deuotio
nē noīat qz videlicet eccliaz suā
ꝗtalibz numositate iā dilatatā
cū usq3 ad finē mūdi humilitate
vult crescē et ad pmissū regnū
humilitate puenire ideoq3 eiꝰ la
bores blande consolatꝰ q̄ regnū
dei tm̄ ꝗrē p̄cepit eidē regnū a
p̄rē dandū complacita benigni
tate pmittit. ¶ Vendite q̄ possi
detis et date elemosinā. Noli
te inq̄t timē. ne pp̄t regnū dei
militantibz huiꝰ vite necc̄ia de
sint qm̄ etiā possessa ppt̄ elemo
sinā vendite. Qd̄ tunc digne
fit qm̄ quis semel p dnō suis
oībz spretis nichilominꝰ post
hec labore manuū. Unde et
victū transire et elemosinā darē
ꝗat opatur. Unde gloriat' aplūs
dicēs. Argentū et aurū aut ves
tē nullius ꝯcupiui ipī scitis qm̄
ad ea q̄ m̄ opus erant et hiis
qui mecū sūt ministrauerūt ma
nus iste oīa ostendi uobis. qm̄
sic laborantes oportet suscipe
īfirmos. ¶ Facite uob̄ sacculos
qui nō veterascūt. Elemosinas
videlicet opando. quaꝝ merces
ētnū manet. Ubi nō hoc p̄cep
tū eē putandū est ut nil pecunīe
reseruet' a sanctis uel suis scilz
uel pauperꝝ usibz suggerendē
cū et ipse dnūs cui ministrabāt
angeli tū ad īformandā eccle
siam suā loculos habuisse legat'

et a fidelibus oblatam conservans, et suorum necessitatibus aliisque indigentibus tribuens. Sed non deo propter ista serviat, et ob inopie timorem iustitie deserat. Thesaurum non deficientem in celis quo fur non appropiat neque tinea corrumpit. Hinc simpliciter accipiendum quod pecunia servata deficiat vel videlicet a fure thesauris arrepta vel in thesauris sui fragilitate fedata, dato autem pro Christo perhennem mercedis fructum conferat in celis. Seu certe ita intelligendum quod thesaurus boni operis si commodi terrestris occasione condatur facile corruptus intereat. At si celesti solum intentione congeratur, non exterius hominum favore non intus inanis glorie volebat labe maculari. Fur enim deforis rapit, tinea scindit intrinsecus. Fur abstulit divitias eorum de quibus dominus ait: Receperunt mercedem suam. Tinea corrumpit vestes eorum quos psalmista redarguens ait: Quoniam deus dissipat ossa hominum sibi placentium; ossa enim virtutum robur appellat. Ubi thesaurus vester est ibi et cor vestrum erit. Hoc non solum de pecunia sed de cunctis possessionibus sentiendum est. Gulosi deus venter est. Ibi ergo habet cor ubi et thesaurum. Luxuriosi thesauri epule sunt, lascivi ludicra, amatoris libido. Huic servit unusquisque a quo vincitur. Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes. Nam multos ostenderat vel in toto seculo subditos vel sollicitantes intuitu commodi domino servientes. Pulchre breviterque suos docet et lumbos precingere propter continentiam ab amore rerum secularium, et lucernas ardentes habere ut hoc ipsum vero fine et recta intentione faciant. Aliter lumbos precingimus cum carnis luxuriam per continentiam coartamus; lucernas autem ardentes in manibus tenemus cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus. Redemptori etenim nostro unum sine altero nequaquam placere potest. Si at is qui bona agit adhuc luxurie inquinamenta non deserit. Aut is qui castitate preeminet nec dum se per bona opera exercet. Sed et si utrumque agit, restat ut quisquis ille est spe ad supernam patriam tendat, neque se a vitiis pro mundi huius honestate contineat, sed totam spem in redemptoris sui adventum constituat. Unde et protinus subdit: Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis. Ad nuptias quippe dominus abiit, quia resurgens a mortuis, ascendens in celum, supernam sibi angelorum multitudinem novus homo copulavit. Qui tunc revertitur cum iam nobis per iudicium manifestatur. Bene autem de servis expectantibus subditur: Et cum venerit et pulsaverit, statim aperiant ei. Venit quippe cum ad iudicium properat, pulsat vero cum iam per egritudinis molestias esse mortem vicinam designat. Cui co-

festim aperim⁹ si cũ amoꝛe suscipi⁹.
Aperire em̃ iudici pulsanti non
vult q̃ exire de corpe trepidat et
videꝛe eũ quẽ ↄtempsisse se meminit
iudicẽ formidat. Qui aũt de sua
spe et operacioẽ sua securꝰ ẽ pul
santi confestĩ apit qꝛ letus iudi
cẽ sustinet et cũ temp⁹ ꝓpinq̃
mortis agnouit de glã retribu
cionis hylarescit. ¶ Beati serui illi
quos cũ venerit dn̄s inuenerit vi
gilantes. Vigilat qui ad aspectũ
veri lumĩs mentis oculos apertos
tenet. vigilat qui seruat operando
qđ credidit. vigilat qui se a tor
poris et negligencie tenebras re
pellit. Hinc etenĩ paul⁹ dicit.
Vigilate iusti et nolite peccare.
Hinc rursus ait. hora ẽ iã nos
de sompno surgeꝛe. Sed veniẽs
dn̄s qđ vigilantibꝫ suis exhibe
at audiam⁹. ¶ Amẽ dico vobis
q̃ ꝑcinget se et faciet illos dis
cũbere et transiẽs ministrabit illis.
Precinget id ẽ ad retribucionẽ
ꝑparat. faciet illos discũbeꝛe id est
in eterna quiete foueri. Discũbeꝛe
quippe nr̃m in regno quiescere.
Unde rursũ dn̄s dicit. Venient
et recumbent cũ abrahã et ysa
ac et iacob. Transiens aũt dn̄s
ministrat. qꝛ lucis sue illustracioẽ
nos saciat. Transit vero ut dictũ
ẽ cũ de iudicio ad regnũ redit. uł
certe dn̄s nobis post iudiciũ
transit. qꝛ ab hũanitatis forma
ĩ diuinitatis sue ↄtemplacionẽ

nos eleuat. et transire eius est ĩ
claritatis sue speculacionẽ nos
duceꝛe cũ eũ quẽ in hũanitate ĩ iu
dicio cernim⁹ eciã in diuinitate p⁹
iudiciũ videm⁹. ¶ Et si venerit
in scd̃a vigilia et si in tercia vi
gilia venerit btĩ st̃ serui illi. Pri
ma vigilia ꝑmeuũ temp⁹ id ẽ
puericia scd̃a adolescencia uł iu
uentus que auctoritate sacri elo
quij vicũ st̃ dicentis. letareꝛe iuue
nis in adolescencia tua. Tercia
aũt senectus accipit. Qui ergo
vigilare in ꝑma vigilia noluit
custodiat uel scd̃am ut q̃ ↄuerti
a prauitate in puericia neglexit.
ad vias vite saltẽ in tpe iuuẽ
tutis euigilet. et q̃ vigilaꝛe ĩ scd̃a
vigilia noluit. tercie vigilie nõ
remedia nõ amittat ut qui et ĩ
iuuẽtute resipiscat. Ad excucien
dã vero mentis nr̃e desidiã eciã
exteriora dãpna ꝑ similitudinẽ de
ducunt. ut ꝑ hec aĩm⁹ ad suam
custodiã suscitet. Nã dr̃. ¶ Hoc
aũt scitote qm̃ si sciret ꝑfamil
lias qua hora fur veniret vigi
laret utiqꝫ et nõ sineret ꝑfodi do
mũ suã. Ex qua ꝑmissa similitu
dine eciã exhortacio subinfertur
cũ dr̃. ¶ Et uos estote parati qꝛ
qua hora nõ putatis filius hoĩs
ueniet. Nesciente em̃ pr̃efamil
lias fur domũ ꝑfodit qꝛ dũ a
sui custodia ipse dormit ĩprouisa
mors ueniẽs carnis nr̃e habita
culũ irrũpit et eũ quẽ domin⁹

domus invenerit dormientem necat. quia cum venturum dampna ipse non previdet huius ad supplicium nescientem ducit rapit. Furi autem resisteret si vigilaret quia adventum iudicis qui occulte animam rapit preveniens ei penitendo occurreret ne impenitens periret. Horam vero ultimam dominus noster idcirco nobis voluit esse incognitam ut semper esse possit suspecta ut dum illam previdere non possimus ad illam sine intermissione preparemur. ¶ Ait autem ei petrus domine ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes. Duo quidem dominus premissa parabola monuerat et se videlicet subito venturum et illos cum paratos expectare debere sed de quo horum an de utroque petrus interrogaverit quosve sibi sociisque suis comparaverit cum ait ad nos dicis an ad omnes non facile patet. Et quidem in eo quod ait nos et omnes. non alios quam uel apostolos apostolorumque similes et ceteros fideles uel christianos et infideles vel eos qui viritim morientes cotidie sui iudicis adventum volentes nolentesque suscipiunt et eos qui veniente universali iudicio vivi sunt in carne reperiendi signare putandus est. Sed mirum si beatus petrus dubitaverit uel omnibus qui velint sobrie iuste et pie vivendo expectantibus beatam spem et adventum glorie magni dei qui vult omnes homines salvos fieri uel incorporatum et singulorum

et omnium et magnorum et pusillorum et fidelium et infidelium futurum esse iudicium. Unde restat intelligi hunc iam bene cognitis ea magis que nescire forte poterat petitu dignum duxisse. Videlicet si sublimia illa vite celestis instituta quibus possessa vendere sacculos qui non veterascerent facere. thezaurum celo condere. lumbis precinctis. lucernisque ardentibus vigilare. et dominum expectare preceperat. ad apostolos solum similesque eorum an et ad omnes qui salvandi sunt pertineant. Qui sensus esse querentis ex ipsa ni fallor domini responsione declaratur. ¶ Dixit autem dominus ¶ Quis putas est fidelis dispensator et prudens quem constituit dominus super familiam suam. Audiens ad interrogata salvator primo docet iudicium cunctis affuturum. singulos iuxta meritum operis. ac sensus sui capacitatem premia uel tormenta nacturos. Deinde quod maxime que fierat gradum virtutum quam multo attulerit a singulis quantum possint ostendit esse sectandam. Ignem inquit veni mittere in terram et quid volo nisi ut accendatur. Hanc quod ait. Quis putas est. difficultatem non impossibilitatem perficiende virtutis insinuat. quomodo psalmista. Quis sapiens et custodiet hec. non neminem. sed rarum significat. Nam alibi idem verbum non pro difficili posuit sed pro impossibili posuit. Deus quis erit tibi id est nullus. Si

enim solus altissimus super omnem terram.
Ut det illis in tempore tritici men
suram. Per mensuram tritici exprimitur
modus uerbi. Alta enim quaeque
debent multis audientibus tegi
et vix paucis aperiri ne cum angus
to cordi incapabile aliquid tribuitur
extra fundatur. hinc moyses a se
creto dei exiens choruscantem fa
ciem coram populo uelat. quia nimirum
turbis claritatis intime archana
non indicat. pro qualitate igitur
audientium formari debet sermo
doctorum ut et ad sua singulis con
gruat et tamen a communis edificationis
arte numquam recedat. Beatus ille
seruus quem cum uenerit dominus inuenerit
ita facientem. Amen dico uobis super
omnia que possidet constituet eum.
Quanta inter bonos auditores et
bonos doctores meritorum distan
tia tanta est et premiorum. Illos
enim aduenientes cum vigilantes inue
nerit faciet discumbere et transiens
ministrabit ~~illis~~ eis. illos cum ubi autem
annonam familie sibi tradite fide
liter prudenterque dispensantes in
uenerit super omnia que possidet con
stituet. id est super omnia celestis vite
gaudia. non utique ut horum sibi
dominium teneant sed ut eorum habunda
tius ceteris sanctis eterna posses
sione fruantur. Qui docti fue
rint fulgebunt quasi splendor
firmamenti et qui ad iusticiam
erudiunt multos. quasi stelle in
perpetuas eternitates. Et apostolus

qui bene presunt presbyteri duplici honore
habeantur. maxime qui laborant in
verbo et doctrina. Quod si dixerit seruus
ille in corde suo moram facit dominus meus
venire et ceperit percutere pueros et
ancillas et edere et bibere et ine
briari. Sicut in uno fideli dispen
satore totus bonorum rectorum. quo uel
uiuat uel remuneretur ordo edocetur. sic
et in hoc nequissimo seruo auctor
presulum malorum dampnandum pariter opus
et dampnatio narratur eterna qui neg
lecto domini timore. non modo ipsi luxurie
uacant. sed et subditos iniuriis sti
mulant quamuis et typice possit in
telligi pueros et ancillas percutere
corda infirmorum nec adhuc fide
spe caritate solidatorum ostensione pra
ue operationis aut locutionis exem
plo uiciare. edere autem bibere et inebria
ri curis facinoribus et seculi illece
bris que mentem dementent et er
rare faciant occupari. Non sane
inter uicia serui mali ascriptum quod
tardum domini sui reditum putauit. non
autem inter boni virtutes annumeratum
quod hunc situm superauit. sed tamen quod
ad iussionem domini quecumque venerit.
conseruis in tempore tritici mensuram
dederit. hoc est uel sermonis di
ui uel exempli sui regulam mon
strauit. quando etiam seruos quosdam
bonos legimus ab apostolo castiga
tos quod remtentes atque anxietate
tenerent instare diem domini quod ipse
inopinatum premiserat esse venturum.
Unde optimum esse probatur. quod

magnope si liceat cupiam. Scie.
qui venerat desideratus cunctis
gentibz estimant tn nos nescie
que scire no liceat tn in exem
plu boni servi sive ppe sive p
cul sit paratos expectare et dilige
adventu ei9. ¶ Veniet dns ser
ui illius i die qua no spat et
hora qua nescit et dividet eu
ptemq3 eius cu infidelibz ponet.
Dividet eu non gladio dissecan
do. se a fideliu consortio segrega
do. et eis qui nuq ul ad fidem
ptinuerut sociando. q2 q suor
et maxie domesticor cura no
habz fide negavit et e infideli
deterior ut aplus ait. ¶ Ille at
qui cognovit volutate dni sui
et no pparavit et fecit scdm vo
lutate eius vapulabit plagis
multis. Multi hac snia3 ma
le intelligentes nolut scire qd
faciant et qi min9 vapulatu
ros se existimat si nesciat qd
opari debuerit. Sz aliud est
nescisse aliud nescire noluisse.
Nescit naq3 qui apphende velit
et no valet. qui at ut nesciat
aure a voce veritatis avertit
iste no nesciens sz cotemptor dicit.
¶ Qui aut no cognovit et fecit
digna plagis vapulabit paucis
omi aut cui multu datu est mul
tu queretur ab eo et cui comenda
verut multu petent illu ab
eo. Quare postq dixit. cui
multu datu est adiecit. et cui
comendaverut multu subaudis di
na iudicia. nisi forte p hoc utru
q3 fideliu ordine et rector videl3
et subditor voluit intimare q2 mul
tu sepe dat etia quibusq3 pvatis.
quibz et cognitio dnice voluntatis
et exeqndi que cognoscut facultas
ipendit. Multu aut comendat
ei. cui cu sua salute dnici quoq3
gregis pascendi cura comittit.
Itaq3 potentes potent tormenta
patiut. et fortioribz fortior instat
cruciatio. hoc e maiori grā dona
tos si deliqrint maior vindicta
sequet. Mitissia at oim pena
erit eor qui pter pctm qd origi
nale traxerut nullu insup addi
derut. et in ceteris que addiderut
tanto quisq3 ibi tollerabiliore
habebit dapnatione qto hic
minore habuit iniqtate. ¶ Igne
veni mitte in trā et qd volo nisi
ut ardeat. Hec ad interrogatio
ne bti petri suscitantis. an ar
tioris vite status sit ab omibz
expetend9 spalit snia cdicit.
Igne quippe spus sci dicit fervo
re qui fervetur cordis illuminat
omnius motibz ad supna pvo
cat vitia concupiscentie carnal
qi spinas tribulosq3 cobuit.
Aurea dnice dom9 vasa pbatv
meliora et ligna feni stipula
q3 osumit. Qui mox in trā
missus illa centu xx. quas
i arce syon recepit lucernas iti
ma sui lucis aspsione fecavit.

de quibus supra cum diceret. Sint lumbi
vestri precincti addidit et lucerne ar-
dentes. Quecis ergo inquit vestrum
omnis monea lumbis accinctis et
lucernis ardentibus domini adventum ex-
spectari sed qui ob hoc solum de sinu
patris exiui et veni in mundum ut
homines terrenis cupiditatibus in ce-
lestia desideria succendam quod pu-
tas nolo aliud quam huius incendii
iubar cunctas mundi plagas illus-
tret. huius flamma devotionis usque
ad finem seculi fidelium semper auges-
cat in corde neque ullo infidelium vel
structium extinguatur incursu vel
flatuum. Baptisma autem habeo
baptizari. Sanguinis inquit proprii
tinctione prius habeo perfundi
et sic corda credentium spiritus igne
quo terrena omnia sil' et animam suam
despiciat primo odire quam infla-
mare. Nondum enim erat spiritus
datus. quia ihesus nondum fuerat glo-
rificatus. hoc est victoria passio-
nis. De qua alibi. Potestis in-
quit bibere calicem quem ego bibo.
aut baptismo quo ego bapti-
zo baptizari. Et quomodo coartor
usque dum perficiatur. Nimia codi-
ces habent et quomodo angor. Tan-
ta itaque domini dignatio est ut in-
fundende nobis devotionis et
consummande perfectionis in nobis
et maturande pro nobis studium
passionis sibi inesse testatur
qui cum in se nichil habuerit
quod doleret nostris tamen angebatur
sive coartabatur erumnis et sub tempore
passionis mestitiam pretendebat quam
non ex metu mortis sue sed ex mo-
ra nostre redemptionis assumpserat.
iuxta quod ait. et quomodo angor usque
dum perficiatur. utique qui usque ad per-
fectionem angitur. de perfectione securus
est. Putatis quia veni pacem dare
in terram non dico vobis. sed separationem.
Quomodo post baptisma sue passio-
nis post ignis spiritualis adventum
terra sit accensa declaratur siquidem ad fidem
christi totus orbis contra se divisus est.
una quoque domus et infideles habuit
et credentes et propterea bellum missum
est bonum ut rumpetur pax mala.
Quod et ysayas sub typo egipti
prophetice premuit dicens. Ecce dominus
ascendet super nubem levem et ingre-
dietur egiptum et movebuntur simula-
chra egipti a facie eius et cor e-
gipti tabescet in medio eius et
concurrere faciam egyptios adversus
egyptios. hiis videlicet contra fidem
illis pro fide dimicantibus. Erunt
enim ex hoc quinque in domo una di-
visi tres in duo et duo in tres di-
videntur. In duo et tres et contra
duo et contra tres significat. Et nondum
quinque quomodo divisos dicat cum videatur
sex personarum subdidisse vocabula
patris scilicet et filii matris et filie so-
crus et nurus. Intelligendumque ea-
dem socrus quam matris nomine desig-
natam. quia que mater est filii et ipsa
et socrus est uxoris est. itaque illa
ipsa et in filiam suam et in nurum

dr̄ esse diuisa q̄s si q̄s diuisiones et allegorice q̄rit in trinitati. tres ī duo et duo in tres diuidūt q̄r bo ni a malis et mali a bonis disse tiūt atq̄ agūt adu̾sa. Tria nāq̄ ad eos q̄ fide sūme trinitatis ser uant ptīne nemo q̄ dubitet duo quoq̄ q̄ illis cōgruē qui a fidei v̄ nitate dissentiūt et nullis septimne lotis et ibi maxīe pbatur q̄ et īmū da in archa aīalia sub hoc nūo ptinent et sola ī genesi secūde diei opa visa a deo q̄r bona sit nō dr̄. ¶ Pater in filiū et filius in prēm suū. Pater hic dyabolus est cuius aliqñ filij nō illo creante s̄ nob̄ imitā tib̄ eramus dicēte dn̄o. Vos ex prē dyabolo estis. Hec postq̄ vo ce monente audiuimus. Obliuis ce ppłm tuū et domū pris tui ve nit ignis ille id ē grā spūalis se pauit nos ab īuicē ostendit al terū prēm cui dicimus. Pr̄ nr̄ qui es ī celis. ¶ Mater in filiā et fi lia in m̄rem. Mr̄ synagoga fi lia ē ecc̄ia pmitiua que et eam de q̄ genuit duxit synagogā fidei psecutricē sustinuit et ipā ecc̄e synagoge fidei veritate contra dixit. ¶ Socrus in nurū et nurus suā ī socrū suā. Socrus synagoga est nurus ecc̄ia de gentib̄. quia sponsus ecc̄e xp̄us filius ē syna goge dicente aplo quoꝝ pr̄es et ex quib̄ xp̄us scd̄m carnē. Socrus igit̄ id ē m̄r sponsi et in nurū sicut p̄diximus suā et in filiā diuisa est. q̄r synagoga car nalis sue de circūcisiōe seu de p̄pu tio credentes psequi nō cessat. Sed et ipē in socrū inuicemq̄ s̄t diuise volentes susceptē circūcisionē carna lem ut actus aplorꝫ docet. ¶ Di cebat aūt ad turbas cū videritis nubē orientē ad occasū statī dici tis nubes venit et ita fit et cū au strū flantē dicitis q̄r estus erit et fit. Nubē orientē ab occasu, carnē suā a morte resurgentē sig̾ ex illo cū omnib̄ terris ymber euā gelice p̄dicationis īfusus ē. Au strū flantē ante estū tribulatio nes leuiores añ iudiciū. ¶ Ypo crite faciē celi et t̾re nostis pbare hoc aūt tempus quō nō pbatis. Ad nube et austro insinuare desig net cōpmpando psternunt q̄. Sed ad l̄rām manifestus ē sensus q̄ ec clesiasticorꝫ imutatiōe statū aeris q̄r noluerūt facillime p̄noscē po tuerūt possent etiā si vellent hoc tpe hoc ē vel p̄mi vel scd̄i dn̄i aduentus. Sitā de utroq̄ nōnulla p̄miserat ex dictis ītellig̾e pph̄arꝫ qui hoc utrūq̄ manifestissime vel indicijs rerꝫ vel ānorꝫ p̄sig naue curriculis. Et ne q̄ de tur ba sibi forte de ipicia blandiret̄ et se ydiotas et ppheticē lectiōis ignaros tpm cursū pbare non posse mussarent̄ vigilant̄ adiū git. ¶ Quidā aūt a uobisipīs nō iudicatis qd̄ iustū est. Osten dens eos utpote rōnalē creaturā

et si lumis nesciat naturali tamen ingenio posse demonstrare uel eum qui opera in se quae nemo alius fecisset super hominem intelligendum et ideo deum esse credendum uel post tot seculi huius iniusticias iustum creatoris iudicium esse venturum. Nemo igitur ex eo quod subditum est seruum nescientem domini uoluntatem vapulare paucis inter peccandum de remedio nesciendi presumat. quia ut alia taceam ex eo ipso quod homo est nec mala quae caueat. nec bonum potest ignorare quae appetat. ¶ Cum autem vadis cum aduersario tuo ad principem in via da operam liberari ab isto. ne forte trahat te apud iudicem et iudex tradat exactori et exactor mittat te in carcerem. Et hec sicut superiora seculi calamitates illecebris aduentumque tremendi iudicis continua a docent expectatione prestolandum. Aduersarius noster quippe in via est sermo dei contrarius nostris carnalibus desiderijs in presenti vita a quo ipse liberatur qui preceptis eius humiliter subditur. Aliquin aduersarius iudici et iudex tradet exactori quia ex sermone domini contempto reus peccator tenebitur in examine iudicis. Quem iudex exactori tradet quia huic maligno spiritui ad ultionem trahere permittet ut compulsam animam ipse ad penam de corpore exigat que ei ad culpam sponte consensit. Exactor mittit in carcerem quia per malignum spiritum in inferno retruditur. quousque dies iudicij veniat ex quo iam in inferni ignibus simul et ipse cruciet. ¶ Dico tibi non exies inde donec etiam nouissimum minutum reddas. Id est donec etiam minima persoluas. Quae quia semper soluere penas patiendo sed numquam persoluere ueniam consequendo poterit. neque ibi veniae locus erit. numquam exies inde. ubi perpetuas operum penas luas. Cap. xiii

Aderant autem quidam ipso in tempore nunciantes illi de galileis. Quorum sanguinem pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Hii galilei qui ab impio preside sunt inter sua sacrificia necati suorum quidem scelerum penas impia scelerum eque morte soluunt. quibus tamen non impia mors nam et bonos sic quidem potuisse mori bonorum mirum gloria declamat. sed vita ipsa per quam in seda morte mitterent obfuit. Verum ad correctionem viventium ut pestilente flagellato stultus sapientior fiet uel certe ad exemplum corrigi nolentium ideoque pessime pituros tali sunt morte multati. Deinque sequitur. ¶ Et respondens dixit illis putatis quod hi galilei pre omnibus galileis peccatores fuerunt quia talia passi sunt non dico vobis sed nisi penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Renera enim qui non penitentiam habuerunt similiter perierunt quia quadragesimo dominice passionis anno venientes romani in quos designabat pylatus utpote ad eorum gentem regnumque

Cap. xiii

pertinentes et insipientes a galilea. Unde
et divina predicatio reprobat adeo radi-
atus ipsam gentem deleverunt. ut non
solum atria templi qua sacrificia de-
ferri consueverunt. sed et interiora domus
qua galileorum accessus non erat.
humano sanguine fedaret. Nam vero
typice pylatus qui interpretatur os
malleatoris. dyabolum significat semper
cedem paratum sanguinis primum sacrificia
bonas actiones exprimuit. Py-
latus sanguinem galileorum cum sacrificiis
eorum miscet. quando dyabolus elemo-
sinam preces ieiunia ceteraque bona
gesta fidelium vel mortifera carnis
et sanguinis delectatione vel odii
meditatione vel invidie furore vel
humane laudis ambitione vel alia
qualibet nefaria peste commaculant
ut quamvis oblata domino videantur.
nihil tamen offerentibus prodesse
callidus insidiator efficiat quod no-
bis nimirum agi cotidie utinam nesciremus.

¶ Sicut et illi xviii. supra quos ceci-
dit turris in syloam et occidit
eos putatis quia et ipsi debitores
fuerint preter omnes homines habi-
tantes in iherusalem. Non dico vobis
sed si penitentiam non egeritis omnes
similiter peribitis. Et isti iherosolimi-
te quemadmodum et illi galilei non
soli fuere peccatores sed in terrorem sunt
reliquorum puniti. qui ruina turris
oppressi prenunciant omnes qui penitere
noluerunt iudeos. cum ipsis suis
membris esse perituros. Non frustra
xviii. qui numerus apud grecos ex
i et h hoc est hys litteris quibus nomen
ihesu incipit exprimitur. Indicat enim
eos hinc maxime meruisse dampnari
quia nomen salvatoris auditum spernere
potius quam recipere maluerunt. Mistice
autem turris syloe illa est de qua psalmis-
ta decantat. Deduxisti me quia
factus spes turris fortitudinis a fa-
cie inimici. Nam et ipsum syloe nomen
quod interpretatur missus. et ubi cecus
a nativitate recepit lumen cum mini-
rum significat qui ait. in mundum veni. Et
iterum. Et qui misit me mecum est. De
cuius casu sub metafora lapidis
alibi dicitur. Omnis qui ceciderit super la-
pidem illum conquassabitur. super quem autem
ceciderit comminuet illum. Aliter unus-
quisque nostrum turrim debet edificare vir-
tutum prius sumptibus computatis. ne in-
perfectam nequiverit a pretereuntibus irrideatur.
hec turris bene constructa persistit. Si-
autem erectam in superbia firma non
habuerit fundamenta cadet super
eum a quo edificata est. ¶ Dicebat
autem hanc similitudinem arborem fici
habebat quidam plantatam in vinea
sua. Ut quidem hec arbor fici genus
humani designare naturam que bene
plantata. hoc est ad auctoris sui
similitudinem creata. sed deo querente per
triennium fructum dare negavit. quia
ante legem sub gratia obedientie respec-
Verum si ad superiora respexeris in-
advertes eam et si generaliter omnium
specialiter tamen synagoge typum por-
tare. Nam cum premissa illa tribula-
tremendaque sententia. si non penitentiam

egerint omnes simul peribitis. mox de infecunda atque eradicanda arbore parabolam subiungit. aptissime docens eos quibus loquebatur infructuosi fici si non penituerint esse succidendos. Vinea enim domini sabaoth domus est israel. ut ysaie cantico docemur. Synagoga autem in eadem domo condita ficus est arbor in vinea. Sed quia vineam suam permisit a viatoribus diripi hanc etiam ficum iussit excidi per se quia synagogam per moysen. ¶ Et venit fructum querens in illa et non invenit. Instituit dominus natus in carne apparuit. et crebrius in synagoga docens fructum fidei quesivit. sed in phariseorum mente non invenit. ¶ Dixit autem ad cultorem vinee ecce anni tres sunt ex quo venio querens fructum in ficulnea et non invenio. Per cultorem vinee apostolorum doctorumque ordo exprimitur. qui precibus ac monitis. assidua plebi dei cura suggerit. Hiis etenim dominus sepissime de infructuosa iudeorum gente querebatur quia per tres annos sue visitacionis hoc est in legalibus edictis. in propheticis contestacionibus et in ipsa choruscantis euangelii gratia negligens extitit. ¶ Succide ergo illam ut quid etiam terram occupat. Non enim ab apostolis sed a romanis gens iudea succisa et a terra repromissionis eiecta est. Sed succidere inquit illam succisionis ei venture cladem. penitenciam suadendo prone. Que iusto iudicio terram cum regno perdidit. pro cuius amore celi et ues persequi regem celi et terre regem occidere non metuit dicens per suos pontifices et phariseos. Si dimittimus eum sic omnes credent in eum et venient romani et tollent nostrum locum et gentem. Potest etiam per terram sterili ficu occupatam iudaice plebis turba figurari. que noxia ipso sitorum. umbra ne veritatis lumen recipere posset pressa et ne superne dilectionis calesceret exemplo est corruptionis impedita. unde quod eisdem alibi salvator. Ve inquit vobis scribe et pharisei ypocrite qui clauditis regnum celorum ante homines vos autem non intratis nec introeuntes sinitis intrare. ¶ Et ille respondens dixit illi. Domine dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa illam. Vox apostolorum est que post passionem domini pro iudeis summopere precabatur ne ab inpenitentibus dominice mucro ultionis peteretur. usquequo dum fodiam inquit circa illam. id est in duricie infructuose mentis ligo ne bis acute increpacionis humilem et penitentiam videlicet pressuram et honorem ipse tue dampnacionis innuens. Quippe fossa in ymo est et minimum increpatio dum mentem sibi demonstrat humiliat. ¶ Et mittam stercora. id est malorum que fecit abhominacionem ad animum reducam et conpunctionis gratiam que de putredine stercoris exsuscitet. ¶ Et siquidem fecerit fructum. non subiunxit aliquid sed suspendit sententiam cum vero adiec

cit. Si autem continuo iudicium ven-
ture dampnationis annectit dicens
in futurum succides eam. quia videlicet mul-
to promptiores ad negandum quam ad
confitendum dominum synagogam
videbat. Unde et alibi rebus eandem
figuram quam hic verbis agens infecun-
dam ficulneam sterilitatis male-
dictione dampnavit. ostendens vi-
delicet eam. et si fodiatur apostolis corri-
piendo et si stercus adhibeatur prophetis
increpando. nullam tamen penitentie fructum
cumulandam. sed districte bipennis
severitate tollendam. ¶ Erat autem do-
cens in synagoga eorum sabbatis et
ecce mulier que habebat spiritum in-
firmitatis annis decem et octo. Dum
de ficu parabola dominus in synago-
ga docuisse narratur. ut videlicet
intimetur non alio parabolam tendere.
sed hoc esse fructum in ficulnea que-
rere et non invenire verbum synagoge
emendare nec recipi quam tamen ne
totam funditus ob culpam sterili-
tatis extirpandam putares. sed
reliquias per electionem gratie salvas esse
salvandas mox ibidem ecclesie pri-
mitive sanatio sub figura mu-
lieris specie subsequitur. Que bene
decem et octo annis fuit curvata.
qui numerus ternario sexies ducto
perficitur. quia videlicet eam in testimo-
nio legis in vaticinio prophetie
et in revelatione gratie per infir-
ma opera languere ostendit. De-
narius enim numerus in quo mundi
creatura est perfecta operum perfec-

tione significat. tria vero sunt ut dixi dum-
taxat tempora visitationis. in quibus videa-
tur quia terrena magis quam celestia nove-
rit operari quia decem et octo annis a
sue mentis erat rectitudine curvata.
¶ Et erat inclinata nec omnino po-
terat sursum levare. Nam terrena sa-
piens infirma requirens celestia co-
gitare nequaquam sciebat audiens per
prophetam. si volueritis et audieritis
me bona terre manducabitis. Cui
contra membris ecclesie dicit apostolus.
Que sursum sunt sapite non que super
terram. ¶ Quam cum vidisset ihesus vo-
cavit ad se et dixit illi. mulier
dimissa es ab infirmitate tua et
glorificavit deum. Vidit predestinan-
do per gratiam. vocavit illustrando
per doctrinam. Imposuit manus spiritua-
libus donis adiuvando erexit ad
glorificandum deum in operibus bonis.
usque in finem firmum perficiendo.
Quos enim predestinavit hos et
vocavit. et quos vocavit hos
et iustificavit. quos autem iustificavit
illos et magnificavit. ¶ Respon-
dens autem archisynagogus indig-
nans quia sabbato curasset ihesus dice-
bat turbe quia sex dies sunt in quibus
oportet operari. In his ergo ve-
nite et curamini et non in die sab-
bati. sabbato autem curavit ihesus.
ostendens iam esse tempus ut secundum
prophetiam cantici canticorum aspira-
ret dies et inclinarentur umbre.
Sed nesciebat archisynagogus
vel hoc vel illud multo excel-

celebratus sacramentum quod sabbato cuncta
de dominus inchoabat. quia scilicet post
sex secula huius etatis perpetua vite
immortalis erit gaudia daturus.
In cuius figuram moyses sabbato non
a bona sed a servili hoc est noxia
precepit actione feriandum. Illud utique
tempus prefigurans quo solummodo nostra o
pera. non autem religiosa. hoc est deum
laudandi acta cessarent. Fallitur
et fallit archysinagogus qui lex in
sabbato non hominem curare sed onera
ferre hoc est peccatis gravari prohi
buit. Respondens autem ad illum dominus
dixit. ypocrite unusquisque vestrum sab
bato non solvit bovem suum aut asi
num a presepio et ducit adaquare?
Infidelitatis quidem arguit principes
synagoge et merito ypocrite id est
simulatorum nomine vocat. quos cum ma
gistri plebium videri appeterent.
hominis sanationem pecoris autem post
ponere non pudet. Sed altiori sen
su bovis et asini vocabulo iu
deum gentilemque significat. De quorum
vocatione scriptum est cognovit bos
possessorem suum et asinus presepe
domini sui. qui utrique peremptis vinculis
absoluti sitim estumque mundi huius
dominici fontis haustu deposuit.
Hanc autem filiam abrahe quam alli
gavit sathanas ecce decem et octo
annis non oportuit solvi a vinculo
isto die sabbati. Filia abrahe est
anima quaeque fidelis. filia abrahe
etiam de utroque populo ad fidei uni
tatem collecta que tempore legis et

dominice resurrectionis impleto per gratiam
sancti spiritus septiformem vincula lon
ge captivitatis erupit. Nam et hoc
modo fortasse mysterium sabbati decem
et octo annorum patet non inconvenienter
intelligi. Decet ergo est mystice bovem
vel asinum solutos a presepio potari
quod est filiam abrahe a vinculo noxe
ie inclinationis erigi. ecclesiam videlicet
ex iudeis gentibusque congregatam
laqueis peccatorum per quam baptismate
absolvi atque ad celestia speranda
sublimari. Notandum sane quod in
fandissima heresis ex eo quod dominus ait
mulierem alligatam a sathana cona
tur astruere corporum humanorum vicia
non ad deum auctorem. sed potius ad dya
bolum pertinere. qui dyabolus cum habe
at semper cupiditatem nocendi. nocere
tamen non possit nisi ab omnipotente
acceperit potestatem. Nam quod aliud
non solum in libro beati Iob. quem mani
chea heresis cum ceteris instrumenti
libris et cum ipso deo qui dedit
magno quoque mundi principi vesanus
exsufflat sed etiam in evangelio
declaratur ubi demonia ne in por
cos inirent. nisi hoc illis ipse concede
ret sicut et supra docuimus. Et cum
hec diceret erubescebant omnes ad
versarii eius et omnis populus gaude
bat in universis que gloriose fie
bant ab eo. Qui de dictis sal
vatoris erubescunt similiter scilicet
se comparandos ostendunt quam gaudent
de miraculis eius ad filiam abra
he deum de sua erectione glorifi

cantē. hoc est ad etiaz fidei pieta
te se ptīne declarant. ¶ Dicebat
ergo cui est silē regnū dei et cui
simile existimabo illud. Silē ē
grano synapis. Regnū dei p̄
dicatio euāgelij est et notitia scrip
turaꝝ q̄ ducit ad vitā et de qua
dr̄ ad iudeos. Auferet̄ a uobis
facienti regnū dei et dabit̄ genti fructꝰ
eius. Silē ē ergo huiuscemodi
regnū grano synapis. ob feruorē
utiq̄ fidei. uel q̄ dicit̄ venena
expellē. Unde et alibi legimꝰ
fidē pfectā grano synapis cōpatā.
q̄ videlicet omīa dogmata p̄ui
tatis sua simplicitate et humilita
te deuīcat. ¶ Qđ acceptū homo
misit in ortū suū. Homo xp̄s
ortus est eccl̄ia sp̄ eius et discipli
nis excolenda et donanda mu
neribꝫ. Qui bn̄ dr̄ idē qđ se
ueit grānū accepisse q̄ videlic
dona q̄ nobis cū p̄re tribuit ex
diuinitate. nobiscū accepit ex hu
manitate. Unde dr̄. Accepit dona
in hominibꝫ. Et alibi petrus
ait. et pmissiōe sp̄s sancti acce
pit a p̄re effudit hūc quē vos
videtis et auditis. ¶ Et creuit et
factū est in arborē. Creuit euā
gelij p̄dicatio diffusa disseminata
p orbē. crescit et ī mēte cuiusq̄
credentis. q̄ nemo r̄pente fit
pfectus. s; ascensus inq̄t ī corde
eius disposuit ī ualle lacimaꝝ
et infra. Ambulabūt de vtute
ī virtutē. videbit̄ deus deoꝝ in

syon. Gradatim quippe lacimas ascē
dit ut in monte celestiū gradiū
deus deoꝝ videat̄. Crescendo aūt
synapis nō herbaꝝ q̄ velocit' a
rescūt. s; arboris instar exurgit
longa. s. ānositate et optimā fer
tilitate gaudentis. Et nō q̄ dn̄i
in vinea ueti ficus īfecūda r̄dar
guit̄. noua mox in orto euāge
lij synapis arbor p̄icrat. ¶ Et vo
lucres celi r̄quieuerūt in ramis
eius. Rami huius arboris dogma
tū sūt diuisitates. in qbꝫ aīe mūde
q̄ virtutū pēnis ad supna tende
rūt nidificarē et qescē gaudent.
Nos dat in inq̄t pēnas sicut co
lūbe et uolabo et r̄quiescā. Pt
ī grāno synapis ipā dnīce īcarna
tionis humilitate intelligi. Qđ ac
homo ceptū misit ī ortū suū q̄ corpꝰ
crucifixi saluatoris accipiēs io
seph ī orto sepeliuit. Creuit aūt
et factū ē in arborē q̄ r̄surrexit
et ascendit ī celū. Expandit ra
mos in quibꝫ uolucres celi r̄qes
cerent. q̄ p̄dicatorēs dispsit in
mūdū in quoꝝ dictis atq̄ cōso
lationibꝫ ab huius vite fatigatiōe
fideles quiq̄ r̄spirarēt. ¶ Et itꝫ
dixit. Cui simile estimabo regnū
dei. Silē est fermento qđ accep
tū mulier abscondit ī farine sa
ta tria donec fermētaret totū.
Satū ē genꝰ mēsure iux' morē
puītie palestine vnū et dimidiū
modiū capiēs. Fermētū ergo
dilectionē dicit q̄ feruē facit

et exaltat mentē. Mulierē vō filiā
abrahe cui sup̄ manꝰ īposuit et
ꝯfestim erecta glorificabat deum.
hoc est etiā sig̃t cuiꝰ forma nos
sumꝰ quociēs timoris et spei exēi
no. qui mola supiore et īferiore cō
terim̄. et iuxᵃ aplm vnꝰ panis vnū
corpꝰ multi sumꝰ in xpō. Absco
dit ergo mulier fermētū dilec
tiōis in farine sata tria. qꝛ p̄cepᵗ
eciā. ut diligamꝰ dm̄ ex toto
corde. tota aīa. tota v̄tute. Cui
sub typo sare p abrahā dr̄. acce
lera tria sata cōmisce simile et fac
subcinericios panes. Possūt ī
farine satis trib3 eciā tres diūi
seminis fructus tricesimꝰ s. sexage
simꝰ centesimꝰ ītelligi id ē con
iugatoꝝ ꝯtinentiū v̄ginū. Et
pulchre dicit eatenꝰ absconditū
in farina fermentū donec fermē
taret. qꝛ caritas in nr̄a mēte re
condita eo usq3 crescē deb3 donec
totā mentē in sui p̄fectionē cō
mutet ut nichil velit p̄ter ipā3
ꝯditoris sui dilectionē diligē age
recolē aīa pt. Nō hic q̄re īchoa
ri s3 ibi hab3 p̄fici. ubi deus oīa
sit oīa in omnib3 vno corde q3 sue
dilectionis igne calefaciat. ¶
Ait aūt quidā illi dn̄e si pauci s̄t
qui saluant. Ipē aūt dixit ad il
los. Cōtendite intrare p angustā
portā. P angustā portā aule
salutis intratur qꝛ p labores
nr̄ē est et ieiunia. seculi fallē
tis illecebra vitat. Et bn̄ dix.
Contendite intrare. qꝛ nisi mētis
ītencio ferueat vnda mūdi nō
vincit p quā aīa s3 ad yma reuo
cat. ¶ Quia multi dico uob' q̄ret
intrare et nō poterūt inneis as
p̄itate decīn. Querūt hec ambi
tiōe p̄mio₂ a quo mor labo₂
tiōre ꝯfugiūt. nō qꝛ iugū dm̄ as
p̄ex q̄ onꝰ eiꝰ grāue. s3 qꝛ nolunt
discē ab eo quia mitis et humilis
corde ut īueniāt req̄uē aīab3 suis.
eo q3 sit āgusta q̄ intur ad uitā.
¶ Cū intrauerit p̄rfamilias et
clauserit ostiū īcipiens foris stāe
et pulsaē ostiū dicētes. dn̄e apꝰi
nobis. Prīfamilias videl3 xp̄s
qui ubiq3 totus est ex diuinitate.
intꝰ quidē est eis quos ī celesti
pria p̄ns sua visione letificat.
s3 qui foris ē adhuc eis qb3 ī hac
pegrinatiōe ꝯcantes occultꝰ ꝯso
lator aduuat. Iux qd ipē pmi
sit. Ecce ego uobiscū sū omnib3
dieb3 usq3 ad ꝯsumationē scli.
Intrabit aūt et claudꝫ ostiū. q
totū corpus suū qd ē ecciā rēsur
rectiōis glā clarificatū. ad sue
ꝯtemplacōis gaudiū p̄ducet.
t̄p'bis locū p̄nie toller q̄ nūc
cūctis pie pulsantib3 apit. Nā
foris stātes ostiū pulsaē ē a bono₂
sorte sectos miās quā neglexe
rūt a deo frustra flagitāe. ¶
Et rn̄dens dicet uobis nescio
uos vn̄ sitis. Quō nescit vnde
sint cui p̄s dicat. Dn̄s nouit
cogitationes hoīm qm̄ vane s̄t.

Et alibi scriptū sit. Ipē novit deci
pientē et eū qui decipit. nisi gra
tiam dei aliquī cognoscēre dr aliquī
approbare qm̄ novit dns viā iusto
rū. qui aūt ignorat ignorabitur.
Et scit ergo reprobos quos cognos
cendo iudicat. neqz enī iudicaris
quos minime cognosceret et tū quo
dāmō nescit eos unde sint apud
quos fidei et dilectionis sue carac
terē nō approbat. ¶ Tunc incipietis
dicere manducauimus corā te et
bibimus et in plateis nris docuisti.
Vel simplr̄ intelligendū qz fidei
misteria spernentes iudei. eo se
dnō notos arbitrentur si solū vic
timas ad templa deferant. corā
dnō epulentur. prophetarum lectioni
auscultent. nescientes illud apli
nō est regnū dei esca et potus.
sz iusticia et pax et gaudiū in
spū scō. Et alibi. Quorum deus
venter est. et glā in confusione ipsorum
id ē in circūcisione carnali. Vel
mistice sentiendū manducare
eos et bibere corā dnō qui verbi pa
bulū digna auditate suscipi
ūt. Unde ipī qui hoc dixit ue
lut exponendo subiungit et in
plateis nris docuisti. Scriptura
enī sacra aliquī nobis cibz ē qñ
exponendo frangitur et manducā
do glutitur. potus vō in locis ap
ertioribz. qz ita sorbetur sicut inve
nitur. Et occulta ergo mandata
sacri eloqui et apta se intellexisse
censent. qui reprobanti se iudici
qz manducauerint corā illo et biberint
consequuntur. Unde timendū est valde quod
addit. ¶ Et dicet vobis nescio vos
unde sitis discedite a me omnes opa
rii iniquitatis. Nō magis legaliū
festivitatū epulatio iuvat quos fidei
pietas nō commendat. nō scīa scrip
turarum notū facit. quos operum iniquitatibz
obtutibz eius ostendit indignū.
¶ Ibi erit fletus et stridor dentiū.
Solet excitari de frigore ubi duplex
ostendit gehenna id ē nimii frigoris
et intollerabilis esse fervoris. Cui
beati Iob sntīa consentit dicentis. Ad
calorem nimiū transibunt ab aquis
nivium. Vel certe stridor dentiū prodit
indignantis affectū. eo quod sero unū
quemqz peniteat. sero ingemiscat. se
ro irascatur sibi. qui tantā prinitam
improbitate deliquit. ¶ Ecce sunt novis
simi qui erunt primi et sunt primi qui erunt
novissimi. Principaliter quidē hui
smodi ex superioribz patet qz multi gen
tiū diu sine fide viventes. essent
ad fidē venturi et iudei caput fi
dei et iusticie per tot scla tenentes
futuri essent in cauda. Potest autē et in
intelligi. qz nōnulli ad sclm̄ des
pecti magnā in futuro sint glām
habituri. et alii apud homines
gloriosi a districto sint iudice
dampnandi. Potest et ita intelligi.
qz multi sero ad dei serviciū venien
tes. magnis vite meritis excel
lant. Alii vō a prima etate spua
li studio ferventes ad extremū
ocio torpentes lascescant. ¶ In

illa die accesserunt quidam phariseo-
rum dicentes illi. Exi et vade hinc
quia herodes vult te occidere. et ait
illis. Ite dicite vulpi illi. Propter
dolos et insidias herodem vulpem
appellat. quod plenum fraudis est animal
et in fovea semper latere desiderans odorem
etiam retro putens et numquam rectis
itineribus sed tortuosis anfractibus
currens quod cuncta hereticis quorum hero-
des typum tenet congruunt qui xpistum oc-
cidere id est humilitates fidei xpiane
credentibus eripere moliuntur. Ecce ei-
cio demonia et sanitates perficio
hodie et cras et tertia die consumor.
Mistice hec a domino et figurate dicta
intelliguntur. Neque enim eo die passus
est qui est ab hoc die tercius cum consummo
dicat. Verumptamen oportet me ho-
die et cras et sequenti die ambulare
quia non capit prophetam perire extra ihe-
rusalem. Er- [hole] go quod ait eicio
demonia [hole] et sanitates per-
ficio hodie [hole] et cras et tercia
die consumor [hole] refertur ad cor-
pus eius quod est ecclesia. Expelluntur
enim demonia cum relictis patriis su-
perstitionibus credunt in eum gentes et per-
ficiuntur sanitates cum secundum ... eius vivunt. precep...
Postea quam fuit dyabolo et huic
seculo renuntiatum usque in finem resurrec-
tionis quasi tunc tercia consumabitur hoc
est angelicam plenitudinem per cor-
poris esse mortalitatem perficiet ecclesia.
Ierusalem ierusalem que occidis prophetas
et lapidas eos qui mittuntur ad
te. Quotiens volui congregare

filios tuos quemadmodum avis nidum
suum sub pennis et noluisti. Ierusalem
non saxa et edificia civitatis sed ha-
bitatores notat. quam pius plangit
affectu sicut et in alio loco legimus
quia videns eam flevit. In eo quod di- at
cit quotiens volui congregare filios
tuos. omnes retro prophetas a se mis-
sos esse testatur. Avis quoque similitu-
dinem congregantis sub pennis suis nidum
suum et super pullos suos desiderantur
expandit alas suas et suscepit
eos et tulit super pennas suas. Et
pulchre qui herodem de sua vorace
tractantem vulpem vocat. se ipsum a-
vi comparat. Fraudulenter enim vulpis
semper insidias avibus tendere non cessat.
Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.
Ipsam civitatem quam nidum suum voca-
verat nunc domum iudeorum appellat
quod non immerito divino auxilio nudata
sue ditioni relinquitur quia non solum
avis illius omnipotentis quam matheus
gallinam nuncupat alis protegi des-
pexit. sed et eandem avem se protegere
volentem vulpibus devorandam id est
herodi et pylato crucifigendum tra-
didit xpistum. Nec mora vulpium
fovea caruerunt hoc est regnum terre
et ipsa rapine donatur. Occiso ei
domino venerunt romani et quasi nidum
vacuum diripientes tulerunt eorum
locum gentem et regnum. Dico autem
vobis quia non videbitis me donec
veniat cum dicetis. benedictus qui venit
in nomine domini. Hec quidem turbe dix-
erunt domino veniente ad ierusalem sed

q̄z lucas nō p̄dicit quo hinc abcessit
dn̄s ut nō ueniret n̄ eo tp̄e quo
iā illud diceret͛ p̄seuerat q̄ppe ī itinē
suo donec ueniat ihrl̄m cogit p̄
fecto misterie hoc ītelligi hͦ ē de illo
eius aduentu quo ī claritate uētur͛
est maxīe cū matheus h͛ dnīn p̄9
decantatas ei a turba laudes dix
isse testet͛. Al͛ qd̄ dicat hoc est
nisi p̄niaz egeritis et ɔfessi fuitis
ip̄m me eē de quo p̄phē cecinerit
filiū oīpotentis p̄ris. meā faciē
nō uidebitis. hūc iudei datū sibi
tp̄s p̄niē ɔsiteant͛ bn̄dictū q̄ uenit
ī noīe dn̄i et xp̄i ora conspiciet.

Et factū est Cap. xiiii.
cū intraret ī domū cuiusdā
p̄ncipis phariseor͛ sabb̄o māducare
panē etiā ip̄i obseruabāt eū.
Et ecce hō q̄dā ydropicus erat an
illū. ydropis morbz ab aquoso
huōre uocabulū trahit. Grece
eni ydor aqua dr̄. Est at̄ humor
subcutaneus de uicio uesice natus
cū inflatione turgente et āheli
tu fetido p̄p̄ilq̄z est ydropicū. q̄to
magis habundat huōre īordina
to tanto amplius sitit. Et ideo
rte compat͛ ei q̄ fluxus carnaliū
uoluptatū exuberans aggrauat.
ɔpat͛ diuiti auaro q̄ q̄nto ē copio
sior diuitiis. quibz nō bn̄ utitur.
tanto ardentius talia ɔcupiscit.
Et rn̄dens dixit ad legisp̄itos
et phariseos licet sabb̄o curare
at illi tacuerūt. Qd̄ dr̄ rn̄disse
ih̄s ad hoc respicit qd̄ p̄missū

est et ip̄i obseruabāt eū. Dn̄s eni
nouit cogitationes hoīm. Qui eo
merito interrogati tacēt q̄ cont͛ se
dictū q̄tq̄d dixerint uident. Nā
si licet sabb̄o curarē q̄re saluato
rē an curet obseruant. Si non
licet q̄re ip̄i sabb̄o pecora curāt.
Ipē uō app̄hensū sanauit eū
ac dimisit. Puida dispensacōe
dn̄s an̄ legisp̄itos et phariseos ydropicū
curat et mox cont̄ auaritiā dis
putat ut uidelicz p̄ huius egritudi
nē corporis ī illis exp̄meret͛ egritudo
cordis. Denicz post multa dispu
tatiōis eius hortamēta subiunctū ē.
Audiebāt hec pharisei qui
erāt auari et deridebant eū. ydro
picus q̄ppe quo amplius biberit am
plius sitit. et oīs auarus sitī multi
plicat qui cū ea q̄ appetit adeptus
fuit. ad appetenda alia amplius
anhelat. Et [illegible] rn̄dēs dixit
ad illos. cuius [illegible] ur̄m asinus
a͛ bos ī puteū [illegible] cadit et nō
ɔtinuo extra[illegible]hit illū in die
sabbi. Sic obseruatores suos pha
riseos ɔuincit ut eosdē etiā aua
ritie ɔdep̄net. Si uos inq̄t ī sab
bato bouē aut asinū a͛ aliud qd̄
libz aīal͛ in puteū decidēs eripere
festinatis nō aīali sz uēē auaritie
ɔsulētes. q̄ntomagis ego hoīem
q̄ multo melior ē pecorē debeo li
berare. Cōgruent͛ ydropicū aīa
li qd̄ cecidit in puteū ɔpauit q̄ huo
re eni laborabat. sicut illā mulie
rē quā. x. et uiii. āmis alligatā dixit

et ab eadē alligatione soluebat
ꝯparauit iumento qđ soluit͛. ut ad
aquā ducat͛. Et bn̄ utroqꝫ loco
bouē posuit et asinū. qꝛ siue sa
pientes quosqꝫ et hebetes siue ut
sup͛ dictū est. utrūqꝫ ꝑplm̄ sig͛re cos
sentiamꝰ eū videlꝫ tuiꝰ ceruicē
iugū legis attriuit. atqꝫ eū q̄ q̄
libꝫ seductor recepit q̄ brutū aīal
et nulla rōne renitēs. quo uoluit
errorē subtraxit. omīs saluator ad
uemēs sathane uinculis astrictos.
omīs in primo ꝯcupiscētie puteo
demersos inuenit. Nō enī ē distīc
tio. Omīs enī peccauerūt et egēt
glā dei iustificati gratis p̄ grām
ipsius p̄ redēptionē que est ī xp̄o
ihū. ¶ Dicebat āt ad īuitatos pa
bolā intendēs quō p̄mos accubi
tus eligerēt dicēs ad illos. Cū
īuitatus fueris ad nuptias nō dis
cūbas ī p̄mo loco. Aperta q̄dē ad
lrām est hec admonitio saluato
ris docēs humilitatē nō solū apud
dm̄ sꝫ apud etiā hoīes eē lauda
bilē. Sꝫ quīa hāc euangelista nō
frustra pabolā uocat. breuit͛ īnue
dū q̄d etiā mistice signet. Nup
tias appellari xp̄i et eccīe ꝯiūctio
nē multis locis apparet e quibꝫ
vnū est. Nūq̄d p̄nt filij sponsi
ieiunarē q̄ᵈ diu cū illis ē sponsus.
Aliud simile factū est regnū celoꝝ
hoī regi qui fecit nuptias filio
suo et misit seruos suos vocare
īuitatos ad nuptias. Has ergo
nuptias q̄sq̄uis īuitatꝰ adierit

id ē eccīe se membris fidei grā ꝯiūx
erit. nō discūbat in p̄mo loco. hoc
ē nō se de meritis gloriando q̄si
ceteris sublimioꝝ extollat. Et q̄dē
studeat iux͛ alteriꝰ loci pabolam
ueste nuptiali uestitꝰ hoc ē v͛tu
tū fulgore choruscꝰ apparē sꝫ ip̄aꝝ
habitu v͛tutū loco deuote humilita
tis adornet. ¶ Ne forte honora
tioꝝ te sit īuitatꝰ ab illo ueniēs
is qui te et illū vocauit dicat t͛
da huic locū et tūc īcipias cū ru
bore nouissimū locū tene. Ho
noratiori post īuitato dat locū il
le qui de lōge sue ꝯuersatiōis ꝯsciē
tia securior factus . cita illoꝝ q̄
ī xp̄o secuti st͛ agilitate p̄it͛. Et
cū rubore nouissimū locū tenet.
q̄ de alijs meliora ꝯgnoscens
q̄cq̄d de sua opatione celsū sen
tiebat. humiliat se dicēs cū ꝓpha.
Egens sū ego et in laboribꝫ a iu
uentute mea exaltatꝰ āt humilia
tus sū et ꝯfusus. ¶ Sꝫ cū vocatus
fueris uade recūbe in nouissīo loco.
Quāto magnꝰ es inq̄t humilia te
in omnībꝫ. Et psalmista gl͛iatur.
Humiliatꝰ sū usqꝫ q̄qꝫ dnē viuifica
me scdm̄ ūbū tuū. manifeste sig
nificās ita se a dnō posse viuifi
cari. si de suis ip̄e v͛tutibꝫ hū
lia sentiret. ¶ Ut cū uenerit q̄
te īuitauit dicat tibi amice ascē
de superius. Veniēs dnūs quē hū
lem īuenerit. amici noīe btificās.
superius ascendē p̄cipiet. q̄cūqꝫ enī
humiliauit se sicut paruulus hꝫ maioꝝ

est in regno celorum. Tunc erit tibi gloria
coram simul discumbentibus. Pulchre
dicit tunc erit gloria ne nunc querere incipi-
as quod tibi servatur in fine. quia sicut
salomon ait. Hereditas ad quam festi-
natur in principio. in novissimo benedic-
tione carebit. Potest autem in hac vita
intelligi qui in novissimo recumbentes loco
invenerit dominus veniens sublimat quia
cotidie dominus suas nuptias intrat.
cotidie mores sedes habitus convivan-
tium diiudicat et superbos despiciens
humilibus sepe tanta sui spiritus mu-
nera prestat ut eos merito simul
discumbentium hoc est in fide consedentium.
cetus unanimi admiratione glori-
ficet stupensque in auctoris sui lau-
dationem prosiliat dicens. mihi autem ni-
mis honorificati sunt amici tui deus
nimis confortatus est principatus eorum.
Quia omnis qui se exaltat humilia-
bitur et qui se humiliat exaltabitur.
Et ex hac conclusione manifeste claret
precedentem domini sermonem typice in-
telligendum. Neque enim mox omnis qui se
exaltat coram hominibus humiliabitur
aut qui se in conspectu hominum humi-
liat exaltabitur ab eis. E contrario
non numquam qui se vel in apice dig-
nitatis vel in alia qualibet acquirenda
gloria sublevat usque in finem exaltari
non cessat. similiter et humilis quilibet
ac verecundus in sua qua contentus
est usque ad vite terminum mediocri-
tate perseverat. Et ideo quia iuxta
veritatis sententiam omnis qui se in cunctis
de meritis allevat. humiliabitur a

domino. et qui mere se de beneficiis humili-
at exaltabitur ab eo. incunctanter procul
dubio sensum premissum sermo recep-
torius. quo primo in nuptiis accubitus
queri vetat congruit. Dicebat
autem et ei qui se invitaverat. Cum fa-
cis prandium aut cenam noli vocare
amicos tuos neque cognatos neque
fratres tuos neque vicinos divites.
Fratres amicos et divites alterutrum
convivia celebrare non quasi scelus inter-
dicit. sed sicut cetera necessitatis humane
commercia ubi et peccatoribus feneratur
ut recipiant equalia ad promerenda
vite celestis premia nil valere ostendit
deinde subiungit. Ne forte et ip-
si te reinvitent et fiat tibi retributio.
Non ait et fiat tibi peccatum sed et fiat
inquit tibi retributio. Cui simile est
quod alibi dicit. et benefeceritis his
qui vobis benefaciunt que vobis est gratia
siquidem et peccatores hoc faciunt. Quamvis
sunt quedam mutua fratrum amicorum vicino- cognatorum
rumque divitum convivia que non solum in
presenti retributionem sed et dampnationem
percipiunt in futuro. Denique ab
apostolo inter opera tenebrarum annumerantur.
sicut et in die honeste ambulemus
non in comessationibus et ebrietatibus.
Comessationes quippe sunt luxurio-
sa convivia que aut collatione omnium
celebrantur aut vicibus solent a convi-
valibus exhiberi. ut neminem pu-
deat aliquid inhoneste dicere aut facere.
quia ad hoc conveniunt ut feda illic
gerant copia vini et incitet libidinis
conversa voluptas. Sed tu cum facis

convivium voca pauperes debiles claudos cecos. et beatus eris quia non habent retribuere tibi retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Resurrectionem iustorum dixit. quia et si omnes resurgunt. eorum tamen non immerito quasi propria cognominatur qui in hac se beatos non dubitant esse futuros. ergo qui pauperes ad convivium vocat in futuro premium percipiet. qui amicos fratres et divites vocat recepit mercedem suam. Sed si et hoc propter deum facit exemplum filiorum iob sicut cetera fraterne dilectionis officia. ipse qui iussit remunerat. qui gulosos ac luxuriosos propter lasciviam invitat pena in futuro plectetur eterna. Hec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit ei. beatus qui manducabit panem in regno dei. Panis qui manducatur in regno dei non iuxta cherinthum corporalis intelligendus est cibus. sed ille qui ait. Ego sum panis vivus qui de celo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in eternum. id est si quis mee incarnationis sacramento perfecte incorporatus mee divine maiestatis visione frui meruerit. hic perpetua vite immortalis beatitudine gaudebit. Sed quia nonnulli hunc panem fidetenus quasi adorando percipiunt. dulcedinem vero eius attingere veraciter gustando fastidiunt subiecta parabola dominus talium torporem celestibus epulis dignum non esse redarguit. Sequitur enim. Et ipse dixit ei homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos. Quis iste homo est nisi ille de quo per prophetam dicitur homo est et quis cognoscet eum. Qui fecit cenam magnam qui satietatem nobis eterne dulcedinis preparavit. Qui vocavit multos. sed pauci veniunt quia nonnumquam ipsi qui ei per fidem subiecti sunt eterno eius convivio male vivendo contradicunt. Et misit servum suum hora cene dicere invitatis ut venirent quia iam parata sunt omnia. Quid hora cene nisi finis est mundi in quo nimirum nos sumus sicut iam dudum paulus testatur dicens. Nos sumus in quos fines seculorum devenerunt. Si ergo iam hora cene est cum vocamur. tanto minus debemus excusare a convivio dei. quanto propinquasse iam cernimus finem mundi. hoc convivium dei non prandium sed cena nominatur. quia post prandium cena restat. Et quia eternum dei convivium nobis in extremo preparabitur dignum fuit ut hoc non prandium sed cena vocaretur. Sed quis per hunc servum qui a patrefamilias ad invitandum mittitur nisi predicatorum ordo signatur. Ad repellendum autem fastidium nostrum iam parata sunt omnia quia ad abstergendum mentis nostre torporem in cena dei ille nobis singularis agnus occisus est qui tulit peccata mundi. Et ceperunt simul omnes excusare. Offert deus quod rogari debuit. non rogatus dare vult quod vix sperari poterat quia dignatur largiri postulatus panis delicias refectionis eterne denuntiat. et tamen

simul omnes excusant. Sed dicunt aliqui: Excusare nolumus, ad illud enim superne refectionis convivium et vocari et pervenire gratulamur. Qui vm profecto dicunt si non plus terrena quam celestia diligunt, si non amplius rebus corporalibus quam spiritualibus occupantur. Unde hic quoque ipsam excusantium causam subiungit, cum protinus subinfertur:

¶ Primus dixit ei: Villam emi et necesse habeo exire et videre illam; rogo te habe me excusatum. Quid per villam nisi terrena substantia designatur? Exit ergo videre villam qui sola exteriora cogitat propter substantiam.

¶ Et alter dixit: Iuga boum emi quinque et eo probare illa; rogo te habe me excusatum. Quid in quinque iugis boum nisi quinque corporis sensus accipimus? Qui recte quinque iuga boum vocati sunt, quia in utroque sexu geminantur. Qui videlicet corporales sensus quia comprehendere nesciunt interna, sed sola exteriora cognoscunt et deserentes intima ea que extra sunt tangunt, recte per eos curiositas designatur. Grave namque curiositatis est vitium, quod dum cuiuslibet mentem ad investigandum vitam proximi exterius ducit, semper ei sua intima abscondit. Ut hoc namque et de eisdem quinque iugis boum dicitur: eo probare illa, quia videlicet aliquando pertinere probatio ad curiositatem solet. Sed et notandum quod et is qui propter villam et is qui propter probanda iuga boum a cena sui invitatoris excusat, verba humilitatis premisset dicens: rogo te habe me excusatum. Dum enim dicat rogo, et tamen venire contempnit, humilitas sonat in voce, superbia in actione. Et certe hoc diiudicat pravus quisque cum audit, nec tamen ea que diiudicat agere non desistit. Nam cum cuilibet perverse agenti dicimus: Convertere, Deum sequere, mundum relinque, ubi hunc nisi ad dominicam cenam vocamus? Sed respondet: Ora pro me, quia peccator sum, hoc facere non possum. Quid aliud agit nisi rogat ut excuset? Dicens namque: peccator sum, insinuat; subiungens autem: converti non possum, superbiam demonstrat.

¶ Et alius dixit: Uxorem duxi, et ideo non possum venire. Quid per uxorem nisi voluptas carnis accipitur? Nam quamvis bonum sit coniugium atque ad propagandam sobolem divina providentia constitutum, nonnulli tamen per hoc fecunditatem prolis, sed desideria expetunt voluptatis. Et ideo per rem iustam signari potest non incongrue res iniusta. Ad cenam ergo nos eterni convivii summus paterfamilias invitat, sed dum hunc terrena cura occupat, illum alienus actus sagax cogitatio devastat. Alterius etiam mentem voluptas carnalis inquinat. Fastidiosus quisque ad eterne vite epulas non festinat.

¶ Et reversus servus nuntiavit hec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo: Exi cito in plateas et vicos civitatis et pauperes ac debiles et cecos et claudos introduc huc. Ecce qui terrene substantie plus iusto incubabat venire

ad dominicam cenam recusat. Qui laboriosis curiositatibus insudat superna vite alimenta fastidit. Qui carnalibus desideriis inheret spiritualis convivii epulas respuit. Quia ergo venire superbi renuunt, pauperes eliguntur. Cur ergo? quia iuxta Pauli vocem: Infirma mundi eligit Deus ut confundat fortia. Pauperes autem et debiles dicuntur qui iudicio suo apud semet ipsos infirmi sunt. Nam pauperes et quasi fortes sunt et positi in paupertate superbiunt. Ceci vero sunt qui nullum ingenii lumen habent. Claudi quoque qui rectos gressus in operatione non habent. Sed dum morum vicia in membrorum debilitate signantur, profecto liquet quia sicut illi peccatores fuerunt qui vocati venire noluerunt, ita hii quoque peccatores sunt qui invitantur et veniunt. Sed peccatores superbi respuuntur et peccatores humiles eliguntur. Hos itaque elegit Deus quos despicit mundus, quia plerumque ipsa despectio hominem revocat ad semetipsum. Pauperes et debiles ceci et claudi vocantur et veniunt, quia infirmi quique atque in hoc mundo despecti plerumque tanto celerius vocem Domini audiunt, quanto in hoc mundo non habent ubi delectentur. Sed ductis ad cenam pauperibus quid puer subiungit audiamus. Domine factum est ut imperasti et adhuc locus est. Multi tales ad cenam dominicam ex Iudea collecti sunt, sed multitudo que ex israelitico populo credidit locum superni convivii non implevit. Intravit iam frequentia Iudeorum, sed adhuc locus vacat in regno ubi suscipi debeat numerositas gentium. Unde et eidem servo dicitur: Exi in vias et sepes et compelle intrare ut impleatur domus mea. Cum de vicis et plateis ad cenam Dominus invitat, illum videlicet populum designat qui tenere legem sub urbana conversatione noverat. Cum vero convivas suos colligi ex viis et sepibus precipit, nimirum agrestem populum colligere, id est gentilem querit. Nondum vero quia in hac invitatione tertia non dicitur invita, sed compelle intrare. Nam non sunt nonnulli qui bona facienda intelligunt, sed hec facere desistunt. Hos ut superius diximus plerumque contingit ut eos in carnalibus desideriis suis mundi huius adversitas feriat. Sepe namque aut longa egritudine tabescunt aut afflicti iniuriis concidunt, aut percussi gravioribus dampnis affliguntur, seque ipsos in suis desideriis reprehendentes ad Dominum corda convertunt. Qui ergo huius mundi adversitatibus fracti ad Dei amorem redeunt atque a presentis vite desideriis corriguntur, quid isti nisi ut compelluntur ut intrent. Sed valde tremenda sententia que protinus subinfertur, ait enim: Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Ecce per se vocat, per angelos vocat, per patriarchas vocat, per apostolos vocat, per pastores vocat, plerumque per miracula vocat, plerumque per flagella vocat. Aliquando per mundi huius prospera vocat, aliquando per adversa. Nemo contempnat ne dum vocatus excusat, cum voluerit intrare

nõ ualeat. C.lxxxii. Ibãt aũt turbe
m̃ cũ eo et cõuſus dixit ad illos. Si
q̃s uenit ad me et nõ odit prẽm
ſuũ et mrẽm et vxorẽ et filios
et frẽs et ſorores adhuc aũt et a
nimã ſuã nõ pt meus ẽẽ diſci
pulus. Percunctari libet quõ parẽtes
et carnalit' ꝓpinquos pcipimur o
diſſe. qui iubemur et inimicos dili
gẽ. Et certe de uxore veritas dicit.
qd dñs iũxit hõ nõ ſeparet. Et
paulus ait. Viri diligite vxores
vr̃as ſicut et xp̃s eccliam. Ecce diſ
cipulus vxorẽ diligendã pcipit cũ
mgr̃ dicat qui vxorẽ nõ odit
nõ pt meus ẽẽ diſcipulus. Nũqd
aliud iudex nũciat. aliud pco cla
mat. an ſimul et odiſſe poſſumus
et diligẽ. Sꝫ ſi vim pcepti penſe
mus utrũqꝫ agẽ p diſcretionẽ
ualemus. ut eos qui nobis carnis
cognatiõe iuncti ſt et quos pxios
nouimus diligamus et quos aduer
ſarios ĩ via dei patimur odiendo
et fugiendo neſciamus. Vt aũt
dñs demõſtraret hoc erga pxios
odiũ nõ de affectiõe pcedẽ ſꝫ cari
tate addidit ptinus dicẽs. Adhuc
et aĩam ſuã. Cũt bñ etenĩ aĩaꝫ
nr̃am odimus cũ eius carnalibꝫ deſide
riis nõ acqueſcimus. cũ eius appetitũ
frangimus eius uoluptatibꝫ reluc
tamur. Que ergo cõtempta ad me
lius ducitur quaſi p odiũ amatur.
Sic ſit nimirũ exhibẽ pxis nr̃is
odiũ diſcretionẽ debemus ut ĩ eis
diligamus qd ſt. et habeamus

odio qd in dei nobis itinẽ obſiſtũt.
hoc ipſũ vero aĩẽ odiũ qualr̃ ex
hiberi debeat. ſubdendo veritas
manifeſtat dicẽs. Et q̃ nõ baiu
lat crucẽ ſuã et venit poſt me nõ
pt meus ẽẽ diſcipulus. Crux qppe
a cruciatu dr̃. Et duobꝫ modis
crucẽ dñi baiulamus. cũ aut p ab
ſtinẽtiã carnis affligimur. aut p cõpaſ
ſionẽ pximi neceſſitatẽ illius nr̃am
putamus. Qui eñ dolorẽ exhibꝫ
in aliena neceſſitate crucẽ portat ĩ
mente. Sciendũ võ eſt qꝛ nõnulli q
q̃ carnis abſtinẽtiã nõ pro deo.
glã ſꝫ p ĩanẽ exhibent. Et ſt pleri q̃
cõpaſſionẽ pxio nõ ſpualr̃ ſꝫ car
nalr̃ ĩpendũt. ut ei nõ ad vtutẽ
ſꝫ q̃ miſerando ad culpas foueãt.
Hij itaqꝫ crucẽ videntur ferre ſed
dñm nõ ſequũtur. Vñ et recte eadẽ
veritas dicit. Qui nõ baiulat
nõ crucẽ et venit poſt me nõ pt meus
ẽẽ diſcipulus. Baiulare etenĩ crucẽ
et poſt dñm ire ẽ uľ carnis abſti
nẽtiã uel cõpaſſionẽ pximi ſtu
dio eterne ĩtentionis exhibẽ. Nã
q̃ſq̃s hec pro tpali ĩtentiõe exhibꝫ
crucẽ qdẽ baiulat. ſꝫ ire p dñm
recuſat. Alta võ ſublimia pcepta
data ſt. ptin⁹ cõparatio edificatiõis
ſublimitatis adiungit' cũ dr̃.
Qs eñ ex nobis volens turrẽ
edificare nõne prius ſedens cõpu
tat ſumptus qui neceſſarij ſt ſi habeat
ad pficiendũ. Omẽ qd agimus
puenire p ſtudiũ cõſideratiõis de
bemus. Ecce eñ iuxta veritatis vo-

te qui turrim edificat prius edificii sumptus parat. Si igitur humilitatis turrim construere cupimus, prius nos preparare ad adversa huius mundi debemus. Hoc enim inter terrenum et celeste edificium distat, quod terrenum edificium expensas colligendo construitur, celeste autem edificium expensas dispergendo. Ad illud sumptus facimus si non habita colligamus. Ad istud sumptus facimus si et habita relinquamus. Considerandum vero quod dicitur: Ne postquam posuerit fundamentum et si non potuerit perficere, omnes qui viderunt incipiant illudere ei dicentes: quia hic homo cepit edificare et non potuit consummare. Quia iuxta Pauli vocem spectaculum sumus facti mundo angelis et hominibus, in omni quod agimus considerare occultos adversarios nostros debemus, qui semper nostris operibus intendunt, semper ex nostro defectu gratulantur. Quos propheta intuens ait: Deus deus meus in te confido, non erubescam neque irrideant me inimici mei. In bonis enim operibus intenti nisi contra malignos spiritus sollicite vigilemus, ipsos irrisores patimur quos ad malum persuasores habemus. Sed quia de construendo edificio est comparatio data, nunc ex minori ad maius similitudinem subdit, ut ex rebus minimis maiora pensentur. Nam sequitur: Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat si possit cum x. milibus occurrere ei, qui cum xx. milibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea que pacis sunt. Rex contra regem ex equo venit ad prelium, et tamen si se perpendit non posse sufficere, legationem mittit et ea que pacis sunt postulat. Quibus ergo nos lacrimis sperare debemus in illo tremendo examine cum rege nostro, ex quo ad iudicium non venimus, quos nimirum conditio infirmitatis et causa inferiores exhibet. Sed fortasse iam mali operis culpas abscidimus et iam prava queque declinamus; numquid ad reddendam rationem cogitationis nostre sufficimus? Cum duplo ergo exercitu contra simplum venit, qui nos vix in solo opere preparatos, simul de opere et cogitatione discutit. Et ideo dum adhuc longe est, legationem mittamus, rogemus ea que pacis sunt. Longe enim esse dicitur quia adhuc presens per iudicium non videtur. Mittamus legationem lacrimas nostras, mittamus misericordie opera, mittamus in ara eius hostias placationis. Hec est vera legatio que regem nostrum venientem placat. Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiaverit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. Manifestissime dominus hac conclusione docet quid sit edificare turrim vel cum rege fortiore facere pacem, suum videlicet esse discipulum. Preparare autem sumptus ad perficiendam turrim et mittere legationem ad impetrandam pacem non esse aliud quam renuntiare omnibus que

possidet⁹. Int' que oīa et amor p'mor de quo p̄dictū est. et ipsa aīa nrā quā quidā pro tpali hac uita dīctā putāt ītelligat'. nrē est q' sic possidē ad temp⁹ oportz ut nō nos īpediat ab etna. si quis eā fuit auferre minatus.

distīnē Distat sane int' r̄nūtiare omībz et r̄linq̄re oīa. Paucor enī pfcor ē r̄linqre oīa curas mūdi post ponē. solis desideriis etnis īhiare. Cūctor āt fidelū est r̄nūciare omībz q̄ possidet. hoc ē sic tenē q̄ mūdi st'. ut tū p ea nō teneant' in mūdo hrē rem tpalem in usu etnā in desiderio. sic terrena gerē ut tū tota mente ad celestia tendāt. ¶ Bonū est sal. Si āt sal euanuerit ī quo cōdiet. Ad supiora r̄spicit ubi tutū virtutū nō solū ichoandā s; etiā p̄petuā ē cōsūmandā. Bonū est v̄bū dei audire freq̄ntius sale sapiē spiritual' cordis archana condiri p̄mo ipsi tū aplis sal tre fieri id ē eor quoq; qui adhuc terrena sapiūt. ībuendis mentibz sufficē. Aut si q's semel cōdimēto v'itatis illuminatus ad apostasiā redierit quo alio doctorē corrigit'. qui eā quā ipē gustauit sapiē dulcedinē uel aduersis sclī pterritus uel illecebris illectus abiecit. iuxta hoc q' quidā sapiens ait. Q's medebit' īcantatori a serpente pcusso. Qua sinā iude scariothis socios ipius designari nō īmerito credat' qui phylargia victus et gradū aplatus pdere et diuini tradē nō dubitauit. ¶ Neq; in trā neq; ī sterqlinniū utile est s; foras mittet'. Sicut sal īfatuatū cū ad cōdiendos cibos carnesq; siccādas ualere desierit nullo iā usui aptū erit. neq; enī in trā utile ē cui⁹ īiectu germinare phibet'. neq; ī sterqlinniū agricultur pficuū ē. qđ viuatibz licet glebis īiectū nō ferre semina frugū sed extinguē solet. sic oīs qui post agnitionē veritatis retro redit. neq; ipsū fructū boni opis ferre neq; alios extolē ualet. sed foras mittend⁹. hoc ē ab ecctīe est vnitate secnēd⁹. ut iux p̄missā pabolā irridentes eū dicāt' īnimici q's hic hō cepit edificare et nō potuit cōsūmare. Et ideo multū utilis exhortatio cū dicit'. ¶ Qui habz aures audiēdi audiat. Id ē qui habz aures ītelligentie quibz dei v̄bū pcipē possit. nō cōtēpnat sed audiat. obediendo videlic; et faciēdo que didicit. Nō enī auditor obliuiosus sed factor opis. hic beatus in facto erit.

Cap. xv.

Erant āt appinq̄ntes publicani et pctōres ut audirēt illū et murmurabāt pharisei et scribe dicentes q; hic pctōres recipit et māducat cū illis. Ita nō solū iustus peccare p misiā sed et

peccatores resipiscere per solertiam pertinet. Postquam
sal infatuatum foras mitti debere nar
ratum est. mox penitentium cohor
timus admissa describitur. qui ad au
diendum dei verbum appropinquantes non
solum ad colloquendum sed etiam ad ves
cendum recepti sunt. Quod videntes
pharisei dedignati sunt. quia vera iusti
cia compassionem habet falsa iusticia de
dignationem. Quamvis et iusti soleant
recte peccatoribus indignari. Sed aliud
est quod agitur typo superbie. aliud
quod zelo disciplinae. Sed qui egri
erant ita ut se egros esse nescirent.
quatenus quod erant agnoscerent celestis
eos medicus blandis fomentis tra
hit benignum paradigma obicit. et
in eorum corde vulneris tumorem pre
mit. ait namque. Quis ex vobis
homo qui habet oves centum et si per
diderit unam ex illis nonne dimit
tit nonaginta novem in deserto
et vadit ad illam que perierat donec
inveniat illam. Ecce mira dispensatio
pietatis similitudinem vitatis de
dit quam in se ipsum homo recognosceret
et tamen hoc specialiter ad ipsum auctorem
hominum pertinet. quia centenarius numerus
est perfectus. Ipse centum oves habuit
cum angelorum substantiam et hominum creavit.
Sed una ovis tunc periit cum pecca
do homo pascua vite dereliquit. Di
misit autem nonaginta novem oves in
deserto. quia illos summos angelorum
choros reliquit in celo. Cur autem celum
desertum vocatur nisi quia desertum dicatur
derelictum. Tunc autem celum homo deseruit

cum peccavit. In deserto autem xcix. o
ves remanserunt quando in terra dominus
unam querebat quia rationabilis creature
numerus angelorum videlicet et hominum que
ad videndum deum condita fuerat pe
reunte homine erat minutus. Et ut per
fecta summa ovium integraretur in celo
homo perditus querebatur in terra. Et
cum invenerit illam imponit in humeros
suos gaudens. Ovem in humeris
suis posuit cum humanam naturam
suscipiens peccata nostra ipse portavit.
Et veniens domum convocat ami
cos et vicinos dicens illis. Con
gratulamini mihi quia inveni ovem meam
que perierat. Inventa ove ad domum
redit quia pastor noster reparato homine
ad regnum celeste redit ibi ami
cos et vicinos invenit. Illos vi
delicet angelorum choros qui amici
eius sunt. quia voluntatem eius continue
in sua stabilitate custodiunt. Vici
ni eius quoque sunt qui et claritate
visionis illius sua assiduitate per
fruuntur. Et notandum quod non dicit. Con
gratulamini ovi inventae. sed mihi quia vide
licet eius est gaudium vita nostra. Et
cum nos ad celum reducimur sollempni
tatem leticie illius implemus. Dico
vobis quod ita gaudium erit in celo
super uno peccatore penitentiam agente quam
super xcix. iustis qui non indigent
penitentia. Plus de conversis peccatoribus
quam de stantibus iustis gaudium fit
in celo. quia plerumque hii qui nullis
se oppressos peccatorum molibus sciunt
stant quidem in via iusticie nulla

illicita perpetrant. Sed cum ad celestem patriam anxie non anhelant tantoque sibi in rebus licitis usum prebent quanto se perpetrasse illicita nulla meminerunt. Et plerumque pigri remanent ad exercenda bona precipua. quia valde sunt securi quod nulla commiserunt peccata graviora. At contra nonnumquam hii qui se aliqua illicita meminerunt egisse ex ipso suo dolore compuncti inardescunt in amorem dei. seseque in magnis virtutibus exercent maius gaudium de peccatore converso quam de stante iusto gaudium sit in celo. quia et dux in prelio plus illum militem diligit qui post fugam reversus hostem fortiter premit. quam illum qui terga numquam prebuit. et numquam aliquid fortiter fecit. Sed et inter hec sciendum est quia sunt plerique iusti in quorum vita tantum est gaudium ut eis quelibet peccatorum penitentia preponi nullatenus possit. Nam multi et nullorum sibi malorum sunt conscii et tamen in tanti ardoris afflictione se exercent ac si peccatis omnibus angustentur. Cuncta etiam licita respuunt ad despectum mundi sublimiter accinguntur. lamentis gaudent in cunctis semetipsos humiliant et sicut nonnulli peccata operum sic ipsi deplorant peccata cogitationum. Hinc ergo colligendum est quantum deo gaudium faciat quando humiliter plangit iustus si facit in celo gaudium quando hoc quod male gessit per penitentiam dampnat iniustus. ¶ Aut que mulier habens dragmas x. et si perdiderit dragmam unam nonne accendit lucernam et evertit domum et querit diligenter donec inveniat. Qui signatur per pastorem. ipse et per mulierem. Ipse enim deus ipse et dei sapientia. Et quia ymago exprimitur in dragma. Mulier dragmam perdidit quando homo qui conditus ad ymaginem dei fuerat peccando a similitudine sui conditoris recessit. Sed attendit lucernam mulier. quia sapientia dei apparuit in humanitate. lucerna quippe lumen in testa est. lumen vero in testa divinitas est in carne. accensa autem lucerna evertit domum quia mox ut eius divinitas per carnem claruit. omnis se nostra conscientia concussit. Domus autem evertitur cum consideratione reatus sui humana conscientia perturbatur. Eversa enim domo invenitur dragma. Quia dum perturbatur conscientia hominis reparatur in homine similitudo conditoris. ¶ Et cum invenerit convocat amicas et vicinas dicens congratulamini mihi quia inveni dragmam quam perdideram. meam Que amice vel vicine nisi ille potestates sunt celestes iam superius dicte que tanto superne sapientie iuxta sunt quanto ei per gratiam continue visionis appropinquant. Sed intuendum nobis est cur ista mulier decem habuisse dragmas perhibetur. angelorum quippe et hominum naturam ad cognoscendum se dominus condidit. quam dum consistere ad eternitatem voluit. eam procul dubio ad suam similitudinem creavit. Decem vero dragmas habuit mulier. quia novem sunt ordines angelorum. Sed ut compleretur electorum numerus homo decimus est creatus qui a creatore suo nec

post culpam periit. Quia huic etiam sapientia per carnem miraculis choruscans ex luce teste reparavit. ¶ Ita dico vobis gaudium erit angelis dei super uno peccatore penitentiam agente. Penitentiam agere est et perpetrata mala plangere et plangenda non perpetrare. Nam qui sic alia deplorat ut tamen alia committat, adhuc penitentiam agere aut ignorat aut dissimulat. Quid enim si prodest peccata luxurie quis defleat et tamen adhuc avaritie estibus anhelat. Aut quid prodest si ire culpas iam lugeat et tamen adhuc invidie facibus tabescat. Sed eo minus est valde quod dicimus ut qui peccata deplorat plorando minime committit. Nam cogitandum summopere est ut qui se illicita meminit commisisse a quibusdam etiam licitis studeat abstinere. quatenus per hoc conditori suo satisfaciat ut qui commisit prohibita sibimetipsi abscidere debeat etiam concessa. ¶ Ait autem homo quidam habuit duos filios et dixit ex illis patri adolescentior da mihi portionem substantie que me contingit et divisit illis substantiam. Murmurantibus de peccatorum susceptione scribis et phariseis tres ex ordine parabolas salvator posuit duabus primis de quibus disputatum est quanti ipse cum angelis de penitentium salute gaudeat insinuans. Tertia vero que sequitur non suum tantummodo suorumque gaudium demonstrans sed et invidentium murmur reprehendens. Homo itaque qui duos filios habuisse dicitur deus pater intelligitur duorum videlicet genitor populorum et qui duarum generis humani stirpium auctor atque creator. Maior enim filius eos qui in unius dei permansere cultura. Minor eos qui usque ad colenda ydola deum deseruere significat. Substantie que minorem filium contingit ipse sensus rationalis in homine est. Divine enim intelligentie meminisse ingenio ac animi excellentie divinum substantia munus est quam minor filius expetiit a patre cum homo sua potestate delectatus per liberum sese arbitrium regere atque a domino quesivit exire condicionis. Divisitque illis substantiam fidelibus scilicet sue gratie perfectionem quam desiderabant impertiendo infidelibus vero naturalis solum ingenii quo contenti erant beneficium concedendo. ¶ Et non post multos dies congregatis omnibus adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. Longe profectus est non locum mutando sed animum. Quanto enim quisque plus in pravo opere delinquit tanto a dei gratia longius recedit. Quod non post multos dies dixit factum ut congregatis omnibus peregre proficisceretur in longinquam regionem. Nam non multo post institutionem humani generis placuit anime per liberum arbitrium ferre secum quandam velut potentiam nature sue et deserere eum a quo condita est fidens viribus suis. Quas vires tanto consumit citius quanto eum deserit a quo date sunt. Itaque hanc vitam p-

digna vocat amantem fidem atque spa
ciare pompis exterioribus intus iam
nescientem cum ea quisque sequitur quam ab
illa procedunt et relinquit eum qui
sibi est interior. ¶ Et postquam omnia
dissipasset facta est fames valida
in regione illa. Omnia quam dissipavit
ornamenta nec quam consumpsit signum.
Fames in regione longinqua indigen
cia ubi veritatis est in oblivione
~~caritatis~~ creatoris de quam dictum est
in prophetis. Mittam mittet dominus famem
in terram. non famem panis neque sitim
aque sed audiendi verbum dei. ¶
Ipse cepit egere et abiit et adhe
sit uni civium regionis illius. Meri
to egere cepit qui thesauros sapientie
dei divitiarumque celestium altitudinem
dereliquit. unus autem civis regionis
illius cui egens adhesit. Ille est
utique qui concupiscentiis terrenis me
rito sue pusillanimitatis propositus. prin
ceps huius mundi a domino vocatur.
Unde et apostolus. Deus inquit huius
seculi mentes excecavit infidelium. ¶
Et misit illum in villam suam ut pas
ceret porcos suos. In villam mit
ti est sub mundialis cupiditate
subiugari de qua in alia parabola
quidam spirituales epulas ad quas invi
tabatur fastidiens dixit. villam
emi. et habeo necesse exire et vi
dere illam. porcos vero pascere est ea
quibus immundi spiritus gaudeant operari.
¶ Et cupiebat implere ventrem suum
de siliquis quas porci manduca
bant. Siliqua quibus porcos pasce

bat sunt doctrine seculares sterili suavi
tate resonantes de quibus laudes ydo
lorum fabularumque ad deos gentium va
rio sermone atque carminibus preparant
quibus demonia delectantur. Unde iste
iste saturari cupiebat aliquid solidum
et rectum quod ad beatam vitam pertinet in
venire volebat in talibus et non po
terat. hoc est enim quod ait. ¶ Et nemo
illi dabat. In se autem reversus. Iam
scilicet ab eis que forinsecus frustra
illiciunt et seducunt. In conscientiam intimam
ta reducere faciens intencionem suam.
¶ Dixit quanti mercenarii patris mei
habundant panibus et ego hic fame
pereo. Unde sciri poterit in quo tanta
oblivio erat dei sicut in omnibus ydo
latris fuit nisi quod ista recogitatio
iam resipiscentis cepit cum evangelium
predicaret. Mercenarii autem patris
habundant panibus. qui quam fidem mer
cedis intuitu digna operari satagunt
cotidianis superne gratie reficiuntur ali
moniis. Ac vero pane pereunt qui
extra patris edes positi ventrem cupiunt
implere de siliquis. Id est qui sine
fide viventes vitam beatam inanis
philosophie studiis inquirunt. Si
cut enim panis cor hominis confirmat
verbo dei quod mentem reficiat assimilatur.
Ita siliqua que et ipsa intus inanis fo
ris mollis est et corpus non reficiat
sed implet ut sit magis oneri quam usui
secularium sapientie non inmerito comparatur.
Cuius sermo facundie plausu sono
rus. sed virtutis utilitatis est vacuus.
¶ Surgam et ibo ad patrem meum

et dicā ei. Pr̄ peccaui in celo et
corā te. Ō q̄ misericordit̄ pulsatꝫ no
uerit p̄rem qui nec offensus a
filio p̄ris dignet̄ audire vocabu
lū. Surgā ergo inq̄t q̄ me iacē
agnoui et ibo q̄ longe recessi ad
p̄rem meū. q̄ sub p̄ncipe porcoꝝ
miserabili egestate tabesco. Pec
caui aūt in celū corā spiritibꝫ āge
licis sc̄isqꝫ aīabꝫ ī quibꝫ sedes ē
dei siḡt. Corā te vō in ipō ꝯsc̄ie
interioris ꝯclaui q̄ dei filius oculi
penetrare valebant. ¶ Et iā nō
sū dign⁹ vocari filius tuus fac
me sicut unū de mercenarijs tuis.
Ad filij quidē affectū qui oīa q̄
p̄ris sūt sua eē nō ambigit. As
pirare nequaq̄ p̄sumit sꝫ mercenarij
statū iā pro mercede seruiturꝰ de
siderat vere. nec hūc quidē nisi
p̄na dignatione se mereri pos
se testat̄. Vbi sūt ergo pelagia
niste qui sua se uirtute saluari
posse ꝯfidūt cū aptissimā veri
tatis sniam q̄ ait. Sine me ni
chil potestis facē. ¶ Et surgēs
uenit ad p̄rem suū. Cū aūt adhuc
longe esset vidit illū p̄r ipsius.
Venire aūt ad p̄rem est ī ecclīa
ꝯstitui p fidē ubi iā posset esse
ltima p̄ctōꝝ et fructuosa ꝯfessio
et anteq̄ intelligeret dm̄. Sed
tn̄ cū iam pie q̄rēt. Impbos eni
et supbos cōueniēter nō videre
dr̄ tanq̄ an oculos nō hn̄t nisi q̄ nō
diligunt dici solet. ¶ Et misa
motus est et occurrēs cecidit

sup collū eius. Nō eni p̄r vnige
nitū filiū deseruit ī quo usqꝫ ad
nunc longinquā ecclīa peregrinatiōe
cucurrit atqꝫ descendit. q̄ deus
erat in xpō recōcilians sibi mū
dū. Et ipse dn̄s ait p̄r ī me ma
nēs ipse facit opa sua. Nō
ē aūt cadē sup collū eius nisi
iclinare et humiliare ī amplexū
eius brachiū suū. Et brachiū
dn̄i cui reuelatū est. qd̄ ē utiqꝫ
dn̄s nr̄ ihs xpūs. ¶ Et oscu
latus est eū. Cōsolari verbo
grē dei ad spem īdulgentie
p̄ctōꝝ hoc est post longa iti
nera remeante a p̄re mereri os
culū caritatis. ¶ Dixitqꝫ filius
Pr̄ peccaui in celo et corā te
iā nō sū dignus uocari filius
tuus. Incipit iā p̄nīa in ecclīa
ꝯstitutꝫ confiteri nec dicit oīa
q̄ dicturꝫ se esse p̄miserat. sed
usqꝫ ad illud. Nō sū dignus
uocari filius tuus. hoc eni vult
fieri p grām q̄ se īdignū esse
p merita fatet̄. Nō addidit
q̄ ī illa meditatiōe dixerat.
fac me sicut vnū de mercenarijs
tuis. Cū eni panē nō habet
uel mercenarius eē cupiebat qd̄
post osculū p̄ris gnosissime non
dedignat̄. Intelligit nāqꝫ int̄
filiū mercenariū et seruū. nō
minimā esse distantiā. seruū vi
delicꝫ eē eū qui adhuc metu
gehēne suie p̄uitū legū a vi
cijs temperet. mercenariū aūt

qui spe atq; desiderio regni celoꝝ.
filiū qui affctū boni ipius atq;
v̄tutū amore ī quaꝝ v̄tutū triū
ꝯsideratione bt̄s apls oēm salu
tis sūmā ꝯcludens. Nūc inquit
manet fides spes caritas tria hec.
maior aūt hijs caritas. Fides nā
q; est que ob futuri iudicij atq;
suppliciorꝝ metū viciorꝝ facit cō
tagia declinare. Spes ē que mē
tem nīam de p̄ntibꝫ auocās om
n̄s corporis voluptates celestiū
p̄miorꝝ expectatione ꝯtēpnit.
Caritas q̄ nos ad mortē xp̄i et
sp̄ualiū virtutū fīrm mentis ar
dore succendēs. Ctq; illis con
triū est toto faciat odio detestari.
Vn̄ prodigus iste postq̄ⁿ in semet
ipm̄ reuersꝰ dixe famis suppli
cia formidabat velut iā seruꝰ
effectus. Etiā mercenarij statū
de mercede iā cogitās ꝯcupiscit.
sꝫ ei p̄r occurrēs nō contentus
mōra concedē utroq; gradu sine
dilatiōe tūsturso pristine filiorꝝ
restituit dignitati nec iā de m
cede ꝯdictionis sꝫ de hēditate fe
cit cogitare p̄ntibus. ¶ Dixit aūt
p̄r ad seruos suos cito pferte
stolā p̄mā et induite illū. Sto
la p̄ma est vestis īnocētie quā
hō bene conditꝰ accepit sꝫ ma
le psuasus amisit qn̄ pꝰ culpā
p̄uaricatiōis cognouit se esse
nudū glāq; īmortalitatis pdita
pelliceū hoc est mōrtale assūpsit
indumētū. Serui qui eā pfe
runt reconciliatiōis p̄dicatorēs sūt
pferūt eni stolā p̄mā. qn̄ mor
les terrenosq; hoīes ita sublimā
tos asseuerāt ut nō solū ciues
angelorꝝ. sꝫ et heredes dei et cohe
redes sint xp̄i futuri. ¶ Et date anu
lū in manu eiꝰ et calceamēta
ī pedibꝫ eius. Anulꝰ ē vl' sincē
fidei signaculū qua cuncta p̄mis
sa ī credentiū cordibꝫ etiā impssiōe
signant. vl' nuptiaꝝ pignꝰ illaꝝ
quibꝫ eccīā sponsat. Et bn̄ anu
lus ī manu datur ut p opa fides
clarescat et p fidē opa firmēt.
Calceamentū aūt in pedes officiū
euangelizandi denūciat ut cursꝰ
mētis ad celestia tendens a ter
naꝝ cōtagio rerꝝ īuiolatꝰ seruet
et mūdꝰ pedesq; muniūtur exem
plis sup serpentes et scorpiones
securꝰ incedat. Manꝰ ergo et
pedes id est opus ornatꝰ et cursꝰ.
Opus ornatꝰ ut recte viuamus.
Cursus ut ad gaudia etīa pperemꝰ.
Nō eni habemꝰ hic manētē
ciuitatē sꝫ futurā inqrimꝰ. ¶ Et
adducite vitulū saginatū et oc
cidite. Vitulꝰ saginatus ipē idem
dn̄s sꝫ scd̄m carnē et bene sagi
natus q2 caro eius adō sp̄ualis
est optima v̄tutū ut pro totius
mūdi salute sufficiat ī odorē sua
uitatis. ī odorē videlicet īmola
tionis ad deū mitti et p oībus
exorare. Adducē aūt vitulū et
occidē est p̄dicarē xp̄m et mortē
eius īsinuare. Cui etenī cuiq;

nostrum qui recens occiditur cum creditur ac sumitur cum caro eius comeditur cum eius passionis sacramentum et ore ad emundationem percipitur et corde ad imitationem cogitatur. Et manducemus et epulemur quia hic filius meus mortuus erat et revixit perierat et inventus est. Non solum filius qui revixit et inventus est verum pater et servi eius sacrosancti vituli qui pro filio occisus erat carne refecti epulantur quia patris cibus salus est nostra. et patris gaudium nostrorum est remissio peccatorum nec tantum patris et filii et spiritus sancti quia sicut una in divinitate voluntas et operatio. ita et una est delectatio sancte et individue trinitatis. Unde et beatus abraham tres angelos hospitio recipiens vitulum tenerrimum et optimum occidisse eisque cum lacte pane et butiro epulandum legitur optulisse quia qui beatam trinitatem terre devotionis officiis reficere id est letificare desiderat. mortem debet quoque unigeniti filii dei in carne que est una in eadem trinitate persona pie confessionis sinceritate celebrare. Et notandum quod ante stola prima ante anulus ante calceamenta prestantur et sic demum vitulus immolatur quia nisi quisque spem prime mortalitatis induerit. nisi anulo fidei opera premunierit. nisi ipsam fidem pie confitendo predicaverit non potest sacramentis interesse celestibus. Et ceperunt epulari. Iste epule atque festivitates nunc celebrantur per orbem fratrum ecclesia dilatata atque diffusa. Vitulus enim ille in corpore et sanguine domino offertur patri et pascit totam domum. Erat autem filius eius senior in agro. Filius senior populus israel est qui licet in longinquum non abierit non tamen domi sed in agro videtur esse moratus quia ipse iste neque usque ad colenda ydola creatorem deseruit neque legis quam acceperat interiora penetravit. sed hec solum custodia contentus exteriora magis et terrena operari simul et sperare solebat audiens prophetam. si volueritis et audieritis me bona terre comedetis. Et cum veniret et appropinquaret domui audivit symphoniam et chorum. Appropinquat filius domui cum populus ille in quibuscumque israhelitis considerationibus. nam multi tales inventi sunt in eis et sepe inveniuntur labore servilis operis improbato ex eisdem scripturis ecclesie libertatem considerat. Audit symphoniam et chorum sancto spiritu plenos vocibus consonis evangelium predicare quibus dictum est. Obsecro vos fratres ut ipsum dicatis omnes et concordi consensu animam et cor unum in laudes dei. Et vocavit unum de servis et interrogavit que hec essent. Atque dixit illi. Vocat unum de servis cum sumit ad legendum aliquem prophetarum et in eo querens quodammodo interrogat unde ista festa in ecclesia celebrantur in quibus se esse non videt. Respondit ei servus

patris prophetarum. Frater tuus venit et occidit pater tuus vitulum saginatum quia salvum illum recepit. In extremis enim terre fiunt fratres tui, sed inde maior exultatio cantantium domino canticum novum, quia laus eius ab extremis terre. Et propter eum qui absens erat occisus est ille tuus dictum est holocaustum tuum tibi pingue fiat. Indignatus autem noluit introire. Pater autem illius egressus cepit eum rogare. Indignatur etiam nunc et adhuc non vult introire. Cum ergo plenitudo gentium intraverit egredietur oportuno tempore pater eius ut etiam omnis Israel salvus fiat. Ex cuius parte cecitas facta est. vel ut absentia in agro donec plenitudo filii minoris longe in regione gentium constituti rediens ad manducandum vitulum intraret. Erit enim quandoque aperta invocatio iudeorum in salutem evangelii quam manifestationem vocationis nunc egressum patris appellat ad rogandum maiorem filium. Et ipse respondens dixit patri suo. Ecce tot annis servio tibi et numquam mandatum tuum preterii. Mirum quomodo ille populus numquam mandatum dei preterisse dicatur. Sed facile illud occurrit neque de omni mandato dictum est, sed de uno maxime necessario quo nullum alium deum colere iussus est. Neque iste filius in omnibus israelitis, sed in his intelligitur habere personam qui numquam ab uno deo ad simulacra conversi sunt. Minus enim numquam in agro positus iste filius terrena desideraret ab uno tamen deo ista desiderabat bona. Unde etiam patris testimonio comprobatur cum dicitur. Tu mecum es semper. Non enim qui mentiretur redarguit, sed secum perseverantiam eius approbans ad perfruitionem potioris atque iocundioris exultationis invitat. Et numquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer. Peccator quippe hedi nomine significari solet. Sed absit ut antichristum intelligamus. Multum enim absurdum est cum huic dicatur. Tu mecum es semper hoc a patre optasse ut antichristo crederet. Neque enim omnino in eis iudeorum qui antichristo credituri sunt istum filium fas est intelligi. Quomodo autem epularetur si ipse est antichristus, qui ei non credet. Aut si hoc est epulari ex hedi occisione quod est de antichristi perditione letari. Quomodo dicit filius quem recipit pater hoc sibi non fuisse concessum cum omnes filii dei de illius adversarii dampnatione letaturi sint. Nimirum ergo ipsum dominum sibi negatum ad epulandum conqueritur dum eum peccatorem putat. Cum enim hedus est illi genti id est cum eum sabbati violatorem et prophanatorem legis existimat iocundari epulis eius non meruit. ut quod ait. Numquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer. Tale sit ac si diceret. Eum qui mihi hedus videbatur numquam dedisti mihi ad epulandum corpus mihi illum ipsum non credens quo mihi hedus videbatur. Unde autem dicit cum amicis

meis n ce p

meis aut ex psona principu cum
plebe itelligit aut psona ihero
solimitaru cu veteris pplis iuda.
Sz postq filius tuus h q devo
rauit sbam sua cu meretricibus
uenit. occidisti illi vitulu sagina
tu. Meretrices s gentiliu supsti
tiones cu quibz substatia dissi
pare est. relicto vno conubio ver
bi dei cu turba demonu cupidi
tate turpissia fornicari. At ipe
dixit illi fili tu sp mecu es et oia
mea tua st. epulari aut et gaude
oportebat q fr tuus mortu erat
et reuixit pierat et iuentus e. Nō
dicit et oia mea tua st nō puta
du est ita dictu qi nō sit et fres
ut taq in terena hereditate patia
tis agustias. Quō possint ee
oia maioris si ht etia ibi minor
pte sua sic et a pfectis et ppur
gatis ac ia imortalibz filiis ha
bent oia ut sint et oim singla
et oia singulorz. Ut eni cupidi
tas nichil sine angustia. ita ni
chil cu angustia caritas tenet.
Cu ergo btitudine illa optine
rimus ma erit ad viuendu su
piora ad conuenendu eqlia nostra
erit ad dnandu inferiora. Hi
que aut monet quō pri suppli
cans ueritas dicat et mea omnia
tua st et tua mea st. cui simili
mu videt sonare qd huic filio
dr et oia mea tua st. sciat vni
geniti filii ee oia que pris st.
P hoc q etia ipe deus e et de
pre natus pri est eqlis. Nā et
illud qd de spu sco loques ait.
Oia que habz pr mea st ppterea
dixi q de meo accipiet et anu
ciabit uobis. De hijs dixit q
ad ipaz pris ptinet diuinitate in
qbz illi e equalis oia que habz
pr habendo. Neqz eni sps scus
de creatura q pri est subiecta
et filio erat suscepturus qd ait
et de meo accipiet. Sz utiqz de
pre de quo pcedit sps de quo
natus est filius. Siue utiqz
duos filios hos ad utruqz ppliu.
siue ut qbusda placet ad duos
quoslibz hoies penitete videlz
iustu. uel qui sibi iustus videat
referre uoluceis. Cogaudeat ma
ior fr. q fr minor mortuus fuat
et reuixit. pierat et iuentus est.

Explicit lib ~~tercius~~ qrtus Incipit lib quintus

Postq mur
murantes de pcor
uel potius peni
tentiu receptione
eos qui sibi iusti videbant tribz
optimis pabolis de quibz sup
disputatu est saluator redargut
tores salute resipiscentiu deo q
de et angelis gratissima. sed
iudeis hoibz gravissima. Cetera
mox. Mutaoqz de eleosina da
da et ptinoma seqda subiu
gens. pia iusta discretioe mani
festat eos qui bona terena disp
serit dederintqz paupibz. ab
hijs i etna tabernacula recipie

dos illos vō qui in hijs soli luxuria
ri desiderint in īferno sepeliendos
et nec stillā aq̄ p modicumq; phē
nes tormētoꝝ ardēs uel ad mo
mentū rfrigerare q̄ant eē nar
rauos. Nā videlicz ordo pdicā
di aptissim9 ē. ut post pniam
elēosina. id ē opus mīe sugge
ratur. Ille eni iuste a deo peni
tens ut sui misereat impetrat
qui pximi īdigentis q̄ntū va
leat ipē misereri nō tardat. Ac
qui auertit aurē suā ne audiat
paupem. orō eius erit execrabilis.
Vnd et iohēs baptista cū trbis
suaderet ne merito sue sterili
tatis in ignē mitterent dig
nos pnīe fructus eē faciēdos.
mox salutis sue ꝯsiliū q̄rētibz
adiunxit atqz ait. Qui habet
duas tunicas det nō habenti.
et qui escas similr faciat. Et
idē pharizei ac scribe nō min9
auaricie q̄ supbie peste languē
tes sicut penitētibz ueniā sic
et egentibz pecuniā; dare nega
bant. Verꝫ ille qui vult oīns
hoīes saluos fieri et ad agnitio
nē veritatis uenire. Nūc ad eos
nūc eis audientibz ad discipu
los suos ūba faciendo ꝯsuete
pietatis dona benign9 īpendē
nō cessat. Vnde veniam9 ad textū.

cap. xvi

Dicebat āt ad Cap. xvi.
discipulos suos. Hō
quidā erat diues et habebat
villicū et hic diffamat9 est
bō
apud illū q̄i dissipasset bona ipius et
vocauit eū et ait illi. Quid hoc
audio de te. redde rōnē villica
tionis tue. Iā eni nō poteris villi
care. Ait aūt villicus int̄ se. Quid
faciā q: dns meus aufert a me
villicationē. Fodē nō ualeo mē
dicare erubesco. Scio qd faciā
ut cū amotus fuero a villicatiōe
recipiāt me in domos suas. In
villico hoc quē dns eiciebat de
villicatu et laudauit eū q̄i fu
turū sibi pspexisset. Nō omia
debem9 ad imitandū sumē. Nō
eni aut dnō nrō facienda ē fraus
ī aliquo. ut de ipā fraude elemo
sinas faciam9. aut eos a quibz
recipi uolum9 ī tabnacula etna
tamq̄ debitores dei et dni nri
fas est īntelligi cū iusti et sci sig
nificent hoc loco. qui eos intro
ducūt ī tabnacula etna q̄ necessita
tibz suis terena bona ꝯmunica
uerūt. De quibz etiā dicit. Et
si quis alicui eoꝝ calicē aq̄ fri
gide dedit tm̄ in noīe discipuli
nō pdet mercedē suā. Sz etiā eō
trario dicuntur iste silitudinēs. ut
īntelligam9 si laudari potuit ille
a dnō cui fraudē faciebat. q̄nto
amplius placeāt dnō deo. qui
scdm eius pcepta illa opa faciunt.
Dicit eni de iudice īniquitatis
qui interpellabat a vidua ꝯpa
tionē duxit ad iudicē deū cui
nulla ex pte iudex īniquus cō
ferendus ē. Villici sane voca

bulo divitias eos qui pecunias habent non iam dominos sine sed aliene potius rei dispensatores esse putandos. Qui si iuxta huius servi exemplum sedulo timende villicationis actionis a tempore providerint reddende. Facile terrenorum omnium dilectione simul et delectatione nudati plus sibi de amicis conquirendis in futuro quam de divitiis in presenti colligendis prospicere curabunt. Qui multa semper anxius premeditando. Quid faciam inquit. Fodere non valeo et mendicare erubesco. Ablata quippe villicatione fodere non valemus quia finita hac vita in qua tantum licet operari neque ultra bone conversationis fructum ligone devote compunctionis licet inquirere. Mendicare confusionis est. Illo scilicet pessimo genere mendicandi quo virgines ille fatue mendicasse referuntur. que ingruente tempore nuptiarum oleo virtutum deficiente sapientibus dixerunt. Date nobis de oleo vestro quia lampades nostre extinguuntur. Et de quo salomon ait. Propter frigus piger arare noluit. mendicabit ergo estate et non dabitur ei. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo. Quantum debes domino meo. At ille dixit. Centum cados olei. Dixitque illi. Accipe cautionem tuam et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes. Qui ait. Centum choros tritici. Ait illi. Accipe litteras tuas et scribe octoginta. Cados grece amphora est continens urnas tres. Chorus vero modios triginta impletur. Quod autem de centum cadis olei quinquaginta scribi fecit a debitore et de centum choris tritici octoginta ad nichil aliud valere arbitror nisi ut ea que sibi in sacerdotes atque in levitas iudeorum quisque operatur in Christi ecclesia habundet. Iustitia eius super scribarum et phariseorum ut cum illi decimas darent isti dimidias dent sicut non de fructibus sed de ipsis bonis suis fecit zacheus aut certe dupliciter decimas ut duas decimas dando superet impendia iudeorum. Nisi forte quis simpliciter accipiendum putet quia omnis qui indigentiam cuiuslibet pauperis sanctorum vel ex dimidia vel certe ex quinta parte quantum xx vel l ad centum sunt alienaverit eum sue misericordie sit donandus mercede.

Et laudavit dominus villicum iniquitatis quia fecisset prudenter. Quia filii huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Audiant sapientes huius seculi ut stultam sapientiam deserere et sapientem dei stultitiam discere querant. Quantum eorum sapientiam divina caritas estimavit. quos non vere prudentes sed in generatione sua prudentes esse commemorat. Iuxta hoc quod alibi dicitur. Ve qui sapientes estis in oculis vestris et coram vobismetipsis prudentes. nemo et amatores eterne vite filios lucis appellando. non aliud eos

qui sapientes sunt ut et faciant mala bonum autem facere nescierunt quam filios esse arguit tenebrarum. Filii autem lucis et filii huius seculi vocantur. Quomodo filii regni et filii perditionis. Cuius enim quisque agit opera eius cognominatur et filius. ¶ Et vobis dico facite vobis amicos de mammona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. ¶ Mammonam iniquitatis ob hoc appellat istam pecuniam quam possidemus ad tempus. Nam mammona divitie interpretantur. Nec sunt iste divitie nisi iniquis qui constituunt in eis spem atque copiam beatitudinis sue. A iustis vero cum hec possidentur est quidem ista pecunia. sed non sunt illis divitie nisi celestes et spirituales quibus indigentiam suam spiritualiter supplentes exclusa egestate et miseria beatitudinis copia ditabuntur. Si autem hii qui prebent elemosinam de iniquo mammone faciunt sibi amicos a quibus in eterna tabernacula recipiantur. quanto magis hii qui spirituales largiuntur epulas qui dant conservis cibaria in tempore suo. certissime debent spe summe retributionis erigi. ¶ Qui fidelis est in minimo et in maiore fidelis est. et qui in modico iniquus est et in maiore iniquus est. Sunt qui viscera pietatis et opera misericordie que pecuniis debent ignorantes. merito se tamen castitatis vigiliarum longe orationis plene fidei ieiuniorum ceterarumque virtutum que dei dilectio gignere solet veraciter fideles existimant. Sed ipso iudice attestante. Qui fidelis est in minimo id est in pecunia cum paupere participanda et in maiore fidelis est illo videlicet actu quo spiritualiter adherere creatori et unus cum eo spiritus effici desiderat. At qui temporalia que possidet recte dispensare dissimulat eternorum sibi gloriam de qua timeret evacuat. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, deum quem non videt quomodo potest diligere. Et sicut idem dicit. Qui habuerit substantiam mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas dei manet in eo. ¶ Si in iniquo mammone fideles non fuistis quod verum est quis credet vobis. De iniquo mammone quod divitias malorum significat supra exemplificatum est quarum mentione salvator alibi dicit quod fallacia divitiarum suffocat verbum. Veras autem divitias vel ipsa eterne vite gaudia de quibus scriptum est. Que divitie hereditatis eius in sanctis vel spiritualium virtutum quibus ad vitam pervenitur copiam significat de quibus dicit ysayas. Divitie salutis sapientia et scientia timor domini ipse thesaurus eius. ¶ Et si in alieno fideles non fuistis quod vestrum est quis dabit vobis. Aliene sunt a nobis huius seculi facultates id est extra naturam site. nichil intulimus in hunc mundum haud dubium nec auferre quid possumus. Nostra autem possessio regnum celorum

ma vita xpi est nrm opus et
spualium opm fructus. De qbz
salomo ait. Receptio aie viri
pie dine eius. Arguit at pha
zeos fraudis et avaricie q qm
i facultatibz suis fideles no fue
rut vera zditoris bona puatim
hre malentes nec xpm accipe
meruerut que publicanus iste cuius
paulo ante memi zacheus ut
acquire poss dimidia pte bo
noz suoz optulit. Nemo
servus pt duobz dnis servire
sicut salvator dixit qr no valet
sil' trasitoria et etna dilige. In
eni etnitate diligimus aliena te
poralia i usu no affectu possi
demus. Aut eni vnu odiet
et alterz diliget aut vni adhe
bit et alterz ztepnet. Hec v
ba diligent zsideranda st. Na
qui st duo dni zsequt exponit
dicens. no potestis deo et ma
mone servire. Audiat h ava
rus. audiat q se censet vocabu
lo xpiano: no posse sil' ma
mone hoc est divitijs xpoqz
servire. Et tn no dixit qui ht
divitias h qui servit divitijs.
Qui eni divitiarz servus est
divitias custodit ut servus. Sed
qui servit mamone illi utiqz
servit qui rebz istis terrenis
merito sue pversitatis ppositus
pnceps huius sli a dno dicit.
Ergo at vnu odiet et alterum
diliget ut fieri debz odiet scilz

dyabolu et diliget dm. Aut vni
adherebit et alterz ztepnet. ad
herebit scilz dyabolo cuiqz eius p
mia tpalia sectat. Contepnet at
dm no dixit odiet. h sicut solent
minas eius postpone cupidita
tibz suis qui de bonitate eius ad
ipunitate sibi blandiut. Quibz
p salomone d. fili ne adicias
pctm sup pctm et dicas. misera
tio dei magna e. Audiebant
at oia hec pharizei qui erant
phari auari et deridebat illu.
Monebat qde dns scribas et
pharizeos no supbe sape no
de sua iusticia psume h et pcto
res publicanosqz tpe penite
tes. et sua q forte iacerent eleo
sinis pcta redime. Sz illi prep
tore mie humilitatis et p simoie
duas marie irridebat ob cau
sas qr scilz uel minus utilia ne
qz vniqz facienda qi noxius im
paret uel ee utilia h a se iam
fra superfluus igeret. Et ait
illis vos estis qui iustificatis
vos cora hominibz deus at novit
corda vra qr qd hominibz altu
est abhominatio est apud deu.
Iustificant se cora hominibz qui
pctores quide qi infirmos des
peratosqz ztepnut se at ipsos
qi pfectos. In omnibz ausreqz sin
gularis expertes elemosinaru
remedio opus no credut habe.
Sz hec noxii tumoris altitudo
qua sit iusticia dapnada vidz

Qui at servitutis excussit iugu
distribuit eas ut dns

ille qui illuminabit absondita tene
brarum et manifestabit consilia cor
dium. ¶ Lex et prophete usque ad iohannem
ex eo euangelizatur ut omnis in il
lud vim facit. Disputantem contra
philargiriam saluatorem pharisei
deridebant qui contraria legi prophetisque
preceptis ubi multi et ditissimi fuis
se et tamen placuisse deo legerentur.
Sed et ipse moyses prophetam quem re
gebat si legem sequeretur omnibus que
terra gignit bonis habundaturum
sui autem negligenter peste fame in
opia cunctisque malis perderet esse
feriendum. Quibus vice occurrens
ostendit inter legem et euangelium si
cut promissionum ita et preceptorum
non minimam debere esse distantiam et
maiora quidem prophetas regnum celorum
tantum imperari ab eodem unoque deo
qui celum fecit et terram. Ibi namque dictum
est. Si uolueritis et audieritis
me bona terre comedetis. hic vero
beati pauperes quoniam ipsorum est regnum
celorum. Ideoque cum dixerit terre regnum
dei euangelizari addidit et
omnis in illud vim facit. Magna
enim vis et violencia grandis
est nos terra genitos celorum sedem
querere possidere velle. per virtutem quod
non potuimus tenere per naturam. nec
solum frena conpescere. sed et linguas
nos deridentium talia conpescentes.
Hoc enim subdidit cum de spernen
dis diuitiis locutus a phariseis
esset derisus. Facilius est autem ce
lum et terram preterire quam de lege unum

apicem cadere. Ne putaretur in eo quod
dixit lex et prophete usque ad iohan
nem legis uel prophetarum ab eo des
tructionem predicari manifeste pro
testatur. Facilius maria mundi ele
menta quam minima verba legis. Et re
uera preterit enim figura huius mundi.
Et alibi. Celos autem nouos et ter
ram nouam et promissa ipsius expec
tamus in quibus iusticia habitat.
De lege autem nec unus quidem litere sum
mitas hoc est ne minima quoque et le
uia uel supersticiosa videntur a sacra
mentis spiritualibus vacant quia omnia
recapitulentur in euangelio et tamen
lex et prophete usque ad iohannem quia
non potuit ultra venturum prophetari quem
iohannis precursoris iam venisse clama
bat. ¶ Omnis qui dimittit uxorem
suam et ducit alteram mechatur et
qui dimissam a viro ducit mechatur.
Nondum de lege imperfectum non viola
dum poterant uno exempli gratia
de illo supposito testimonio confirmat
ut ex hoc uno discerent etiam in
ceteris non soluenda sed adimplen
da legis decreta venisse. Cuius
expositionem testimonii si qui plenius
videre desiderant. non minima sed maiora
monimenta scrutentur. beatissimi et
enim patres augustinus in libro de
sermone domini in monte primo. Iohannes
et ambrosius in commentariis eua
gelistarum mathei et luce. sed et
alii quam plurimi in suis quoque opus
culis de illo satis superque dixe
runt. ¶ Homo quidam erat di

ues et induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide. Purpuram regni habitum esse colore marinis e conchilibus tinctam nemo fere dubitet. nam conchilia ferro circumcisa lacrimas purpurei coloris quibus lana tinguatur emittunt. Byssum vero genus est quoddam lini nimium candidi et mollissimi quod greca papatet vocant. Admonuerat autem dominus supra facere amicos de mamona iniquitatis qui dum ab hac vita defecimus recipiant nos in eterna tabernacula. Quo audientes pharisei deridebant. Unde ille qui proposuerat exemplis astruens. ostendit igitur purpuratum divitem irremediabiliter apud inferos cruciatum. quia pauperem lazarum a quo in vite tabernacula recipi poposcit amicum sibi facere neglexerat. Nonnulli autem putant precepta veteris testamenti districtiora esse quam novi. sed hii nimirum improvida consideratione falluntur. In illo enim non tenacia sed rapina mulctatur ubi res iniuste sublata restitutione quadrupli punitur. Hic autem dives iste non abstulisse aliena reprehenditur sed propria non dedisse. Nec dicitur quia vim cuiquam unumquempiam oppressit. sed quia in acceptis rebus se extulit. Hinc ergo summopere colligendum est qua pena mulctandus sit qui aliena diripit si inferna dampnatione percutitur qui propria non largitur. Et sunt nonnulli qui cultum subtilium preciosarumque vestium non putant esse peccatum. Quod si videlicet culpa non esset nequaquam sermo dei tam vigilanter exprimeret quod dives qui torquetur apud inferos bysso et purpura indutus fuisset. Nemo quippe vestimenta preciosa nisi ad inanem gloriam querit unde licet ut ceteris honorabilior esse videatur. quam culpa melius possimus etiam ex adverso colligere. quia si affectio vilis indumenti virtus non esset. evangelista de iohanne vigilanter non diceret. Erat indutus pilis camelorum. Sed nondum nobis magnopere est in ore veritatis de superbo divite et de humili paupere quantus sit ordo narrationis. Ecce enim dicitur homo quidam erat dives. et protinus subiungitur. ¶ Et erat quidam mendicus nomine lazarus. Certe in populo solent plus nomina divitum quam pauperum sciri. Quid est hoc quod dominus de paupere et de divite verbum faciens nomen pauperis exponit nomen proprium divitis uel agnomen non dicit nisi quod deus humiles novit atque approbat et superbos ignorat. Unde et quibusdam de miraculorum operatione superbientibus in fine dicturus est. nescio unde sitis. discedite a me omnes operarii iniquitatis. At contra moysi dicitur. Novi te ex nomine tuo. Ait ergo de divite. homo quidam. Ait de paupere. egenus nomine lazarus. Ac si dicat aperte. pauperem humi-

lem scio. superbu diuite nescio. Illum
cognitu p approbatione habeo. hunc
p iudiciu reprobationis ignoro. ¶
Qui iacebat ad ianua eius ulceribus
plenus cupiens saturari de micis que
cadebant de mensa diuitis et nemo
illi dabat. sed et canes veniebant
et lingebant ulcera eius. Plenus
ulceribus mendicus lazarus ante
ianua diuitis iacet. Qua de re
una dns duo iudicia expleuit.
Habuisset enim fortasse aliqua ex
cusatione diues si lazarus paup
et ulcerosus ant ianua eius no ia
cuisset: si remotus fuisset. si eius in
opia no esset oculis plena importuna.
Rursus si longe diues fuisset ab
oculis ulcerosi pauperis minore
tolerasset temptatione paup in aio.
Sed du egenu et ulceratu ant ia
nua diuitis et diciis affluentis
posuit in una eademq re. et ex vi
sione pauperis no miserentis diuitis
cumulu dapnationis intulit. Et
rursu ex visione diuitis temptatu
cotidie paupere pbauit. Cui cre
poterat ad pena sufficere paup
tas etia si sanus fuisset rursu suf
fecisse egritudo et si subsidiu ad
esset. Sed ut pbaretur amplius
paup simul hunc et paupertas et
egritudo tabescebat atque insuper vi
debat precedente diuite obseque
tibus circueis fulciri et se infirmita
te et inopia a nullo visitari.
Nam quod ad visitandu nemo ei
accederat testantur canes qui lingebant

vulnera eius lingebant. Ex una
ergo re omnipotens deus duo iudi
cia exhibuit du lazaru paupere
ante ianua diuitis iacere pmisit
ut et diues ipsius dapnationis
sibi augeret ultione et temptatus
paup cresceret ad remuneratione.
¶ Factu est aut ut moreretur mendicus
et portaretur ab angelis in sinu
abrahe. Mortuus est aut diues et
sepultus in inferno. Sinus abra
he requies est beator paupm quor
est regnu celor qui post hanc
vita recipiunt. Sepultura inferni
penar profunditas que superbos et
immisericordes post hanc vita vorat.
¶ Eleuans aut oculos suos cu esset
in tormentis vidit abraha a longe
et lazaru in sinu eius. Et ipse
clamans dixit. pr abraha mise
rere mei et mitte lazaru ut intin
guat extremu digiti sui in aqua
ut refrigeret lingua mea quia cru
cior in hac flamma. O quanta est sub
tilitas iudicior dei. O quam distric
te agit bonor actuu maloruque
retributio. Cre superius dictu est quod
in hac vita lazarus cadentes mi
cas de mensa diuitis querebat et
nemo illi dabat. Nunc de suppli
cio diuitis dicitur quod de extremo di
gito lazari distillari aqua in ore
suo concupiscit. Qui ergo mense
sue minima dare noluit. in inferno
positus usque ad minima querenda
puenit. Sed nondu vacare est quod
sit quod diues in igne positus lin

guã suã refrigerari petit. Nos qp
pe est sacri eloquij ut aliquid aliud
dicat. sed ex eodẽ dicto aliud innuat.
Superius autẽ huĩc superbũ diuitẽ dñs
nõ loquacitati vacantẽ dixerat.
sꝫ superflue conuiuantẽ. Neqꝫ huĩc de
loquacitate narrauit. sꝫ cũ elatioẽ
et tenacia de edacitate peccasse.
Sꝫ qꝛ habundare ĩ conuiuijs loqui-
tas solet. is qui hic male conuiuatꝰ
dr̃ apud inferos grauiꝰ ĩ lingua ar-
dere phibetur. Sꝫ cũ grauj valde
pauore pensandũ est hoc qđ sequit͛.
¶ Et dixit illi abrahã. Fili recorda
re qꝛ recepisti bona in vita tua et
lazarus similr̃ mala. Nũc autẽ
hic consolatur tu vero cruciaris. Ecce
enĩ cũ dr̃. Recepisti bona in vita
tua. indicatur et diues iste boni ali-
qđ habuisse. ex quo in hac vita
bona reciperet. Rursumqꝫ cũ de laza
ro dr̃ qꝛ recepit mala. pfecto mõ
strat͛ et lazarũ habuisse malũ ali-
ignis qđ quo purgaret͛. Sꝫ mala lazari
purgauit ĩopie. et bona diuitis
remunerauit felicitas transeuntis vi-
te. ¶ Et in hijs omnibꝫ inť nos et
vos chaos magnũ firmatũ est ut
hij qui volũt hinc transire ad nos
nõ pñt venire. neqꝫ inde huc trans
meare. Qua in re valde qrendũ
ē quõ dicat͛ hij qui volũt ad nos
transire nõ pñt. Na etenĩ hij
qui in inferno sũt ad btõrꝫ sorte trans
ire cupiũt dubiũ nõ est. Qui vero
iam in btitudinis sorte suscepti
sũt quo pacto dicit͛ qꝛ transire ad eos
qui in inferno cruciari volũt. sꝫ sicut
transire reprobi ad electos cupiũt.
id ē a suppliciorꝫ suorꝫ afflictioẽ
migrare. ita ad afflictos atqꝫ in
tormentis positos transire iustorꝫ
ē. mẽte ne p miam eos qꝫ velle
liberare. Sꝫ qui volũt de btõrꝫ
sede ad afflictos atqꝫ ĩ tormẽtis
positos transire nõ pñt. qꝛ iustorꝫ
aĩe quãuis in sue naẽ bonitate mi
sericordiã habeãt iã tũc auctoris
sui iusticia cõiũcte tanta rectitudiẽ
constringunt͛ ut nulla ad reprobos
compassione moueant͛. Sꝫ postqꝫ
ardenti diuiti de se spes tollit͛
eius aĩus ad ppinquos quos re-
liquerat recurrit. Na reproborꝫ mẽ-
te pena sua quãqꝫ inutilit͛ erudit
ad caritatẽ. ut tũc etiã suos spũa-
lit͛ diligant qui hic dũ pcĩa di-
ligerent nec se amabãt. Vñ nũc
sequit͛. ¶ Et ait rogo te ergo pr̃
ut mittas eũ in domũ pris mei
habeo enĩ quĩqꝫ frẽs ut testetur
illis ne ipĩ veniãt in hũc locũ
tormentorꝫ. Qua in re nondũ
ē. ardenti diuiti cẽtra ad suppli
ciũ cumulant͛ ad penã namqꝫ
suã ei et cognicio seruat͛ et meo-
ria. Cognoscit enĩ lazarũ quẽ
despexit fratrumqꝫ suorꝫ meminit
quos reliquit. Perfecta nãqꝫ ei ultio
quippe de paupe nõ esset si hũ
in retributione nõ cognosceret. Et
pfecta pena in igne nõ esset. si
nõ hoc qđ ipse patit͛ et suis ti
meret. Vt ergo peccatores amplius

in supplicio puniantur et eorum vident gloriam quos contempserunt et de illorum etiam pena torquentur quos inutiliter amaverunt. Credendum vero est quod ante retributionem extremi iudicii iniusti in requie quosdam iustos conspiciunt, ut eos videntes in gaudio non solum de suo supplicio sed etiam de illorum bono crucientur. Iusti vero in tormentis semper intuentur iniustos, ut hinc eorum gaudium crescat quia malum conspiciunt quod misericorditer evaserunt. Tanto quoque maiores ereptori suo gratias referant quanto vident in aliis quod ipsi perpeti si essent relicti potuerunt. Quia per creatoris sui claritatem quam vident nichil in creatura agitur quod videre non possint. ¶ Et ait illi abraham: habent moysen et prophetas audiant illos. Sed qui verba dei despexerat hec audire non posse suos audire sequaces estimabat. Unde et respondet dives. ¶ Non pater abraham sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agerent. Cui mox veritatis sententia dicitur. ¶ Si moysen et prophetas non audiunt neque si quis ex mortuis resurrexerit credent.

Nam innimirum qui verba legis despiciunt redemptoris precepta qui ex mortuis resurrexit quanto subtiliora sunt tanto difficilius implebunt. Et innimirum constat quia cuius dicta implere renuunt ei procul dubio recusant. ¶ Quem vero iuxta allegoriam dives iste qui induebatur purpura et bisso et epulabatur cotidie splendide nisi iudaicum populum significat qui cultum vite exterius habuit, qui acceptis legis deliciis ad nitorem usus est non ad utilitatem. Quem autem lazarus plenus ulceribus nisi gentilem populum figuraliter exprimit qui cum conversus ad dominum peccata sua confiteri non erubuit huic vulnus in cute fuit. In cutis quippe vulnere virus a visceribus trahitur et foras erumpit. Quid est ergo peccatorum confessio nisi quedam vulnerum ruptio, quia peccati virus salubriter aperitur in confessione quod pestilenter latebat in mente. Sed lazarus ulceratus cupiebat saturari de micis que cadebant de mensa divitis et nemo illi dabat, quia gentilem quemque ad cognitionem legis admittere superbus ille populus despiciebat. Qui doctrinam non ad caritatem legis habuit sed ad elationem quasi de acceptis opibus tumuit. Et quia ei verba defluebant de scientia quasi mice cadebant de mensa. At contra iacentis pauperis vulnera lingebant canes. Non numquam solet in sacro eloquio per canes predicatores intelligi. Canum etenim lingua vulnus dum lingit curat.

Nam et doctores sancti dum in confessione peccati nostri nos instruunt quasi vulnus mentis per linguam tangunt. Et quia nos loquendo a peccatis eripiunt quasi tangendo vulnera ad salutem reducunt. Unde bene lazarus interpretatur, quia ipsi hunc ad ereptionem iuvant qui eius vulnera per lingue correp-

nonẽ curant. ¶ Contigit v^o ut v^t q3
moret^r dives qui īduebat^r purpura
et bisso sepultus in īferno. In sinū
v^o abrahe lazarus ab angelis duc
tus est. Q^d abrahe sinus nisi se
cretū requiẽ sig^t p^ris. De qua ve^ri
tas. Multi inquit venie^t ab oriẽ
te et occidente et r^ecubent cū abra
ham ysaac et iacob in regno celoz.
Filij aut̄ regni eicient^r in tenebras
exteriores. Qui eñ īdutus pur
pura d^r recte filius regni vocat^r
qui de longinquo ad videndū o
culos levat lazarū q^r p dapnatio
nis sue supplicia īfideles in imo
s^t. fideles quosq3 ante diẽ extremi
iudicij sup se in requie attendūt
quoz post gaudia ɔtemplaĩ nul
latenus p^nt. Longe v^o q^d ɔspiciūt
q^r illuc p meritū nõ attingunt.
In lingua aut̄ amplius arde^re ostẽ
ditur cū dicit. Mitte lazarū ut
īnnguat extremū digiti sui et re
friget linguã meã q^r crucior in
hac flamma. Infidelis p^plus ver
ba legis ĩ ore tenuit qui ope ser
vare contēpsit. Ibi ergo amplĩ9
ardebit ubi se ostendit scire q^d fa
cere noluit. Ab extremo digiti se
tangi desiderat q^r etinis suppliciis
datus optat operatione iustoz ul^t
ultima p^ticipari. Cui r~ndet^r q^r
in hac vita bona recepetūt quia
omẽ suū gaudiū felicitatẽ tran
sitoriã putavit habẽ. Hic etenī
p^nt et iusti bona. nec tñ hic ĩ re
cõpensatione recipe^r. Qa dum
meliora id ẽ eterna appetūt corū
iudicio q^libz bona affluerīt cū suis
desiderijs estuat^r bona nīme vi
dent^r. Int^r hec quoq3 nondū est
q^r ei d^r. Memẽto fili. Ecce eñ fi
liū vocat abrahã quẽ tñ a tor
mento nõ liberat. Na hui9 īfi
delis p^pli p^recedentes p^res fideles.
q^r multos a sua fide deviasse cõsi
derāt eos nulla cõpassiõe a tor
mentis eripiūt quos p carnẽ fi
lios r^ecognoscūt. In tormẽtis aut̄
dives positus quiq3 se hrẽ f^res
p^hibet q^r supbz id ẽ iudaicus
p^plus qui ex magna iã p^te dap
natus est sequaces suos quos
sup terrã reliquit quīq3 sensibz
corporis deditos novit. Quinario
ergo nu^o f^res quos r^eliq^rat ex
primit. q^r eos ad sp^ualem ĩtel
ligentiã nõ assurge^re in īferno
positus gemit. Petit ut ad eos
lazarus mittat^r. Cui q^r moysen
et p^phas habeant d^r. Sed ait
q^r nõ credūt nisi q^s ex mortuis
r^esurrexit. Cui p^tin9 r~ndet^r. Si
moysen et p^phetas nõ audiūt
nec si q^s ex mortuis r^esurrexit
credent ei. Certe de moyse ve^ri
tas dicit. Si crederẽtis moysi cre
derẽtis utiq3 et michi. de me eñ
ille sc^ripsit. Impletur ergo q^d p
abrahe r~sionẽ d^r. Ex mortuis
eñ dñs r^esurrexit. Sed iudaic9
p^plus q^r moysi crede^re noluit ei
etiã qui r^esurrexit a mortuis
crede^re contēpsit. Cuiq3 moysi

verba spiritualiter intelligere renuit ad eum de quo moyses locutus fuerat non peruenit.

Capitulum .xvii.

Et ait ihesus ad discipulos suos. Impossibile est ut non veniant scandala. ve autem illi per quem veniunt. Dicit apostolus. Oportet et hereses esse ut qui probati sunt manifesti fiant in vobis. Impossibile est ergo in hoc mundo erroribus erumpnisque plenissimo scandala sepissime non venire. sed ve illi qui quod impossibile non venire suo vicio facit ut per se veniat. Ubi quamvis generaliter sententiam suam vel aliquis falsus frater vel ipse iudas qui proditionem animo versabat intelligi queat tamen iuxta consequentiam sermonis huic locus ad superiora respicit ubi dominus de elemosina danda locuturus a phariseis deridetur. Qui enim perte loquente vituperat scandalum profecto id est offendiculum et ruinam auditoribus prebet infirmis maxime si et ipse cum phariseis legis videatur habere scientiam. Quem increpans apostolus ait. Et peribit infirmus in tua scientia frater propter quem christus mortuus est. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius et proiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis istis. Secundum morem provincie loquitur quo maiorum criminum ista apud veteres iudeos pena fuit ut in profundum ligato saxo demergerentur. Et revera utilius est innoxium pena quamvis atrocissima temporaria cum vitam finire corpoream quam fratri innocenti mortem anime inferre perpetuam. Recte autem qui scandalizari potest pusillus appellatur. Qui enim magnus est quecumque viderit quecumque passus fuerit non declinat a fide. Qui autem pusillus est animo et parvus occasiones querit quomodo scandalizetur. Propterea denique oportet nos maxime consulere hys qui parvi sunt in fide ne occasione nostri offendantur et recedant a fide ac decidant a salute. Notandum sane quia in medio bono opere aliquando cavendum est scandalum proximi aliquando vero pro nichilo contempnendum in quantum enim sine peccato possumus vitare proximorum scandalum debemus. Si autem de veritate scandalum sumitur utilius permittitur scandalum nasci quam veritas relinquatur.

Attendite vobis si peccaverit frater tuus increpa illum et si penitentiam egerit dimitte illi. Tale quid et in deuteronomio legimus. Ne oderis fratrem tuum in corde tuo sed publice argue illum. ne habeas super illo peccatum. Quo igitur ordine scandala declinare et ve perpetuum vitare possimus insinuat. Si nos videlicet ipsos ne quem ledamus attendimus. si peccantem zelo iusticie corripimus. si ex corde penitenti misericordie pietatisque viscera impendimus ubi caute intuendum est. quia non passim peccanti dimittere sed penitentiam agenti dimittere iubemur. Et primum quidem peccantem misericorditer increpare ut

sic tamen postmodum habeamus iuste
dimittere. Qui ergo fratrem videns
peccare tacuerit. non minus domini
precepti transgressor est quam is qui eidem
penitenti veniam dare noluit. Qui
dixit si penituerit dimitte pre-
misit si peccaverit increpa. Itaque
venia fratri post increpationem largien-
da est sed illi utique qui se peniten-
do ab errore converterit ne vel diffi-
cilis venia vel remissa sit indulgen-
tia. Et si septies in die pecca-
verit in te et septies in die conver-
sus fuerit ad te dicens penitet
me dimitte illi. Septenario numero
non venie dande terminus ponitur
sed vel omnia peccata dimittenda vel
semper dimittendum precipitur penitenti.
Solet enim sepe per septem universitas cuiusque
rei aut temporis universitas iudicari.
Unde quod in psalmo canitur. Septies
in die laudem dixi tibi. nichil aliud
est quam semper laus eius in ore meo.
Nam et alibi petro interroganti
quotiens peccanti in se fratri dimit-
tat an usque septies. Respondit
dominus non tibi dico usque septies: sed usque
septuagies septies id est quadragin-
gentis nonaginta vicibus ut toties
peccanti fratri dimitteret in die quo-
tiens ille peccare non posset. Pec-
canti igitur in te fratri si penitentiam egerit
dimittendi habes potestatem sermo et
necessitatem ut et tibi penitenti ac
veniam flagitanti pater qui est in
celis ignoscat. ac si increpatus
converti et penitentiam agere neglexerit quod

sibi hoc veritatis sententia decernat intuere.
Si peccaverit in te frater tuus vade et
corripe eum et cetera usque quo ait.
Si autem et ecclesiam non audierit sit tibi
sicut ethnicus et publicanus. Et
merito sub nomine quia fidelis egit opera
infidelium. Aliter sane veniam fratri peten-
ti. aliter inimico persequenti dare precipimur.
Huic videlicet accepta remissione ut
peccatum quo nos insontes nocuit co-
ram nobis mitiate dimittet illi vero cum ut
nobis malum vult et si potest facit nos
semper bonum velimus faciamus quantum pos-
sumus. Neque enim david eundem ve-
nie modum persecutoribus suis prime
remedio privatis. quamvis miseri-
corditer eos lugens prestare potuit
quem fratribus salubri compunctione restitu-
gratis ioseph benivole congnoscendo
exhibuit. Et dixerunt apostoli domino
adauge nobis fidem. Dixerunt domino
supra. Qui fidelis est in minimo et
in maiori fidelis est. et si in alie-
no fideles non fuistis quod vestrum est
quis dabit vobis. Et ideo apostoli qui
in alieno ac minimo hoc est in terre-
norum contemptu iam fuere fideles in
suo sibi ac maiori fidem postulant
augeri. Nemo enim repente fit
summus sed in bona conversatione a
minimis quisque inchoat ut ad magna
perveniat. Alia namque sunt virtutis ex-
ordia et aliud profectus. aliud perfectio
qua magnopere querentes aiunt domino.
Adauge nobis fidem. Dixit
autem dominus si habueritis fidem sicut
granum synapis dicetis huic ar-

boni moro eradicare et transplantare in mare et obediet vobis. Fidem perfectam grano synapis comparat quod sit videlicet et ad faciem humilis et in pectore fervens vilis quidem passim contuentibus nullarumque virium apparens sed pressuris attrita quod perfectionis intus gerens ostendens. Sed et hoc notandum quia granum synapis ad purgationem capitis salubriter prodest. Nam si optime tritum et cribellatum tepide pingui muste admiscens et hoc ieiunus contra solem calidum vel in balneo gargarizes. omnem humorem nocivum etiam si crassior fuerit de capite purgat et imminentium quoque imbecillitatum facit piricula vitari. Sic perfecto fides temptationum pistillo probata ab omni levium cogitationum superficie crebro discretionis castigata et perfecte dilectionis melle dulcorata omnis de corde quod est interioris nostri hominis caput viciorum sentinas non solum ad presens exhaurit sed in futurum ne recolligi valeat praecavet. Arbor autem morus eradicanda et in mare transplantanda vel simpliciter posita potest intelligi quia videlicet consummate fidei iudicium sit verbo clementis imperare ut quod de uno spiritualiter dictum est hoc generaliter sentiendum de omnibus credatur. Denique alibi dominus arefacta ficulnea discipulis mirantibus ait. Si habueritis fidem et non hesitaveritis non solum de ficulnea facietis. sed et si monti huic dixeritis tolle et mitte te in mare et fiet. vel certe per morum cuius colore sanguineo fructus et virgulta rubent. Unde et a latinis rubus appellatur evangelium crucis exprimitur. que per fidem apostolorum de gente iudeorum in qua velut in stirpe gentis tenebatur verbis predicationis eradicata et in mare gentium translata est atque plantata. Cui sententie sibimet te quoque parabole quae de verbi ministerio ait sensus confirmatur. Iuvat et illud quod folia mori serpentium subiecta nece inferunt. quia verbum crucis virtutis tutia salutaria confert contra noxia tollit. ¶ Quis autem vestrum habens servum arantem et pascentem. Hec parabola docet ut fides quo virtutibus fons excellentior eo in ipsa constantia fiat intus humilior. Servus quippe arans aut pascens cuiuslibet ecclesie doctor intelligitur de quo dominus ait. Nemo mittens manum suam ad aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei. Et altero se se amare testanti tercio respondit pasce oves meas. ¶ Qui regresso de agro dicat illi statim transi recumbe et non dicat ei para quod cenem. Servus de agro regreditur cum intermisso ad tempus opere predicandi ad conscientiam doctor recurrit atque a publico locutionis ad cubiculum cordis rediens sua secum secretius acta vel dicta retractat. Cui non statim dominus. transi recumbe dicit. id est de hac vita mortali et in eterne vite beatam sede reforme. Hec enim

postea dicturus interim post pastum
atque agriculturam domi sibi iubet
parare quod tenet. hoc est post laborem
apte locutionis humilitatem quoque
ipse considerationis exhibere. Talis
namque conscientie templum dominus dignatur
ingredi. tali cena libentissime pasci
desiderat. Ecce ego inquit sto ad os-
tium et pulso si quis surrexerit et ape-
ruerit michi intrabo ad illum et
cenabo cum illo et ipse mecum. ¶ Et
precinge te et ministra michi donec man-
ducem et bibam. Precingi est men-
tem humiliatam ab omnibus fluitantium
cogitationum fimbriis quibus operum
gressus impediri solet constringere.
Nam qui vestimenta precingit hoc
agit utique ne incedens involuatur ad
lapsum. Ministrare vero deo est mini-
mum se per omnia et absque gratie eius
auxilio nichil virium habere perfiteri.
Minister enim a minori statu id est
subiectione sicut et magister a maiori
vocabulum sumpsit. Ministrat ergo
conditori qui eius naturam considerans
eius iudicia pertimescens de suis
se virtutibus humiliat. ¶ Et post
hec tu manducabis et bibes.
Postquam inquit ipse tue predicationis
ope delectatus tueque compunctionis
epulis suo refectus fuerit demum tu
transilies et imbibes eternis que
mee sapientie dapibus in eternum sine fi-
nis. ¶ Numquid gratiam habet servo
illi quia fecit que sibi imperaverat
non puto. Sic et vos cum feceritis omnia
que precepta sunt vobis dicite servi
inutiles sumus. Si homo inquit ab homine
servo non uniforme sed multiplex
ministerium exigit. nec tamen ei gratiam habet
quanto magis vos qui sine me nichil
potestis facere non temporum longitudine
laborum merita pensare debetis sed
amore et famulatu spontaneo no-
vis semper studiis augere priora. Atque di-
cite servi inutiles sumus. Servi quidem
quia pretio empti estis. Inutiles vero
quia dominus bonorum nostrorum non indiget.
Si autem inutilis est qui facit omnia. quid
de illo dicendum est qui explet que
precepta sunt vel infirmitate non potuit
vel quod peius est superbia despexit.
Aliter servi inutiles sumus quia non sunt
condigne passiones huius temporis ad su-
perventuram gloriam que revelabitur in nobis.
Et alibi. Qui coronat te in misera-
tione et misericordia. Non ait in meritis
et operibus quia tuis misericordia pervenimus ut
humiliter deo serviamus eius munere
coronamur ut cum illo sublimiter regne-
mus. ¶ Quod debuimus facere fecimus.
Revera debuimus quia non venit mi-
nistrari sed ministrare. debitores illi
nos fecit ne miremus videlicet operibus
confitentes. sed de eius semper examine pa-
vientes cum propheta dicamus. Quid re-
tribuemus domino pro omnibus que retri-
buit nobis. qui ut fidem se granno
synapis similatam humilem salubrem
et fervientem habuisse monstraret
premisit dicens. Credidi propter quod lo-
cutus sum ego autem humiliatus sum
nimis. Ut autem quia suis se viribus
minime credidisset ostenderet. Et

extasi locutus adiunxit. Omnis homo mendax. Ut inutilem se seruum etiam calice pretiose mortis accepto signaret exclamauit. O domine ego seruus tuus ego seruus tuus et filius ancille tue. Disrupisti uincula mea. Non ait ipse disrupi. Ipsi michi sanando non sufficio. Sed tu disrupisti uincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. Hec est igitur in hominibus sola fidei perfectio si omnibus que precepta sunt impletis imperfectos se esse nouerint. Et quod diu peregrinant a domino semper meminisse sibi mala que defleant semper meminerint deesse bona ad que gratia eius iuuante perficiant. Et factum est dum iret in ierusalem transibat per mediam samariam et galileam. et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei decem uiri leprosi. Leprosi non absurde intelligi possunt qui scientiam uere fidei non habentes uarias doctrinas profitentur erroris. Non enim abscondunt imperitiam suam sed pro summa peritia proferunt in lucem et iactantia sermonis ostendant. Nulla porro falsa doctrina que non aliqua uera intermisceat. Uera ergo falsis inordinate permixta in una disputatione uel narratione hominis tanquam in unius corporis colore apparentia significant lepram tanquam ueris falsisque colorum locis humana corpora uariantem atque maculantem. Hii autem tam uitandi sunt ecclesie ut si fieri potest longius remoti magno clamore christum interpellent. Unde et apte subiungit. Qui steterunt a longe et leuauerunt uocem suam dicentes. Ihesu preceptor miserere nostri. Et bene ut saluentur ihesum preceptorem nominant. Quia enim in eius uerbis se errasse significant huic saluandi preceptorem uocant. Cumque ad agnitionem preceptoris humiliter redeunt mox ad formam salutis recurrunt. Nam sequitur. Quos ut uidit dixit. Ite et ostendite uos sacerdotibus. Et factum est dum irent mundati sunt. Nullum dominus eorum quibus hec corporalia beneficia prestitit inuenitur misisse ad sacerdotes nisi leprosos. quia uidelicet sacerdotium iudeorum figura erat futuri sacerdotii regalis quod est in ecclesia quo consecrantur omnes pertinentes ad corpus christi summi et ueri principis sacerdotum. Et quicumque uel hereticam prauitatem uel superstitionem gentilem uel iudaicam perfidiam uel etiam uel scismate fraterno qui uario colore per domini gratiam caruerit necesse est ut ad ecclesiam ueniat colorem fidei uerum quem accepit ostendat. Cetera uero uitia tanquam ualitudinis et quasi membrorum anime atque sensuum per seipsum interius in conscientia et intellectu dominus sanat et corrigit. Denique et paulus uoce domini audita. Quid me persequeris ego sum ihesus quem tu persequeris. Ad ananiam tamen missus est ut illo sacerdotio quod in ecclesia constitutum est sacramentum doctrine fidei perciperet et uerus eius appareret color. non quia non potest per seipsum dominus omnia facere. nam quis hec alius faciat etiam in ecclesia. sed ut ipsa societas con-

gregatio fideliū approbando in unitate
atq3 commendando vere fidei in omnibus
doctrinā que dicitur verbis ill' signit
sacramentis. tanq̄ unā speciē veri
coloris obducat. Cornelio enī cū
et elemosinas eius accepte et preces
eius audite illi ab angelo nunciarent
ipse doctrine cū sacramentorum unitatē
ad petrū iubet mittē tanq̄ illi et
suis dicēt. Ite et ostendite vos sac
dotibz. nā et cū irent mūdati sūt.
Jā enī ad eos venerat petrus. sz cū
ipi nondū accepto baptismatis sac
mēto nondū spualr ad sacerdotes p
venerant. et cū īfusiōe spūs sancti
et admiratione linguar eor mū
dacio declarata est. ¶ Unus autem
ex illis ut vidit q2 mūdatus ē re
gressus est cū magna voce magni
ficans deū et cecidit in faciē ante
pedes eius grās agens. Unus iste
qui magnificās deū regressus est
unius eccle devotā xpo humilitatem
sign. Qui bene cadens ante pedes
dnī grās egit. Ille enī vere deo g
tias agit qui repressis psumpcōib
sue cogitacionibz q̄ infirmus sit in
semetipso humilr videt. Qui nichil
sibi virtutis tribuit. qui bona que
agit eē de mīa conditoris cognoscit.
Unde et recte subiungit. ¶ Et hic
samaritanus erat. Samaritanus
quippe interpretatur custos. Quo no
mine aptissimē ille populus significa
tur qui gratias agendo ei a quo
accepit tribuit omnē qd accepit
quodāmō cantās illud de psalmo.
Fortitudinē meā ad te custodiā q2
tu es deus susceptor meus deus
meus mīa eius pveniet me. Ca
dit aūt in faciē qui ex malis que
se ppetrasse meminit erubescit. Ibi
enī cadit hō ubi confundit. Unde
et paulus q̄ quibusdā in facie
iacentibz dicebat. quē ergo fructū
habuistis tūc in illis in quibus
nūc erubescitis. At cont de ascen
sore equi idē de eo qui in huius
mūdi glā elatus ē dr ut cadat
ascensor eius retro. Rursūq3 de
psecutoribz dnī sciptū est. Abierūt
retrorsū et ceciderūt in trā. Ad est
hoc q2 electi in faciē et rprobi retror
sū cadūt nisi q2 oīs qui post se cadit
ubi proculdubio cadit ubi nō videt.
Qui vō añ se ceciderit ibi cecidit
ubi videt. Iniqui ergo q2 ī invisibilibz
cadūt post se cadē dicunt q2 ibi cor
ruūt ubi qd eos tūc sequat modo
videre nō pnt. Iusti vō q2 in istis vi
sibilibz semetipsos sponte deiciūt
in invisibilibz erigantur q̄ in faciē
cadūt q2 timore compuncti videntes hu
miliant. ¶ Respondens aūt ihesus
dixit. Nōne decē mūdati et novē
ubi sūt? Unū si addatur ad novē
qdā effigies unitatis impletur quo
fit tanta cōpletio ut ultra nō pro
grediatur nūs nisi rursus ad unū
redeat et hec p infinitatē nūi re
gula custodiat. Novē itaq3 indi
gent uno ut quadā unitatis fōr
coagulent et decē sint unū non
eis indiget ut custodiat unitatē

Quobrem ut unus ille qui gratias egit unitate ecclesie signe approbatus atque laudatus est. Ita illi novem qui gratias non egerunt reprobi effi a consortio unitatis exclusi sunt. Ideoque tales in novenario numero tamquam imperfecti remanebunt. Et mito eos salvator qui ignotos ubi sint inquirit. Scire enim dei eligere. nescire re reprobare est. ¶ Non est inventus qui rediret et daret gloriam deo nisi hic alienigena. Secundum corpus quidem facile est videre posse hominem non habere lepram et tamen animi esse non boni secundum signionem aut huius miraculi conturbat considerantem quomodo mundus dici possit ingratus. Sed iam facile est etiam illud videre fieri posse ut quisquis in ecclesie societate doctrinam integram verum quod assequatur et omnia secundum catholicam regulam discernat distinguat a creatore creaturam eoque manifestetur varietate mendaciorum tamquam lepra caruisse et tamen ingratus sit deo et mundatori suo. Quia elatus superbia gratias agendarum pia humilitate non sternitur. similis quod efficitur eis de quibus dicit apostolus. qui cum cognovissent deum. non ut deum magnificaverunt aut gratias egerunt. Nec enim dicit eos cognovisse deum. ostendit quidem a lepra fuisse mundatos. sed tamen statim accusat ingratos. ¶ Et ait illi. Surge vade quia fides tua te salvum fecit. Qui devotus ante cecidit dominum surgere et ire precepit quia qui infirmitatem suam subtiliter cognoscens humiliter iacet per divinam ubi consolationem surgere ad fortia opera et crescentibus cotidie meritis ad perfectiora passim proficere iubetur. Si autem fides salvum fecit eum qui ad agendas salvatori et emundatori suo gratias se inclinavit ergo perfidia perdidit eos qui de acceptis beneficiis deo gloriam dare neglexerunt. Quia propter hec lucas superiori ea ratione coniungit quod ibi fidem per humilitatem augeri debere parabola data docuerit. Hic autem manifestius ipsis rebus ostenditur. non fidei tamen agnitam rationem sed executam fidei operationem esse que salvum faciat credentem et det gloriam patri qui est in celis. ¶ Interrogatus autem a phariseis quando venit regnum dei. Respondit et dixit eis. Non venit regnum dei cum observatione. Interrogavit de tempore regni dei. Quia sicut infra lucas aperuit existimabant quod veniente iherusolimam domino confestim regnum dei manifestaretur. ita ut ipsi apostoli hac opinione ducti post resurrectionem eius interrogantes dicerent. Domine si in tempore hoc restitues regnum israel. Et alibi cleophas. Nos sperabamus quia ipse esset redempturus israel. Non venit autem regnum dei cum observatione. ¶ Neque dicent ecce hic vel ecce illic. Quia quando veniat neque ab angelis neque ab hominibus potest observari. sicut tempus dominice incarnationis certissimis et prophetarum vaticiniis prefixum et angelorum est manifestatum preconiis ut conceptus natus et baptizatus. predicans etiam

Ideo

moriens et resurgens atque ad celos ascendens comitantibus et desinentibus vel angelorum vel hominum vel etiam miraculorum sit declaratus iudiciis. Ecce enim regnum dei intra vos est. Regnum dei seipsum dicit intra illos utique positum, hoc est in cordibus eorum ubi credidere regnantem. Unde scriptum est Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo. Hoc est ergo verbum fidei quod predicamus. Et ait ad discipulos suos Venient dies quando desideretis videre unum diem filii hominis et non videbitis. Hoc est regnum dei quod venturum speramus diem videlicet christi videre et bene unum diem quia in illa beatitudinis gloria de qua propheta suspirans aiebat. Quia melior est dies una in atriis tuis super milia. ubi tenebrarum interruptio nulla est. nulla memoria saltem miserie vel doloris que prima abierunt luce perpetue pacis obnubilat. Huius ergo diei bonum est desiderare presentiam nec tamen magnitudine desiderii nobis somnia fingere quasi instet dies. Unde et apte dominus venturum pronuntiando subiunxit. Et dicent vobis ecce hic ecce illic nolite ire neque sectamini. Cuius hec sententia non solum ad tempus sed etiam ad personam possit intelligi et ad tempus quidem quia extitere nonnulli qui turbinosa computantes etatum circulo se consummationis seculi annum diem et horam dicerent invenisse contra auctoritatem domini dicentis. Non est vestrum nosse tempora vel momenta. Ad personam vero quia multi ex-

ectiam venere multi venturi sunt heretici qui se christos assevererent. Quorum primus symon magus. Extremus autem ille maior ceteris est antichristus. Hi qui autem dixerint. Ecce hic ecce illic. id est in hac vel in illa persona vel hora venire vel venturum esse regnum dei non sunt sequendi qui altiore se querere et infanda dicere non timent. Nam sicut fulgur chorruscans de celo in ea que sub celo sunt fulget. Ita erit filius hominis in die sua. Hoc est quod psalmista ait. Deus manifeste veniet deus noster et non silebit. Nam videlicet secundus salvatoris adventus non in humilitate ut primus sed in gloria sit et maiestate futurus. Et pulchre ait chorruscans de sub celo. quia iudicium discrimen sub celo hoc est in aeris medio geretur teste apostolo qui ait. Simul rapiemur cum illis in nubibus obviam domino in aera. Hi autem dominus in iudicio sicut fulgur apparebit. nullus tunc in sua mente latere permittitur quia ipso iudicis fulgore penetratur. Non eius ergo venturi tempus aut locus potest a mortalibus observari qui fulguris instar omnibus chorruscans videlicet et repentinus adveniet. Potest autem hic domini visio et de eius illo adventu quo cotidie venit in ecclesia non incongrue accipi. Regnum dei quippe intra vos est. quia qui quamquam iudex venturus est omnium. nunc etiam presens in corde fidelium regnat. In tamen vero sepe ecclesiam turbaverunt heretici dicendo in suo

singuli dogmate manē fidē xpi ut
fideles quiqz tpm illoz desiderarēt
diēm uel una die si fieri possz re
dire ad fines et p semetipm quō
se habeat fidei veritas ītimare.
Et nō videbitis inqt qz opus est
hoc corpali visione diēm adhi
bere qz semel dispso p vniusū mū
dū euāgelij sui fulgore spūalit
exhibuit et cord' oīm apostolorum
menas īdiuisibili unitatis luce fir
mauit. ¶ Primū aūt oportet il
lū multa pati et rprobari a gnā
tione hac. loquēs multa dn̄s de
aduentus sui glīa terrorē quoqz
passionis paucis inserē curauit.
ut cū moriente cernerēt. quē glo
rificandū audierant dolorē pas
sionis spe pmissiōis clarificatōis
mitigarent. similiqz serpi parent
si gloriā regni diligerēt mortis
nō abhorrē piculū. Gnationē
autē tm̄ nō iudeoz vm oīm rep
boz appellat a quib3 etiā nūc fi
lius hoīs in corpe suo hoc est in
ecclīa multa patit' et rpbat'. Nā
qūuis caput huius corpis qd nos
sumus iā sese sup oīa liber exeit
rpboz tn̄ vulnera adhuc p suū
qd deorsū retinet corpus sentit.
¶ Et sicut factū est in diebus
noe ita erit in die filij hoīs. Sub
itū aduentus sui diē plurimis
affirmat exemplis. Nā quē ful
guri cito oīa trāsuolanti compa
uerat eundē dieb3 noe ul' loth
qū rpentinus mortalib3 fruerit

interitus eqpat. ¶ Edebant et bi
bebant vxores ducebant et daba
tur ad nuptias. Non hic iuxta
vesanū marcionis et manichei et
tatiam pncipis encratitaz dogma
ꝯiugia ul' alimenta dapnant' sz
in hijs successiones in illis natur'
sint posita subsidia sz iux' qd ait.
Omia mi licent. sz nō oīa expediūt
īmoderatius potius licitoz vsus
arguit. Neqz eni qz hec agebant
sz qz hijs se totos dedendo dei iudi
cia condēpnabant aqua uel igne pe
riūt. ¶ Usqz in diē qua intrauit
noe in archam et venit diluuiū
et pdidit oīs. Noe archā edifi
cat cū dn̄s ecclīam de viuis fidelib3
qi ligmis leuigatis adunando ꝯstruit.
Quā pfecte ꝯsumatū ingredit'
cū hanc in die iudicij pñtia sue
visionis eternus habitator illustrat.
Sz cū archa edificat' iniqui luxuriā
tur cū vo intrat' intereūt. qz sīc
hic certantib3 īsultant eis illic coro
natis eterna dapnatoē plectent'.
¶ Similr sicut factū est in dieb3 loth
edebant et bibebant emebāt et
vendebant plantabāt et edificabāt.
Pretermisso illo dn̄s maximo et ne
fando sodomoz scelē. sola ea q
leuia uel nulla putari poterāt de
licta ꝯmemorat. Ut itelligas illi
cita quali pena feriant'. si licita et
ea sine quib3 hec vita nō dr̄ īmo
deratius acta igne et sulpure pu
niūt'. Merito ergo btūs augustinus
visis nomine ꝯsuetudinis illecebras.

ac iusto dolore commotus exclamat.
De peccatis hominum que sola insitata in
horrescimus. usitata vero pro quibus
abluendis filii dei sanguis est. quibus
tam magna sint ut omnino claudi contra
se faciant regnum dei sepe videndo
omnia tollerare sepe tollerando non-
nulla et facere cogimur. atque utinam o
domine non omnia que non potuimus prohi
bere faciamus. ¶ Qua die autem
exiit loth a zodomis pluit ignem
et sulphur de celo et omnes perdidit.
Hactenus loth in zodomis id est elec
torum plurimus inter reprobos ut advena
moratur. et ipse aspectu et auditu
iustus. Et iuxta interpretationem nominis
loth eorum flagitia quantum valet declina
tis. Exeunte autem loth zodoma
peribit. quia in consummatione seculi exibunt
angeli et separabunt malos de medio
iustorum et mittent eos in caminum
ignis. Ubi notandum quod ignis et
sulphur que de celo pluisse comme
morat. non ipsam perhennis supplicii
flammam. sed subitaneum diem illius signi[ficat]
adventum. Neque enim ignis ille per
petuus supervenientes impios punit.
sed ipsi potius a conspectu iudicis e
iecti in ignem mittentur eternum. quam
vis et eidem igni sulphur non du
bitemus inesse testante iohanne qui
utrumque ignem subite et scilicet correp
tionis et sempiterne concremationis
describens ait. Et descendit ignis
a deo de celo et devoravit eos et
dyabolus qui seducebat eos mis
sus est in stagnum ignis et sulphu

ris ubi et bestia et pseudo propheta
cruciabuntur die ac nocte in secula se
culorum. ¶ Secundum hec erit qua die
filius hominis revelabitur. quia qui iterum
non apparens omnia videt tunc apparens
omnia iudicabit. Apparebit autem iudi
caturus eo maxime tempore quo cunc
tos iudicium eius oblitos huic seculo
conspexerit esse mancipatos. quia licet
mundi terminus olim prefinito sit ve
nturus in tempore frigescente tamen circa finem
caritate multorum tanta crebrescit
humani generis iniquitas ut merito de
beat cum ipso quem inhabitat orbe
deleri. Nam et nunc quidem inimicos
ad eos commessationem et ebrietatem
emptionem et venditionem ceterisque
mundi rebus inherere videmus ut pa
lam districti iudicis iram eos provo
care non lateat. sed tamen quod sine fine
merorem sapiens quisque saltim co
gitare non valet. Peiora iam tamquam
super ventura formidamus. Quod enim de
una quodam peccatrice gente de
lenda dictum est. completa sunt peccata a
morreorum de tota procul dubio mas
sa pravorum dampnanda constat esse
sentiendum. ¶ In illa hora qui fuit
in tecto et vasa eius in domo non
descendat tollere illa. Hactenus
de eo quod regnum dei id est christus
non cum observatione. sed insperatus ad
veniat nunc a qualibus idem adventus
expectari debeat ostendit. In tec
to ergo est qui excedens carnalia
tamquam in aura libera spiritualiter vi
vit. Vasa eius in domo concupis

Pulchre revelabitur

ceulte sunt carnales que nimis ama
uerat. sed superna petens in hoc mun
do reliquerat quas imminente iuditio
necesse est nullatenus repetat. Illam
enim horam non eam qua iudex venit
sed qua venturus est dicit. non qua
ignis zodomam descendit. sed qua
loth exire cogitur. vel potius ipse dis-
simulans ab angelis apprehensus
extrahitur. Neque enim veniente et ap
parente iam iudice quisquam in huius
mundum ut aliquid inde rapiat poterit
descendere velle. sed non hora hodie
que agitur tum venturum iudicem solli
citis prestolamur excubiis quando veniat
incerti. de qua iohannes ait. Filio
li mei nouissima hora est. ¶ Et
qui in agro similiter non redeat retro.
Qui operatur in ecclesia et sicut paulus
et apollo plantat et rigat non res
piciat spem secularem cui renuntia
uit. ¶ Memores estote vxoris
loth. Vxor loth significat eos qui in tri
bulatione retro respiciunt et se
a spe diuine promissionis auertunt. Et
ideo statua salis facta est ut ad
monendo homines ne hoc faciant
tanquam condiat eos ne sint fatui.
¶ Quicumque quesierit animam suam sal
uam facere perdet illam. Duobus modis
hec sententia recte potest intelligi. sed
ad vnum omnino finem vtrique intellectus
referuntur. Vt videlicet aduersa pro
xpo pati. ymo ipsam mortem non
timeamus obire. Qui enim im
minentem mortem persecutoris. si nega
uerit xpm magis elegit ad tempus

saluare animam suam negando. et ue
hant perditionem separat. At e qui salutem
anime sue querit etiam temporalem eam inter per
secutorum manus perdere hoc est in
mortem dare non dubitat. Vtrique
autem sensui congruit apte quod sequitur.
¶ Quicumque perdiderit illam viuificabit
eam. Id est qui perdiderit illic viuifi-
cabit qui propter xpm morti tradidit
ca tota die estimans ut ouem occisio
nis exurgente tunc et adiuuante xpo
liberam eam inueniet propter nomen xpi.
¶ Dico uobis in illa nocte erunt
duo in lecto vno. Dixerat super dominus
eum qui in agro sit retro redire non
debere quod ne de his tantum qui aperte
de agro redituri hoc est palam dominum
negaturi sunt dominum putares. protinus
ostendere nonnullos qui cum faciem in
anteriora tenent videantur animo tamen al
mente retro respiciunt. In illa g
nocte dixit in illa tribulatione tam
tenebrosa ut in errorem ducantur
si fieri potest etiam electi. Duo erunt
in lecto vno. Illi videlicet qui otium
et quietem eligunt. neque negotiis secula
ribus neque negotiis ecclesiasticis vi
tuperati que illorum quies lecti nomine
signata est. ¶ Vnus assumetur et
alter relinquetur. Non quidem de duobus
hominibus dictum est sed de duobus generibus
affectionum. Qui enim propter deum
continentie studuerit ut sine sollici
tudine viuens cogitet que dei sunt
assumetur a deo. qui vero uel huma
ne laudis amore uel alia qualibet
vitiorum corruptione statum monstre

vite quo ībutus ē neglexit. hubi
r̄linquendus sit ih̄enie lamēta
tiones īsinuāt qui ociose cuius
libꝫ peccatricis aīe sub iudee spē
lapsū describens ait. Viderūt
eā hostes et deriserūt sabb̄a eiꝰ
¶ Due erūt molentes in vnū.
Molentes appellat eos q̄ in plebe
bus constituti reguntᵘʳ a doctoribꝫ
ea q̄ sᵗ huiꝰ sc̄li. Quos et feīaꝝ
noīe significauit. qꝛ cōsiliis ut
dixi pctoꝝ regi eis expedit. Et
molentes dixit ꝓpᵗ tpaliū nego
cioꝝ orbē atqꝫ circuitū. q̄s tn̄ in
vno molentes dixit in qntū et
de ipsis rebꝫ et negociis suis ꝓ
beant vsibꝫ ecc̄e. Vnaq̄qꝫ em̄
huiꝰ mūdi actio mola est que
dū multas curas ɔgerit huānas
mentes q̄i ꝑ gyrū vertit. atqꝫ ex
se q̄i farinas pcit qꝛ īquieto
cordi sp̄ minutissiās cogitatiōes
gignit. ¶ Vna assumetᵘʳ et al
tera r̄linquetᵘʳ. Assumetᵘʳ ea ps q̄
ɔnubia ꝓpᵗ amorē tm̄ gnis exer
cuit ēe nāqꝫ substātiā ob acqui
renda celestia dispensauit. Re
linqᵗᵘʳ aūt que ɔiugiis ob illece
bras carnis seruierit. Terrena
vero si qua ecc̄e uel pauperibus
obtulerit ideo fecit ut q̄i r̄dēpto
dnō hn̄s amplius habundet. ¶
Duo in agro vnus assumetᵘʳ
et altʳ relinquetᵘʳ. Sicut sup in
lecto vno et molentes in vnū
posuit sic et hic in agro vno
rectoꝝ intelligendū. Sigt aūt eos

qui opantᵘʳ in ecc̄e ministerio tan
q̄ in agro dei cui suus agricola di
cebat dei agricultura estis. As
sumetᵘʳ aūt ille qui nō adulte
rans vbū dei sꝫ sicut ex deo co
rā deo in xp̄o locutus fuit. Qui
vō xp̄m āuūciauit nō caste sꝫ
ab occasione r̄linqᵗᵘʳ ab eo. Inter
puta alia gn̄a esse hoīm q̄bus
ɔstat ecc̄a q̄ ista tn̄ habentia
binas differēcias ꝓpᵗ assūptio
nē et relictionē q̄uis in singul'
multe studioꝝ voluptatūqꝫ diu
sitates ad ɔcordiā tamē vnitatē
occurrentes p̄nt īueniri. Vnde
et ezechiel ꝓpha tres viros libea
tos vidit noe daniel et iob. In
quibꝫ videlicet tribꝫ ꝑdicatores
cōtinētes atqꝫ ɔiugati sᵗ sigti.
Nā noe archam in vndis rexit
atqꝫ ideo figurā rectoꝝ tenuit.
Daniel et in aula regia abstinē
cie deditus fuit et idcirco vitā cō
tinētiū designauit. Job vō ī con
iugio positus et cum domꝰ sue
ceteris placuit ꝑ quē digne bo
noꝝ ɔiugū ordo signatur. ¶
Respondentes dicūt illi. Ubi dn̄e.
Qui dixit eis. Ubicūqꝫ fuit cor
pus illuc congregabūtᵘʳ aquile.
Quo saluat interogatus. ubi s.
boni assumendi et ubi mali
sint r̄linquendi. vnū dixit ald
subītelligendū reliqt. Reprobos
enī secū futuros asseuerando.
r̄probos minꝰ a sua visione
secernendos. Et ideo nō alibi

q̄ tñ dyabolo dapnandos īsinuat.
Ubicūq3 ergo fuīt dn̄s corpe il
luc illuc ꝯgregabunt electi. qui
eius passione humilitateq3 imi
tando tanq̄ de eius carne satu
rabūt quoꝝ ꝑ r̄surrectione re
nouabit ut aquile iuuentus.
Cōuenit etiā studijs eoꝝ q̄ gl'az
supne maiestatis tota mente
ꝯtemplari sitiūt. q̄ aquila celsis
uolatu trāsgrediens et ipsis so
lis radio oculos gaudet infigē.
Congruit et illud q̄ etiam la
pidē uenenis r̄sistentē nidis
suis solet afferre. Ne forte ser
pens accedē uel pullos aut oua
sua tangē p̄sumat. Na vide
lic3 oīs sapiens ut actus cogita
tiōesq3 suos ab antiqui serpētis
valeat irruptiōe defendē. Illū
nitē est lapidē qui p̄scisus de
monte sine manib3 dyaboli
regnū strauit hoc ē fidē dilectio
nēq3 xp̄i suo sp̄ in pectoē seruet.

cap. xviij

Dicebat aūt Cap. xviij.
et pabolā ad eos. Qm
oportet sp̄ orare et nō deficere.
Dicit ap̄lus. Sp̄ gaudete sine
intmissione orate. Nos aūt pt̄
ita sp̄ orare et sine defectu uel
intmissione p̄cib3 insistē. ut nec
alimentū sumendi aut dormie
di tempus habeat. Aut g° dicē
dū est eū sp̄ orare et nō deficē
qui canonicis horis cotidie iux
ritū ecclasticē tradiciōis psalmo
dijs p̄cib3q3 cōsuetis dn̄m lau
dare et rogare nō desistit. et hoc
est qd̄ psalmista dicebat. Bene
dicā dn̄m in omī tp̄e sp̄ laus ei9
in ore meo. Aut certe omīa q̄ iust9
scd̄m deū gerit et dicit ad orōnē
eius r̄putanda. Na enī iustus
sine intmissiōe que iusta st̄ agit
ꝑ hoc sine intmissione iust9 orabit'.
nec umq̄ ab orōne cessabit nisi iu
stus eē desistat. ¶ Iudex qdā erat
in ciuitate qui dm̄ nō timebat et
hoīem nō reuebat'. Vidua aūt
erat in ciuitate illa et ueniebat
ad eū dicens. vindica me de adu
sario meo. Et nolebat ꝑ multū
tempus. Post hec aūt dixit int
se. Et si deū nō timeo nec hoīē
r̄uereor tñ q̄ molesta ē m̄ hec
vidua vindicabo illā ne ī nouis
simo veniēs sugillet me. Pabo
las dn̄s aut scd̄m silitudinē ali
quā ponit. sicut de hoīe qui ha
bebat duos filios. maiorē sibi
agro approṗinqūtē. iuniorē in longinquo. ^ recedentē
Aut ex ipsa dissili
tudine aliq̄d probat veluti est
illud. Nā si fenū agri qd̄ hodie
est et cras ī clibanū mittit' deus
sic vestit. q̄ntomagis vos modice
fidei. Itaq3 illud supius genus
hijs uerbis adiungi pt̄ sicut illud
ita et illud. aut aūt posterius hijs
vbis. Si3 illud q̄ntomagis illud.
aut si illud q̄ntomagis illud. Sı
alicubi obscure alicubi apte ista
ponūt'. hic ergo iniquus iudex
nō ex silitudine sed ex dissili

tudine adhibitus e. Non enim ullo
mo ille iniustus iudex psonam dei
allegorice sustinet. sz tn quantu ds
qui bonus et iustus e curet depre
cantes se. huic tomiti dns voluit
q nec iniustus ho eos qui illu
assiduis precibz tundiut uel ipi te
diu deuitandu pt contempne.
Nam hoc est qd ait. ne veniens
suggillet me. Ipa vo vidua pt
hre similitudine ecclie q desolata vi
det donec veniat dns qui tn se
creto in ea etia nc cura eius gerit.
¶ Ait aut dns audite qd iudex
iniquitatis dicit. deus at nc fa
ciet vindicta electoz suoz cla
mantiu ad se die ac nocte et pa
tientia habebit in illis dico vo
bis q cito faciet vindicta illoz.
Ad que monet cur electi dei se
vindicari deprecent qd etia in a
pocalipsi iohis de martirib dicit.
Cu aptissime moneam ut pro
inimicis et psecutorib oremus
intelligendu est eam vindicta ee
iustoz. ut oms mali peant. Pe
reut aut duobz mois. aut osio
ne ad iustitia aut amissa p sup
plicium potestate qua nuc adusa
bonos q diu hoc ipm bonis ex
pedit uel tpalr aliqd valent q
fine iusti cum venire desiderant
qmuis pro inimicis suis orent tame
nc absurde vindicta desiderare
dicunt. ¶ Verumptn filius hois
veniens putas inveniet fide sup
tra. ¶ Nisi oipotens oditor sp

electos suos ad se clamantes sit
vindicare patus. In die tn iudicii
qd tremendi corde e et timendu. cu
ide conditor in forma filii hois
apparuit tanta erit raritas electoz
ut nc tam ob clamore fideliu in
iuste dapnatoz q ob eoz torpore
iuste dapnatoz totius iam sit
mudi accelerada ruina. Quod
at dns qi dubitante dicit putas
inveniet fide nc dubitat sz arguit.
Verbo qppe dubitationis increpat
infidelitas nc opinat diuinitas.
Nam nos et aliqn de rebus quas
certas habemus increpative verbu
dubitationis ponimus cu corde nc
dubitemus. Velut si indigneris ser
uo tuo et dicas ocepnis me. con
sidera forsitan dns tuus su. Et a
postolus ad quoda teptatores suos.
puto at inqt q et ego spm dei hco.
Qui dicit puto dubitare videt.
sz ille increpabat nc dubitabat.
Ita ergo et dns scit quide oia p
que facta st omnia et tn dubita
do increpat infideliu corda. ¶
Dixit aut ad quosda qui in se
ofidebant pabola ista tamq iusti
et aspnabant ceteros. Prima
pabola dns qua sp orare et nc
deficere docebat ita conclusit ut
diceret veniente in coclusit ut di
ceret veniente iudice difficile fide
in tra repperiendam ne quis sibi
forte de superantia fidei cognitione
uel etia confessione blandiret. mox
altera iuncta pabola diligentius

ostendit adeo fidei nō v̄ba exami
nāda sed opa mt' que nimirū
opa maxīe regnat humilitas. Vñ
et sup̄ cū fidē grano synapis mi
nuto ɔ̄pavit sed ex contritioē fra
gmenti ɔparet qⁱ exponēdo sub
iunxit. Cū feceritis oīa q̄ p̄cepta
sᵗ vobis dicite servi īutiles sumꝰ
Cui contra supbi cū nequaq̄ oīa
s; modicū q̄d eoꝝ que p̄cepta sᵗ
faciant. Nō solū mox de sua iu-
sticia p̄sumūt sed infirmos q̄sq;
despiciūt atq; ideo qⁱ fide vacu
cū orauerūt nō exaudiūt. ¶ Duo
hoīes ascendebant in templū
ut orarent vnꝰ phariseus et alt'
publicanus. Publicanus humi
lit' orans ad illa p̄tinet vidue
hoc est ecclīe mēbra ptinet de q̄
bus dr̄. Deus aūt nō faciet vin
dictā electoꝝ suoꝝ clamantiū
ad se. Phariseus aūt iuxta iac
tans ad ea de quibz similis ī cō
clusioē sniā subdr̄. Veruptamē
filius hoīs veniens putas īue
niet fidē in terra. ¶ Phariseꝰ
stans hec apud se orabat. Deus
grās tibi ago q2 nō sū sicut ceti
hoīm raptores iniusti adulteri ve
lut etiā hic publicanus. Quatu
tuor sᵗ sp̄es quibz oīs tumor
arrogantiū demrāt'. cū aut a
semetipīs hr̄e estimant aut si
sibi datū desup̄ credūt. p̄ suis
se meritis hoc accepisse putāt.
aut ēte cū iactant se hr̄e q̄d
nō hn̄t. aut despectis ceteris sin
gulant' videri appetūt hr̄e q̄d ha
bent. Qua phariseus iste iac
tantie peste laborasse dep̄hendit'.
qui idcirco de templo absq; iusti
ficatioē descendit q2 bonoꝝ oīm
merita sibi qⁱ singularit' tribuēs
oranti publicano se p̄tulit. ¶
Ieiuno bis in sabbo et decimas
do oīm que possideo. Ezechiel
p̄pha de ostensis sibi celi aīalibz
scribit et totū corpus plenū oculis
ī circuitu ipsoꝝ quatuor. Corpa
quippe animaliū idcirco plena
oculis describūt'. q2 scoꝝ actio ab
oīni pte circūspc̄a est bona desi
derabilit' puidens mala sollert'
cauēs. sed nos sepe dū aliis r̄bꝫ
īntendimus fit ut alia negligamꝰ
et ubi negligimꝰ ibi p̄culdubio
oculū nō habemꝰ. Ecce phari
seus ad exhibendā abstinentiā
ad īpendendā maiꝫ ad r̄ferendas
deo grās oculū habuerat. s; ad
humilitatis custodiā nō habebat.
Et q̄d p̄dest q2 contra hostiū insidias
pene tota ciuitas caute custodit'.
si vnū foramē aptū r̄linquit' vñ
ab hostibz intret. ¶ Et publicanꝰ
alonge stans nolebat nec ocu
los ad celū leuare s; p̄cutiebat
pectus suū dicēs. Deus ppitius
esto m peccatori. Dico uobis desce
dit hic iustificatus in domū suā
ab illo. Quantā venie fiduciā
digne penitentibz p̄bet q2 pub
licanus qui reatū sue nequitie
pfecte cognouit. Fleuit confessus ē.

et si iustus ad templum venit iusti
ficatus a templo redit. Typice
autem phariseus iudeorum est populus
qui ex iustificationibus legis extol
lit merita sua. Publicanus vero gen
tilis est qui longe a deo positus con
fitetur peccata sua quorum unus superbiendo
recessit humiliatus. alter lamentando
appropinquare meruit exaltatus.
¶ Quia omnis qui se exaltat humilia
bitur et qui se humiliat exaltabitur. Et
de utroque ipso pharisaeo et de omni su
perbo vel humili recte potest intelligi si
cut et illud quod alibi legimus.
Ante ruinam exaltatur cor et ante gloriam
humiliatur. Qua propter et de verbis ela
ti pharisei quibus humiliari meruit
possumus e contrario diverso formam humilita
tis qua sublimemur assumere. et si
cut ille consideratis et peiorum vi
tiis et suis virtutibus est elatus ad
ruinam. ita nos non solum nostra pigri
tia sed et meliorum virtutibus inspectis
humiliemur ad gloriam quatinus unus
quisque nostrum hoc apud se supplex
ac summissus obsecret. Deus omni
potens miserere supplici tuo quia non
sum sicut innumeri servi tui contemptu
seculi sublimes iusticie merito glo
riosi castitatis laude angelici ve
lut ut etiam multi illorum qui post
flagicia publica penitendo tibi
meruerunt esse devoti. qui etiam
si quid boni tua gratia largiente
facero que tamen hec faciam qua
ve a te districtione pensent ig
noro. ¶ Offerebant autem ad illum

infantes ut eos tangeret quod cum
viderent discipuli increpabant eos.
Et hec humilitas magisterio laudo
plena imitat. qui videlicet innocen
tes ac simplices ad domini gratiam
pertingere posse denuntiat. Increpa
bant autem offerentes discipuli,
non quo nollent infantibus salvatoris
et manu et voce benedici. sed quo
nec dum habentes plenissimam fidem
putarent eum in similitudinem hominum
offerentium importunitate lassari.
¶ Ihesus autem convocans illos dixit Sini
te pueros venire ad me et nolite
eos vetare talium est enim regnum celorum.
Signanter dixit talium non istorum ut
ostenderet eos non etate regnare
sed mores et hiis qui similem habe
rent innocentiam et simplicitatem pre
mium repromitti apostolo quoque in eandem
sententiam concinente. Fratres nolite pueri
fieri sensibus sed malicia parvuli esto
te. sensu autem ut perfecti sitis. Amen
dico vobis quicumque non acceperit reg
num dei sicut puer non intrabit in
illud. Sicut puer non perseverat
in iracundia. non lesus meminit
videns pulchram mulierem non de
lectatur non aliud cogitat aliud
loquitur. Sic et nos nisi talem ha
bueritis innocentiam et animi puritatem
regnum celorum non poteritis intrare.
Aliter regnum dei id est doctrinam evan
gelii. sicut puer accipe iubemur.
quia puer in discendo neque contra
dicit doctoribus neque rationes et verba
componit adversus eos resistens. sed

fidelis suscipit quod docetur et cum metu obtemperat et quiescit. ¶ Et interrogavit eum quidam princeps dicens. Magister bone quid faciens vitam eternam possidebo. Audierat credo iste princeps a domino tantum eos qui parvulorum velint esse similes regnum dei intraturos atque ideo tractatus artioris sollicitus poscit sibi non parabolam sed palam quibus operum meritis vitam eternam consequatur exponi. ¶ Dixit autem ei ihesus. Quid me dicis bonum. Nemo bonus nisi solus deus. Quia magistrum vocaverat bonum et non deum vel dei filium confessus erat. dicit quamvis sanctum hominem comparatione dei non esse bonum de quo dicitur. Confitemini domino quoniam bonus. Solus autem deus bonus non pater solus intelligendus est sed etiam et filius qui dicit. Ego sum pastor bonus. sed et spiritus sanctus quia pater de celo dabit spiritum bonum petentibus se id est ipsa una et individua trinitas pater et filius et spiritus sanctus. solus et unus deus bonus est. Non igitur dominus bonum se negat. sed esse deum significat. Non se magistrum bonum non esse. sed magistrum absque deo nullum bonum esse testatur. ¶ Mandata nosti. Non occides. non mechaberis. non furtum facies. non falsum testimonium dices. Honora patrem tuum et matrem tuam. Hec est puerilis innocentie castitas. que nobis imitanda proponitur si regnum dei volumus ingredi. Notandum sane quod iusticia legis suo tempore custodita non solum bona terrarum sed et vitam confert eternam. ¶ Qui ait hec omnia custodivi a iuventute mea. Quo audito ihesus ait illi. Adhuc unum tibi deest. Non est putandus hic princeps cum legis se mandata custodisse dicebat esse mentitus. sed simpliciter ut vixerat esse confessus. quia si mendacii noxa reus teneretur nequaquam marcus euangelista de illo scribens adiceret. Ihesus autem intuitus eum dilexit eum et dixit illi. unum tibi deest. Vade quecumque habes vende etc. Diligit enim dominus eos qui legis mandata quamvis minora custodiunt. sed nichilominus quod in lege minus fuerat hiis qui perfecti esse desiderant ostendit. ¶ Omnia quecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. et veni et sequere me. Quicumque perfectus esse voluerit debet vendere que habet et non ex parte vendere sicut fecit ananias et saphira sed totum vendere. Et cum vendiderit dare omnia pauperibus et sic preparare sibi thesaurum in regno celorum. Nec hoc ad perfectionem sufficit nisi post contemptas divitias salvatorem sequatur id est relictis malis faciat bona. Facilius enim sacculus contemnitur quam voluntas. Multi divitias relinquentes dominum non sequuntur. Sequitur autem dominum qui imitator eius est et per vestigia eius graditur. Qui enim dicit se in christo manere de-

bet quō ille ambulauit et ipse ā
bulare. Qui his ille auditis ↄtrista
tus est qr diues erat ualde. Hec
est seculi tristicia q̄ mortē opat.
hec diuitie fallaces que spinaꝝ
instar sementē suffocauēᵭ in itam.
Videns aūt ihūs illū tristē fcm̄
dixit qr difficile qui pecuniās hn̄t
in regnū dei intrabunt. Claret
quidē qa qui hic multiplicandis
diuitijs incubunt altiꝰ vite gaudia
qrē ↄtepnāt. Si int pecuniās hrē
et pecuniās amare nō nulla distā
tia est. Aliij nec hrē nec amare
se diuitias sedi gaudent quorū
tucior status ē cū aplō dicentiū.
Nobis mūdus crucifixus ē et
nos mūdo. Vnde et salomō nō
ait. qui habz ſꝫ qui amat diuias
fructus nō capiet ex eis. Et ipe
dn̄s scdm marcū obstupentibz
ī verbis huiuscemodi sententie
discipulis exponendo subiūxit.
Filioli qᷓ difficile est confidentes
in pecunijs regnū dei ītroire. Et
notandū qꝫ nō ait īpossibile sed
difficile hoc est maxī laboris ēē
pecuniās hn̄tes uel in pecunijs cō
fidentes exutis philargie ετina
culis aulā regni celestis intrare.
Facilius est enī camelū p fo
ramē acus transire qᷓ diuitē in
trare in regnū dei. Si facilius
est camelū īgentibz membris
enormē angustū foramē acus
penetrare qᷓ diuitē intrarē ī reg
nū dei. Nullus ergo diues int

bit in regnū dei. Et quō uel in e
uangelio matheus zacheus ā
ioseph aut in ueti testamēto qᷓ
plurimi diuites intrauerūt dei reg
nū nisi forte qr diuitias ul' pro
nichilo hrē uel ex toto rlinqre
dnō inspirante didicerūt. Nū
qd enī dauid in regni diuitijs
ↄfidebat qui et de semetipo canit.
qm̄ unicus et paup sum ego.
Et alios hortat. diuitie si af
fluant nolite cor appone. Cre
do nō ausus dicē nolite susci
pe. Nūqd abrahā dnō subiam
ptulisse credibile est p quo uni
cū nō dubitauit ferire heredē.
Altiori aūt sensu facilius est
xpm̄ pati pro dilectoribz seculi
qᷓ dilectores seculi ad xpm̄ pos
se conūti. Cameli enī noiē se
ītelligi uoluit. quia sponte hu
liatus. īfirmitatis nr̄e onera
sustulit. In quo enī manifestiꝰ
ītelligit qᷓ in ipo qd̄ scptū est.
quanto magnus es humilia te
in omnibz. P acū aūt ↄpunctio
nis sigt. p conpunctiones dolo
res in passione susceptos. Fora
mā aūt acus dicit angustias
passionis qua scissa nr̄e quasi
vestimēta nē quodāmō resar
cire id est recupare dignatus
est quatinꝰ post lapsū meliꝰ
rformati gaudeamꝰ ad testio
niū apli dicentis. Quicūqz eī
ī xpō baptizati estis xpm̄ in
duistis. Et dicebat qui au

dicebant: et quis potest salvus fieri? Quo pertinet ista responsio, cum incomparabiliter maior sit turba pauperum quam divitibus perditis potuerit salvari, nisi quia intellexerunt omnes qui divitias amant, etiam si adipisci nequeant, in divitum numero computari. Ait illis: Que impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud deum. Non hic accipiendum est quod cupidi et superbi qui nomine illius divitis significati sunt in regnum celorum sint intraturi cum suis cupiditatibus et superbia. Sed deo possibile est ut per verbum eius sicut esse factum et cotidie fieri videmus a cupiditate temporalium ad caritatem eternorum et a perniciosa superbia ad humilitatem saluberrimam convertantur. Ait ait autem petrus: Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Grandis fiducia. Petrus piscator erat dives non fuerat cibos manu et arte querebat, et tamen loquebatur confidenter: Dimisimus omnia. Et quia non sufficit tantum dimittere iungit quod perfectum est: Et secuti sumus te. Fecimus quod iussisti: quid igitur nobis dabis premii? Qui dixit eis: Amen dico vobis nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxores aut filios propter regnum dei et non recipiat plura in hoc tempore et seculo futuro vitam eternam. Quidam ex occasione huiuscemodi

sententie iudaicam mille annorum fabulam post resurrectionem iustorum edificant, quando omnia que propter deum dimisimus multiplici nobis sint fenore reddenda, insuper et vita eterna donanda. Nec vident inepti quia etsi et ceteris digna sit repromissio, in uxoribus tamen iuxta alios euangelistas centena accipientibus apparet turpitudo. Presertim cum dominus in resurrectione nubendum non esse testetur et iuxta euangelistam marcum ea que dimissa fuerint in hoc tempore cum persecutionibus accipienda confirmet, quas utique persecutiones illi chiliaste sit et ceteram contraria mille annis suis omnibus abesse dogmatizant. Sensus igitur iste est quod propter regnum dei acquirendum omnes affectus contempsit, omnes seculi delicias lubens calcaverit, multa plura in presenti recipiet, quia a fratribus atque consortibus propositi sui qui ei spirituali glutino colligantur multo gratiorem etiam in hac vita recipiet caritatem. Hanc siquidem quam inter parentes et filios atque germanos, coniuges vel propinquos, sive societas copule seu sanguinis necessitudo diligit, satis brevem esse constat ac fragilem. Denique interdum etiam honesta causa intuente mente devellitur. Soli perpetue dilectionis retinent unitatem atque indiscrete possident universa, qui omnia sua esse quam christi, omnia credunt christi esse que sua sunt lege actuum apostolorum. Nam multitudinis credentium erat cor unum et anima una et

erant illis omnia communia. Nullus quoque
egens erat inter illos qui sua pro
domino reliquerunt. De quibus et pau
lus ait. Tamquam nichil habentes et
omnia possidentes. Accipiet etiam
sane de continentia coniugali multo
maior suauitas ab illa que eis
iure per commixtionem sensuum prebe
batur uxorem autem in lasciua pas
sione desiderii possidebam. hanc ea
dem in honore sanctificationis
et vera dilectione christi possideo.
vna est mulier sed in centuplum cre
uit meritum castitatis. Nam quod secundum
marcum dicitur. Accipiet centies tantum
nunc in tempore hoc domos et fratres
et sorores et matres et filios et agros
cum persecutionibus patet altius accipi.
Centenarius quippe numerus de sinis
tra translatus ad dextram licet eandem
in flexu digitorum videatur tenere fi
guram. nimium tamen quantitatis mag
nitudine superexcessit. Nam videlicet
vniuersi qui propter regnum dei terrena
spreuerunt esse in hac vita persecutio
nibus plenissima eiusdem regni
gaudia fide certa degustant. atque
in expectatione patrie celestis omnium
pariter electorum sincerissima dilectione
fruuntur. ¶ Assumpsit autem ihesus duode
cim et ait illis. Ecce ascendimus
therusolimam et consummabuntur omnia
que scripta sunt per prophetas de filio ho
minis. Tradetur enim gentibus et
illudetur et flagellabitur et conspuetur.
et postquam flagellauerint occident
eum et tertia die resurget. Prudens
saluator ex passione sua discipu
lorum animos turbandos eis longe
ante eiusdem penam et resurrectionis
sue gloriam predixit ut cum morientem
sicut predictum esset cerneret etiam
resurrecturum non dubitaret. Preui
dens etiam quosdam hereticos in ecclesia
futuros christum dicerent legi prophetisque
docuisse contraria. aliumque veteris
testamenti atque alium noui deum
esse credendum. ostendit prophetarum pre
sagia non alio magis quam ad sue
dispositionis naturam quam pro
nobis temporaliter suscepit intendis
se misterium a deo ut consummatio
sit prophetie sue passionis et pos
terioris glorie celebrata perfecto. nec
non et paganorum dementiam qua
eius crucem derident aptissime
confutat. qui tempore sue passionis
et tempus quoque futurorum presentius
ostendit. et locum quasi mortis
intrepidus adiit. ¶ Et ipsi ni
chil horum intellexerunt et erat ver
bum istud absconditum ab eis et
non intelligebant que dicebantur.
Legimus in euangelio secundum io
hannem dicente. Si exaltatus fuero domino
a terra omnia traham ad meipsum
respondisse turbam atque dixisse. Nos
audiuimus ex lege quia christus ma
net in eternum. et quomodo tu dicis opor
tet exaltari filium hominis. Quid
est ergo quod discipuli totiens sibi
explicatum dominice passionis archa
num intelligere nequeunt et iudei
ad vnum verbum et tam obscure

positū ut hoc expositioē dignū e uāgelista diceat. hoc aūt dicebat magr̄ significans qua morte esset moriturus. mox q̄ crucis exaltacio significet̄ intelligūt nisi q̄a discipuli cuius vitā mariē videre desiderabāt eius mortē audire nō poterāt. sed nō solū hoīem inocentē. s; et deū verū sciebāt. hūc nullatenus uel mori posse putabāt. Ecce q̄ parabolas eum sepe loquētē audire cōsueuerāt quociens aliq̄d de sua passione dicebat hoc nō ita ut sonabat ītelligendū. sed amorē dictamine ad aliud quid allegorice referendū esse credebant. Iudei vō q̄a in eius necē cōspirauerāt. q̄cq̄d de sua passione uel cruce loq̄batur ītelligebant. Hoc enī loq̄bat̄ q̄d ipī suo sūmope et fieri optabant et pficē satagebant. Sic q; miro et īusitato mō idē subeunde crucis sacramētū q̄d fidelibz amor abscondit īfidelibus īuidia pandit. ¶ Factū ē aūt cū appropinq̄ret iherico cecus quidā sedebat secus viā mendicans. Et cū audiret turbam ptereūtē et īterrogabat q̄d hoc esset. dixerūt ei. q̄ ihesus nazarenus transiret. Cecus ille p allegoria genus humanū significat q̄d a parente pmo a paradisi gaudiis expulsū claritatē supne lucis ignorās dampnacionis sue tenebras patitur.

Sed cū iherico appropinquaē ihūs ad cecus illuiat̄. Iherico quippe interptat̄ luna. Luna aūt in sacro eloquio p defectu ponit̄ carnis. q̄ dū menstruis momētis decrescat defectū nr̄e mortalitatis designat. Dū ergo conditor nr̄ appropinq̄ret iherico cecus ad lumē redijt quia dū diuinitas defectū nr̄e carnis suscepit huānū genus lumē q̄d amiserat recepit. Qui videlicet cecus recte et iuxta viā sedē et mēdicans esse describit̄. Ipā enī veritas dix̄. Ego sū via. ergo qui eterne lucis claritatē nescit cecus ē. sed si iā in redemptorē credit iuxta viā sedet. Si aūt iā credit. sed ut eternā lucē recipiat rogare dissimulāt atq̄ a precibus cessat cecus quidā iuxta viā sedet. s; nūme mendicat. Si vero et credidit et exorat et iuxta viā sedet cecus et mēdicat. ¶ Et clamauit dicēs. Ihū fili dauid miserere mei. Et qui pibāt īcrepabāt eū ut taceret. Ipse vero multomagis clamabat. Fili dauid miserere mei. Quo isti designāt qui ihm veniētē precedūt. nisi desideriorz carnaliū turbas viciorūq; tumultus qui prius q̄ ihūs adueniat cor nr̄m temptacionibz suis cogitacionē nr̄am dissipant et voces cordis ī orōne pturbant. Sepe namq; dū cōuerti ad deū post ppetrata vicia volum⁹ dū contra hec eadē orāe vicia q̄ ppetrauimus conam̄. Occurrunt cordi fantas

mata pctōꝝ q̄ fecimus mentis
mē aciē reuerberant ꝯfundunt
aīm et vocē mē dep̄cationis p̄mūt.
Sed quē turba increpat ut taceāt
magis ac magis clamat. qꝛ q̄ıto
grauiori tumultu cogitationū car
naliū p̄mim̄ tanto orōm īsistē
ardentius debemꝰ. ❡ Stāns aūt
ihūs iussit illū duci ad se. Ecce
stat qui ante transibat qꝛ cū ad
huc turbas fantasmatū in orōe
patim̄ ih̄m aliq̄tenꝰ transire sen
timꝰ cū vero orōm vehemēt̄ in
sistimꝰ stat ih̄s et lucē restituit
qꝛ deus in corde figit̄ et lux amis
sa reparatur. ❡ Et cū appꝛinq̄sset
iterrogauit illū dicens. Quid
tibi vis ut faciā. At ille dixit.
Dn̄e ut videā. Nūq̄d qui lumē
reddē poterat q̄d uellet cecus ig
norabat. Sꝫ peti wlt hoc q̄ nos
petē et se concedē p̄nosat. Im
portune namq̄ꝫ nos ad orōnē
admonē et cū dicit. Scit nāqꝫ
pat̄ vr̄ q̄d opus sit uobis anteq̄
petatis eū. Ad hoc ergo r̄quirit
petat. Ad h̄ requirit
ut ad orōnē cor excitet. vnde
et cecus p̄tinus adiūgit. Dn̄e
ut videam. Ecce cecus a dn̄o nō
aurū sed lucē q̄rit. Paruipendit
extra lucē aliq̄d credē qꝛ et si
habē cecus q̄dlibet p̄t sine lu
ce nō p̄t videre q̄d habet. Imi
temur ergo eū quē et corpe
audiuimꝰ sanatū. nō falsas
diuitias nō terrena dona nō
fugitiuos honores a dn̄o sed

lucē q̄ramꝰ. illā videlicet lucē quā
vidē cū solis angelis possumus.
quā nec initiū inchoat nec finis
angustat. ad quā p̄fecto lucē via
fides est. Unde recte et illuīando
ceco p̄tinus subiūgit̄. ❡ Et ih̄us
dixit illi. Respice fides tua te sal
uū fecit. Et ꝯfestim vidit et seq̄
bat̄ illū magnificās deū. Videt
et sequit̄ qui bonū q̄d intelligit
opat̄. Videt aūt et nō sequit̄ qui
bonū quidē intelligit sꝫ bona opa
ri contēp̄nit. Ih̄m sequit̄ q̄ imi
tat̄. Hinc namqꝫ dicit. Si quis
m̄ ministrat me sequat̄. Consi
deremus ergo qua gradit̄ ut se
qui meream̄. sicq̄ꝫ fit ut nō solū
nr̄a vita in deū p̄ficiat sed hec
ipsa nr̄a ꝯu̇sacio ad laudē dei et
alios accendat. Vn̄ illic s̄bdit̄.
❡ Oīs plebs ut vidit dedit lau
dem deo. Dedit plebs laudē et
eius. nō solū pro impetrato mu
ne lucis sed pro merito fidei im
petrantis dedit laudē deo. qꝛ et
ih̄m vidit misericordit̄ ac potent̄
lucē restituisse roganti et obsti
nate fidei clamorē quē iste que
sierat mox consequi posse cog
nouit. Unde notandū qꝛ dn̄s
ī carne apparens. oīa q̄ v̄bis
docuit exemplis firmauit. Q̄
eciā nobis p̄cepit sic luceat lux
vr̄a corā hominibꝰ ut videāt opa
vr̄a bona et glorificent patrē
vr̄m qui in celis est. ❡ Et ipē
in vniuersis que cepit facere

et doctrinā nō suā ab hominibꝫ ſꝫ patris
gl'iam querebat. Cap. xix.

cap. xix.

Et ingressus pambulabat
iherico. et ecce vir noīe
zacheus et hic erat prin
ceps publicanoꝝ et ipē diues.
Et q̄rebat vidē ihm̄ quis esset
et nō poterat p̄ turba q2 statā
pusillus erat. Et pcurrens ascē
dit in arborē sicomoꝝ ut videt
illū q2 inde erat transiturus.
Que īpossibilia sūt apud hoīes
possibilia sūt apud deū. Ecce enī
camelus deposita gibbi sarcina
p foramē acus transit. hoc ē di
ues et publicanus. r'licto onere
diuiciaꝝ ꝯtempto sensu fraudiū
angustā portā artamq3 viā que
ad vitā ducit ascendit. Qui in
in deuocione fidei ad videndū
saluatorē qd natura minus habue
rat ascensu supplet arboris. atq3
ideo iuste q̄uis ipē rogare non
audeat. bn̄dictionē diuine suscepcō
nis quā desiderabat accepit.
Mistice aūt zacheus qui interpre
tat' iustificatus credentē ex genti
bꝫ ppl'm sig̃t. q2 q̄nto curis secula
ribꝫ occupacioꝝ. tanto flagiciis
dep'mentibꝫ erat factus humilioꝝ.
Sed ablutus est. sed sanctificatus
est. in domino dn̄i nr̄i ihū xp̄i et
in sp̄u dei nr̄i. Qui intrantē
iherico saluatorē vidē q̄rebat. ſꝫ
p̄ turba nō poterat. q2 grē fidei
quā mūdo saluator attulit pti
cipare cupiebat. sed īolita vicio

ſꝫ iustificatus
N

rū ꝯsuetudo ne ad uotū pueniret
obstiterat. Eadē namq3 turba
noxie ꝯsuetudīs quoq3 sup̄ cecū
clamantē ne lumē peteret increpa
bat. etiā suscipientē publicanū ne
ihm̄ videat tardat. Sꝫ sicut cecus
turbaꝝ uoces magis ac magis
clamando deuicit. ita pusillus
mētē est turbe nocentis obstaculū
alciora petendo trāscendat. Terrena
r'linq̄t arborē crucis ascendat. Si
comorus nāq3 est arbor foliis moro
silis. sed altitudīē prestancioꝝ vnde
et a latinis celsa nūcupat' et ficꝰ
fatua dr̄. Et eadē dn̄ica crux cre
dentes alit ut ficus. ab īfidelibꝫ
irridet' ut fatua. Nos enī p̄di
camꝰ xp̄m crucifixū. iudeis q̄dē
scandalū. gentibꝫ aūt stulticiā.
Ipsis vero vocatis iudeis atq3 gē
tibꝫ xp̄m dei virtutē et dei sapiam.
Quā videlicꝫ arborē pusillꝰ sta
tura zacheus quo exaltari possit
ascendit. Dū quilibꝫ humilis et ipē
ꝯscius īfirmitatis confidens in dnō
pclamat. Michi aūt absit gl'iari
nisi in cruce dn̄i nr̄i ihū xp̄i. As
censa aūt sycomoro. transeuntem
ipē dn̄m cernit. q̄si p hanc lau
dabilē fatuitatē. et si necdū ē
solide. iam tamē raptim q̄i in
trāsitu luci sapiē celestis īcendit.
¶ Et cū venisset ad locū suspiciēs
ihūs vidit illū. Pambulabat
iherico saluator uenit ad locū
ubi pcurrens zacheus sycomo
rū ꝯscenderat. q2 missis p mū

dū ubi siu p̄tonib; . in quib; ip̄e
mĩnix et loq̄batur et ibat. et ve
nit ad pplin nationū qui passio
nis eius fide iā sublimis existēs
etiā diuinitatis eius ardebat agni
ta facie beati. Suspiciēs vidit illū
q. p grām dei a terrenis cupiditatib;
eleuatū. turbis q; infidelib; p̄minē
te elegit. Videre enī di eligere ul' ama
re est. Unde est illud. Oculi eius
sup iustos. Nā et nos q̄ amamus
vidē iudemus ex hijs que exmiū
intuitū festinamq; auertē. Vidit ergo
illis videntē se q. elegit eligentē
se et amauit amantē se. Hunc
sane ordinē p̄ficiendi. hoc est p
fidē dnice incarnacionis ad agni
tionē diuinitatis p̄ueniēdi qū per
sycomorū ihū facie speculandi.
doctor egregius ostendit tū ait.
Nō enī me iudicaui aliqd scire
int. uos nisi xpm ihm. et hunc
crucifixū. Itemq; alius exprobās.
Facti estis inquit quib; lacte op'
sit nō solido cibo. Lac infirma tpa
lis dispensacionis: solidū cibū
ardua p̄tue maiestatis appel
lans. ¶ Et dixit ad eū. Zachee
festinās descende q. hodie i do
mo tua oportet me manē. Et
festinās descendit et excepit
illū gaudens. Manebat aliqn̄
dns in domo p̄ncipis phariseor.
hoc est in iudeor sinagoga do
cebat. sed q. nō baptizatū ante
prandiū sabbo' curantē publi
canos et petōres recipientē contra
auariciā disputantē et cetā digna
deo gerentē lingua venenata car
pebant p̄ncipes eor. facinora dis
cessit et aufugit dicens. Relin
q̄tur domus v̄ra deserta. Hodie
aut in domū pusilli zachei oport;
illū manē hoc est noue lucis g̃
cia choruscantē in humili credentiū
nationis cordis quiescē. Nā aut
descendē de sycomoro zacheus
excepit in domo sua xp̄o mansio
nē p̄parare iubet. hoc ē qd aplus
ait. Nā et si agnouimus scdm
carnē xp̄m. sed iam nūc nō no
uimus. Et si enī mortuus ē ex i
firmitate. sed viuit ex v̄tute dei.
¶ Et cū viderent om̄s murmu
rabant dicentes q. ad hoīem
petōrē diuitisset. Manifestū ē
iudeos sp gentiū odisse salutē.
Sexti vero sabbo' pene vniuer
sa ciuitas conuenit audire v̄bū dnī.
Videntes aūt turbas iudei reple
ti sūt zelo et contradicebāt illis.
q̄ a paulo dicebant. Et alibi.
Fideles aūt f̄res ad ulsus aplor
p̄ncipē disceptabant dicentes.
quare introisti ad viros p̄putiū
hūtes. et manducasti cū illis.
¶ Stans aūt zacheus dixit ad
dnm. Ecce dimidiū bonorum
meor. dne do paupib; et si qd
aliquē defraudaui reddo q̄dru
plū. Aliis calūpniantib; hoīez
petōrē. Ipe zacheus stans id
est in ea qua cepat fidei veri
tate p̄sistens nō solū se ex per

cutore diuisum sed etiam inter perfectos probat esse connumeratum. dicente enim domino. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus. Quisquis autem divisionem innocenter vivit. omnia consulsus putatur dare pauperibus. At qui aliquid fraude sustulit. primo hic iuxta legem reddere. deinde quod sibi manserit debet pauperibus dare. At si et ipse qui sibi nihil retinet. omnia sua dispergit dat pauperibus. iustitia eius manet in seculum seculi. Et hec sapiens illa stultitia quam de sycomoro publicanus quasi fructum vite legerat. rapta videlicet reddere. propria relinquere visibilia contempnere pro invisibilibus etiam mori desiderare. seipsum abnegare. et eius quem necdum videat domini vestigia sequi concupiscere. Ait ihesus ad eum. Quia hodie domui huic salus facta est eo quod et ipse filius sit abrahe. Filius abrahe dicitur zacheus. Non quia de eius stirpe generatus. sed quia eius est fidem imitatus. ut sicut abraham terram cognationem domumque patriam. ob spem future hereditatis domino iubente deseruit. Ita et ille qui thesauros in terris acquirit bona sua pauperibus partienda relinqueret. Et pulchre dicit et ipse eos ut non solum qui iusti perseverant. sed et eos qui ab iniustitia resipiscant. ad filios promissionis pertinere declararet. Aiunt salus que olim iudeorum domum implebat. hodie nationum populos illuxit. eo quod et ipse

populus filius sit abrahe credendo in eum de quo dicit apostolus. Si vos autem Christi ergo semen abrahe estis. Et sicut alibi dicit. Ipse abraham sit pater circumcisionis. Non his tantum qui sunt ex circumcisione. sed et his qui sectantur vestigia eius que est in preputio patris nostri fidei abrahe. Venit enim filius hominis querere et salvum facere quod perierat. Hoc est quod alibi dicit. Non veni vocare iustos sed peccatores. Prius sane magister qui murmurantibus turbis sua iustitia non dedignetur exponere. adeo stultum peccatorum primatum non esse respuendam insinuans ut ipse dei filius ob hanc maxime querendam sit destinatus ad terram qui ut pietatis sue nobis dispensationem nobis inculcet. seipsum se filium hominis appellat commendans sollicite nobis quod factus est homo pro nobis. Hec illis audientibus adiciens dixit parabolam eo quod esset prope ierusalem et estimarent quod confestim regnum dei manifestaretur. Moris est domino primissum sermonem parabolis affirmare subiectis. Suscepta igitur et commendata primum publicanorum divitiis. adiciens parabolam docet sibi magis primatum peccatorum quam iustitiam placere superborum latiusque gentibus se de ignorantia legis humilibus quam iudeis de iustitia que ex lege est elatis esse regnaturum. Et quia discipuli super audita domini passione vel resurrectione in splendida non intelligebant que dice-

bant existimantes continuo regnum dei esse venturum. Hinc eorum ignorantiam illuminans ostendit se primo sui regni fidem toto orbe dispersurum, ac sic in fine mundi iudicem omnium seculorum regemque venturum. ¶ Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti. Homo nobilis ille est cui cecus super clamabat: Fili david miserere mei. Et venientem iherusolimam concinebant: Osanna filio david, benedictus qui venit in nomine domini rex israel. Longinqua regio ecclesia est ex gentibus, de qua eidem homini nobili qui loquitur: Ego autem constitutus sum rex ab eo, dicitur a patre: Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre. Que videlicet hereditas ac possessio bifaria ratione regio longinqua dicitur. Vel quia a finibus terre clamat ad dominum, vel quia longe est a peccatoribus salus. Et cum deus ubique sit presens, longe tamen ab eorum sensu qui ydola colunt, Deus verus abest. Sed qui erant longe facti sunt prope in sanguine christi. ¶ Vocatis autem decem servis suis dedit illis decem mnas. Denarius numerus ad legem pertinet propter decalogum. Vocat itaque paterfamilias decem servos quia elegit discipulos per litteram legis imbutos. Dat illis decem mnas quia legis dicta spiritualiter intelligenda revelat. Post passionem quippe resurrectionemque suam aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. Mna quoque quam greci minam vocant centum dragmis appenditur. Et omnis scripture sermo quia vite celestis perfectionem suggerit quasi numero centenario pondere fulgescit. ¶ Et ait illis: Negotiamini dum venio. Verba inquit legis ac prophetarum mistica interpretatione discussa pluribus offerte atque ab eis fidei confessionem morumque probitatem exigite. Iuxta quod psalmista suis auditoribus precipit dicens: Sumite psalmum et date tympanum. Hoc est laudem predicationis in cordis interiore percipite, et devotionem operis in carnis castigatione redigite. Tympanum quippe est pellis in ligno extenta. Pellis vero in ligno extenta caro est in manu ad exemplum dominice crucis afflicta. ¶ Cives autem eius oderunt illum et miserunt legationem post illum dicentes: Nolumus hunc regnare super nos. Cives nimirum iudeos dicit de quibus alibi presumitur: Nunc autem viderunt et oderunt et me et patrem meum. Qui non solum presentem usque ad mortem crucis oderunt, sed etiam post resurrectionem eius miserunt persecutionem apostolis et predicationem regni celestis spreverunt. ¶ Et factum est ut rediret accepto regno. Significat ipsum qui in manifestissima et eminentissima claritate venturus, qui eis huiusmodi apparuit cum diceret: Regnum meum non est de hoc mundo.

Et iussit vocari servos suos quibus dedit pecuniam ut sciret quantum quisque negotiatus esset. Ut sciret inquit non quo eum quid lateat. cui verissime dictum est. Domine tu omnia scis. sed sciret dicit scire faceret omnes. Tunc enim omnium opera et cogitationes palam omnibus ostendentur quando in dei iudicio. Temptat inquit vos dominus deus vester ut sciat si diligatis hoc est scire faciat. Nemo sane arbitretur eos solummodo quibus gratia predicandi data est non autem et eos quibus predicata est ad iudicium tunc esse vocandos. Ipsi sunt enim pecunia quam boni servi acquisisse memorantur quando etiam sciat eos quibus utrumque est proditum ibidem adesse dampnandos de quibus infra dicemus. Venit autem primus dicens. Domine mna tua decem mnas acquisivit. Primus servus ordo doctorum in circumcisionem missorum qui unam mnam negociaturus accepit. et qui unum dominum unam fidem. unum baptisma unum deum predicare missus est. Sed hec eadem mna decem mnas acquisivit quia populum sub lege constitutum sibimet docendo sociavit. Et ait illi. Euge serve bone quia in modico fidelis fuisti eris potestatem habens super decem civitates. In modico servus est fidelis qui non adulterat verbum dei. sed sicut ex deo coram deo in christo loquitur. Namque enim in presenti percipimus donorum comparatione futurorum spatium est et modicum. quia ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est. Civitates autem decem sunt anime per legis verbum ad gratiam evangelii venientes quibus tunc iure glorificandus ille preponitur qui eis pecuniam verbi digne commendaverit. Unde quidem negociator egregius civitatibus quibus preerat. hoc est animas quas regendas acceperat alloquens. Que est autem nostra spes aut gaudium aut corona glorie nonne vos ante dominum ihesum. Et alter venit dicens. Domine mna tua fecit quinque mnas. Servus iste secundus est coetus qui in preputio evangelizare missi sunt. Cui dominus ad predicandum eum unam mnam hoc est unam eandemque fidem que et circumcisioni credita est prestitit. Sed hec quinque mnas fecit quia gentes corporis sensibus antea mancipatas ad fidei evangelice gratiam convertit. Et huic ait. tu esto super quinque civitates. Hoc est ex eis quas imbueras animarum fide et confessione magnus sublimisque fulgeto. De hoc mistice dicit ysayas. In die illa erunt quinque civitates in terra egipti. quinque sunt sensus corporis quibus in hoc mundo utimur videlicet visus tactus gustus odoratus atque auditus. Et qui viderit mulierem ad concupiscendum eam. Qui audit aures suas ne audiat pauperem. Qui inebriatur vino in quo est luxuria. Qui coronare se gaudet rosis antequam marcescant. cuius sanguine plene manus

intectorum ad xpm conti nolentium ut
per duos servos fideles utriusque
populi doctores per decem et quinque mnas
id est credentes populi per servum ne
quam mali catholici per inimicos qui
eum super se regnare noluerunt. im
pietates eorum qui verbum fidei aut
numquam audire aut male interpreta
do corrumpere maluerunt. per messio
nem cuius non seminati. eorum etiam quos
verbum dei nec audire contingit dis
cussio signetur. Quibus quoque perso
nis omne genus humanum quod in die
iudicii futurum est exprimitur. ¶ Et
hiis dictis precedebat ascendens iheru
solimam. Finita parabola ascendit
iherusolimam ut ostendat de eius
dem miserie civitatis eventu parabo
lam fuisse premissa que non longo
post tempore et ipsum occisura et ob
odium regni eius hostili sit clade
peritura. ¶ Et factum est cum appro
pinquasset ad bethphage et betha
niam ad montem qui vocatur oliveti
misit duos discipulos dicens. Ite
in castellum quod contra vos est. Beth
phage erat viculus sacerdotum in
monte oliveti. Bethania quoque
villula sive civitas in latere montis
eiusdem quasi stadiis quindecim ab ihe
rusalem sicut iohannes evangelista ma
nifestat ubi lazarus est resuscita
tus ex mortuis cuius et monu
mentum etiam nunc ibidem constructa de
monstrat. Bethphage autem domus
bucce. bethania domus obedien
die. quas iherusolimam venturus salva
tor primitie sue dedignatione confirma
vit quia multos ante passionem suam
docendo domus pie confessionis et
obedientie spiritualis implevit. Que pul
chre civitates in monte oliveti posi
te referuntur. hoc est in ipso domino qui
nos unctione spiritualium carismatum
et sancte pietatis quasi luce refovet. Unde
alibi cum dicitur. Non potest civitas ab
scondi super montem posita. Con
tinuo subiecit neque accendunt lu
cernam et ponunt eam sub modio.
quia idem mons oliveti id est summus
spiritualium distributor gratiarum quam civi
tatem suam ut emineat exaltat.
Hanc quoque oleo exultationis ut
lucere possit inflammat. Et quia idem
lumen sub modio poni noluit.
misit duos discipulos suos in cas
tellum quod contra eos erat. id est doc
tores qui indocta ac barbara to
tius orbis litora quasi contra posita
castelli menia evangelizando pe
netrarent destinare curavit. Hec
autem duo mittuntur propter scientiam sive
veritatis et munditiam operis. seu
propter gemine dilectionis dei videlicet
et proximi sacramentum toto orbe
predicandum. ¶ In quod introeuntes
invenietis pullum asine alligatum
cui nemo umquam hominum sedit sol
vite et adducite illum. Et si quis vos
interrogaverit et quare solvitis
sic dicetis ei quia dominus opera eius
desiderat. Introeuntes in mundum
predicatores invenerunt populum na
tionum perfidie vinculis irretitum.

Funiculus enī pctōr suor vnus
q̄sq̄ ꝯstrictus erat nec solū natio
nū ſʒ iudeor. Oīs enī peccaue
rūt et egent glīa dei. Vn̄ bene
apud matheū asina cū pullo
alligata rpit̄. Asina quoqʒ que
subiugalis fuit et edomita iu
gū legis traxerat synagogam
sigt̄. Pullus asine lasciuꝰ et li
ber ꝑplm̄ nationū sigt̄. Cui nēo
hoīm sedit id ē nemo rōnabi
liū doctor frenū correptionis
quo uel linguā a malo cohibē.
Vel in artā vie viā ire cogētur.
nemo īdumēta salutis qb; spūa
lis̄ calefierꝫ utilia suadendo cō
tulerat. Sederet nāqʒ ille homo
si qui ratione utēs eius stulta
deprinnendo corrigēt. Unde nō
īmerito pūt duo discipuli ad ex
hibenda dnō asalia destinari
iux̄ pabole supioris exemplū.
duo p̄dicator ordines vnus ī
gentes alt̄ in circūcisioē directꝫ
intelligi. Et nōndū q̄ tres euā
geliste qui greco sermoē scͥpti
pullū tm̄mō ꝯmemorāt. mathꝫ
vō solus qui hebreis hebreoꝝ
suū descͥpsit euāgeliū eloquio.
Asinā quoqʒ solutā et dnō re
fert adductā ut eciā ꝯ̄e eciā gē
tis hebree si penituerit nō des
perandā monstret eē salutē.
Soluite et adducite. Quecūqʒ
enī solueritis sup t̄rā erūt solu
ta et in celis. ¶ Abierūt autē
qui missi erant et īuenerunt
sicut dixit al̄ stantē pullū. Marcꝰ
scribit pullū ante ianuā foris iu
mētū in biuio. Ianua aūt ipē est
qui ait. Ego sū ianua ouiū p̄ me
si q̄s introierit saluabit̄ et īgre
diet̄ et egrediet̄ et pascua īueniet.
Quib; vite pascuis iste pullus
id est ꝑplus gentiū carebat qū
adhuc extra hāc ianuā ī biuio
ligatus stabat. Et rcē in biuio q̄
nō vnā certus vite fideiqʒ viam
tenebat. sed plures dubios secta
rū lles sequebat̄ erroneus. De
quib; apte subiūgit̄. ¶ Solueti
bus aūt illis pullū. Dixerūt dn̄i
eius ad illos. Quid soluitis pul
lū. Multos quippe habebat do
minos qui nō vno dogmati et
supsticioni deditus ſʒ p̄ libitū in
mūdor spūū ad uarios diuisos q̄
nuisei aptur̄ errores ad simulach
rum prout ducebat̄ incedens.
Deniqʒ vnacula q̄dā scͥpture ꝯsue
tudine dn̄e esse dicat̄ qd̄ īmūdū
est. Dicit ad petrū vox de celo
dicit qd̄ deus mūdauit tu dn̄e ne
dixis. Q qui serus est solus dei
est et cū nullo ei dn̄s ē q̄a aūt
pctōr est et īmūdus multor ē.
Multi enī demones possidēt eū
et ideo dn̄is appellat̄. ¶ Et illi
dixerūt q̄ dn̄s eū necessariū hab;
et duxerunt illū ad ihm̄. Qui
soluendo pullo contradixerant
audito dei noīe quieuerūt. quia
iugū erroꝝ. q̄ uenientib; ad sa
lutē gentiū doctorib; obsistebāt

et dextra repleta est muneribus. huius quinque civitates loquuntur lingua egypti. id est unusquisque sensus facit opera tenebrarum. Egyptus enim tenebras sonat. At qui obturat aures suas ne audiat sanguinem. et claudit oculos suos ne videat malum. Et qui gustat et videt quoniam suavis est dominus qui castigat corpus suum et servituti subicit qui potest dicere cum apostolo xpi bonus odor sumus deo huius civitatis loquuntur lingua mutata quod interpretatur chanaan. Et qui eos a tenebris docendo commutaverunt rem quinque civitatibus presiti commemorat. Nam non suis tantum sed et de auditorum suorum quos ad lucem vocavit profectibus honorat.

¶ Et alius venit dicens. domine ecce mna tua quam habui repositam in sudario. Timui enim quia homo austerus es tollens quod non posuisti et metens quod non seminasti. Servus qui negociari iussus acceptam domini pecuniam in sudario reposuit ostendit eos qui ad predicandum ydonei predicationis officium iubente domino per ecclesiam vel saltem suscipere vel susceptum digne gerere detrectant. Pecunia quippe in sudario ligare est percepta dona sub ocio lenti corporis abscondere. Sunt enim homines hac sibi pusillitate blandientes ut dicant sufficit ut de se unusquisque rationem reddat. quid opus est aliis predicare ut etiam de ipsis rationem reddere quis cogatur cum apud dominum etiam illi sint inexcusabiles quibus lex data non est. neque audito evangelio docere meruerunt quia per creaturam potuerant creatorem agnoscere. hoc est enim quod metere ubi non seminavit id est etiam impietatis reos tenere. quibus verbum legis aut evangelii non ministratum est. Hoc autem veluti piculum iudicii devitantes pigro languore a verbi ministratione conquiescunt. Et hoc est quod in sudario ligare quod acceperunt. ¶ Dicit ei de ore tuo te iudico serve nequam.

Servus nequam vocatur quia et piger et deses est ad exercendum negocium et procax ac superbus ad excusandum domini iudicium. ¶ Sciebas quod ego austerus homo sum tollens quod non posui et metens quod non seminavi. et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam. Quod putaverat se pro excusatione dixisse in culpam propriam vertitur. Qui inquit durum et crudelem me esse noveras et aliena sectari. ibique metere ubi non seminaveram. quare non tibi istius modi cogitatio incussit timorem. ut scires me mea diligentius quesiturum et dares pecuniam meam sive argentum ad mensam. Utrumque a p. t. y. pro gratus sig. Eloquia domini inquit eloquia casta argentum igne examinatum. Pecunia ergo et argentum predicatio evangelii est sermo divinus qui dari debuit ad mensam hoc est pectoribus patis quod fidelium cordibus intimari. Ad quam videlicet mensam id est mentem auditorum non alia quam domina

cos

simo

est deferenda pecunia ut omnis ser
mo dicentis scripture sensum sequatur.
Nam quod hic dominus non qualibet pecuniam
sed suam dicit nummularijs esse feno
randam exponit apostolus dicens. Si
quis loquitur quasi sermones dei. ¶
Et ego veniens cum usuris utique
exegissem illud. Qui ubi pe
cuniam a doctore percipit emitque
credendo. necesse est eam cum usuris
soluat operando. ut quod auditu
didicit exequatur et actu. In usura
quippe pecunia etiam non data recipi
tur. uel certe de accepto ubi fe
nore usuram soluit qui ex eo quod
audit etiam alia studet intelligere
quam verbum ex ore predicatoris didi
cit. ¶ Et astantibus dixit aufer
te ab illo mnam et date illi qui
decem mnas habet. Et dixerunt ei.
domine habet decem mnas. Recte a
mittit collatam gratiam quam predicamen
aliis commitare neglexit ut ei au
geatur qui inde laborauit. Iuxta
quod angelo ephesi ecclesie dicitur.
Et mouebo candelabrum tuum de
loco suo nisi penitentiam egeris. et cum
regum crisma quod superbiendo saul
amisit dauid obediendo prome
ruit. Spiritus inquit domini discessit
a saul et directus est in dauid
a die illa et deinceps. Quod vero
ablata a nequam seruo mna qui
ei decem mnas habebat dari ius
sa est. Mistice ut reor indicat in
tante plenitudine gentium omnem
israel saluum futurum. et tunc habun

dantiam gratie spiritualis quam modo recepit
exterius illius populi doctoribus esse
conferendam. ¶ Dico autem vobis quod
omni habenti dabitur ab eo quod non
habet et quod habet auferetur ab eo.
Hec ad superiorem sententiam respicit do
cens et illum posse amittere munus
dei qui habens habet hoc est bene
utitur. Que gratiarum mutatio quotidie in
hac vita geri solet. Notandum quod
illud domini redeuntis examen etiam
nunc ex parte celebratum sed tunc est
vniuersaliter implendum. Cotidie namque
quod accepto a patre regno dedit quod
pregnantis in fine ecclesie statum sp
conspicit. Cotidie in tanto fidelium
seruorum modo huius pecuniam negotia
turo commodat. in alto modum consumma
ti operis examinat. Nunc fideliter
prudenterque laborantem amplioris
gratie munere donat illum desidiabus
molles et marcida luxu ocia sectan
tem et eo quod dederat priuat. Verum
vniuersali manifesto iudicio quod dic
tu quoque terribile est. multi qui ad
docendum videbantur ob negligentie
sue noxiam inter mortuos reputabun
tur. Ac alij simpliciores fratres et e
lementorum penitus ignari ob con
seruationis tamen exiguae inter docto
res apostolos premia summa percipiet.
Qui enim recipit prophetam in nomine
prophete mercedem prophete accipiet.
¶ Verumptamen inimicos illos qui
noluerunt me regnare super eos
adducite huc et interficite eos ante
me. Impietatem reproborum vel omnium

catenus suas tenebras defendere
donec miraculis attestantibus
veri possessoris ac domini virtus
emicuit et postquam fidei domus
primus apparuit cedentibus passim
adversariorum querelis liber credentium
cetus qui deum corde portet addu
citur. ¶ Et iactantes vestimenta
sua super pullum imposuerunt ihesum.
Vestimenta apostolorum vel doctrina
virtutum vel edissertio scripturarum
vel ecclesiasticorum dogmatum varie
tates intelligi possunt. quibus illi corda
hominum ante nuda frigida quo christo
sessore digna fiant operiunt. ¶ Eun
te autem illo substernebant vestime
nta sua in via. Portante dominum a
sino discipuli vestimenta in via ster
nunt quia christo se corporis exuentes amic
tu viam simplicioribus dei famulis
suo sanguine parant, ut videlicet in
offenso gressu mentis iherusolimam
quo ihesus ducit intrant. Ihesus enim
asellum sedens iherusalem tendit. quem vel
uniuscuiusque fidelis animam regens
videlicet ianuam suum ad patris intime
visionem ducit vel etiam cum universali
sancte ecclesie presidet eamque in superne
patrie desiderium attendit. Quia
vero iuxta alios evangelistas non
discipuli tantum sed et plurimi de tur
ba sternebant vestimenta sua in
via. Possunt per eos etiam hii designari
qui exempla martirum secuti corpora
sua per abstinentiam edomant. ut
domino iter ad mentem parant vel ex
empla bona sequentibus prebeant.

¶ Et cum appropinquaret iam ad descensum
montis oliveti ceperunt omnes turbe
descendentium gaudentes laudare
deum voce magna. Descendente
de monte oliveti domino gaudentes
laudantes que turbe sunt et ipse des
cendunt. quia humiliato sua sponte mi
sericordie auctore. necesse est eos quam
maxime plurimum indiget humilitatis eius
vestigia quantum prevalet imitari. Des
cendere est in quam nos intuentes quod
ihesus de monte oliveti descendit.
id est cum in forma dei esset humilia
vit semetipsum factus obediens patri
usque ad mortem mortem autem crucis.
Humiliemini et ipsi sub potenti ma
nu eius ut exaltemini mecum in tempore
visitationis. ¶ Super omnibus quas
videbant virtutibus dicentes benedictus
qui venit rex in nomine domini. Mul
tas quidem domini virtutes viderunt. sed
maxime lazari resurrectionem que
ipse facta erat stupebant. testimonium
perhibente turba que erat cum eo
quando lazarum vocavit de monumento et
suscitavit a mortuis. Propterea et obviam
obviam venit ei turba. quia audie
runt eum fecisse hoc signum. Notandum
dum est enim non nunc primum venien
tem de galilea salvatorem vel ante
quinque dies pasche iherusalem adisse
sed anno preterito mense septimo
illic ad diem festum scenophegie
venisse sicut iohannes commemorat.
et ex inde sex mensibus continuis.
hoc est usque ad diem pasche quo
passus est moratum iherusolimis sig

fecisse et docuisse modo montem oliuarum ascendisse modo iudea expulsum trans iordanem abisse modo in ciuitatem deserti que dicitur effrem mansisse cum discipulis. numquam tamen id temporis galileam fuisse reuersum. Super omnibus ergo quas cum tanto tempore fecisse viderant virtutibus turbe deum laudant dicentes. ¶ Benedictus qui uenit rex in nomine domini pax in celo et gloria in excelsis. Benedictus autem qui venit rex in nomine domini in nomine dei patris intelligatur quamuis possit intelligi etiam in nomine suo. quia et ipse dominus est. Unde et alibi scriptum est. Pluit dominus a domino. Sed verba eius melius nostrum dirigunt intellectum qui ait. Ego veni in nomine patris mei et non suscepistis me. alius ueniet in nomine suo hunc suscipietis. Humilitatis enim magister est christus qui humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem. Non utique amittit diuinitatem quando nos docet humilitatem. Non autem rex israel christus ad exigendum tributum. uel ferro exercitum ad armandum hostesque visibiliter debellandos. sed rex israel quod mentes regat quod in eternum consulat. quod in regnum celorum credentes sperantes amantesque perducat. Dei ergo filius equalis patri. verbum per quod facta sunt omnia. quod rex esse voluit israel dignatio est non promotio. miserationis indicium est non potestatis augmentum. Nam qui enim appellatus est in terra rex iudeorum in celis est dominus angelorum. Unde quia christus in arce totius mundi principatum et hominum videlicet et angelorum illuxit. Pulchre sibi inuicem in eius laude dispensationis celestia simul et terrena conueniunt quo enim nascente celestium virtutum agmina diuinam laudantia decantant gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus. eodem mundi principe triumphaturo morique se celis reddituro mortales uicem laudis reponunt pax in celo et gloria in excelsis. ¶ Et quidam phariseorum de turbis dixerunt ad illum Magister increpa discipulos tuos. Mira inuidorum dementia est quem magistrum appellandum non dubitant quia verum docentem nouerant. huius ipsi discipulos quasi melius edocti redarguendos autumant cumque eorum quos instituit suadent quem signis approbantibus deum clarescere vident. ¶ Quibus ipse ait dico uobis quia si hi tacuerint lapides clamabunt. Crucifixo domino stabant omnes noti eius a longe. deum confiteri timebant quem fixum ligno videbant. sed his tacentibus lapides et saxa regem qui venit in nomine domini magno clamore canebant. Emisit enim spiritum et ecce terra mota est et petre scisse sunt et monumenta aperta sunt quem quoque homines uel timore uel perfidia confiteri trepidant. Hunc durissima etiam elementa dominum mundi ac dominum apto ore predicant. Unde altiori misterio gentium nationes incredulas aliquando ac duri cordis la-

pidū noīe demonstrat quibꝫ abla
to corde lapideo dedit cor carneū.
hoc est sensibile et huānū quo dm̄
creatorē suū credē et laudare et
cernē possent. Et si ergo turbe
tacuerūt hoīm lapides clamabāt
qꝛ cecitas contigit ex ꝑte in isrl'
donec plenitudo gentiū intraret
et sic omīs isrl' saluus fiet. ¶ Et
cū appropinquauit videns ciuitatē
fleuit sup illā dicēs. qꝛ si cognouis
ses et tu. Mystice flente dnō illa ihe
rusolimorū subūsio describit' que
a vespasiano et tito romanis
pncipibꝫ facta est. nullus q̄ histo
riā euersionis eius legit ignorat.
Sed q̄rendū prius ē q̄d sit qd̄ dr̄.
Videns ciuitatē fleuit sup illam
dicens qꝛ si cognouisses et tu. Fle
uit etenī pius redemptor ruine
ciuitatis quā ipā ciuitas nō cog
nouit esse venturā. Cui a flente
dnō recte dr̄. Nā si cognouisses
et tu. subaudis fleres q̄ modo qꝛ
nescis que īminet exultas. Vn̄
et subdit'. ¶ Et quidē in hac die
tua que ad pacē tibi. Cū eni car
nis se uoluptatibꝫ daret. et ven
tura mala nō pspiceret in die sua
q̄ ad pacē ei esse poterāt habebat.
Cur vero bona pncia ad pacem
habuerit manifestat' cū subdit'.
¶ Nūc aūt abscondita sūt ab o
culis tuis. Si eni cordis ei' oculis
mala que īmineret abscondita
nō essent leta in pspis pncibus
nō fuissꝫ. Cuius mox etiā pena
q̄ de romis sicut p̄dixi pncipibus
īminebat adiuncta est cū dr̄. ¶
Quia uenient dies in te et circum
dabūt te īimici tui uallo et cir
cūdabūt te et coangustabūt te
vndiqꝫ ad trā psternent te et fi
lios tuos qui in te sūt. Hoc ēē
qd̄ addit' et nō relinquent in te
lapidē sup lapidē. Etiā iā eius
dem ciuitatis transmigracio testat'
qꝛ dū nūc in eo loco ↄstructa ē
ubi extra portā dn̄s crucifixus
fuerat p̄or illa ihrlm funditꝰ ē
eūsa. Cui ex qua culpa eūsionis
sue pena fuerit illata subiūgit'.
Eo qꝛ nō cognouens tempꝰ vi
sitationis tue. Creator quippe
oīm p īcarnacōnis misteriū
hanc visitare dignatus ē. sed
ipsa timoris et amoris illius
recordata nō est. Unde etiā p
pphetam increpatione cordis huā
ni. aues celi ad testimoniū dedu
cunt' cū dr̄. Miluꝰ in celo cog
nouit tps suū. turt' et yrūdo et
cyconia custodierūt tempꝰ ad
uentus sui pplus aūt meus nō
cognouit iudiciū dni. ¶ Et in
gressus in templū cepit eicere
vendentes ī illo et ementes dicēs
illis. Scriptū est qꝛ domꝰ mea
domus oracionis ~~vocabit'~~ est.
Qui enarrauit mala ventura
et pmus templū ingressus ē
ut de illo vendentes et emen
tes eicerent pfecto īnotuit. qꝛ
ruina ppli maxīe ex culpa sa

cerdotum fuit. Eversionem quippe describens. sed vendentes et ementes in templo feriens in ipso effectu operis sui ostendit unde prodit perditionis. ¶ Vos autem fecistis illud speluncam latronum. Qui ad accipienda in templo munera residebant profecto quia quibusdam non dantibus exquireret lesiones dubium non erat. Domus ergo orationis spelunca latronum facta fuerat. quia ad hoc in templo sistere noverat ut aut non dantes munera studeret corporaliter persequi aut dantes spiritualiter necare. Nam vero redemptor noster predicationis verba non indignis et ingratis subtrahit postquam discipline vigorem emendo perversos tenuit donum mox gratie ostendit. ¶ Et erat docens cotidie in templo. Hec iuxta historiam breviter tractando transcurrimus nunc moraliter intellectu discutienda repetamus. Videns civitatem flevit super illam dicens quia si cognovisses et tu. hoc semel egit cum civitatem periturum esse nunciavit. hoc cotidie redemptor noster per electos suos agere non cessat cum quosdam ex bona vita ad mortem reprobis pervenisse considerant. plangit enim eos qui nesciunt cur plangantur. Qui iuxta salomonis verba letantur cum male fecerint et exultant in rebus pessimis. Qui si dampnationem suam que eis imminet cognovissent semet ipsos cum lacrimis electorum plangeret. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi. Qua hic die habet anima perversa que transitorio gaudet in tempore. Cui ea que assunt ad pacem sunt quia dum ex rebus temporalibus letatur dum honoribus extollitur dum in carnis voluptate resolvitur dum nulla pene venture formidine terretur pacem habet in die sua que grave dampnationis sue scandalum in die habebit aliena. Ibi enim affligenda est ubi iusti letabuntur. Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Perversa anima rebus presentibus dedita in terrenis rebus resoluta abscondit sibi mala sequentia quia previdere futura refugit. que presentem leticiam perturbet dumque in presentis vite oblectatione se deserit quid aliud quam clausis oculis ad ignem vadit. ¶ Quia venient dies in te et circumdabunt te inimici tui vallo. Qui unquam sunt humane anime maiores inimici quam maligni spiritus qui hanc a corpore exeuntem obsident. quam in carnis amore positam deceptionis delectationibus fovet. Qui vallo circumdant quia ante mentis eius oculos reductis iniquitatibus quas perpetravit. hanc ad societatem sue dampnationis trahentes coartant. Et circumdabunt te et coangustabunt te undique. Maligni spiritus undique animam coangustant. quam eis non solum operis verum etiam locutionis atque insuper cogitationis iniquitate repliant ut que prius per multa dilatavit in scelere ad extre-

mū de omib3 angustiet ī tribucōe. ¶ Et ad terrā consternēt te et filios tuos qui in te sūt. Tūc anima ꝑ cogitacionē reatus sui rōnē ad puluerē vrget. Tūc in morte filii illius cadunt cū cogitaciones illicite q̄ mō ex illa ꝓdeūt in extrema vite ulcione dissipant᷑ sicut sc̄ptū est in illa die ꝑibūt om̄s cogitaciones eoꝝ. Que saluari dure intelligi cogitaciones etiā ꝑ lapidū significacionē valent. Nam sequit᷑. ¶ Et nō relinquēt in te lapidē sup lapidē. Puūsa etenī mens cū puerse cogitacioī adhuc puūsionē adicit. qd aliud q̄ lapidē sup lapidē ponit. Sed ī destructa ciuitate sup lapidē lapis nō relinqt᷑. q2 cū ad ulcionē suā aīam deducit. oīs ab illa cogitacionū suaꝝ ↄstructio dissipatur. Eo q2 nō ↄgnouis tp̄s visitacionis tue. Puersā quāāliq3 animā oīpotens deus multis visitare ↄsueuit. Nam assidue hāc visitat p̄cepto aliqñ āt flagello aliqñ vero miraculo ut et vera q̄ nesciebat audiat et tn̄ adhuc supbiens atq3 ↄtēpnēs atq3 dolore ↄpuncta redeat aut būficiis deuicta malū qd̄ fecit erubescat. Sed q2 visitacionis sue tp̄s minime ↄgnoscit illis in extremo vite īimicis tradit᷑ cū quib3 in etno iudicio dampnacionis sue societate colligat᷑. Et ingressus templū cepit eicē vēdentes in illo et ementes. Sicut templū dei in ciuitate est. ita in in plebe fideli vita religiosoꝝ. Et esse nōnulli religionis habitum sumūt sed dū sacroꝝ ordinū locū ꝑcipiūt sc̄e religionis officiū ī ↄmerciū terrene negociacionis tribuūt. Vendētes q̄ppe ī tēplo sūt qui hoc quibusdā iure ↄpetit ad p̄ciū largiūt᷑. Iusticiā enī vēdere est hanc ꝑ p̄mii accepcōe seruare. Ementes vō in templo sūt qui dū ꝑsoluē hoc ꝓximo qd̄ iustū est noluūt dūq3 rem iure debitā facē ↄtēpnūt dato patronis p̄mio emūt p̄cciū. quib3 bn̄ dr̄. Domꝰ mea domꝰ oracōis est. uos āt fecistis eā speluncā latronū. q2 dū nōnūq3 puūsi hoīes locū religionis tenēt. ibi malicie sue gladiis occidunt. ubi viuificare ꝓximos oracōis sue intercessione debuerūt. Templū quoq3 domꝰ dei ē ip̄a mens atq3 ↄsciā fideliū q̄ si qñ in lesioē proximi puūsas cogitacioēs pfert q̄si in speluncā latrones residet et simplir gradientes interficiūt qñ ī eos qui in nullo rei sūt lesionis gladios defigūt. Mens enī fideliū nō iam domus oracōis s3 spelunca latronis ē. qñ relicta inocēcia et simplicitate sanctitatis illud conat᷑ agē vnde valeat ꝓxīs nocē. Sz q2 conūt puūsa hec oīa vbis redemptoris nri ꝑ sacras paginas indesinent instruūt᷑. nūc usq3 hoc agit᷑ qd̄ factū fuis

se phibet cū di et erat docēs ī tem
plo. Cū eni mentē fideliū ad ca
uendū mala subtilit erudit con
die veniens ī templo docet. Prin
cipes aūt sacerdotū et scribe et
pricipes plebis q̄rebant eū pde
et nō īueniebant illi qd facerēt
illi. Vel q̄ condie docebat ī tē
plo uel q̄ latrones eiecerat de
templo. vl' q̄ veniēs ille qui rex
et dn̄s a tanta credentiū turba
laudē regni celestis accepit inui
di pricipes eū pdere q̄rebat.
Omnis eni pp'ls suspensus erat
audiens illū. Duobz modis pt
itelligi. q̄ vl' timētes ppli tumul
tū nō inueniebant qd facerēt
ihū quē pde disposuerūt. Vel
ideo ihm pde q̄rebāt quia suo
magisterio neglecto plures ad
eū audiendū cfluē cernebant
libet īterea paucis īuen q̄ pul
chra legalis vmbra pasche. mō
vēo pasche in quo īmolatus ē
xp̄us nō tm̄ misterij sed et tpis
rōne cordet. Decīa inqt die
mensis primi tollat vnusq̄sq
agnū p familias domus sue.
ur q̄ cui tollens et hedū et
seruabitis eū usq ad q̄rtūde
cimū diē eiusdem mensis.
Decima eni die mens primi
id ē ante quiq dies pasche si
cut iohānes euangelista testat.
Egrediens dn̄s pp'ls in mōtē
oliuaꝝ tulit inde dn̄m q̄ agnꝰ
est quia venit ut pctm̄ tollet

et pctm̄ in eo nō est hedus q̄ pctī
īsilatus est. Agnū domi intulerūt
qui gaudentes canebāt. bn̄dictus
qui venit in noīe rex dn̄i. Hedū
qui contra zelantes aiebat. Magr̄
increpa discipulos tuos. Agnū oīs
qui suspensus erat audiēs illū
pricepꝰ hedū qui eū pdē cupiebat.
Quiq aūt dies añ pascha id est
a decima luna usq ad q̄rtādecimā
agnū siue hedū īmolatum serua
bant. q̄ licet tūc etiā sanguinē sit
rent. nemo tm̄ in eū misit manꝰ
q̄ nondū venerat hora eius ut
accusaret eū. At vō q̄rtadecima
die cpleta id ē decimāta ī vespa
postq̄ corporis et sanguinis sui ce
lebranda discipulis sacramēta cō
tradidit venientibz qui eū cpre
hensū vincirent. cepit implen
qd sequit. Et īmolabit eū oīs
multitudo filioꝝ isrl' ad vespa.
Parabant eni iux cruce ihu non
solū impij qui mortē decreuerāt. sz
etiā sui qui lugerent. Hec paucis
pstrinxisse libuit quo moneat
lectorē omnia que deinceps ad
passionē usq dn̄i sequūtr ad
agni in domo retenti et ad occi
sionē pati ptinē figurat. Cap.
Et factū est in vna xx.
dierꝫ docente illo pplm
in templo et euāgeli
zante cuenerunt pricipes sac
dotū et scribe et seniores ppli
et aiūt dicentes ad illū dic no
bis in qua ptāte hec facis. Di

Agnū seruabāt q̄ libent' dicta eius
auscultabāt. Hedū qui insidiātes q̄re
bāt cape aliqd ex ore eius

ūsis modis eandē quā sup̄ calup
niā astruit qñ dixerūt. In beel
zebub principe demonior eicit
demonia. Nō enī dicūt in qua
ptāte hec facis de dei dubitabāt
ptāte et subītelligi uolūt dya
boli eē qd̓ faciat addentes quoq;.
¶ Aut q̓s est qui dedit tibi hanc
ptātem. Manifestissīe dei filiū
negant quē putāt nō suis sed alie
nis uiribz signa facē. ¶ Rūdēs āt
dixit ad illos. Intrrogo uos et
ego unū verbū respondete m̄
baptisma iohānis de celo erat
an ex hominibz. Poterat dn̄s
apta rūsione temptator calup
niā ↄfutare. sed prudent̓ īterro
gat ut suo uel silentio ul̓ sn̄ia
ↄdepnent̓. ¶ Et illi cogitabāt
int̓ se dicentes q̓ si dixerimus
de celo dicet. Quaē ergo non
creditis. Quē ↄfitenī de celo
habuisse pphiam ini testimoniū
phibuit et ab illo audistis in
qua ego ista faciā ptāte. ¶ Si
autē dixerim9 ex hominibz plebs
vniūsa lapidabit nos. Certi st̓
enī iohānē esse pphiam. Vide
rūt ergo qd̓ licet hoc rn̄dissent
ī laqueū se casuros timētes la
pidationē sed magis timētes
veritatis ↄfessionē. ¶ Et rn̄de
rūt se nescire vnde esset. Et ih̄s
ait illis neq; ego dico vob̄ in
qua ptāte hec facio. Nō vobis
dico q̓ scio q̓ nō vultis fateri
q̓ scitis iustissime rp̄ulsi vtiq;
ↄfusi abcesserūt et īpletū ē qd̓ in
psalmo p pphetā deus pr̄ dixit.
Paui lucernā xp̄o meo id ē ipm̄
iohānē. Inimicos eius indua
ↄfusione. Notandū āt q̓ duas
ob causas magis sc̄ia veritatis
est occultanda q̓rentibz cū videlz
is qui q̓rit aut minus capax est
ad ītelligendū qd̓ q̓rit a odio
uel ↄtemptu ipsius veritatis īdig
nus est cui debeat apiri qd̓ q̓rit.
Quor p̄pt̓ vnū dn̄s ait. Adhuc
multa habeo uobis dicē sz non
potestis illa portaē mō. Pter
aliud vō discipulis p̄cepit. No
lite sc̄m dare canibz neq; mit
tatis margaritas an̄ porcos. vc̄as
¶ Cepit autē dicē ad plebē pa
bolā hanc. Homo plantauit
vineā et locauit eā colonis et
ipse pegre fuit multo tpe. Do
cente dn̄o pplm et euāgelizāte
ↄuenerūt pncipes sacerdotū et
scribe cū seniorbz intrrogauerūt
eū temptātes in qua ptāte sig
faceret. quibz sua arte supatis
dn̄s qui cepat exequit̓. Dicēs
et illis audientibz plebē magis
q̄ vba sua libentius audiat allo
quit̓ pabolā .s. inferēs qua et
illos impietatis arguat et ad
gentes regnū dei docat trāsfe
rendū. Homo ergo qui plan
uit vineā ipse est qui iux̄ aliā
pabolā conduxit opatios ī vi
neā suā. vinea enī dn̄i sabaoth
domus isrl̓ est. Colon id sūt

oparij qui ad excolendā vineā hō
pma tercia sexta et nona diuīt
esse conducti. Ipē āt pegre fuit.
nō loci mutatione nā deus vnde
abeē pt qui loquit. Celū et trā
ego impleo. Et alibi. Ego deus
appropinquās. et nō de longinq
dicit dn̄s. Sed abire dr̄ a vinea
ut vinitoribz liberū operandi ar
bitriū derelinquat. Cui silr̄ q loca
ta vinea colonis p ysayā dicit.
Expectaui ut faceret vuas. ¶
Et in tp̄e misit ad cultores ser
uū ut de fructu vinee darēt illi
cū qui cesū dimiserūt inanē. Nō
tp̄s fructū posuit nō puentū.
Nullus eni fructus extitit in
deorū nullus huiꝰ vite puētus
tam et si crebro et solite q̄rēt
īuentus est. Seruus ergo qui
pmo missus ē ipē legifer moy
ses ītelligit qui q̄draginta an
nos cōtinuos fructū aliquē legis
quē dederat a cultoribz īquire
bat. sed cesū eū dimiserūt inanē.
Irritauerūt eni moysen ī cas
tris. et aaron scm̄ dn̄i et vexa
tus ē ꝑpt eos moyses qr exacer
bauerūt spm̄ eius. Q̄d et ipse
seruus q̄d de fructu vinee sentiat
palā carmine declarat dicēs. Ex
vinea eni zodomoꝝ vitis eoꝝ
et ꝓpago eoꝝ ex gomorra. Vua
eoꝝ vua fellis. et botrus ama
ritudinis ipīs furor draconū vi
nū eoꝝ et furor aspidū īsana
bile. ¶ Et addidit alteꝝ seruū

mitte illi āt huc quoq3 cedentes
et afficiētes cōtumelia dimiserūt
inanē. Seruus alt dauid ꝓphaꝝ
regemq3 significat. qui post moy
sen missus est ut colonos vinee
post edicta legalia psalmodie
modulatione et dulcedine cythare
ad exercitiū boni opis excitaret.
Nā et ipē dauid quo cor ꝑpli ad
supna suspenderet interitus carna
liū victimaꝝ laudes cōtinuas
dn̄i suaui melodia decantari cō
stituit. Sz et huc effectū cōtūelia
dimiserūt inanē dicentes eū. Q̄
nobis ps in dauid aut q̄ hereditas
in filio ysai. Regnū simil dauid
ignobili stirpe et religione ipe
rate mutarūt. Et tn̄ ille p hac
vinea que de egipto trāslata pa
lestine montes sua vmbra ptexit
ne funditus exterminaret exorat.
Dn̄e deus virtutū conuertē nūc re
spice de celo et vide et visita vi
neā istā et dirige eā quā plan
tauit dextera tua. Vbi ꝑt expo
nit q̄d sit homo ille qui hāc vi
neā plantauit dn̄s salz deus
virtutū. ¶ Et addidit terciū mit
tē qui et illū vulnerātes eiecerūt.
Terciū seruū ꝓphetaꝝ chorū i
tellige qui cōtinuis attestatoibz
cōuenerūt ꝓplm̄ et q̄ huic vinee
ventura īminerēt mala ꝓdixe
erūt. Sz quē ꝓphaꝝ nō sꝑ ꝑse
cuti et occidebant eos qui ꝓnu
ciabant aduentū iusti. Vnū āt
multa de huiꝰ vinee sterilitate

sed vin9 ihẽnne plantũ ponẽ
sufficiat. Ergo aut̃ inq̃t plãtaui
te vineã meã electã omẽ semẽ
verã. Quõ ergo ɔuersa es ĩ pra
uũ vinee aliene. P tius vinee tu
tione ne videlicet in ea sine p̃ ea
fragilis et infirme utoq; p̃tinue
suauitatis olus nasceret. naboth
iezrahelitem. nõ mõ vulneratũ
vĩn enã legim9 extinctũ. Cui9
et si nullũ p̃pheticũ verũ attamen9
tũ p̃phicũ factũ. qz multos p̃ hac
vinea futuros m̃res p̃o sanguĩe
p̃phetauit. Huius sane tribz ser
uorũ gradibz oĩm sub lege docto
rũ figurã posse cõprehendi. Do
minus alibi manifeste p̃dit dicẽs.
Qm̃ necẽ est ĩpleri omĩa q̃ scrip
ta sũt in lege moysi et p̃phis et
psalmis de me. ¶ Dixit autẽ
dñs vinee. Qd faciã mittã fi
liũ meũ dilectũ forsitã cũ hũc
viderint verebunt. Qd dominus
vinee dubitatiue et nõ delibera
tiue mõ loqui dr̃ nõ de ignorãtia
venit. Qd enĩ nesciat dñs vi
nee qui hoc loco deus p̃r intelli
git. sed sp̃ ambigẽ dr̃ deus ut li
bera voluntas homĩ seruetur.
¶ Quẽ cũ vidissent coloni co
gitauerũt int̃ se dicentes. hic
est heres occidamus illũ ut nos
tra fiat hereditas. Manifestis
sime dñs p̃bat iudeoꝝ p̃ncipes
nõ p̃ ignoranciã. sed p̃ inuiden
tiã crucifixisse filiũ dei. Intel
lexerũt enĩ hũc eẽ cui dictũ est.
Postula a me et dabo tibi gen
tes hereditatẽ tuã et p̃pterea qui
sibi consulentes aiebant. Ecce
mũdus totus post eũ abijt et
si dimittim9 eũ sic oĩs credet
in eũ. Hereditas ergo filij eciã
est cunctis ei data de gentibz quã
nõ moriẽs illi p̃r reliqt sed ipã
sua morte mirabilr̃ acq̃siuit.
qz r̃surgendo possedit. hac at
occiso eo mali coloni p̃ripe co
nebant cũ crucifigentes eũ iudei
fidẽ que p̃ eũ est extinguẽ et
suã magis q̃ ex lege est iusti
ciã p̃ferre ac gentibz ĩbuendis
conabat inserẽ. ¶ Et eiectũ illũ
extra vineã occiderũt. Extra
vineã heres vinee trucidat. qz
ihũs ut iustificaret p̃ suũ sanguĩẽ
p̃plm extra portã passus ẽ sine
eiectus ext̃ vineã et occisus est.
qz prius incredulos corde r̃pulsꝰ.
ac deinde cruci addictus ẽ. cui9
figurã moyses altarẽ holocausti
ĩ quo victimaꝝ sanguis fun
deret. nõ int̃ tabernaculũ sz ad
ostiũ posuit misterie docens.
Qa et dñice crucis altarẽ ext̃
iherusolime portã ponendũ
et ipsa vera p̃tis hostia xp̃us
a domo iudeoꝝ quã sanctifica
turꝰ adierat nõ intimo corde
recipiendus sed foris esset suo
cruore tinguendus. Qd vo
scdm marcũ mutato ordine
dr̃ et app̃hendentes eũ occiderũt
et eiecerũt extra vineã vocat

eos pertinere quem nec crucifixo et resuscitato a mortuis domino praedicantibus apostolis credere noluerunt. sed qui cadauer vile proiecerunt. quia quantum in se erat a suis eum finibus excludentes gentibus suscipiendum dederunt. ¶ Quid ergo faciet illis dominus vineae veniet et perdet omnes colonos istos et dabit vineam aliis. Quo audito dixerunt absit. Contradixerunt sententiae domini quia contra se suam perfidiam dictam esse cognoverunt. Intelligebant enim parabolam non merito sanctitatis ad capienda mystica verba lampadi sed malitiae flammis ad agenda quae dicebantur accensi. atque ideo quae in mente habuerunt citius in parabolis dicta quia iam olim meditatum cognoscere pati. Negantibus autem iudaeis iustum fore sanctam divinae legis quam ipsi spernebant ad gentes transferri. Quid salvator respondeat intuere. ¶ Ille autem aspiciens eos ait. Quid est quod ergo scriptum est. lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli. Quomodo inquit implebitur haec prophetia quod lapidem ab aedificantibus reprobatum et occisum creditum est gentibus praedicando ut qui lapis angularis duos condens in semetipso ex utroque populo unam sibi fidelium civitatem unum templum aedificet. Eosdem enim synagogae magistros quos supra colonos dixerat nunc aedificantes appellat. Nam qui subditam sibi plebem ad ferendos vitae fructus quasi vineam excolere ipsi habitatore deo inhabitatione dignam quasi domum construere et ornare iubebantur. Unde et apostolus fidelibus scribens ait. Dei agricultura dei aedificatio estis. Sed qui vineae dei fructum negare quasi agricolae mali id est quasi mali caementarii domini dei lapidem pretiosum electum qui vel in fundamentis vel in angulo ponendus erat subtrahere hoc est fidem christi auditoribus suis conantur eripere. Sed illis licet volentibus idem lapis caput anguli firmavit quia de utroque populo quotquot ipse sua fide coniungit. ¶ Omnis qui ceciderit super illum conquassabitur lapidem super quem autem ceciderit comminuet illum. Aliud est offendere christum per nulla opera. aliud negare per impietatem qui petra est et illi tamen credit. cadit quidem super lapidem et conquassatur sed omnino non comminuitur. reservatur enim per patientiam ad salutem. super quem vero ille ceciderit. hoc est cui lapis ipse irruerit et qui christum penitus negaverit comminuet eum ut ne testa quidem remaneat in qua hauriatur aquae pusillum. Hinc de his dicit qui cadunt super eum qui illum modo contempnunt vel in variis afflixerunt ideo nondum penitus interierunt. sed tamen conquassantur ut non recti ambulant. Super quos autem cadit veniet illis desuper in iudicio cum poena perditionis ideo dixit comminuet eos ut sint impii tanquam

pulus quē p̄icit ventus a facie
terre. ¶ Et q̄rebant principes
sacerdotū et scribe mittē in illū
manus in illa hora et timuerūt
p̄plm cognouerūt enī q̄ ad ip-
sos dixit silitudinē hanc. Prī
cipes sacerdotū et scribe qī mentiē
tē contra se dnm̄ q̄rebant interfi
cē. Sed hoc idē q̄rendo docebāt vā
esse que dicebat. Ipē quippe est
heres cui9 iniustā necē credebat eē
vindicandā. Illi neq̄ coloni q̄
ab occidendo dei filio ad modicū
quidē timore hūano r̄tardari
donec veniret hora eius nūq̄
vō diuino amore potuē cohiberi.
Morali sane ītellectu cuiq3 fide
liū cū misteriū baptismi qd̄ ex-
ercat opando committit̄ qī vinea
quā excolat locat̄. Mittit̄ seru9
vnus alr̄ et tercius qui de fruc
tu accipiant cū lex psalmodia
p̄phia quaz monicione bene
agendo sequat̄ legit̄. Sz missi
seruus contumelijs affectus ul̄ re
sus eiicit̄ cū sermo auditus ul̄
contempnit̄ uel qd̄ est blasphemat̄.
Missū desup̄ heredē quantū in
se est occidit qui et filiū dei co
culcauit et spūi grē quo sancti
ficatus ē contumeliā fecit. Pdi
to malo cultori vinea dabitur al
teri cū dono grē qd̄ sup̄bu9 spreuit
humilis quisq3 ditabit̄. Sz et h̄
q̄ p̄ncep̄s sacerdotū et scribe ma
nū mittē q̄rentes in ih̄m. Ter
rore p̄p̄li r̄tinent̄ cotidie geit̄

noīe
in eccliā cū q̄libz solo dr̄ fr̄. eam
quā nō diligit ecclasticē fidei ac
pacis vnitatē p̄p̄ cohabitantiū
bonoz frm̄ multitudinē ul̄ eru
bescit ul̄ timet īpugnaē. Qui
tū sicut de stultissiā auiū stru
cione dn̄s ait. Cū temp9 fuit
ī altū alas eriget q̄ p̄sequēdo
eccliam qī dnm̄ cruci adiē et
ostentui gaudet habē. ¶ Et ob
seruantes miserūt īsidiatores
qui se iustos simularent ut ca
perent eū in sermoē et illū trade
rent p̄ncipibz et p̄tāti p̄sidis.
Querentes dnm̄ cophendē prī
cipes sacerdotū et scribe timuerūt
p̄plm atq3 ideo qd̄ p̄ se nō pote
rant p̄sidis manibz efficē tepta
bant ut velut ipsi a morte ei9
vident̄ īmunes. Nup̄ enī sub
cesare augusto iudea subiecta rō
mis. qn̄ in toto orbe ē celebrata
descripcio stipendiaria facta fuat
et erat ī p̄p̄lō magna sedicio di
centibz illis aliis p̄ securitate et
quiete qua romani pro omībz
militarent debē tributa p̄solui.
phariseis vō qui sibi applaude
bant iusticiā econtrario niten
tibz nō debē p̄p̄lm dei qui decimās
soluēt et p̄micias daret et cetā
q̄ in lege scripta st̄ hūanis legibz
subiacē. Cui9 sedicionis adeo fo
mes īualuit ut post dnī pas
sionē īsistentibz sibi rōmīs pa
triā gentē et regnū nobile il
lud cū sua r̄ligione templum

ẏmo ipsā luce p̃te quā tributa pē
tē maluerīt. ¶ Et interrogauerūt
illū dicētes. Magr̄ scim⁹ q̃ uer
dicis et nō accipis psonā sed
in veritate via dei doces licet no
bis tributū dare cesari an nō.
Blanda et fraudulēta īterro
gatio. Illuc puocat rn̄centē ut
magis deū q̄ cesarē timeat et
dicat nō debere tributa solui ut
statī audiētes ministri psidis qui
iux alios euāgelistas affuisse
legunt̃ sediciōne eū contra romanos
principes teneat. ¶ Consideram⁹
aūt dolū illoꝝ dixit ad eos. Quid
me temptatis ostendite mī dena
riū cui⁹ habꝫ ymaginē et īscrip
tionē. Sapiā sapient̃ agit ut
suis potissimū temptatores ser
monibꝫ confutet̃. Ostendite
inqt mī denariū. hoc ē genus
nūmi qd̓ pro decē nūmis iputa
bat̃ et habebat ymaginē cesaris.
Qui aūt putāt īterrogatiōnē
saluatoris ignorātiā esse et nō
dispensatiōnē. discant ex pn̄ti
loco q̄ utiqꝫ potuit scire cui⁹
ymago esset ī nūmo. sed intro
gat ut ad sermonē eoꝝ ꝯpetet̃
rn̄deat. ¶ Rn̄dentes dixerūt ce
saris. Et ait illis reddite q̄ cesa
ris sūt cesari et q̄ sūt dei deo. Ce
sarē nō putam⁹ augustū sed
tyberiū sigri p̄uignū eius qui
in loco successerat vitrici sub
quo et passus est dn̄s. Omis
aūt reges romani a p̄mo ga
yo cesare qui īpiū arripuerāt appel
lati sūt. Porro q̄ ait. Reddite q̄
sūt cesaris cesari id ē nūmū tribu
tū et pecuniā. et q̄ sūt dei deo deci
mas p̄micias oblationes aut
victimas sentiam⁹ quo et ipse
reddit tributa pro se et petro. et
deo reddit q̄ sūt dei patris faciens
volūtatē. Aliť. Reddite q̄ sunt
cesaris cesari et que sūt dei deo.
Quadmodū cesar a nobis exigit
īpressionē ymaginis sue sic et
deus ut quadmodū illi reddit
nūm⁹ sic et deo aīa lumē vultus
eius illustrata atqꝫ signata. Vn̄
psalmista. Signatū est inqt ī
nobis lumē vultus tui dn̄e. Hoc
quippe lumē est totū hoīs et ver
bonū qd̓ nō oculis sed mēte cō
spicit̃. Signatū aūt dixit ī nob
tanq̄ denarius signat̃ regis y
magine. Hō enī factus ē ad yma
ginē et silitudinē dei quā pcc̄a
do corrupit. Bonū ergo eius ē
ver atqꝫ etnū si renascendo sig
net̃. ¶ Et nō potuerūt vbū ei⁹
r̄phendē corā plebe et mirati
in responsis eius tacuerūt. Q
crede debuerant ad tantā sapiā
mirati sūt q̄ calliditas eoꝝ īsidian
di nō inuenisset locū. ¶ Accesse
rūt aūt ad eū quidā saduceoꝝ
qui negant eē resurrectionē.
Due erant hēses in iudeis vna
phariseoꝝ et altā saduceoꝝ. pha
rizei traditionē et obseruatiōes
qs̄ illi deuterosis uocat iusticiā p̄

ferebant vnde et diuisi vocaban
tur a ppło. Saducei aũt q̄ interp̄
tant̄ iusti et ipi vendicabant
sibi qđ nō erant p̄onibz et corpis
et aīe r̄surrectionē credentibus
ↄfitentibz qꝫ angelos et sp̄s seq̄
tes iux̄ actu aploꝝ oīa denega
bant. ¶ Et interrogauerūt eū
dicentes. Mgr̄ moyses scripsit
nobis. Si fr̄ alicui᷒ mortuus fuit
habens vxorē et hic sine filiis
fuit ut accipiat eā fr̄ eius in
vxorē et suscitet semē fr̄i suo.
Vide distanciā lr̄e et sp̄s. Iux̄
lr̄am nubē cogit̄ in vita ut de
functi semē excitet fr̄. Sp̄us
aūt magr̄ ē castitatis. ¶ Septē
eñ fr̄es erant p̄im᷒ accepit vx
orē et mortu᷒ est sine filiis et
sequēs accepit illā et ipē mor
tuus est sine filio et tercius ac
cepit illā simil̄ et oīs septem
et nō reliqrūt semē et mortui
oīm sūt. Nouissime aūt mortua est
et mulier. Qui r̄surrectionē
corpm nō credebant aīas indi
tutes interire cū corpibz. recte
istius moi fingūt fabulā que
deliramenti arguat eos q̄ r̄sur
rectionē asserant mortuoꝝ. p̄t
aūt fieri ut vē in gente eoꝝ ali
qn̄ acciderit. ¶ In r̄surrectione
ergo cui᷒ eoꝝ erit vxor si septē
hūt eā vxorē. Turpitudinē fa
bule opponūt ut r̄surrectionis
denegent veritatē. Vē mistice
septem hij fr̄es sine filiis defūcti

r̄probis quibuscūqꝫ ↄgruūt q̄
p totā hui᷒ scli vitā q̄ septem
diebz uoluit̄ a bonis opibz ste
les existūt quibz uicium mor
te misera p̄ceptis ad ultimū
et ipsa mūdana ↄuersacio quā il
li sine vitali ope trāsegerūt qi
vxor et fecunda trāsibit. ¶ Et
ait illis ih̄s. Filij hui᷒ scli nubūt
et traduntur̄ ad nupcias. Cum
dn̄s dicat. Nolite sanctū dare
canibz neqꝫ mittatis margari
aũ tas v̄ras an porcos. qđ ipē q̄dam
ul' hic de gl'a r̄surrectionis uel
alibi de dispensacionis a' eciā
diuinitatis sue misterio dixisse
īuenit̄ q̄ multi qui aderāt uel
r̄sistendo uel ↄtempnēdo nō ac
ceperūt. Nō putandū ē sām
dedisse canibz et margaritas
misisse an porcos. Non eñ
eis dedit qui capē nō poterāt
sed eis qui poterāt et simil' ade
rant quos p̄pt' alioꝝ īmūdiciā
negligi non oportebat. Et cū
eū temptatores īterrogabant.
r̄ndebatqꝫ illis ita ut quid con
dicerēt nō haberent q̄uis ve
nenis suis contabescerent pocī᷒
q̄ illius cibo saturarent̄ alij
tamē qui capē poterāt et illoꝝ
occasione multa utilia audie
bant. ¶ Illi aūt qui digni ha
bebunt̄ seculo illo et r̄surrectiōe
ex mortuis neqꝫ nubūt neqꝫ
ducūt vxores. Nō ita itelligē
dū est q̄i digni tm̄ uel r̄surrec

turi uel sine nuptiis futuri sint. Indigni autem id est peccatores uel minime resurrecturi sint credendi sed ita potius sentiendum quod omnes et resurrecturi et absque nuptiis sint in seculo illo mansuri. Dominus autem saluator ut ad gloriam resurrectionis animos excitaret inquirendam de electis solummodo voluit facere sermonem. Hi autem in resurrectione neque nubunt neque ducunt uxores sed de hiis qui cum possunt nubere tamen alia ratione non nubiunt neque ultra mori poterunt quia connubia propter filios. filii propter successionem. successio propter mortem. Ubi ergo mors non est neque connubia. ¶ Equales enim angelis sunt et filii dei sunt cum sint filii resurrectionis. Equales angelis et filii sunt dei qui gloria resurrectionis innouati. sine ullo mortis metu. sine ulla labe corruptionis. sine ullo terreni status actu perpetua dei visione fruuntur ad quam necesse est angelice dignitatis qualitatem quisquis tunc asscendere desiderat nunc minimis fribus condescendat. ¶ Quia uero resurgant mortui et moyses ostendit secus rubum sicut dicit dominum deum abraham et deum ysaac et deum iacob. Ad comprobandam resurrectionis ueritatem multo aliis manifestioribus exemplis uti potuit e quibus est illud resurgent mortui et suscitabuntur qui in sepulchris sunt. Queritur itaque quid

sibi voluerit dominus hoc proferre testimonium quod videtur ambiguum uel non satis ad resurrectionis pertinet ueritatem. Sed saducei quia tantum libros moysi recipiebant prophetarum vaticinia respuentes. Stultum ergo erat inde proferre testimonia quorum auctoritatem non sequebantur. Porro ad eternitatem animarum probandum de moyse ponit exemplum. Ego sum deus abraham et deus ysaac. et deus iacob. statimque infert. Deus autem non esse mortuorum sed viuorum ut cum probauit animas permanere post mortem quod illi interpretata negabant neque enim poterat fieri ut eorum esset deus qui nequaquam subsisterent consequenter introducitur et corporum resurrectio que cum animabus bona mala ue gesserunt. ¶ Omnes enim viuunt ei. Omnes videlicet illi quorum dominus est deus viuunt ei vita utique vera qua iusti viuunt etiam qui corpore moriuntur. de qua alibi dominus ait. Qui credit in me etiam si mortuus fuit viuet. Crede ergo et si mortuus fuis viues. Si autem non credis et cum viuis mortuus es. Vidua que in deliciis est viuens mortua est. ¶ Respondens autem quidam dixit. Magister bene dixisti et amplius non audebant eum quicquam interrogare. Principes sacerdotum saducei et scribe querentes occasionem calumpnie et verbum aliquod inuenire quod pateret insidiis quia in sermonibus confutati sunt

ultro nō interrogauit. sed aptissime
conp̄hensū romane tradidit p̄tati.
Ex quo itelligim⁹ uenena inuidie
posse quidē superari. sed difficile con
quiescē. ¶ Dixit aūt illis ad illos.
Quō dicit xp̄m filiū dauid esse.
et ip̄e dauid dicit in libro psalmo
rū. Dixit dn̄s dn̄o meo sede a
dextris meis. do. po. in. tu. sca. pe
tuor. Dauid ergo dicit illū uocat
dn̄m et quō filius eius ē. Interro
gatio ihesu nobis p̄ficit usq; ho
die contra iudeos et hij eciā qui
cōfitentur xp̄m esse uenturū hoiem
simplicē et sanctū uirū assenserūt
de gn̄e dauid. Interrogemus ergo
eos docti a dn̄o si simplex hō est
et tm̄ filius dauid. quō dauid
uocet eū dn̄m suū. Nō āt rep̄re
hendunt q; dauid filiū dicunt.
sed q; filiū dei nō credūt. Igitur
ip̄e et dn̄s dauid est deus ante
t̄pa manēdo et filius dauid ap
paruit homo in t̄pm fine nascē
do. Qd āt a p̄re subiciūtur inimici
nō infirmitatē filij sed unitatē
nē qua in altero alt̄ opat̄ signt.
Nā et filius subicit inimicos p̄ri
q; p̄rem clarificat sup terrā. ¶
Audiente aūt omī p̄plō dixit dis
cipulis suis. Attendite a scribis
qui uolunt ambulare in stolis
amant salutationes in foro et
p̄mas cathedras in synagogis
et p̄mos discubitus in cenis.
Ambulare in stolis cultioribus
ornatioribz q; uestimentis indutos

ad publicū p̄cedē signt̄ i quo certa
diues ille qui epulabatur cotidie
splendide peccasse describit. No
tandū aūt q; nō salutari in foro
nō p̄mos sedē uel discūbē necat
eos quibz hoc officiū ordiē cōpe
tit. sed eos inmiriū qui hec siue
habita seu rite nō habita idebite
amāt. fidelibz quibusq; qi ēpro
bos docet eē cauēdos aīm videlz
nō gradū iusta districtiōē redar
guens cōuiuis et hoc culpa nō ca
reat. si idē in foro litibz interesse
que in cathedra moysi synago
ge magri desiderāt appellari.
Duplici rōne sane a uane glē
cupidis attendē iubem̄ ne scilz
eor uel simulatione seducim̄
estimantes bona eē q̄ faciūt uel
emulatiōē iflāmem̄ frust̄ gau
dentes i bonis laudariq; simulat.
¶ Qui deuorāt domos uiduar
simulantes longā orōnē hij acci
piūt dampnationē maiorē. Nō tm̄
ait accipient dap̄natiōne. sz ad
iecit maiorē ut isinuet eciā il
los qui in angulis stantes orāt
ut uideantur ab homībz dap̄na
tionē mereri. Sz eos qui licet plurim⁹
qi religiosores agendo nō solū
laudes ab homībz. sed eciā pecu
nias q̄rūt plurioi dampnatiōe
plectendos. Sunt eciā qui se iustos
et magni apud deū meriti simu
lantes ab ifirmis quibuslibz et
p̄ccōr suorū conscientia turba
tis qi patroni pro eis i iudicio

fuit pecunias ample nō dubitāt
et tamē porrecta manus paupi
pces iuuaē soleat. illi ob hoc max
ime ī ptibꝫ ut paupi nūmū tol
lant pnoctant. Quibꝫ illa inde
maledictio hōmcido ꝯgruit cū
iudicat̄ exeat ꝯdempnatꝰ et
orō eius fiat in pcm̄. Condep
natus quippe cū iudicat̄ exit
et orōem suā in pcm̄ recipit
q̄ magne nūc estimationis apꝰ
hoīes habitus in dino tūc cra
amē nō solū nō pro alijs se ī
teruenire sed nec sua sibi mei
ta sufficē posse dephendit ymo
ipsaꝝ quibꝫ huānū iudiciū fe
fellit pcī int̄ crimā penas luit.

cap xxi

Respiciēs Capitulū xxi.

aūt vidit eos q̄ mitte
bant munēa sua ī gazo
philacio diuites. Nā sermone
greco philaxe dr̄ et gaza lingua
psica diuitie vocant̄. Gazo
philaciū locus appellari solet
quo diuitie seruant̄. Erat aūt
archa foramē desup posita int̄
altare ad dextrā ingrediētibꝫ
domū dn̄i in quā ponebant
sacerdotes qui custodiebāt hos
tias oēm pecuniaꝫ q̄ deferebat̄
ad templū dn̄i atqꝫ ad īstau
rationē eiusdē templi seruabat̄
lege verba dicēꝫ. Cuiā qui nūc
orantes in domo dn̄i discutit
ipē quoqꝫ dona ferentes res
picit et quē dignū viderit lau
dat quē reprobū dampnat.

¶ Vidit aūt et quādā paupculā
mittentē era minuta duo et dix̄.
Uē dico vobis qꝛ vidua hec pau
p plus q̄ oms̄ misit. Hic nob
locus quidē moralē īsinuat q̄ sit
acceptabile deo q̄cqd bono aīo
optulerimꝰ qui cor minimū et
nō sbām pensat nec ꝑpendit
q̄tū in eius sacrificio sed ex q̄
to pferat̄. Iuxta vō leges alle
goricē diuites qui in gazophila
cio munera mittebāt. Iudeos
de iusticia legis elatos. Porro
vidua paup eccīe simplicitatē
designat q̄ rcē paupcula vocat̄.
qꝛ uel supbie spm̄ uel pctā tanq̄
mūdi diuicias abiecit. Vidua
vō qꝛ vir eius pro ea mortē ꝑ
tulit. et nūc in celi penetrabilibꝫ
ab eius oculis occultus qui ī pre
altius regionis viuit. Hec in
gazophilaciū era minuta duo
mittit. qꝛ in ꝯspectu dine ma
iestatis quāsi mīī opis oblacōēs
q̄ certo mūō ꝯscripta et ꝯsignata
seruant̄. siue dilectionē dei et
proximi seu fidei orōmsqꝫ sue
munera defert que ꝯsideratū
ꝓprie īiquitatis minima. sꝫ meri
to pie deuotionis accepta ꝯctis
supboꝝ iudeoꝝ opibꝫ prestant.
¶ Nā oms̄ hii ex habundāti
sibi miserūt in munēa dei hec
aūt ex eo qd̄ deest illi oēm victū
suū quē habuit misit. ¶ Ex
habundanti sibi iudeus mittit
in munera dei qui de iusticia sua

presumens hec apud se orat. Deus gratias ago tibi quia non sicut ceteri sum hominum raptores iniusti et cetera. Quem autem victum suum etiam in dei munera mittit que omne quod vivit non sui meriti sed dei esse muneris intelligit dicens. Deus spiritus esto mi protector. Et alibi. Fortitudinem meam ad te custodiam quia tu es deus susceptor meus deus meus misericordia eius preveniet me. Explicit liber quintus. Incipit

liber sextus

Cum sapientissimus regum salomon in figuram Christi et ecclesie templum domino conderet hoc quoque inter cetera non incredentibus figurarum premonebat exemplis. Quia adveniente tandem et apparente rerum illarum veritate ac luce. mox omnis illa umbratilis ut ita dicam et ymaginaria corporum typorum esset penitus auferenda. Post factam namque de lapide et auro et ligno incomparandi opus domum misit et figuram crediturum de gentibus populi hyram de thyro filium mulieris vidue haut dubium quam illius quam super duos nummos in gazophilacio mittendo plus omnibus misisse laudat. De tribu inquit neptalim patre tyrio artificem erarium et plenum sapientia et intelligentia et doctrina. Quia autem vasa que fecit hyram regi salomoni in domo domini de auricalco emittit in campestri regione iordanis fudit ea rex in argillosa terra. Qui omnia vasa non ductili sed fusili opere fecit prius in nimium ad similitudinem cuiusque vasis figmentum luti formabat necessarium quidem donec opus vasis expleret. Hec postea non ullis modo usibus aptum. sed etiam ut pretio vasis appareret absque ulla dubietate frangendum. Quasi ergo forma de argilla cerimonie legales antecedunt. ut dona virtutis evangelice quasi vasa de auricalco succedant. Composita pro tempore testa vilis atteritur ut fulgor ornamenti permansibilis qui latebat ostendatur. Cinis vitule inquinatos que sanctificabat tollatur et crux Christi que mundum redimat predicetur. Lavabre tempore quo mare eneum cum unda vivificatrice cuncti etiam intus baptizentur que columpne legis gemine que lilia per capite gestantes. Christo devotionem ianuam hic [illegible] firment omni quo bis luteres quam operum morum abluendum hostias pati quo innumera denique vasorum electionis milia ad montem templi deferantur. Voluit argillosa terra que in campestri regione diutius hec occulta tegebat hoc est eminente premio dominice passionis. per quam recondita diudum littere velamento ecclesie sacramenta patesceret. labi atque paulatim destrui iam incipit

illa celestium occultante umbra serue
tor. unde recte post oblationem vi
due pauperis. id est eccle fidem
dni ore laudatam euangelista se
cutus adiunxit. ¶ Et quibusdam
dicentibus de templo quod lapidibus
bonis et donis ornatum esset dixit
hec que videtis venient dies in
quibus non relinquetur lapis sup lapi
dem qui non destruatur. Erat nam
que prius ihrlm urbs illa magna
legalis ubi templum famosissimum
fuerat deo exstructum. Postea vero
quando venit ille qui erat verum tem
plum dei et ihrlm celestis cepit a
perire misteria deleta est illa ter
rena ubi celestis apparuit et in
templo illo non remansit lapis
sup lapidem. Erat prius pontifex
sanguine taurorum et hyrcorum puri
ficans populum. Sed ex quo venit
verus pontifex postea nec ullus
ei erectus est locus. Altare fuit
prius et sacrificia celebrabantur.
sed ut venit verus agnus qui
seipsum optulit hostiam deo cuncta
illa uelut pro tempore posita cessa
uerunt. propterea sane diuina dispen
satio prouiduit ut et ipsa ciuitas
et templum et omnia pariter subuerterentur
ne qui forte adhuc paruulus et
lactans in fide si uideret illa co
stare dum sacrificiorum ritum. dum mi
nistrorum ordinem attonitus stupet
ipso diuersarum formarum rapetur in
tuitu. Sed prouidens deus infirmi
tati nre et uolens multiplicem

etiam suam omnia illa subiti fecit
et penitus auferri ut sine ulla
ostatione illis cessantibus hec esse
vera pro quibus in illis typus pre
cesserat crederemus. ¶ Interrogabant
autem illum dicentes preceptor quando hec
erunt et quod signum cum fieri incipient.
Nam laudantibus quibusdam edifi
cationes templi. dns palam res
pondeat hec omnia fore destruenda
discipuli secreto sedente eo sup
montem oliueti sicut matheus et
marcus testantur tempus et signa
postea destructionis interrogant. ¶
Qui dixit videte ne seducamini
multi venient in nomine meo dicentes
quia ego sum et tempus appropinquabit.
Nolite ergo ire post illos. Mul
ti imminente iherosolimorum exci
dio principes extiterunt qui se esse
xpos tempusque libertatis iam iamque
appropinquare referrent. Multi in
ecclesia ipsis etiam temporibus aplorum here
siarche predicere. qui inter alia plu
rima veritati contraria diem dni
instare predicarent. Quos aplus
in epla ad tessalonicenses dam
nat. Multi in nomine xpi venere
antixpi quorum primus est symon ma
gus cui sicut in actibus aplorum legimus
auscultabant omnes qui in samaria
erant a minimo usque ad maximum
dicentes. hic est virtus dei qui
vocatur magna eo quod multo tempore
magicis suis dementasset eos.
¶ Cum aut audieritis prelia et sedi
tiones nolite terreri oportet primum

hec fieri sed nondū statī finis.
Prelia ad hostes ptinēt. sediciōes
ad ciues q̄ vtraq; a tpe dnice pas
sionis in ipsō iudeoꝝ qui sibi p
saluatore seditiosū latronē ele
git satis q; sup constat habun
dasse. Sed hus perurētibz apli
ne feriant ne ierusolimā iudeā
q; deserant āmonent q; videlicz
nō statim finis qui ī q̄dragesimū
potius differenda sit ānū id est
desolatio priē sūmūq; vrbis ac
templi sequat exidiū. ¶ Tūc
dicebat illis surget gens cont
gentē et regnū aduśus regnū
et t'remotus magni erūt p loca
et pestilentie et fames. Constat
hec ante finē desolationis tēpli
hoc est tpe iudaice seditiōis ad
lām contigisse. Pot at regnū
cont regnū et pestilētiā eoꝝ q;
sermo serpit ut cancer. et fames
audiendi vbū dei et cōmocio vni
uerse tre et a vera fide sepatio
et ī heretis ītelligi qui cont se īui
cem dimicantes ecclē victoriā fa
ciūt. ¶ Terrores de celo et signa
magna erūt. Et hoc tpe eodē
cōpleta qsq; iosephi historiā legit
īueniet. Nam et stella gladio
silis ut ptibet p ānū totū sup
ierusolimā pendēs in fausto
trepidos ciues portēto terrebat et
currus inde equites q; armati
p aera discurrē ac morē bellā
tiū imitari p dies xl. st visi.
Sed et vitula sacrificijs admo
ta int' īmolantiū manus enixa
ē agnā. quo aūt hec merito cō
gerint ptinus subinfert cū dr.
¶ Sz ante hec oīa īicient uob
manus suas tradentes ī syna
gogis trahētes ad reges et psi
des ppter nomē meū. Qr quippe
iudaice genti uel sola ut' max
ima causa exitij fuerāt. q; post
dni saluatoris occisiōnē nōis
eius pcones simul et cōfessores
ipsa crudelitate vexauit. ¶ Cō
tinget aūt vobis in testimoniū.
Testimoniū videlicz quoꝝ ut eoꝝ
qui aut psequēdo mortes īseruīt
aut videndo nō imitant. Mors
quippe iustoꝝ bonis ī adiutoriū
est malis ī testimoniū ut inde p
uersi sine excusatiōe pereāt. vn
electi exemplū capiant ut viuat.
Sz auditis tot errorib; turbari
poterant īfirmoꝝ corda atq; ideo
cōsolatio adiūgit cū ptinus subī
fert. ¶ Ponite ergo ī cordibus
vris nō pmeditari q̄admodū
rńdeatis ego eni dabo vob' os
et sapiām cui nō poterūt rsistē
et contdicē oēs adusarij vestri.
Ac si apte membris suis īfirmā
tibus dicat. Nolite terreri noli
te ptimescē vos ad causā acce
ditis. sed ego pliorꝝ. vos vba edi
tis. sed ego sū qui loquor. ¶
Trademini aūt a pntib; et frib;
et cognatis et amicis et mor
te afficiēt ex vobis et eritis
odio oībz ppt nomē meū.

In morte dolorem mala ingerunt que ab extraneis inferuntur. plus vero in nobis ea tormenta saeviunt quam ab illis patimur de quorum membris presumebamus. quia cum dampno corporis mala nos cruciant amisse caritatis. Sed quia dura sunt que predicuntur de afflictione mortis protinus consolatio subditur de gaudio resurrectionis cum dicitur. ¶ Et capillus de capite vestro non peribit. Scimus quia caro incisa dolet capillus incisus non dolet. Ait ergo martiribus suis. Capillus de capite vestro non peribit videlicet aperte dicens. Cur timetis ne pereat quod incisum dolet quando et illud in vobis perire non potest quod incisum non dolet. Aliter capillus de capite discipulorum domini non peribit quia non solum fortia quoque gesta vel dicta sanctorum de quibus dicitur. Dominus custodit omnia ossa eorum sed et volatilis ut ita dicam ac tenuissima fidelium cogitationum superficies que de occulta cordis radice quasi de cerebro cesaries exit apud iustum iudicem conservata digna mercede donabitur. Unde et recte prophetia ut bonorum etiam cogitationum merita domino quod sint accepta demonstrant. Et reliquie inquit cogitationum diem festum agent tibi. Unde etiam nazareum in lege typice consecrationis comam nutrire iubetur et novaculam super caput samuelis non ascendisse perhibetur. At contra mulier captiva ut viro israhelite queat nubere iubetur a leprosus ut etiam castra introire mereatur omnes sui corporis pilos precipitur eradere. Illa videlicet omnis sapientum cogitatio que bona placens et perfecta est salvatur in perpetuum et apud dominum est merces iustorum. Stultorum vero pravorumque quod dei aspectibus indigna radix operum cogitatio penitendo debet excidi. ¶ Et in patientia vestra possidebitis animas vestras. Ideo possessio anime in virtute patientie ponitur. quia radix omnium custosque virtutum patientia est. Per patientiam vero possidemus animas nostras quia dum nobismetipsis dominari discimus. hoc ipsum incipimus possidere quod sumus. Hic enim conditi mirabiliter sumus ut co animam et anima corpus. Ius vero anime a corporis possessione repellitur si non prius anima a ratione possidetur. Custodem igitur conditionis nostre patientiam dominus esse monstravit. qui in ipsa nos possidere nosmetipsos docuit. Patientia autem vera est aliena mala equanimiter perpeti contra eum quoque qui mala irrogat nullo dolore moveri. Nam qui sic proximi mala portat ut tamen tacitus doleat et tempus digne retributionis querat patientiam non exhibet sed ostendit. ¶ Cum autem videritis circumdari ab exercitu ierusalem tunc scitote quoniam appropinquabit desolatio eius. Hactenus ea que per xl annos necdum fine adveniente futura erant hu

ipse finis desolationis q̄ a rōno
exitu facta ē dn̄i ubis exponit.
¶ Tūc qui in iudea sūt fugiāt
in montes. Ecclastica narrat
historia. cūctos qui ī iudea erāt
xpiānos īminēte iherusolimo
rū excidio ɔmonitos a dn̄o lo
co decessisse et trās iordanē ī
ciuitate quadā bella noīe donc
desolatio iudee ɔpletur habitasse.
se. ¶ Et qui ī medio eius dis
cedant et qui ī regionibz non
intrent in eā quia dies ultionis
hii sūt ut impleantur omnia que
scripta sūt. Videtur quidē p̄tinē ad
ɔgruā admonitionē ut q̄ extra
sūt nō in eā intrent. qui ī medio
sūt quō discedāt ab exitu iam
ciuitate circūdata nisi forte q̄
p̄misit tūc id ē tūc qui ī iudea
sūt fugiant. nō ad ipm̄ tp̄s obsi
dionis sed ad p̄ximū an̄ obsi
dionis tempꝰ. cū se p̄mo miles
romanꝰ p̄ galilee et samarie
fines cepisse diffundē p̄tinē di
cimus ut tūc fugē cū fuge ad
huc tempꝰ esset accelerarent dies
aūt ultionis hii sūt dn̄ice videlicet
sanguinis ultionē petentes. ¶
Ve aūt p̄gnantibz et nutienti
bus. Ve presente captiuitate
p̄gnantibz et nutrientibz siue ī
animātibz ut quidē interp̄tantur
quarz uel veteri manꝰ filiorū
sarcina p̄grauate fuge necessita
te nō minimū īpediuit. Lege
regū historiā ubi vxor ionathe

malū captiuitatis p̄ p̄perem fuga
uitanti lapsū sinu filiū p̄petuo
claudū recepit. ¶ Erit enī p̄s
sura magna sup̄ terrā et ira
p̄plō huic. Hec pressura et ira
p̄plō illi usq̄ hodie p̄ omīs gen
tes disp̄so idiuidua comes ad
hēt nō tamē ietnū adhesura
credenda est. Nam postq̄ or
dinē eiusdē pressure uel ire
dn̄s ondit dicēs. ¶ Et cadēt
ī ore gladii et captiui ducentur
et omēs gentes et ihr̄lm calca
bitur a gentibz. Primus inx̄ p̄phe
tiā que canit in ira mīe īmēor
eris. subiunxit atq̄ ait. ¶ Do
nec īpleantur tp̄a nationū. Tp̄a
quippe nationū illa q̄ ɔmemo
rat ap̄lus dicens. Quia ceci
tas ex p̄te facta ē in isrl' donec
plenitudo gentiū introiret et
sic omīs isrl' saluus fiet. qui
tū p̄missa salute fuit potiꝰ
patriū quoq̄ reditum ad solū
et metropolis quondā sue pos
sessione atq̄ īhabitatioē gauī
surus eē. forsitan nō temere
sp̄at. q2 nō ip̄petuū sed donec
tp̄a nationū impleantur ira p̄
mendus eē narratur. Quod aūt
impletis nationū tp̄ibz et sic
oī isrl' saluato sequatur dn̄s ex
ordine manifestat. Nam et
sc̄dm matheū īterrogabāt dis
cipuli nō solū templi euertendi
tempus. sed et signū aduentꝰ
eius et ɔsūmationis seculi q̄

rendo. ¶ Et erūt signa in sole
et luna et stellis et in tris pres-
sura gentiū p̄ ↄfusione sonit⁹
maris et fluctuū. Nā ergo
sicut dn̄s in seqntibȝ īt̄imat ap-
parente vniu̾sali iudicio. celū
et t̄ra transibūt et sicut ī iohis
apocalipsi legim⁹ mare iā nō
erit eodē incūbente iudicio so-
nitus maris et fluctuū ↄfudit̄.
ter̄a orbis p̄mentibȝ se īuicē
colonis īsiṫ maxīa celi luīa
ria p̄cussis horroē nono radii͛
turbatā faciē uelāt et quō īpulse
ad casū arbores frigoris motusq̄
sui p̄inicē solent iudicia sic tīo
appropinq̄nte qī pauēcia nutant
ac tremūt elemēta. et qđ ait ma-
theus sol obscurabit̄ et luna nō
dabit lumē suū et stelle cadent
de celo. Ipm̄ iudicij p̄ūciā sigt̄.
qñ apparēte vera gloria lucis.
oīa mūdi luīa tenebris vmbrisq̄
ↄpant̄. Nō vō dicit lucas. Erūt
signa in sole et luna p̄cursores
videlicet eiusdē iudicij qī nūcios
iudicat. E quibȝ ē et illud p-
phete. Sol v̄tet̄ in tenebras
et luna in sanguīē anq̄ veni-
et dies dn̄i magn⁹ et mani-
festus. Ita qđ lucas ait et ī tris
pressura gentiū. ipm̄ ēē recor-
dꝑ antixp̄i t̄pa describens ma-
theus dicit. Erit enī tūc t̄bu-
lacio qualis nō fuit ab īnicio
mūdi usq̄ mō neq̄ fiet. Nō
aūt lucas subiūgit p̄ ↄfusione

sonitus maris et fluctuū p̄ro ē
illius qđ int̄ cetā mirabilia sc̄i
iohes mare habiturū ↄspexit
Arescentibȝ hoībȝ p̄ timoē et
expectacione q̄ supueniet orbi
vniūso nā v̄tutes celorȝ moue-
bunt̄. Credo ipm̄ iudicis aduē-
tū hac sīiā designari qū iuxta
alterius loci p̄abolā oīs hor ē
prudētes et fatue v̄gines īsolito
clamoē suscitate lampades or-
nant id ē sua scrā numerāt op-
pro quibȝ maxīo cū timoē iudi-
cis vniūsus pene orbis arctur⁹
ē aplō attestante qui ait. Cū
enī dixerint pax et securitas tūc
r̄pentin⁹ eis supueniet īteritus.
Tūc itaq̄ supueniēte vniūso or-
bi timore et expectacioē districti
examīs. multi qui in hoc mūdo
florē videbant̄ tū se sine fructu
ↄspexerint arescent tūc fides q̄
sine opibȝ viruerat p̄bante se
iusti iudicis igne marcescet.
Nec mirū hoīes hoc ē uel na-
uel sensu terrestres ad cuius iu-
diciū turbari cū⁹ aspc̄m et ip̄e
celorȝ v̄tutes hoc est angelice po-
testates tremūt. Vn̄ et quoq̄ iob
attestante qui ait. Colupne ce-
tremiscūt et pauent aduentū
eius. Qđ ergo faciet tabule qū
tremūt colupne. Nō virgula
deserti patit̄. cū cedrus p̄adisi ↄ-
cutit̄. ¶ Et tūc videbūt filiū
hoīs venientē in nube cū p̄tā-
te magna et maiestate. In p̄tā

te et maiestate visuri sunt quem in humilitate positum audire noluerunt ut virtutem eius tanto tunc districtius sentiant quanto nunc cervicem cordis ac eius patientiam non inclinant. Sed quia hec contra reprobos dicta sunt mox ad electorum consolationem verba vertuntur. Nam sequitur. ¶ His autem fieri incipientibus respicite et levate capita vestra quoniam appropinquabit redemptio vestra. Cum plage mundi crebrescunt cum terror iudicii virtutibus commotis ostenditur levate nos capita et exhilarate corda quia dum finitur mundus cui amici non estis. prope fit redemptio quam quesistis. In scriptura etenim sacra sepe caput pro mente ponitur. quia sicut capite reguntur membra ita cogitationes mente disponuntur. Levare itaque capita est mentes nostras ad gaudia patrie celestis erigere. Quod autem calcari mundus ac despici debeat provida domini comparatione manifestat. Nam sequitur. ¶ Et dixit illis similitudinem. Videte ficulneam et omnes arbores cum producunt iam ex se fructum scitis quoniam prope est estas. Ita et vos cum videritis hec fieri scitote quoniam prope est regnum dei. Aperte ergo docet quia sicut ex fructu arborum futura estas agnoscitur. ita ex ruina mundi prope esse cognoscitur regnum dei. Quibus profecto verbis ostenditur quia fructus mundi ruina est. Ad hoc enim crescit ut cadat ad hoc germinat ut quecumque germinaverit cladibus consumat. Bene autem regnum dei estati comparatur quia tunc meroris nostri nubila transeunt et vite dies eterni solis claritate fulgescunt. Que omnia cum magna certitudine confirmantur cum sententia subiungitur qua dicitur. ¶ Amen dico vobis non preterit generatio hec donec omnia fiant. Multum quippe commendat dominus quod ita pronuntiat. Quodammodo enim si dici fas est. iuratio eius est. amen dico vobis. Amen interpretatur enim verum et tamen non est interpretatum cum posset dici. verum dico vobis. Nec grecus interpres ausus est facere nec latinus. Hic mansit non est interpretatum ut honorem haberet velamento secreti non ut esset negatum sed vilesceret nudatum. Igitur amen dico vobis veritas dicit. Que utique et si non diceret mentiri omnino non posset. tamen commendat inculcat dormientes quodammodo excitat intentos facit contempni non vult. Amen inquiens dico vobis quia non preteribit generatio hec donec omnia fiant. Generationem autem aut omne hominum genus dicit et specialiter iudeorum. ¶ Celum et terra transibunt verba autem mea non transient. Celum quod transibit non ethereum sive sydereum. sed aereum a quo aves celi et nubila celi cognominantur intelligere debemus petro attestante qui dicit quia celi erant prius et terra de aqua et per aquam consistens verbo dei per quem

ille mūdus tūc perijt celi autē
qui nūc sūt et tra eodē verbo rposi
ti sūt igne rseruati in die iudi
cij et pdicionis hoim ipiorz ap
te docens qz nō alij celi sūt igne
pituri hoc ē īāma hec et nubi
losa ventosi aeris spacia. Neqz
enī aqua diluuij que xv. tm̄
cubitis mōtiū cacumina trāscen
dit ultra aeris etheris qz cōfinia
puenisse credenda ē. Quonī
qz autē puenire potuit eo nimi
rū iuxta pfata btī petri sīnāz
sūt et ignis iudicij pueniet.
Si autē celū et terra trāsibūt
moue pt quō dicat ecclīastes.
Generacio pterit et gnācio ad
uenit tra vero ietnū stat. Hz
apte nōe celū et tra p eā quā
nūc habent ymaginē transeūt.
et tm̄ p eēntiā sine fine sbsistūt.
Pterit enī figura huius mūdi.
Et ad iohānē angelus. Erit in
quit celū nouū et tra noua. q
nō quidē alia cōdienda sūt. sed
hec ipā rnouant. Celū igit et
terra et transit et erit. qz et ab
ea quā nūc habz spē p ignē
tergit et tamē in sua sp natā
sūt seruat. Vnī p psalmistā dr.
Mutabis ea et mutabūt. Quā
quidē ultimā cōmutacionē suā
ipsis nobis nūc vicissitudinibz
nūciant quibz tēis usibz idesinē
ter altnant. Nā terra a sua spē
hyemali ariditate defecit vnali
tpe viridescit. Celū cotidie cali
gine noctis obducat et diuina clari
tate rnouat. Hinc ergo fidelis
quisqz colligat et iterum hec et
tamen p inouacionē rficiqz cōsūt
mūt assidue uelut ex defectu re
parari. Attendite vobis aūt ne
forte grauent corda vrā in crapula
et ebrietate et curis huius vite et
supueniat ī nos rpentina dies illa
tamqz laqus enī supueniet ī oēs
qui sedent sup faciē terre. O stul
tam psupcionē cordis huāni q
lamentabilē finē cupiditatis eb
rietatis et crapule nec ipō iudice
cōtestante pīudeat. sed edictū rgis
eterni more serui neqz possit di
uicīt spnat. Et ītē si qui nobis
pitus ac sapiens medicus pcipet.
Attendite iniquiēs uobis ne qui
vbi gracia de illius uel illius her
be succo auidius sumat qd nisi
fecit rpentinus ei supueniet in
teritus. qā quisqz studio pmonē
tis medici mandata seruaret.
ne videlicet uetitū gustando periret.
Ac nūc animaz simul et corpm sal
uator ac dns iubet ebrietatis h
bam ac crapule vitandā nemo
et curaz secularū uelut mortife
ros succos eē caucēdos. et quanti
tū mēm huius nō solū sauciari. s
cōsumi nō timet. Nulla credo alia
causa nisi qz fidē quā medici pre
bent dictis dnī pbere cōtempnūt.
Si enī credidissent. credendo utiqz
timerēt timēdo aūt impendēs pi
culū cauerēt. Sed illi econt cor

pendo q̄ iuste dictũ sit ꝓbant.
Filius hominis ueniens putas inue
niet fidem in terra. ¶ Vigilate
itaq; omni tpe orantes ut digni
habeamini fuge ista oĩa q̄ futa
s͂t et stare ante filiũ hois. Qui
aũ filiũ hominis stare eiq; iuxta
apocalipsim iohis die noctuq;
ĩ templo eius seruire desiderat nec
ab eius aspectib; in ignẽ eternũ
maledictus abiri nõ solũ ab ille
cebris secularib; castigare. sed
orare et uigilare et hoc nõ certis
quibusdã dieb; sed omni tpe face
debet. Iuxta qd ps ait. Benedicam
dñm in omni tpe sp laus eius ĩ
ore meo. Hic namq; incebit ha
bitare ĩ domo dñi in sclm seculi
laudare illũ. ¶ Erat aũt diebus
docens in templo noctib; vero ex
iens morabat in mõte q̄ voca
batur oliueti et oĩs ꝑplus mane
cabat in templo audire eum.
Que ỽbis pcipit dñs suis cfirmat
exemplis. Nam qui nos aũ repẽ
tinũ iudicii vniũsalis aduentũ
aũ ĩcertũ singulorũ uitam exitum
delitiis simul et curis huius vite
neglectis ad uigilandũ hortat
et orandũ ipo inpendẽte sue tpe
passionis docẽne uigiliis et pcib;
insistat ꝑit et exemplo ĩsinuãs h
eẽ deo digne uigilare uel dicto uel
facto ꝓxĩs quibusq; viã ueritatis
ostendẽ et eos pro quib; passurus
erat uel ỽbo ad fidem reuocãs
uel pci oratione cmendãs et

nos quoq; cũ int ꝑspa sobrie et
iuste et pie cũsamur. int aduẽsa
vero nunq̄ de diuine mẽ celsitu
dine desꝑamus diebus ꝑfecto aũt
tis in templo docemus q: fidelib;
opis boni formã ꝓbemus. nocti
bus vero in mõte oliueti moramur.
q: in tenebris angustiarũ gaudii
spũalis cõsolatiõe respiramus iux
eũ qui dixit. ego aũt sicut oliua
fructifera in domo dñi sperau in
mĩa dei mei. id ẽ sicut is qui mẽ
fructũ quib; ualuit ĩpendit mei
a dñõ miserandũ eẽ nõ ambigo.
Et ad nos q: audiendos oĩs
ꝑplus manicat uel cunctis dei
grã nebulis pressurarũ sicut in
die honeste ambulãtes nõ in
cõmessationib; et ebrietatib; nos
filii lucis ĩmitãtur. Appropin Cap. xxii.
quabit aũt dies festus azimorũ
qui dr pascha. Pascha qd he
braice dicit ꝑfaze. nõ a passiõe
ut pleriq; arbitrant. sed a tran
situ nominat. eo q: extermina
tor uideus sanguinẽ in forib; isrli
tarũ ꝑtransierit ut ꝑcusserit eos
uel ipẽ dñs ꝓbens auxiliũ ꝑplo
suo desup ambulare. Cuius sacra
mentũ vocabuli subinnuens ex
quirẽs euãgelista iohẽs ait.
Sciẽs ihũs q: uenit eius hora
ut transeat ex hoc mũdo ad pa
trẽ. ubi manifeste declarat. ideo
festiuitatis huius diẽ ꝑ legẽ mis
tice transitũ noiari q: agnus
dei qui pctã mũdi tolleret ĩ eo

uel ipse

de hoc mūdo esset transiturus uel
nos salubri transitu qui de egiptia
seruitute ducturus. hoc sane iux
veteris testamenti lrām int pascha
et azima distat q pascha ipē
solus dies appellat in quo agnus
occidebat ad uesperam. hoc ē xiiii
luna primi mensis xv. at luna
qn egressū de egipto succedebat
festiuitas azimor. Cuius septē
diebz id ē usqz ad xxi eiusdē
mensis diem ad uesperam est
statuta solepnitas ver euāgelii
scriptura indifferent et diē azimo
et p diebz azimor rū pro pascha poné solet. Dicit
eiū lucas dies festus azimorū
qui dr pascha. Itē iohānes cū
primo azimor die id ē xv. luna agerēt
ait. qz et ipsi nō introierūt in
pretoriū ut nō contaminarent. sed
manducarēt pascha. qz videlz
et pasche dies in azimis panibz
ē celebrari et nos qui pascha i
ppetuū facientes sp ex hoc mū
do trāsire precipim. vna quippe
die agno immaculato ad vesperaz
septē ex ordine sequūt azimor.
qz xpūs ihē semel ~~in ple~~ p nob
in plenitudine tpm passus in
carne p omē nobis huius seculi
tempus qd septē diebz agit in
azimis sinceritatis et veritatis
precepit esse viuendū totoqz sp
mētu desideria seculi qui egipti
ętinacula fugē et qui a munda
na cōuersatiōē secretā solitudinē
it nos admonet subire virtutū.

¶ Et qrebant principes sacerdotū
et scribe quō eū interficerent timebāt
vō plebē. Iter aū biduū pasche
congregatis principibz sacerdotū et se
moribz ppli ac scribis in atrium
cayphe mathis acta testat. Time
bant vō plebē nō seditionē me
tuētes. sed cauentes ne auxilio
ppli de suis manibz tollerēt. Intra
uit aūt sathanas i iudā q vocat
scarioth vnū de duodeci. Scribit
in euāgelio suo iohēs qz cū intinc
tisset dns panē dedit iude symoni
scariothis et post buccellā tunc
introiuit i illū sathanas. Unz non ē
contrariū luce. qui eū et aū buccel
lā a sathana inuasū iā esse comme
morat. qz quē nuc intrat ut deci
peret postmodū intrauit ut sibi iā
traditū plenius possidēt. Nunc
intrauit qui alienū ut temptaret tūc
ut qui pprū ad quicqz uellet agē
da nouia traheret. ¶ Et abiit et
locutus est cū principibz sacerdotū
et magistratibz quadmodū illū tra
dēt eis et gauisi sīt. Cū dixit abiit
et locutus ē ostendit nō principi
bus inuitatū nōnulla necessitate co
strictū sponte ppria scelerate mē
tis inisse consiliū. ¶ Et pacti sīt pe
cuniā illi dare et spospondit et
qrebat oportunitatē ut traderet
illū sine turbis. Multi hodie
illud scelus qd iudā ac magistrū
dominqz suū pecuniā vendiderit velut
immane et nefariū exhorrent nec
tamē cauēt. Nā cū muneribz fal

su testimoniu contra quslibz dicunt
pfecto qz veritate pro pecunia
negant dnm pecunia vendunt.
Ipe eni dixit. Ego su veritas.
Cu societate firmitatis aliqd discor
di peste maculat dnm pdit qz
deus caritas est. Qui etia si nul
lus pecunia debet dnm argenteis
vendidit. qz principis secli ymagi
ne id est exempla hostis antiq
neglecta conditoris ad qua creati st
ymagine sumunt. Na sicut iohes
baptista qui p no xpi confessione
sed pro defensione veritatis occubuit.
ideo tn pro xpo qz p veritate mar
tiriu suscepit ita econtrario qui
caritatis et veritatis uita spiunt
xpm utiqz qui est veritas et ca
ritas prodit maxie cu no infirmi
tate uel ignorantia surripiente pec
cat sed in solitudine uice querit
oportunitate ut arbitris absenti
bus veritate mendacio virtute
crimine mutet. Venit aut dies
azimor i qua necesse erat occidi
pascha et misit petru et ioha
ne dices. euntes pate nobis pas
cha ut manducem9. Die azimo
ru pasche xiiii. pmi mensis appel
lat. qn fermento abiecto. pascha
id e agnus occidi consueuerat ad
vespam ut sup iam dictu est.
Qd exponens aplus ait. Etenim
pascha nrm imolatus est xps.
Hoc etem pascha tunc necesse erat
occidi hoc est patrio consilio ac
diffinitione sanctitu qui licet die
sequente hoc e xv. crucifixus sit
tn nocte qua imolabatur agnus
et carnis sanguinisqz sui disci
pulis tradit misteria celebranda
et a iudeis tentus ac ligatus
ipsius imolationis hoc e passio
nis sue sacrauit exordiu.
At illi dixerunt ubi vis parem9.
No habemus domiciliu non
hemus tabnaculu audiat qbz
edificandar domor cura e et
ambiciosar porticu cogitatio istruc
tio quos pciosar marmor po
pa et distincta auro laquearia de
lectant cognoscant xpm oim do
minu qui locu ubi caput recli
naret no habuit et idcirco cu
discipuli interrogant ubi vis pare
mus tibi manducare pascha.
Et dixit ad eos ecce introeuntibz
uobis i ciuitate occurret vobis
ho amphora aq portans sequimi
eu in qua domu introierit. Indi
ciu quippe psentie diuinitatis e q
cu discipulis loquens qd alibi fu
turu sit nouit. Pulchre aut pa
turis pascha discipulis ho am
phora aque portans occurrit. ut on
datur huius pasche misteriu p ab
lutione pfecta mundi totius esse
celebrandu. Aqua quippe laua
crum gre. amphora mensura p
fectam sigt. Parant ergo pascha
ubi aque infertur amphora. quia
tempus videlicet adest quo ve
pasche cultoribz typicus et lum
ne cruor auferatur et ad tollenda

rimã viuifica fontis baptisma
ↄferret. ¶ Et dicetis p̄rifamilias
domus. dicit tibi mḡr ubi est
diuisoriũ ubi pascha cũ disci
pulis meis manducē. Con
sulte uel aq̄ bauli uel dñi domꝰ
sꝫ p̄termissa vocabula ut oībꝫ
pascha celebrare uolentibꝫ hoc
est xp̄i sacramentis ibiꝰ xp̄m
sue mentis hospicio suscipere
q̄rentibꝫ facultas danda signet.
¶ Et ip̄e uob̄ ostẽdet cenaculũ
magnũ stratũ et ibi pate. Eũ
tes aũt īuenerũt sicut dixit ill'
et pauerũt pascha. Cenaculũ
magnũ lex sp̄ualis ē que de
angustiis lr̄e egrediēs ī subli
mi loco recipit saluatorē. Nã
qui adhuc occidentē lr̄ã serua
uit. qui nō aliud in agno q̄ pe
cus ītellexerit iste nimirũ ī īmus
pascha facit qr̄ sp̄s maiestatē
nemō ↄ̄phende didicit. Et qui
aque baulũ hoc ē grã p̄tonē
ī domũ ecclīe fuit secutus. hꝫ p
spm̄ viuificantē tectũ lr̄e tran
scẽdo in alto mentis diuisorio
xp̄o mãsionē p̄parat qr̄ cuncta
uel pasche sacramẽta uel cetã
legis decreta de eo scp̄ta ītelli
git. ¶ Et cũ facta esset hō dis
cubuit et xii apli cũ eo. Horã
manducandi pascha designat
que ut sepius īculcatũ est xiiii.
die mensis p̄mi p̄ducta ad ves
pam et xv. luna iã t̄ris appa
rente ueī edicta legis īstabat.

¶ Et ait illis. Desiderio desidera
ui hoc pascha manducare vobis
cũ añq̄ patiar. Desiderat p̄mo
typicũ pascha cũ discipulis mã
ducare et sic passiōis sue mũdo
misteria declarare. q̄tinꝰ et antiq
legalis q̄ pasche p̄bator existat
et hoc ad sue disp̄esacioīs figurã
p̄tinuisse docendo carnalia ultra
trãseunte veri iã pasche lumē ad
uenisse demõstret. Nõ pulchre
t̄pibꝫ iosue ↄ̄sũmandi mãne t̄pe
et ordo p̄figurat ubi scp̄tũ est. et
fecerũt phaze xiiii. die mensis ad
vesp̄m in campestribꝫ iherico et
comederũt de frugibꝫ t̄re die altã
azimos panes et polentã eiusdē
ãni. defecitq̄ mãna postq̄ come
derũt de frugibꝫ t̄re. nec usi st̄ ult
cibo illo filii isr̄l. Siquidē iosue
susceptũ defũcto moyse p̄pl̄m. soli
tis aliq̄ diu t̄ns iordanē mãne re
ficit alimẽtis. quibꝫ et ip̄e q̄tiꝰ
agnito oliũq̄ gustato t̄re rep̄ro
missionis fructu rēficit. exin ior
danē tranit cultris petrinis circũ
cidit et tres semis menses usq̄
ad diē .s. pasche ↄ̄pletũ ↄ̄suetũ
mãna nō tollit. Moyse q̄ppe
mortuo iosue dux ordinat'. q̄ā
lege traditionibꝫ phariseor cor
rupta xp̄s īcarnat'. Iosue trans
iordanē mãna pascit et pascit
qr̄ dn̄s usq̄ ad tempꝰ sui baptis
matis cerimonias legis et ip̄e
seruat et a cunctis seruari desiderat.
Transductã plebē iordanē iosue

petra circumcidit quod baptismum gratie celebratam. Saluator etiam cogitationum quod lex nequeat illecebras fidei seueritate perdidit et tres semis annos quos solito manna nutriebat. sacramentum legis quamuis ad celestia promissa paulatim prouehens obseruare non cessat. donec per Christum desideratum pascha cum discipulis manducans. iam demum mane illucescente mundo sanctissima sui corporis et sanguinis misteria in cunctis altaribus consecrata. que azima terre repromissionis imbuendis fidelibus offerat. Denique quod sequitur. ¶ Dico enim uobis quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Nec tunc Iosue uerbis consonat nec usi sunt ultra cibo illo filii israel. sed comederunt de frugibus terre chanaan ergo non manducabo inquit illud donec impleatur in regno dei id est nequaquam ultra moysaycum pascha celebrabo donec in ecclesia spirituali intellectu compleatur. Ipsa est enim regnum dei de quo alibi discipulis ait. Regnum dei intra uos est. In quo regno hodieque uetus pascha impletum manducatur. quando ea que moyses rudi populo carnaliter obseruanda precepit in membris suis hoc est in ecclesia spiritualiter exercet. ¶ Et accepto calice gratias egit et dixit accipite et diuidite inter uos. Et hic calix ad uetus illud pascha cum fine desiderabat imponere pertinet. Quo accepto gratias egit ob hoc nimirum

quia ueterum transitura et uentura fuerant omnia noua. ¶ Dico enim uobis quia non bibam de generatione uitis donec regnum dei ueniat. Potest quidem hic uersiculus et simpliciter accipi quia ab hac hora cene usque ad tempus resurrectionis quo in regno dei erat uenturus uinum bibiturus non esset. postea quam namque illum cibum potumque sumpsisse testatur apostolus petrus qui ait. Qui manducauimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. sed multo consequentius ut sicut supra typicum agni esum. sic etiam potum pasche typicum neget se ultra gustaturum donec ostensa et manifestata resurrectionis sue gloria regni dei fides mundo adueniat. ut per duo maxima legis edicta esum uidelicet potumque paschalem spiritualiter immutata discerent omnia legis sacramenta uniuersa que carnaliter sonare uidebantur ad spiritualem iam nunc obseruantiam fuisse transferenda. ¶ Et accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens. Hoc est corpus meum quod pro uobis datur. hoc facite in meam commemorationem. Finitis pasche ueteris solempniis que in commemorationem antique de egypto liberationis agebantur transit ad nouum quod sue redemptionis memoriam ecclesiam frequentare desiderat ut uidelicet pro carne agni uel sanguine sue carnis sanguinisque

sacramentū in panis ac vini figurā
substituens. ipm̄ eē mōstraret cui
iuravit dn̄s et nō penitebit
eū tu es sacerdos ī etnū sc̄dm
ordinē melchisedech. Frangit
aūt panē q̄ porrigit ut ostēdit
corporis sui fractionē nō sine sua
sponte futurā. sed sicut alibi
dicit ptātē se hrē ponēdi aīaz
suā et iterū sumēdi eā et sicut
de veteribz t̄minādis egerat.
sic et de novis īcipiendis pani
grās agit nobis pit̄ exemplū
tribuēs in omī boni opīs inchoa-
tione uel pfectione patrē qui
ē in celis esse glorificandū.
Qui cū v̄ba ipius ponēt dicē-
tis hoc ē corpus meū qd̄ p uob
frangitur hoc facite ī meā cōmē-
moratione. et iterū hic ē calix no-
uū testamētū in meo sanguine.
hoc facite quotienscūq bibitis
in meā cōmemoratione. sbiūxit
exponēdo et ait quotienscūq
enī mādūcabitis panē hūc et
calicē bibetis mortē dn̄i ānūcia-
bitis donec ueniat. Similr̄ et
calicē postq̄ cenauit dicēs hic
calix nouū testa. in sanguine meo
qd̄ pro uobis fundet. Qd̄ dicit
silr̄ et calicē subaudit anoko-
nov. dedit eis ut sit plena snīa
silr̄ et calicē postq̄ cenauit de-
dens dit eis. Carō ergo panis
cōfirmat. vinū vero sanguinē opa-
tur in carnē. hic ad corpus xpī
mistice illud r̄fert ad sanguinē.

Verū qz et nos ī xpō et in nob
xpm̄ manē oportet. vinū dn̄ici
calicis aqua miscetur. Attestante
enī iohāne aque ppli sc̄. Et neq
aquā solā neqz solū vinū sicut
nec granū frumēti solū sine aq
admixtioē et cōfectioē in panē cui
q̄ offerre ne talis videlicz oblatio
quasi caput a mēbris secernēdū
eē significet. ut ul' xpm̄ sine nrē
r̄demptiōis amore pati potuisse.
uel nos sine xpi passioē saluari.
ac pri offerri posse cōfidat. Qd̄
si quē mouet cū cenatis salua-
tor aplis suū corpus ac sanguinē
tradiderit. quare nos vniūsalis
eccīe cōsuetudie ieiuni tractam̄
eadē sacramēta pcipē. Crediter
audiat. Ideo tūc cenatos cōicasse
aplōs qz nccē erat pascha illud
typicū antea cōsumari et sic ad
veri pasche sacramēta transire.
Nūc āt in honorē tanti tamqz ter-
ribilis sacramēti placuisse magris
eccīe. p̄mo nos dn̄ice passionis
pticipatioē muniri. p̄mo spūa-
libz epulis interius exteriusqz sa-
tiari ac deinde t̄renis dapibus
corpus et vilibz escis r̄fici. Qd̄
āt dicit hic ē calix nouū testamē-
tū in sanguine meo. ad distinctio-
nē veteris testamēti respicit qd̄
hircor et vitulor ē sanguine de-
dicatū. dicēte nūc aspgendū le-
gislatore hic sanguis testamēti
qd̄ mandauit ad nos deus. Ne-
cesse ē enī exemplaria quidem

celestiū hu͡ius mūdari ipā aūt celes
tia melioribꝫ hostijs q̄ istis. unē
qd̄ apl̄us ꝑ totā ad hebreos e
plām int̄ legē distinguēs et
euāgeliū pulchr̄ia expositioē
et plenaria ratioē declarat. ¶
Veruntamē ecce manus tradē
tis me mecū est ī mēsa. Et quidē
filius hoīs sc̄d͡m qd̄ diffinitū
vadit ē. veruntm̄ ve homi illi ꝑ quē
tradet. Qui de passione ꝑdix
erat et de proditore ꝑdicit dans
locū p̄nie ut cū ītellexisset sciri
cogitationes suas et occulta cō
silia peniteret eū facti sui et tn̄ nō
designat sp̄alr̄ ne manifeste
correptus īpudētior fieret. Mittit
t̄n eū in numerū ut agat ↄtinuis
penitenciā. ꝑdicit et penā ut
quē pudor nō vicerat. corrigāt
denūciata supplicia. Sed et ho
die quoqꝫ et in sempitnū ve
hoī illi qui ad mēsam dn̄i ma
lignus accedit qui ī sidone mēte
ↄditus qui ꝑrodicōis aliquo scelē
pollutus misteriorꝫ xp̄i sacratis
ꝑticipare nō metuit. Et ille enī
in exemplū iude filiū hoīs t̄dit
nō quidē iudeis p̄torib;ꝫ sed tn̄
p̄toribꝫ membris. videlicet suis
quibꝫ illud īestimabile et īuio
labile corpus dn̄i violaē presu
mit. Ille dn̄m vendit qui eius
amore ac timore neglecto t̄rena
et caduca ꝑmo et t̄mosa plus
amare et timare ↄtinuit. Ve in
q̄ homi illi de quo ihesus qui
altaribꝫ sacrosanctis int̄ īmolā
dū utpote ꝑposita ↄsecraturus
adeē nō dubitat̄ astantibꝫ sibi
ministris celestibꝫ quem cogitur
ecce ī quiēs manus tradētis me
mecū est ī mensa. ¶ Et ipsi ce
perūt q̄rē int̄ se quis ex eis q
hoc facturus esset. Et ecce noue
rant xi. apli q nichil tale con
ↄtra cogitarent. sed plus cre
dit̄ ingenio q̄ sibi et timentes
fragilitatē suā. tristes q̄rūt de
p̄cō cuius ↄsciāꝫ nō habebant.
Quieuit et iudas īpudēs sic ma
theus marcusqꝫ ↄmemorāt ut
audacia bonā consciāꝫ mētiret̄.
¶ Facta ē aūt contētio int̄ eos
quis eorꝫ videt̄ eē maior. Sicut
bonis eē moris solet in scripturis
scꝫ exempla p̄rm ꝑcedentiū qbꝫ
ad meliora ꝑficiant qbꝫ agnitis
de suis actibꝫ humilient̄ inq̄rē sic
econtrario ī probi si qd̄ forte ī elec
tis r̄ꝑrehensibile r̄ꝑerint qui suas
ex eo neqcias obtecturi q̄ ꝑ iusto
defensuri libentissīe solēt ampler
ti ideoqꝫ multo ardētius legunt
q facta ē contētio int̄ discipl̄os
xp̄i q̄s eorꝫ videtur eē maior q̄
q multitudis credentiū erat cor
vnū et aīa vna. Multo r̄uolūt
tenacius q facta est dissencio int̄
barnabā et paulū ita ut disce
deret ab īuicē. q̄ qd̄ idē paulus
ait cū enī sit int̄ vos zelus et
ↄtencio nōne carnales estis nō
ne hoīes estis qui nobis īfirmi

tus sanctoꝝ imitanda pponatur
et nō illud potius q̄ ꝯualuerūt
de īfirmitate fortes facti sūt in bel
lo. Hoc maxīe in loco ubi et ip
sa contentionis eoꝝ cā est nobis
īcognita. Neq; enī incredibile ē.
q̄ iuxta hoc qd' alibi pcipit. Co
tendite intrare p angustā portā.
honore se īuicē puenientes vel ex
cusa ꝯtenderīt. nos potius nō
carnales adhuc discipuli quid
gesserint. sed spūalis mgr̄ qd ius
serit videamus. ¶ Dixit autē eis.
reges gentiū dn̄ant eoꝝ et qui
ptātē hn̄t sup eos bn̄fici vocā
tur. vos aūt nō sic sed q̄ maior
est in vob' fiat sicut minor et q̄
precessor est sicut ministrator. Cer
tantibꝫ de p̄oratu discipulis pi9
mgr̄ eos nō īuite ꝯtentionis
arguit sed formā quā sequātur
humilitatis modesta voce describit.
In qua tn̄ forma optīnenda. ma
iores et p̄cessores id ē doctores
ecclie nō minima discretiōe opus
hn̄t videlicet regū gentiū instar
dn̄ari subiectis. seq; ab eis gau
deant supuacuis laudibꝫ attol
li. sed exemplū r̄gis etiā qua
si minores eis quibꝫ r̄gendis p̄
sunt efficiant at ministri quia
minimū necē est ut sic bn̄ age
tibꝫ p humilitatē sint socii. quin9
contrā delinquētiū vicia p zelū
iusticie sint erecti. ut et bonis
ī nullo se p̄ferant et tn̄ pūoꝝ
culpa exigit protinus ptātē sui
p̄oratus agnoscat. Ne enī p̄site
tis animus ad elationē ptātis
sue delectatione rapiat' rēc p
quedā sapientē dr̄. Ducē te cō
stituerūt noli extolli. sed esto
in illis q̄i vnus ex illis. hic et
petrus ait. Nō dn̄antes ī clero
sed forma facti gregis et tamē
nō nūq̄ grauius delinquūt si int
p̄uisos plus equalitas q̄ disci
plina custodiat'. Nā enī falsa
pietate supatus ferire hely deli
quentes filios suos noluit. apud
districtū iudicē semetipm cū
filiis crudeli dapnatione percussit.
Vnde necē est. ut rectorē subditis
et mātrem pietas et patrem exhi
beat disciplina. Atq; int' hec
sollicita circūspectione puiden
dū ne aut districtio rigida aut
pietas sit remissa. Nā q̄s ma
ior est qui recumbit an q̄ mīs
trat. nonne qui recumbit. Ego
aūt in medio vrm sū sicut q̄
ministrat. Ad uba exhortationis
suimet adiūgit exempla que
iohānes euāgelista plenius
ꝯmemorās int' cetā scribit.
Si ego laui vros pedes dn̄s et
mgr̄ et vos debetis alt' altri9
lauare pedes. q̄uis etiā verbo
ministrandi possint oīa q̄ deus
in carne gessit itelligi. Nā
et ipm sui sanguis sacramētū
in ministrandū nobis effundē
sigt cū dicit sicut filius hoīs
nō venit ministrari s; ministrare

et dare aiam suā redemptionē
pro multis et hoc quoqz ma
ioribz eciā ꝑpinquū mīstrandi
genus dn̄s imitandū ondit ut
nō solū misericordes eleosine
doctrine salutaris spūalis exē
pli mīsteria frībz impendamus
verū etiā sicut ille aiaꝫ suā p
nobis posuit ita et nos p inuicē
aias ponē distinam. ¶ Vos aūt
estis qui ꝑmansistis mecū in
temptationibz meis et ego dis
pono vobis sicut disposuit mī
pr̄ meus regnū. Nō ichoatio
pacie sed ꝑseuerantia celestis
regni glā donatur. qz minimū ꝑ-
seuerantia q̄ alio noīe ɔstātia
vocatur. robur qddā et fortitu
do mentis cūctarūqz ut ita dix
erim ē columpna vtutū. Que
cū bene recta et firma ɔsistit.
nichil ē certius nichil tucius
bonis moribz qđ si aliquo de
iciatur ipulsa turbine nō solabitur.
Omīa eni prorsus aīmi bona
simul corruunt. Sicut ergo pater
disposuit filio regnū quē fcm
obedientē usqz ad mortē mor
tē autē crucis. exaltauit et do
nauit illi nomē qđ est sup oē
nomē. Sic et filius idē ꝑmanē
tes secū in teptationibz ɔsimil
ducit ad regnū. Si eni ɔplā
tati facti sum9 ɔsilitudīs mortis
eius. simul et r̄surrectiōis erim9.
a cuius sublimitate ꝑmissi iu
das īfelix excepit. Fraā et āuqz

dn̄s hec dicēt exisse credendus ē.
qui nō mō ꝑmanē ī teptationi
bus spreuit. vm ipsos teptatio
nū eius īnuit autores. Expauīt
et illi qui audītis ɔpha ensibilibz
sacramēti vbis abierūt retro et
iā nō cū illo ambulabāt. Nō
eni credentes nō quoqz penitē
do redire potuē saluari. ¶ Vt e
datis et bibatis sup mēsā meā
ī regno meo. Mensa hec ꝑpo
ita est omībz sanctis ad fruēdū
celestis glā vite. cibus potusqz
ille de quo alias dr̄. Beati qui e
suriūt et siciūt iusticiā qm̄ ipi
saturabuntur. Hi fructo salis oli
desiderato et amato gaudio dei
et īcōmissi boni. ¶ Et sedeatis
sup thronos iudicantes xii tribz
isrl̄. Hec ē illa quā p̄e mīnt.
Immutatio dextre excelsi ut qui
nūc humiles gaudēt mīstrāe cō
seruis cū sup dnī mensā sub
limes vite ꝑpetue dapibz alant.
Qui hic in temptationibz iusti
ce iudicati cū dnō ꝑmanēt. illic
cū eo sup temptatoēs suos iusti
iudices veniant et q̄ta huic
mūdo magna humilitate despi
ci tanto cū accepto sedibz ma
iore culmīe ꝑntis extresāt.
¶ Ait aūt dn̄s symoni. Symō
ecce sathanas expetiuit vos ut
cribaret sicut triticū ego autē
rogaui pro te ut nō deficiat
fides tua. Ne gloriarentur xi
apli suis ne omībz tbueret q

soli pene inter tot milia uideor diceret in temptacionibus permansisse cum domino. ostendit et eos si non iuuatis domini essent opitulacione protecti eadem prelia cum ceteris potuisse conteri. Petrum cum sathanas expetiuit eos temptare. et velut qui triticum purgat ventilando conterere. docet nullius fidem a dyabolo nisi deo permittente temptari. Sathane quippe ad cribrandum bonos expetere est ad afflictionem eorum malicie estibus anhelare. Quo enim eorum temptacionem eorum inuidens appetit. eo illorum qui probacionem despicere petit. Cum vos pro petro rogans saluator non ut non temptetur. sed ut non deficiat eius obsecrat. hoc est ut post lapsum negacionis ad statum pristinum penitendo resurgat insinuat vtilius sanctis esse temptacionum flammis examinari ut illi temptati quam fortes fuerint appareant. uel cognita per temptaciones sua infirmitate. fortiores fieri discant. et sic cum probati fuerint accipiant et ipsi coronam vite quam repromisit deus diligentibus se. ¶ Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Sicut ipse tuam inquit fidem ne sathana temptante deficiat orando protexi. ita et tu infirmiores quosque fratres exemplo tue penitencie ne de venia forte desperent congrue et confortare memento. Quod idem et post resurreccionem exhortatur

fides N

cum ei tercio sese amare profitenti dicebat. ut timorem trine negacionis trine confessionis amor eluerit tercio nichilominus pascendas suas oues commendat. ¶ Qui dixit ei. domine paratus tecum sum et in carcerem et in mortem ire. At ille dixit. dico tibi petre non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me. Nam dixerat se dominus pro fide petri rogasse conscius ille penitus affectus fideique feruentis sed futuri casus nescius non credit se nullatenus ab eo posse deficere. dominus qui solus nouit quid sit in homine. ne quis fidelium suo uel de statu immute confidat uel de casu immutus diffidat. quia deus modum tempus ac numerum negacionis dixit et quasi misericors auxilium sue defensionis permittit. ¶ Et dixit. quando misi vos sine sacculo et pera et calciamentis numquid aliquid defuit vobis. At illi dixerunt nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet sacculum tollat similiter et peram et qui non habet vendat tunicam suam et emat gladium. Qua iuste discrecione moderamen cunctarum virtutum sententia patrum diffinitur et ex hoc domini sermone probatur qui non eadem viuendi regula persecucionis qua pacis tempore discipulos informat. Sunt namque virtutes que semper obtinere tenende sunt que pro tempore locoque prouida sunt discrecione mutande. Nec enim nesciat [illegible] nisi benignitatem humilitatem pacienciam modestiam

castitatē fidē spem caritatē et huis
silia. sine ulla tpm intercepcione
fidelibȝ ēē seruanda. At vō famē
sitim vigilias nuditatē psalmo
dyā orōnē laborē opandi doc(tri)
nā silentiū et cetā huiusmoī si
quis sp exequēda putauit nō mō
se hoȝ fructu puabit. sed et no
tā indiscrete obstinacōis vno
studio puitatis īcurret. Ngr̄
imeq; dn̄s virtutū ut modū dis-
crecionis īsinuet missis ad pdi
candū discipulis ne q̄d tolleret
in via p̄cepit videlicȝ ordinās
ut qui euangeliū ānūciant de
euāgelio viuāt. mox vō instāte
piculo et tota simil' gente pasto
rē pit' gregēq; psequēte ɔgruā
tpori rgulā decernit pecuīaȝ vi
delicet victui necāriā toner so
pita psecutoȝ īsania. tempus
euāgelizandi rdeat tollē pmit
tendo. ubi nobis quoq; dat exem
plū ista nō nūq' tā instante q̄
dam de nri ppositi rigore posse
sine culpa intermitti vbi grā tn̄ p
īhospitales porro rgiones iter
agimꝰ plā causa viatici q' domi
hebamus licē portari. Gladiū
quoq; uel habitū sumē ul' nō
habitū iubet emē. ut sciat legē
tes nō facultatē resistendi deesse
discipulis. sed magis amorē po
tius inesse patiendi ubi et si nul
la eēt alia causa euaginādi gladii
sufficeret illa. ut amputata ser
uo auricula tactu dn̄i sanaretur
et hūana virtus saluatoris etiā
psecutores suos ne mā pcussi sus
tinē sed fidē resurgentis suscipe
mallent admonet. ¶ Dico eni
uobis qm̄ adhuc hoc qd scptū
ē oportet īpleri in me. et cū iniuf
tis deputatus ē. Etenī ea q̄ sūt
de me finē hn̄t. Erat q̄re disci
puli sacū perā et gladiū tollē
monent'. videlicȝ qr dn̄s cū iniustis
erat deputandꝰ qr passionē eiꝰ
describens int' cetā ponit vsa
yas uel latrones utiq; in quoȝ
medio cruci figendus. ul' īferos
ad quos p mortē erat descensu
rus īsinuant. Et tūc eni deputa
tus ē cū iustis cū descendit ad ī
feros et quos ibi repit donauit
ad superos. iux' qd etiā alius de
cantat pp̄ha. Tu quoq; ī sang'
ne testamēti tui emisisti vinctos
tuos de lacu in quo nō est aq̄.
¶ Et illi dixerūt. dn̄e ecce gla
dii duo hic. At ille dixit eis.
satis ē. Duo gladii sufficiunt
ad testimoniū sponte passi salua
toris. vnus qui et aplis auda
ciā pro dn̄o certandi et euulsa
ictu eius auricula. dn̄s etiā mōi
curo pietatē virtutēq; doceret
meē medicandi. alt' qui neq'q'
vagina exemptus ostēderet cog
ner totū qd potuē pro eius defē
sione facē pmissos. ¶ Et egres
sus ibat scdm ɔsuetudinē in
montē oliuaȝ secuti sūt at illū
et discipuli. Tradendus a disci

pulo dns. ꝯsueti secessus locu q
facillime repiri possit adit. ubi
sr ergo qui cu morte timuisse. i
iutuqz ꝯtendut ministriu. Et pul
chre siu sanguis et corpis mis
terijs ibutos i mote oliuar dis
cipulos ꝯducit. ut oms i morte
sua baptizarent altissimo sci
spus crismate ꝯfirmados esse
designet qui dire possint cum
psalmista. Signatu est sup
nos lume vultus tui dne de
disti leticia in corde meo. et de
quibz apte subiugit. a fructu frumē frūm
fru ti vini et olei multiplicati st.
¶ Et cu puenisset ad locu dix
it illis. Orate ne itretis i tep
tatione. Impossibile e huana
aiam no temptari. vn et i ora
tione dnica dicim9. ne nos i
ducas i temptatione no tep
tatione penitus refugientes. sed
vires sustinedi i temptatione
deptantes. Ergo et in pntiar
no ait orate ne teptemi. sz in
tretis i temptatione. hoc est
ne temptatio vos super ulta
et int9 uos casus teneat. vbi
gra. martir qui pro ꝯfessione do
mini sangne fundit teptatus
quide est. sed teptationis retibz
no ligatus q aut negat i pla
gas temptatiois icurrit. ¶ Et
ipe auulsus est ab eis quatu
iactus est lapidis et positis
genibz orabat. Dato aplis p
cepto orandi et ipe auulsus e

ab eis solus orat p omnibz significa
tur orationē sua quatu et passio
nē a mā distare. Et positis gen
ibus orat ut humilitate mentis hi
tu corporis ostendat. Auulsus ē
aut ab eis quātu iactus est lapi
dis. tanq hoc typice admonuit
ut in eu dirigerent lapide id ē usq
ad ipm pducerent itentione legis
que scripta erat i lapide usqz eu
ad illu pt puenire ille lapis qui
finis legis ē xpus ad iusticia oi
credenti. ¶ Pater si vis trāsfer
calicē istu a me. verūptu nō mea
volūtas fiat sed tua. Transferri
a se calicē postulat no quide tio
rem patiendi sed mia prioris
ppli ne ab illo bibat calicē ppma
tu. Vn et signant no dixit trāns
fer a me calicē. sed calicē istu. h
ē ppli iudeor qui excusationē ig
norantie hre nō potest. si me oc
ciderit habens legē et pphetas
qui cotidie vaticinātur. et tamē
incurrentes in semetipm qd ex
hois psona trepidant retineāt
ex dei filij ptāte ꝯfirmat. Ve
rūptamē nō mea uolūtas sed
tua fiat. Nō dixit hoc fiat qd
huāno affectu loquor. sed ppt
qd ad terras tua volūtate desce
di. Si ergo inqt fieri pt ut sine
iteritu iudeor credat gentiu mul
titudo passionē rusus. sinat illi
excecandi sr. ut omis gentes vi
deant nō mea pr uolūms sed
tua fiat. Alr appinquās pas

sionem salvator infirmatum se vocem
suscepit dicens. Pater si vis transfer a
me calicem istum a me et cetera. timorem ut
abstraheret suscepit et rursus per
obedientiam fortitudinem mentis
ostendens ait. verumptamen non mea
voluntas sed tua fiat. ut tamen hoc
innueret quod fieri voluerit sic per infir
mitatem petamus ut non fiat quatinus
per fortitudinem pati simus. ut volun
tas conditoris nostri et contra nostram
voluntatem fiat. ¶ Apparuit autem illi
angelus de celo confortans eum.
Alibi legimus quia angeli accesserunt
et ministrabant ei. In documento
ergo utriusque nature et ei angeli mi
nistrasse et eum angelus confortasse
describitur. quoniam qui deus ante secula
extitit homo factus est in fine
seculorum qui et prius quam per resurrec
tionis exaltaret gloriam divinitate
super angelos fuit. Sed tamen ab an
gelis ut scriptum est humanitate mi
noratus. ex qua morti subiacuit.
At postquam mortem resurgendo cal
cavit humanitatem suam etiam ma
iestatibus archangelorum supposuit.
Certe si quid sibi hereticus ex hoc
blanditur ut infirmum affirmet cui
opus fuit angeli confortantis
auxilio meminerit creatorem an
gelorum creature sue non eguisse pre
sidio quippe si vellet xii. legio
nes de celis angelorum deduceret.
tum deinde necesse eo modo eum con
fortatum quo et tristem esse. Nam
si nobis tristis est necesse est ut et

propter nos sit confortatus et nobis.
¶ Et factus in agonia prolixius o
rabat. Quod pro se ille tamen agonia
peteret qui in terra positus celes
tia tamen pariter tribuebat. Sed ipsi
quasi de morte mortis mentis in se fir
mitate expressit. qui enim quandam
horroris ac formidinis patimur cum
per solutionem carnis et non iudicio
propinquamus. Neque enim tamen timuis
tibi anima in merito tenetur quam post pu
sillum hoc invenit quod eternum mu
tare non possit. ¶ Et factus est
sudor eius sicut gutte sanguinis
decurrentis in terram. Nemo su
dorem huius infirmitati deputet
quia et contra naturam est sudare
sanguinem. neque ad heresim infir
mitatis pertinet ullo modo poterit.
quod adversus heresim fantasma
mentientem perficit per sudorem san
guinis ad corporis veritatem. sed potius
intelligat per irrigatam sacratissimi
eius sanguine terram non sibi quod no
verat sed nobis apte declaratum
quod effectu iam sue passionis opti
neret ut fidem videlicet discipulorum
quam terrena adhuc fragilitas
arguebat. et quicquid illa scan
dali de eius morte pertulisset
hoc ipsa totum moriendo deleret
primo universum delet late terrarum
orbem peccatis mortuum sua morte
in memoria celeste resuscitaret ad
vitam. ¶ Et cum surrexisset ab
oratione et venisset ad disci
pulos suos invenit eos dormien

tes pre tristitia et ait illis. Quid dormitis surgite et orate ne intretis in temptationem. Id est ne in vos calix mee passionis incubat ubi liquido demonstrat quod et pro illis oravit quos et ipse sedulo monet orationum suarum vigilando et orando existere participes. Adhuc eo loquente ecce turba et qui vocabatur iudas unus de duodecim antecedebat eos et appropinquavit ihesu ut oscularetur eum. Quare osculetur alii evangeliste manifestant. hoc est ut hoc indicio demonstrare possint ipsum esse quem traderet. Suscepit autem dominus osculum traditoris non quo nos simulare doceat. sed ne proditionem fugere videatur. simul et illud daviticum complens cum hiis qui oderunt pacem eram pacificus. Ihesus autem dixit ei iuda osculo tradis filium hominis. Filium inquit hominis tradis quia caro non divinitas comprehendit. illud tamen plus ostendit ignitum quod eum tradidit. qui cum esset dei filius propter nos tamen filius hominis esse voluit et quasi dicat propter te suscepi ignitatem quod tradis. Interrogantem sane pronunciandum puto quasi amantis affectu corripiat proditorem. Iuda osculo filium hominis tradis. hoc est amoris pignore vulnus infligis et caritatis officio sanguinem fundis et pacis instrumento mortem irrogas servus dominum discipulus patrem magistrum electus auctorem. Videntes autem hii qui circa eum erant quod futurum erat. Dixerunt ei domine si percutimus in gladio et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam eius dexteram. Petrus hoc fecit ut iohannes evangelista docet. eodem nimirum mentis ardore quo cetera faciebat. Sciebat enim quomodo phinees puniendo sacrilegos mercedem iustitie et sacerdotii perhennis accepit. Quod vero sequitur. Respondens autem ihesus ait sinite usque huc. Non ita sentiendum est quasi placuit ei usque huc factum. sed amplius fieri noluit cum in verbis que matheus posuit dixisse dominum converte gladium tuum in locum suum. omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt intelligatur potius tamen factum quo usus est gladio petrus domino displicuisse. Illud enim verius est quod cum eum interrogassent dicentes domine si percutimus in gladio tunc respondit sinite usque adhuc id est non vos moveat quod futurum est permittendi sunt huc usque progredi hoc est ut me apprehendant. Sed inter moras verborum interrogantium dominum et illius respondentis petrus defensionis aviditate maiore pro domino commotior percussit. Sed non potuerunt etiam simul dici que simul fieri potuerunt. Non enim diceret respondens autem ihesus nisi illorum interrogationi responderet. Nam de facto petri quod iudicavit matheus solus dixit

ubi etiã nõ dixit matheus. rñdit
ihũs petro. cõuerte gladiũ tuũ.
sed dixit tũc ait illi ihũs cõuerte
gladiũ tuũ. Qd' post factũ ap
paret dixisse dnm. ¶ Et cũ ten
gisset auriculã eius sanauit eũ.
Nũqd pietatis sue dñs obliuisci
tur qui etiã hostes suos nõ pati
tur vulnerari. Illi iusto mortẽ
īferũt. ille psecutorꝫ vulnerá sa
nat. mistice docens et ipsos si
se cõuertant posse sanari qui ī sue
st' mortis cõsensione vulnerati.
Iuxta allegoriã seruꝰ iste ꝑplius
iudeorꝫ principibꝫ sacdotũ indebi
to mancipatus obsequio adeo
ut illorꝫ suasu barraban dimit
ti ihm vº q̃ paulo añ osana
cõnerẽtes. filiūqꝫ dauid r̃genitqꝫ
clamabãt peterẽt crucifigi. Q'
in dñi passione dexterã auricu
lã id ẽ spũalẽ intelligenciã p
didit. sinistra tñ hoc est vilita
te lrẽ contentus. Que videlicꝫ
auris petri gladio decidit. nõ
q̃ ille sensũ intelligendi audiẽ
tibꝫ tollat. sed diuo ablatũ iudi
cio negligentibꝫ nõ pandat vim
eadẽ dextere auris in hiis qui
ex eodem ꝑplo credẽ maluerũt.
diuīe dignatione pietatis pristi
no est restitutus officio. Aut
auris pro dñõ amputata et a
dñõ sanata sigt auditũ. ablata
vetustate r̄nouatũ ut sit ī no
uitate spũs et nõ in uetustate
lrẽ. Qd' cũ pstitũ fuit a xpõ

prestabit et regnaẽ cũ xpõ. Vñ
bene et malchus quo noĩe seruꝰ
ille vocabat rex siue regnaturꝰ
interptat. Qꝫ aũt seruus inuentꝰ
ẽ et hoc ptinet ad illã vetustatẽ
q̃ in seruitutẽ gnãt qd' ẽ agar.
Sꝫ cũ accessisset sanitas figũm
ẽ et libertatis. ¶ Dixit at ihũs
ad eos qui venerunt ad se prĩ
cipes sacdotũ et magĩtus templi
et seniores. Querit quõ ihũs
pncipes sacerdotũ et magĩtus
templi et seniores qui ad se ve
nerunt alloqui dicat qui apud
alios euãgelistas nõ ipĩ venis
se sed ī atrio cyphe expectãtes
mĩstros misisse phibent. Sed
q̃ pontifices pharizei et senio
res ita de dñi nece agebãt ut
uelut ipĩ a sanguine eius vident
īnoxij. nõ mãdat p nos sed p
discipulũ suũ nõ cõphendatur
a nobis pro illo barnaba sed
eligat a ꝑplis ad extremũ nõ
a nobis sed a psice dampnet.
necꝫ nrã sed romane milicie.
manu cruci affigat. uolẽs euã
gelista eos maxĩe quorꝫ cũcta
cõsilia gerebant. sanguinis eius
ostẽde reos. dicit pncipes sacdo
tũ et magĩtus templi et senio
res ad apphendendũ venisse
saluatorẽ. et hinc cõmiti daret.
q̃ sicut illi nõ p seipsos. sꝫ per
eos quos miserũt ad cõphendẽ
dũ xpm quid aliud q̃ ipsi in
sue iussionis ptate venerunt.

et sic om̄s qui crucifigendū eum
ip̄ius uocib; clamauerūt nō q̄dē
p̄ se ip̄os eū sed tamē p̄ illū qui
eos clamore ad hoc nefas īpul
sus ē occiderūt. ¶ Quasi ad la
tronē exis̄tis cū gladiis et fusti
bus cū cotidie uobiscū fuerī in
templo nō extendistis manus
ī me. sed hec est hora v̄ra et
potestas tenebrarū. Stultū est
inq̄t eū cū gladiis et fustibus
q̄rere qui ultro se v̄ris tradat
manib; et ī nocte q̄si latitantē
et v̄ros oculos declinantē p̄ p̄
ditorē īuestigare qui cotidie
in templo doceat. Sed ideo ad
ūsū me in tenebris ɔgregastis
q̄ p̄tās v̄ra qua cont̄ lucē mū
di armamini in tenebris est. ¶
Comp̄hendentes aūt eū duxerūt
ad domū p̄ncipis sacerdotū.
Principē sacerdotū cayphā siḡt
qui erat pontifex anni illius
sicut iohanes euāgelista testat̄.
¶ Petrus v̄o sequebat̄ a longe.
Merito a longe sequebat̄ qui
iam p̄xio erat negaturus. Ne
q̄ enim negare posset si xp̄o
p̄ximꝰ adhesisset. Vm in hoc
maxima nobis est admiratio
ne uenerandus q̄ dnm̄ nō re
liquit etiā cū timet. Nō enī
timet ne est qd̄ sequit̄ deuo
tionis qd̄ negat obreptionis
qd̄ penitet fidei. Aliter q̄ ad
passionē euntē dnm̄ a longe
sequit̄. petrus siḡt etiam se
cuturū quidē hoc ē imitaturū pas
siones dn̄i sed a longe differet.
Ecclīa enī pro se pat̄. at ille pro
eccl̄ia. ¶ Accenso aūt igni ī medio
atrio et circūstantib; illis erat pe
trus ī medio eoꝝ. Et dilectiōis
ignis est et cupiditatis. De ho
dr̄ ignē ueni mittē in t̄ra q̄d uo
lo nisi ut ardeat. De illo etiā arde
dentes ignē accincti flāmis am
bulate in luīe ignis v̄ri et flā
mis quas succendistis. Iste sup̄
credentes in cenaculo syon de ce
lo descendens uariis linguis lau
dare deū docuit. ille t̄rene matie
cayphe focus ī atrio flāmis ne
gandi dnm̄ turbas accendit.
Hoc moyses aureū ydoli caput
illud sedechias iheremie p̄phe
tantis scriptura sumpsit. Qui
cūq; uitiosū nouitq; in se ex
tinguit īcendiū. p̄t dnō cantat
q̄ factus sū sicut vter ī pruina
iustificationes tuas nō sū ob
litus. At qui flāmas uirtutū
p̄didit audit a dnō. qm̄ habū
dauit iniquitas r̄frigescit caritas
multoꝝ. Quo frigore torpēs
ad horā petrus ap̄lus p̄secuto
rū prunis calefieri cupiebat.
q̄ t̄palis ɔmodi solaciū p̄fidoꝝ
societate q̄rebat. Sed nō mox
respectus a dnō cū ignē eoꝝ
torpe cū infidelitatē corde re
liquit. ¶ Quē cū vidisset an
cilla quedam sedentē ad lumē
et cū fuisset eū intuita dixit. Et

hic cum illo erat. Quid sibi vult quod
primum eum prodit ancilla cum viri
utique magis potuerunt eum recog-
noscere. nisi ut iste sexus peccas-
se in necem domini videretur et iste sexus
redimeretur per passionem domini. Et
ideo mulier resurrectionis accepit
prima misterium et mandata custo-
dit et veterem prevaricationis ab-
oleret errorem. Et negavit eum
dicens mulier non novi illum.
Nonnulli qui pio erga apostolum pe-
trum affectu locum hunc ita inter-
pretantur quasi bene dixerit se illum non
nosse quem mens humana nescit
comprehendere. quia nemo scit patrem
filium nisi pater. Iterum quoque inqui-
situs dixit. O homo non sum.
manifeste se negare quod christianum. Sed
et tertio interrogatus cum dicit homo
nescio quid dicis significaverit
se sacrilegia illorum nescire hoc
est reprobando et execrando dam-
nare. Sed hec quam frivola sit ex-
positio et dominus qui se videlicet con-
testatione ter negandum a petro
predixerat et ipse petrus insinuat
qui se hec non de industria sed
de subreptione locutum subsequenti-
bus lacrimis manifestat. Et
post pusillum alius videns eum
dixit. et tu de illis es. Petrus
vero ait. o homo non sum. In hac
negatione beati petri discimus
non solum ab eo negari christum qui
dicit eum non esse christum. sed ab il-
lo etiam qui cum sit negat se esse
christianum. Dominus autem non ait petro.
discipulum te negabis. sed me
negabis. Negavit ergo christum.
cum se negavit eius esse discipulum.
Et intervallo facto quasi hore
unius alius quidam affirmabat
dicens vere et hic cum illo erat nam et
galileus est. Non quod alia lingua
galilei alia loquerentur iherusolimi- atque
te qui utrique fuerunt hebrei. sed quod
unaqueque provincia et regio suas ha-
bens proprietates vernaculum loquendi
sonum vitare non possit. Unde et
in actibus apostolorum cum hii quibus spiritus sanctus
insederat omnium gentium linguis lo-
querentur inter alios qui de diverso mun-
di climate convenerant. etiam qui
habitabant iudeam mirantes dixis-
se referuntur. nonne ecce omnes qui
loquuntur galilei sunt et quomodo nos
audivimus unusquisque linguam
nostram in qua nati sumus. Et
ait petrus homo nescio quid dicis
et continuo adhuc eo loquente gal-
lus cantavit. Solet scriptura sa-
cra sepe meritum causarum per statum
designare temporum. Unde petrus qui
media nocte negavit ad gal-
licantum penituit. qui etiam post
resurrectionem diurna sub luce
dominum quem ter negaverat. tertio
se amare professus est. quia nimirum
quod in tenebris oblivionis erra-
vit et sperate iam lucis rememo-
ratione correxit. et eiusdem vere
lucis adepta presentia. plene totum
quod titubaverat erexit. Huc

opinor gallū aliquē doctorū
īntelligendū qui nos iacentes
excitans et sopnolentos īcre
pans dicat. euigilate iusti et no
lite peccare. ¶ Et conuersus dn̄s
respexit petrū et recordatus ē
est petrus verbi dn̄i sicut dix
erat. q2 priusq3 gallus cantet
ter me negabis. Et egressus
foras petrus fleuit amare. Res
piciēte dn̄o petrus ad cor rūer
sus. maculā negationis. pnē
lacrimis tergit. q2 nō solū cum
agit' pnīa. ver2 eciā ut agatur
diuina mīa necīa ē. Respicē
namq3 eius misereri est. Vnde
psalmista. Vsq3 quo inq̄t ex
altabit' inimicus meus sup me
respice et exaudi me dn̄e d's
meus id ē miserere et adiuua.
Ne noctua sane alloq̄a sint
pfidor2. Petrus int' iudeos uel
hoīem se nosse negauit int'
codiscipulos dei filiū cōfessus
erat. Sz nec in atrio caiphe
cōtentus poterat agē pnīam.
Egredit' foras ut ab impior2
cōsilio secretus paucis negatio
nis sordes libens fletib3 abluat.
¶ Et viri qui tenebant illū
illudebant ei cedentes et vela
uerūt eū et percuciebant faciē
eius. Impleta est hoc loco p
phia que ait ī virga percucient
maxillā iudicis isrl'. Sz q̄ tūc
cesus ē colaphis iudeor2 cedit'
eciā nūc blasphemiis malorū
xpiānor2. iudei aūt uelauerūt
eū nō ut cor2 ille scelēa nō vi
deat. sed ut a se ipī sicut quōdā
moysi fecerūt faciē eius abscon
dant. Si enī crederēt moysi cre
derēt forsitan et dn̄o. Nō vela
mentū usq3 hodie manet sup
cor eor2 nō reuelatū. nobis aūt
ī xpm̄ credentib3 ablatū est. Ne
q2 enī frust' eo moriēte velum
templi scissū est mediū. ¶ Et
interrogauerūt eū dicentes. Phe
tiza quis est qui te pcussit. Et
alia multa blasphemantes dice
bant ī eū. Hec qi in cōtumeliam
faciebant eius qui se a ppliis
pphetā uoluit haberi. sed ipō
dispensante qui patit' omīa
pro nobis fiunt ut sicut petrus
hortat' xpō in carne passo nos
eadē cogitatione armem'. He
retici aūt uel iudei usq3 hodie q̄
ihm dn̄i negāt et mali catho
lici qui eū reprobis actib3 exacer
bantes vidēi ab illo cogitatio
nes et opa tenebrarū nō autu
māt quasi eū illudentes aūt
pphetiza quis est qui te pcussit.
¶ Et ut factus est dies cōuene
rūt seniores plebis et principes
sacerdotū et scribe et duxerūt
illū in cōsiliū suū dicentes si tu
es xp̄us dic nobis. Nō veritā
tē desiderabant sed calūpniā
pparabant. Si quidē xpm̄ hoīem
tm̄mō de stirpe dauid venturū
sperantes sicut ei īterrogātib3

alias ipsi responderunt. Hoc pro magno ab eo quaerebant ut diceret ego sum Christus. Secundum quod illi sapiebant de semine David calumpniarentur quod sibi arrogaret regiam potestatem. Et ait illis. ¶ Si vobis dixero non creditis mihi si autem et interrogavero non respondebitis mihi neque dimittetis. Saepe illis dixerant Christum se esse, videlicet quando aiebat, ego et pater unum sumus et iterum. Opera quae ego facio in nomine patris mei haec testimonium perhibent de me sed vos non creditis et cetera alia. Interrogaverat quoque quomodo dicerent Christum esse filium David, cum ipse David in spiritu dominum suum David illum nominavit ut tali inimici interrogatione provocati discerent eum non solum verum hominem quod filium David, sed etiam verum dominum. quia dominum esse David. verum illi neque dicenti credere sequendo, neque interroganti respondere quaerendo neque eum qui innoxius est immunem dimittere volebant. Nam autem semen David calumpniari quaerebant plus est quod audivit. ¶ Ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. Si ergo tibi in Christo o iudaee pagane et haeretice contemptus et infirmitas ex contumelia est inde quia per haec filius hominis ad dexteram dei patris sessurus et ex partu virginis homo natus in sua cum caeli nubibus est maiestate venturus. Unde et apostolus cum crucis abiecta despexisset advenerit dicens. propter quod et deus illum exaltavit et donavit illi nomen quod est super omne nomen ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia Iesus Christus in gloria est dei patris. ¶ Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. vos dicitis quia ego sum. Eam responsionem suam temperat ut et verum dicat et sermo eius calumpniae non pateat. Maluit enim se Christum filium dei probare quam dicere. ut condempnandi causa tolleretur hiis qui quidem obiciunt haec ipsi fatentur. ¶ Et illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimonium ipsi enim audivimus de ore eius. Testimonium domini quod ipse se Christum et filium dixerit dei, in eo acceperunt quod ait. erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. Et interrogantibus tu ergo es filius dei respondit. vos dicitis quia ego sum. Sua ergo se sententia condempnant qui eum morti tradunt. quem et oris et operis sui testimonio deum esse cognoscunt. Condempnant et arrianos qui verba divinae maiestatis nunc clarificato iam post mortem domino adhuc noluerunt intelligere quae eo victo flagellatoque et inriso ipsique crucifixo affixum erant intelligere carnifices potuerunt. Capitulum xxiiii.

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pylatum ut sermo Iesu compleretur quem de sua morte predixit tradetur enim gentibus et illudetur et flagellabitur

et conspuent et postquam flagellaverint occident eum. Gentibus quippe romanis significat. Nam Pylatus romanus erat, eumque in iudeam romani presides miserant, cui crucifigendum tradiderunt dominum iudei, qui se isto modo ab eius infectione velut alienos facere cupierunt, non ut eorum innocentiam sed ut dementiam monstrarent. Ceperunt autem accusare illum dicentes: Hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dari cesari et dicentem se christum regem esse. Arguuntur impietatis iudei quod accusantes salvatorem ne falso quidem aliquid verisimile quod ei obicere possint invenerunt. Et ideo sicut marcus dicit convenientia eorum testimonia non erant. Verum ut ipse nobis patientie prebeat exemplum, sic autem uberius sic et modo accusatus silet ac reticet. Pylatus autem interrogavit eum dicens: Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait: Tu dicis. Eodem verbo presidi quo et principibus sacerdotum respondit ut propria sententia condempnentur. Et notandum quod duobus dominis obiectis videlicet quod et tributa cesari dari prohiberet et se christum regem diceret, pylatus denuo de regni verbo interrogandum putavit. Potuit enim fieri ut illud domini iudicium quod ait: Reddite cesari que cesaris sunt et que dei sunt deo, etiam pylatum audisse contingit. Ideoque causam hanc quasi apertum in iudeorum mendacium vilipendens solum hoc quod nesciebat questione dignum duxit. Ait autem pylatus ad principes sacerdotum et turbas: Nichil invenio cause in hoc homine. Hoc est quod ipse pridie quam pateretur inter alia discipulis ait: Venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam. Sed quia princeps mundi hoc est pylatus eum absolvit in quo nichil cause qua dampnaret invenit. Vide quod agant iudei qui non equitatis amore verum investigare, sed iudicem stimulo iustum dampnare satagunt. Et illi invalescebant dicentes: Commovit populum docens per universam iudeam et incipiens a galilea usque huc. Hic accusantium sermo magis et eum qui accusatur innoxium et eos qui accusant docet esse pravos. Docuisse enim populum et a pristini temporis ignavia docendo commovisse, taliterque actu a galilea usque ad iudeam, hoc est totam a fine usque ad finem terram repromissionis peragrasse non crimen sed indicium constat esse virtutis. Potuit namque aliquis amator veri, sicut fecit, eandem etiam sententiam laudis loco ponere dicendo auditoribus bonis: Vos scitis quod factum est verbum per universam iudeam incipiens enim a galilea post baptismum quod predicavit iohannes ihesum a nazareth et cetera. Denique pylatus nec interrogandum de hoc tantis salvatorem sed

sed magis ipm nacta occasione
cupit ab eo iudicando liberare red
dere. ¶ Pylatus aut audiens
galileā interrogauit si hō galile9
esset. Et ut cognouit q de hero
dis ptāte esset remisit eū ad herō
dē et ipē iherusolimis erat illis
in dieb3. Pylatus quidē ne eū
quē insontē et pter inuidiā tra
ditū cognouerat sniaz dare co
geret herodi eū misit audien
dū ut ipē potius eū qui eius
patrie tetrarcha existebat uel
absolueret uel puniret. Verū
dina prudencia ne qua iudeis
excusatio remaneret qi nō ipsi
xpm sed romani crucifixerit. hero
des quoq3 qui natu et religiōe
erat iudeus cū exercitu suo qd de
illo senserit ē cōtare pmissus
simul impietas utriusq3 puīcie iu
dee. s. in qua natus et galilee
in qua nutritus ē et cōuersatus in
eius nece conspiratis ostendit.
¶ Herodes aut uiso ihū gauisus
est ualde. Erat enī cupiens ex
multo tpe uidē illū eo q audie
bat multa de illo et spabat sig
nū aliqd uidē ab eo fieri. Interro
gabat aut illū multis sermonib3
et ipē nichil illi rn̄debat. Ta
cuit et nichil fecit q3 nec illius
crudelitas merebat uidē dina et
dnīs iactanciā declinabat. Et
fortasse in herode omīs nnpri
significant qui si legi nō cre
diderint et pphis mirabilia xpi
opa in euāgelio quoq3 uidē nō
possunt. ¶ Stabant etiā prīci
pes sacdotū et scribe constant accu
santes eū. Accusantib3 se prīci
pib3 sacerdotū dnūs apud pyla
tū pauca. apud herodē nulla rn̄
dit. ne uidelicet timē diluens cri
minet ab herode et crucis utili
tas differret. Nā et iustū pfo
erat in pylato qui inuitus fere
bat sniam aliqua in pte rn̄deret
herodē vō ceterosq3 iudeor op
timates. qa contra legis sue decre
ta inoxiū condepnabant indignos
p oia suo sermone duceret. pter
illa ergo. quib3 rn̄ē noluit ad
hoc data ē de agno similitudo. ut
in suo silentio nō reus sz inocens
haberet. Ubi enī tacebat quasi
agnus toto pro grege. Immo
landus paciam prestabat. ubi
vō respondebat qi pastor bon9
p traditis sibi ouib3 contra lupo
rū latronūq3 insidias pugnabat.
¶ Spreuit aut illū herodes
cū exercitu eius et illusit indutū
ueste alba et remisit ad pyla
tū. ¶ Qui ueste alba induit imma
culate dat indiciū passionis. qm
agnus dei immaculatus totius
mūdi sit pctā ablaturus. Qui
enī in ueste alba spretus et il
lusus ipē in casta carne ē pas
sus et sepultus alr. Nō hic
iux alios euāgelistas vō pur
purea uel coccinea ueste indutū
illudit geminū martirii genus

p sancte ecclie passiones adorna
tur exprimit. que et in oria
eiusde dni ac sponsi sui mor
te imitata. Dilectus meus
inqt candidus et rubicundus.
candidus scilz actioe. rubicu
dus sangne. et ipe variis me
broz suoz flosculis vernans
i pace lilia gignit i bello rosas.
¶ Et facti st amici herodes
et pilatus i ipa die. nā antea
inimici erāt ad inuice. Hoc ne
fandissimū herodis et pylati
fedus qd in occidendo xpo pe
pigerūt. hactenus eoz velut
hereditario iure successores cu
stodiūt qn gentiles et iudei si
cut gne et rligione ita et me
te dissidentes xpianis tn pse
quendis xpi qz in eis fide pime
da consentiūt. ¶ Pylatus aut
conuocatis principibz sacdotu et
magratibz et plebe dixit ad eos.
Quātū dimittendi ihm studiū
gerat pylatus attendite. pri
mo accusantibz sacdotu pncipi
bus nichil se in eo cause dicit
inuenisse. deinde dicit illis icep
to psistentibz mittit ad herode.
ut si uel ille in eo sceleis inue
nire possit an forte dimitten
dū discerne uelit exploret pos
tremo et huiq agnita uolūta
te. nec inuento ihū scele et ple
bis cui vnū dimitte p pascha
consueuerat sniā qrit iter quoqz
ac tercio dimitte illū volens
interrogat. Sz quo curiosius auxi
liatore dimittendi ihū quē nō
recepit qrit. eo cōmmosiores eos
qz vnanimit eius morte desi
derantes reppit arguit. ¶ Ob
tulisti huc hoiem qi auertente
ppłm et ego corā uobis iterro — ecce
gans nullā causā iueio in ho
mine isto ex hiis in quibz eum
accusatis. Hec dicendo pylatus
absoluit quide ihm. quē pbauit
isonte. sed ut implerent scripture
quē absoluit iudicio crucifixit
ministerio. ¶ Sz neqz herodes nā
remisi uos ad illū et ecce nichil
dignū morte actū est ei. Audi
cete iudee. audi crudelis pagane.
pylatus ipe fatet neqz se neqz
herode dignū qd morte in xpo
repisse. sed tn in occidendo uel illu
dendo inoxio alieno crudelitatis
obtpasse clamoribz. Pereat g
scripta q tanto post tpe con xpm
cposita nō illū con pylatū mag
nifice artis accusatū sed nos
apud dnm pfidie et falsitatis
accusando ee demrant. ¶ Emen
datū ergo illū dimittā. Flagris
illū et ludibriis quātū ipi iube
tis dāmo inoxiū sanguē non
sinatis affinia. ¶ Nece aut ha
bebat dimitte eis p die festū
vnū. Nece em habebat nō im
periali legis sanctioe sed annua
gentis cui p talia place gaude
bat consuetudine deuictus. ¶ Ex
clamauit aut simul vniusa tba

dicentes. Tolle huc̄ et da nob̄
barrabam qui erat ob sedicio
nē quādā factā ī ciuitate et ho
micidiū missus ī carcerē. Ad he
ret iudeis usq; hodie sua peti
cio. quā tanto labore īpetra
uūt. Nā data enī optione p
ihū latronē p saluatorē interfe
ctorē. pro datore uite adepto
rē elegerūt. mito salutē uitāq;
pdiderūt et latrociniis se ac se
dicionib; ī tm̄ submiserūt ut et
patriā regnūq; suū qd̄ plus xp̄o
amauē pdiderūt hactenus eam
quā vendidē uel aīē uel corpis
libertatē recipe nō meruerūt.
¶ Iterū aūt pylatus locutus ē
ad illos uolens dimittē ihm.
At illi subclamabāt dicentes.
Crucifige crucifige eū. O uita
pfidorū crudelitas que nō solū
occidē īnocentē sed et pessimo
gnē mortis occidē hoc ē cruci
figē desiderat. Pendētes enī in
ligno crucifixi clauis ad lignū
pedib; manib;q; crucifixi pdu
ta morte necabant et diu punie
bant in cruce. nō q; longior ui
ta eligebat. sed q; mors ipsa
ptendebat ne dolor citius fini
retur. Dñs ipē de morte pes
sima occidit oēm mortē. Pes
sima enī erat nō intelligentib;
iudeis. Nā a dnō electa erat.
Ipsā enī crucē suā signū habi
turus erat. ipām crucē de dya
bolo supato tāq; trophēū ī frō

tibus fideliū positurus ut dicet
aplus. m̄ aūt absit gloriari
nisi in cruce dñi nr̄i ihū xpī
p quē m̄ mūdus crucifixus ē
et ego mūdo. ¶ Ille aū tercio
dixit ad illos. Qd̄ enī mali
fecit. nullā causā mortis īue
nio ī eo. corripiā ergo illū et
dimittā. Hanc correptionē
qua ipsos satisfacē ne usq; ad
crucifigendū saluatorē seuirēt
sūmope quebāt nō mō eū op
tulisse cogitando sed etiā deri
dendo et flagellando nefan
dorū desideriis exhibuisse et
vba euangeliste iohīs et ipā
testat columpna cui alligatus
ille qui soluē ꝯpeditos solet
plena deo ubeīb; mēbra sub
didit. Que videlic; columpna ī
eccliā mōtis syon posita dnīci
cruoris usq; hodie cernentibus
uestigia ēm demōstrat. Sz hec li
cet agat pylatus qd̄ īsaciabilis
sacrilegorū furor ꝯcupiscat atte
de. ¶ Et illi īstabant vocib; mag
nis postulantes ut crucifigerēt
et īualescebant uoces eorū.
Qui totā accusationē quā ad
uersus dnm̄ detulerāt crebra ac
sollicita pylati īterrogacioē vi
debāt euacuatā tandē īpudici
ad solas se pces ꝯuertūt ut qd̄
criminando et q̄ colūpniando neq̄
uerunt. iam postulando et voci
ferādo pficiat. Quē eciā de or
dinē seuiendi et bloꝝ mrm̄ p

seniores tenuisse satis evidenter tenuit historia. Et pylatus adiudicavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem quem petebant. Ihesum vero tradidit voluntati eorum. Latro seditiosus et homicidiorum auctor dimissus est populo iudeorum, id est dyabolus, qui iam olim patria lucis ob culpam superbie depulsus et in tenebrarum fuerat carcerem missus. Atque ideo iudei patrem habere non possunt quia seditionum principem quam dominum eligere maluerunt. Nam vero barrabas filius patris vel filius magistri eorum interpretatur, pro antichristi typum gerere quem illi quibus dicitur vos ex patre dyabolo estis, vero dei filio sunt prelaturi. Filius autem dyaboli antichristus non ab ipso nascendo sed sicut ceteri perversi eum imitando vocatur. Et cum ducerent eum apprehenderunt symonem quendam cyrenensem venientem de villa et imposuerunt crucem portare post ihesum. Iohannes euangelista narrat ipsum dominum sibi baiulasse crucem. Unde intelligitur primo crucem portatam ac deinde symonem quem forte exeuntes obviam habuerunt ipso sibi congruo satis ordine ministerium, quia ipse passus est pro nobis relinquens nobis exemplum ut sequamur vestigia eius. Nam bene post ihesum crucem portasse describitur iuxta quod ipse precepit. Et tollat crucem

suam et sequatur me. Et quia symon iste non iherusolimita sed cyreneus esse perhibetur, cyrene enim libie civitas est sicut in actibus apostolorum legimus, recte per eum populi gentium designantur, qui quondam peregrini et hospites testamentorum nunc obediendo fidei cives et domestici dei, et sic alibi dicitur heredes quidem dei coheredes autem christi. Unde symon pulchre obediens, cyrene heres interpretatur. Nec pretereundum quod symon de villa venisse refertur. Villa enim grece pagos vocatur, a qua pagani nomen trahunt eo quod a civitate dei alieni et quia urbane sint conversationis ignari. Sed de pago symon egrediens crucem portat post ihesum cum populis nationum paganis ritibus derelictis vestigia dominice passionis obedienter amplectitur. Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum que plangebant et lamentabantur eum. Conversus autem ad illos ihesus dixit. Multa simul turba crucem domini sed non una eademque mente sequebatur. Nam populus quidem ut cuius mortem impetraverat morientem letus aspiceret. Mulieres vero ut quem vivere desiderabant morituri morientem et mortuum plorarent. Non autem ideo solus mulierum planctus eum sequebatur quia non innumeris etiam credentium virorum cetus de eius erat passione mestissimus, sed quia femineus quasi contemptibilior sexus liberius poterat

pn̄tibꝫ sacdotū pncipibꝫ et ingrā
tibꝫ quid contr̄ eos senseit ostēdē.
Verꝫ qꝫ nouit dn̄s qui sr̄ eius
ptermissa iam furentis ppli tur
ba ad amantes plangentesqꝫ
se feminas oculos et ora conūtit
dicens. ¶ Filie ihr̄lm nolite flē
sup me sed sup uos ipsas flete
et sup filios urōs. Re me inqꝫt
morituꝝ lamentemī cuius cito re
surrectio mortē soluē pt. cuius
mors et oēm mortē et ipm̄ mor
tis destructura ē autorē. vos po
tius ipās vrāmqꝫ pgemē ne in
mee crucis ultionē cū pfidis et
na morte dapnemī dignis lacr
marꝫ fontibꝫ abluite. Notādū
qꝫ cū filias ihr̄lm appellat. q nō
sole que cū eo venerūt a galilea
sed et eiusdē urbis ciues ei mu
lieres adheserūt. Et nūc quoqꝫ
qꝫ īmolandū ihm duplex tur
ba prosequit cū eius passionē
historiā alii tanqꝫ risu dignas
fabulas alii lacrimantibꝫ ut decꝫ
oculis legūt audiūt reuolūt. Eis
lacrimis sanguineqꝫ mistia. hii qꝫ
viles communesqꝫ estas illi pectorē
tanta re digno pcipiūt. sꝫ dn̄s
ubi cor contritū et humiliatū sus
picit mox addita salutife con
punctionis grā. Vn̄ gratius dul
cius et uberius fleri debeat ma
gister sedulus et blandus con
solator irrogat. ¶ Quia ecce
venient dies in quibꝫ dicent btē
steriles et ventres que nō ge
nuerūt et ubera q̄ nō lactauerūt.
Tūc incipient dicē montibꝫ cadi
te sup nos et colles opite nos.
Dies venture a romanis obsidio
nis et captiuitatis significat de q̄
bus supius int̄ alia discipulꝭ ait.
tūc qui in iudea sūt fugiāt ī mōtes.
et paulo post. ve aūt pregnātibꝫ
et nutrientibꝫ ī illis diebꝫ qꝫ nāc
le ē īminente captiuitate hostili q̄
p agros vrbesqꝫ clade feruente
cunctos qui euadē queāt alta q̄qꝫ
uel abdita quibꝫ abscondantur
ꝛ fugia congrē. Et spāle refert
iosephus īsistentibꝫ sibi rōmis
iudeos ruinas ciuitatis mōtiū col
liūqꝫ petisse speluncas iam ut semet
ipm̄ tesset̄ numtore quodā des
tructe vrbis tota pace in speluncā
cū xl comitibꝫ pditū īuentū atqꝫ
ab hostibꝫ captū. pt aūt et ex sup
fluo q btificandos dicat steriles
et nō parientes de hiis ītelligi
q̄ seipos in utrolibꝫ sexu castra
uerūt ppt regnū celoꝝ mōtibus
qꝫ et collibꝫ dici cadite sup nos
et opite nos cū quilibꝫ sue fragi
litatis meōres ignuēre temptatio
nū articulo sublimiū quorūqꝫ
uel ipā vginitate uel mrio uel
quacūqꝫ alia vtute viroꝝ q̄sie
rint exemplis moniis et pcibꝫ
defendi. ¶ Quā si in viridi ligno
hec faciūt in arido qd fiet. Vi
ride lignū seipm̄ suosqꝫ electos.
aridū vō ipsos et priores sigt.
Si ergo ipē inqꝫt qui pcm̄ nō

nō fecit. qui lignū vite merito est
appellatus fructus grē duodenos
p singulos mēses offero sine ig
ne passionis a mūdo nō exeo q
puras eos manē tormēti q fructi
bus vatum ipsm insup vite lignū
flāmis dāe nō timent. Si nūc
est tempus ut īcipiat iudiciū de
domo dei et omīs qui uoluīt pie
viuē in xpō. psecutionē patiūt
quis finis eoz qui nō credūt euā
gelio dei. ¶ Ducebant āt et
alii duo nequā cū eo ut īficerent.
Vt ipleretur qd ait et cū in
piis deputatus sū in morte ut
īiquos iustificaret ex r'surrectioē
qui cū in forma dei esset ppt ho
mines hō factus ē ut hominibus
ptātem daret filios dei fieri. ¶
Et postq̄ uenerūt in locū q uo
catur caluarie ibi crucifixerūt
eū. Extra urbē ihrlm et foris
portā loca erāt in qbz trūcabāt
capita dapnatoz et caluarie id
ē decollatoz suspsē nomē. ppterea
aūt ibi crucifixus ē dns ubi pa
erant area dapnatoz erigerent
vexilla martirij et quō pro no
bis maledictū crucis factus ē
et flagellatus et crucifixus sit
p oīm salute qi nocius int noxi
ios crucifigit. et ubi habūdauit
pctm suphabūdauit et grā. Mr'
lit sane dns in cruce sit positus.
qd ue easdem sacratissimi posi
tio regalis in se typi 9tineat
sedulius ī paschali carminē pul

chre vsibus dixit. Vsus sedulij. v'sus
Ne qs ignoret spēm crucis esse
colendā. Que dnm portauit
ouans rōne potenti. Quatuor
inde plagas quadrati colligat
orbis. Splendidi auctoris de ver
tice fulget eous. Occiduo sacre
labunt sydē plante. Arcton dext
tenet mediū leua erigit axem.
Cūctaqz de membris viuit natā
creantis. Et cruce 9plexū xpus
regit vndiqz mūdū. Moralem
quoqz sacrosēe crucis figurā descri
bit aplūs. ubi ait ī caritate radi
cati et fundati ut possitis 9phē
dere cū omībz sanctis q sit latitu
do lōgitudo et pfundū altitudo
9gnoscē etiā supeminētē sciēne
caritatē xpi. In latitudine qppe
bona opa caritatis sigt in longi
tudine pseuerantiā sce 9uersatiōis
usqz ī finē in altitudīe spē celes
tiū pmioz ī pfundo īscrutabilia
iudicia dei. Vnde ista grā in ho
mīes uenit et hec coaptant sac
mēto crucis. ut ī latitudīe capiat
trāsuersū lignū quo extenduntur
manus ppt opim significationē
ī longitudīe ab ipo usqz ī terram
ubi totū corpus crucifixū stare
videt qd significat psistē hoc ē
lōganimit pmanē in altitudīe
ab ipo trāsuerso ligno sursū vsqz
qd ad caput eminet ppt exper
tationē supnoz ne illa bona
opa atqz ī eis pseuerantia ppt
beneficia dei terena atqz tpalia

facienda credant sed potius propter illud quod desuper sempiternum sperat fides que per dilectionem operatur. In profundo autem per hoc illa ligni que in abdito terre defixa latet. sed inde consurgit illud omne quod eminet sicut ex occulta dei voluntate vocatur homo ad participationem tante gratie alius sic alius autem sic supereminentem vero scientie caritatem Christi eam profecto ubi pax illa est que precellit omnem intellectum. ¶ *Et latrones unum a dextris et alium a sinistris.* Latrones qui cum deo sunt hinc inde crucifixi significant eos qui sub fide confessionem Christi vel agonem martirii vel qui continentie artioris instituta subeunt. Sed quicumque hec pro eterna solum celestique gloria gerunt, hii profecto dextri latronis merito et fide designantur. At qui vel humane laudis intuitu vel qualibet minus digna intentione seculo abrenuntiant non inmerito blasphematoris et sinistri latronis mentem et actus imitantur. De qualibus dicit apostolus. Si tradidero corpus meum ut ardeam. si dedero omnes facultates meas in cibos pauperum si alia multa fecero caritatem autem non habeam nichil mihi prodest. At vero beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quoniam ipsorum est regnum celorum. ¶ *Ihesus autem dicebat pater dimitte illis non enim sciunt quid faciunt.* Nam Lucas per vituli typum sacerdotium Christi scribere disposuit recte apud eum dominus et pro persecutoribus suis iure sacerdotis intercedit et eodem munere latroni confitenti paradisi ianuam pandit. Neque enim putandum est eum hanc precem frustra orasse sed in eis impetrasse qui post eius passionem credidere quod orabat impetrasse. Notandum sane quod non pro eis qui livoris ac superbie stimulis accensi filium dei intellectum crucifigere quam confiteri maluerunt. sed eis utique qui zelum dei habentes sed non secundum scientiam nesciebant quod faciebant pater preces optulit. Unde et iohannes apostolus dicit est peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget quis. Imitare ergo dominum tuum pro inimicis intercede et si necdum potes saltem ne contra illos orare presumas. Sic etenim cotidianis precibus auctus et ad illud quandoque domino iuvante pervenies ut etiam pro illis intercedere possis. ¶ *Dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes et stabat populus spectans.* Hec evangelista iohannes plenius exponit quod scilicet milites cetera in quatuor partes iuxta suum numerum dividentes de tunica que inconsutilis erat desuper contexta per totum sortem miserunt. Quadripartita autem vestis domini quadripartitam eius figuravit ecclesiam toto scilicet que quatuor partibus constat terrarum orbe diffusam et omnibus eisdem partibus equaliter id est concorditer distributam. Tunica vero illa sortita omnium partium significat unitatem que caritatis vinculo continetur. Si enim caritas iuxta apostolum

et supereminentiorem habet viam et supereminet scientie et super omnia preceptum est merito vestis quia significatur desuper contexta perhibetur. In sorte autem quid nisi dei gratia commendata est. Sic quippe in uno ad omnes pervenit cum sors omnibus placuit quia et dei gratia in unitate ad omnes pervenit et cum sors mittitur non persone cuiusque vel meritis sed occulto dei iudicio ceditur.

Et deridebant illum principes cum eis dicentes alios salvos fecit se salvum faciat si hic est christus electus. Etiam nolentes confitentur principes et populi iudeorum quia alios salvos fecit. Itaque vestra vos condempnat sententia. Qui enim alios salvos fecit utique si vellet seipsum salvare poterat. Se salvum faciat inquiunt si hic est christus dei electus. Immo ideo se salvum facere de cruce descendendo noluit quia ipse est christus dei electus. Nam qui ideo venit ut pro nobis crucifigeretur ideo seipsum salvare de cruce descendendo neglexit quia cum cunctis prioribus etiam illos qui crucifixerunt salvare moriendo curavit.

Illudebant et milites accedentes et acetum offerentes illi dicentes si tu es rex iudeorum salvum te fac. Acetum ipsi erant iudei degenerantes a vino patriarcharum et prophetarum. Quod videlicet aceto milites dominum potaverunt quia eorum suggestione morti tradiderunt. Et notandum quod iudei vocabulum christi et filii dei scripture sibi auctoritate creditum blasphemantes irrident. Milites vero utpote scripturarum nescii non christo dei electo sed regi iudeorum insultant. Erat autem et superscriptio scripta super illum litteris grecis et latinis et hebraicis. Hic est rex iudeorum. Pulchre titulus qui christum regem testetur non infra sed supra crucem ponitur quia licet in cruce pro nobis hominis infirmitate dolebat super crucem tamen regis maiestate fulgebat. Cui apte etiam quia rex simul et sacerdos est cum ex nostra patri sue carnis hostiam in altari crucis offerret. Regis quoque potius erat titulo dignitatem pretendit ut cunctis legentibus hoc est audire et credere volentibus innotescat quia suum per crucem non perdidit sed confirmavit potius et corroboravit imperium. Unde et apostolus cum ignominiam crucis descripsisset adiunxit. Propter quod et deus illum exaltavit et donavit illi nomen quod est super omne nomen et cetera. Nam quod hoc nomen hebraice grece et latine scriptum erat hoc est quod idem apostolus subsecutus intexit et omnis lingua confiteatur quia ihesus christus in gloria est dei patris. Quantum vero ad litteram hee tres lingue ibi pre ceteris eminebant. hebrea propter iudeos in lege gloriantes. greca propter gentium sapientes. latina propter romanos multis ac pene omnibus iam tunc gentibus imperantes. Velint nolint ergo iudei omne mundi regnum. omnis mundana sapientia. omnia divine legis sacramenta testantur quia ihesus rex iudeorum

est. hoc ē imperator credentiū et cō
fitentiū deū. ¶ Unus aūt de hiis
qui pendebant latronibz blasphe
mabat dicēs. si tu es xpistus saluū
fac teipm̄ et nos. Mouet aliqs
forte quō alij euangeliste dicāt
latrones qui crucifixi erant cū
eo cōuiciatos ei cū vnus ipsorū cor
uinciatus ē scdm̄ luce testimoniū.
alr̄ et compescuit eū et in dm̄ cre
didit. Sed itelligamus eos breui
ter pstringentes huīc locū plm̄
numerū pro singulari posuisse
sicut epla ad hebreos legimus
plurale dictū clauserūt ora leo
nū cū solus daniel signi intelli
gatr̄ et plr̄ dictū secti sūt cū de so
lo ysaya tradatr̄. In ps̄ etiā dcm̄
est. Astiterūt reges tre et prin
cipes conuenerūt in vnū plurale
nūm pro singulari positū in
actibz aplorū inuenitr̄. Nā reges
ppter herodē principes ppter pyla
tū qui testimoniū eiusdem psalmi
adhibuerūt. Quod aūt usitatius
vbi grā qr̄ ut dicat aliqs et rus
tici michi isultant etiā si vnus
isultetr̄. ¶ Respondens aūt alr̄ icre
pabat illū dicens neqz tu times
dm̄ qr̄ in eadē dapnacione es
nos quidē iuste condigna factis
recipimus. hic vō nichil mali ges
sit et dicebat ad ihm̄. Dnē me
mēto mei dū ueneris i regnū
tuū. Mens huius latronis aīm
nō miretr̄ ymo mirantis. Cui
dnī grām qs digne miretr̄ digͤ
gnā actione uenerētr̄. In cruce cla
ui manus eius pedesqz ligaue
rūt nichil in eo a penis liberū
nisi cor et lingua remanserant
inspirāte deo totū illi optulit qd̄
in se liberū inuenit ut iuxta hoc qd̄
scptū est. Corde credētr̄ ad iusti
tiā ore confitetr̄ ad salutē. In
corde aūt fideliū tres summopere
manē vtutes testatr̄ aplus dicēs.
Nūc aūt manet fides spes caritas.
quas cūcta subita repletus grā
et accepit latro et seruauit i cru
ce. Fidē namqz habuit q̄ regnaturū
rū dnm̄ credidit. qr̄ secū pariter
morientē vidit. spē habuit qui
regni eius aditū postulauit. ca
ritatē quoqz i morte sua viuacit
tenuit qui frēm et collatronē p
suū scelē morientē et in iniqtate
sua arguit et ei vitā quā cogno
uerat pdicauit. Ille qui talis ad
crucē venit ex culpa. ecce qualr̄
a cruce recedit ex grā. Confite
batr̄ dnm̄ quē videbat secū huā
na ifirmitate morientē quē ne
gabāt apli eū quē miracula
viderant diuina vtute facientē.
¶ Et dixit illi ihus. Amē dico t
hodie mecū eris in padiso.
Pulcherrimū affectande conuersio
nis exemplū qr̄ tam cito latroni
venia relaxatur et uberior ē
grā qr̄ precacio. Sp emī dns plꝰ
tribuit qr̄ rogatur. Ille emī roga
bat ut memor sui fuisset dns cū
venisset in regnū suū dns aūt

ubi
ait. Amē dico hodie mecū eris
ī paradyso. Vita est enī ēē cum
xpō qr ubi xpūs ibi regnū. Qui
dam duos latrones cū dnō cruci
fixos. duobꝫ baptizatorꝫ gnibꝫ co
aptant. Quicūqꝫ enī baptizati
sum9 in xpō ihū ī morte ipsius
baptizati sum9. Ambo namqꝫ
siles crucifixi. ſꝫ vnus ī cruce blas
phemiis peior alt' est ɔfessione
martir effectus. qr ꝑ baptismū
quo cū pctōres essemus abluim'.
alii dū deū in carne passū fide
spe et caritate laudāt coronāt'
alii dū aut fidē aut opa baptis
mi habē' cōmiūt dono qd accipe
ꝑuant'. ¶ Erat aūt fere hō sex
ta et tenebre facte st' in vniūsa
t'ra usqꝫ in horā nonā et obscu
ratus est sol. Clarissimū mūdi
celi merit radios suos. ne aut pē
dentē videt dnm aut ipn blas
phemātes sua luce fruerent'. Et
notandū qr dnus sexta hora h'
ē ꝑcessiro a centro mūdi sole
crucifixus sit. diluculo aūt hor ē
oriente iā sole resurrectiōis sue
misteria celebrait. Hrtatu enī tpis
significauit qd effectu opis ex
hibuit qr mortuum ē ꝓpt' pctā
nrā et r'surrexit ꝓpt' iustificatio
nē nrām. Nā et adam pccā
te scptū est qr audicit vocē dnī
deambulantis ī padiso ad aurā
post meidiē. Post meidiē nā
qꝫ iclinata luce fidei ad aurum
vero r'frigescente feruoē carita

tis deambulans aūt audiebat. q̄a
ab hoīe peccante recesserat. Hō
mis ergo ordo poscebat ut eodē tpis
articulo quo tūc a die peccanti ob
cluserat. nūc latroni penitēti do
minus padisi ianuā pandēt. ¶
Et uelū templi scissū est in me
diū. Hoc exspirante dnō factū
est sicut matheus marcusqꝫ cō
testant'. sed lucas ꝓoccupando nar
rauit. Volens enī miraculū mi
raculo adiūgē cū dixisset sol obscu
ratus est ɔtinuo subiūgendū ex
istimauit et velū templi scissu
est mediū. Scindit' aūt uelum
templi ut archa testamēti et oīa
legis sacramēta que prius tege
bant' appareant atqꝫ ad ꝑplm
transeant nationū. Ante enī
dictū fuerat notus in iudea de
us isrl' magnū nomē eius. nūc
aūt exaltare sup celos deus et
sup oēm terrā maiest glia tua.
et in euangelio prius dixit. In
viā gentiū ne abieritis. post
passionē vō. Euntes docete oēs
gentes. ¶ Et clamans voce
magna ihūs. pr in man9 tuas
ɔmendo spm̄ meū et hoc dicēs
exspirauit. Patrē inuocando fi
liū dei se ēē declarat. spm̄ vō cō
mendando nō defectū sue v'tu
tis sed confidenciā eiusdē cum
prē ptātis īsinuat. Amat enī
dare glām pri ut nos edificet
glām dare creatori. Cōmēdat
itaqꝫ pri spm̄ iuxt' hoc qd declarato

morte et exultantibus spe resurgendi labiis in alio psalmo loquitur quoniam non derelinques animam meam in inferno nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. ¶ Videns autem centurio quod factum fuerat glorificavit deum dicens. Vere hic homo iustus erat. Non solum centurio glorificavit deum sed et milites qui cum eo erant custodientes ihesum sicut matheus scribit viso terremotu et hiis que fiebant timuerunt valde dicentes. vere filius dei erat iste. Recta ergo gentibus iudeorum qui tot per dominum virtutibus factis tantis in eius morte apparentibus signis credere respuerunt. Unde merito per centurionem fides ecclesie designatur. que velo misteriorum celestium per mortem domini reserato. continuo ihesum et vere iustum hominem et vere dei filium synagoga tacente confirmat. Nam ipsa summa centenaria que in flexu digitorum sicut et supra memoratum est de sinistra transit in dexteram ecclesie sacramentis et fidei aptissime congruit. cui per fidem evangelium credenti per fratres divinis regnum est celeste promissum. ¶ Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud et videbant que fiebant percutiebant pectora sua revertebantur. Percutiebant pectora quod proprie est et luctus indicium potest dupliciter intelligi. Sive enim cuius vitam dilexerunt iniuste occisum dolebant seu cuius mortem se impetrasse meminerant. huius in morte amplius glorificabant tremebant. Sed sive hec sive illa sive utraque causa divisas in turba dissidentes quoque personas pectus tundere coegerit. notanda distantia gentis et gentis. Gentiles quippe morientem christo deum timentes aperte confessionis voce glorificant. iudei solum percutientes pectora silentes domum redeunt.

¶ Stabant autem omnes noti eius a longe et mulieres que secute erant eum hec videntes. Hoc est quod ipse dominus in psalmo explicita sue passionis serie prius queritur dicens. Elongasti a me amicum et proximum et notos meos a miseria. ¶ Et ecce vir nomine ioseph qui erat decurio vir bonus et iustus hic non consentiebat consilio et actibus eorum. Decurio vocatur quod sit de ordine curie et officium curie administret. Qui etiam curialis a procurando munera civilia solet appellari. ¶ Ab arimathia civitate iudee qui expectabat et ipse regnum dei. Arimathia ipsa est ramathaim civitas helcane et samuelis in regione tammatica iuxta diospolim. ¶ Hic accessit ad pylatum et petiit corpus ihesu. Magne quidem ioseph iste dignitatis ad seculum sed maioris apud deum meriti fuisse laudatur ut per iustitiam meritorum sepeliendo corpore dominico dignus foret et per nobilitatem potentie secularis idem corpus accipere posset. Non enim quilibet ignotus ad presidem accedere et crucifixi corpus poterat impetrare. ¶ Et depositum involuit sindone et posuit eum in monumento exciso in quo nondum quisquam positus fuerat. Et ex simplici sepultura domini ambitio divitum condempnatur qui nec in tumulis quidem possunt carere divitiis. Possumus autem iuxta intelligentiam spiritualem et hoc sentire

quod ille in syndone munda inuoluat
illum qui pura eum mente susceperit.
In nouo autem ponitur monumento
ne post resurrectionem ceteris corporibus
remanentibus surrexisse alius finge-
retur. Quod vero monumentum de pe-
tra excisum fuisse memoratur ne ex mul-
tis lapidibus edificatum esset suffos-
sis tumuli fundamentis ablatus
furto diceretur. Aliter solus tumulo
dominus includitur ut spiritalis illius sepulture
idem nostre dissimilis sicut et cetera eius
dispensationis archana a nostre ne
singularitate discrepare spiritalis
et resurrectio designet. Nam
et verus homo apparuit sed virgine
matre conceptus et natus et temptatus
est per omnia. sed pro similitudine absque
peccato et mortuus est sed quando ille vo-
luit sepultus est quo ipse voluit
et suscitatus sed quando voluit. Hoc
est ergo quod ait singulariter sum ego
donec transeam. et alibi de singulari
sepultura. In pace in idipsum dor-
miam et requiescam quoniam tu singulari-
ter in spe constituisti me. id est ceteris
mortalium in fine resurrectione ser-
uata me singulari dono a mor-
tuis die tertia resurgere permisisti.

Et dies erat parasceue et sab-
batum illucescebat. Parasceue interpreta-
tio preparatio quo nomine iudei qui
inter grecos conseruabant sextam sab-
bati quam nunc a nobis sexta feria
vocatur appellabant. quia in eo vide-
licet die que in sabbatum forent
necessaria preparabant. iuxta quod de manna
erat quondam preceptum sexta autem die
colligetis duplum et cetera. Qui vero inter
romanos vitam ducunt iudei usitatius
eam latine cenam puram cognominant.
Quia ergo sexta die homo factus
et tota mundi est creatura perfecta.
septima autem conditor ab opere suo
requieuit. Unde et hanc sabba-
tum id est requiem nominari precepit. rec-
te dominus eadem die sexta crucifixus
humane reparationis impleuit archa-
num. Unde cum accepisset acetum dix-
it consummatum est id est sexte diei
quod pro mundi refectione suscepi
totum est opus perfectum. Sabbato
autem in sepulchro requiescens resur-
rectionis que octaua die ventura
erat expectabat euentum ubi nostre
similiter deuotionis claruit exemplum.
quos in hac quidem sexta mundi
etate pro domino pati et velut mun-
do crucifigi necesse est in septima vero
etate id est cum leti quis debitum
soluit corpora quidem in tumulis.
animas autem secreta in pace cum domino ma-
nere et post bona oportet opera quiescere.
donec octaua tandem veniente eta-
te et corpora ipsa resurrectione
glorificata cum animabus simul incor-
ruptione eterne hereditatis accipiant.
Unde pulchre septima dies in genesi
vesperam habuisse non legitur. quia requies
animarum que in illo seculo venit est
nullo finienda merore sed ple-
niore gaudio future est resurrectio-
nis ad augenda. Subsecute
autem mulieres que cum ipso venerant

de galilea uiderunt monumentum et quemadmodum positum erat corpus eius. Stabant autem omnes noti eius alonge et mulieres que secute erant eum. Hinc ergo notis ihesu post depositum eius cadauer ad sua remeantibus sole mulieres que ardentius amabant funus subsecute quo poneretur inspicere cupiebant. ut ei tempore congruo munus possent sue deuotionis offerre. Hec et hactenus sancte mulieres faciunt id est die parasceues cum anime humiles et quo maioris sibi conscie singularitatis. eo maiori saluatoris dilectione feruentes passionis eius uestigiis in hoc seculo quo requies est preparanda futura diligenter obsequuntur. et si forte ualeant imitari sedula curiositate quo ordine sit eadem passio completa perpendunt. Et reuertentes parauerunt aromata et unguenta et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum. Mandatum erat ut sabbati silentium a uespera usque ad uesperam seruaretur et ideo religiose mulieres sepulto domino quamdiu licebat operari id est usque ad solis occasum in unguentis preparandis erant occupate quod non solum in die parasceues egerunt. Dum tamen acto sabbato id est sole occidente mox ut operandi licentia remeabat emerunt aromata ut mane uenientes ungerent corpus eius sicut marcus euangelista testatur. Neque uespere sabbati preoccupare iam noctis articulo monumentum adire ualuerunt. Inspecta autem domini sepultura reuertentes parant aromata et unguenta que lecta audita recordata passione domini mox a patranda se opera uirtutum quibus christus delectatur conuertunt et sabbato quidem patris aromatibus silent. uenturi post sabbatum cum muneribus ad dominum cum finita presentis uite parasceue beata requie gaudentes expectant. Qui tempore resurrectionis apparente redolentibus christo spiritualium actionum quasi aromatibus occurrunt.

Cap. xxiiii

Una sabbati ualde diluculo uenerunt ad monumentum portantes que parauerant aromata.

Una sabbati siue prima sabbati prima est dies a sabbato quam diem dominicam propter domini resurrectionem mos christianus appellat. Quod autem ualde diluculo mulieres uenerunt ad monumentum iuxta historiam quidem magnum querendi et inueniendi dominum feruorem caritatis ostendit. iuxta intellectum uero misticum nobis datur exemplum illuminata facie discussis uiciorum tenebris ad sacrosanctum domini corpus accedere. Nam et sepulchrum illud uenerabile figuram domini habebat altaris. in quo corporis eius ac sanguinis solent misteria celebrari. Unde regula ecclesiastica tenet eadem misteria non in serico non in panno tincto. sed instar sindonis quo eum ioseph inuoluit in linteo puro debere consecrari ut sicut

ipē verā terrene mortalisq3 nē
substanciā pro nobis morti op
tulit ita et nos ī 9memoratione
euisdē tremendi et venerabilis
sacramenti. puruī de tre gmine
candiduq3 et multimō qi mor
tificationū genē castigatū altari
limū īponamus aromata autē
mulieres detulerūt odorē virtutū
et oronū quibz altari appropinq̄
re debemus suauitatē significāt.
Vnī iohānes in apocalipsi sua
cū phialas in manu angeloꝝ
aureas id ē mūdas ī electorū
corde 9sentientias plenas odora
mentoꝝ descripsisset subiūxit ex
ponens atq3 ait. q̄ sunt orōnes
scōꝝ. ¶ Et inuenerūt lapidem
reuolutū a monumēto et ingres
se nō inuenerūt corpus dnī ihū.
Quō lapis p angelū reuolutus
sit matheus sufficient exposuit.
Sed reuolutio lapidis misticē
reseruatione sacramētoꝝ q̄ ul
ate littē tegebant̄ īsinuat. lex
enī in lapide scripta est cuius ab
lato tegmine corpus dnī mor
tuū nō īuenietur. sed viuū euā
gelizatur. qr si et cognouimus
scdm carnē xpm. sed iā nūc nō
nouimus. ¶ Et factū est dū mē
te 9sternate essent de isto ecce
duo viri steterūt secus illas ī
veste fulgenti. Mente 9sternati
erant qr et lapidē tam īmēse
magnitudis reuolutū stupe
bant et corpus tā eximie venia

nonis nō īuentū dolebāt. Sicut
autē temptato ī solitudinē dnō. mox
īplem victoria accedentes ei an
geli ministrant. ita eodē passo in
carne saluatorē post deuicta cūcta
imina mortis venerūt angeli qui
nō solū verbo 9solante. sed ful
gente habitu gloriam triumphantis
ānūtient. Quō aūt posito ī se
pulchro corpe saluatoris. angli
astitisse legūtur ita etiā celebrā
dis euisdē sacratissimi corporis mi
steriis tpe consecrationis assistē
sunt credendi monēte aplo mulie
res in ecclia uelamē hrē propter
angelos. ¶ Cū timerent autē et
declinarent vultū in terrā dixerūt
ad illas. Quid queritis viuētē cū
mortuis nō est hic sed resurrexit.
Nolite inquit cū mortuis hic est
ī monumēto qui locus ē proprie
mortuoꝝ qrē eū qui ad vitā iā
resurrexit a mortuis. Et nos aūt
exemplo deuotaꝝ feiaꝝ deo q̄
ciens etiam intramus et misteriis
celestibz appropinquamus. siue propter
angelicā p̄ntiā virtutis seu propter
reuerentiā sancte oblationis cum
oī humilitate et timore debemus
~~debemus~~ ingredi. Ad exemplum quippe
angeloꝝ vultū declinamus in
terram cū supnaꝝ ciuiū. q̄ sunt
gaudia eterna 9templantes hu
militer nos timere esse terram q3 recolimus
sicut btūs abrahā. Loquar in
quit ad dnm meū cū sim puluis
et cinis. Et notandū qr sicē mu

lieres astantibz sibi angelis nō ī trā recidisse sed vultū dicuntur in trā declinasse nec quēq͂ sanctoȝ legimꝰ tpe dnice r̄surrectiōis ul' ipō dnō uel angelis sibi visis. ī̄re pstratū adorasse. vn̄ mos optinuit ecclasticus ut uel in mēoria dnice ul' in nr̄e spē r̄surrectionis et om̄ibz dnicis diebus et toto qͫnquagesime tpe nō flexis genibz. sed declinatis ī trā vultibz adorem. Recordamī quō locutꝰ est uobis cū adhuc ī galilea esset dicēs. Nā oportet filiū hōis tradi in manus hōim pctōꝝ et crucifigi et tercia die r̄surgē. Dic ma dnūs sicut ipē qd' ex hoc loco discimus int' discipulos vnos etiam feīs q̄ eū sequebant, pdixit resurrectionis sue tumūlū celebrauit. Dic nāq; parasceues hora nona spm̄ tradens uespe sepultꝰ. mane pma sabbi surrexit. sicut apte marcus euāgelista desigt. Nō ergo īmerito vno die ī sepulchro et duabz noctibz iacuit. q̄a videlicet lucē sue simple mortis tnbris duple nr̄e mortis adiūxit. Ad nos q͂ppe uenit qui ī morte spūs carnis q; tenebam' vnā ad nos suā id ē carnis mortem detulit et duas nr̄as solvit. Si eni ipē vtramq; susciperet nos a nulla liberaret. Sz vnā misericordit' accepit et iuste vtramq; dampnavit. Simplā suā duple nr̄e contulit et duplā nr̄az moriens subegit. Et r̄cordate st' vboꝝ eiꝰ. Mulieres q̄ in monumēto dn̄i stantes vboꝝ que de sua dispensatiōe pfatus est recordant' formā nobis pbent. ut int' ipā dnice passionis misteria celebranda nō solū eiusdē btē passiōis sed ab īferis r̄surrectiōis necnō et ī celos gloriose ascensiōis dign̄ veneratiōe r̄cordem'. Et egresse a monumēto nūciauert hec oīa illis xi. et ceteris om̄ibz. Sicut ī pncipio mulier auctor culpe viro fuit vir ... ita nūc q̄ prior mortē gustauerat r̄surrectionē prior vidit. et ne ppetui reatus apud viros oppbriū sustinet. q̄ culpā viro trāsfuderat trāsfudit et grām. Erat aūt magdalena et iohāna et maria iacobi et cete q̄ cū eis erāt q̄ dicebant ad aplōs hec. Maria magdalena ipā est soror lazari q̄ vnxit dnm̄ vnguēto. Iohāna vxor chusi pcuratoris herodis de quibz sup' lectū est maria iacobi mr̄ est iacobi minoris et ioseph ut marcus euangelista dicit soror mr̄is dnī meruit vocari. Et visa st' ante illos sicut deliramenta vba ista et nō credebant illis. Ne r̄surrectionē dnicā discipuli tarde crediderūt nō tā illorū īfirmitas q̄ nr̄a ut ita dicā futura īfirmitas fuit. Ipā namq; r̄surrectio illis dubitantibz per

nulla argumenta monstrata e que
du nos legetes agnoscim9 quid
aliud q de illoz dubitatioe soli
dam9. ¶ Petrus at surges cu
rrit ad monumetu et pcubes vi
dit lintheamina sola posita et
abijt secu mirans qd factu fuerat.
Lucas breuit de cursu petri comeo
rat. sed hoc quo gestu sit plenius
exequit iohanes dices etia illu
discipulu que diligebat ihesus
cucurrisse cu petro. sed videlz
insinuas. vnde querit quo lucas
de petro dicat et pcubes vidit
lintheamina sola posita. cu iohes
se potius hoc fecisse significet.
petro vo introeute i monumetu
vidisse no solu lintheamina. sed
et sudariu qd fuerat sup caput
eius. Hz itelligendu e petru pri
mo pcubente vidisse qd lucas
comemorat iohes tacet. Post at
igressu ut diligetius interiora vi
nosset igressu tame anq iohes
intrauit. ¶ Et ecce duo ex illis ibat
ipa die in castellu qd erat i spa
cio stadioz lx. a ihrlm noie
emaus et ipi loqbant adinuice
de his oibz q acciderat. Sta
diu quo grecis autore ut dictu
hercule viaz spacia mesurat octa
ua e ps miliarij et ideo lx stadia
septe milia passuu et qngentos
significat. Qd vo spaciu itineris
cogruit eis qui de morte ac sepul
tura saluatoris certi dubij de re
surrectione gradiebant. Nam

resurrectione q post septima sab
bati facta est octauo nuo conueni
qs ambiget. Discipuli ergo q
de dno loquetes icedebat. sextu
cepit itineris miliariu cpleuerut.
qz illu sine qrela viuere usqz ad
morte qua sexta sabbati subijt pue
nisse dolebat. Copleuerut et sep
timu qz hunc in sepulchro qeuisse
no dubitabant. Ver de octauo
dimidiu tm pegerut qz gliam ce
lebrate ia r'surrectiois nudu pfte
credebant. Emaus at ipa est ni
copolis ciuitas isignis palestine
q post expugnatione iudee sub
marco aurelio athonino pncipe
r'staurata cu statu mutauit et
nome. ¶ Et fctm e du fabularet
et secu quereret et ipe ihs appi
quans ibat cu illis. Loquetes
de se dns appropinquas comitat
ut et fide resurrectionis eoz me
tibus icendat et oculte pmia
maiestatis. sp se qd pmisit iple
turu designet. ubi eni st duo ul
tres cgregati in noie meo ibi su
i medio eoz. ¶ Oculi at illoz
tenebant ne eu agnosceret et ait
ad illos. Qui st sermones hij
quos cfertis ad inuice ambulates
et estis tristes. Appuit qde dns
discipulis. sed eis spem qua re
cognosceret no monstrauit. hoc g
egit foris dns in oculis corpis
qd apud ipsos agebant intus
i oculis cordis. Ipi naqz apud

semetipsos intus et amabāt et
dubitabāt eis āt dns foris et
pns aderat et quis esset non
ostendebat. De se ergo loquē
tibus pntiā exhibuit. sed de
se dubitantibz cogniciois sue
spēm abscondit. ¶ Et rndens
vnus cui nomē cleophas dix.
Tu solus pegrin9 es in ihrlm
et nō cognouisti q̄ facta sūt in
illa hijs diebz. Pegrinū puta
bant eū. cuius vultū nō cognos
cebāt. sed et reuera pegrinus erāt
eis a quoꝝ nē fragilitate. prep
ta iam resurrectionis eius glia
longe distabat. pegrin9 erat
eis a quoꝝ adhuc fide utpote
resurrectionis eius nescia mane
bat extraneus. ¶ Quibz ille
dixit. Que. ¶ Et dixerūt ei. de
ihu nazareno qui fuit vir pro
pheta potens in ope et sermo
ne coram deo et omi ppło. P
phetam et magnū fatentur.
filiū dei tacent. ut scilicz nondū
pfecte credentes uel solliciti ne
inciderēt i manus iudeoꝝ pse
quentiū qz nesciebāt qs esset
cū quo loquebant qd veri cre
didere celantes. ¶ Et quō tra
diderūt eū summi sacerdotes et
principes nri in dapnacionē
mortis et crucifixerūt eū. nos
āt spabam9 qz ipē esset redemp
turus isrl. Merito tristes icede
bant. qz et seipsos quodāmō
arguebant qz in illo redempcio

nē spauerint quē iā mortuū
viderūt nec resurrectur credebat
et magis dolebant eū sine
culpa occisū qz nouerat in morte
tem. ¶ Et nūc sup hec omia
tercia dies est hodie quo hec
facta sūt. Sed et mulieres que
dam ex nrīs terruerūt nos.
q̄ an luce fuerūt ad monu
mentū. et nō inuento corpe
eius venerūt dicētes se eciā
visionē angeloꝝ vidisse qui
dicūt eū viuē. Terruisse meri
to eos dicunt quoꝝ merētibz
plus de nō inuento corpe dnī
co mesticiā. qua dolebāt ad
de. quā denūciatam p angelos
eius resurrectione gaudiū q̄
crearent vidē potuerūt. ¶
Et abierūt quidā ex nrīs ad
monumētū et ita inuenerūt
sicut mulieres dixerūt ipm
vō nō inuenerūt. Cū ipē lucas
sup petrū dixit cucurrisse ad
monumētū et nūc cleophā
dixisse ipē retulerit. qz quidā
coꝝ ierunt ad monumētū
intelligit attestari qz duo ierūt
ad monumētū. sed petrū so
lū primo commemorauit. qz illi
primitus maria nūciauerit.
¶ Et ipē dixit ad eos o stul
ti et tardi ad credendū in corde
oībus que locuti sūt pphe. Nō
ne hec oportuit pati xpm
et ita intrare in gliam suā.
et incipiens a moyse et oībz

prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. Hoc nobis in loco nonnulla scripturarum interpretandi, sed gemina nosipsos humiliandi necessitas incumbit, qui neque in scripturis quantum oportet eruditi, neque ad implenda que didicimus forte potuimus quantum debet sumus intenti. Nam si moyses et omnes prophete christum locuti sunt et hunc per angustiam passionis in gloriam suam intraturum, qua ratione se gloriantur esse christianos qui iuxta virium suarum modulum neque scripturas qualiter ad christum pertineant investigare, neque ad gloriam quam cum christo habere cupiunt per passiones tribulationum desiderant attingere.

Et appropinquaverunt castello quo ibant et ipse se finxit longius ire et coegerunt illum dicentes. Mane nobiscum quoniam advesperascit et inclinata est iam dies et intravit cum illis. Nichil simplex veritas per duplicitatem fecit, sed quod dicitur finxit se longius ire, talem se exhibuit discipulis in corpore qualis apud illos erat in mente. Probandi autem erant si hi qui eum etsi necdum ut deum diligerent saltim ut peregrinum amare potuissent. Sed quia esse extranei a caritate non poterant hi cum quibus veritas gradiebatur, eum ad hospitium quasi peregrinum vocant. Cur autem dicimus vocant cum illic scriptum sit et coegerunt illum? Ex quo nimirum exemplo colligitur quia peregrini non solum ad hospitium invitandi sunt sed etiam trahendi.

Et factum est dum recumberet cum illis accepit panem et benedixit ac fregit et porrigebat illis et aperti sunt oculi eorum et cognoverunt eum. Quem in scripture sacre expositione non cognoverunt in panis fractione cognoscunt. Audiendo precepta dei illuminati non sunt, faciendo illuminati sunt quia scriptum est non auditores legis iusti sunt apud deum sed factores legis iustificabuntur. Quisquis ergo vult audita intelligere festinet ea que iam intelligere potuit opere implere.

Et ipse evanuit ex oculis ipsorum et dixerunt ad invicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas. Ignem inquit veni mittere in terram et quid volo nisi ut ardeat. Ignem quippe dominus in terram misit cum afflatu spiritus sancti corda carnalium incendit. Et terra ardeat cum cor carnalium in suis pravis voluptatibus frigidum relinquit concupiscentias presentis seculi et incenditur ad amorem dei. Nonne cor nostrum inquiunt ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas? Exaudito quippe sermone inardescit animus, torporis frigus recedit, fit mens in superno desiderio anxia a concupiscentiis terrenis aliena. A

mor verus qui hanc repleuerit in sanc
tibus cruciat. Sed dum tali ardore
cruciat ipsis suis cruciatibus pas
citur audire ei libet precepta celes
tia et quot mandatis instruitur
qui tot facibus inflammatur. ¶ Et sur
gentes eadem hora regressi sunt
in ierusalem et inuenerunt congregatos
xi. et eos qui cum ipsis erant dicen
tes quod surrexit dominus vere et apparuit
symoni. Iam erat fama quod resur
rexerat ihesus ab illis mulieribus
facta et a symone petro cui iam
apparuerat. Hoc enim isti duo
inuenerunt loquentes ad quos in
ierusalem venerunt. Fieri itaque potest
ut timore prius in via noluerint
dicere quod cum audierant resurrexisse.
quando tantummodo angelos dixerunt vi
sos esse mulieribus. Ignorantes enim
cum quo loquerentur merito possent
esse solliciti ne quid passim de xpi
resurrectione iacientes in manus
inciderent iudeorum. Quem ergo
virorum dominus apparuisse intelligit pe
tro. ex hijs dubitatur omnibus quos
euangeliste quatuor et paulus apostolus
commemorauerunt. loquitur enim ad
corinthios de domino paulus quod se
pultus est et quod resurrexit tercia die
secundum scripturas et quod apparuit ce
phe et postea vndecim. ¶ Et ipsi
narrabant que gesta erant in via
et quomodo cognouerunt eum in frac
tione panis. Preter hoc quod pro
merito mentes eorum adhuc igno
rantes quod oportebat xpm mori

et resurgere simile aliquid eorum oculi pas
si sunt non veritate fallente sed ipsis
veritatem percipere non valentibus et a
liud quam res est opinantibus. certi e
nim misterij causa factum est ut eis in
illo alia ostenderetur effigies et sic
eum non nisi in fractione panis ag
noscerent. Ne quisquam se xpm ag
nouisse arbitretur si eius corporis
particeps non est. Ideo et ecclesie vnita
tem in sacramento panis commendat
apostolus dicens. Vnus panis vnum
corpus multi sumus. ut cum eis be
nedictum panem porrigeret aperirentur
oculi eorum et agnoscerent eum.
aperientur utique ad eius cognitio
nem remoto scilicet impedimento quo
tenebantur ne agnoscerent. Non autem
incongruenter accipiamus hoc impedi
mentum in oculis eorum a sathana
fuisse ne agnosceretur ihesus. sed tamen
a xpo facta est permissio usque ad
sacramentum panis ut vnitate cor
poris eius participata remoueri in
telligatur impedimentum inimici ut
xpus possit agnosci. ¶ Cum autem
hec loquuntur ihesus stetit in medio
et dixit pax vobis ego sum noli
te timere. Hanc ostensionem post
resurrectionem intelligit et iohannes
commemorare sic loquens. cum esset ergo
sero die illa vna sabbatorum et
fores essent clause ubi erant
discipuli congregati propter metum iu
deorum venit ihesus et stetit in me
dio eorum et dixit eis pax vobis
et cetera. Non autem dicit iohannes

nō tñ illis tūc fuisse aplm̄ thomā cū sedm̄ lucā duo illi quoꝝ vnꝰ erat cleophas r̄gressi in ihrlm īuenerūt congregatos xi. et eos qui cū eis erant. procul dubio ītelligendū est q̄ inde thomas exierit anq̄ eis dn̄s hec loquē tibꝫ appareret. ¶ Conturbati vero et cterriti existimabant se spm̄ vidē. Nō heretici manichei de xp̄o suspicant et credūt. q̄ nō erat vā caro sed sp̄s erat hec prima cogitatio surrexit i cordibꝫ aplōꝝ. Et illi quidem manichei nūq̄ credūt ihesum fuisse hoīem discipuli aūt nouerant hoīem cū quo tanto tp̄e fuerāt cōuersati. Sed postea q̄ mortuus ē qd̄ nouerant q̄n crederent hoc potuisse r̄suscitari qd̄ potuit mori. Apparuit ergo oculis ipoꝝ talis qualē illum nouerant et nō credentes tercio die potuisse potuisse verā carnē de sepulchro r̄surgē putauerūt se spm̄ vidē. Error iste aplōꝝ secta ē manicheoꝝ. Dolent aūt q̄n hec illis obiciūt ita r̄ndē. Nō mali credimus q̄ ihm̄ dm̄ credimꝰ. Melior est spūs q̄ caro. Nō melius ē credimꝰ qd̄ deterius ē credē nolumꝰ. Si nichil mali ē in isto sermone dimittat ihesus discipulos suos ī isto errore qd̄ mali crediderūt. Non em̄ eē putauerūt nullū sed spm̄. puo morbo te putas pditū audi sententiā medici. ¶ Et dixit eis qd̄ turbati estis et cogitationes ascendūt in corda vrā. Quales utiq3 cogitationes nisi false morbide pniciose pdidit eni xp̄us fructū passionis si nō esset veritas resurrectiōis. Nō turbati estis et cogitationes ascendūt in corda vrā. Tamq̄ bonus agricola dicat qd̄ ubi plātaui ibi īueniā nō spinas quas nō plantaui. In corda coꝝ descendit fides q̄ desup est. cogitatōnes aūt iste nō desup descenderūt. sed de ymo corde sicut herba mala ascenderūt. ¶ Videte manus meas et pedes meos quia egoipē sū. palpate et videte q̄ spūs et carnē et ossa nō hꝫ sicut me videtis hrē. Resurrectionē suā certā et verā multis et varijs documentis psuadere dignatus est ppt confirmandam fidē et fugandā de corde pfidiā omnemq3 dubitationē de sua r̄surrectione tollendā. Parū fuit oculis se videndū pbere si nō pberet etiā manibꝫ ctrectandū qui dū palpanda discipulis ossa carnemq3 demōstrat aptū signū vere resurrectiōis que et i se facta et ī nobis est futurā significat q̄ nō sicut eutitius cōstātinopolitane vrbis epūs scripsit corpus nrm̄ in illa r̄surrectionis glā erit īpalpabile erit

ventis aereque subtilius. In illa enim resurrectionis gloria erit corpus nostrum subtile quidem per effectum spiritalis potentiae sed palpabile per veritatem naturae. Neque huic assertioni putet apostoli sermo repugnare quo ait caro et sanguis regnum dei non possidebunt. Hoc enim in loco apostolus carnis et sanguinis nomine non substantiam vel corporis sed corruptionem mortalitatis significat ipse sicut consequenter exposuit dicens. Neque corruptio incorruptelam possidebit. Aliter namque caro in scriptura sacra iuxta naturam aliter iuxta culpam aliter iuxta corruptionem mortalitatis que ex culpa contigit appellatur. Iuxta naturam quidem cum dictum est hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea et verbum caro factum est et habitavit in nobis. Iuxta culpam vero dicitur caro enim concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem. Iuxta corruptibilitatem autem cum scriptum est et memoratus est quia caro sunt id est fragiles et moribundi. Hoc enim carnis nomine designasse manifestat ipse psalmista qui protinus addit spiritus vadens et non rediens. Regnum itaque dei caro possidebit id est caro iuxta naturam quam et dominus post resurrectionem videndam palpandamque discipulis exhibuit. et de qua beatus Iob cum gloriam resurrectionis describeret ait. et rursum circumdabor pelle mea et in carne mea videbo deum. lege epistolam beati Augustini ad Consentium de corpore domini post resurrectionem. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus et pedes. Non solum manus et pedes quibus clavorum clarent vestigia sed attestante Iohanne et latus quod lancea foratum fuerat ostendit. ut videlicet ostensa vulnerum suorum cicatrice dubietatis atque infidelitatis eorum vulnus sanaret. Verum quod post resurrectionem clavorum vel lancee loca pandendo discipulorum dignatus est fidem spemque roborare. etiam in die iudicii et eadem sue passionis indicia et ipsam pariter crucem monstrando veteratorum impietatem superborum infidelitatemque confundet. simul ut scriptum sit esse qui ab ipsis et pro impiis mortuus est cunctis palam angelis et hominibus ostendat. videantque ut scriptum est in quem pupugerunt et plangant se super eum omnes tribus terre. Hanc notandum quod solent in hoc loco gentiles caecam (?) mentem et fidem sperate a nobis resurrectionis stulta garrulitate deridere. Si enim deus verus inquiunt nec sibi inflicta a iudeis vulnera curare prevaluit sed cicatricum vestigia relinquit sicut ut dicitis incertum qua temeritate putatis eum veram de pulvere membra ad integrum restauraturum. Quibus respondendum quod deus noster qui suam propriam immortalitatem glorificatam de sepulchro carne resuscitavit qui voluit et quod voluit potuit. et qualem voluit suscitavit. Neque enim consequens est ut qui maiora

fecisse pbat' in ora facere noluerit.
Sz et hoc dispensationis gra qui mag'
fecit. minus facere supsedit. hoc
e qui mortis regna destruxit sig
mortis obliterare noluit. primo
videlicet ut p hec discipulis fide
sue r'surrectionis astrueret. Deinde
ut patri pro nobis supplicans quale
genus mortis pro mortaliu vi
ta ptulerit sp ondat. tercio ut sua
morte redempti misericordit' sit
adiuti ppositis sp eiusde mortis
insinuet indiciis ideoqz mias dni
i eternu cantare no cessent. sed
dicat qui redempti st' a dno qm
bonus qm i eternu mia ei'. Po
stremo ut eciā pfidis i iudicio
q' iuste dampnet' ostsa int' alia
flagicia. eciā vulneru q ab eis sus
cepit cicatrice denūciet. veluti si
miles aliqs fortissim' iubente
suo rege pro totius gentis salu
te singulari certamine desudās. mul
tis quide vulneribz exceptis hos
te tamē interficiat spolia eius
diripiat. victoriā sue genti rpor
tet et interrogatus a medico cu
curandus committit'. ita ne velit
curari ut nec vestigia vulneru
ulla r'sideant an magis ita ut
cicatrices quide r'maneāt. De
formitatis vero prorsus oīs et fe
ditatis absit r'ndeat se potius ita
velle sanari ut toto salutis deco
ris qz pristini statu r'cupato ppe
tua secu tanti certāīs ferat signa
triumphi. sic pfecto dns ppetis

ob signū victorie nō excepta p no
bis vulnera passionis sed ipsorum
cicatrices celo inferre q' abolere
maluit. nec tu ex hijs q'ppiā fidei
nre resurrectionis pudicat de
qua veram pmissione pdixit'. Et
capillus de capite vro nō pibit.
¶ Adhuc aūt illis nō credentibus
et mirantibz p' gaudio dixit. ha
betis hic aliquid qd manducetur
Ad insinuandū resurrectiōis sue
veritate nō solu tangi a discipulis
sed eciā conuesci cu illis dignatur.
nō q'de quasi post r'surrectione
cibo indigens. nec qi nos i r'sur
rectione quā expectamus cibis
egē significans. sed ut eo modo
naturā corporis r'surgentis astrue
ut illud nō corpus sed spm ar
bitrarent' et sibi nō solide s; yma
ginalit' apparēs manducauit
ptāte nō necitate. Aliter em absor
bet aquā tra siciens. alr' solis ra
dius candens. illa īdigentia ista
potencia. ¶ At illi optulerūt ei
pte piscis assi et fauu mellis. Et
cu manducasset corā eis sumens
r'liquias dedit eis. Quod signifi
care credimus piscem assū nisi
ipm mediatore dei et hoim pas
su. Ipe em latere dignatus est in
aquis gnis huani capi voluit.
laqo mortis nre et quasi tribula
tione assatus e tpe passionis sue.
Sed qui piscis et assus fieri dig
natus e in passione fauus mell'

nobis extitit in resurrectione. An quia
in pisce asso figurari voluit tribu
lationem passionis sue in fauo mel
lis vtrumque naturam exprimere voluit
persone sue. Fauus quippe mel in
cera est. mel vero in cera est diuinitas
in humanitate. Sic autem sua redemptor
ordinat. ut imitationis viam nobis
sequentibus sternat. Ecce enim in cibo
suo pisci asso iungere fauum voluit.
quia videlicet illos in suo corpore ad
eternam quietem suscipit. qui cum hic
tribulationes pro deo sentiunt ab
amore eterne dulcedinis non rece
dunt. Cum asso pisce fauus sumitur.
quia qui afflictionem pro veritate
suscipiunt. illic dulcedine vera satian
tur. Et dixit ad illos. Hec
sunt verba que locutus sum vobis
ad vos cum adhuc essem vobiscum.
Id est cum adhuc essem in carne
mortali. in qua estis et vos. Tunc
enim in eadem carne resuscitatus
erat. sed cum illis in eadem morta
litate non erat. Et cum illis quidem
postea quam resurrexit xl. diebus
ut legitur exhibitione corporalis
presentie. sed non fuit cum illis consor
tio infirmitatis humane. Quo
niam necesse est impleri omnia que scripta
sunt in lege moysi et prophetis et psal
mis de me. Vide quomodo tulit om
nes ambages. visus est tactus
est manducauit ipse erat. Tunc
ne in aliquo sensus humanos
ludificasse videretur misit manus
ad scripturas. Dicant pagani

quod ipso voluit magus fuit potuit
se sic ostendere. Numquid magus antequam
natus potuit se prophetare. Da
scripturas quia quod videtis promissum est
quod cernitis ante predictum est. Au
di fili et vide. audi predicta. vide com
pleta. Tunc aperuit illis sensum
ut intelligerent scripturas dixit eis
quoniam sic scriptum est et sic oportebat
xpm pati et resurgere a mortuis
tertia die. Prebet se videndum oculis
prebet manibus contrectandum parum
est legis commemorat scripturas et hoc
parum est. Aperit sensum ut quod legis
intelligas. Deinde post commenda
tam sui corporis veritatem commendat
ecclesie unitatem. Et predicari in
nomine eius penitentiam et remissio
nem peccatorum in omnes gentes incipien
tibus a hierosolimis. Non latet
inbicies hereticorum de angulo. toto
orbe terrarum ecclesia diffusa est omnes
gentes habent ecclesiam. Nemo vos
fallat ipsa est vera ipsa est catho
lica. cepit a ierusalem peruenit ad
nos. et ibi est et hic. Non enim ut
huc veniret inde discessit creuit
non migrauit. Et merito sic scrip
tum est inter certa dominice pietatis
sacramentum et sic oportebat ut
ministris sermonis. qui in nomine
crucifixi et resuscitati a mortuis
predicaturi erant et remissionem peccatorum
in omnes gentes predicaturi a ihero
solimis inciperent. non solum quia cre
dita sunt illis eloquia dei quia eorum
adoptio est filiorum et gloria et tes-

tamenta et legislatio et obse
quium et promissa quorum patres
et ex quibus xpistus secundum carnem qui
est super omnia deus benedictus
in secula. Vere etiam ut gentes
que variis erant erroribus et san
guinibus inquinate hoc maxime divine
pietatis indicio ad spem impe
trande venie penetrarent quod eis
quoque qui filium dei crucifixerunt
non tantum venia reatus et premii
sed et vite eterne gaudium viderent
esse donatum. ¶ Vos autem estis tes
tes horum et ego promitto promis
sum patris in vos. Promissum patris
spiritus sancti gratiam dicit et in
evangelio Iohannis plenius et
hic quoque breviter intimatur cum
dicit. ¶ Vos autem sedete in civita
te quoadusque induamini virtute
ex alto. De qua virtute id est de
spiritu sancto et Marie dicit angelus
et virtus altissimi obumbrabit
tibi. Et ipse dominus alibi. nam ego
novi virtutem de me exisse. Sed
et ipse Lucas apertius in actibus
apostolorum huius promisse virtutis
ex alto et precepte in civitate
sessionis meminit. Precepit enim
eis ab Ierosolimis ne disce
derent. sed expectarent promis
sionem patris quam audistis per os
meum. quia Iohannes quidem bapti
zavit aqua. vos autem baptiza
bimini spiritu sancto non post mul
tos dies. Et paulo post. et ac
cipietis virtutem supervenientis

spiritus sancti in vos et eritis mihi
testes. Notandum sane quod sunt
quos a predicationis officiis vel im
perfectio vel etas prohibet et tamen
precipitatio impellit. Qui admo
nendi sunt cum considerent quod ipsa veri
tas que repente quos vellet robo
rare potuisset. ut exemplum seque
ntibus daret. ne imperfecti predicare pre
sumerent. postquam plene de virtute pre
dicationis discipulos instruxit.
illico adiunxit. vos autem sedete in civi
tate quoadusque induamini virtute
ex alto. In civitate quippe consedemus
si intra mentium nostrarum nos claust
constringimus ne loquendo exterius eva
gemur ut cum divina virtute perfecte
induimur. tunc quasi a nobismetipsis fo
ras etiam alios instruentes exeamus.
¶ Eduxit autem eos foras in Betha
niam et elevatis manibus suis benedixit
eis. Et factum est dum benedi
ceret illis recessit ab eis et ferebatur
in celum. Pretermissis omnibus que per
quadraginta dies agi ab illo cum
discipulis potuerunt. primo diei
resurrectionis eius iungit tacito
novissimum diem quo ascendit in
celum. Pulchre autem ascensurus in
celum discipulos quibus benediceret
foras in Bethaniam eduxit. primo
quidem propter nomen civitatis que
domus obedientie dicitur quia propter in
obedientiam ~~nimirum dusorum~~ pulsorum
descendit. propter obedientiam immu
nium dusorum ascendit. Mortuus
est enim sicut apostolus ait propter delic

tu nrā et r̄surrexit ppt̄ iustificatio
nē nr̄am. Deinde ecia ppt̄ situm
eiusdē ville siue ciuitatule q̄ in la
te montis oliuar̄ posita ēē nar
rat. q̄ videlicz obedientis ecclīe do
mus. aplico digna hospicio. non
alibi q̄ in ipsius sūmi montis id
est xp̄i late fidei spei dilectionis
q̄ sue fundamēta locauit. De
quo mirum lat̄ lancea patefcō
sacramenta sibi sanguis et aque
quibz nascit̄ simil' et nutriat̄ gau
det emanasse. De cuius v̄tice v
b̄tinno id ē apice diuinitatis unctio
nis spualis munera de
luribz ac patris ppetue pmissa in
hyant expectat. Tercio quoqz sic
et iohānes scribit erat bethania
iux̄ therusolimā q̄i stadiis xv.
Cum pfecto nu⁹ ppt̄ septē et octo
quibz 9stat septiuiar̄ misteriis ac
cōmodius vl' vitā que nūc et fu
turā uel veteris et nouū testamē
tū. uel sabbim aīar̄ i futō et car
nis resurrectionē uel c̄te aliud
aliqd celestis sp̄ et spualis 9tinet
archanū et ideo recte quibz v̄tus
q̄ testamenti sciētiam aperuit q̄s
oēm viuendi et spandi r̄gulam
edocuit eos xv. stadiis in locum
quo eis bn̄diceret et p̄cepta do
cendi traderet eduxit. Fuerūt xv. sta
dus loci gloriose ascensionis. a
loco victoriosissie passionis se
creuit ut oms pro se vl' viuē vl'
mori cupiētes et p̄mo q̄scendi
post mortē et in fine a mortuis
r̄suscitandi desiderio pit̄ et amoē
firmaret. Et ipsi adorantes re
gressi sūt in ihrlm cū gaudio mag
no et erāt sp̄ in templo laudā
tes et bn̄dicentes deū. Ascēden
te in celū dnō discipuli adorātes
i loco ubi steterūt nouissīe pedes
eius 9festim therusolimā redeūt.
q̄ ibi promissionē pr̄is quā au
dire p os dni sūt expectāe p̄cepti.
Gaudia magna r̄ferūt q̄ deū
ac dnm suū post triumphū re
surrectionis ecia celos penetrasse
se letant̄. Manent in templo
sp̄ laudantes et bn̄dicentes dm.
ut i loco orōnis et int̄ laudū de
uociones pmissū sc̄i sp̄us aduē
tū. pinptis p oīa paratibz cor
dibz expectent. Et nos ac disci
pulor̄ exemplo post celebratam
therusolimis hoc est in visione
pacis dnīce passionis et r̄surrec
tionis solempnia bethania mor
aria xp̄o duce petamus ut tum
mēte quieta ab omi discordiar̄
turbine iā prita carnis eius et sā
guis sacramentis ibimu⁹. ipsi do
mus obedientie interius existere.
illius intimi uestigia seq̄ntes qui
ut nob' formā viuendi tribueret
f̄cs est obediens usqz ad mortē.
Hic eni cotidiana illic ecia nos
mem⁹ bn̄dictione sublimari coti
die triumphalis illic in celū ascē
sionis memores laudantes et bn̄
dicentes deū in ihrlm id ē in sup
ne pacis spata in animaqz ac

desideratam visione quiescim⁹. silr̄s hominibz expectantibz dn̄m suū qn̄ reuertat̄ a nuptijs. Qa vero beatꝰ euāgelista lucas int̄ q̄tuor celi aīalia ꝑ vitulū cuiꝰ victimatione qui in sacerdotiū eligebant̄ iniciari sr̄ iussi designatus ampliatur eo q ipē sacerdotiū xpī cetꝭ amplius exponendū suscepit. pulcherrime qui euangeliū suū a misterio templi ꝑ sacerdotiū zacharie cepit. hoc in templi deuotione cōpleuit cū ap̄lōs ibi ministros videlicet noui sacerdotij futuros. nō in victimarz sanḡne. sed in laude dei et benedictione cōclusit. Amen.

Scriptū et completū ꝑ manus fr̄is henrici campis ...ensis. Anno dn̄i 1466 dom⁹ fieri ...

281.